

NEJVYŠŠÍ SOUD

SBÍRKA SOUDNÍCH
ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

Kniha první

Rozhodnutí ve věcech trestních

2023

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce, ale jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda:	JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda:	JUDr. Petr Šuk
Členové:	JUDr. Antonín Draštík JUDr. Václav Duda JUDr. Roman Fiala JUDr. František Púry, Ph.D. JUDr. Zdeněk Krčmář Mgr. Michal Ježek

Adresa redakce:

Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493

e-mail: sbirka@nsoud.cz

Ročník LXXV

Sešit Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek č. 1/2023 byl vydán dne 22. 5. 2023, sešit č. 2/2023 byl vydán dne 31. 7. 2023, sešit č. 3/2023 byl vydán dne 23. 8. 2023, sešit č. 4/2023 byl vydán dne 17. 10. 2023, sešit č. 5/2023 byl vydán dne 27. 10. 2023, sešit č. 6/2023 byl vydán dne 31. 10. 2023, sešit č. 7/2023 byl vydán

dne 6. 11. 2023, sešit č. 8/2023 byl vydán dne 29. 1. 2024, sešit č. 9/2023 byl vydán dne 5. 2. 2024 a sešit č. 10/2023 byl vydán dne 14. 2. 2024.

Souborné vydání sešitů Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek pro rok 2023 sestavilo oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

Úprava textu: Mgr. Michal Ježek, Mgr. Kateřina Vlčková

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.);
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);

nebo

- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

Online verze ke stažení zde

Sešity roku 2023

č. 1/2023

Stanoviska

- č. 1 Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2023, sp. zn. Tpjn 300/2022, ECLI:CZ:NS:2023:TPJN.300.2022.1

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 1 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 794/2021, ECLI:CZ:NS:2021:6.TDO.794.2021.2
- č. 2 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2021, sp. zn. 6 Tdo 1175/2021, ECLI:CZ:NS:2021:6.TDO.1175.2021.1
- č. 3 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 6 Tdo 884/2022, ECLI:CZ:NS:2022:6.TDO.884.2022.1
- č. 4 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 8. 2022, sp. zn. 1 Tmo 12/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:1.TMO.12.2022.1
- č. 5 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2022, sp. zn. 5 Tdo 835/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.835.2022.1

č. 2/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 6 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2022, sp. zn. 5 Tdo 847/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.847.2022.1
- č. 7 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2023, sp. zn. 7 Tdo 1170/2022, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.1170.2022.1

- č. 8 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 802/2022, ECLI:CZ:NS:2022:3.TDO.802.2022.1
- č. 9 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 824/2022, ECLI:CZ:NS:2022:3.TDO.824.2022.1
- č. 10 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2022, sp. zn. 8 Tdo 1093/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.1093.2022.1
- č. 11 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 10. 2022, sp. zn. 1 Tmo 17/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:1.TMO.17.2022.1

č. 3/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 12 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 8 Tdo 1033/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.1033.2022.1
- č. 13 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. 8 Tdo 722/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.722.2022.1
- č. 14 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2022, sp. zn. 3 Tz 43/2022, ECLI:CZ:NS:2022:3.TZ.43.2022.1

č. 4/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

- č. 15 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2023, sp. zn. 5 Tdo 1144/2022, ECLI:CZ:NS:2023:5.TDO.1144.2022.1
- č. 16 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 7 Tdo 1189/2022, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.1189.2022.1

č. 17 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 7 Tz 134/2022,
ECLI:CZ:NS:2023:7.TZ.134.2022.1

č. 5/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

č. 18 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Td 11/2023,
ECLI:CZ:NS:2023:7.TD.11.2023.1

č. 19 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2023, sp. zn. 7 Tdo 243/2023,
ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.243.2023.1

č. 20 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1000/2022,
ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.1000.2022.1

č. 6/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

č. 21 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. 4 Tdo 261/2023,
ECLI:CZ:NS:2023:4.TDO.261.2023.1

č. 22 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Tdo 96/2023,
ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.96.2023.1

č. 23 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 7 Tdo 325/2023,
ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.325.2023.1

č. 7/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

č. 24 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2023, sp. zn. 7 Tdo 361/2023,
ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.361.2023.1

č. 25 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 1. 2023, sp. zn. 14 To 102/2022, ECLI:CZ:VSPH:2023:14.TO.102.2022.1

č. 26 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2023, sp. zn. 7 Tdo 55/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.55.2023.1

č. 8/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

č. 27 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 4 Tdo 304/2023, ECLI:CZ:NS:2023:4.TDO.304.2023.1

č. 28 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2023, sp. zn. 5 Tdo 3/2023, ECLI:CZ:NS:2023:5.TDO.3.2023.1

č. 29 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2023, sp. zn. 5 Tz 4/2023, ECLI:CZ:NS:2023:5.TZ.4.2023.1

č. 30 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Tdo 90/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.90.2023.1

č. 9/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

č. 31 Rozsudek velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2023, sp. zn. 15 Tz 9/2023, ECLI:CZ:NS:2023:15.TZ.9.2023.1

č. 32 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1012/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.1012.2022.1

č. 33 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2023, sp. zn. 5 Tdo 655/2023, ECLI:CZ:NS:2023:5.TDO.655.2023.1

č. 34 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 4 Tdo 267/2023, ECLI:CZ:NS:2023:4.TDO.267.2023.1

č. 35 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2023, sp. zn. 4 Tz 44/2023, ECLI:CZ:NS:2023:4.TZ.44.2023.1

č. 10/2023

Rozhodnutí ve věcech trestních

č. 36 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2023, sp. zn. 6 Tdo 85/2023, ECLI:CZ:NS:2023:6.TDO.85.2023.1

č. 37 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 8 Tdo 1204/2022, ECLI:CZ:NS:2023:8.TDO.1204.2022.1

č. 38 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 6 Tdo 979/2022, ECLI:CZ:NS:2022:6.TDO.979.2022.1

č. 39 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2022, sp. zn. 11 Tdo 931/2022, ECLI:CZ:NS:2022:11.TDO.931.2022.1

č. 40 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 3 Tdo 294/2023, ECLI:CZ:NS:2023:3.TDO.294.2023.1

č. 41 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2023, sp. zn. 6 Tdo 103/2023, ECLI:CZ:NS:2023:6.TDO.103.2023.1

OBSAH

STANOVISKA	15
č. 1	
Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2023, sp. zn. Tpjn 300/2022.....	16
ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH	35
č. 1	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 794/2021.....	36
č. 2	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2021, sp. zn. 6 Tdo 1175/2021.....	51
č. 3	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 6 Tdo 884/2022.....	63
č. 4	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 8. 2022, sp. zn. 1 Tmo 12/2022.....	80
č. 5	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2022, sp. zn. 5 Tdo 835/2022.....	87
č. 6	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2022, sp. zn. 5 Tdo 847/2022.....	97
č. 7	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2023, sp. zn. 7 Tdo 1170/2022.....	128
č. 8	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 802/2022.....	138
č. 9	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 824/2022.....	148
č. 10	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2022, sp. zn. 8 Tdo 1093/2022.....	168
č. 11	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 10. 2022, sp. zn. 1 Tmo 17/2022.....	171
č. 12	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 8 Tdo 1033/2022.....	190
č. 13	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. 8 Tdo 722/2022.....	209
č. 14	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2022, sp. zn. 3 Tz 43/2022.....	226
č. 15	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2023, sp. zn. 5 Tdo 1144/2022.....	233
č. 16	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 7 Tdo 1189/2022.....	247

č. 17	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 7 Tz 134/2022.....	255
č. 18	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Td 11/2023.....	260
č. 19	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2023, sp. zn. 7 Tdo 243/2023.....	267
č. 20	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1000/2022.....	275
č. 21	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. 4 Tdo 261/2023.....	292
č. 22	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Tdo 96/2023.....	304
č. 23	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 7 Tdo 325/2023.....	315
č. 24	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2023, sp. zn. 7 Tdo 361/2023.....	329
č. 25	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 1. 2023, sp. zn. 14 To 102/2022.....	342
č. 26	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2023, sp. zn. 7 Tdo 55/2023.....	352
č. 27	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 4 Tdo 304/2023.....	366
č. 28	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2023, sp. zn. 5 Tdo 3/2023.....	390
č. 29	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2023, sp. zn. 5 Tz 4/2023.....	419
č. 30	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Tdo 90/2023.....	433
č. 31	
Rozsudek velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2023, sp. zn. 15 Tz 9/2023.....	452
č. 32	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1012/2022.....	512
č. 33	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2023, sp. zn. 5 Tdo 655/2023.....	525
č. 34	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 4 Tdo 267/2023.....	543

č. 35	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2023, sp. zn. 4 Tz 44/2023.....	571
č. 36	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2023, sp. zn. 6 Tdo 85/2023.....	585
č. 37	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 8 Tdo 1204/2022.....	603
č. 38	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 6 Tdo 979/2022.....	620
č. 39	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2022, sp. zn. 11 Tdo 931/2022.....	636
č. 40	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 3 Tdo 294/2023.....	655
č. 41	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2023, sp. zn. 6 Tdo 103/2023.....	669
Rejstřík	681
Rozhodnutí ve věcech trestních.....	681

STANOVISKA

Č. 1

Vylákání kompenzačního bonusu, vypláceného na základě jednotlivých zákonů o kompenzačních bonusech přijatých v letech 2020 a 2021 v souvislosti s výskytem koronaviru SARS-CoV-2 způsobujícího nemoc COVID-19, je za splnění dalších podmínek trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku.

Č. 1

Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

§ 240 odst. 1 tr. zákoníku

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2023, sp. zn. Tpjn 300/2022, ECLI:CZ:NS:2023:TPJN.300.2022.1

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2023, sp. zn. Tpjn 300/2022, k právnímu posouzení vylákání kompenzačního bonusu, vypláceného na základě jednotlivých zákonů o kompenzačních bonusech přijatých v letech 2020 a 2021 v souvislosti s výskytem koronaviru SARS-CoV-2 způsobujícího nemoc COVID-19.

I.

Vymezení problému

1. Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu navrhl dne 25. 8. 2022 podle § 21 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, v návaznosti na podnět nejvyššího státního zástupce ze dne 15. 8. 2022, podaný podle § 12 odst. 4 zákona č. 283/1992 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, trestnímu kolegiu

Nejvyššího soudu zaujmout stanovisko k otázce právního posouzení (ve smyslu trestněprávní kvalifikace) skutku spočívajícího ve vylákání kompenzačního bonusu, vypláceného na základě jednotlivých zákonů o kompenzačních bonusech přijatých v letech 2020 a 2021 v souvislosti s výskytem koronaviru SARS-CoV-2 způsobujícího nemoc COVID-19 (dále jen „koronavirus“). Konkrétně šlo o zákon č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS-CoV-2, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 159/2020 Sb.“), zákon č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti v souvislosti s výskytem koronaviru SARS C-V-2, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 461/2020 Sb.“), zákon č. 95/2021 Sb., o kompenzačním bonusu pro rok 2021 (dále jen „zákon č. 95/2021 Sb.“), a zákon č. 519/2021 Sb. , o kompenzačním bonusu pro rok 2022 (dále jen „zákon č. 519/2021 Sb.“).

2. Nejvyšší státní zástupce ve svém podnětu uvedl, že po zjištění nejednotnosti soudní praxe v přístupu k popsanému problému byla na základě žádosti o součinnost oslovena všechna státní zastupitelství, přičemž z jejich odpovědí a z jimi předložených soudních rozhodnutí vyplynulo, že v zásadě totožná jednání žadatelů, kteří podvodně vylákali či se pokusili vylákat vyplacení kompenzačních bonusů, některé soudy kvalifikují jako trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku a jiné jako trestný čin podvodu podle § 209 tr. zákoníku. Byl rovněž zjištěn případ, kdy dané jednání bylo posouzeno jako dotační podvod podle § 212 tr. zákoníku. Určitý význam přitom mohla mít i okolnost, zda se pachatel vydával při podání žádosti za jiný daňový subjekt, než odpovídalo realitě, nebo zda při své řádné identifikaci jako skutečný daňový subjekt pouze předstíral, že mu vznikl nárok na vyplacení kompenzačních bonusů, ačkoli věděl, že tomu tak není. Ke svému podnětu nejvyšší státní zástupce přiložil 32 rozhodnutí získaných od státních zastupitelství nižších stupňů, k nimž uvedl, že většina z nich neobsahuje odůvodnění nebo z jejich odůvodnění nevyplývá, zda byla zvažována i jiná než užitá právní kvalifikace; výjimku představují zejména některá rozhodnutí krajských soudů, které rozhodovaly ve druhém stupni.

3. V návaznosti na takto získané podklady nejvyšší státní zástupce konstatoval, že jedna názorová skupina považuje kompenzační bonus

za daň, a to s ohledem na skutečnost, že všechny zákony, jimiž byl nárok na kompenzační bonus stanoven, jej výslovně prohlásily za vratku daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti s tím, že se kompenzační bonus spravuje jako daň. Tato skutečnost následně odůvodnila kvalifikaci jednání osob, které úmyslně neoprávněně vylákaly kompenzační bonus nebo se o to pokusily, jako trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku. Přitom bylo nerozhodné, zda se tyto osoby vydávaly při podání žádosti za jiné daňové subjekty, nebo zda jako skutečné daňové subjekty pouze neoprávněně předstíraly, že jim vznikl nárok na vyplacení kompenzačních bonusů, a to s poukazem na fakt, že u trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku se nevyžaduje speciální subjekt, a tedy jej může spáchat kdokoli, jak ostatně vyplývá i z dosavadní judikatury a odborné literatury. Z důvodu poměru speciality trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku ve vztahu k trestnému činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku pak nelze dané jednání v případě nenaplnění všech znaků trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, jmenovitě znaku spočívajícího ve větším rozsahu zkrácení, kvalifikovat ani jako trestný čin podvodu. Nutným důsledkem tohoto právního názoru je, že jednání osob, které se jednotlivými dílčími útoky nepokusily vylákat kompenzační bonusy přinejmenším ve větším rozsahu, s ohledem na ustanovení § 138 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, kde jde o výši nejméně 100 000 Kč, nenaplnilo skutkovou podstatu žádného trestného činu, a tyto osoby tak nelze postihnout prostředky trestního práva. V uvedené souvislosti nejvyšší státní zástupce poukázal na dvě z předložených rozhodnutí, kde v jednom případě po dovození nutnosti právní kvalifikace podle § 240 tr. zákoníku a současně z důvodu nedosažení potřebného rozsahu následku soud podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obviněného obžaloby a v dalším případě za obdobných okolností postoupil věc podle § 222 odst. 2 tr. ř. příslušnému finančnímu úřadu, neboť toto jednání není trestným činem, avšak zažalovaný skutek by mohl být posouzen jako přešůpek, konkrétně by mohlo jít o přešůpek proti pořádku ve státní správě vyskytující se na více úsecích státní správy podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přešůpcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o některých přešůpcích“).

4. Odlišný právní názor spočíval podle nejvyššího státního zástupce v tom, že je správné kvalifikovat výše popsané jednání jako trestný čin podvodu

ve smyslu § 209 tr. zákoníku. Kompenzační bonus totiž nelze pro účely trestního práva považovat za daň, neboť svou povahou není daň, ale zákonodárce jej pouze z administrativních a organizačních důvodů pro účely jeho vypláčení podřadil pod správu daní, což ostatně vyplývá i z důvodových zpráv k jednotlivým zákonům. Na základě této argumentace je pak z hlediska právní kvalifikace nerozhodné, zda se žadatel vydává za jiný daňový subjekt, nebo zda pouze v rámci žádosti jako skutečný daňový subjekt uvádí nepravdivé údaje.

5. V jedné pravomocně skončené trestní věci pak byla tato právní úvaha ještě rozvedena a jednání pachatele bylo kvalifikováno jako trestný čin dotačního podvodu podle § 212 tr. zákoníku s ohledem na závěr, že kompenzační bonus je svou povahou vlastně příspěvkem ve smyslu tohoto ustanovení trestního zákoníku.

6. Do jisté míry poslední názorovou skupinu představovali ti, kteří sice nezpochybňovali, že kompenzační bonus je daň, ale za zásadní považovali skutečnost, zda se osoby žádající o kompenzační bonus při žádosti vydávaly za jiný daňový subjekt, či nikoli. Nebylo sice výslovně zpochybněno, že u trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku není stanoven speciální subjekt, a tedy postačuje subjekt obecný, zastánci zmíněného názoru se však neztotožnili se závěrem, že v důsledku uvedené skutečnosti je třeba jednání osob vydávajících se za jiný daňový subjekt kvalifikovat právě podle citovaného ustanovení (tj. podle § 240 tr. zákoníku). Měli za to, že v daném případě nejsou tito pachatelé oprávněnými účastníky konkrétního daňového vztahu se státem, a proto je třeba v jejich jednání spatřovat obecný podvod ve smyslu § 209 tr. zákoníku.

7. Nejvyšší státní zástupce dodal, že Nejvyšší státní zastupitelství je toho názoru, že kompenzační bonus je třeba pro účely trestního řízení považovat za daň a že trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku se dopouští i osoby, které se pouze neoprávněně vydávají za konkrétní daňový subjekt bez jeho vědomí. Při nenaplnění znaku základní skutkové podstaty spočívajícího ve větším rozsahu pak nelze dané jednání postihnout prostředky trestního práva, ale ani jako přestupek.

8. Jak již bylo zmíněno, nejvyšší státní zástupce přiložil ke svému podnětu 32 rozhodnutí (konkrétní označení soudů, jež je vydaly, resp. konkrétní spisové značky věcí, v nichž se tak stalo, nejsou pro posouzení vytyčené otázky podstatné), která se při v zásadě shodném skutkovém ději spočívajícím ve vylákání kompenzačního bonusu většinou přikláněla k právní kvalifikaci takového skutku jako trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku (22 rozhodnutí), menšinou potom jako trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku (9 rozhodnutí), v jednom případě jako trestného činu dotačního podvodu podle § 212 tr. zákoníku. Tato rozhodnutí, opět většinou, neobsahovala odůvodnění vysloveného právního názoru, neboť šlo zejména o trestní příkazy, o rozsudky, jimiž byla schválena dohoda o vině a trestu, resp. o rozsudky, které s ohledem na naplnění procesních podmínek podle § 129 odst. 2 tr. ř. nemusely obsahovat odůvodnění, a byla-li odůvodnění vyhotovena, byla spíše stručná.

II.

Vyjádření připomínkových míst

9. Návrh stanoviska s výše uvedenou právní větou, s níž byl nakonec i schválen, byl zaslán k připomínce všem krajským soudům, Městskému soudu v Praze, oběma vrchním soudům, Nejvyššímu správnímu soudu, Ministerstvu spravedlnosti, Ministerstvu financí, Ministerstvu vnitra, Nejvyššímu státnímu zastupitelství, katedrám trestního práva a katedrám finančního práva všech čtyř právnických fakult univerzit v České republice, České advokátní komoře, veřejnému ochránci práv, Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky a Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. Z nich se k návrhu vyjádřila následujícím způsobem tato připomínková místa.

10. Vrchní soud v Olomouci vyslovil v zásadě souhlas se zasláným návrhem stanoviska, s tím, že se v některých případech jako přílehavá jeví spíše právní kvalifikace vylákání kompenzačního bonusu jako trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku, a to zvláště tam, kde jsou k vylákání zneužity doklady jiného daňového subjektu. Současně bylo ze strany tohoto soudu navrženo blíže rozvést postup pro situace, v nichž je v úvahu přicházející kvalifikace jako trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné

platby podle § 240 tr. zákoníku vyloučena skutečností, že daňová výhoda nedosahuje „většího rozsahu“.

11. Krajský soud v Hradci Králové a Krajský soud v Plzni akceptovaly navržené znění stanoviska.

12. Nejvyšší státní zastupitelství vyjádřilo souhlas s návrhem stanoviska a doporučilo upřesnění jeho právní věty tak, aby bylo zřejmé, že na právní závěr zde obsažený nemá vliv to, zda pachatel byl přímo daňovým subjektem a jen podvodně prohlašoval, že mu vznikl nárok na vyplacení kompenzačních bonusů, ačkoli věděl, že tomu tak není, anebo zda se při podání žádosti vydával za jiný daňový subjekt. Rovněž byla zmíněna drobná formulační připomínka.

13. Katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze podpořila přijetí stanoviska v navrženém znění.

14. Katedra finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze konstatovala, že kompenzační bonus by neměl být považován za daň (ani v širokém slova smyslu). Je nutné jej vnímat jako *ad hoc* formu pomoci ze strany státu ve prospěch dotčených subjektů. Při rozhodování o vnější formě kompenzačního bonusu hrály klíčovou roli aspekty účelnosti, efektivnosti, proveditelnosti a kontroly. Právě tyto aspekty byly nakonec rozhodující pro procesní podřazení kompenzačního bonusu pod činnost orgánů finanční správy (tedy pod daňovou agendu a daňový řád). Toto podřazení však mělo toliko praktické příčiny a bylo zvoleno i přesto, že odborníci na daňové právo konstantně namítali nesoulad znaků kompenzačního bonusu s daní (v širokém slova smyslu). Z pohledu teorie daňového práva se tedy katedra finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze přiklonila k posuzování kompenzačního bonusu nikoli jako daně podle § 240 tr. zákoníku, resp. rovněž nikoli jako jiné podobné povinné platby ve smyslu téhož ustanovení.

15. Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně uvedla, že souhlasí s věcným řešením dané problematiky podle návrhu stanoviska. V něm je dostatečně zdůvodněna praktická potřeba jeho přijetí ke sjednocení aplikační praxe a způsob, který byl zvolen, tedy podřazení vylákaných

kompenzačních bonusů pod pojem „daň“ ve smyslu § 240 odst. 1 tr. zákoníku, je správný z teoretického hlediska a vhodný z praktického hlediska. Následně tato právnická fakulta navrhlá doplnit stanovisko ke zdůraznění odlišností v případě vylákání kompenzačního bonusu a jiných forem ekonomické pomoci v souvislosti s výskytem koronaviru, a to stran programů COVID-nájemné, COVID-nepokryté náklady, COVID-kultura apod., a závěry dovozené v tomto smyslu vyjádřit širším způsobem v další právní větě, jež by byla zařazena jako bod II., nebo omezeněji rozšířením již navržené stávající právní věty se souladným odůvodněním. Dále zmíněná právnická fakulta uvedla, že návrh stanoviska odůvodňuje charakter kompenzačního bonusu jako daně mimo jiné tím, že je jako daň označen v příslušných zákonech, a to s odvoláním na potřebu jednotnosti právního řádu. Tento argument, jakkoliv je v dané věci přílehlavý, by mohl do budoucna vyvolat potíže v případě, že zákonodárce přijme nějakou obdobnou formu ekonomické pomoci, ale v příslušném zákoně ji označí jinak, či dokonce výslovně uvede, že nejde o daň. Za vhodnější by proto považovala odůvodnit uvedený závěr výhradně povahou, konstrukcí a charakterem kompenzačních bonusů, tedy funkčním kritériem, přičemž rozhodujícím argumentem, proč je třeba uzavřít, že kompenzační bonus je pro potřeby ustanovení § 240 tr. zákoníku daní, je to, že jde o snížení daňových příjmů státního rozpočtu stejně jako u vratek daní. Přesvědčivost závěru, že kompenzační bonus lze považovat za daň ve smyslu § 240 tr. zákoníku, podporuje zdůraznění významu právě této skutečnosti. Je-li totiž kompenzační bonus snížením příjmové, nikoliv výdajové stránky státního rozpočtu (resp. je-li snížením daňových příjmů), je dán jeho charakter vratky nejen formálně (v tom smyslu, že jej takto označují příslušné zákony), ale i materiálně (tj. splňuje stejné pojmové znaky, jako jiné vratky). Současně bylo zmíněno, že „daň“ je tzv. normativním znakem skutkové podstaty, který sice zohledňuje obsah tohoto pojmu v jiných právních předpisech, ovšem připouští i autonomní trestněprávní výklad tam, kde je to nutné s ohledem na účel trestněprávní ochrany. Jakkoliv to v nynější věci není potřebné, bylo by vhodné výslovné doplnění textu návrhu stanoviska o konstatování, že pojem „daň“ v § 240 tr. zákoníku je normativním znakem skutkové podstaty, a tedy jeho výklad se může odchylovat od výkladu v jiných právních předpisech, nicméně že povaha a podstata kompenzačních bonusů odpovídá dani, takže v jejich případě není důvod vykládat je jinak, než jak je označují příslušné právní předpisy.

Závěrem Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně navrhla drobnou formulační úpravu textu.

16. Ministerstvo financí uvedlo, že z jeho pozice lze souhlasit s celkovým závěrem vyjádřeným v návrhu stanoviska, a proto k němu nevznáší žádné připomínky s výjimkou dílčí nesrovnalosti týkající se vyloučení možnosti uložení penále, neboť jedinou sankcí za neoprávněně vyplacený, resp. správcem daně doměřený, kompenzační bonus je úrok zprodlení podle § 252 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), a to za dobu, kdy daná osoba disponovala neoprávněně vylákanými finančními prostředky.

17. Nejvyšší státní zástupce v průběhu projednávání návrhu stanoviska požádal, aby se pro případ, že by bylo dovozeno možné posouzení vylákání kompenzačního bonusu jako trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku, Nejvyšší soud vyjádřil i k související otázce povinnosti mlčenlivosti ve smyslu § 52 a násl. daňového řádu, a to s ohledem na její omezené prolomení ve vztahu ke zmíněné právní kvalifikaci. Současně požádal, aby se Nejvyšší soud, shledal-li by, že za určitých okolností (při nenaplnění znaků skutkové podstaty trestného činu) přichází v úvahu postoupení věci jinému orgánu z důvodu, že skutek může být posouzen jako přestupek, a to konkrétně podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o některých přestupcích, vyjádřil, zda je příslušným orgánem k jeho projednání finanční úřad nebo obecní úřad a jak se v takové situaci opět vypořádat s povinností mlčenlivosti.

III.

Základní východiska

18. Trestní kolegium Nejvyššího soudu posoudilo předložený návrh stanoviska a obsah připomínek k němu došlých a při zaujetí stanoviska vycházelo z následujících skutečností.

19. Trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.

20. Trestného činu dotačního podvodu podle § 212 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí.

21. Trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb.

č. 1

22. Dále je namístě připomenout, že jednočinný souběh trestného činu dotačního podvodu podle § 212 tr. zákoníku s trestným činem podvodu podle § 209 tr. zákoníku je vyloučen, neboť trestný čin dotačního podvodu podle § 212 tr. zákoníku je ve vztahu speciality k trestnému činu podvodu jako trestnému činu obecnému. Ze stejného důvodu je vyloučen jednočinný souběh trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku, tedy jako obecného, s trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku jako speciálním.

23. Pokud jde o dotaci, rozumí se jí peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel. Dotaci ze státního rozpočtu může poskytnout ústřední orgán státní správy, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky, Technologická agentura České republiky nebo organizační složka státu, kterou určí zvláštní zákon [viz § 3 písm. a) a § 14 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů]. Dotace lze rozlišit na účelové a neúčelové. Subvencí se obecně rozumí finanční podpora poskytovaná z veřejných prostředků, i ji lze poskytnout v účelové nebo neúčelové podobě. Pojmy „dotace“ a „subvence“ v našem právním řádu do značné míry splývají, a proto jejich rozlišení je třeba provádět na základě konkrétní právní úpravy, která se jich týká. Návratnou finanční výpomocí jsou prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté bezúročně (nestanoví-li zákon jinak) právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel, které je povinen jejich příjemce vrátit do státního rozpočtu,

státních finančních aktiv nebo Národního fondu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2122).

24. Podle § 2 odst. 1 daňového řádu jsou předmětem správy daní daně, které jsou příjmem veřejného rozpočtu, nebo snížením příjmu veřejného rozpočtu (dále jen „vratka“). Podle § 2 odst. 3 daňového řádu se pro účely tohoto zákona rozumí daní podle písm. a) peněžité plnění, označené zákonem jako daň, clo nebo poplatek, popřípadě podle písm. b) peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle daňového řádu. Podle § 2 odst. 4 daňového řádu daň ve smyslu § 2 odst. 3 daňového řádu zahrnuje rovněž daňový odpočet, daňovou ztrátu nebo jiný způsob zranění a příslušenství daně.

25. K výkladu ustanovení § 240 odst. 1 tr. zákoníku je namístě zmínit následující. Jednání pachatele, v důsledku něhož je plátcí (poplatníkoví) vyměřena nižší daň, než jaká odpovídá jeho skutečně existující daňové povinnosti, popřípadě mu není daň vyměřena vůbec, ačkoliv daňová povinnost vznikla, lze za splnění dalších podmínek posoudit jako zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby. Úmyslné jednání pachatele, jímž státu (správci daně) nepravdivě předstírá existenci skutečností zakládajících povinnost státu poskytnout plátcí (poplatníkoví) daně peněžité plnění jako údajný přeplatek na dani, představuje vylákání daňové výhody (viz přiměřeně rozhodnutí publikované pod č. 22/2005-I. Sb. rozh. tr.). Vylákání výhody na některé povinné platbě lze tedy obecně definovat jako předstírání okolnosti, na základě níž vzniká povinnost státu (resp. jiného správce povinné platby) poskytnout plnění subjektu, který podle zákona ve skutečnosti nemá nárok na takové plnění nebo jenž vůbec není plátcem či poplatníkem takové povinné platby (např. daně z přidané hodnoty), ve vztahu k níž je výhoda (poskytované plnění) poskytována (např. nadměrný odpočet). Za vylákání daňové výhody přitom nelze považovat pouhé neoprávněné snížení skutečně existující daňové povinnosti, které je zkrácením daně, ale fingované předstírání skutečnosti, z níž má vyplývat povinnost státu poskytnout neoprávněně plnění tomu, kdo zpravidla ani není plátcem příslušné povinné platby, od níž se výhoda odvíjí. Pokud jde o daňové výhody, pachatelé podvodně uplatňují (tedy vylákávají) v praxi zejména nadměrný odpočet daně z přidané hodnoty

na výstupu a nárok na vrácení spotřební daně, nicméně podobně tomu může být také u fingovaného vylákání jakéhokoli jiného přeplatku na dani, poplatku nebo jiné povinné platbě (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2425 až 2430).

26. Pachatelem i spolupachatelem trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku může být nejen subjekt daně (poplatku nebo jiné povinné platby), tj. plátce či poplatník příslušné platby, ale kdokoli, tedy osoba fyzická nebo právnická, která jen předstírá, že je subjektem příslušné povinné platby (např. plátcem spotřební daně), ačkoli vzhledem k jen fiktivní podnikatelské činnosti ve skutečnosti vůbec není daňovým subjektem (plátcem nebo poplatníkem), a tím finguje i povinnost státu k vrácení platby (např. spotřební daně), tedy daňové výhody (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2431, a rovněž usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2020, sp. zn. 8 Tdo 648/2020).

27. Pokud jde o první z výše zmíněných zákonů, které se týkaly kompenzačního bonusu, tedy zákon č. 159/2020 Sb., jeho ustanovení § 1 upravuje daňový bonus na kompenzaci některých hospodářských následků souvisejících s ohrožením zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru nebo s krizovými opatřeními přijatými z důvodu tohoto ohrožení. Ustanovení § 2, § 2a a § 2aa tohoto zákona upravují subjekt kompenzačního bonusu, § 3 předmět kompenzačního bonusu, § 4 a § 5 jeho výši a bonusové období. Ustanovení § 6 zákona č. 159/2020 Sb. potom určuje, že kompenzační bonus se spravuje jako daň podle daňového řádu (odst. 1) a že je vratkou daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (odst. 2); správcem kompenzačního bonusu je finanční úřad (odst. 3). Podle § 8 odst. 1 zákona č. 159/2020 Sb. se kompenzační bonus stanoví za bonusové období. Zjistí-li správce bonusu na základě postupu k odstranění pochybností nebo na základě daňové kontroly, že nebyly splněny podmínky pro vznik nároku na kompenzační bonus a kompenzační bonus nebyl vyměřen ve správné výši, doměří daň ve výši rozdílu vyměřeného kompenzačního bonusu a částky nově zjištěné (§ 8 odst. 3 zákona č. 159/2020 Sb.). Podle § 9 odst. 1 a 2 zákona č. 159/2020 Sb. vyměřený kompenzační bonus jeho správce předepíše do evidence daní. Kompenzační bonus se eviduje na samostatném osobním daňovém účtu daňového subjektu. Přeplatek vzniklý předepsáním vyměřeného

kompensačního bonusu je vratitelným přeplatkem a správce bonusu jej vrátí daňovému subjektu bez zbytečného odkladu ode dne vyměření kompensačního bonusu.

28. Pro stručnost lze dále uvést, že zákon č. 461/2020 Sb., zákon č. 95/2021 Sb. a zákon č. 519/2021 Sb. vykazují shodnou konstrukci a obsahují v podstatě stejná ustanovení, jaká byla výše zmíněna u zákona č. 159/2020 Sb., přičemž jejich zásadní rozdíl spočívá v bonusovém období, tedy ve vymezení časového úseku, za který se poskytoval kompensační bonus, upravený daným předpisem.

29. Z důvodových zpráv k těmto zákonům lze uvést, že cílem navrhovaných opatření bylo prostřednictvím tzv. kompensačního bonusu zmírnit dopady událostí souvisejících se vznikem a rozšířením onemocnění způsobeného koronavirem na (zejména) osoby samostatně výdělečně činné, jejichž činnost byla v důsledku těchto událostí úplně či částečně utlumena, a tedy došlo k podstatnému nebo výraznému negativnímu zásahu do jejich podnikání. Kompensační bonus se spravuje jako daňový odpočet podle daňového řádu, tedy v procesním režimu správy daní. Vstupním požadavkem byla především rychlost a snadná realizovatelnost, a to za využití jednak prvku čestného prohlášení a dále konceptu tzv. samovyměření. Tento koncept na jedné straně velmi zjednodušuje a zrychluje samotné vyměření, na druhé straně však garantuje, že pokud bude při následném kontrolním postupu zjištěno, že kompensační bonus byl vyměřen v nesprávné výši, bude následkem nejen doměření daně, ale také vznik sankce podle daňového řádu. Důvodové zprávy k citovaným zákonům rovněž konstatovaly, že po předepsání kompensačního bonusu vznikne na osobním daňovém účtu přeplatek, který není podroben tzv. testu vratitelnosti, tj. nebude použit na úhradu případných nedoplatků daňového subjektu ani u správce kompensačního bonusu, ani u jiného správce daně. Naopak na základě speciální normy, která jej *ex lege* prohlašuje za vratitelný, je bez žádosti vrácen daňovému subjektu bez zbytečného odkladu ode dne vyměření kompensačního bonusu.

IV.

Závěry trestního kolegia Nejvyššího soudu vyvozené z výše uvedených poznatků

30. Trestní kolegium Nejvyššího soudu především konstatuje, že z rozhodnutí soudů, předložených v příloze podnětu nejvyššího státního zástupce k zaujetí tohoto stanoviska, je zřejmé, že soudní praxe týkající se posuzování vylákání kompenzačního bonusu není jednotná, a to ve smyslu zjištění popsaného nejvyšším státním zástupcem v jeho podnětu, který byl již výše reprodukován a lze na něj na tomto místě pro stručnost odkázat. Bylo tedy namístě, aby v zájmu jednotného rozhodování soudů bylo zaujato stanovisko k rozhodovací činnosti soudů v takových, tj. skutkově obdobných věcech. K závěru, jaká právní kvalifikace je odpovídající zákonné úpravě, bylo konkrétně třeba, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu vyhodnotilo, zda je vylákání kompenzačního bonusu některým ze speciálních trestných činů (podle § 212 tr. zákoníku nebo § 240 tr. zákoníku), a pokud nikoli, zda je obecným trestným činem podvodu (§ 209 tr. zákoníku), či případně trestným činem jiným nebo žádným.

31. S ohledem na výše citované právní normy, závěry soudní praxe a související odbornou literaturu trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo právní názor, že takové jednání (tj. vylákání kompenzačního bonusu) může být za splnění dalších podmínek trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku.

32. Trestní kolegium Nejvyššího soudu zastává v první řadě právní názor, že kompenzační bonus je třeba považovat za daň. Platí to jednak ve formálním smyslu, neboť se podle norem, které tento institut (shodně) upravují (tedy podle výše uvedených zákonů o kompenzačních bonusech), spravuje podle daňového řádu a je označen jako vratka daně (viz zmíněné ustanovení § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 159/2020 Sb. a obdobně v dalších zákonech). Rozumí se proto daní ve smyslu § 2 odst. 1 daňového řádu, jenž shodně (a obecně) shledává předmětem správy daní i vratky jako snížení veřejného rozpočtu, přičemž následně v § 2 odst. 3 písm. b) daňového řádu výslovně prohlašuje za daň i peněžité plnění, stran kterého zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle daňového řádu, což výslovně činí právě i zákony o kompenzačních bonusech. Není přitom

žádného důvodu vykládat pojem „daň“ pro účely § 240 odst. 1 tr. zákoníku v daném případě odlišně, než je tomu v těchto zákonech, byť jinak není vyloučeno interpretovat pojmy, které tvoří podle trestního zákoníku znaky skutkových podstat trestných činů, v rámci trestního práva autonomně (viz např. i výkladová ustanovení podle § 110 a násl. tr. zákoníku). Zde však, jak již bylo řečeno, nevzniká taková potřeba, resp. ta není nijak odůvodněna.

33. Dále nelze přehlédnout, že systematika zákonů o kompenzačních bonusech odpovídá systematice daňových zákonů (např. pokud jde o subjekt, předmět a výši kompenzačního bonusu, bonusové období), správa kompenzačních bonusů byla svěřena finančním úřadům, přičemž při stanovení a vyplácení kompenzačního bonusu se vyměřený kompenzační bonus předepisuje do evidence daní, v důsledku čehož vznikne přeplatek na daňovém účtu příslušného daňového subjektu jako příjemce kompenzačního bonusu. Jeho vyměření v nesprávné výši má za následek doměření daně. Uvedené tudíž rovněž odůvodňuje potřebu přistupovat ke kompenzačnímu bonusu jako k dani, neboť se s ním takto nakládá.

34. Trestní kolegium Nejvyššího soudu k tomu doplňuje, že kompenzační bonus byl právně upraven v zájmu rychlé a účinné reakce na dopady událostí souvisejících se vznikem a rozšířením onemocnění způsobeného koronavirem, jelikož zejména některé osoby samostatně výdělečně činné z důvodu nuceného utlumení jejich činnosti v podstatě ze dne na den zůstaly bez příjmů. V návaznosti na to vznikl kompenzační bonus jako institut nový a do jisté míry specifický, resp. nikoli zcela standardní, jenž – jako daň – dříve nebyl součástí soustavy daní. S naznačeným účelem kompenzačního bonusu (náhrada výpadku příjmů) pak přímo souvisí, že jeho podstatou je vždy snížení příjmu veřejného rozpočtu, zatímco daně (z jinak existující soustavy daní) jsou pravidelně jeho příjmem a pouze v konkrétních případech (zejména jde-li o nadměrný odpočet daně z přidané hodnoty, osvobození od daně či nárok na její vrácení v případě spotřební daně) dochází k vratce daně. Proto sice může být z teoretického pohledu charakter kompenzačního bonusu (právě s ohledem na jeho specifčnost) jako daně zpochybňován (viz vyjádření katedry finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a dále viz např. BOHÁČ, R. Kompenzační bonus – příjem, nebo výdej veřejných rozpočtů? AUC Iuridica č. 3/2020, s. 15, dostupné v právním informačním systému

ASPI). Nicméně z komplexního hlediska, s ohledem na zákonnou konstrukci kompenzačního bonusu, resp. systematiku a jeho navázání na další stávající instituty (byl označen za vratku daně) i na související procesní postupy (spravuje se jako daň podle daňového řádu) je namíste považovat kompenzační bonus za daň (byť v širším smyslu) pro potřeby ustanovení § 240 odst. 1 tr. zákoníku. Navíc je nutné zmínit i to, že připomínka katedry finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze byla ve své podstatě jen konstatováním, že by kompenzační bonus neměl být považován za daň, ovšem bez podpůrné argumentace, jež by se vyjadřovala k výše citovaným ustanovením. Pokud jde potom o zmíněný odborný příspěvek dostupný v ASPI, na který se odkazuje výše, byla v něm jako klíčová (pro závěr, že kompenzační bonus není daní) shledána skutečnost, že tento bonus není příjmem veřejného rozpočtu, ale snížením příjmu veřejného rozpočtu. Povaha kompenzačního bonusu jako vratky příjmu státního rozpočtu je údajně specifická, neboť jiné vratky (např. nadměrný odpočet daně z přidané hodnoty nebo daňový bonus u daně z příjmů fyzických osob) jsou typické tím, že k nim dochází u konkrétních daní, které jsou ve většině případů příjmem veřejných rozpočtů, pouze za splnění určitých podmínek (u daně z přidané hodnoty převýšení daně na výstupu daní na vstupu, u daně z příjmů fyzických osob převýšení daňového zvýhodnění na vyživované dítě daně po uplatnění slev na dani), nikoli obecně. Kompenzační bonus je ovšem, jak bylo ve zmíněném příspěvku konstatováno, vratkou vždy, v tom je zcela jedinečný. Trestní kolegium Nejvyššího soudu respektuje tento teoretický náhled, ale s přihlédnutím k výše uvedenému znění rozhodných právních předpisů (zejména § 2 odst. 1 daňového řádu, podle kterého jsou předmětem správy daní jak ty daně, které jsou příjmem veřejného rozpočtu, tak ty daně, které jsou snížením příjmu veřejného rozpočtu, tedy tzv. vratky), dovozuje potřebu podřadit institut kompenzačních bonusů pod pojem daň.

35. Navíc vedle uvedeného, do jisté míry dílčího závěru (podle něhož je kompenzační bonus daní), trestní kolegium Nejvyššího soudu s ohledem na výše citované znění skutkové podstaty trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku a její výklad poukazuje na funkční kritérium, tedy na způsob stanovení a vyplácení kompenzačního bonusu. Jak již bylo zdůrazněno, vyměřený daňový bonus předepíše jeho správce (finanční úřad) do evidence daní, přičemž důsledkem takového postupu je vznik přeplatku na osobním

daňovém účtu daně z příjmů, který je vrácen (bez zbytečného odkladu, resp. bez testu vratitelnosti) jako vratka daně daňovému subjektu. Z uvedeného vyplývá, že je-li kompenzační bonus vyplacen za řádných okolností, tedy za splnění zákonem stanovených podmínek, i stav daňového účtu odpovídá řádnému běhu věcí. Je-li však kompenzační bonus vyplacen na podkladě podvodného jednání pachatele, který cíleně nepravdivě tvrdí existenci podmínek pro jeho stanovení a placení, dochází, v důsledku nesprávně určeného přeplatku, ke snížení daňových příjmů veřejného rozpočtu (jak je tomu právě u daňových vratek, resp. je to jejich podstatou). K tomuto snížení dochází formou uplatnění daňové výhody, tedy předstíráním nepravdivé okolnosti, zakládající jinak povinnost státu (finančního úřadu) poskytnout pachateli plnění z daňových výnosů. Z uvedeného vyplývá, že zjevným a pravidelným následkem takového jednání, tedy v podobě podvodného požadování kompenzačního bonusu, je neoprávněné uplatnění (vylákání) daňové výhody jako alternativa spáchání zmíněného deliktu podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku.

36. Trestní kolegium Nejvyššího soudu dále doplňuje, že na popsany závěr stran jednání pachatele formou vylákání výhody na příslušné platbě nemá vliv, jestli pachatel byl určitým daňovým subjektem a jen podvodně tvrdil, že mu vznikl nárok na vyplacení kompenzačních bonusů, ačkoli věděl, že tomu tak není, nebo zda se při podání žádosti vydával za jiný daňový subjekt. Uvedený rozdíl v postavení pachatele nemá žádný dopad na podstatu realizovaného jednání a jeho zamýšleného následku v podobě vylákání výhody na dani, resp. tímto rozdílem není skutečnost, zda je daňová vratka provedena z daňového účtu pachatele nebo z daňového účtu jiného subjektu, za který se pachatel vydává. Tento závěr je v souladu s výše citovaným názorem teorie i soudní praxe, podle kterého pachatelem trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku může být nejen subjekt daně, ale kdokoli, tedy subjekt obecný, takže zde není důvod na něm cokoli měnit ani pro případy posuzované tímto stanoviskem. Proto je názor vyjádřený v právní větě tohoto stanoviska všeobecný, platný pro vymezenou množinu případů (definovanou vylákáním kompenzačního bonusu) a trestní kolegium Nejvyššího soudu neshledalo potřebným výslovně uvádět v právní větě, že je tomu tak i v případě podmnožin, např. s ohledem na to, jaké je postavení pachatele, směřujícího své jednání k vylákání kompenzačního

bonusu v daňovém vztahu (resp. má-li v něm vůbec formálně nějaké postavení).

37. V návaznosti na popsanou (jako správnou) právní kvalifikaci jednání daného charakteru trestní kolegium Nejvyššího soudu zdůrazňuje, že předpokladem trestní odpovědnosti za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku je vylákání výhody na povinné platbě (nebo její zkrácení) ve větším rozsahu, tj. za podpůrného využití pravidla podle § 138 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku ve výši nejméně 100 000 Kč. V případě zjištění, že pachatel sice vylákal (popřípadě chtěl vylákat) prostřednictvím kompenzačního bonusu výhodu na dani, avšak v nižším rozsahu, se trestní represe neuplatní. V takové situaci je namístě považovat za adekvátní zejména sankční oprávnění podle daňového řádu, neboť pokud je při kontrolním postupu daňových orgánů zjištěno, že kompenzační bonus byl vyměřen v nesprávné výši nebo zcela neoprávněně, je následkem nejen doměření daně, ale také vznik sankce v podobě úroku z prodlení podle daňového řádu. V úvahu pak rovněž může připadat naplnění znaků přestupku podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o některých přestupcích fyzickou osobou, popřípadě podle § 2 odst. 3 písm. b) téhož zákona právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou, což může odůvodnit rozhodnutí o postoupení věci podle § 171 odst. 1, § 188 odst. 1 písm. b), § 222 odst. 2 nebo § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř., a to podle fáze daného trestního řízení. Příslušným správním orgánem k projednání takového (možného) přestupku je podle § 60 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, obecní úřad obce s rozšířenou působností.

38. Stran souvisejících procesních postupů k tomu trestní kolegium Nejvyššího soudu doplňuje, že podle § 52 odst. 1 daňového řádu jsou úřední osoby a osoby zúčastněné na správě daní vázány povinností mlčenlivosti o tom, co se při správě daní dozvěděly o poměrech jiných osob. O porušení povinnosti mlčenlivosti nicméně podle § 53 odst. 2 písm. a) daňového řádu nejde, poskytne-li správce daně informace získané při správě daní pro účely trestního řízení, pokud je požaduje státní zástupce a po podání obžaloby soud v souvislosti s objasněním okolností nasvědčujících tomu, že byl spáchán některý z trestných činů daňových a poplatkových, který se týká porušení povinnosti při správě daní. Správce daně má současně i oznamovací povinnost podle zákona, pokud při své činnosti zjistí

skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán (mimo jiné) takový trestný čin. Jestliže by státní zástupce nebo soud činný ve věci dovedl, že je třeba postupovat podle § 171 odst. 1, § 188 odst. 1 písm. b), § 222 odst. 2 nebo § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř. (viz výše bod 37. odůvodnění tohoto stanoviska), je namístež zmínit, že podle § 53 odst. 1 písm. d) daňového řádu o porušení povinnosti mlčenlivosti rovněž nejde, poskytne-li správce daně informace získané při správě daní.

39. Pro úplnost k dalším právním kvalifikacím zvažovaným v soudní praxi trestní kolegium Nejvyššího soudu ve stručnosti dodává, že kompenzační bonus není dotací zejména z důvodu, že tu může poskytnout ústřední orgán státní správy, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky, Technologická agentura České republiky nebo organizační složka státu, kterou určí zvláštní zákon, přičemž finanční úřady k tomu nebyly určeny. Rovněž nelze mít za to, že by kompenzační bonus byl subvencí, a jistě není ani návratnou finanční výpomocí (viz i již výše citovanou literaturu, zejména BOHÁČ, R. Kompenzační bonus – příjem, nebo výdej veřejných rozpočtů? AUC Iuridica č. 3/2020, s. 15, dostupné v právním informačním systému ASPI). Posuzované jednání proto nemůže být trestným činem dotačního podvodu podle § 212 odst. 1 tr. zákoníku; v rámci dalších reakcí na výskyt koronaviru však lze připomenout např. program COVID-Nájemné, realizovaný Ministerstvem průmyslu a obchodu, nebo program Antivirus z gesce Ministerstva práce a sociálních věcí, které mohou vykazovat spíše dotační charakter.

40. V návaznosti na zjištěnou nutnost právní kvalifikace jako speciálního trestného činu podle § 240 tr. zákoníku pak není namístež ani postih daného jednání jako trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku. Při úvahách o trestném činu úvěrového podvodu podle § 211 tr. zákoníku je však možné připomenout programy či finanční instrumenty COVID úvěr.

41. Ke zmíněným dalším programům ekonomické pomoci upraveným v souvislosti s výskytem koronaviru je vhodné zdůraznit, že z nich vyplývající případné platby, náhrady apod. byly prováděny na podkladě různých právních úprav a právních titulů, a tudíž právní kvalifikaci možných protiprávních jednání, která směřovala k vylákání vyplacení takových plnění, je nutné posuzovat individuálně, což – v jednotlivých případech – přesahuje rámec problematiky řešené tímto stanoviskem.

42. Trestní kolegium Nejvyššího soudu tedy uzavírá, že vylákání kompenzačního bonusu, vypláceného na základě jednotlivých (výše uvedených) zákonů o kompenzačních bonusech přijatých v letech 2020 a 2021 v souvislosti s výskytem koronaviru, je za splnění dalších podmínek (míněno dalších obecně platných podmínek nutných pro závěr o spáchání trestného činu) trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Č. 1

Ustanovení § 265k odst. 2 poslední věta tr. ř. upravující tzv. *beneficium cohaesionis* se v dovolacím řízení neuplatní, jestliže výrok o vině, který by pro věcnou souvislost bylo třeba zrušit u dotčeného spoluobviněného, již de iure neexistuje proto, že byl pravomocně zrušen v souvislosti s ukládáním společného trestu za pokračování v trestném činu podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku. Totéž platí při rozhodování o jiných opravných prostředcích.

Č. 1

Beneficium cohaesionis

§ 261 tr. ř., § 265k odst. 2 věta poslední tr. ř., § 269 odst. 2 tr. ř., § 285 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 794/2021, ECLI:CZ:NS:2021:6.TDO.794.2021.2

Nejvyšší soud k dovolání obviněného R. F. zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 1. 2021, č. j. 3 To 324/2020-223, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 11 T 68/2020 a Krajskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. 11 T 68/2020, byl obviněný R. F. (dále též jen „obviněný“, případně

„dovolatel“) uznán spolu s obviněným R. A. vinným zločinem krádeže podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, spáchaným formou spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, jehož se podle jeho skutkových zjištění dopustili tím, že ačkoliv vláda České republiky v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb. , o bezpečnosti České republiky, vyhlásila dne 12. 3. 2020 usnesením č. 194 pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázaným výskytem koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na území České republiky nouzový stav na dobu od 14:00 hodin dne 12. 3. 2020 na dobu 30 dnů, přičemž trvání nouzového stavu ze stejného důvodu bylo na základě souhlasu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky usnesením vlády ze dne 9. 4. 2020 č. 396 prodlouženo do 30. 4. 2020, dne 12. 4. 2020 v době kolem 15:15 hodin po předchozí dohodě společně obviněným G. H. přijeli vozidlem tov. zn. XY, reg. zn. XY, na ul. XY v B., kde zaparkovali před bytovým domem XY, který je v současné době před kompletní rekonstrukcí, je volně přístupný a byty v domě jsou vyklizené, neobývané a volně přístupné, přičemž obvinění R. A. a R. F. vstoupili do uvedeného domu a v 1. patře v prostorách prázdného bytu č. 3 odcizili měděné topenářské trubky o celkové hmotnosti 12,1 kg tím způsobem, že je odřízli od radiátorů, vytrhali z úchytek ve zdi a následně je polámali na délku potřebnou k odnesení, přičemž část takto připravených trubek předali obviněnému G. H., který čekal ve vozidle před domem a který je uložil do zavazadlového prostoru vozidla, další část trubek měli připravenou k odnesení na podlaze za vstupními dveřmi do domu a při tomto jednání byli zajištěni přivolanou hlídkou Policie České republiky; poškozenému vlastníku domu, společnosti TK byty, se sídlem v G., B., tím způsobili škodu ve výši 1 125 Kč. Uvedeného činu se obvinění dopustili, přestože

- obviněný R. A. byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 18. 2. 2017, sp. zn. 8 T 12/2017, který nabyl právní moci téhož dne, uznán vinným mimo jiné přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 tr. zákoníku a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 24 měsíců, který vykonal dne 30. 3. 2019, a dále byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 13. 6. 2017, sp. zn. 91 T 67/2019, který nabyl právní moci dne 4. 10. 2017 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 4. 10. 2017, sp. zn. 3 To 292/2017, uznán vinným mimo jiné přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 tr. zákoníku a odsouzen

k trestu odnětí svobody v trvání 26 měsíců nepodmíněně, z jehož výkonu byl podmíněně propuštěn dne 18. 10. 2019 na základě usnesení Okresního soudu v Mostě ze dne 18. 10. 2019, sp. zn. 6 PP 157/2019, se stanovením zkušební doby do 18. 10. 2022,

- obviněný R. F. byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 15. 4. 2016, sp. zn. 5 T 57/2016, který nabyl právní moci téhož dne, uznán vinným zvláště závažným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, za který mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 48 měsíců, který vykonal dne 11. 2. 2020.

2. Oba obvinění byli za tento zločin odsouzeni podle § 205 odst. 4 tr. zákoníku k trestům odnětí svobody v trvání 2 roků, pro jejichž výkon byli podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazeni do věznice s ostrahou.

3. O odvoláních obou obviněných a státního zástupce proti tomuto rozsudku rozhodl Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 20. 1. 2021, sp. zn. 3 To 324/2020, jímž z podnětu odvolání státního zástupce podle § 258 odst. 1 písm. d), písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ohledně obou obviněných ve výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněného R. A. odsoudil podle § 205 odst. 4 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 33 měsíců, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Obviněného R. F. za zločin krádeže podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, kterým byl uznán vinným napadeným rozsudkem, a za sbíhající se přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku, kterým byl uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu v České Lípě ze dne 11. 5. 2020, sp. zn. 32 T 30/2020, odsoudil podle § 205 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 38 měsíců, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Dále mu podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku uložil trest propadnutí věci specifikované ve výroku rozsudku. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku současně zrušil výrok o trestu v trestním příkaze Okresního soudu v České Lípě ze dne 11. 5. 2020, sp. zn. 32 T 30/2020, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Odvolání obou obviněných pak odvolací soud podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému rozsudku krajského soudu podal obviněný R. F. prostřednictvím své obhájkyňe dovolání proti výroku o trestu, jež opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

5. Obviněný podal dovolání z důvodu nesprávného užití § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, které je v rozporu se současnou sjednocenou judikaturou a výkladem Nejvyššího soudu. Obviněný od počátku řízení popírá, že by měl vědomí o důsledcích vyhlášení nouzového stavu, když evidoval pouze, že existuje povinnost nosit roušky. To nepodmiňuje jeho vědomost, že je nouzový stav spojen s vyšší trestní sazbou. Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021, vyplývá, že důvodem pro zpřísnění postihu je až vlastní projev pachatele, který zneužívá existujících podmínek ke spáchání trestného činu. Obviněný však nevěděl o existenci nouzového stavu, a nemohl ho tedy zneužít. Takové zneužití ani nebylo teoreticky možné, neboť se zabezpečení objektu oproti běžnému stavu nijak nelišilo a nouzový stav mu nepřinesl při páchání činu žádné zvýhodnění.

6. Obviněný proto zpochybňuje použití § 205 odst. 4 písm. b) tr. ř., neboť účelem tohoto ustanovení je potrestání pachatele, pokud se dopustí trestné činnosti v příčinné souvislosti s nouzovým stavem. Obviněný zopakoval, že o nouzovém stavu ani jeho důsledcích neměl žádné vědomí, a navíc odcizené zboží (měď) nemá s nouzovým stavem žádnou souvislost. Šlo přitom o bagatelní krádež v hodnotě 1 125 Kč, která by za normálních okolností byla jen přestupkem. Svoji část způsobené škody již navíc nahradil. Rozsudkem odvolacího soudu tak byl obviněnému uložen exemplární trest a soud měl na jeho případ aplikovat institut mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku.

7. Závěrem obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 1. 2021, sp. zn. 3 To 324/2020, a věc mu vrátil k novému projednání, eventuálně aby podle § 265m odst. 1 tr. ř. změnil napadený rozsudek ve výroku, jímž byl obviněnému uložen souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v délce

38 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou, tak, že mu uloží trest mírnější, popřípadě podmíněný trest odnětí svobody.

8. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“), která námitku dovolatele označila za podřaditelnou „pod vytýkané dovolací důvody“ a opodstatněnou. Poukázala na to, že přístup soudů, resp. orgánů činných v trestním řízení, k problematice právní kvalifikace skutku nebyl zcela jednotný, neboť část z nich vycházela ze závěru, že již pandemie sama o sobě, případně dokonce vyhlášený nouzový stav, odůvodňují vždy a za všech situací potřebu užít zmíněnou kvalifikovanou skutkovou podstatu, jiné soudy takto striktní závěr nezastávaly a poukazovaly na potřebu prokázat určitou věcnou souvislost spáchané krádeže s danou událostí, tedy pandemickou situací vážně ohrožující zdraví a životy lidí. Naznačený nesoulad pak v podstatě vyřešil až velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu v nedávném rozsudku ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021, a to ve prospěch druhé z naznačených variant. V něm Nejvyšší soud upozornil, že v případě znaku skutkové podstaty podle § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku zákon počítá v zásadě se čtyřmi alternativami. První dvě jsou vázány na formální akt příslušného orgánu státu v podobě vyhlášení určitého stavu – konkrétně stavu ohrožení státu a válečného stavu. Žádný jiný stav – tedy ani stav nouzový – sám o sobě neodůvodňuje naplnění uvedené kvalifikované skutkové podstaty. Další dvě varianty, které by odůvodňovaly naplnění posuzovaného znaku kvalifikované skutkové podstaty, spočívají ve spáchání činu za živelní pohromy nebo za jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek. Jde v podstatě o výčet demonstrativní, přičemž pod formulaci „... jiná událost vážně ohrožující život nebo zdraví lidí ...“ lze nepochybně podřadit i ohrožení života a zdraví lidí související s výskytem koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 a způsobujícího onemocnění COVID-19 v pandemickém rozsahu na území našeho státu. Z právě uvedeného tak vyplývá, že kvalifikovaná skutková podstata [zde trestného činu krádeže podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku] může být naplněna v případě „... jiná události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí ...“ bez ohledu na vyhlášený nouzový stav. Jinak řečeno, na tento nouzový stav není vůbec vázána. Nejvyšší soud vedle toho vyjádřil názor, že nouzový stav může mít jistý podpůrný význam pro úvahy o naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže

ve smyslu § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku. Jednak totiž z důvodu, který vládu vedl k jeho vyhlášení, bude možné dovodit, že v době, kdy byl na určitém místě vyhlášen nouzový stav, existovala v daném čase a místě také událost vážně ohrožující životy nebo zdraví lidí. Podpůrný význam vyhlášeného nouzového stavu současně spočívá v tom, že pachatel by měl díky tomuto formálnímu aktu o takto závažné události také vědět.

9. Z citovaného rozsudku velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu současně vyplývá, že k tomu, aby mohly být ty případy krádeží, které jsou jinak pouhými přečiny (§ 205 odst. 1, 2 a 3 tr. zákoníku), posouzeny jako zločiny v důsledku naplnění některého ze zákonných znaků ve smyslu § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku a postíženy podstatně přísnějším trestem odnětí svobody, musí zde být určitá věcná souvislost spáchané krádeže s danou událostí vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek. Přitom může jít o různou souvislost spočívající např. v tom, že pachatel přímo využije či zneužije ke spáchání trestného činu existující událost, která vážně ohrožuje život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, anebo mu taková událost umožní či usnadní spáchání trestného činu, popřípadě pachatel počítá s tím, že v důsledku této události či opatření vyvolaných k jejímu řešení nebo zvládnutí nebude odhalena jeho trestná činnost, resp. pachatel nebude zjištěn a dopaden apod. Uvedená souvislost je přitom zřejmá zejména v případě, jestliže trestný čin pachatele bude zaměřen přímo proti opatřením či omezením učiněným k řešení zmíněné situace, anebo bude mařit či ztěžovat její zvládnutí nebo odvrácení, anebo pokud se spáchaný čin týkal konkrétních předmětů, jež mají zvláštní důležitost pro řešení dané události, a proto zasluhují zvýšenou ochranu i trestním právem, a podobně. Z právě uvedeného je namísto dovodit, že důvodem zpřísnění trestního postihu krádeží spáchaných za určitých nepříznivých situací, v nichž musí stát a další subjekty vynaložit zvýšené úsilí na jejich zvládnutí (a případně také nasadit lidské a materiální zdroje, které obvykle nejsou nutné), není samotná událost ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nýbrž až vlastní projev pachatele, který zneužívá těchto existujících podmínek ke spáchání trestného činu, v němž se tak projevuje jeho specifická bezohlednost. Jinak vyjádřeno, možnost naplnění zákonného znaku podle § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku spočívajícího ve spáchání trestného činu krádeže za „jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí“, je třeba podmínit existencí nejen časové a místní souvislosti s takovou událostí,

ale zejména též věcnou souvislostí s ní, tedy tím, že se určitým konkrétním způsobem projevila při spáchání trestného činu jeho pachatelem.

10. Pokud je pozornost zaměřena na aktuálně řešenou trestní věc dovolatele, v napadeném rozsudku Krajského soudu v Brně není konstatována existence žádné z naznačených věcných souvislostí dovolatelem spáchané krádeže s událostí vážně ohrožující život a zdraví lidí v podobě výskytu koronaviru způsobujícího onemocnění COVID-19 v pandemickém rozsahu. Naopak, šlo v podstatě o běžnou krádež, které se obviněný dopustil způsobem do značné míry typickým pro obdobný druh protiprávního jednání spočívajícího v odcizení měděných topenářských trubek ve vyklizeném domě před celkovou rekonstrukcí. V návaznosti na shora prezentované závěry rozsudku velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021, proto takové jednání dovolatele vymezené v rozsudku Městského soudu v Brně a spočívající v odcizení měděných topenářských trubek z vyklizeného domu před celkovou rekonstrukcí, ke kterému došlo dne 12. 4. 2020, naplnilo pouze znaky přečinu krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, a nikoli znaky zločinu krádeže podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku.

11. Státní zástupkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadené rozhodnutí a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Dále navrhla, aby Nejvyšší soud rozhodl o tomto dovolání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání a pro případ, že by shledal podmínky pro jiné než navrhované rozhodnutí, vyjádřila ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. výslovný souhlas s rozhodnutím věci v neveřejném zasedání jiným než navrženým způsobem.

III.

Přípustnost dovolání a obecná východiska rozhodování

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě

a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

13. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím uplatněný dovolací důvod.

14. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

15. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k této Úmluvě.

16. Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou zásadně

v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popřípadě i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

17. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

18. Na podkladě těchto východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení dovolání obviněného.

č. 1

IV.

Důvodnost dovolání

19. Byť obviněný ve svém dovolání uvedl, že ho podává proti jím specifikovanému rozsudku odvolacího soudu, „a to konkrétně proti Výroku o trestu II.“, jeho dovolací argumentace, opírající se o právní názor vyslovený rozsudkem velkého senátu trestního kolegia ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021 (uveřejněným pod č. 19/2021 Sb. rozh. tr.), je založena na zpochybnění právní kvalifikace skutku, jímž byl uznán vinným. Protože i v řízení o dovolání je namístě zohlednit ustanovení § 59 odst. 1 tr. ř. stanovící, že podání se posuzuje vždy podle svého obsahu, dospěl dovolací soud k závěru, že na podání zpracované obhájkyň obviněného je třeba nahlížet jako na dovolání napadající nejen výrok o trestu, nýbrž i výrok o vině. Bylo však třeba ještě vyhodnotit, že je v tomto rozsahu dovolání obviněného přípustné, neboť z řádného opravného prostředku obviněného, vyhotoveného stejnou obhájkyň, vyplynulo, že toto bylo proti rozsudku soudu prvního stupně podáno rovněž toliko proti výroku o trestu, byť i v něm obsažená argumentace směřovala proti výroku o vině. Na jeho podkladě odvolací soud (s odkazem na § 254 odst. 1, 3 tr. ř., ač příléhavým se jevil odkaz na § 254 odst. 2 tr. ř.) přezkoumal i výrok o vině, k němuž zaujal níže zmíněné stanovisko. Toto zjištění vedlo dovolací soud k závěru již výše (pod bodem 12. tohoto usnesení) uvedenému,

že dovolání obviněného je přípustné, a to stran všech výroků, které se ho dotýkají (tedy i výroku o vině).

20. Jak již bylo zmíněno, obviněný uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., přičemž namítl nesprávné užití § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku s ohledem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021. Argumentace dovolání obviněného neumožňovala, aby o něm dovolací soud rozhodl způsobem upraveným v § 265i odst. 1 tr. ř., tj. formou jeho odmítnutí. Nejvyšší soud proto podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal napadený rozsudek i řízení jemu předcházející a dospěl k následujícím poznatkům.

21. Soud prvního stupně skutkově uzavřel, že obvinění „museli a podle soudu také objektivně zaznamenali projevy karantény ... Proto má soud za prokázané, že dne 12. 4. 2020 obžalovaní objektivně museli zaznamenat již měsíc trvající mimořádnou událost - vyhlášení nouzového stavu a i přes tento stav oslabení země a omezené fungování jejich institucí jednali shora popsaným způsobem“, a následně k příslušnému právnímu posouzení uvedl, že „jednali v době, trvání události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, tj. v době, kdy byl usnesením vlády České republiky ze dne 12. 3. 2020 č. 194 vyhlášen nouzový stav pro území České republiky na dobu 30 dnů od 14:00 hodin dne 12. 3. 2020, přičemž trvání nouzového stavu ze stejného důvodu bylo na základě souhlasu Poslanecké sněmovny České republiky usnesením vlády ze dne 9. 4. 2020 č. 396 prodlouženo do 30. 4. 2020“.

22. Krajský soud jako soud odvolací projednával odvolání jak obou obviněných, tak odvolání státního zástupce podané v jejich neprospěch. Provedl přezkum napadeného rozsudku a ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně. K námitkám stran právní kvalifikace podle § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku uvedl, že podstatnou skutečností je to, že obvinění se dopustili svého jednání v době, kdy byl pro území České republiky vyhlášen nouzový stav, který má vliv na trestnost činů spáchaných v době jeho trvání, a to jako přitěžující okolnost při ukládání trestu i z hlediska právní kvalifikace skutku. Stávající pandemii je podle něj možno považovat za událost ohrožující zdraví nebo život lidí ve smyslu kvalifikovaných skutkových podstat vyjmenovaných v trestním zákoníku, přičemž s ohledem na formální pojetí trestného činu je nutno vždy uvedené trestné činy spáchané v době trvání pandemie takto právně kvalifikovat.

Dále odvolací soud dodal, že „ve vztahu ke kvalifikovaným skutkovým podstatám postačuje pouze nedbalostní zavinění na straně obžalovaného. Je přitom zřejmé, že oba obžalovaní museli být srozuměni s tím, že byl vyhlášen nouzový stav ...“.

23. K tomuto specifickému zákonnému znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže [§ 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku] se závazným způsobem vyjádřil Nejvyšší soud v obviněném citovaném rozsudku velkého senátu trestního kolegia ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021, uveřejněném pod č. 19/2021 Sb. rozh. tr. Zabýval se nejen tímto zákonným znakem samotným, nýbrž i významem nouzového stavu a stěžejní otázkou nutné věcné souvislosti spáchané krádeže s danou událostí vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek. Dospěl zde mimo jiné k následujícím závěrům: Nouzový stav není znakem kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže ve smyslu § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku. Ta může být naplněna v případě „jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí“ (např. i ve vztahu k nyní aktuálnímu výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 a způsobujícího onemocnění COVID-19 v pandemickém rozsahu) bez ohledu na vyhlášený nouzový stav, na který není vázána. Rozhodující je jen existence takové události. Nesprávná je v tomto směru rovněž argumentace, která dovozuje zavinění pachatele trestného činu krádeže ohledně zmíněného znaku jeho kvalifikované skutkové podstaty výlučně z toho, že pachatel věděl o vyhlášení nouzového stavu vládou České republiky.

24. S ohledem na podrobnou argumentaci vyloženou především v bodech 29. až 33. citovaného rozsudku dospěl k závěru, že „možnost naplnění zákonného znaku podle § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku spočívajícího ve spáchání trestného činu krádeže za „jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí“, ohledně které se ve svých názorech rozešly senáty č. 4 a č. 6 Nejvyššího soudu, je třeba podmínit existencí nejen časové a místní souvislosti s takovou událostí, ale též věcnou souvislostí s ní, tedy tím, že se určitým konkrétním způsobem projevila při spáchání trestného činu jeho pachatelem. Takový vztah bude dán zejména tehdy, usnadnila-li zmíněná událost (nebo omezení či jiná opatření přijatá v jejím důsledku) spáchání trestného činu pachateli či se jinak významněji projevila v jeho prospěch, anebo pokud se spáchaný čin týkal konkrétních předmětů, které

mají zvláštní důležitost pro řešení dané události, a proto zasluhují zvýšenou ochranu i trestním právem (např. krádeže většího množství respirátorů, dezinfekčních prostředků, zdravotnických potřeb apod. v případech zvládnání pandemie způsobené virovým onemocněním)“.

25. V projednávané věci sice rozhodnutí soudů obou stupňů obsahují zmínky o jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, tyto jsou však zcela nevhodně navázány na samotnou existenci vyhlášeného nouzového stavu. Naopak zcela chybí argumentace stran věcné souvislosti mezi jednáním obviněných a takovou událostí. Soudy přitom neposkytly ani přesvědčivé důvody pro závěr, že se tato událost relevantně projevila na spáchání trestného činu krádeže. Zatímco v rozsudku soudu prvního stupně taková argumentace chybí zcela, odvolací soud zdůraznil „mimořádnou škodlivost předmětných trestných jednání, tedy mj. majetkové trestné činnosti, za takového extrémně škodlivého stavu, kdy je třeba směřovat veškeré lidské zdroje a činnost orgánů státu právě a toliko k odstranění tohoto extrémně škodlivého stavu. Proto je nutné i ve zvýšené míře vyžadovat, aby k páčání trestné činnosti a k dalšímu zhoršování škodlivého stavu a vytížení orgánů činných v trestním řízení nedocházelo“. Svoji úvahu však již krajský soud nerozvinul konkrétně ve vztahu k jednání obviněných. Tato argumentace proto nemá dostatečnou hodnotu, neboť by ji v daném období bylo možné použít v případě všech spáchaných krádeží na území České republiky. To ve svém důsledku znamená ztrátu rozlišovacího potenciálu zmíněného argumentu ve vztahu k tomu, kdy jde o naplnění kvalifikované skutkové podstaty podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, neboť se jeho akceptací při právním posouzení skutku soudy fakticky omezují na již zmiňovanou nedostačující obecnou časovou a místní spojitost s danou trestnou činností.

26. Žádný z provedených důkazů přitom neskýtá podklad pro závěr, že by jednání obviněného (dovolatele) neslo jakékoli znaky výše uvedené významné věcné souvislosti s událostí vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, která by odůvodnila právní kvalifikaci i podle § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku. Nejvyšší soud tedy dospěl k závěru, že soudy nižších stupňů učinily nesprávné právní posouzení skutku v případě trestného činu krádeže, pokud u obviněného dovedily naplnění znaku jeho kvalifikované skutkové podstaty podle § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku pouze z důvodu časové (a místní) souvislosti tohoto činu s událostí vážně ohrožující život

nebo zdraví lidí. Tím byl odsuzující rozsudek soudu prvního stupně zatížen vadou odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho první variantě, kterou v napadeném usnesení nenapravit ani odvolací soud.

V.

Způsob rozhodnutí

27. Protože Nejvyšší soud zjistil, že napadený rozsudek odvolacího soudu je zatížen vadou naplňující obviněným uplatněný důvod dovolání, přistoupil na jeho podkladě podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. k částečnému zrušení napadeného rozsudku odvolacího soudu, protože tak učinil jen ve vztahu k těm výrokům, které se týkají dovolatele samotného, a v návaznosti na to i ke zrušení všech rozhodnutí obsahově navazujících na zrušenou část rozsudku, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. V konkrétnosti uvedeno Nejvyšší soud zrušil výroky, jimiž odvolací soud

- a) z podnětu odvolání státního zástupce podle § 258 odst. 1 písm. d), písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil výrok o trestu uloženém tomuto obviněnému,
- b) podle § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř. tomuto obviněnému uložil trest,
- c) podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání tohoto obviněného.

28. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal odvolacímu soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Zrušení toliko rozsudku odvolacího soudu, byť stejnou vadou je zatížen i rozsudek soudu prvního stupně, je odůvodněno zásadou rychlosti a ekonomičnosti řízení, neboť vadu uvedeného rozhodnutí může napravit, při vázanosti právním názorem obsaženým v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.), odvolací soud. Jeho úkolem je, aby na podkladě odvolání obviněného a odvolání státního zástupce podaného v jeho neprospěch znovu rozhodl o vině a trestu obviněného.

29. Z výše uvedeného je zřejmé, že stejná vada při právním posouzení skutku zatěžuje rozsudek odvolacího soudu (a před tím i soudu prvního stupně)

i ohledně spoluobviněného R. A. Těž u něj byl totiž skutek kvalifikován jako zločin krádeže podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku (spáchaný formou spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku), aniž by byla zjištěna a soudem vyložena existence nezbytné věcné souvislosti ve smyslu obsaženém v odkazovaném rozsudku velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, který řešil danou problematiku. V úvahu by proto mohlo přicházet užití ustanovení § 265k odst. 2 věty poslední tr. ř., podle něhož se ustanovení § 261 tr. ř. užije přiměřeně.

30. Podle posledně citovaného ustanovení prospívá-li důvod, z něhož rozhodl odvolací soud ve prospěch některého obžalovaného, také dalšímu spoluobžalovanému nebo zúčastněné osobě, rozhodne odvolací soud vždy též v jejich prospěch (věta první). Takto formulovaný předpoklad byl v případě spoluobviněného R. A. splněn, neboť výše označená vada při právním posouzení skutku dovolatele se projevila v jím napadeném rozsudku odvolacího soudu i u označeného spoluobviněného (podle soudu spolupachatele). Užití § 265k odst. 2 věty poslední tr. ř. ze strany dovolacího soudu však zabránila zjištění, která nabyt z jím provedeného dílčího dokazování. Z aktuálního opisu z evidence Rejstříku trestů tohoto spoluobviněného, stejně jako z napadeného rozsudku totiž vyplynulo, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 1. 2021, sp. zn. 3 To 324/2020, byl ohledně obviněného R. A. zrušen v souvislosti s ukládáním společného trestu za pokračování v trestném činu rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 11. 2. 2021, sp. zn. 4 T 94/2020, jenž nabyt právní moci dne 3. 3. 2021.

31. Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu dospěla k závěru, že v dovolacím řízení není možné projednat, resp. věcně rozhodnout o dovolání, jež napadá výrok rozhodnutí, který byl pravomocně zrušen v rámci postupu podle § 45 tr. zákoníku. V uvedeném případě bývá o takovém dovolání rozhodnuto způsobem upraveným v § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř., tj. je Nejvyšším soudem odmítnuto jako dovolání nepřípustné. Otázka věcné důvodnosti takového dovolání [např. z hlediska vady naplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] není v takovém případě vůbec posuzována.

32. K uvedené otázce již např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 6 Tdo 833/2018, odeznělo následující: „Dovolací soud přezkoumává napadené pravomocné rozhodnutí (tj. zákonnost

a odůvodněnost dovoláním napadených výroků) v rozsahu a z důvodů v dovolání uvedených, jakož i správnost předcházejícího řízení na podkladě skutkového a právního stavu, který existoval v době jeho vydání (tj. *ex tunc*). K provedení přezkumné činnosti dovolacího soudu je ovšem nezbytné, aby v době rozhodování dovolacího soudu vůbec existovalo rozhodnutí napadené dovoláním (popřípadě výrok rozhodnutí napadený dovoláním). Jestliže by po podání dovolání proti pravomocnému rozhodnutí došlo k jeho zrušení, popřípadě by došlo ke zrušení výroku napadeného dovoláním (např. právě v souvislosti s uložením souhrnného trestu či společného trestu za pokračování v trestném činu), pak by dovolací soud nemohl přezkoumávat již neexistující rozhodnutí. V takovém případě by dovolání proti neexistujícímu rozhodnutí či výroku bylo nepřipustné a bylo by nutno je odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. 11 Tdo 245/2004). Jsou-li splněny podmínky přípustnosti dovolání ve smyslu § 265a tr. ř., lze dovoláním, podaným ovšem proti pravomocnému rozhodnutí, kterým byl uložen souhrnný trest nebo společný trest za pokračování v trestném činu, uplatnit též vady předpokládané v § 265b tr. ř. jako důvody dovolání, byť se vztahují pouze k dřívějšímu pravomocnému rozhodnutí, jež bylo zrušeno v souvislosti s uložením souhrnného nebo společného trestu, popřípadě k řízení mu předcházejícímu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 3248). Pokud tedy v průběhu řízení u dovolacího soudu bylo zjištěno, že výrok o trestu v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 2. 2018, sp. zn. 4 To 21/2018, byl zrušen v souvislosti s ukládáním společného trestu za pokračování v trestném činu v dalším trestním řízení, pak dovoláním napadené rozhodnutí v současné době již neexistuje a nelze je ani v intencích ustanovení § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumat. Proto je nutno v takovém případě pokládat dovolání proti neexistujícímu rozhodnutí za nepřipustné.“

33. Z povahy věci pak plyne, že stejným způsobem je nutno postupovat tehdy, byl-li postupem podle § 45 tr. zákoníku, tj. v souvislosti s rozhodováním o společném trestu za pokračování v trestném činu, zrušen výrok o vině osoby na činu participující (např. spolupachatele), o jejíž vině bylo rozhodnuto stejným rozhodnutím jako o vině dovolatele, který důvodně napadl svým dovoláním takové rozhodnutí. Být důvod, pro který dovolací soud zruší napadené rozhodnutí ohledně dovolatele, prospívá i této osobě (spoluobviněnému), nelze užít ustanovení

o tzv. *beneficiu cohaesionis*, neboť ve vztahu k této osobě výrok o vině (a výroky na něj bezprostředně navazující), jenž by uvedeným mechanismem bylo třeba zrušit, již *de iure* neexistuje. Takové rozhodnutí, resp. jeho část, proto nemůže být (jako *de iure* neexistující) zrušeno při použití § 265k odst. 2 věta poslední tr. ř.

34. Ustanovení § 265k odst. 2 věta poslední tr. ř. upravující tzv. *beneficium cohaesionis* se v dovolacím řízení neuplatní, jestliže výrok o vině, který by pro věcnou souvislost bylo třeba zrušit u dotčeného spoluobviněného, již *de iure* neexistuje proto, že byl pravomocně zrušen v souvislosti s ukládáním společného trestu za pokračování v trestném činu (§ 45 odst. 1 tr. zákoníku).

35. Protože použití § 265k odst. 2 věta poslední tr. ř. v případě spoluobviněného R. A. nepřicházelo z vyloženého důvodu v úvahu, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že napadený rozsudek je na podkladě dovolání obviněného R. F. možno a nutno zrušit jen ohledně samotného dovolatele.

36. Zbývá dodat, že o dovolání obviněného bylo za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. rozhodnuto v neveřejném zasedání. Samostatným rozhodnutím byla řešena související otázka, která je upravena v § 265l odst. 4 tr. ř.

č. 2

Obviněná právnická osoba může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání takto označené učiněné jejím opatrovníkem nebo zmocněncem, byť je jím advokát, se za dovolání nepovažuje. Nejvyšší soud o něm proto nerozhoduje, ale naloží s ním způsobem, který zákon pro takový případ stanoví v § 265d odst. 2 věta třetí tr. ř.

Dovolání, Obhájce, Právnická osoba

§ 265d odst. 2 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2021, sp. zn. 6 Tdo 1175/2021, ECLI:CZ:NS:2021:6.TDO.1175.2021.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného P. L. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 3 To 423/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Blansku pod sp. zn. 1 T 156/2019.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

č. 2

1. Rozsudkem Okresního soudu v Blansku ze dne 7. 10. 2020, sp. zn. 1 T 156/2019, byl obviněný P. L. (dále též jen „obviněný“, případně „dovolatel“) uznán vinným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, jehož se podle jeho skutkových zjištění dopustil způsobem specifikovaným ve výroku rozsudku.

2. Obviněný byl za tento zločin odsouzen podle § 240 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněnému dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu nebo člena statutárního orgánu obchodních společností a družstev na dobu 3 roků. Citovaným rozsudkem bylo rozhodnuto také o dvou spoluobviněných, a to obviněné obchodní společnosti S., jež byla uznána vinou zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, a obviněném Z. K., který byl naopak zproštěn obžaloby.

3. O odvoláních obviněného P. L. a dalších spoluobviněných proti tomuto rozsudku rozhodl Krajský soud v Brně usnesením ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 3 To 423/2020, jímž je podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému usnesení krajského soudu podal obviněný P. L. prostřednictvím svého obhájce dovolání, jež opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný má za to, že v jeho věci došlo k porušení zásady presumpce nevinoty a z ní vyplývajícího pravidla *in dubio pro reo*, přičemž je možné dovodit situaci tzv. extrémního nesouladu mezi skutkovými a právními závěry soudů.

5. Dovolatel se domnívá, že nedošlo k náležitému posouzení subjektivní stránky trestného činu, pro jehož spáchání byl odsouzen. Z důkazů, na které soudy obou stupňů v rámci jejich hodnocení odkazují, nevyplývá, že by jednal úmyslně. Listinné důkazy včetně spisu Finančního úřadu pro Jihomoravský kraj vypovídají o tom, že jako jednatel vždy postupoval v souladu s listinnými podklady, které mu byly řádně předloženy a odůvodňovaly jeho kroky, jež byly z jeho pohledu správné. Ve vztahu k uvedenému soudy neposkytly dostatečné odůvodnění.

6. Následně obviněný uvádí, že nemohl vědět, že daná plnění neproběhla, když sám nekontroloval příslušné zakázky. To činili k tomu povolání zaměstnanci obchodní společnosti S., od kterých vždy obdržel předávací protokol a další podklady vedoucí k odsouhlasení příslušné účetní operace. Nemůže po něm být požadováno, aby jako jednatel obchodní společnosti osobně kontroloval každou operaci a provedení všech konkrétních prací probíhajících v rámci její činnosti. Soudy podle obviněného neprovedly jediný důkaz, z něhož by vyplynulo, že se jako jednatel úmyslně snažil vytvořit fiktivní smluvní vztah mezi obchodní společností S. a obchodní společností M. Ze všeho výše uvedeného podle dovolatele vyplývá, že bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces.

7. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně a podle § 265m odst. 1 tr. ř. vydal rozsudek o jeho zproštění obžaloby.

8. Citované usnesení odvolacího soudu napadla podáním vyhotoveným opatrovníkem a označeným jako dovolání i obviněná právnická osoba - obchodní společnost S. Navrhla v něm, aby z důvodů jí vyložených bylo

usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 3 To 423/2020, podle § 265k tr. ř. zrušeno a věc byla podle § 265l odst. 1 tr. ř. vrácena Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

9. Nejvyšší státní zástupce se k dovolání obviněného, jehož opis mu byl doručen dne 18. 10. 2021, a k podání obviněné právnické osoby, jehož opis mu byl doručen dne 15. 10. 2021, dosud nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání a obecná východiska rozhodování

10. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala oprávněná osoba. Shledal přitom, že dovolání obviněného P. L. je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Dále zjistil, že toto dovolání bylo podáno oprávněnou osobou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

11. Podání označené jako dovolání učiněné obviněnou právnickou osobou - obchodní společností S. prostřednictvím jí ustanoveného opatrovníka JUDr. R. R. nebylo Nejvyšším soudem posouzeno jako dovolání, a to s ohledem na povinnost obviněného plynoucí z ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř. – zde bez rozdílu, zda jde o osobu fyzickou či právnickou – podat dovolání prostřednictvím obhájce. Podle jeho znění může obviněný podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce (věta první). Citované ustanovení (jeho věta druhá) současně upravuje důsledky spojené s nesplněním takto formulovaného požadavku, neboť stanoví, že podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno; o tom musí být obviněný poučen (§ 125 odst. 3 tr. ř.). V této souvislosti Nejvyšší soud konstatuje, že rozhodnutí odvolacího soudu, jež obviněná právnická osoba specifikovaným podáním napadala, obsahuje zákonem požadované poučení obviněného. Zbývá dodat, že citované ustanovení (§ 265d odst. 2 tr. ř.) upravuje (věta třetí) i způsob, jak naloží Nejvyšší soud s takovým podáním (Nejvyšší soud o takovém podání nerozhoduje, ale ...). Protože osobu ustanoveného opatrovníka nelze ztotožňovat s osobou zvoleného či ustanoveného obhájce (viz níže),

kteřý jako jediný je oprávněn podat za obviněného dovolání, bylo třeba s podáním opatrovníka obviněné právnické osoby naložit způsobem, který zákon stanoví pro takový případ v § 265d odst. 2 věta třetí tr. ř.

12. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud nerozhodoval o tomto podání obviněné právnické osoby (a proto ani jeho obsah blíže nezmínil v části II. odůvodnění tohoto rozhodnutí). Zvolený postup je ve shodě s procesním řešením, které již v obdobných případech Nejvyšší soud v minulosti zaujal. V uvedeném směru lze odkázat např. na věci vedené pod sp. zn. 4 Tdo 530/2018, sp. zn. 11 Tdo 1044/2019 či sp. zn. 4 Tdo 552/2021.

13. V prvně označené věci (vedené pod sp. zn. 4 Tdo 530/2018) dospěl Nejvyšší soud k závěru, že nemůže jako dovolání, o němž by měl procesně rozhodnout, posoudit podání, které obviněná právnická osoba podala prostřednictvím zmocněnce, jímž byl, jako v případě nyní posuzovaném, rovněž advokát. Na nemožnost takového posouzení poukázala již ve svém vyjádření k takovému podání státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství, která tak učinila na základě následující argumentace: Je tedy zřejmé, že jmenovaný advokát v předmětném trestním řízení vystupoval za splněných podmínek § 34 odst. 2 zákona č. 418/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „t. o. p. o.“), tak, že činil úkony za označenou právnickou osobu, a tudíž byl ve smyslu § 34 odst. 6 t. o. p. o. vybaven stejnými právy a povinnostmi jako jeho zmocnitelka, proti níž bylo toto trestní řízení vedeno. Tím se v uvedené souvislosti především rozumí umožnění jejího práva na obhajobu cestou zvolení jejího obhájce, a to ve smyslu obsahového naplnění takového oprávnění tak, jak je zakotveno v § 2 odst. 13 tr. ř. a v jeho jednotlivých aspektech specifikováno v § 33 tr. ř. Obviněná právnická osoba může mít v trestním řízení vedle zástupce také obhájce. Nadpis § 35 t. o. p. o. „Obhájce“ jako by naznačoval, že se ustanovení z těchto důvodů omezuje jen na jeden projev práva na obhajobu, kterým je právo na obhájce, ale obsah § 33 odst. 1 tr. ř. předpokládá uplatnění práva na obhajobu právnické osoby v identickém rozsahu jako u osoby fyzické, toliko s vyloučením nutné obhajoby. Dostupný spisový materiál přitom nevyovídá nic o tom, že by zmocněnec obviněné právnické osoby postupoval výše uvedeným způsobem, a tedy že by jí zvolil obhájce tak, aby v daném trestním řízení měla vedle svého zplnomocněného zástupce také obhájce ve smyslu § 35 odst. 1

t. o. p. o., neboť z něj vyplývá, že ustanovení § 34 t. o. p. o. nemá vliv na právo obviněné právnické osoby na obhajobu. Toto specifické oprávnění, identické se shora uvedenou výjimkou se založením práva obviněné fyzické osoby na obhajobu prostřednictvím zvoleného obhájce (§ 37 odst. 1 věta první tr. ř.), by totiž muselo být podloženo tomu odpovídající smlouvou o poskytování právních služeb podle příslušných ustanovení zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, jakož i na ni navazující plnou mocí, udělenou k výkonu obhajoby v tam označeném trestním řízení a z hlediska rozsahu uděleného zplnomocnění specifikovanou v případě, že nepůjde o tzv. generální plnou moc. Jestliže bylo dovolání obviněné právnické osoby podáno prostřednictvím jejího zmocněnce, pak nebyl respektován zákonný požadavek, vyplývající z povahy dovolání jako mimořádného opravného prostředku, určeného k nápravě nejzávažnějších vad rozhodnutí ve věci samé a s tím spojené právní náročnosti zpracování nezbytné dovolací argumentace, zaručené pro všechny obviněné bez rozdílu právě prostřednictvím kvalifikovaného obhájce tak, jak je vyjádřeno v ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř. Podle tohoto ustanovení může obviněný podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce, jinak se jeho podání nepovažuje za dovolání. Z těchto důvodů není možno s výše uvedeným podáním dovolatelky, které nebylo vyhotoveno jejím obhájcem, tedy nebylo učiněno jeho prostřednictvím, spojovat jakékoliv účinky vztahující se k dovolání a řízení o něm, a k jeho obsahu nelze v dovolacím řízení přihlížet (k tomu viz přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 11 Tdo 494/2007, publikované pod č. T 993. v sešitě 35 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2007).

14. Nejvyšší soud v označené věci při zdůvodnění svého postupu podle § 265d odst. 2 věty třetí tr. ř. argumentoval takto: Podle § 34 odst. 2 t. o. p. o. si obviněná právnická osoba může zvolit zmocněnce. Podle § 35 odst. 1 t. o. p. o. platí, že ustanovení § 34 t. o. p. o. nemá vliv na právo obviněné právnické osoby na obhajobu. Z uvedených ustanovení tedy vyplývá, že obviněná právnická osoba se může v trestním řízení nechat zastupovat zmocněncem a obhájcem, přičemž ovšem jde o dva odlišné subjekty. Jinak řečeno, zmocněnec právnické osoby nemá postavení obhájce obviněné právnické osoby a obhájce obviněné právnické osoby nemá postavení zmocněnce. Současně podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní zákoník, v řízení proti

právníké osobě trestní řád a v řízení o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních přiměřeně zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, není-li to z povahy věci vyloučeno. Zákon o trestní odpovědnosti právníkých osob neupravuje jinak otázku řízení o dovolání. Proto i v případě dovolání podaného právníkou osobou platí ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř., podle kterého musí být dovolání obviněného, tedy i obviněné právníké osoby, podáno prostřednictvím obhájce, a pokud tomu tak není, nelze ho považovat za dovolání. O tomto byla obviněná právníká osoba výslovně poučena v rozhodnutí soudu druhého stupně, včetně následku nedodržení tohoto postupu. Nejvyšší soud považuje za nutné zdůraznit, že přestože u obviněných právníkých osob není dán institut nutné obhajoby, tak ten nelze zaměňovat s povinností podat dovolání prostřednictvím obhájce (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní odpovědnost právníkých osob. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 649).

15. S řešením, které zaujal Nejvyšší soud, se ztotožnil i Ústavní soud, jenž v reakci na ústavní stížnost stěžovatelky ve svém usnesení ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2527/18, uvedl následující: Argumentaci stěžovatelky nemohl Ústavní soud přisvědčit. Z ústavního pořádku nevyplývá nárok na podání dovolání či jiného mimořádného opravného prostředku. Současně však platí, že jsou-li mimořádné opravné prostředky právním řádem připuštěny, nemůže se rozhodování o nich ocitnout mimo ústavní rámec ochrany základních práv jednotlivce, tzn. především práva na spravedlivý proces (viz např. náleží ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 1/03, č. 153/2004 Sb.; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz>). K tomu však v dané věci nedošlo. Nejvyšší soud aplikoval jednoznačné a určité ustanovení trestního řádu, které zakotvuje podmínku povinnosti podávání dovolání prostřednictvím obhájce. Jakkoliv taková podmínka může obecně být pro obviněné osoby zatěžující a v některých případech se může zdát dokonce zbytečná (kupříkladu v trestních věcech vedených proti právním odborníkům nebo obchodním společnostem vybaveným vlastním rozsáhlým právním aparátem), nelze ji podle Ústavního soudu označit za protiústavní, neboť je přiměřeným řešením zákonodárcem sledovaného legitimního cíle nezatěžovat Nejvyšší soud nekvalifikovanými a lehkovážnými podáními. Vzhledem k výše uvedenému závěru ohledně mimořádnosti tohoto opravného prostředku je pak povinností účastníků řízení respektovat toto rozhodnutí zákonodárce. Hrozbu odepření přístupu

k soudu kupříkladu z důvodu nemajetnosti pak řeší jiné právní instituty. Nejvyšší soud postupoval v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, čemuž nemůže Ústavní soud nic neústavního vytknout. Podmínku podání dovolání obhájcem nepovažuje Ústavní soud v případě stěžovatelky za přehnaně zatěžující a porušující její práva. Ve splnění této podmínky jí podle uvedeného vyrozumění, jakož i obsahu samotné ústavní stížnosti, žádné objektivní podmínky nebránily (na rozdíl například od případu, který Ústavní soud rozhodoval nálezem ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. II. ÚS 1967/18). Jde-li o formu vyřízení stěžovatelčina podání, tak i tu určuje explicitně § 265d odst. 2 tr. ř.

č. 2

16. Ve zbývajících dvou výše označených věcech reagoval Nejvyšší soud na podání označená jako dovolání, která za obviněné právnické osoby podali ustanovení opatrovníci. Ve věci vedené pod sp. zn. 11 Tdo 1044/2019 poukázal Nejvyšší soud při posouzení takového podání na ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř. a v návaznosti na to zmínil, že podle § 265d odst. 2 věty první tr. ř. však může být dovolání ze strany obviněného, a to i v rámci řízení vedeného podle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, ve znění pozdějších předpisů (viz § 1 odst. 2 t. o. p. o.), podáno právě jen prostřednictvím obhájce, nikoli jinou osobou.

17. Obdobně Nejvyšší soud postupoval i ve věci vedené pod sp. zn. 4 Tdo 552/2021, v níž své rozhodnutí nezabývat se takovým podáním jako dovoláním podrobně rozvedl, neboť mimo jiné zmínil, že okresním soudem ustanovený opatrovník po celou dobu řízení vystupoval jako opatrovník obviněné právnické osoby, za opatrovníka obviněné právnické osoby se také označoval při veškeré komunikaci s orgány činnými v trestním řízení a jako opatrovník se také označil v podaném dovolání a při udělení souhlasu s projednáním dané trestní věci u Nejvyššího soudu v neveřejném zasedání. Nejvyšší soud ve svém podání adresovaném ustanovenému opatrovníkovi dále uvedl, že podle § 34 odst. 4 t. o. p. o. nemůže za právnickou osobu činit úkony v řízení osoba, která je obviněným, poškozeným nebo svědkem v téže věci. Podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. není-li osoba uvedená v § 34 odst. 4 t. o. p. o. určena ve stanovené lhůtě, nebo právnická osoba nemá osobu způsobilou činit úkony v řízení, popřípadě právnické osobě nebo jejímu zmocněnci prokazatelně nelze doručovat písemnosti, předseda senátu

a v přípravném řízení soudce ustanoví právnické osobě opatrovníka. Osobu lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem. Opatrovníkem nelze ustanovit osobu, o níž lze mít důvodně za to, že má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy právnické osoby. Usnesení o ustanovení opatrovníka se oznamuje tomu, kdo je ustanovován opatrovníkem, a nevylučuje-li to povaha věci, též právnické osobě. Podle § 35 odst. 1 t. o. p. o. ustanovení § 34 t. o. p. o. nemá vliv na právo obviněné právnické osoby na obhajobu. Z uvedených ustanovení tedy vyplývá, že obviněná právnická osoba se může v trestním řízení nechat zastupovat opatrovníkem a obhájcem, přičemž ovšem jde o dva odlišné subjekty. Jinak řečeno, opatrovník právnické osoby nemá postavení obhájce obviněné právnické osoby a obhájce obviněné právnické osoby nemá postavení opatrovníka. Současně podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní zákoník, v řízení proti právnické osobě trestní řád a v řízení o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních přiměřeně zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, není-li to z povahy věci vyloučeno. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob neupravuje jinak otázku řízení o dovolání. Proto i v případě dovolání podaného právnickou osobou platí ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř., podle kterého musí být dovolání obviněného, tedy i obviněné právnické osoby, podáno prostřednictvím obhájce, a pokud tomu tak není, nelze ho považovat za dovolání. O tom byla obviněná právnická osoba výslovně poučena v rozhodnutí soudu druhého stupně, včetně následku nedodržení tohoto postupu. Nejvyšší soud považuje za nutné zdůraznit, že přestože u obviněných právnických osob není dán institut nutné obhajoby, tak ten nelze zaměňovat s povinností podat dovolání prostřednictvím obhájce (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 649).

18. V nyní posuzované věci není důvod k učinění odlišného závěru. Senát č. 6 rozhodující v této věci sdílí argumentaci uvedenou výše, z níž jednoznačně plyne, že podání učiněná zmocněncem či opatrovníkem obviněné právnické osoby, byť označená jako dovolání, nelze posoudit jako tento mimořádný opravný prostředek, neboť nebyla učiněna osobou, kterou zákon v ustanovení § 265d odst. 2 větě první tr. ř. určuje k vyhotovení takového mimořádného opravného prostředku (dovolání). Proto, jak již bylo zmíněno, nebylo podání JUDr. R. R. posouzeno jako

dovolání obviněné právnické osoby a bylo s ním naloženo způsobem upraveným v § 265d odst. 2 větě třetí tr. ř.

19. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným P. L. vznesené námitky naplňují jím uplatněný dovolací důvod.

20. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

21. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k této Úmluvě.

22. Ze skutečností uvedených výše vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou zásadně

v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popřípadě i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

23. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

24. Na podkladě těchto východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení dovolání obviněného.

IV.

Důvodnost dovolání

25. Námitky dovolatele nelze hodnotit ani jako formálně naplňující jím zvolený důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť nenapadají nesprávnost hmotně právního posouzení skutkového stavu, nýbrž samotná skutková zjištění soudu prvního stupně. Nejvyšší soud není v rámci dovolacího řízení oprávněn přezkoumávat skutková zjištění soudu prvního stupně a s výjimkou tzv. extrémního nesouladu musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak jej popsal soud prvního stupně ve výroku odsuzujícího rozsudku.

26. Přestože dovolatel namítá, že napadená rozhodnutí jsou zatížena vadou tzv. extrémního nesouladu, dovolací soud tento jeho závěr nesdílí. Rozhodnutí trpící vadou extrémního nesouladu by obsahovalo taková skutková zjištění, která nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení nebo jsou dokonce s nimi přímo v rozporu. Za případ extrémního nesouladu naopak nelze považovat situaci, kdy hodnotící úvahy soudů splňují požadavky formulované zněním § 2 odst. 6 tr. ř., ústí do skutkových a právních závěrů, jež jsou z obsahu provedených důkazů odvoditelné postupy nepřičícími se zásadám logiky a požadavku pečlivého uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu, avšak jsou odlišné od pohledu obviněného.

27. Námitky dovolatele v podstatě spočívají v tom, že soudům obou stupňů vytýká nedostatečné důkazní podložení závěrů o naplnění subjektivní stránky trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku. V návaznosti na tuto výhradu obviněný uvádí, že rozhodnutí soudů neobsahuje přijatelné odůvodnění jejich závěru o úmyslném spáchání zmíněného trestného činu. Ani jedné z těchto rovin jeho argumentace nelze přisvědčit, neboť soudy nižších stupňů se touto obhajobou obviněného zabývaly a své závěry v dostatečném rozsahu a přesvědčivě vyložily. V případě soudu prvního stupně Nejvyšší soud odkazuje zejména na odůvodnění jeho rozsudku, kde tento soud odmítá tvrzení obviněného o chybějící vědomostní složce zavinění, tedy že by nevěděl o tom, že daná plnění reálně neprobíhala. Vycházel přitom jak ze samotné výpovědi obviněného, tak z výpovědi svědkyně V. F., účetní obchodní společnosti S., a svědka M. F. a rovněž z dlouholetého přátelského vztahu mezi dovolatelem a tímto svědkem. Uvedené pak soud prvního stupně podtrhl úvahou, že „... sám obžalovaný uvádí, že v podstatě žádné jiné subjekty na pomocné a uklízející práce nebyly sjednány“, čímž odkazuje na skutečnost, že tyto subjekty neměly žádné zaměstnance, kteří by vykonali zadané práce. Dále zmiňuje, „... že jde o smluvní ujednání týkající se jednoznačně největších a nejzásadnějších akcí obchodní společnosti S. Pokud jde o vědomost o reálném provedení prací, jejichž potřebu pro společnost měl obžalovaný P. L. sám zjistit a zajistit, nelze si představit, že by pak tento jednatel společnosti při zakázkách v milionových hodnotách se nezajímal o to, zda jsou tyto práce prováděny, jak jsou prováděny, kým jsou prováděny, v jaké kvalitě jsou prováděny a vůbec nenavštívoval žádné místo, kde měly být vykonávány ...“, přičemž „... svědek M. F., známý obžalovaného, tvrdí, že obžalovaný věděl o tom, že jeho společnost nemá žádné zaměstnance“. Odvolací soud v tomto směru přijal hodnocení soudu prvního stupně a ve svém usnesení rovněž poukázal na rozpory mezi výpověďmi obviněného a svědka M. F., přičemž odmítl snahu dovolatele zbavit se trestní odpovědnosti tvrzením, že v podstatě o ničem nevěděl.

28. Nejvyšší soud nemůže soudu prvního ani druhého stupně vytknout chybné hodnocení důkazů, resp. nějaké zásadní pochybení zakládající vadu takové úrovně, jež by odůvodnila závěr o existenci tzv. extrémního nesouladu, a tím i porušení ústavně garantovaných práv dovolatele, na něž by bylo třeba reagovat vydáním kasačního rozhodnutí.

29. Z uvedeného hodnocení dovolání obviněného plyne, že ten v něm uplatnil výhradně námitky, které se s použitým dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. věcně rozešly. Protože současně nebyly zjištěny ani žádné vady, pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí zrušit v důsledku zajištění práva obviněného na spravedlivý proces, rozhodl Nejvyšší soud o dovolání obviněného způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. Podle něj Nejvyšší soud dovolání odmítne, bylo-li podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

30. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto dovolání v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož v odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí.

č. 3

Dosud nevykonanými tresty ve smyslu § 39 odst. 4 tr. zákoníku se rozumí jen ty části dříve uložených trestů, které pachatel ke dni rozhodnutí soudy nevykonal. Pravidlo obsažené v citovaném ustanovení samo o sobě neodůvodňuje uložení trestu pod dolní hranicí zákonné trestní sazby.

Ukládání trestu, Mimořádné snížení trestu odnětí svobody, Upuštění od uložení souhrnného trestu

§ 39 odst. 4 tr. zákoníku, § 58 tr. zákoníku, § 44 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 6 Tdo 884/2022, ECLI:CZ:NS:2022:6.TDO.884.2022.1

Nejvyšší soud odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného M. S. a k dovolání nejvyššího státního zástupce zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 3. 2022, sp. zn. 7 To 227/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 4 T 123/2019, a Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích (dále též „soud prvního stupně“) ze dne 22. 4. 2021, sp. zn. 4 T 123/2019, byl obviněný M. S. (dále též jen „obviněný“, případně „dovolatel“) uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku, kterých se podle jeho skutkových zjištění dopustil tím, že dne 23. 1. 2019 v době kolem 12:00 hodiny před rodinným domem č. p. XY v ulici XY v XY poté, co ho T. Ch. odmítl vpustit na pozemek a do svého domu, rukama silou strčil do zavřené vstupní branky vedoucí na pozemek, odstrčil poškozeného a následně ho na pozemku před domem několikrát udeřil pěstí do hlavy, přičemž od něho požadoval, aby mu dal vše, co má, následně ho vyzval, aby s ním šel dovnitř domu, což poškozený z obavy před dalším fyzickým napadením učinil, přičemž uvnitř od něho požadoval, aby mu dal všechny drogy, peníze a vše, co tam má, a když to poškozený znovu odmítl, obviněný mu dal pár facek a poté vzal do ruky dřevěnou nohu od stolu, s níž vyhrožoval, že mu s ní „zláme hnáty“, zároveň se dožadoval, aby mu poškozený otevíral šuplíky a skříňky, což neučinil, a proto je začal otevírat a prohledávat sám, následně vzal ze stolu jeho mobilní telefon zn. Samsung nezjištěného IMEI, a když vyšli ven z domu, vzal si ještě další mobilní telefon poškozeného zn. Sencor IMEI XY, který poškozený před tím ze strachu odhodil do poblíž stojícího vozidla, čehož poškozený využil, přeběhl zahradu a přes díru v plotě běžel na policii, kde vše oznámil.

2. Obviněný byl za tyto trestné činy odsouzen podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 9 a 1/2 roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu v rozsudku Okresního

soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Poškozený T. Ch. byl podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. O odvolání obviněného proti tomuto rozsudku rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem (dále též jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 3. 3. 2022, sp. zn. 7 To 227/2021, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že podle § 44 tr. zákoníku upustil od uložení souhrnného trestu ve vztahu k trestu uloženému rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému rozsudku krajského soudu podali dovolání obviněný a v jeho neprospěch nejvyšší státní zástupce.

5. Obviněný opřel své dovolání zpracované obhájkyní o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaku trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované důkazy. Obviněný vytýká soudům, že vybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř., nedostatečně se vypořádaly s provedenými důkazy, jimi provedené hodnocení odporuje zásadám formální logiky a neučinily adekvátní skutková zjištění, neboť fakticky jediným, a tedy osamoceným, usvědčujícím důkazem zůstává i nadále výpověď poškozeného T. Ch. K posouzení otázky věrohodnosti tohoto svědka, pravidelného uživatele návykových látek, resp. k posouzení jeho schopnosti vnímat okolnosti, o nichž vypovídal, a jeho schopnosti zapamatovat si je, nebylo soudem prvního stupně vůbec vedeno dokazování, přičemž odvolací soud přes námitky obhajoby tuto vadu nezhojil. Zcela nepochopitelně vzal za prokázaný skutkový stav, tak jak jej popsal poškozený T. Ch., aniž by existovaly jakékoliv další důkazy

podporující jeho tvrzení, a to navíc za situace, kdy verze obviněného, podpořená výpovědí svědkyně M. P., se diametrálně odlišuje.

6. Následně obviněný zpochybňuje vypovídací hodnotu části důkazů, konkrétně otisku pneumatiky od vozidla, který byl nalezen před domem poškozeného, soudy utvořené časové osy, jakož i nálezu nohy od stolu, na níž nebyly zajištěny žádné jeho daktyloskopické stopy. Kromě toho obviněný namítá, že soudy bezdůvodně neprovedly jím navržené důkazy, konkrétně výslechy policistů, s nimiž poškozený nedlouho po oznámení věci jednal a kteří se mohli vyjádřit k jeho stavu v době, kdy věc oznámil. Nelze totiž podle obviněného přehlédnout, že přestože měl být poškozený údajně fyzicky napaden, neexistuje žádná lékařská zpráva dokumentující nějaké jeho zranění. Dovolání pak obviněný uzavírá konstatováním, že rozhodnutí soudů vykazují prvky svévole a odsuzující rozsudek je důsledkem nerespektování principu *in dubio pro reo*.

7. Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

8. Nejvyšší státní zástupce opřel své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., neboť obviněnému byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. V návaznosti na rekapitulaci rozsudků soudů obou stupňů připomenul, že odvolací soud shledal trest uložený obviněnému soudem prvního stupně při samé horní hranici zákonné trestní sazby nepřiměřeně přísným, a to zejména s přihlédnutím k obviněným nezaviněnému delšímu časovému odstupu od spáchání skutku, nižší intenzitě násilí, problematické osobě poškozeného, málo závažnému následku, důvodu návštěvy obviněného u poškozeného, kterým bylo obstarání drogy, jakož i významně nižší kvalitě bydlení poškozeného. Odvolací soud dovedl, že z hlediska obecného vnímání jednání, jež lze posoudit jako trestné činy loupeže a porušování domovní svobody, v daném případě nešlo o způsob provedení, který by jakkoli vybočoval z rámce obdobných a shodně kvalifikovaných trestných činů. Současně zdůraznil, že obviněnému v minulosti uložené a dosud zcela nevykonané tresty odnětí svobody, tedy jednak trest ve výměře 1 roku, který mu byl

uložen shora citovaným rozsudkem Okresního soudu v Lounech, ve vztahu k němuž by měl být nyní ukládán souhrnný trest, a jednak souhrnný trest ve výměře 6 let uložený mu rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 5 T 55/2018, jsou z hlediska naplnění funkcí trestu naprosto dostačující. V této souvislosti odvolací soud poukázal též na ustanovení § 39 odst. 4 tr. zákoníku, ve znění po novele provedené zákonem č. 333/2020 Sb., podle něhož pokud soud neukládá souhrnný trest nebo společný trest za pokračování v trestném činu, při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne též k druhu a výměře trestů, které byly pachateli uloženy za jinou jeho trestnou činnost a dosud nebyly vykonány, tak, aby vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu a osobě pachatele nebyl uložen takový trest, který by spolu s dosud nevykonanými tresty vedl k nepřiměřenému postihu pachatele. Veden těmito úvahami pak odvolací soud považoval za odpovídající dané situaci upuštění od uložení souhrnného trestu postupem podle § 44 tr. zákoníku.

9. Uvedené řešení shledává nejvyšší státní zástupce nezákonným, neboť napadeným rozsudkem odvolacího soudu byl nastolen stav spočívající v uložení trestu ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. Ukládal-li soud prvního stupně obviněnému souhrnný trest (za sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku podle rozsudku Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020, a zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jimiž obviněného uznal vinným) podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku, postupoval zcela v souladu se zákonem, neboť trest vyměřil v rámci trestní sazby stanovené v trestním zákoně na nejpřísněji trestný ze sbíhajících se deliktů. Naproti tomu odvolací soud pochybil, pokud po částečném zrušení rozsudku napadeného odvoláním upustil podle § 44 tr. zákoníku od uložení souhrnného trestu ve vztahu k trestu v rozsudku Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020. Tímto postupem se totiž nepodmíněný trest odnětí svobody v délce 1 roku za první ze sbíhajících se trestných činů stal rovněž trestem uloženým za další dva sbíhající se trestné činy v rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 22. 4. 2021, sp. zn. 4 T 123/2019. Jedním z nich je přitom zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, u kterého zákon určuje sazbu trestu odnětí svobody ve výměře od 2 roků do 10 let. V důsledku toho se ocitl trest uložený obviněnému za zločin

loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku zcela mimo hranici zákonné trestní sazby, která je na tento trestný čin stanovena.

10. Podle nejvyššího státního zástupce je proto třeba dovodit, že rozsudkem, jímž krajský soud podle § 44 tr. zákoníku upustil od uložení souhrnného trestu, v důsledku čehož se stal nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 1 roku rovněž trestem za zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, došlo k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. Kromě nerespektování § 173 odst. 1 tr. zákoníku navíc odvolací soud napadeným rozhodnutím fakticky porušil taktéž ustanovení § 43 odst. 1, 2 tr. zákoníku, z něhož vyplývá mimo jiné to, že souhrnný trest je ukládán podle sazby, která se vztahuje na trestný čin nejpřísněji trestný. Tím, že odvolací soud upustil od uložení souhrnného trestu, nebyl trest za sbíhající se zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečiny krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku a porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku vyměřen v rámci nejpřísněji trestné sazby za zločin loupeže, nýbrž mimo ni, pod její dolní hranicí, podle mírnější sazby odpovídající přečinu krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku.

11. Institut upuštění od uložení souhrnného trestu má své nepřekročitelné hranice. Nelze jej užít tehdy, pokud by se v důsledku jeho uplatnění výměra trestu odnětí svobody za sbíhající se delikty ocitla pod dolní hranicí trestu odnětí svobody v tomto směru nejpřísnější zákonné trestní sazby a nastal by rozpor s ustanovením § 43 odst. 2 tr. zákoníku stanovícím pravidla pro výměru souhrnného trestu. Takový postup by byl možný jen při navazujícím užití § 58 tr. zákoníku nebo § 40 odst. 2 tr. zákoníku. Tyto instituty upravují možnosti výjimečného uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí zákonné trestní sazby ve specifických případech, přičemž potenciálně je lze použít taktéž při ukládání souhrnného trestu. To se však s ohledem na výrok a argumentaci odvolacího soudu v posuzované věci nestalo, neboť ten zjevně neshledal důvody pro specifický postup spočívající v ukládání trestu pod dolní hranicí za využití § 58 tr. zákoníku či § 40 odst. 2 tr. zákoníku.

12. Závěrem svého dovolání nejvyšší státní zástupce navrhl Nejvyššímu soudu, aby v neveřejném zasedání podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující

na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a dále aby postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

13. Nejvyšší státní zástupce se prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) vyjádřil k dovolání obviněného M. S. Podle jeho mínění je dovolací argumentace obviněného vystavěna na popření pachatelství daných trestných činů s tím, že do obydlí poškozeného vstoupil s jeho vědomím a souhlasem, přičemž za použití násilí či pohrůžky bezprostředního násilí se nezmocnil žádných věcí. Ve vazbě na to obviněný konstatuje, že soudy hodnotily provedené důkazy nesprávně a způsobem odporujícím ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř., dále vytýká odvolacímu soudu nedostatečné odůvodnění přebírající argumenty soudu prvního stupně, jakož i chybějící úvahy, jimiž by se vypořádal s námitkami obviněného, a v konečném důsledku pak dospívá k závěru, že skutková zjištění soudů nevyplývají z provedených důkazů.

14. Dovolání obviněného je vystavěno na doslovném opakování námitek směřujících proti závěru o jeho pachatelství, jež se prolínají více méně celým trestním řízením a s nimiž se oba soudy beze zbytku – a podle názoru státního zástupce také správně – vypořádaly. Státní zástupce připomenul závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, a sdělil, že v odůvodnění rozsudků soudů obou stupňů lze nalézt sice stručné, ale po věcné stránce přesvědčivé odpovědi na výhrady vznesené obviněným. Rozhodně neplatí to, co je obsahem argumentace podaného dovolání, tedy že by reakce soudů na obhajobu obviněného byla zcela nedostatečná, či dokonce chyběla.

15. Námitky obviněného lze podle státního zástupce s jistou dávkou tolerance podřadit pod jím uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jsou však zjevně neopodstatněné. Soud prvního stupně realizoval komplexní a bezvadné dokazování, odvolací soud řádně přezkoumal podané odvolání, přičemž s uplatněnými námitkami se sice stručně, fakticky však způsobem vyčerpávajícím, vypořádal. Pokud jde o obviněným namítanou neúplnost dokazování, státní zástupce je přesvědčen, že dokazování provedené soudy bylo co do rozsahu řádné

a úplné, žádný důkaz nezůstal stranou jejich pozornosti. Pokud nebylo vyhověno konkrétnímu návrhu na doplnění dokazování pro nadbytečnost, příslušný soud řádně uvedl důvody takového postupu. Rozhodně není povinností soudu akceptovat jakýkoli důkazní návrh. Odmítne-li nicméně provést navržený důkaz, musí toto své rozhodnutí přesvědčivě odůvodnit. Této povinnosti přitom – jak již bylo zmíněno – soudy dostály. Je tudíž namístě uzavřít, že rozhodnutí žádného ze soudů není zatíženo vadou opomenutého důkazu, neboť nadbytečnost důkazu je uznávaným důvodem pro zamítnutí důkazního návrhu. Jinak řečeno, neprovedení nadbytečných důkazů nemůže založit vadu opomenutých důkazů.

16. V projednávané trestní věci pak nelze spatřovat ani obviněným výslovně zmiňovaný nesoulad zásadních skutkových zjištění soudů a provedených důkazů, neboť postupem respektujícím klíčové zásady trestního řízení vyplývající především z ustanovení § 2 odst. 2, 5, 6, 11 a 12 tr. ř. soudy zformovaly takový průběh skutkového děje, který naprosto koresponduje s provedenými důkazy. Akcentovaly tedy v první řadě výpověď poškozeného T. Ch., který jednoznačně usvědčil obviněného ze spáchání trestných činů i v rámci provedené rekognice. Soudy si přitom byly vědomy problematické osoby poškozeného, a proto se také vcelku podrobně zabývaly hodnocením jeho věrohodnosti. V rámci svých rozhodnutí pak také rozvedly stručné důvody, pro které shledávají pravdivým právě popis děje poškozeným T. Ch., a nikoli nevěrohodnou a účelovou výpověď obviněného, která byla vedena zjevnou snahou zbavit se trestní odpovědnosti, a vyhnout se tak uložení trestu. V tomto ohledu nelze nezmínit, že s logickým a časově ukotveným popisem skutkového děje poškozeným (tedy s obsahem jeho výpovědi) naprosto korespondují i další důkazy, konkrétně stopa pneumatiky automobilu u jeho obydlí, nález nohy od stolu, zajištěná komunikace se svědkyní M. P. před činem a zejména po činu, jakož i listinný důkaz představovaný dokladem o odcizeném telefonu. Pokud by skutečně mělo jít o smyšlené a nepravdivé oznámení poškozeného, musel by si dopředu „připravit“ nohu od stolu, otisk stopy pneumatiky, doklad od mobilního telefonu i komunikaci s M. P., což je i z pohledu státního zástupce konstrukce zcela absurdní.

17. Podle státního zástupce nemohlo dojít ani k obviněným tvrzenému porušení pravidla *in dubio pro reo* a zásady presumpce nevinny, a to i s ohledem na jím zmíněné závěry plynoucí z judikatury Ústavního

soudu a Nejvyššího soudu. K výhradě směřované vůči údajně chabému a nedostatečnému odůvodnění rozsudku odvolacího soudu státní zástupce uvedl, že tím, kdo provádí a hodnotí důkazy, bývá zpravidla soud prvního stupně. Odvolací soud se s odvolacími námitkami obviněného sice stručně, současně však řádně a dostatečně vypořádal. Postupu, v jehož rámci neprováděl opětovné hodnocení důkazů a znovu podrobně neopakoval úvahy vyslovené soudem prvního stupně, s nimiž se ztotožnil, přitom nelze nic vytknout, a to i vzhledem ke zmíněné judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

18. S ohledem na uvedené skutečnosti státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné. Současně vyjádřil souhlas s tím, aby bylo o dovolání rozhodováno ve smyslu § 265r odst. 1 tr. ř. v neveřejném zasedání.

19. Obviněný M. S. se k dovolání nejvyššího státního zástupce nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání

20. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněného i nejvyššího státního zástupce jsou přípustná podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání byla podána osobami oprávněnými [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze tato podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňují i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

21. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda dovolateli vznesené námitky naplňují jimi uplatněné důvody dovolání.

K dovolání obviněného

22. Obviněný opřel své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve všech jeho alternativách, z jeho dovolací argumentace je nicméně zřejmé, že uplatňuje toliko námitky, jež lze s větší mírou tolerance podřadit pouze pod první z nich (rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaku trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů) a třetí z nich (ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy). Ve svém dovolání totiž neuplatňuje nic, co by mělo svědčit o závěru, že rozhodná skutková zjištění soudů nižších stupňů, jež jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech.

č. 3

23. Jak plyne z obsahu tohoto dovolání, obviněný setrvává na svém stanovisku, že se vůči poškozenému nedopustil žádného jednání trestně právní povahy, a pokud skutková zjištění soudů vyznívají opačně, namítá, že jsou založena na – podle něj – nedostatečném důkazním základě, tj. prakticky toliko na výpovědi poškozeného, věrohodností jehož údajů se soudy podle jeho hodnocení prakticky nezabývaly. Obviněný namítá nedostatečnost a důkazní nepodloženost skutkových zjištění soudů, což má odůvodnit závěr, že tato rozhodná skutková zjištění jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. S připomenutím toho, že nebylo vyhověno jeho důkazním návrhům, se snaží přesvědčit dovolací soud o tom, že ve vztahu k uvedeným skutkovým zjištěním nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

24. Námitky obviněného však nelze posoudit jako věcně opodstatněné, tj. zakládající jím uplatněný důvod dovolání. Zakotvením dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nedošlo k žádné podstatné změně týkající se možnosti dovolacího soudu zasahovat do skutkových zjištění soudů nižších stupňů vyjádřených v rozhodnutích napadených dovoláním, neboť jeho první alternativa vyjadřuje prakticky to, co v judikatuře Ústavního soudu vymezil pojem tzv. extrémního nesouladu. Ve své podstatě to znamená, že ke kasačnímu zásahu může Nejvyšší soud přistoupit toliko tehdy, pokud na podkladě námitek dovolatele shledá, že skutková zjištění jsou do té míry vadná, že nelze trvat na nezměnitelnosti pravomocného rozhodnutí. Zjevný (očividný) rozpor musí být zřejmý, není však naplněn tím, že dovolatel vlastním hodnocením provedených

důkazů dospívá k odlišným skutkovým zjištěním, než která vyjádřily soudy v jím napadených rozhodnutích. Podstatou dovolací argumentace obviněného není to, že obsah důkazů neumožňuje přijetí skutkových závěrů vyjádřených v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku, nýbrž polemika dovolatele s hodnocením důkazů nižšími soudy (zde zejména snaha zvrátit usvědčující výpověď poškozeného), resp. se způsobem vypořádání se těchto soudů s námitkami obhajoby. Jak však plyne z povahy trestního řízení, k hodnocení důkazů je povolán ten orgán, který je provádí, což v posuzovaném případě znamená, že tímto orgánem byl soud prvního stupně. Z odůvodnění jeho rozsudku lze přitom zjistit, proč přiznal věrohodnost výpovědi poškozeného a proč naopak nepřiznal důvodnost obhajobě obviněného. Stejně tak se vyjádřil i k výpovědi svědkyně M. P., jíž se obviněný dovolává. Z toho, co soud, byť stručněji formou, uvedl, je zřejmé, že k hodnocení důkazů (zde zejména výpovědi obviněného a svědeckých výpovědí) přistoupil na základě bezprostředního vjemu z prováděného dokazování. Obviněný nemůže očekávat, že dovolací soud na podkladě jeho námitek, jimiž není doložena nelogičnost hodnotících úvah soudu, přistoupí k jinému posouzení věci, neboť by tím popřel uplatňující se zásadu ústnosti a bezprostřednosti.

25. Obviněnému nelze přisvědčit v jeho tvrzení, že se odvolací soud nezabýval jeho odvolacími námitkami. To, že jím nepřiznal význam, který jím přikládá dovolatel, nezakládá porušení jeho práva na spravedlivý proces. Odvolací soud rovněž vyložil, proč nepřistoupil k provedení důkazu, který obviněný navrhl. Vzhledem ke skutečnostem, které ve svém rozhodnutí uvedl, nelze dospět k závěru, že by uvedený postup zakládal vadu spočívající v tom, že nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy mající vztah k rozhodným skutkovým zjištěním, jež jsou určující pro naplnění znaků trestného činu.

26. Není úkolem dovolacího soudu, aby podrobně reagoval na jednotlivé dílčí námitky dovolatele, neboť v rozhodnutí, jímž se dovolání odmítá, se může omezit na stručné uvedení důvodu odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí (§ 265i odst. 2 tr. ř.). Navíc lze přisvědčit posouzení dovolání obviněného státním zástupcem, který důvodně poukázal na to, že dovolací argumentace obviněného je vlastně opakováním námitek jím vznesených v předcházejících stádiích řízení, s nimiž se podle jeho mínění soudy v dostatečném rozsahu vypořádaly.

Takové posouzení sdílí i dovolací soud. Nejvyšší soud proto uzavírá, že v dovolací argumentaci obviněného neshledal nic, co by svědčilo o naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a tudíž odůvodňovalo obviněným požadovanou kasaci jím napadeného rozsudku odvolacího soudu.

K dovolání nejvyššího státního zástupce

27. Námitky tohoto dovolatele byly Nejvyšším soudem vyhodnoceny jako takové, které neumožňují, aby o jeho dovolání bylo rozhodnuto způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 tr. ř., tedy jeho odmítnutím. Nejvyšší soud proto na jejich podkladě přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadený rozsudek odvolacího soudu a shledal, že toto dovolání je důvodné.

č. 3

28. Skutečnosti uvedené nejvyšším státním zástupcem stran toho, pro jaké trestné činy byl obviněný uznán vinným a jaký trest mu (nepravomocně) uložil soud prvního stupně a posléze na podkladě odvolání obviněného odvolací soud, odpovídají skutečnosti. Lze konstatovat, že oba soudy správně zjistily, že trestné činy, ohledně nichž se vůči obviněnému vedlo trestní řízení před Okresním soudem Litoměřicích, tj. zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku, byly jím spáchány v reálném (vícečinném) souběhu s přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, spáchaným dne 16. 12. 2019, jímž byl obviněný pravomocně uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020, a za který mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 1 roku. Soud prvního stupně proto nepochybil, pokud dospěl k právnímu závěru, že je namístež přistoupit k uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku (vyměřeného v rámci trestní sazby stanovené v § 173 odst. 1 tr. zákoníku), a to jako právního následku zjištěné trestní odpovědnosti obviněného za všechny tři označené trestné činy.

29. Je nutno připustit, že na situaci, kdy soud rozhoduje (v dalším navazujícím řízení) o trestném činu (eventuálně trestných činech) spáchaném pachatelem v reálném souběhu s jinými trestnými činy, pro které již byl pravomocně odsouzen, může soud reagovat i použitím § 44 tr. zákoníku, tedy upuštěním od uložení souhrnného trestu. To však jen při splnění podmínky uvedené v tomto ustanovení, tj. má-li za to, že trest uložený

dřívějším rozsudkem je dostatečným, a současném dodržení veškerých souvisejících ustanovení trestního zákoníku, které je při ukládání trestu nutno použít. Uvedená druhá podmínka, tj. soulad vydaného rozhodnutí s těmito dalšími ustanoveními trestního zákoníku, v případě rozsudku napadeného dovoláním nebyla splněna, neboť trest nebyl obviněnému vyměřen v rámci zákonné trestní sazby stanovené na nejzávažnější trestný čin (tedy v rámci trestní sazby podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku) a současně jeho výměrou (1 rok) v důsledku užití § 44 tr. zákoníku došlo k uložení trestu pod dolní hranicí zákonné trestní sazby (2 roky až 10 let), která měla být užitá, a to aniž by nastaly podmínky pro zákonem odůvodněné uložení trestu pod dolní hranicí této trestní sazby.

30. Nejvyšší soud, jak správně připomenul ve svém dovolání nejvyšší státní zástupce, již ve svém dřívějším rozhodnutí, konkrétně v usnesení ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 5 Tdo 855/2018, publikovaném pod č. 6/2019 Sb. rozh. tr., vymezil podmínky, za kterých je nezbytné přistoupit k uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku, resp. za nichž lze upustit od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku. V odůvodnění citovaného rozhodnutí zejména zmínil to, co vcelku jednoznačně plyne ze zákonné úpravy, tedy, že výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku je třeba považovat za výrok o trestu. Tímto výrokiem se totiž konstatuje, že trest uložený dřívějším rozsudkem, jímž byla odsouzena část sbíhajících se trestné činnosti, je dostatečný i pro tu jinou část sbíhajících se trestné činnosti, která byla projednána a o níž bylo rozhodnuto dodatečně dalším odsuzujícím rozsudkem, jímž by jinak byl ukládán souhrnný trest za celou trestnou činnost. Ustanovení § 43 odst. 2 tr. zákoníku výslovně uvádí, že souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším, takový trest však dokonce nesmí být ani zcela shodný, tedy stejně přísný, neboť v takovém případě by bylo namíste upustit od uložení souhrnného trestu. Jinými slovy souhrnný trest musí být vždy přísnější než trest uložený dřívějším rozsudkem. Souhrnný trest se přitom ukládá vždy podle takového ustanovení trestního zákoníku, které je ze všech v úvahu přicházejících nejpřísnější. Přísnost se přitom posuzuje tak, že se nejprve porovnají horní hranice trestu odnětí svobody stanovené trestním zákoníkem u jednotlivých ustanovení (nepřichází-li v úvahu u některého z nich výjimečný trest), jsou-li stejné, porovnají se i dolní hranice trestu odnětí svobody, jsou-li i ty stejné, jsou určující další druhy trestů, které lze za ten který trestný čin uložit. K porušení zákona pak dochází v situaci,

kdy je v důsledku vadné aplikace § 44 tr. zákoníku pachateli uložen trest, jehož konkrétní výměra je mimo trestní sazbu (pod její dolní hranici) stanovenou na nejpřísněji trestný sbíhající se trestný čin. Výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu je výrokiem o trestu, jímž se konstatuje, že trest uložený dřívějším rozsudkem je dostatečný i vzhledem k později projednávané části sbíhající se trestné činnosti. Zásadně je porušením pravidel o trestání vícečinného souběhu, pokud dojde k upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku, ačkoliv později projednávaná trestná činnost se posuzuje podle přísnějšího ustanovení trestního zákoníku a dříve uložený trest byl uložen podle mírnějšího ustanovení trestního zákoníku (§ 43 odst. 2 tr. zákoníku *a contrario*), šlo-li navíc o trest odnětí svobody, který byl vyměřen pod dolní hranicí trestní sazby tohoto trestu stanovenou za těžší trestný čin, jímž byl pachatel uznán vinným v pozdějším trestním řízení, pokud současně nebyly splněny a zohledněny podmínky pro uložení tohoto trestu pod dolní hranicí zákonné trestní sazby podle § 40 odst. 2 nebo § 58 tr. zákoníku.

31. Právní závěry citovaného judikatorního rozhodnutí zjevně nebyly zohledněny odvolacím soudem v nyní posuzované věci. Jak plyne z již výše uvedeného, dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu zatěžuje stejná vada, k níž se vyslovil Nejvyšší soud v odkazovaném rozhodnutí, neboť trest byl obviněnému uložen pod dolní hranicí trestní sazby, aniž by odvolací soud dovodil splnění zákonných podmínek pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody (§ 58 tr. zákoníku) či podmínek umožňujících mu uložit trest pod dolní hranicí trestní sazby při současném ukládání ochranného opatření v podobě ochranného léčení (§ 40 odst. 2 tr. zákoníku). V nyní posuzované věci došlo vadnou aplikací § 44 tr. zákoníku k uložení trestu odnětí svobody ve výměře 1 roku, ač se předmětem trestního postihu stalo i jednání obviněného, které naplnilo znaky (zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, jehož pachatel má být postižen (pokud nejsou shledány zákonné podmínky pro uložení trestu mimo zákonnou trestní sazbu) trestem ve výměře 2 roků až 10 let.

32. Nejvyšší státní zástupce správně poukázal na to, že nejen z výrokové části, ale ani z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu neplyne, že by uvedený soud na straně obviněného dovodil existenci okolností, které by odůvodnily splnění zákonných podmínek pro uložení trestu odnětí svobody mimo zákonnou trestní sazbu. Odvolací soud shledal právní

kvalifikaci skutku zákonu odpovídající (ve vztahu k oběma trestným činům, ohledně nichž se řízení vedlo, i z hlediska konkrétní škodlivosti činů nacházející se v rámci škodlivosti typové) a ani z hlediska hodnocení závažnosti činu či osoby pachatele neshledal důvod pro uložení trestu pod dolní hranicí trestní sazby. Pokud se uváží to, co v odůvodnění svého rozsudku uvedl (tj. že důvody pro uložení souhrnného trestu pod dolní hranicí zákonné trestní sazby zde jednoznačně samy o sobě dány nejsou, zváží-li se i osoba obviněného jako vychytralého recidivisty, přesto má krajský soud za to, že je možno se spokojit s délkou již uložených trestů a jejich nevykonanými zbytky, když se šestiletý trest a jednorozční trest, tedy celkem 7 let odnětí svobody, jeví jako tresty dostatečné plnicí zde již čistě zábrannou funkci trestu), pak je zřejmé, že postup spočívající v upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku založil odvolací soud zejména na použití ustanovení § 39 odst. 4 tr. zákoníku.

33. Takový závěr ostatně vyplývá i z toho, co zmínil odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku, tj. že nyní platná právní úprava nezná institut upuštění od dalšího trestu, nicméně novelou trestního zákoníku provedenou zákonem č. 333/2020 Sb. bylo zavedeno ustanovení § 39 odst. 4 tr. zákoníku, podle něhož platí, že pokud soud neukládá souhrnný trest nebo společný trest za pokračování v trestném činu, při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne též k druhu a výměře trestů, které byly pachateli uloženy za jinou jeho trestnou činnost a dosud nebyly vykonány, tak, aby vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu a osobě pachatele nebyl uložen takový trest, který by spolu s dosud nevykonanými tresty vedl k nepřiměřenému postihu pachatele. Dopad tohoto ustanovení zde není bezprostřední, když zde je ukládán souhrnný trest, ale platí, že kromě tohoto ročního trestu je na obžalovaném vykonáván ještě šestiletý trest odnětí svobody za nesbíhající se (starší) trestnou činnost s vůdčí sazbou jako v této věci co do výše podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku. Tento trest je velmi důrazný, byť tam došlo i k zápočtu vykonané části trestů, tak jde o mnohaleté tresty, respektive jejich zbytky. V návaznosti na něj krajský soud zvažoval i hledisko dopadu zpřísnění souhrnného trestu na obviněného i z hlediska § 39 odst. 4 tr. zákoníku, tedy dopadu na jeho osobu, když má za to, že s ohledem na shora uvedené charakteristiky činu by došlo k nepřiměřenému postihu pachatele, a zohlednil i tento „jiný vykonávaný trest, který není v souběhu s tímto trestem“.

34. Odhlédne-li Nejvyšší soud od terminologické nesprávnosti („... jiný vykonávaný trest, který není v souběhu s tímto trestem ...“), musí na straně jedné přisvědčit odvolacímu soudu v tom, že důvodně vytkl soudu prvního stupně nedostatečnost odůvodnění výměry ukládaného trestu (tj. že je tam pouze uvedeno „Trest nebyl uložen v nejvyšší výměře s ohledem na to, že obžalovaný nyní vykonává dlouhodobý trest“, přičemž toho v zásadě není vůbec patrné, proč je ukládán takto důrazný trest) a že v uvedeném směru správně poukázal na nutnost přihlídnutí k § 39 odst. 4 tr. zákoníku. Na druhé straně je třeba upozornit na nesprávnost, která poznamenala použití tohoto ustanovení odvolacím soudem.

35. Ačkoli odvolací soud zmínil, že „došlo i k zápočtu vykonané části trestů“, při zvažování toho, jak promítnout obsah § 39 odst. 4 tr. zákoníku v úvahách o přiměřenosti nově ukládaného trestu vyšel z celkové výměry (6 let) dříve uloženého trestu („... když šestiletý trest a jednorozční trest, tedy celkem 7 let se jeví jako tresty dostatečné“). Takové zohlednění pokládá Nejvyšší soud za vadné, neboť soud má přihlídnout výhradně k nevykonanému trestu, jímž je (pokud již byl takový trest vykonáván) pouze trest v délce jeho nevykonané části. Jenom s ní (a nikoli snad i s délkou – někdy, např. při podmíněném propuštění z výkonu trestu, již před delší dobou vykonanou částí trestu) je třeba počítat při zohlednění požadovaném ustanovením § 39 odst. 4 tr. zákoníku. Pokud by odvolací soud takto postupoval, zjistil by, že podstatnou část (více než polovinu) uvedeného trestu měl již obviněný v době jeho rozhodování (k datu 3. 3. 2022) vykonánu, neboť k ukončení jeho výkonu by mělo dojít (viz dovolacím soudem vyžádaná zpráva věznice v Plzni) ke dni 3. 9. 2023. Nadto je nutno konstatovat, že i kdyby platilo to, z čeho vyšel odvolací soud (tedy že má obviněný vykonat trest v trvání 6 let), nebylo by možno postupovat způsobem, který odvolací soud zvolil. K uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí trestní sazby totiž může (fakultativně) či musí (obligatorně) soud přistoupit jen na podkladě zmocnění obsaženého v zákoně, tedy pokud příslušné ustanovení trestního zákoníku toto výslovně stanoví (§ 40 odst. 2, § 58 tr. zákoníku). V ustanovení § 39 odst. 4 tr. zákoníku není obsažena dikce, která by svědčila pro takovou možnost, z čehož je nutno dovodit (výkladem *a contrario*), že o toto ustanovení není možno opřít uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí zákonné trestní sazby.

36. Uložení trestu pod dolní hranicí trestní sazby nelze odůvodnit odkazem na § 39 odst. 4 tr. zákoníku a v něm zakotvenou povinnost soudu přihlédnout při stanovení druhu trestu a jeho výměry též k druhu a výměře trestů, které byly pachateli uloženy za jinou trestnou činnost a nebyly dosud vykonány. Dosud nevykonanými tresty, k nimž je třeba přihlédnout, nejsou výměry trestů, jež byly pachateli pravomocně uloženy dřívějšími rozsudky, nýbrž jejich části, které má vykonat ke dni rozhodování soudu o nově ukládaném trestu.

37. Výše uvedené poznatky a jejich zhodnocení svědčí závěru, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu je zatíženo vadou naplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. v jeho druhé alternativě spočívající v tom, že obviněnému byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

V.

Způsob rozhodnutí

38. Z důvodů vyložených v bodech 22. až 26. tohoto usnesení dospěl Nejvyšší soud k závěru, že námitkám vzneseným obviněným v jeho dovolání nelze přiznat opodstatněnost. O jeho dovolání proto rozhodl způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle něhož Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

39. Dovolání nejvyššího státního zástupce naopak shledal Nejvyšší soud z důvodů vyložených v bodech 27. až 37. tohoto usnesení důvodným. Na jeho podkladě proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 3. 2022, sp. zn. 7 To 227/2021, jakož i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Úkolem uvedeného soudu je při vázanosti právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 265s odst. 1 tr. ř.) znovu rozhodnout o odvolání obviněného proti rozsudku soudu soudu prvního stupně.

40. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a), b) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o podaných dovoláních v neveřejném zasedání.

č. 4

I. Za úkon spočívající ve vznesení námitek proti osobě znalce a formulaci otázek obhájci přísluší odměna v poloviční výši podle § 11 odst. 2 písm. c), odst. 3 advokátního tarifu jako za úkon svým účelem a povahou nejbližší odvolání proti rozhodnutí, pokud nejde o rozhodnutí ve věci samé.

Advokátní tarif

§ 11 odst. 1, 2, 3 advokátního tarifu

II. Řízení před Ústavním soudem není součástí trestního řízení, a proto za úkony v něm provedené nelze obhájci přiznat odměnu a náhradu hotových výdajů podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř.

Odměna a náhrada hotových výdajů obhájce, Ústavní soud

§ 151 odst. 2, 3 tr. ř., § 29, 30 a 31 zákona o Ústavním soudu

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 8. 2022, sp. zn. 1 Tmo 12/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:1.TMO.12.2022.1

Vrchní soud v Praze jako soud pro mládež zamítl stížnost obhájce proti usnesení Krajského soudu v Praze jako soudu pro mládež ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. 4 Tm 3/2021.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Napadeným usnesením Krajského soudu v Praze jako soudu pro mládež ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. 4 Tm 3/2021, bylo rozhodnuto tak, že se obhájci Mgr. V. T. stanoví podle § 151 odst. 2, 6 tr. ř. za obhajobu mladistvého AAAAA (pseudonym) odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 126 953 Kč včetně daně z přidané hodnoty (dále též jen ve zkratce „DPH“). Ve zbytku uplatněného nároku ve výši 426 767, 20 Kč byl jeho návrh zamítnut.

II.

Stížnost

2. Proti tomuto usnesení podal obhájce v zákonné lhůtě stížnost, kterou zaměřil proti výroku, kterým byla zamítnuta zbývající část jeho návrhu na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů. Brojil především proti neuznání jím navrženého dorovnání odměny za výkon obhajoby k odměně, jaká by v adhezním řízení příslušela zmocněnci poškozeného, v čemž shledával porušení svého práva na spravedlivou a srovnatelnou odměnu. Dále stěžovatel podrobně napadl postup krajského soudu ve vztahu k jednotlivým úkonům právní služby, za které mu krajský soud nepřiznal odměnu vůbec, případně neuznal jím uplatněné zvýšení odměny podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu. Výslovně se stěžovatel naopak ztotožnil se snížením provedeným krajským soudem ohledně jím původně navrhované odměny za jeden úkon právní služby, a to jednak kvůli vývoji právní kvalifikace v trestním stíhání a dále pro užití 20% snížení podle § 12a odst. 1 advokátního tarifu, ve znění účinném v době provedení úkonů právní služby. Souhlasil taktéž se snížením počtu účtovaných úkonů v případě, kdy šlo o stejný typ úkonů právní služby, které probíhaly po sobě a přestávky mezi nimi nepřesáhly 2 hodiny.

III.

Důvodnost stížnosti

3. Vrchní soud v Praze jako soud pro mládež přezkoumal z podnětu podané stížnosti podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo. Vzhledem k tomu, že byl vázán jak zákazem změny napadeného rozhodnutí v neprospěch stěžovatele (§ 150 odst. 1 tr. ř.), tak návrhovým charakterem rozhodování o odměně a náhradě hotových výdajů obhájce (§ 151 odst. 2, 3 tr. ř.), nepřezkoumával obhájcem ve stížnosti výslovně akceptovaná a krajským soudem provedená snížení jím účtované odměny a náhrady hotových výdajů. Zabýval se jen ostatními položkami, které nebyly obhájci přiznány v souladu s jeho návrhem. Zároveň podle § 145 odst. 2 tr. ř. zohlednil i nové skutečnosti a důkazy uplatněné stěžovatelem.

č. 4

4. V řízení, které předcházelo napadenému usnesení, neshledal vrchní soud žádné vady, které by mohly mít vliv na správnost rozhodnutí. Stěžovatele zvolila matka mladistvého obviněného k jeho obhajobě udělením plné moci dne 14. 12. 2020 a převzetí této obhajoby, kterou od 21. 11. 2020 vykonával jiný, ustanovený obhájce, oznámil orgánům činným v trestním řízení dne 21. 12. 2020. Mladistvému byl dne 11. 1. 2021 přiznán nárok na bezplatnou obhajobu (viz opatření soudkyně Okresního soudu Praha -východ, jako soudu pro mládež, sp. zn. 0 Ntm 3014/2020). Trestní stíhání mladistvého skončilo rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 4 Tm 3/2021, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu. Dne 19. 5. 2022 pak zaslal obhájce krajskému soudu návrh na stanovení odměny a náhrady hotových výdajů za obhajobu mladistvého, v němž specifikoval úkony, za které účtuje odměnu, a paušální náhradu hotových výdajů, jakož i čas, za nějž žádá náhradu promeškaného času v souvislosti s úkonem právní služby. Z uvedeného je zřejmé, že krajský soud vydal napadené usnesení podle § 151 odst. 3 tr. ř. na návrh oprávněné osoby podle § 151 odst. 2, 6 tr. ř., tj. zvoleného obhájce mladistvého, kterému byl přiznán nárok na bezplatnou obhajobu, přičemž návrh byl soudu zaslán v zákonné lhůtě pro jeho uplatnění podle § 151 odst. 2 tr. ř.

5. Co se týká věcného přezkumu, vrchní soud nejprve pro přehlednost (v tabulce) uvedl jednotlivé úkony právní služby, za které obhájce ve svém

návrhu ze dne 19. 5. 2022 žádal stanovení odměny v jím určené výši, a porovnal je s tím, jaká odměna byla napadeným usnesením krajským soudem obhájci přiznána. Obdobné platí i pro paušální náhradu hotových výdajů a náhradu času promeškaného cestou k jednotlivým úkonům a zpět. Zmíněna byla též skutečnost, že obhájce jako plátce daně z přidané hodnoty účtoval i náhradu odpovídající částky, což krajský soud ve svém rozhodnutí zohlednil, zatímco nevyhověl žádosti obhájce o dorovnání spravedlivé odměny za současně probíhající adhezni řízení.

6. Vzhledem k tomu, že se obhájce ve stížnosti výslovně ztotožnil jak s tím, že krajský soud zkrátil výši odměny oproti jeho návrhu u všech úkonů o 20 % s odkazem na ustanovení § 12a odst. 1 advokátního tarifu účinné v době provedení úkonů a u prvního úkonu i z důvodu právní kvalifikace skutku, pro který bylo v té době vedeno trestní stíhání mladistvého (pokus provinění těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, a § 145 odst. 1 tr. zákoníku), tak i s krajským soudem provedenou redukcí počtu úkonů ze dne 4. 1. 2021, vrchní soud se tímto odchýlením od původního návrhu stěžovatele s ohledem na již zmíněný návrhový charakter rozhodování o odměně a náhradě hotových výdajů obhájce blíže nezabýval.

7. Ve vztahu ke všem úkonům, kde došlo k věcnému přezkumu vrchním soudem s ohledem na argumentaci stěžovatele, je vhodné úvodem připomenout, že stanovení výše odměny a náhrady hotových výdajů advokáta vystupujícího v trestním řízení jako obhájce (případně zmocněnec) podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. vychází z předpokladu, že bude-li obviněný, proti kterému bylo trestní stíhání vedeno, následně odsouzen, zásadně bude povinen uhradit stanovenou částku. Při určení odměny a náhrady hotových výdajů, a to na základě advokátního tarifu jako veřejnoprávního předpisu, tak nejde pouze o určení částky, kterou stát zaplatí obhájci za jeho činnost v trestním stíhání ze státního rozpočtu, ale ve svém důsledku jde o autoritativní určení částky, kterou je povinen za stanovených podmínek zaplatit následně odsouzený (viz přiměřeně např. rozhodnutí pod č. 43/1991 a č. 7/2012 Sb. rozh. tr.). V posuzovaném případě, v němž byl mladistvému přiznán nárok na bezplatnou obhajobu podle § 33 odst. 2 tr. ř., tomu tak sice nebude, ovšem výklad jednotlivých ustanovení advokátního tarifu rozhodných pro určení odměny obhájce (případně zmocněnce) podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. se musí stejně uplatnit

v rozhodování o odměně jak advokáta, jehož náklady nese stát definitivně, tak v případě advokáta, jehož náklady budou následně uloženy k náhradě odsouzenému rozhodnutím podle § 155 odst. 1, případně i odst. 5 tr. ř.

8. Následně se vrchní soud vyjádřil ke konkrétním stížnostním námitkám.

9. K návrhu na přiznání odměny za úkony související s podáním ústavní stížnosti a řízením u Ústavního soudu vrchní soud předesílá, že za tyto úkony obhájci nepřísluší odměna vůbec. Řízení před Ústavním soudem není pokračováním trestního řízení a stěžovatel v něm nemá postavení obviněného (případně obžalovaného či odsouzeného). Standardní pravomoci obhájce dané jeho ustanovením nebo zvolením v trestním řízení nezakládají jeho oprávnění, aby zastupoval obviněného v řízení před Ústavním soudem [viz § 29, § 30 a § 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o Ústavním soudě)]. Povinná účast advokáta v řízení před Ústavním soudem na straně stěžovatele není obhajobou, nýbrž právním zastoupením osoby, která jako navrhovatel zahajuje řízení před Ústavním soudem podáním ústavní stížnosti (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2012, sp. zn. I. ÚS 1833/12, ze dne 6. 10. 2004, sp. zn. IV. ÚS 291/04, a ze dne 27. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 2484/09). Pokud tedy obhájce poskytuje obviněnému v souvislosti s trestním řízením i právní pomoc sice v téže věci, ale nikoliv v řízení před orgány činnými v trestním stíhání, nýbrž v řízení před Ústavním soudem, nelze mu za takové úkony přiznat odměnu a náhradu hotových výdajů podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. Zákon o Ústavním soudě v § 83 obsahuje speciální právní úpravu, podle níž je zajištěno právo na bezplatnou právní pomoc v řízení před Ústavním soudem nemajetným osobám, přičemž o příslušném návrhu, nebyla-li ústavní stížnost odmítnuta, rozhoduje soudce zpravodaj. Náklady zastoupení pak hradí Ústavní soud ze svého rozpočtu.

10. Této právní úpravě si byl ostatně stěžovatel zjevně vědom, neboť odpovídající návrh uplatnil v této věci i u Ústavního soudu. Ústavní soud nevyhověl jeho návrhu (viz bod 40. odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2021, sp. zn. IV. ÚS 677/21, a bod 15. odůvodnění usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 11. 2021, sp. zn. IV. ÚS 1853/21).

11. Stěžovateli tedy při rozhodování podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. nepřisluší odměna a náhrada hotových výdajů za žádný z úkonů v řízení před Ústavním soudem, a již z tohoto důvodu nelze vyhovět jeho námitkám proti nepřiznání odměny za úkon obhajoby spočívající v sepsání doplnění ústavní stížnosti (položka č. 25 zmíněné tabulky) a za repliku k vyjádření Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 4 k ústavní stížnosti (položka č. 28 zmíněné tabulky).

12. Opodstatněnou neshledal vrchní soud ani námitku proti nepřiznání plné sazby odměny za úkon spočívající ve vznesení námitek proti osobě znalce a formulaci otázek znalci (položka č. 14 zmíněné tabulky). Ani takový úkon není výslovně uveden v § 11 advokátního tarifu. Obhájce požadoval za tento úkon odměnu v plné výši podle § 11 odst. 1 písm. k), odst. 3 advokátního tarifu jako za úkon, který je svou povahou a účelem nejbližší odvolání, dovolání, návrhu na obnovu řízení, žalobě pro zmatečnost, popřípadě stížnosti proti rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení a vyjádřením k nim. Krajský soud mu přiznal za tento úkon odměnu v poloviční výši podle § 11 odst. 2 písm. c), odst. 3 advokátního tarifu jako za úkon svým účelem a povahou nejbližší odvolání proti rozhodnutí, pokud nejde o rozhodnutí ve věci samé, a vyjádření k takovému odvolání. Ve stížnosti obhájce bez bližšího odůvodnění uvedl toliko to, že s tímto závěrem krajského soudu nesouhlasí.

13. V obecné rovině lze připomenout, že novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb. nahradila dřívější způsob rozhodování o přibrání znalce usnesením, proti kterému byla přípustná stížnost, úpravou, podle níž lze vznést proti osobě znalce, proti jeho odbornému zaměření nebo proti formulaci položených otázek znalci námitky, které nejsou omezeny žádnou lhůtou pro jejich uplatnění. Trestní řád v ustanovení § 105 odst. 3 nyní výslovně předpokládá možnost vznést námitky proti osobě znalce (z důvodů upravených zákonem č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech) a proti formulaci otázek položených znalci.

14. V tomto případě stavěl stěžovatel své námitky na tom, že přibrání znalci jsou vyloučeni, protože posuzovali mladistvého v jiném trestním stíhání vedeném proti němu dříve a on nesouhlasí s jejich tehdy zaujatými znaleckými závěry. Formulacím otázek vyčetl, že vycházejí z toho, že skutek,

kteřý je teprve předmětem trestního stíhání, se stal. Tyto námitky nebyly státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Praze shledány jako důvodné (viz jeho vyjádření ve spise).

15. Vrchní soud vzhledem k uvedenému konstatuje, že nejde o úkon právní služby, na který advokátní tarif přímo pamatuje v § 11 odst. 1 nebo 2. Procesní nástroj obhajoby v podobě námitek proti osobě znalce, formulaci otázek apod. nelze připodobnit ani opravným prostředkům podávaným proti rozhodnutím ve věci samé, na které míří ustanovení § 11 odst. 1 písm. k) advokátního tarifu, jak o to žádá stěžovatel. Netýká se totiž otázky viny ani trestu, ale vztahuje se k dokazování. Formálně vzato nejde ani o opravný prostředek proti rozhodnutí a jeho vliv na probíhající trestní řízení není srovnatelný s jakýmkoliv jiným úkonem uvedeným v § 11 odst. 1 advokátního tarifu. Krajský soud ve svém odůvodnění správně odkázal na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 8. 2019, sp. zn. 1 Tmo 13/2019, ve kterém bylo k námitkám proti osobám znalců a formulacím otázek uzavřeno, že obhájce v projednávaném případě činil v zájmu svého klienta úkony, které trestně procesní předpisy výslovně předpokládají a které lze v dané situaci považovat za procesně vhodné, a je tedy na místě postupovat za použití § 11 odst. 3 advokátního tarifu podle § 11 odst. 2 písm. c) ve spojení s § 11 odst. 3 advokátního tarifu.

16. Vrchní soud se ve svém rozhodnutí dále velmi podrobně vyjádřil k návrhu obhájce na dorovnání odměny za účast v adhezním řízení, k návrhu na zvýšení odměny na dvojnásobek podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu za některé úkony pro jejich mimořádnou obtížnost, k otázce odměny za podnět ke stížnosti pro porušení zákona, odměny za úkony právní služby spočívající v podnětech ve věci úpravy styku obviněného s rodinou v době výkonu vazby a odměny za návrh na doplnění vyšetřování, ke stanovení výše odměny za stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání, jakož i k nepřiznání odměny za druhý návrh na okamžité propuštění obviněného z vazby, za stížnost proti zamítnutí návrhů na propuštění obviněného z vazby a za další poradu s klientem. Námitky či argumenty obhájce shledal nedůvodnými. Dodal, že pochybení nezjistil ani v náhradách stanovených krajským soudem za promeškaný čas.

17. Proto vrchní soud zamítl stížnost obhájce jako nedůvodnou podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

č. 5

Dopravní nehoda způsobená řidičem autobusu převážejícího větší počet osob (nejméně 7), která byla zapříčiněna tím, že řidič autobusu jel nepřiměřenou rychlostí a nepřizpůsobil jízdou stavu a povaze vozovky a dalším okolnostem, a při níž sjel autobus do příkopu, narazil do stromu a převážené osoby utrpěly zranění, je obvykle charakterizovaná stavem obecného ohrožení, pro který je typické přiblížení k poruše (bezprostřední a konkrétní nebezpečí) a dále určitá živelnost a neovladatelnost průběhu událostí. Takové jednání řidiče autobusu vykazuje znaky přechinu obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1 tr. zákoníku.

č. 5

Obecné ohrožení z nedbalosti

§ 273 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2022, sp. zn. 5 Tdo 835/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.835.2022.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného L. B. podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 6. 4. 2022, sp. zn. 5 To 68/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 1 T 159/2021.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Obviněný L. B. byl rozsudkem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 9. 2. 2022, sp. zn. 1 T 159/2021, uznán vinným přečinem obecného

ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb. , trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „tr. zákoník“), kterého se dopustil ve zkratce tím, že dne 4. 12. 2020 kolem 13:55 hodiny jako řidič linkového autobusu tov. zn. Karosa, reg. zn. XY, patřící obchodní společnosti A. J., převážel 28 nezletilých dětí a vychovatelku T. B., přičemž jel rychlostí nejméně 65 km/h po mokré a částečně rozbředlým sněhem pokryté silnici č. 4053 ve směru na obec P., tedy rychlostí nepřiměřenou stavu komunikace a nastalé situaci v silničním provozu, aniž by rychlost jízdy snížil, popřípadě zastavil. Při míjení se s nezjištěným protijedoucím osobním automobilem vjel na pravou krajnici a poté sjel s autobusem do pravého příkopu, kde se střetl horní částí autobusu se vzrostlým stromem, tedy porušil zejména ustanovení § 11 odst. 2 a § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „zákon o provozu na pozemních komunikacích“). V důsledku tohoto jednání obviněný způsobil vedle lehčích zranění nezletilých cestujících vyjmenovaných v popisu skutku též zranění cestující T. B., a to otřes mozku, tržnou ránu pravého kolena, tržné rány v obličeji, tržné rány levého lokte, levého předloktí, zlomeninu obou kostí levého předloktí s léčením a pracovní neschopností nejméně do 27. 10. 2021, cestující K. C. lehký otřes mozku, přechodně anizokorii, zlomeninu zevní části pravé klíční kosti s dislokací, drobnou tržnou ranku na boltci pravého ucha s léčením do 19. 1. 2021 a cestující S. Č. trhlinu lební kosti v čelní krajině vlevo přecházející do očnice, zhmoždění očnice, zlomeninu nosu, tržnou ránu v čelní a spánkové krajině vlevo, tržnou ránu v dolní části pravé pažní kosti a otřes mozku s léčením do 18. 5. 2021.

2. Za tento trestný čin byl obviněný odsouzen podle § 273 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 1 roku a 6 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu 1 roku. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání 1 roku.

3. Proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, o němž rozhodl Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 6. 4. 2022, sp. zn. 5 To 68/2022, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 písm. a), b) tr. ř.

nově rozhodl tak, že obviněného uznal vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku. Za to byl podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku uložen obviněnému trest odnětí svobody v trvání 1 roku a 6 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu 1 roku, a dále byl obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 1 roku.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný L. B. prostřednictvím svého obhájce dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, tedy že rozsudky soudů nižších stupňů spočívají na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

5. Obviněný především namítl, že ačkoliv odvolací soud dospěl ke správnému závěru o chybné kvalifikaci jeho jednání ze strany soudu prvního stupně jako přečinu obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, přesto obviněný nesouhlasí se změněnou právní kvalifikací posuzovaného skutku.

6. Podle názoru obviněného se soudy dostatečně nevypořádaly s tím, zda byla oprávněná a přiměřená reakce obviněného na vyjetí nezjištěného vozidla z protisměru do jízdní dráhy vozidla obviněného, a proto nelze s jistotou učinit závěr o porušení ustanovení § 4 písm. a), § 11 odst. 2 a § 18 odst. 1 zákona o provozu na pozemních komunikacích a o tom, že obviněný měl reagovat snížením rychlosti, případně zastavením autobusu.

7. Při rozhodování soudů nižších stupňů pak podle obviněného nebylo zohledněno, že řidič protijedoucího vozidla primárně a zcela zjevně porušil ustanovení § 11 odst. 1 zákona o provozu na pozemních komunikacích a že jednání obviněného bylo pouze reakcí na nastalou nepředvídatelnou situaci. Jak dále obviněný zdůraznil, z jeho karty řidiče vyplývá, že danou trasou jezdil za stejných podmínek takřka stejnou rychlostí opakovaně a bez problémů, což také nasvědčuje tomu, že jeho strhnutí volantu byla

pouze reakce na nečekanou překážku a snaha o odvrácení střetu. Proto se obviněný domnívá, že ačkoliv soudy nižších stupňů použily správné právní předpisy, nesprávně je vyložily, a to zejména v otázce stanovení jeho viny.

8. Ve svém dovolání obviněný shrnul, že závěry soudů nižších stupňů jsou v podstatě spekulacemi a nejsou důkazně dostatečně podloženy. Za velký nedostatek považuje obviněný to, že ačkoliv soudy nižších stupňů shodně tvrdí, že měl již před samotným vyjetím vozidla z protisměru snížit rychlost autobusu či zastavit jeho jízdu, ani v jednom z rozhodnutí není dostatečně odůvodněno z jakého důvodu tak měl učinit. Proto obviněný nesouhlasí s konstatováním o porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona.

č. 5

9. Obviněný tedy navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené rozsudky soudů nižších stupňů ve výrocích o jeho vině a trestu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal soudu prvního stupně, aby věc znovu projednal a rozhodl o ní.

III.

Vyjádření k dovolání

10. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k podanému dovolání obviněného L. B. prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru dovolatel nesprávně neuplatnil i dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě, ačkoli je zřejmé, že nesprávné právní posouzení skutku vytýká soudu prvního stupně, přičemž vada napadeného rozhodnutí má zjevně spočívat v tom, že odvolací soud neodstranil tuto vadu a zamítl odvolání obviněného. Upozornil také na jeho chybné označení dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v nyní již neplatném znění, podle něhož námitky proti učiněným skutkovým zjištěním neodpovídaly žádnému dovolacímu důvodu. Pokud obviněný nesouhlasí se závěry soudů, že rychlost jeho jízdy 65 km/h byla nepřiměřená, lze to považovat za hmotněprávní námitku odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

11. Podle názoru státního zástupce však obviněný v dovolání pouze opakuje svou obhajobu, kterou již uplatnil před soudem prvního stupně a shrnul ji i ve svém odvolání, přičemž soudy se s jeho námitkami

dostatečně vypořádaly a státní zástupce se s jejich argumentací a závěry plně ztotožňuje.

12. Obviněný navíc konkrétně neoznačil žádný zjevný rozpor mezi provedenými důkazy a rozhodnými skutkovými zjištěními soudů, ale pouze trvá na tom, že jednal v důsledku toho, že do trajektorie jízdy autobusu vjel automobil v protisměru, avšak již nebere v úvahu skutečnost, že pokud silnice byla široká pouhých 4,7 m a autobus měl šířku 2,5 m, musel po celou dobu jízdy nutně zasahovat částečně do protisměru. Proto měl být při míjení se s protijedoucími vozidly nanejvýš opatrný, obzvláště s ohledem na to, že v autobusu převážel 28 dětí a že vozovka byla pokrytá rozbředlým sněhem. Přitom podle státního zástupce lze jen stěží uvěřit tvrzení obviněného, že protijedoucí nezjištěné vozidlo jelo uprostřed komunikace, protože je to v rozporu s údaji, které o nehodovém ději dříve obviněný uvedl. Do situace, která vyústila až v nehodu, se obviněný dostal sám svým zaviněním, konkrétně pak nepřiměřenou rychlostí jízdy vzhledem ke všem okolnostem.

13. Podle názoru státního zástupce jde v dovolání obviněného pouze o opakování námitek uplatněných již v řízení před soudy nižších stupňů, a tedy o dovolání zjevně neopodstatněné. Proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

14. Nejvyšší soud po zjištění, že byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání, dospěl k následujícím závěrům.

15. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání nelze podat z jakéhokoli důvodu, ale výhradně na základě některého z důvodů taxativně vymezených v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl v dovolání označen, ale je třeba, aby konkrétní námitky dovolatele svým obsahem odpovídaly takovému důvodu. V opačném případě, tj. pokud obsahem dovolání je pouze formální odkaz na některý

z vyjmenovaných dovolacích důvodů, aniž by bylo možné podřadit uplatněné výhrady pod takový důvod či důvody, Nejvyšší soud zpravidla odmítne dovolání podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. 5 Tdo 482/2002, uveřejněné pod č. T 420. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha; usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 68/11).

16. Obviněný ve svém dovolání podaném dne 11. 7. 2022 uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., přičemž namítal nesprávné právní posouzení skutku, kterým byl uznán vinným. Tyto dovolací námítky však od 1. 1. 2022 odpovídají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť novelou trestního řádu účinnou od 1. 1. 2022 bylo do zákona vloženo nové ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s nově formulovaným dovolacím důvodem spočívajícím v tom, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Protože obviněný namítal nesprávné právní posouzení skutku, měl své dovolání opřít o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Obviněný tedy označil jím uplatněný dovolací důvod nesprávně, nicméně tato skutečnost by sama o sobě nemohla vést k odmítnutí jeho dovolání.

17. Obecně lze připomenout, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Citovaný dovolací důvod je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplní znaky žádného trestného činu. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva,

ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek, a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

b) K námitkám obviněného

18. Jak již bylo výše uvedeno, pod uplatněný dovolací důvod nelze podřadit námitky obviněného L. B. obsažené v jeho dovolání, které se týkají skutkových okolností zjištěných soudem prvního stupně a odvolacím soudem a jimi provedených důkazů a jejich hodnocení. Totéž se týká výhrad obviněného ve vztahu k tomu, jak se soudy nižších stupňů vypořádaly s jeho obhajobou. Přitom soudy nižších stupňů v nyní posuzované trestní věci ve svých rozhodnutích podrobně a v souladu s principy formální logiky vysvětlily, proč neuvěřily obhajobě obviněného a jeho tvrzením a z jakých důvodů dospěly k závěru o jeho vině. Nejvyšší soud proto odkazuje na své usnesení ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002 (uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002), z něhož vyplývá, že v případě podání dovolání, v němž obviněný toliko opakuje námitky, které byly uplatněny již v řízení před soudem prvního či druhého stupně a s nimiž se tyto soudy dostatečně a správně vypořádaly, jde o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

19. Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. by mohla být podřaditelná námitka obviněného, že rychlost jeho jízdy 65 km/h nebyla nepřiměřená a že neporušil důležitou povinnost řidiče motorového vozidla uloženou mu zákonem. Pokud jde o nepřiměřenost rychlosti jím řízeného autobusu, odvolací soud se s touto otázkou vypořádal v zásadě dostatečně a velmi podrobně (viz zejména body 7. až 10. odůvodnění jeho rozsudku) a s jeho závěry Nejvyšší soud souhlasí a odkazuje na ně, byť v napadeném rozsudku učinil odvolací soud nesprávný právní závěr, že obviněný porušil důležitou povinnost řidiče motorového vozidla uloženou mu zákonem.

20. Nejvyšší soud se totiž neztotožnil s právním posouzením odvolacího soudu, pokud ten změnil právní kvalifikaci posuzovaného skutku na přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku, ačkoli soud prvního stupně v něm spatřoval přečin obecného ohrožení podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Podle názoru Nejvyššího soudu bylo právní posouzení skutku spáchaného obviněným, k němuž dospěl soud prvního stupně, z důvodů vyložených níže správné a odvolací soud pochybil, jestliže u obviněného dovedl porušení důležité povinnosti uložené mu zákonem jako řidiči motorového vozidla. I přes tuto vadu v právním posouzení, která je ovšem ve prospěch obviněného, nemohl Nejvyšší soud rozhodnout o jeho dovolání jinak než odmítnutím dovolání jako zjevně neopodstatněného, a to s ohledem na zákaz *reformationis in peius*, konkretizovaný v ustanoveních § 265p odst. 1 a § 265s odst. 2 tr. ř., který nedovoluje, aby nové rozhodnutí bylo pro obviněného nepříznivější, než bylo původní rozhodnutí, tedy aby v jakémkoliv směru zhoršovalo jeho situaci. Správné právní posouzení skutku spáchaného obviněným jako přečinu obecného ohrožení podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku by totiž bylo v jeho neprospěch, neboť při této právní kvalifikaci odpovídající zákonu by musel být uznán vinným trestným činem spojeným s přísnější trestní sazbou trestu odnětí svobody, než jaká hrozila obviněnému za přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku, jímž jej uznal vinným odvolací soud.

21. Nejvyšší soud v souvislosti s výše uvedeným považuje za vhodné především připomenout, že přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku se dopustí, kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Za tento trestný čin je zákonem stanovena trestní sazba trestu odnětí svobody v délce 6 měsíců až 4 roků.

22. Přečinu obecného ohrožení podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, a způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

Objektivní stránka tohoto přečinu předpokládá vyvolání stavu obecného nebezpečí, jímž se rozumí stav nebo situace hrozící vznikem vážné poruchy, v důsledku níž jsou lidé vydáni v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví, anebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu pak vyplývá, že musí být tímto nebezpečím ohroženo nejméně 7 osob (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 39/1982 Sb. rozh. tr.).

23. V obou případech jde o nedbalostní trestné činy s tím, že přečin obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku je ve vztahu speciality k přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku. Protože objektem přečinu obecného ohrožení z nedbalosti je mimo jiné i zájem společnosti na ochraně života a zdraví lidí, je vyloučen jeho jednočinný souběh s přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti.

24. Jak je z výše zmíněného popisu rozhodných skutkových okolností patrné, obviněný L. B. jako řidič autobusu, kterým převážel 29 cestujících, z nichž bylo 28 nezletilých dětí školního věku, nepřizpůsobil svou jízdu povětrnostním a dalším podmínkám, zejména pak omezené šíři vozovky a jejímu povrchu zčásti mokrému a zčásti pokrytému rozbředlým sněhem. V důsledku tohoto jednání došlo k vyjetí autobusu s cestujícími mimo vozovku do příkopu, k jeho částečnému převrácení na pravou stranu a k nárazu do stromu. Tím bylo způsobeno těžké ublížení na zdraví nejméně třem osobám a celkově bylo jednáním obviněného bezprostředně ohroženo všech 29 cestujících, z nichž 23 dětí utrpělo lehčí zranění. Proto se Nejvyšší soud neztotožnil se závěrem odvolacího soudu, že nebyla naplněna skutková podstata přečinu obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, jak správně kvalifikoval skutek soud prvního stupně, neboť obviněný potenciálně ohrozil život a zdraví celkem 29 osob. Dopravní nehoda způsobená řidičem autobusu převážejícího uvedený počet osob je totiž obvykle charakterizovaná stavem obecného ohrožení, pro který je typické přiblížení k poruše (bezprostřední a konkrétní nebezpečí) a dále určitá živelnost a neovladatelnost průběhu událostí, při nichž porucha často závisí na nahodilých, z vlivu pachatele se vymykajících okolnostech (viz např. rozbor a zhodnocení publikované pod č. I/1966 Sb. rozh. tr., s. 7). Právě takový stav v nyní posuzované věci nastal, protože autobus řízený obviněným a obsazený výše konkretizovaným počtem osob v důsledku

nepřiměřené rychlosti jízdy a jejího nepřizpůsobení stavu a povaze vozovky (§ 18 odst. 1 zákona o silničním provozu) vjel na krajnici a částečně do příkopu, kde se převrátil na pravou stranu, přičemž bylo jen dílem náhody, do čeho narazí, kolik převážených osob se tím zraní a jak vážná budou jejich zranění.

25. Zároveň se Nejvyšší soud neztotožnil se závěrem odvolacího soudu ani v tom, že by obviněný naplnil znak kvalifikované skutkové podstaty přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku, tedy že by porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona. Pro naplnění tohoto zákonného znaku musí dojít k významnějšímu porušení povinnosti uložené řidiči motorového vozidla zákonem, než jak tomu bylo v nyní posuzovaném případě, kde nedošlo k překročení maximální povolené rychlosti, přičemž překročení přiměřené rychlosti obviněným nebylo natolik výrazné, jak tomu bývá tam, kde je shledáno porušení důležité povinnosti řidiče, a nepřizpůsobení jeho jízdy povaze a stavu vozovky v dané věci sice bylo rozhodující příčinou dopravní nehody, ale nejde o projev nějaké významné řidičské nekázně obviněného. Zároveň zde bylo ve prospěch obviněného zohledněno jeho tvrzení, že se na vzniku dané dopravní nehody mohl spolupodílet i řidič nezjištěného protijedoucího vozidla.

č. 5

V.

Závěrečné shrnutí

26. Jak tedy vyplývá ze shora uvedeného, právní kvalifikace skutku, který spáchal obviněný L. B., použitá v napadeném rozsudku odvolacího soudu, sice není odpovídající a zcela výstižná, protože tento skutek vykazuje všechny znaky přečinu obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Toto správné právní posouzení by však znamenalo změnu rozhodnutí v neprospěch obviněného s ohledem na vyšší trestní sazbu trestu odnětí svobody stanovenou za zmíněný přečin (ve výměře 6 měsíců až 5 let oproti sazbě téhož trestu podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku ve výměře 6 měsíců až 4 roky). Takové změně pak brání zákaz *reformationis in peius* (změny k horšímu), konkretizovaný pro dovolací řízení v ustanoveních § 265p odst. 1 a § 265s odst. 2 tr. ř., který nedovoluje, aby nové rozhodnutí bylo pro obviněného méně příznivé, než jaké bylo původní rozhodnutí.

27. Vzhledem k tomu námitky obviněného sice do jisté míry odpovídaly uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., avšak nebyly shledány opodstatněnými.

28. Proto Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, takže nepřezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí ani správnost řízení mu předcházejícího. Jde totiž o závěr, který lze učinit bez takové přezkumné činnosti pouze na podkladě spisu a obsahu dovolání, aniž by bylo třeba opatřovat další vyjádření dovolatele či ostatních stran trestního řízení nebo dokonce doplňovat řízení provedením důkazů podle § 265r odst. 7 tr. ř.

Č. 6

Č. 6

Pokus trestného činu poškození věřitele podle § 21 odst. 1 a § 222 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku může spáchat i jeden z věřitelů dlužníka v insolvenčním řízení vedeném ohledně majetku dlužníka, pokud v něm v úmyslu poškodit jiného věřitele přihlásí svou pohledávku ve výši, na kterou nemá nárok, a jestliže by jejím uspokojením došlo k poškození jiného věřitele téhož dlužníka. K zániku trestní odpovědnosti za takový pokus podle § 21 odst. 3 tr. zákoníku pak může dojít tím, že tento věřitel následně sám omezí přihlášenou pohledávku z původní výše, na kterou nemá nárok, na takovou, na niž má nárok, i když tak učiní poté, co jeho pohledávku popře insolvenční správce, dlužník nebo jiný přihlášený věřitel.

Poškození věřitele, Pokus trestného činu, Dobrovolné upuštění od pokusu

§ 222 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 21 odst. 3 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2022, sp. zn. 5 Tdo 847/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.847.2022.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněných L. M. a J. P. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 8 To 71/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 1 T 117/2020 podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 8 To 71/2022 a rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 24. 1. 2022, sp. zn. 1 T 117/2020, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Jihlavě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

č. 6

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 24. 1. 2022, sp. zn. 1 T 117/2020, byl obviněný L. M. uznán vinným pod bodem 1) výroku o vině přečinem poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zákoník“), a obviněný J. P. byl uznán vinným pod bodem 2) výroku o vině pokusem přečinu poškození věřitele podle § 21 odst. 1 a § 222 odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Oběma obviněným za to byl uložen shodně podle § 222 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 2 let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 let.

2. Obviněný L. M. se uvedeného trestného činu měl podle výroku o vině pod bodem 1) rozsudku soudu prvního stupně dopustit (zjednodušeně uvedeno) následovně. Obviněný dne 27. 7. 2009 nabyl na základě kupní smlouvy od obchodní společnosti A., s. r. o., se sídlem XY (dále jen „A.“), sklízecí mlátičku značky CLAAS LEXION 560. Financování tohoto stroje si zajistil prostřednictvím smlouvy o úvěru od obchodní společnosti D. L. ČR, spol. s r. o., se sídlem XY (dále jen „D. L. ČR“), a to ve výši 5 940 000 Kč, který měl splácet podle dohodnutého splátkového kalendáře,

což však následně nečinil. Proto byl obchodní společností D. L. ČR vyzván ke splacení celého poskytnutého úvěru (výzvu si převzal dne 28. 10. 2010). Následně, nejpozději dne 23. 9. 2011, ale uvedený stroj prodal Z. M., i když se jednalo o předmět zástavy ze zástavní smlouvy č. 141640709 k zajištění pohledávek zástavního věřitele vůči zástavci ze shora uvedené úvěrové smlouvy. Tímto jednáním tak měl zmařit uspokojení svého věřitele, poškozené obchodní společnosti A., která byla nucena jako ručitel úvěru na tento stroj, který nebyl řádně splácen, doplatit obchodní společnosti D. L. ČR zbylou dlužnou část ve výši 5 877 754,13 Kč.

3. Obviněný J. P. se podle bodu 2) výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně měl trestného činu dopustit následovně. Obviněný dne 16. 10. 2015 přihlásil v rámci probíhajícího insolvenčního řízení na obviněného L. M. pohledávku ve výši 7 926 119,73 Kč, kterou měl nabýt jako postupník od postupitele obchodní společnosti D. L. ČR, ačkoliv mu byla postupitelem postoupena ve skutečnosti dlužná částka pouze ve výši 502 415,96 Kč, což J. P. stvrdil svým podpisem dne 16. 1. 2014, čímž k majetku dlužníka uplatnil protiprávně pohledávku vyšší o částku 7 423 703,77 Kč. Při zjištěném procentním podílu pohledávky obviněného v insolvenčním řízení ve výměře 20,22 % z celkového souhrnu všech pohledávek na protiprávně navýšenou částku 7 423 703,77 Kč tak připadalo 13,88 %, čímž z částky získané insolvenčním správcem ve výši 17 820 944 Kč mohl obžalovaný při zmíněném procentním podílu protiprávně získat částku nejméně 2 473 457 Kč (tj. těch 13,88 %), o kterou by tak snížil výši možného uspokojení pro další přihlášené věřitele v rámci probíhajícího insolvenčního řízení vůči úpadci L. M., jimiž byly právnické osoby A., A. s., a. s., Hypoteční banka, a. s., Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, dále Státní pozemkový úřad, Finanční úřad pro Kraj Vysočina, Územní pracoviště v J. a Z. M. V rámci přezkumu pohledávky obžalovaného došlo ke zjištění zmíněné částečné protiprávnosti pohledávky a z tohoto důvodu se původní záměr obžalovaného s očekávaným prospěchem neuskutečnil.

4. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali oba obvinění odvolání, která byla jako nedůvodná podle § 256 tr. ř. zamítnuta usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 8 To 71/2022.

II.

Dovolání obviněných

a) Dovolání obviněného L. M.

5. Obviněný L. M. podal proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Brně prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., neboť rozhodná skutková zjištění jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

č. 6

6. V rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný namítal, že se odvolací soud náležitě nevypořádal s pochybnostmi ohledně hodnocení důkazů soudem prvního stupně, a tím i s pochybnostmi o skutkovém stavu. Podle obviněného došlo k deformaci důkazů, takže skutkové závěry jsou ve zjevném rozporu s jejich obsahem, navíc nedůvodně nebyly provedeny další důkazy. Pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný podřadil námitky, že skutek kladený mu za vinu nenaplnoval všechny znaky trestného činu, jímž byl uznán vinným. Podle dovolatele se skutek, jak je popsán v žalobě a v rozhodnutí soudu, nestal. Toto jednání ani není trestným činem, neboť nebyly naplněny všechny znaky skutkové podstaty, zejména pak subjektivní stránka činu ve vztahu k jednání a k následku. Došlo k porušení zásady *in dubio pro reo*.

7. Uvedené výhrady obviněný podrobněji rozvedl. Nejprve zrekapituloval dosavadní průběh řízení a v další části dovolání se věnoval právním vadám v provedeném trestním řízení a napadeném rozhodnutí odvolacího soudu. Nebylo podle něj postaveno najisto, zda došlo k převodu vlastnictví (což je znakem skutkové podstaty přečinu kladeného mu za vinu). Dále namítl, že nebyla zachována totožnost skutku v podobě jednání a následku a posouzení vztahu (souvislosti) mezi nimi, neboť skutek je jinak popsán ve sdělení obvinění a v obžalobě. Popis skutku budí zdání, že má pro právní hodnocení jednání obviněného váhu, že věc byla předmětem zajištění (zástavního práva), ač bylo zjevné, že zástavní právo nevzniklo (věc nebyla dána věřiteli ani o zástavním právu nebyla sepsána veřejná listina a tato nebyla vložena do rejstříku zástav). Soudy nižších stupňů neodstranily

pochybnosti doplněním dokazování (výslechem svědka Z. M. či zápisem v registru vozidel). Obviněný nejednal s úmyslem převést majetek, ani jej odklidit před věřitelem obchodní společností A. a ani neměl úmysl způsobit jakoukoliv škodu. Připomněl, že civilní soud rozhodl, že podle předmětné smlouvy šlo o ručení, nikoli o přistoupení k závazku, nevznikla tak solidární odpovědnost. Jakkoliv byla sporná formulace ve smlouvě nevhodná a zavádějící, odpovídala jeho tvrzením jako dlužníka, že kombajn kupoval s garancí příslibovaného objemu práce obchodní společností A., jinak by stroj nekupoval z důvodu nerentability s ohledem na jím obdělávanou výměru. Obchodní společnosti D. L. ČR již nic nedlužil a vztah k solidárnímu spoludlužníku by byl řešen v rámci sporu o plnění nepsané dohody o spolupráci (zajištění objemu práce pro kombajn, aby se svým provozem uživil). Obviněný nevložil zavádějící formulaci do smluvních dokumentů (úvěrové smlouvy s D. L. ČR) o tom, že ručením vzniká solidární závazek ručitele s dlužníkem. V dobré víře v to, že formulace odpovídá dohodám, se tak choval. Proto zde existuje absence úmyslu ve vztahu k poškození věřitele v době tvrzeného převodu, byl-li by prokázán.

b) Dovolání obviněného J. P.

8. Obviněný J. P. ve svém dovolání uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť rozhodnutí odvolacího soudu podle něj spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotněprávním posouzení [tento dovolací důvod je ovšem upraven v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve znění účinném v době podání dovolání, v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl obsažen jen do 31. 12. 2021]. Obviněný se domáhal zrušení usnesení odvolacího soudu a jemu předcházejícího rozsudku soudu prvního stupně, neboť měl za to, že by měl být zproštěn obžaloby.

9. Obviněný v dovolání zpochybnil, zda přihlášená pohledávka byla skutečně neoprávněná a zda mohlo vůbec dojít jejím přihlášením být jen k částečnému zmaření uspokojení přihlášených věřitelů. Soudy nižších stupňů podle jeho názoru nesprávně aplikovaly soukromé právo týkající se smlouvy o postoupení pohledávky, jež převáděla některou část pohledávek a směnku (tedy i směnečný peníz), který se převádí rubopisem, nikoli smlouvou. Soudy nižších stupňů učinily nesprávný právní

závěr, že úmysl obviněného byl dán tím, že byl srozuměn, že přihlašuje pohledávku v nesprávné výši.

10. Podle soudu prvního stupně obviněný přihlásil pohledávku ve výši 7 926 119,73 Kč, kterou měl nabýt jako postupník od postupitele D. L. ČR, ačkoliv mu byla postupitelem postoupena pouze dlužná částka ve výši 502 415,96 Kč, což obviněný stvrdil svým podpisem dne 16. 1. 2014. Výrazem „stvrdil svým podpisem“ zřejmě soud myslel podpis smlouvy o postoupení pohledávky mezi obviněným a obchodní společností D. L. ČR, která se týkala nákladů řízení. Obhajoba poukazovala na právně relevantní argumentaci, zda vůbec pohledávka byla přihlášena ve vyšší hodnotě ve vztahu k rubopisované směnce vlastní ze strany D. L. ČR ve prospěch obviněného na směnečný peníz ve výši 5 877 753,32 Kč vystavenou dne 4. 2. 2011 L. M. na řad D. L. ČR. Dne 25. 3. 2014 obchodní společnost D. L. ČR tuto směnku rubopisem převedla na obviněného J. P.

č. 6

11. Podle názoru obviněného si měly soudy nižších stupňů jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř. náležitě posoudit otázku existence a obsahu právních vztahů vyplývajících z držení a nakládání se směnkou, konkrétně měly posoudit vztah obchodní společnosti D. L. ČR a J. P., vyplývající z rubopisu směnky, jakož i vztah J. P. a L. M. vyplývající ze směnečného závazku. Připomněl, že směnka je abstraktní cenný papír a převádí se primárně rubopisem. Rubopisem se převádí veškerá práva ze směnky. Částečný rubopis je neplatný. Z tohoto důvodu nebyla uvedena směnka ve smlouvě o postoupení pohledávky jako předmět postupní smlouvy, protože práva ze směnky se převádí rubopisem. Rubopis na směnce svědčil obviněnému. Směnka ani smlouva o postoupení pohledávky však neobsahuje žádnou informaci o skutečnosti, že by směnka byla uhrazena dlužníkem, nebo třetí osobou tzv. pro čest. U hlavního líčení také obviněný L. M. potvrdil, že mu zřejmě nebylo vydáno potvrzení, že by ze směnky ničeho nedlužil. Soud si tedy měl zodpovědět předběžnou otázku, které pohledávky byly postoupeny na základě smlouvy o postoupení pohledávky a zda svědčí rubopis na směnce právě obviněnému J. P.

12. Směnka byla uplatněna ve směnečném řízení u soudu. Obchodní společnosti D. L. ČR tak vzniklo právo na náhradu nákladů soudního řízení. Na základě smlouvy o postoupení pohledávky byly postoupeny ze strany D. L. ČR na obviněného J. P. tyto náklady řízení. Směnečný platební rozkaz

má totiž ve vztahu k náhradě nákladů řízení konstitutivní povahu. Zatímco směnečný peníz činil částku 5 877 753,32 Kč, tak příslušenství směnečné pohledávky činilo 2 048 366,41 Kč. Smlouvu o postoupení pohledávky však lze vykládat i tak, že na obviněného bylo postoupeno právě veškeré příslušenství směnečné pohledávky v částce 2 048 366,41 Kč, tedy nikoliv pouze náklady řízení ve výši 502 415,96 Kč. I s tímto výkladem smlouvy o postoupení pohledávky se měly soudy nižších stupňů vypořádat, což však neučinily. V takovém případě by totiž bylo nutné dojít k závěru, že obviněný po opravě své přihlášky uplatňoval dokonce menší pohledávku, než která mu skutečně náležela. Směnečný peníz je ale i nadále nutno převést rubopisem. Směnečný platební rozkaz má pouze deklaratorní povahu ve vztahu ke směnce (k tomu obviněný odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. 29 Cdo 252/2009), proto se vždy převádí směnka rubopisem, a to i po vydání směnečného platebního rozkazu. V tomto směru obviněný připomněl § 16 zákona č. 191/1950 Sb., zákona směnečného a šekového, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „ZSŠ“), podle něž platí, že ten, kdo má směnku v rukou, je řádným majitelem, prokáže-li své právo nepřetržitou řadou indosamentů. Zde jasně jediný rubopis svědčil obviněnému J. P.

13. Soudy nižších stupňů vycházely ze závěru, že obviněný nechal svého právního zástupce pohledávku opravit. Pomíjejí však, že pohledávka nebyla insolvenčním soudem přezkoumána z důvodů tvrzení obchodní společnosti A., že on má regresní nárok proti L. M., neboť A. pohledávku uhradil obchodní společnosti D. L. ČR. Obviněný J. P. až po tomto aktu ze strany obchodní společnosti A. pověřil JUDr. J. H., Ph.D., aby vše opět prověřil, a uzná-li vhodnější z procesní opatrnosti přihlášku opravit, aby tak učinil. Nejedná se ale o žádný důkaz, že by nade vši pochybnost byla pohledávka ze směnky neoprávněná. Obchodní společnost D. L. ČR směnku rubopisovala a podle § 16 ZSŠ je obviněný J. P. jejím řádným majitelem. Pohledávku dokonce nerozporoval ani insolvenční správce jmenovaný soudem AS ŽIŽLAVSKÝ, v. o. s, neboť vycházel ze stejných podkladů jako Mgr. M. S. a ze zákona (k tomu obviněný odkázal na seznam upravených přihlášek v insolvenčním rejstříku sp. zn. KSBR 38 INS XY, založený pod B-8 na str. 11, 12, v němž insolvenční správce uvedl, že nepopírá pravost ani výši). Kvalifikovaným posouzením tak Mgr. M. S. i insolvenční správce na základě předložených podkladů považovali za oprávněného majitele směnky odsouzeného J. P. Pokud obchodní společnost D. L. ČR dostala

zapláceno od ručitele ze závazkového vztahu, nikoli ze směnečného závazku, a byl tak směnečný peníz uhrazen, pak měla směnku rubopisovat na ručitele, nebo vydat potvrzení, že byla vyplacena, což se obvykle dělá předáním směnky dlužníkovi, vyznačením úhrady na směnku, nebo vydáním samostatného potvrzení. Obviněný k tomu odkázal na § 39 ZSŠ. Bylo evidentní, že ani obchodní společnost A. ani obvinění L. M. či J. P. nedostali žádné potvrzení ve vztahu ke směnce vztahující se k její úhradě. Pokud by obchodní společnost A. platila za směnku a nebyla na ní uvedena jako aval, zřejmě by se jednalo o placení pro čest. K tomu obviněný odkázal na § 62 ZSŠ.

14. Podle názoru obviněného neměla obchodní společnost D. L. ČR převést rubopisem celou směnku s celým směnečným penízem na třetí osobu, tedy na něj. V odůvodnění obžaloby se uvádí, že směnka byla obviněnému „přidělena“. To ale není právně relevantní termín, právo nezná přidělení směnky jako formu nakládání se směnkou. V podobné terminologii pokračoval i soud prvního stupně, který v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že směnka byla „připojena jako doklad původní pohledávky“. Směnka nebyla přidělena ani připojena, nýbrž rubopisována, a tím i převedena na obviněného. Směnka (ani smlouva o postoupení pohledávky nebo jiné dokumenty předané obchodní společností D. L. ČR obviněnému J. P.) neobsahují žádnou informaci podle zákona směnečného a šekového, že by měla být před indosamentem uhrazena ručitelem. Vinou obchodní společnosti D. L. ČR tak vedle sebe stojí dva závazky vůči obviněnému L. M. – nárok ze směnky a nárok z titulu regresu ručitele obchodní společnosti A. Zdá se tedy, že obchodní společnost D. L. ČR si jednou nechala uhradit z titulu ručení a následně pochybila, když rubopisovala směnku na obviněného J. P. V článku 1.4 smlouvy o postoupení pohledávky jsou uvedeny pohledávky, které jsou postupovány na základě smlouvy o postoupení pohledávky. Směnka tam vyjmenována není. Je to logické, protože byla převedena samostatně rubopisem a nikoli smlouvou o postoupení pohledávky. Jediné, co ve vztahu ke směnce smlouva o postoupení pohledávky uvádí v čl. 2.6, je, že se obchodní společnost D. L. ČR zavazuje směnku rubopisem převést. Článek 1.1 a článek 1.2 smlouvy o postoupení pohledávky pak neuvádí ničeho o úhradě či jiném vypořádání směnečného penízu. Soudy nižších stupňů se těmito otázkami vůbec nezabývaly.

15. Dále obviněný poukázal na expertní stanovisko doc. JUDr. J. K., Ph.D., vedoucího katedry obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v B., odborníka na směnečné právo. Podle něj právní posouzení věci nebylo správné, resp. soud nesprávně aplikoval zákon směnečný a šekový a na tomto nesprávném právním základu shledal obviněného vinným. Expertní stanovisko se týkalo postavení směnečného věřitele (indosatáře) ze směnky vystavené obviněným L. M. ve prospěch obchodní společnosti D. L. ČR. Podle názoru doc. JUDr. J. K., Ph.D., z předložené dokumentace není zřejmá úhrada směnečné pohledávky či její části, neboť ani směnka, ani smlouva o postoupení pohledávky nikde nezmiňují cokoli o částečné úhradě. Obviněný J. P. jako nabyvatel směnky mohl na základě přiložené dokumentace legitimně očekávat, že kupuje pohledávku v hodnotě nominálně odpovídající sumě uvedené na směnce. Závěry soudů nižších stupňů, že cena neodpovídá nominální výši, nebyly ničím podloženy. Pokud by došlo k úhradě směnečné pohledávky do rukou předchozího věřitele a účastníci postupovali v souladu s pravidly zákona směnečného a šekového, byla by platba při standardním průběhu vyznačena na směnku kvitancí úplné či částečné platby, případně by byla předána dlužníkovi tak, aby se nemohla dále dostat do oběhu. Z hlediska profesionality a ochrany legitimních očekávání mohl na základě předložené dokumentace obviněný J. P. oprávněně předpokládat, že kupuje směnečnou pohledávku v plné výši a že k úhradě před převodem směnky nedošlo. V opačném případě by buď směnku vůbec nezískal, nebo by ji získal s opatřenou kvitancí o částečné platbě. Závěry soudů nižších stupňů týkající se protiprávního jednání obviněného jsou proto nesprávné. Naopak obchodní společnost D. L. ČR udělala chybu podle zákona směnečného a šekového a uvedla obviněného v omyl rubopisem směnky, ke které absentovalo potvrzení o úhradě směnečné sumy. Vyjádření obchodní společnosti D. L. ČR je pak nutno považovat za účelové, mající za cíl pouze její vlastní vyvinění. K samotnému převodu směnky pak byl nutný rubopis. Smlouva o postoupení pohledávky je proto v části, ve které směřuje k převodu cenného papíru, neúčinná, protože převod směnky nutně vyžaduje rubopis. Převodní účinky smlouvy o postoupení pohledávky nastaly v té části, která směřovala k převodu práva na náhradu nákladů nalézacího řízení a náklady exekuce. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že obviněný J. P. ani jeho advokátka Mgr. M. S. neudělali chybu ani v civilním právu, natož pak trestněprávní exces.

16. Lze tak podle obviněného dojít pouze k závěru, že k pochybení došlo ze strany obchodní společnosti D. L. ČR při rubopisování směnky. Doc. JUDr. J. K., Ph.D., také správně uvedl, že smlouvou o postoupení pohledávky byla postoupena jen část pohledávek, avšak ve formálním smyslu byl postoupen také směnečný peníz. Vůbec z ničeho nebylo jasné, že směnka byla uhrazena. Naopak doc. JUDr. J. K., Ph.D., uzavřel, že smlouva o postoupení, kterou se směnka nepostupovala, neobsahovala údaj, že byla uhrazena. Soud prvního stupně však zamítl návrh obhajoby na výslech dalších svědků na podporu tohoto tvrzení. Obviněný vytkl, že soud prvního stupně nesprávně aplikoval a vykládal ustanovení občanského zákoníku o postoupení pohledávky a ustanovení zákona směnečného a šekového o rubopisu. Postoupení pohledávky nemůže být důkazem srozumění obviněného s poškozením věřitelů. Soud prvního stupně měl mít na základě zmíněného expertního stanoviska minimálně pochybnost o aplikaci uvedené právní úpravy a měl si předvolat k výslechu doc. JUDr. J. K., Ph.D. Obhajoba navrhovala výslechy i dalších svědků jako např. Mgr. J. S. ze společnosti AS ŽIŽLAVSKÝ, v. o. s., původního insolvenčního správce dlužníka L. M., aby vypověděl, proč pohledávku nepopíral, a aby se vyjádřil jako odborník, proč se mu zdála přihlášená pohledávka obviněného J. P. v pořádku, jakož i JUDr. J. V., LL.M., současného insolvenčního správce dlužníka obviněného L. M., aby se vyjádřil k tomu, proč sám jako insolvenční správce po prvním přezkumném jednání a schůzi věřitelů pohledávku obviněného J. P. nepopřel. Soud prvního stupně však žádný z těchto navržených důkazů neprovedl.

17. Dále obviněný namítl, že nedošlo ke zmaření pohledávky ani ke škodě. Připomněl, že ustanovení § 222 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku stanoví, že úmyslné jednání pachatele musí směřovat k, byť i jen k částečnému zmaření uspokojení věřitele jiné osoby. Soud prvního stupně také zamítl návrh obhajoby na zpracování znaleckého posudku, který by stanovil, zda obviněný J. P. jako majitel největší zajištěné pohledávky postoupené od Z. M. mohl vůbec poškodit nějaké jiné věřitele než *de facto* sám sebe. Soud prvního stupně pouze konstatoval, že škodu nepředstavuje celá pohledávka, ale jen ta její část, která může být uhrazena prodejem aktiv dlužníka, v odpovídajícím podílu všech uplatněných pohledávek. Absence kvalifikovaného právního závěru má vliv na naplnění samotné skutkové podstaty trestného činu i na výši trestní sazby. Podle názoru obviněného není správný ani výpočet škody soudem prvního stupně, který nezohlednil

přednosti, zajištění a nezajištění jednotlivých přihlášených pohledávek. Soud prvního stupně tedy, pokud by se výše uvedenými skutečnostmi týkajícími se hypotetického uspokojení věřitelů správně zabýval, měl využít principu *in dubio pro reo*. Pokud by pohledávka vyplývající ze směnky byla neoprávněně přihlášena, obviněný J. P. by pravděpodobně nemohl zmařit uspokojení nikoho jiného než sebe sama. Z výše uvedených důvodů je proto napadený rozsudek nepřezkoumatelný a výrok soudu nesprávný.

18. V další části svého dovolání obviněný J. P. namítl absenci úmyslu, neboť jako osoba práva neznalá vzal všechny dokumenty, které mu předal postupitel, obchodní společnost D. L. ČR, a tyto dál předal advokátovi, resp. zmocnil Mgr. M. S. k podání přihlášky a k jeho zastoupení v insolvenčním řízení. Zdůraznil, že Mgr. M. S. nikdy neměla žádný pokyn, aby výši přihlášené pohledávky jakkoli upravovala nebo v jaké výši má pohledávku přihlásit. Soud prvního stupně pak bez důkazů učinil závěr, že bez jeho vědomosti a souhlasu nemohlo v rámci jeho zastoupení dojít k navýšení pohledávky z částky řádově 500 000 Kč na téměř 8 mil. Kč, avšak důkazy svědčily spíše o opaku (viz výpovědi Mgr. M. S. a obviněného J. P., také e mailová komunikace mezi JUDr. J. H., Ph.D., JUDr. Ing. K. F. Ch. a Mgr. M. S.). Obviněný po předání podkladů a zmocnění advokáta k přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení se o věc nezajímal a oprávněně spoléhal na to, že advokát učiní vše v souladu se zákonem.

19. Soud prvního stupně mu však kladl za vinu, že se po opravení přihlášky v rámci insolvenčního řízení bránil a hájil svá práva. Přitom ale neuvedl, v čem by měl spočívat jeho úmysl poškodit věřitele. Přihláška v té době byla opravená a obviněný J. P. pouze uplatňoval své ústavou garantované právo. Soud prvního stupně se otázce úmyslu, resp. srozumění, vůbec v odůvodnění svého rozsudku blíže nevěnoval, což mu však ukládá konstantní judikatura Nejvyššího soudu (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 8 Tdo 506/2012). Obviněný nejednal s úmyslem poškodit jiné věřitele, toto nebylo prokázáno ani v řízení před soudy nižších stupňů, které se tím ani v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývaly. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 5 Tdo 876/2017, se trestného činu poškození věřitele může dopustit ten, kdo do insolvenčního řízení přihlásí pohledávku vyplývající z fiktivní směnky. To však nebyl tento případ, jelikož v daném případě se jednalo o skutečnou směnku a nejednalo se o předstírání neexistujícího práva. Podle

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2020, sp. zn. 29 ICdo 129/2018, majitel směnky nemusí při jejím předložení k placení ani při případném vymáhání plnění z ní dokazovat nic jiného, než že je majitelem platné směnky. Platná směnka je sama o sobě dostatečným důvodem pro vznik nároku na částku v ní uvedenou. Jestliže dlužník ze směnky popírá existenci závazku ze směnky plynoucího, nese v tom směru důkazní břemeno.

20. Zopakoval, že v dobré víře předal všechny materiály od obchodní společnosti D. L. ČR advokátce a pověřil ji k sepisu a podání přihlášky. Po prvním přezkumném jednání bylo zjištěno, že advokátka mohla přihlášku zpracovat nesprávně. Závěr o nesprávně přihlášené pohledávce však soud prvního stupně učinil bez právní argumentace a pouze na základě svých úvah, které opřel o fakt, že pohledávka byla následně opravena. Odkázal na § 446 občanského zákoníku s tím, že ihned po přezkumném jednání pověřil JUDr. J. H., Ph.D., tedy jiného advokáta, aby přihlášku opravil, pokud to shledá procesně efektivnější a správné. Postupoval tak v souladu se zákonem.

21. Obviněný podle svého přesvědčení podáním přihlášky nenaplnil znaky skutkové podstaty trestného činu, jímž byl uznán vinným, i kdyby tomu tak ale bylo, jeho následným jednáním spočívajícím v opravě došlo k zániku trestní odpovědnosti, neboť ihned po zjištění možné kolize dvou závazků odstranil nebezpečí opravou přihlášky. Soud prvního stupně bez dalšího v odůvodnění konstatoval, že k dobrovolnému upuštění nedošlo, a proto odpovědnost nezanikla. Přitom dne 19. 11. 2015 došlo k přezkumnému jednání, pohledávka obviněného nebyla přezkoumána a nebyla ani popřena insolvenčním správcem. Přihláška pohledávky byla upravena ještě před samostatným přezkumem pohledávky. Hypotetická trestnost činu tedy zanikla podle § 21 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Přitom ještě ke dni 15. 1. 2016, kdy opravil přihlášku pohledávky, mu nic nebránilo, aby pohledávku uplatňoval v původní přihlášené výši 7 926 119,73 Kč. Pohledávka do té doby nebyla nikým popřena, byla do insolvenčního řízení řádně přihlášena a její přezkum měl teprve následovat. Z důvodu chybného nakládání s rubropisovanou směnkou bylo navíc zcela reálné, že by pohledávka obviněného mohla být v insolvenčním řízení v uvedené výši řádně zjištěna, neboť z hlediska civilního práva byla s velkou pravděpodobností uplatněna správně. Obviněný měl tedy možnost stále uplatňovat pohledávku ve výši 7 926 119,73 Kč, a tedy případný trestný

čin byl zcela uskutečnitelný, ale sám obviněný se rozhodl pověřit svého právního zástupce k opravě přihlášky, a tím i odstranit případné nebezpečí poškození věřitelů v insolvenčním řízení.

22. V další části svého dovolání vyjádřil obviněný nesouhlas s právním hodnocením soudu prvního stupně, které nekorespondovalo se skutkovými zjištěními vyplývajícími z provedeného dokazování. Nebylo zcela jasné, co soud prvního stupně mínil určitými výrazy jako například „zkompletovala pohledávku“, když advokátka v rámci poskytování právních služeb obviněnému J. P. zpracovala přihlášku pohledávky výlučně na základě předaných podkladů. Dále není z odůvodnění jasné, na základě čeho soud dospěl k závěru, že JUDr. J. H., Ph.D., a JUDr. Ing. K. F. Ch. její úkony odsouhlasili. Soud prvního stupně ani neuvedl, jakou to má relevanci k naplnění skutkové podstaty trestného činu ve vztahu k obviněnému. Ani pokyny k odsouhlasení by ale nemohly mít vliv na to, že advokát nesmí postupovat v rozporu se zákonem a případné protizákonné schválení by muselo být Mgr. M. S. odmítnuto. Naopak bylo správně uvedeno, že tak Mgr. M. S. učinila podle dodaných listin. Výrok o vině s tímto závěrem soudu prvního stupně však nekoresponduje. Obviněný měl přímý právní vztah s Mgr. M. S. Udělil jí plnou moc k podání přihlášky a zastoupení v insolvenčním řízení. JUDr. J. H., Ph.D., pouze zprostředkoval kontakt a předání podkladů a kontaktních údajů advokátní kanceláři zastupující obchodní společnost D. L. ČR. Vymáhání pohledávky nebylo předmětem zastoupení, jak vyplývá z plné moci mezi ním a Mgr. M. S. Podle soudu prvního stupně byla pohledávka na částku 502 415,96 Kč přesně smluvně specifikovaná, nedopatřením však zřejmě neuvedl také rubropisovanou směnku, ze které vyplývá rozdíl. Směnka nebyla využita, ale legálně uplatněna, nebyla neplatná, ani fiktivní. Velice podivně a konspiračně pak vyzněl závěr soudu prvního stupně, že obviněný J. P. v součinnosti s právními službami pohledávku „nechal navýšit“. Tento závěr evokuje úmysl, byť byl prokázán opak. Kriminalizující optikou tak byl hodnocen skutkový děj, který z provedeného dokazování nevyplývá, ba dokonce z něj vyplývá naprostý opak.

23. Nakonec obviněný zdůraznil, že dosud nebyl soudně trestán, nedopustil se žádného protiprávního jednání, v rámci své podnikatelské činnosti běžně obchoduje s pohledávkami a pohledávky následně uplatňuje. V této souvislosti a vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že se v projednávaném

případě jednalo o ojedinělý exces způsobený jednak chybou obchodní společnosti D. L. ČR při rubopisování směnky, jednak (možným) pochybením právní zástupkyně odsouzeného Mgr. M. S., na kterém však nenesl žádnou vinu a který byl obviněným ihned napraven. Neměl zapotřebí činit cokoli nelegálního, i vzhledem k tomu, že výnos v předmětném konkursu byl nanejvýš sporný.

24. Obviněný proto ze všech uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu, jakož i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně ve všech výrocích týkajících se obviněného J. P. a aby věc přikázal tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí, případně aby ve věci sám rozhodl.

III.

Vyjádření k dovolání

25. Dovolání obviněných byla zaslána k vyjádření nejvyššímu státnímu zástupci, který se k nim vyjádřil prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství.

26. Námitky obviněného L. M., které podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., se podle státního zástupce snažily vyvolat polemiku s rozsahem provedeného dokazování a způsobem jeho hodnocení ze strany soudů nižších stupňů. Obviněný L. M. zpochybňoval dokazování před soudy nižších stupňů převážně jen v obecné poloze s odkazem na potřebu respektování § 2 odst. 5, 6 tr. ř., jako by mělo být dokazování v plném rozsahu zvaženo ještě v třetí instanci. K tomu státní zástupce zdůraznil, že není úkolem Nejvyššího soudu naznačená pochybení za obviněného domýšlet do finální podoby jednotlivých námitek pro účely dovolacího řízení. Pokud obviněný vytýkal, že soudy nižších stupňů měly samy k odstranění pochybností provést důkazy v podobě výsledku Z. M. a zjištění podrobnějšího obsahu zápisu v registru vozidel, spolu s takovými námitkami nevznesl argumentaci o kategorii tzv. opomenutých důkazů, která by mohla být relevantní z pohledu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Státní zástupce odmítl i námitky týkající se zásady *in dubio pro reo*, neboť k porušení tohoto principu by mohlo dojít pouze tehdy, pokud by důkazní situace skutečně vyzněla tak, že by nebylo možno se důvodně přiklonit ani k jedné z více v úvahu připadajících skutkových

variant a soudy nižších stupňů by zvolily variantu pro obviněného méně příznivou, což však nebyl nyní posuzovaný případ.

27. Pokud šlo o výhrady ohledně zachování totožnosti skutku, pak tyto námitky mohou výjimečně naplnit dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., pokud toto porušení mělo nebo mohlo mít přímý a bezprostřední dopad na konečné právní posouzení jednání obviněného (k tomu odkázal na usnesení Nejvyšší soudu ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 3 Tdo 177/2017). Výhrady obviněného se však týkají domnělé, z vlastní pozice vedené intepretace k významu zástavního práva, kterou přikládá k usnesení o zahájení trestního stíhání a obžalobě, takže vycházejí z chybného chápání konceptu o totožnosti skutku. Ze srovnání popisu skutku v usnesení o zahájení trestního stíhání (č. j. KRPJ 132785 150/TČ-2016-160781), resp. obžalobě (sp. zn. ZT 61/2019), na jedné straně a v odsuzujícím rozsudku soudu prvního stupně (sp. zn. 1 T 117/2020) na druhé straně vyplývá zřetelně, že je shodný, v průběhu celého řízení byla zajištěna jeho kontinuita, pročež o skutku pak bylo rozhodnuto zákonným způsobem.

28. Státní zástupce odmítl také námitku nenaplnění subjektivní stránky trestného činu kladeného obviněnému za vinu, neboť o tom nebyly v dané věci žádné pochybnosti. Podle jeho názoru sice mohly soudy nižších stupňů v odůvodnění věnovat závěru o úmyslné formě zavinění více pozornosti, avšak tento závěr vyplývá nejen z charakteru a způsobu jednání obviněného popsaného ve skutkové větě ve výroku o vině, ale i z ostatních rozhodných okolností, zejména ze záměru obviněného stran závazkového právního vztahu k zemědělskému stroji, který si nechal financovat z poskytnutého úvěru, včetně jeho další dispozice a z neodvratnosti následku v podobě porušení majetkových práv poškozeného věřitele.

29. Dále se státní zástupce vyjádřil k dovolání obviněného J. P. Předně tomuto dovolání vytkl, že obviněný označil dovolací důvod podle předchozí právní úpravy, a nikoli podle právní úpravy účinné v době podání dovolání. Pod dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zmiňoval vady nesprávného hmotněprávního posouzení, ač je tento důvod s účinností od 1. 1. 2022 uveden v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., k němuž se proto s ohledem na obsah dovolání obviněného státní zástupce dále vyjádřil. V dílčím okruhu námitek, v němž obviněný vytýkal soudům nižších stupňů

nesprávnost některých skutkových zjištění, by se však dalo uvažovat rovněž o dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v aktuálním znění (byť tento důvod obviněný neoznačil ani odkazem ani slovně).

30. Obsah dovolací argumentace obviněného, zahrnující uplatnění existující pohledávky ve vyšší hodnotě, využitelnost expertního stanoviska doc. JUDr. J. K., Ph.D. (aplikace směnečného a šekového zákona k právnímu základu, jímž byl uznán vinným), zmaření uspokojení věřitele, výše škody z hlediska trestného činu poškození věřitele podle § 222 tr. zákoníku, dovozování úmyslu, zánik trestní odpovědnosti atd., představuje opakování jeho obhajoby známé z předcházejících fází trestního řízení. Obviněný tak kopíroval námitky, které uplatnil v řízení o řádném opravném prostředku, což je patrné ze srovnání odůvodnění odvolání ze dne 15. 2. 2022 s nyní podaným dovoláním. Avizovanými námitkami se tak již zabýval Krajský soud v Brně a vypořádal se s nimi ve svém usnesení, jímž zamítl odvolání obviněného jako nedůvodné. V tomto směru státní zástupce poukázal především na odůvodnění usnesení soudu druhého stupně v bodě 6.

31. Ze shora uvedených důvodů proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněných odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněná. Zároveň vyslovil souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání.

32. Vyjádření státního zástupce bylo zasláno k případné replice obviněným, kteří tohoto práva nevyužili.

IV.

Posouzení přípustnosti a důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

33. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

34. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale

jen z některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 a 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele takovému důvodu také svým obsahem odpovídaly.

35. Obviněný L. M. uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. a obviněný J. P. dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ač slovní popis odpovídal dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022 (obviněný tak zřejmě omylem vycházel ze zastaralého textu trestního řádu účinného do 31. 12. 2021), jak správně upozornil i státní zástupce ve svém vyjádření.

36. Ohledně obou obviněných je na úvod také třeba zmínit, že ve skutečnosti měli na mysli mnohem spíše dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě, neboť se domáhali přezkumu rozhodnutí soudu odvolacího, který svým usnesením rozhodl o zamítnutí jejich řádných opravných prostředků, odvolání, proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, tj. proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byl podle jejich přesvědčení v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. a v případě obviněného L. M. též důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

37. Jinými slovy obvinění (obzvláště pak J. P.) správně neoznačili dovolací důvod, na jehož základě by dovolací soud měl napadené rozhodnutí, tj. usnesení odvolacího soudu o zamítnutí jejich odvolání, přezkoumat. Tato vada jejich podání však sama o sobě nebyla důvodem pro odmítnutí jejich dovolání, neboť jádro jejich dovolacích námitek spočívá primárně v posledně uvedených dovolacích důvodech, jimž bylo (alespoň v části) třeba dát za pravdu, jak bude rozvedeno níže.

38. Obecně lze uvést, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého

stupně. Tento dovolací důvod je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek, a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

39. V tomto duchu a naznačeném směru musí být vykládán také nově formulovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který byl do trestního řádu doplněn jeho novelizací provedenou zákonem č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022. Šlo především o reakci na rozvinutou judikaturu zejména Ústavního soudu, který dlouhodobě judikuje, že ani Nejvyšší soud nestojí mimo soustavu obecných soudů a že je tudíž též povolán k ochraně základních práv a svobod, takže nemůže ponechat bez povšimnutí zásah do těchto práv v rámci procesu dokazování. Určitou výjimku ze shora rozvedeného přístupu založeného na tom, že Nejvyšší soud zásadně nepřezkoumává proces dokazování a na jeho základě učiněná skutková zjištění, tvoří jen případ tvrzení a prokázání tzv. zjevného (extrémního) nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, z nichž jsou skutková zjištění vyvozována, pokud zároveň učiní dovolatel tento nesoulad předmětem dovolání [nyní podle nově formulovaného § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. Jde především o případy týkající se pro rozhodnutí významných (tj. rozhodných) skutkových okolností, které jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, pokud konkrétní skutkové zjištění nevyplývá z žádného provedeného důkazu, pokud se výsledek dokazování jeví jako naprosto nespravedlivý a věcně neudržitelný, neboť skutková zjištění, o něž se opírají

vydaná rozhodnutí, jsou ve zjevném (tj. extrémním) nesouladu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných (tj. absolutně neúčinných) důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy (případ důkazů opomenutých), což lze hodnotit jako porušení základních zásad ovládajících trestní řízení, jako jsou zásada volného hodnocení důkazů, zásada vyhledávací a presumpce nevinu. Taková existence zjevného (extrémního) nesouladu by mohla naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a odůvodnit mimořádný zásah do skutkových zjištění, která ale jinak (obecně) v řízení o dovolání nejsou předmětem přezkumné činnosti Nejvyššího soudu, a to ani po uvedeném doplnění trestního řádu o nově formulovaný dovolací důvod. Tento extrémní nesoulad ale není založen jen tím, že z různých verzí skutkového děje se soudy nižších stupňů přiklonily k verzi uvedené v obžalobě, pokud svůj postup přesvědčivě zdůvodnily (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 888/14). Tvrzení nedostatků skutkových zjištění, která nelze oddělovat od nesprávné právní kvalifikace, samo o sobě nezakládá důvod pro zásah dovolacího soudu, jak uznal i Ústavní soud ve stanovisku ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14.

b) K uplatněným námitkám obviněných L. M. a J. P.

40. Nejprve je třeba uvést, že dovolací námitky obviněných představují jejich dosavadní obhajobu, kterou uplatňovali jak v řízení před soudem prvního stupně, tak v rámci svých řádných opravných prostředků. Obecně lze souhlasit se státním zástupcem, že dovolání postavené na takových námitkách Nejvyšší soud zpravidla jako zjevně neopodstatněné odmítne, pokud se ovšem jimi soudy nižších stupňů zabývaly a dostatečně s nimi i vypořádaly (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

41. Tak tomu ovšem v daném případě není. Předně je třeba upozornit, že shora uvedený rozsudek soudu prvního stupně není prvním v dané věci, jeho předcházející rozsudek ze dne 15. 9. 2021 (zčásti odsuzující ohledně obviněného J. P. a zčásti zprošťující ohledně obviněného L. M. – viz č. I. 1213 trestního spisu) byl totiž v celém rozsahu zrušen odvolacím

soudem, Krajským soudem v Brně (a to usnesením ze dne 9. 11. 2021, č. j. 8 To 315/2021-1249). Přitom alespoň ve zprošťující části soud prvního stupně upozorňoval na relevantní civilní judikaturu Nejvyššího soudu, pro kterou jeho následné právní závěry promítnuté i do popisu skutku nemohou obstát a kterou v následném odsuzujícím rozsudku (zřejmě i pod tlakem soudu odvolacího) zcela pominul. Ovšem ani v případě druhého skutku týkajícího se obviněného J. P. se soudy nižších stupňů zcela nevypořádaly s jeho obranou uplatňovanou v průběhu celého trestního řízení.

42. V dané věci byli stíháni dva obvinění, každý z nich pro svůj vlastní samostatný skutek, jak bylo rozvedeno výše.

č. 6

43. Obviněný L. M. byl (zjednodušeně uvedeno) stíhán pro poškození věřitele – obchodní společnosti A., která jako ručitel za něj zaplatila věřiteli obviněného, obchodní společnosti D. L. ČR, částku na úhradu pohledávky ze smlouvy o úvěru, který nebyl ve splátkách splácen, a proto odpadla výhoda splácení ve splátkách (a nastala jeho předčasná splatnost). Tento závazek plynoucí ze smlouvy o úvěru byl ve prospěch věřitele D. L. ČR zajištěn trojím způsobem – jednak ručením zprostředkovatele obchodní společností A., jednak zástavním právem na současně pořizovaném zemědělském stroji z peněz získaných úvěrovou smlouvou (sklízecí mlátičky CLAAS LEXION 560), jednak směnkou vlastní, vystavenou obviněným L. M. na řad věřiteli D. L. ČR (viz kopie na č. I. 410 trestního spisu), vystavenou jako blankosměnkou, k níž byla uzavřena dohoda o jejím vyplnění (č. I. 411 trestního spisu). Podle skutkových závěrů soudů nižších stupňů, které v koncizní podobě nalezly odraz ve skutkové větě výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, bylo obviněnému L. M. kladeno za vinu poškození věřitele obchodní společnosti A. spočívající v tom, že obviněný prodal předmět zástavního práva Z. M. poté, co obchodní společnost A. z titulu ručení plnila za obviněného jeho původnímu věřiteli D. L. ČR částku ve výši 5 877 754,13 Kč.

44. V popisu skutku se přitom neuvádí nic o tom, za jakou částku byl stroj prodán, zda Z. M. byl také věřitelem obviněného a měl za ním pohledávku, která tím byla hrazena, zda stroj byl prodán pod cenou, bez protiplnění, jak s případnou protihodnotou naložil etc., vůbec se tedy neuvádí, co by mělo být onou škodou značnou, jak vyplývá z právní věty výrokové části týkající se tohoto obviněného. Především ale není z popisu skutku vůbec jasné,

v čem mělo spočívat to podstatné, čímž je zmaření uspokojení pohledávky věřitele, proč jednáním obviněného mělo dojít ke zmaření uspokojení pohledávky věřitele, který se tak nemohl uspokojit ani z jiného majetku obviněného coby dlužníka.

45. Předně tedy není z naznačeného popisu skutku vůbec zřejmé, v čem mělo spočívat označené odstranění majetku. Zřejmě jím má být míněn prodej uvedené sklízecí mlátičky. Prodej (tedy uzavření kupní smlouvy prodávajícím) je ovšem součástí typického synallagmatického vztahu, na jehož základě vzniká prodávajícímu právo na dohodnutou cenu jako protihodnotu prodávané věci – srov. k tomu v tehdejší době platný § 588 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v tehdy platném a účinném znění (dále jen „obč. zák.“), nešlo-li o kupní smlouvu podle § 409 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v tehdy účinném a platném znění, a to až do 31. 12. 2013 (dále jen „obch. zák.“). Proto jím standardně (za běžného chodu věci) k poškození věřitele nedochází (nejde-li však např. o prodej za neadekvátně nízkou částku apod., což ovšem v popisu skutku nebylo vyjádřeno, takové závěry soudy nižších stupňů neučinily). Odstraněním majetku se přitom podle odborné literatury i judikatury obvykle míní případ ukrytí majetku, k němuž má dlužník i nadále přístup a může s ním disponovat či jej užívat, zatímco věřitel neví, kde se majetek nachází – viz k tomu např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 2000 (ve 2. vydání s. 2214). Prodej by spíše mohl být „zcižením“ majetku ve smyslu § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (v literatuře srov. tamtéž), ovšem pak za předpokladu, že na takový prodej navazují další kroky, v jejichž důsledku se z kupní ceny nemůže uspokojit věřitel (např. dojde k utracení peněz, jejich darování apod.), popř. pokud dlužník při prodeji neobdrží do svého majetku adekvátní protihodnotu (např. prodej za významně nižší cenu). Nic z toho ovšem z popisu skutku ani dalších závěrů soudů nižších stupňů nevyplývá, ostatně nic z toho doposud státní zástupce ani netvrdil.

46. Soudy nižších stupňů (i státní zástupce) totiž zřejmě vycházely z toho, že dostatečným důvodem pro postih obviněného za trestný čin poškození věřitele je to, že obviněný prodal předmět zástavy, z výtěžku jeho prodeje pak nemohl ručitel (A.), na kterého měla podle soudů nižších stupňů v důsledku regresu podle § 550 obč. zák. (sic!) přejít pohledávka původního věřitele (D. L. ČR), uspokojit svoji pohledávku. Ovšem ani v tomto ohledu

se soudy nižších stupňů vůbec nevypořádaly s obranou obviněného uplatňovanou v dosavadním průběhu trestního řízení a vycházely nekriticky z verze obsažené v obžalobě. Vůbec tak nevedly dokazování k námitce obviněného, že takové zástavní právo věřitele vůbec účinně nevzniklo, neboť předmět zástavy neměl zástavní věřitel ve svém držení ani nebyl zapsán do Rejstříku zástav (viz § 157 odst. 2 obč. zák.), resp. se s touto obranou obviněného vůbec nevypořádaly.

47. Kromě toho ovšem soudy nižších stupňů zcela pominuly ustálenou civilní judikaturu, na kterou v prvním rozsudku upozorňoval i sám soud prvního stupně a která se týká zániku zástavního práva. Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 563/2003, uveřejněného pod č. 18/2006 Sb. rozh. obč., zástavní právo zaniká i tím, že zajištěnou pohledávku uhradí zástavnímu věřiteli namísto dlužníka ručitel. Tento závěr obstál i v testu ústavnosti [viz usnesením Ústavního soudu ze dne 2. 2. 2006, sp. zn. IV. ÚS 475/05, řídil se jím pak Nejvyšší soud i v dalších svých rozhodnutích (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 486/2005)]. Lze připomenout i použitelné závěry z pozdějšího rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2011, sp. zn. 33 Cdo 3923/2008: „Ručení je subsidiární a akcesorický právní vztah mezi ručitelem (tj. osobou odlišnou od dlužníka) a věřitelem, který slouží k zajištění věřitelovy pohledávky z hlavního právního vztahu (mezi věřitelem a dlužníkem) a jehož obsahem je závazek ručitele uspokojit konkrétní (ručením zajištěnou) pohledávku věřitele, jestliže ji neuspokojí dlužník. Tím, že ručitel splní věřiteli dlužníkův dluh, zaniká právo věřitele domáhat se dále úhrady této pohledávky, a to nejen vůči dlužníku, nýbrž (případně) i vůči dalším osobám, které tuto pohledávku svým majetkem zajišťovaly; jinak řečeno zanikla tím věřitelova pohledávka vůči dlužníku. Ručitel, který uhradil závazek dlužníka, se stává namísto ‚uspokojeného‘ věřitele ‚novým‘ věřitelem dlužníka v rozsahu, v jakém uhradil závazek, a současně ‚vzniká ručiteli nové právo vůči věřiteli‘. Plnivší ručitel tak nenabývá nárok, který měl věřitel vůči dlužníku, nýbrž nárok ‚nový‘ na náhradu plnění poskytnutého věřiteli.“

48. Z výše uvedeného je zřejmé, že soudy nižších stupňů si vůbec neujasnily povahu právního vztahu mezi jednotlivými subjekty, existenci a právní režim vztahů mezi nimi. Na případ aplikovaly bez dalšího občanské právo, ač původní právní vztah mezi obviněným a věřitelem

D. L. ČR byl založen smlouvou o úvěru, tj. mělo jít o tzv. absolutní obchod ve smyslu § 261 odst. 3 písm. d) obch. zák., tj. šlo o obchodní vztah, na který se vztahuje obchodní zákoník bez ohledu na povahu účastníků právního vztahu (kteří ovšem v dané věci i tak vystupovali jako podnikatelé – tj. i kdyby o absolutní obchod nešlo, šlo by zřejmě o obchodní vztah podle § 261 odst. 1 obch. zák.). I na ručení jako subsidiární a akcesorický vztah se tak měl vztahovat uvedený obchodní zákoník (viz § 303 a násl. obch. zák.), a to včetně regresu podle § 308 obch. zák. Z posledně uvedeného ustanovení též vyplývá povinnost věřitele na žádost ručitele předat mu veškeré potřebné doklady a pomůcky k uplatnění regresního nároku (tato povinnost je nesankcionovaná), nicméně věřitel může v případě neposkytnutí součinnosti odpovídat ručiteli za škodu podle § 373 obch. zák. (tolik jen předběžně k dalšímu postupu původního věřitele D. L. ČR, který neměl rubopisovat zajišťovací směnku vlastní vůči výstavci obviněnému L. M. na řad obviněnému J. P., ale měl poskytnout plnou součinnost ručiteli – obchodní společnosti A., a to v rozsahu, v jakém tento ručitel za dlužníka plnil svůj závazek plynoucí z ručení).

49. Lze tak uzavřít, že odsouzení obviněného L. M., jak bylo konstruováno v odsuzujícím rozsudku soudu prvního stupně, jehož správnost dovoláním napadeným usnesením potvrdil i odvolací soud, nemůže obstát. Skutek, jak byl popsán ve výrokové části odsuzujícího rozsudku, nenaplnuje veškeré nezbytné znaky skutkové podstaty trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Předně se z tohoto popisu nepodává, jak měl obviněný zmařit uspokojení svého věřitele, proč prodej věci měl znemožnit uspokojení jeho pohledávky, pokud okolnosti prodeje nebyly vůbec zjišťovány a nebyl k nim učiněn žádný závěr. Prodej věci ani není sám o sobě trestný a nenaplnuje znak odstranění (části) majetku, který byl obviněnému kladen za vinu. Není ani jasné, jak měla být prostým prodejem způsobena škoda věřiteli, v čem tato škoda má spočívat. Škodou bez dalšího jistě není částka odpovídající té, kterou obchodní společnost A. zaplatila z titulu svého ručení za závazek obviněného plynoucí ze smlouvy o úvěru. Kromě toho je odsouzení obviněného postaveno na tom, že prodal předmět zástavy, tedy zřejmě měl jednat v rozporu s podmínkami zástavní smlouvy. Soudy nižších stupňů se ovšem v tomto směru vzájemně provázanými smlouvami o úvěru, o vyplňovacím právu k blankosměnce, o ručení a o zástavním právu blíže nezabývaly, neposoudily právní vztahy řádně (aplikovaly normy

práva občanského a nikoli obchodního), pominuly celou řadu ustanovení právních norem, nezabývaly se platností a existencí jednotlivých právních vztahů. Zejména se nezabývaly vznikem a zánikem zástavního práva (a možností vstupu ručitele do právního postavení původního zástavního věřitele poté, co ručitel splní za dlužníka závazek), což bylo základem jejich výtek vůči obviněnému, ovšem tyto výtky vůči obviněnému vycházejí z nesprávného hmotněprávního posouzení (nesprávné aplikace civilního hmotného práva, konkrétně norem tehdejšího obchodního práva).

č. 6

50. Výhrady v tomto ohledu je ovšem třeba vznést již proti samotné obžalobě, která je zatížena týmiž vadami, které byly vytknuty rozhodnutím soudů nižších stupňů. Státní zástupce ani podstatné skutečnosti, kterými by mohly být naplněny znaky poškození věřitele (jak bylo rozvedeno shora) v žalobním petitu netvrdil, svá tvrzení v průběhu řízení ani nedoplňoval, proto k nim ani nenavrhoval potřebné důkazy. Zcela opomenut tak zůstal např. výslech klíčového svědka Z. M., který by mohl osvětlit prodej sklízecí mlátičky, podstatu jeho vztahu k obviněnému L. M., jak to bylo s jejich jinými právními vztahy, o nichž obviněný hovořil, nakolik obviněný tímto způsobem uspokojoval svého věřitele Z. M., zda případně nemohl být tímto postupem obviněného zvýhodněn oproti jiným věřitelům etc. Přitom Z. M. byl pro orgány činné v trestním řízení snadno dosažitelný (i v době dovolacího řízení se nacházel ve věznici). V tomto směru by ovšem musel svůj žalobní petit podstatně doplnit státní zástupce, neboť soud se v žádném případě nesmí dostat do pozice pomocníka veřejné žaloby (jak o tom bude ještě níže zmínka). Za stávajícího stavu a dosavadních skutkových zjištění a při závěrech popsanych ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně lze jen konstatovat, že tam popsané jednání není žádným trestným činem. Prostý prodej bývalého předmětu zástavy (pokud zástavní právo vůbec vzniklo) poté, co ručitel za dlužníka plnil zástavnímu věřiteli, totiž není sám o sobě protiprávním jednáním, není ani v rozporu s ujednáními v zástavní smlouvě zajišťující původní pohledávku plynoucí ze smlouvy o úvěru, neboť splněním ručitelského závazku ručitelem (jako dalšího způsobu zajištění téhož závazku ze smlouvy o úvěru) toto zástavní právo zaniklo.

51. Podobně nedostatečně se zabývaly soudy nižších stupňů i obranou obviněného J. P. Řádně se nezabývaly oprávněností postupu jednotlivých subjektů, zejména pak původního věřitele ze smlouvy o úvěru, obchodní

společnosti D. L. ČR, která měla ve smyslu § 308 obch. zák. poskytnout součinnost ručiteli, jenž z titulu ručení uhradil pohledávku za dlužníka obviněného L. M. Nezabývaly se řádně otázkou vědomosti obviněného J. P., jaká pohledávka na něj byla ze strany původního věřitele postoupena, zda mohl uplatnit i práva ze směnky, která na něj byla rubopisem převedena. Závěry soudů nižších stupňů o tom, že obviněný si byl dobře vědom, že získal pohledávku pouze na plnění ve výši 502 415,96 Kč, avšak prostřednictvím zmocněnkyně uplatnil neoprávněně pohledávku ve výši 7 926 119,73 Kč, nemají oporu v provedených důkazech, jak důvodně obviněný vytýkal. Soudy nižších stupňů tento svůj závěr přesvědčivě nevysvětlily, neuvedly, v jakých důkazech má mít oporu. Nezabývaly se tím, nakolik obviněný uděloval pokyny zmocněnkyni k uplatnění právě takové částky, zda tedy on záměrně uplatňoval pohledávku, která byla zjevně neoprávněná. V tomto směru se ovšem soudy nižších stupňů s obranou obviněného vůbec nevypořádaly, neprovedly rozbor jednotlivých důkazů, na jejichž základě by mohly učinit skutkové závěry, které pak lze subsumovat pod ustanovení trestního zákoníku o zavinění. Je možno odkázat na bohatou judikaturu, že zavinění nelze presumovat, že je třeba jeho jednotlivé složky (vědomost a vůli) prokazovat, a teprve na základě provedeného dokazování a z něj plynoucích jednoznačných závěrů lze přistoupit k právnímu posouzení. Je třeba mít na zřeteli, že závěr o zavinění pachatele v době činu je závěrem právním a že musí mít, stejně jako závěr o objektivních znacích trestného činu, dostatečnou oporu ve skutkových zjištěních soudu vyplývajících z provedeného dokazování. Na zavinění a jeho formu lze přitom usuzovat jen ze všech konkrétních okolností případu a důkazů významných z tohoto hlediska, které je nutno v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. pečlivě hodnotit jednotlivě i v jejich souhrnu.

52. Kromě toho soudy nižších stupňů vůbec nijak nevysvětlily, proč nedošlo k zániku trestnosti pokusu podle § 21 odst. 3 tr. zákoníku, pokud obviněný sám omezil svou přihlášenou pohledávku v insolvenčním řízení. Tento závěr soud prvního stupně prostě konstatoval v jediné poslední větě v bodě III./2. na str. 6 odůvodnění svého rozsudku, aniž by své úvahy jakkoliv vysvětlil, zabýval se znaky tohoto ustanovení a alespoň uvedl jediný důvod, proč by tomu tak mělo být. Lze se tak z užití formulace jen dohadovat, že měla absentovat dobrovolnost postupu, není však zřejmé, proč by tomu tak mělo být. Jednal snad obviněný pod hrozbou trestního stíhání? Takový závěr soud prvního stupně nikde nevyslovil. Soud prvního

stupně vycházel z toho, že pohledávku obviněného „zpochybil“ jiný věřitel, a sice obchodní společnost A., což podle soudu prvního stupně mělo vést „ke snížení pohledávky“. Takové úvahy o postupu v insolvenčním řízení jsou přitom velmi zjednodušující. Jiný věřitel má právo popřít (nikoli zpochybit) pohledávku jiného věřitele, a to její pravost, výši či pořadí – viz § 192 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších změn (dále ve zkratce jen „IZ“). Podle § 192 odst. 4 IZ může věřitel až do skončení přezkumného jednání, dokud jeho pohledávka není zjištěna, měnit výši přihlašované pohledávky; jestliže v důsledku této změny není možné přezkoumat přihlášenou pohledávku při nařízeném přezkumném jednání, nařídí insolvenční soud zvláštní přezkumné jednání; věřitel je však povinen uhradit ostatním věřitelům na jejich žádost náklady, které jim vznikly v souvislosti s jejich účastí na zvláštním přezkumném jednání. Jinými slovy dokonce sám insolvenční zákon počítá s tím, že věřitelé mohou až do skončení přezkumného jednání měnit výši přihlášené pohledávky. K popření výše pohledávky srov. § 194 IZ, k účinkům takového popření pak § 196 IZ.

č. 6

53. V daném případě došlo k přezkumnému jednání dne 19. 11. 2015 (viz č. I. 572 trestního spisu), k přezkoumání přihlášky obviněného J. P. nedošlo „z důvodu nutnosti pečlivějšího prověření nároků věřitelů insolvenčím správcem s ohledem na skutečnosti uvedené nadnešním jednáním právním zástupcem věřitelů č. 1 a 2 a s ohledem na vyjádření dlužníka před vydáním rozhodnutí o jeho úpadku“. K dalšímu zvláštnímu přezkumnému jednání ohledně pohledávky obviněného došlo až dne 19. 5. 2016 (viz č. I. 578 trestního spisu), v mezidobí ovšem sám obviněný prostřednictvím nově zvoleného zmocněnce svou pohledávku omezil (a proto též věřitel č. 1 – tj. obchodní společnost A. podáním doručeným dne 15. 5. 2016 vzal své popření pohledávky ve výši 7 926 119,73 Kč zpět).

54. Plná moc k zastupování v insolvenčním řízení ve věci úpadce L. M. (viz např. č. I. 448 trestního spisu), a tedy i k opravě či změně výše přihlášené pohledávky v insolvenčním řízení (viz č. I. 443 a násl.), je datována 8. 12. 2015, přičemž k samotnému podání opravené přihlášky došlo dne 15. 1. 2016. Naproti tomu úkony trestního řízení byly zahájeny až dne 29. 12. 2016 (viz č. I. 1 trestního spisu), trestní oznámení Mgr. Bc. P. K., zmocněnce obchodní společnosti A., je datováno dnem 5. 10. 2016 (viz č. I. 6 trestního spisu).

55. Soud prvního stupně a ani odvolací soud tak vůbec nevysvětlily, proč nedošlo k dobrovolnému upuštění od dalšího jednání směřujícího k dokonání trestného činu poškození věřitele (pokud by byl vůbec náležitě zjištěn). Dobrovolnost je podle odborné literatury [viz např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 244 (ve 2. vydání s. 302)] dána, pokud pachatel ví, že mu nic nebrání v dokonání, ani mu nehrozí žádné nebezpečí, tedy předpokládá, že jeho činnost je uskutečnitelná (třeba i mylně), přesto se rozhodne od dokonání upustit a odstranit nebezpečí, které jeho dosavadním jednáním vzniklo.

56. V tomto ohledu ovšem nebylo prováděno žádné dokazování, nakolik si obviněný mohl být vědom marnosti svého snažení při uplatnění pohledávky ve výši, na kterou reálně neměl nárok. Je též doposud nezodpovězenou otázkou, nakolik by býval mohl být úspěšný se svou výší pohledávky opřenou o abstraktní cenný papír – směnku, která na něj byla převedena rubopisem. Rozhodně nelze uvést, že by šlo o fiktivní (padělanou) směnku.

57. Obviněný J. P. též důvodně poukázal na civilní judikaturu Nejvyššího soudu k insolvenčnímu řízení a nárokům ze směnek v něm uplatňovaných. Především jde o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2020, sp. zn. 29 ICdo 129/2018, na které poukazoval obviněný. Nemá-li podle něj dlužník podle ustanovení § 17 ZSŠ, vůči nabyvateli směnky k dispozici kauzální námítky, nemůže s takovou obranou ve sporu o pravost pohledávky uspět ani popírající insolvenční správce dlužníka (takové námítky pak musí doložit – má důkazní břemeno). Jinak majitel směnky nemusí při jejím předložení k placení ani při případném vymáhání plnění z ní dokazovat nic jiného, než že je majitelem platné směnky. I když se vystavení směnky zpravidla opírá o určitý důvod (kauzu), vzniká ze směnky specifický (směnečný) právní vztah, jehož abstraktní charakter tkví v tom, že právní důvod (kauza) není pro jeho existenci významný a ze směnky nevyplývá. Směnečný závazek je přitom zcela samostatný a oddělený od případného závazku, který byl důvodem jeho vzniku. Okolnost, že podle dohody účastníků je účelem směnky zajistit splnění určitého závazku, se pak projeví v okruhu tzv. kauzálních námitek, jimiž se dlužník ze zajišťovací směnky může bránit povinnosti ze směnky plnit (k tomu se odkazuje např. na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, a ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. 29 Odo 1141/2006, uveřejněné pod č. 59/2004

a 77/2009 Sb. rozh. obč.). Uplatňuje-li věřitel v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka pouze pohledávku ze zajišťovací směnky (k možnosti případného souběžného uplatnění pohledávky zajištěné směnkou i pohledávky ze zajišťovací směnky srov. závěry formulované v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3716/2007), nemusí přihláška pohledávky (z hlediska vymezení právního důvodu jejího vzniku) obsahovat také údaje o směnkou zajištěné pohledávce, případně o dalších okolnostech, jež vznik přihlašované směnečné pohledávky doprovázely (např. zda předmětná směnka byla původně vystavena jako blankosměnka, jaký byl podle ujednání účastníků obsah uděleného vyplňovacího práva apod.). Pro skutkové vymezení předmětu přihlášky (jsou-li uplatňována jen práva ze směnky) není vylíčení takových okolností potřebné (právně významné) a přihlašujícího věřitele ohledně těchto skutečností nezatěžuje ani břemeno tvrzení, ani břemeno důkazní (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2017, sen. zn. 29 ICdo 51/2015, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2020, sen. zn. 29 ICdo 14/2019). Naopak jej nese dlužník, který popírá existenci závazku plynoucího ze směnky (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2001, sp. zn. 32 Cdo 1338/2000, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 274/2009, nebo ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 629/2010).

58. V trestní věci je to komplikované ještě tím, že by muselo být prokázáno, že obviněný zjevně úmyslně zneužíval insolvenčního řízení k poškození věřitelů. Další otázkou je, nakolik se mohl oprávněně domnívat, že má na uplatněné plnění nárok, byla-li mu převedena i směnka rubropisem. Bez úmyslného zavinění, které se musí vztahovat na všechny objektivnědeskriptivní znaky i znaky normativní (u nichž postačí laická představa), nemohou být naplněny znaky trestného činu poškození věřitele, který je úmyslným trestným činem.

59. V neposlední řadě není možné nahrazovat civilněprávní prostředky trestněprávními, bylo by třeba zdůvodnit, proč nepostačovalo užití prostředků práva soukromého (v tomto případě prostředků uplatnitelných v insolvenčním řízení) a bylo zapotřebí vyvodit trestní odpovědnost a důsledky s ní spojené (srov. § 12 odst. 2 tr. zákoníku a princip subsidiarity trestní represe a *ultima ratio*), neboli proč je třeba kriminalizovat tento případ, kdy věřitel přihlásil nejprve vyšší pohledávku, kterou pak sám omezil (třebaže v reakci na její popření jiným věřitelem). Přitom je třeba

vzít do úvahy, že zákonodárce sám s takovými postupy počítá, sankcionuje je jen v těch závažných případech vlastními sankcemi v insolvenčním řízení, které považuje za dostačující i dostatečně odrazující od závadového jednání. K tomu lze odkázat především na ustanovení § 178 a § 179 IZ (obecně platí, že se nebude přihlížet k pohledávce, pokud její skutečná výše činí méně než 50 % výše, v jaké byla přihlášena, dokonce může být sankčně po takovém věřiteli požadováno, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil určitou částku až do výše, o kterou přihlášená pohledávka převýšila rozsah, ve kterém byla zjištěna. I v tomto směru však sám zákonodárce nechce trestat všechny věřitele, kteří přihlásí částku ve větší výši, než činila skutečná výše pohledávky, jak vyplývá z § 180 IZ, podle něhož uvedené povinnosti nelze uložit věřiteli, který práva spojená s pohledávkou nevykonával (jemuž tak např. ani při hlasování nebylo přihlášení vyšší částky ku prospěchu). Nejeví se tak v souladu se záměrem zákonodárce postihovat prostředky trestního práva všechny ty věřitele, kteří přihlásí pohledávku v insolvenčním řízení ve vyšší než skutečné výši, zvláště pokud oni sami pak svou pohledávku omezili.

60. Na základě shora učiněného rozboru tak lze uzavřít, že prostá změna výše přihlašované pohledávky věřitelem v insolvenčním řízení je zákonem předpokládaný postup (v § 192 odst. 4 IZ), který lze přirovnat k částečnému zpětvzetí žaloby (ve smyslu § 96 o. s. ř.). I kdyby původně věřitel (podobně jako žalobce v civilní věci) jednal trestněprávně relevantně při přihlášení pohledávky (např. bylo by možno v jeho jednání spatřovat pokus trestného činu poškození věřitele), následné omezení přihlašované pohledávky z původní výše, na kterou věřitel neměl nárok, na takovou, na kterou má nárok, zpravidla bude možno považovat za dobrovolné upuštění od jednání směřujícího k dokonání trestného činu ve smyslu § 21 odst. 3 tr. zákoníku (a to i když tak věřitel učiní poté, co jeho pohledávku popře insolvenční správce, dlužník nebo jiný přihlášený věřitel).

61. V dalším průběhu trestního řízení budou soudy nižších stupňů muset napravit pochybení, jichž se dopustily v dosavadním průběhu trestního řízení. Především se budou muset zabývat obhajobou obviněných a náležitě se s ní vypořádat, vystříhat se přitom musí nesprávného hmotněprávního posouzení případu, a to především při aplikaci ustanovení soukromého práva, jak bylo rozvedeno shora. To se týká zejména posouzení existence zástavního práva, dále je třeba se náležitě zabývat tím, nakolik prostý

prodej movité věci (navíc zřejmě nezatížené věcným právem k věci cizí) mohl být úkonem mařícím uspokojení jednoho z více věřitelů. V tomto ohledu musí státní zástupce významně doplnit svá skutková tvrzení, bude-li i nadále trvat na podané obžalobě, a tato svá doplněná skutková tvrzení též prokázat dalšími důkazy. Podobně je třeba doplnit dokazování i v případě druhého skutku, zabývat se obhajobou obviněného J. P., zejména otázkou, nakolik jednal s úmyslem, nakolik si byl vědom neoprávněnosti svého postupu při podávání přihlášky do insolvenčního řízení, nakolik jednala jeho zmocněnkyně podle jeho vlastních pokynů, jakož i nakolik mohlo dojít k zániku trestnosti případného pokusu trestného činu, resp. co bylo skutečným a reálným důvodem pro omezení výše přihlášené pohledávky.

č. 6

62. Přitom všem je třeba v naznačeném směru respektovat obecně závaznou judikaturu Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky), který se opakovaně vyjadřoval k možnostem aktivního prokazování viny obviněného soudem bez náležité aktivity státního zástupce jako veřejného žalobce. V tomto směru lze odkázat zejména na nález Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. II. ÚS 2014/07, uveřejněný ve svazku č. 49 pod č. 86 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž Ústavní soud uvedl: „Odsouzení pachatele trestné činnosti je v souladu s čl. 80 Ústavy České republiky primárně věcí státního zastupitelství. Je to tedy státní zastupitelství, kdo nese odpovědnost za to, aby soudu předložená trestní věc byla podložena procesně použitelnými důkazy potřebnými k rozhodnutí o vině a trestu v souladu s podanou obžalobou. Obecné soudy se proto nikdy nesmějí stavět do pozice pomocníka veřejné žaloby usilujícího rovněž o odsouzení, a nelze k takovému výkladu rolí těchto institucí dospět ani výkladem § 2 odst. 5 *alinea ultima* tr. ř. Posledně uvedené zákonné ustanovení totiž v souladu s ústavními principy spravedlivého procesu a z nich vyplývajícího rozvržení rolí jeho jednotlivých účastníků nutno vykládat tak, že je soud povinen doplňovat dokazování v rozsahu potřebném pro spravedlivé rozhodnutí, které nemusí být nutně odsuzující.“. Výtku týkající se neprovádění rozhodných důkazů k naznačeným otázkám možné viny obviněných v řízení před soudem prvního nebo i druhého stupně je tak nutno primárně směřovat vůči státnímu zástupci, který by měl aktivně jím tvrzenou vinu před soudem prvního stupně prokazovat, na soudu potom je rozhodnutí, zda navržené důkazy provede, či v souladu s judikaturou týkající se tzv. opomenutých důkazů zamítne návrhy na jejich provedení. Podobně je třeba připomenout i judikaturu

Ústavního soudu týkající náležitého popisu skutku (viz např. nález ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 670/05, uveřejněný ve svazku č. 41 pod č. 88 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu), podle níž péče o dokonalost popisu skutku náleží především aktivitě obžaloby, nikoli aktivitě soudu, který se odstraňováním takové vady podílí na prokazování viny obviněného, což rozhodně nelze chápat jako nestranné rozhodování o vině či nevině (byť je k tomu soud nucen ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř.). Zvláště to pak platí v daném případě, kdy dosavadní skutková tvrzení učiněná státním zástupcem v petitu obžaloby nejsou způsobilá naplnit znaky žádného trestného činu (a to přinejmenším ve vztahu k obviněnému L. M., ovšem i ve vztahu k obviněnému J. P. je třeba doplnit dokazování i s ohledem na uplatněnou obranu obviněného).

V.

Závěrečné shrnutí

č. 6

63. Vzhledem ke všem shora zmíněným skutečnostem Nejvyšší soud vyhověl důvodným dovoláním L. M. a J. P. a podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil jak napadené usnesení soudu druhého stupně, tak i rozsudek soudu prvního stupně, a to včetně všech dalších rozhodnutí obsahově navazujících na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Okresnímu soudu v Jihlavě uložil, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

64. Bude na Okresním soudu v Jihlavě, aby se znovu důsledně zabýval danou věcí, ve shora naznačeném směru za součinnosti stran případně doplnil dokazování (resp. ústavně konformně rozhodl o návrzích na doplnění dokazování), důkazy získané z provedených důkazních prostředků náležitě vyhodnotil nejen jednotlivě, ale i v jejich souhrnu, a vyvodil z nich odůvodněné skutkové závěry, které pak bude muset náležitě právně kvalifikovat. Musí se přitom řídit pokyny shora uvedenými. Při novém projednání a rozhodnutí věci je pak soud prvního stupně a následně i odvolací soud vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.), jak byl učiněn shora. Dovolací soud zároveň upozorňuje na zákaz změny k horšímu ve vztahu k předchozímu rozhodnutí učiněnému soudem prvního stupně, jak je vyjádřen v § 265s odst. 2 tr. ř. (tzv. zákaz *reformationis in peius*).

65. Protože zjištěné vady napadeného rozhodnutí a řízení mu předcházejícího nemohl Nejvyšší soud odstranit v případném veřejném zasedání, rozhodl o dovolání obviněných L. M. a J. P. v neveřejném zasedání, a to ve shodě s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.

č. 7

Bytem ve smyslu § 208 odst. 1 tr. zákoníku může být i jednotlivá obytná místnost bez vlastního příslušenství, pokud plní účel bydlení.

č. 7

Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

§ 208 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2023, sp. zn. 7 Tdo 1170/2022, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.1170.2022.1

Nejvyšší soud odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. dovolání obviněné M. S. proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 18. 8. 2022, sp. zn. 11 To 208/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 15 T 19/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 25. 5. 2022, č. j. 15 T 19/2022-83, byla obviněná M. S. uznána vinnou přečinem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému

prostoru podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku, za který byla odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání dvou měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu dvanácti měsíců.

2. Podle zjištění Okresního soudu v Příbrami obviněná spáchala tento přečin v podstatě tím, že nejméně od 1. 1. 2022 do 16. 3. 2022 bez zákonného důvodu obývala byt č. 46 ve 3. patře ubytovny na adrese XY provozovatele S., ačkoliv svým podpisem potvrdila dodatek č. 2 ze dne 1. 7. 2021 a dodatek č. 3 ze dne 1. 11. 2021 ke Smlouvě o ubytování uzavřené podle § 2326 občanského zákoníku (dále jen „o. z.“) dne 11. 9. 2018, kde v bodě II. je smluvně sjednáno, že nájemní vztah mezi pronajímatelem a nájemcem skončí ke dni 31. 12. 2021.

3. Odvolání obviněné do výroku o vině Krajský soud v Praze usnesením ze dne 18. 8. 2022, č. j. 11 To 208/2022-109, podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Usnesení odvolacího soudu napadla obviněná dovoláním s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. c) a h) tr. ř. Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. uvedla, že jí byl ustanoven obhájce až ve fázi po vyhotovení rozsudku odvolacího soudu. Z opatření soudu však není zřejmé, z jakého důvodu jí byl obhájce ustanoven (obhájci bylo pouze telefonicky avizováno, že je ustanoven jen za účelem sepisu dovolání). Proto se obviněná domnívá, že měla mít obhájce již v přípravném řízení.

5. Ve vztahu k důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněná namítla, že nemohla naplnit skutkovou podstatu přečinu podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku, neboť neužívala dům, byt ani nebytový prostor, ale pouze pokoj na ubytovně, který nebyl bytem. Rozhodující je zde nikoli faktický stav, ale stav, za kterého byl prostor kolaudován. Ostatně kdyby šlo o byt, nebyla by uzavírána smlouva o ubytování, ale nájemní smlouva.

6. Dále obviněná namítla, že pokud setrvala v předmětném pokoji na ubytovně i v měsících leden až březen 2022, nejednala protiprávně,

neboť došlo k obnovení smluvního vztahu podle § 2330 odst. 1 o. z. (zřejmě bylo míněno ustanovení § 2230 odst. 1 o. z.), když do jednoho měsíce od uplynutí nájemní doby nebyla pronajímatelem vyzvána k vyklizení pokoje. Přitom není možné aplikovat § 2230 odst. 2 o. z., neboť společnost S., již předtím vícekrát deklarovala, že smluvní vztah ukončí, a přesto jej pak znovu obnovila. Obviněná tak neměla důvod se domnívat, že tentokrát tomu bude jinak.

7. Soudy podle obviněné nesprávně posoudily i subjektivní stránku činu. U Okresního soudu v Příbrami podala žalobu na obchodní společnost S. (věc vedena pod sp. zn. 14 C 20/2022), kterou se domáhala vyslovení neplatnosti oznámení o vystěhování a určení existence nájemního vztahu. Žaloba byla rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. 3. 2022 zamítnuta, právní moci nabylo zamítnutí žaloby dne 25. 5. 2022. Vyklizení pokoje se naproti tomu žalobou na obviněnou domáhala v občanskoprávním řízení společnost S. O této žalobě nebylo dosud pravomocně rozhodnuto. Z uvedeného podle obviněné plyne, že byla subjektivně přesvědčena, že pokoj užívá po právu, aktivně se domáhala svých práv v civilním řízení. Obviněná poukázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1195/2004, a uzavřela, že u ní nemohlo být dáno úmyslné zavinění.

8. Závěrem obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou soudů a aby sám rozhodl rozsudkem tak, že obviněnou zproští návrhu na potrestání.

9. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání uvedla, že nedošlo k zásahu do práva obviněné na spravedlivý proces způsobem presumovaným v § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. Obviněná ostatně ani žádný důvod nutné obhajoby ve smyslu § 36 tr. ř. neuvedla, pouze nelogicky dovodila, že takový důvod tu být musel i v přípravném řízení, neboť jí byl dne 17. 10. 2022 ustanoven obhájce za účelem uplatnění jejího práva na podání dovolání.

10. Státní zástupkyně dále vyjádřila názor, že byl-li předmětem zaniklého užívacího práva byt č. 46 ve 3. patře ubytovny, pak skutečnost, že se předmětná bytová jednotka sestávala pouze z jednoho pokoje na ubytovně, není na překážku jejímu podřazení pod právní pojem „byt“.

Není rozhodné, na podkladě jakého právního titulu je toto účelové určení předmětných prostor trvale naplňováno – zda podle právní úpravy o nájmu bytu a nájmu domu podle § 2235 a násl. o. z., nebo (jak tomu bylo v posuzovaném případě) na podkladě smlouvy o ubytování podle § 2326 o. z. Opodstatněnost nelze přiznat ani další námitce, že byt obviněná neužívala protiprávně. Z okolnosti, že ze strany pronajímatele bylo před skončením platnosti smlouvy obviněné oznámeno, že smluvní vztah skončí a že nebude obnoven, je zřejmé, že nastal případ presumovaný v ustanovení § 2230 odst. 2 o. z., a proto nemohlo dojít k prolongaci smlouvy podle prvního odstavce téhož ustanovení.

11. Námitka nedostatku zavinění není podle státní zástupkyně opodstatněná, neboť samotná skutečnost, že je mezi pachatelem trestného činu a poškozeným vedeno civilní řízení sporné, na trestní odpovědnost pachatele nemá vliv (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. 3 Tdo 280/2020). Při sepisu posledního dodatku ke smlouvě o ubytování se obviněné dostalo jednoznačné informace, že od roku 2022 již další smluvní dodatek uzavřen nebude, dále byla opakovaně vyrozuměna o ukončení platnosti této smlouvy, byl jí rovněž oznámen důvod (opakované porušování ubytovacího řádu), který pronajímatele k takovému rozhodnutí vedl, i termín, kdy bude vystěhována. Jediným smyslem vedení občanskoprávního sporu obviněnou bylo oddálení data, do kterého se bude muset vystěhovat. Ostatně o jejím úmyslu svědčí i zjištění, že v udržování takto nastoleného protiprávního stavu pokračovala i nad rámec stíhaného období až ke dni konání veřejného zasedání odvolacího soudu dne 18. 8. 2022, navíc aniž by (kromě prvních dvou měsíců) splnila platební povinnost. Závěrem svého vyjádření státní zástupkyně navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tj. jako zjevně neopodstatněné.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněnou, prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e

tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.), avšak je zjevně neopodstatněné.

13. Podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl. Tento dovolací důvod se vztahuje především na situace, kdy ve věci byly dány podmínky nutné obhajoby ve smyslu § 36 tr. ř., tzn. obviněný musel být v řízení zastoupen obhájcem, ať již zvoleným (§ 37 tr. ř.) nebo ustanoveným (§ 38 tr. ř.), a přitom žádného obhájce neměl. Obviněná neuvedla žádné konkrétní důvody, proč měla mít v tomto řízení obhájce. Zásah do práva na obhajobu dovodila pouze z toho, že v opatření soudu o ustanovení obhájce ze dne 17. 10. 2022 nebyl výslovně zmíněn důvod ustanovení obhájce. Je namístě připomenout, že obviněná zaslala Okresnímu soudu v Příbrami žádost datovanou dnem 12. 10. 2022, že chce podat proti usnesení Krajského soudu v Praze dovolání, což může být učiněno pouze prostřednictvím obhájce, a na to, aby si jej zvolila sama, nemá finanční prostředky. Okresní soud v Příbrami proto nejprve rozhodl usnesením ze dne 14. 10. 2022, sp. zn. 15 T 19/2022, o přiznání nároku obviněné na bezplatnou obhajobu a následně jí opatřením ze dne 17. 10. 2022 ustanovil obhájce právě za účelem sepisu a podání dovolání. Námitka obviněné, že pokud v opatření o ustanovení obhájce nebyl uveden konkrétní důvod ustanovení obhájce, měla mít obhájce již v přípravném řízení, není logická. Obviněná nevznesla žádnou námitku, na základě které by bylo možné dovodit existenci některého z důvodů nutné obhajoby podle § 36 a násl. tr. ř. v přípravném řízení či v řízení před soudy prvního a druhého stupně nebo jiné porušení práva na obhajobu ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu. Námitka je zjevně neopodstatněná.

14. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Podstatou tohoto dovolacího důvodu je vadná aplikace hmotného práva na zjištěný skutkový stav. Směřuje-li dovolání proti výroku o vině odsuzujícího rozhodnutí, odpovídají uvedenému dovolacímu důvodu takové námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Námitky obviněné lze pod dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. podřadit.

15. Přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného. Protiprávním užíváním se rozumí setrvání v domě nebo bytě nebo nebytovém prostoru jiného bez právního důvodu.

16. Zjevně neopodstatněná je námitka obviněné, že se jednalo pouze o pokoj na ubytovně, který nelze zahrnout pod pojmy dům, byt nebo nebytový prostor ve smyslu § 208 odst. 1 tr. zákoníku. Obviněná byla uznána vinnou (podle tzv. právní věty rozsudku), že protiprávně užívala byt jiného. Trestní zákoník neobsahuje definici pojmu byt. Je třeba vycházet z ustanovení § 2236 o. z. (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014), podle kterého se bytem rozumí místnost nebo soubor místností, které jsou částí domu, tvoří obytný prostor a jsou určeny a užívány k účelu bydlení. Na rozdíl od dřívější právní úpravy [§ 2 písm. b) zák. č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, podle něhož se bytem rozuměla místnost nebo soubor místností, které jsou podle rozhodnutí stavebního úřadu určeny k bydlení], tedy již není hlavním kritériem rozhodnutí stavebního úřadu. Totéž platí ohledně domu. Ostatně i z dřívější judikatury vyplývalo, že předmětem ochrany podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku (dříve § 249a tr. zák.) může být i nezkolaudovaný dům nebo byt (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 6 Tdo 1355/2009). Povaha pronajatého prostoru podle veřejného práva a stav, v jakém je prostor zkolaudován, je pouze určitým vodítkem při zkoumání způsobilosti prostoru k nájmu jako dům nebo byt (případně nebytový prostor). Obytné prostory užívané obviněnou bezpochyby byly bytem ve smyslu § 208 odst. 1 tr. zákoníku.

17. Pojem byt je zmiňován ve výkladovém ustanovení § 133 tr. zákoníku, kde však jde o vyložení pojmu „obydlí“. Jde o pojem, který se v trestním zákoníku vyskytuje jako znak trestných činů porušování domovní svobody podle § 178 tr. zákoníku, týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku a dále v některých ustanoveních týkajících se trestů. V dané souvislosti má ustanovení § 133 tr. zákoníku význam zejména z hlediska výkladu znaků trestného činu porušování domovní svobody, kde je výklad pojmu obydlí zásadní a přitom někdy nejednoznačný. Je zde vyjádřeno, že ochrana poskytovaná ustanovením § 178 tr. zákoníku se vztahuje i na jiné prostory sloužící k bydlení, než je dům nebo byt, a také

na příslušenství těchto prostor. Pojem byt zde vykládán není a nelze jej proto pojímat v kontrapozici s pojmy „jiná prostora sloužící k bydlení“ a příslušenství domu či bytu. Naopak, například příslušenství jako půda a sklep bezpochyby požívají ochrany jako součást bytu podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku. Na současnou právní úpravu je reagováno i v aktuální odborné literatuře, podle níž se bytem rozumějí nejen samostatné bytové jednotky, ale i jednotlivé místnosti bez vlastního příslušenství, například v rámci podnájmu, na studentské koleji či ubytovně, zatímco jinou prostorou sloužící k bydlení může být například stan (ŠÁMAL, P. a kol.: Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 686).

18. Není podstatné, že v daném případě byla uzavřena smlouva u ubytování čili o přechodném nájmu podle § 2326 o. z. (jako zvláštní druh nájemní smlouvy), a nikoli smlouva o nájmu bytu podle § 2235 a násl. o. z. Forma zde záleží na ujednání stran a nevyplývá přímo z charakteru objektu (například ve smlouvě podle § 2326 o. z. může jít o ubytování studentů „v bytě“ na dobu školního roku). Nicméně je obvyklé, že na rozdíl od nájmu bytu a domu nejde v případě ubytování o realizaci práva na bydlení, o vytváření domova. O přechodné ubytování se bude proto jednat v případě, kdy takový domov vzniknout nemá, ať už proto, že se při uzavření smlouvy předpokládá, že jej má ubytovaný někde jinde (hotel, zájezd, nemocnice), nebo proto, že krátkodobost pobytu (například jeden měsíc) vznik domova neumožňuje. Obytné prostory vymezené předmětnou smlouvou (tj. samotný pokoj č. 46 a další společné prostory ubytovny, které byla obviněná oprávněna užívat) plnily účel dlouhodobého bydlení. Sama obviněná užívala tyto prostory po dobu delší tří let a z dokazování vyplynulo, že většinou zde ubytovaní bydleli i déle. Svou povahou ubytovna plnila účel dlouhodobého bydlení, které uspokojovalo obdobné potřeby ubytovaných (včetně obviněné) jako v případě nájmu bytu či domu. Podřazení pod ustanovení § 208 odst. 1 tr. zákoníku nebrání skutečnost, že se jednalo pouze o jeden pokoj z celého ubytovacího domu. Z uvedeného je zřejmé, že došlo k naplnění pojmu „byt“ jako znaku objektivní stránky skutkové podstaty přečinu podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku, jak uzavřely soudy obou stupňů. Uvedená námitka obviněné je zjevně neopodstatněná.

19. Lze dodat, že ustanovení § 208 odst. 1 tr. zákoníku poskytuje ochranu i části domu, bytu nebo nebytového prostoru. Protiprávně může být obsazena nebo užívána i část domu, bytu nebo nebytového prostoru.

Přitom by se přičilo logice zákona a záměru zákonodárce, aby tímto ustanovením bylo chráněno vlastnictví třeba i jen části nebytového prostoru, zatímco vlastnictví k dlouhodobému bydlení určené části domu by jím chráněno nebylo. Nejvyšší soud připomíná, že objektem trestného činu podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku, který je trestným činem proti majetku, je především vlastnictví domu, bytu nebo nebytového prostoru, zejména pokud jde o výkon některých oprávnění s jejich vlastnictvím spojených, a to především oprávnění je užívat (*ius utendi*) a disponovat s nimi (*ius disponendi*). V důsledku protiprávního užívání předmětných prostor obviněná zasáhla do objektu předmětného trestného činu, tedy především do vlastnictví poškozené obchodní společnosti k této části ubytovacího domu (pokoje č. 46), kterou poškozená nemohla v důsledku takového jednání dále využívat (např. nabídnout tento obytný prostor jiné osobě a získat tak finanční protiplnění). Konečně pro dokreslení je možno dodat, že bezesporu i neoprávněné obsazení obytného prostoru v domě poškozené by naplňovalo znaky trestného činu podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku. Kromě toho lze říci, že – i pokud by se, hypoteticky vzato, nejednalo o byt – by bylo možno prostory obývané obviněnou v každém případě považovat za část domu, tedy část domu jiného ve smyslu § 208 odst. 1 tr. zákoníku.

20. Obviněná dále namítla, že neužívala pokoj na ubytovně protiprávně, nýbrž v souladu se smlouvou o ubytování, u které došlo od ledna 2022 k prodloužení platnosti ve smyslu § 2230 odst. 1 o. z. Nejvyšší soud se však s argumentací obviněné neztotožnil a dospěl ke stejnému závěru jako soudy obou stupňů, totiž že ze zjištěných skutečností vyplynulo, že předmětné obytné prostory (byt) na ubytovně od 1. 1. 2022 do 16. 3. 2022 užívala protiprávně.

21. Oprávněnost obviněné k užívání obytných prostor v ubytovacím zařízení na adrese XY (ve skutkové větě označených jako „byt č. 46“) vycházela ze smlouvy o ubytování podle § 2326 a násl. o. z. (č. I. 4 spisu) ze dne 11. 9. 2018 uzavřené mezi obviněnou jako ubytovanou a obchodní společností S. jako ubytovatelem na dobu do 31. 12. 2018, která byla vždy jednotlivými dodatky ke smlouvě prodloužena postupně až do 31. 12. 2021. Z provedených důkazů vyplynulo, že obviněná opakovaně porušovala ubytovací řád a před koncem roku 2021 (nejpozději v listopadu 2021, kdy s ní byl sepsován poslední dodatek ke smlouvě) byla opakovaně

ze strany ubytovatele upozorňována, že jí smlouva již nebude v novém roce prodloužena a že si má najít jiné ubytování. Takto byla upozorňována ústně a následně i písemně (viz písemné oznámení obchodní společnosti S. ze dne 13. 12. 2021 o neprodloužení nájemní smlouvy založené ve spise Okresního soudu v Příbrami sp. zn. 14 C 16/2022, jímž byl u hlavního líčení proveden důkaz). Z uvedeného je zřejmé, že poté, co uplynula doba vymezená smlouvou o ubytování (tj. po dni 31. 12. 2021), byla obviněná povinna byt opustit. Nebyl zde žádný právní důvod, který by ji opravňoval byt po skončení stanovené doby užívat. Pokud tedy soudy uzavřely, že dnem 31. 12. 2021 nájemní vztah mezi obviněnou a poškozenou obchodní společností založený smlouvou o ubytování zanikl uplynutím doby, na kterou byla sjednána, a poté již obviněná užívala byt protiprávně, lze takový závěr akceptovat.

č. 7

22. Je nutno odmítnout námitku obviněné, že došlo k automatickému prodloužení smlouvy v důsledku pasivního postoje ubytovatele po uplynutí doby stanovené ve smlouvě, jak upravuje občanský zákoník v § 2230 odst. 1. Podle tohoto ustanovení užívá-li nájemce věc i po uplynutí nájemní doby a pronajímatel ho do jednoho měsíce nevyzve, aby mu věc odevzdal, platí, že nájemní smlouva byla znovu uzavřena za podmínek ujednaných původně. Byla-li původně nájemní doba delší než jeden rok, platí, že nyní byla uzavřena na jeden rok; byla-li kratší než jeden rok, platí, že nyní byla uzavřena na tuto dobu. Podle § 2230 odst. 2 o. z. se však ustanovení odstavce 1 nepoužije přesto, že nájemce věc dál užívá, dala-li strana v přiměřené době předem najevo, že nájem skončí, nebo již dříve nájem vypověděla.

23. Obviněná opomíjí zásadní skutkovou okolnost, že byla obchodní společností S. dostatečně dlouho před koncem platnosti smlouvy o ubytování důrazně (ústně i písemnou formou) upozorňována na to, že jí smlouva prodloužena nebude a ona se bude muset koncem roku odstěhovat. V takovém případě je tzv. prolongace smlouvy vyloučena, jak plyne z ustanovení § 2230 odst. 2 o. z.

24. Ze shora rozvedených skutečností rovněž vyplývá, že obviněná jednala úmyslně, což soudy náležitě odůvodnily. Je zřejmé, že se znalostí všech rozhodných skutečností a zejména toho, že smlouva o ubytování skončila a ona je povinna prostory ubytovny opustit, jednala záměrně tak, aby

svou povinnost nesplnila. Neopodstatněná je námitka obviněné, že pokud vyčkávala na pravomocný rozsudek v občanskoprávním sporu, nemohla jednat úmyslně. Je pravda, že v praxi nastávají i případy, kdy člověk může být subjektivně přesvědčen, že objekt užívá oprávněně, a to i v průběhu občanskoprávního řízení, které se v této souvislosti vede z důvodu sporu o ukončení nájmu (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1195/2004). O takový případ se ale v nyní posuzované věci nejednalo. K zániku užívacího práva k bytu zde došlo v důsledku zániku smluvního vztahu založeného smlouvou o ubytování jednoduše proto, že uplynula doba, na kterou byla tato smlouva uzavřena (tj. do 31. 12. 2021). V minulosti sice byla tato smlouva několika dodatky prodlužována, avšak tentokrát bylo pronajímatelem již dopředu avizováno, že k tomu znovu v žádném případě nedojde, byly vyloženy důvody a toto oznámení bylo obviněné doručeno (což sama ani nepopírala). I kdyby měla obviněná pochybnosti, jestli vlastník ubytovny nezmění názor a nebude přece jen od nového roku uzavřen další dodatek s prodloužením platnosti smlouvy, na počátku roku 2022 bylo jisté, že tomu tak nebude, a její povinností, kterou nebylo třeba deklarovat ještě rozhodnutím soudu v občanskoprávním řízení, bylo předmětný byt vyklidit.

25. Za takových okolností muselo být obviněné zřejmé, že objekt užívá bez právního důvodu (smluvní vztah evidentně skončil uplynutím doby vymezené ve smlouvě o ubytování a jejím posledním dodatku), její úmysl neoprávněně byt užívat proto nezávisel na právní moci rozhodnutí soudu v občanskoprávním řízení, ať už v řízení o zmíněné žalobě obviněné (na neplatnost oznámení o vystěhování a určení existence nájemního vztahu), nebo o žalobě podané poškozenou na vyklizení bytu obviněnou (jednalo se o řízení u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 14 C 16/2022).

26. Kromě toho na úmyslné zavinění v této věci bylo možno usuzovat nejen z počínání obviněné před činem a při jeho realizaci, ale i po něm. Obviněná navzdory jasnému závěru Okresního soudu v Příbrami vyjádřenému v jeho rozsudku ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 14 C 20/2022, který nabyl právní moci dne 25. 5. 2022, že smluvní vztah mezi ní a poškozenou obchodní společností založený smlouvou o ubytování skončil a nesvědčí jí tak žádný právní důvod pro to, aby dále na ubytovně setrvala, byt přesto nevyklidila, a to ani do doby konání veřejného zasedání o odvolání, tj. ke dni

18. 8. 2022, a navíc kromě dvou prvních měsíců poškozené nic nezaplátila. I z tohoto důvodu nelze akceptovat její obhajobu, že se neodstěhovala z toho důvodu, že vyčkávala na výsledek probíhajícího občanskoprávního sporu. Z veškerých výše uvedených zjištění lze učinit jednoznačný závěr, že obviněná chtěla způsobem uvedeným v trestním zákoně poškodit zájem tímto zákonem chráněný [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku]. Námitka absence úmyslného zavinění je proto zjevně neopodstatněná.

27. Vzhledem k tomu, že veškeré dovolací námitky jsou zjevně neopodstatněné, Nejvyšší soud dovolání obviněné M. S. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

č. 8

28. Nejvyšší soud pouze upozorňuje na nepřesnost ve vyhotovení rozhodnutí soudů obou stupňů, v nichž je uváděno nesprávně křestní jméno obviněné „M.“. I když to obviněná nenamítala a sama se v dovolání označila jako M. S., z obsahu spisu vyplývá, že obviněná se jmenuje M. S.

č. 8

Znak skutkové podstaty trestného činu loupeže podle § 173 tr. zákoníku spočívající v pohrůžce bezprostředního násilí může být naplněn i v situaci, kdy pachatel v úmyslu zmocnit se majetku poškozeného, aniž by poškozenému výslovně, resp. jinak hrozil násilím, v něm vyvolal pocit hrozby spojené s důvodnými obavami o majetek, zdraví či život, a to svým vzezřením (např. typem postavy, tetováním) ve spojení s okolnostmi, za jakých přistoupil k poškozenému (např. v době, kdy si dával peníze do peněženky a kdy využil určitý moment překvapení) a způsobem, jakým s ním zacházel (např. uchopením za paži, odvedením na odlehlé místo).

Loupež, Pohrůžka bezprostředního násilí

§ 173 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 802/2022, ECLI:CZ:NS:2022:3.TDO.802.2022.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. P. proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 6. 2022, č. j. 8 To 198/2022-200, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 89 T 27/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2022, č. j. 89 T 27/2022-165, byl obviněný M. P. (dále jen „obviněný“) uznán vinným ze spáchání zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „tr. zákoník“), kterého se dopustil tím, že

dne 21. 1. 2022, v době kolem 18:35 hodiny, v B. na XY, u OD Albert, zrychleně přišel k M. P., který vycházel z obchodního centra, uchopil ho za levou paži, se slovy: „Půjdeme za obchodní dům“, poškozený vědom si převahy obžalovaného a z obavy, co dalšího by mohlo následovat, se nijak nebránil a s obžalovaným za obchodní dům odešel, celou cestu byl obžalovaným držen za levou paži, vystupování obžalovaného v poškozeném M. P. vyvolalo strach, a tak obžalovaného následoval za obchodní dům, kde ho obžalovaný vyzval k vydání peněženky, kterou mu poškozený ze strachu odevzdal, obžalovaný z této vytáhl částku minimálně 4 000 Kč v bankovkách, peněženku mu vrátil a odešel směrem k XY, a svým jednáním tak poškozenému M. P. způsobil celkovou škodu ve výši 4 000 Kč.

2. Za to nalézací soud obviněnému podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku uložil trest odnětí svobody v trvání 28 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „tr. ř.“) nalézací soud uložil obviněnému povinnost nahradit poškozenému M. P. škodu ve výši 4 000 Kč. Se zbytkem nároku nalézací soud poškozeného podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Proti rozsudku nalézacího soudu podal obviněný odvolání. O podaném odvolání rozhodl Krajský soud Brně usnesením ze dne 28. 6. 2022, č. j. 89 T 27/2022-200, tak, že podle § 256 tr. ř. odvolání obviněného zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, kterým brojí proti výroku o vině. Obviněný své dovolání opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. (obojí ve znění účinném od 1. 1. 2022).

č. 8

5. Obviněný je přesvědčen, že jeho jednání nenaplnilo objektivní stránku trestného činu loupeže ve smyslu § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Ze skutkové věty napadeného rozsudku podle obviněného nelze dojít k závěru, že v úmyslu zmocnit se cizí věci došlo z jeho strany proti poškozenému k násilí či pohrůzce bezprostředního násilí.

6. Obviněný cituje komentářovou literaturu a rozhodovací praxi Nejvyššího soudu ke kvalifikačnímu znaku násilí, resp. ke znaku pohrůzka bezprostředním násilím. Závěr o užití násilí je podle obviněného neodůvodněný, uchopení poškozeného za paži tento znak nenaplnuje. Ohledně znaku pohrůzky bezprostředním násilím obviněný poukazuje na to, že místo činu je frekventovaným místem, na němž se v době činu musela nacházet řada osob. Obviněný nedisponoval zbraní, poškozenému ani neverbálně nenaznačoval žádné násilí.

7. Obviněný proto navrhuje, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení odvolacího soudu, jakož i rozsudek nalézacího soudu, aby podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také veškerá další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 265l tr. ř. přikázal Městskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

8. Dovolání obviněného bylo ve smyslu § 265h odst. 2 věty první tr. ř. zasláno nejvyššímu státnímu zástupci k případnému vyjádření. K dovolání

se písemně vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“).

9. Státní zástupkyně cituje odbornou literaturu, podle níž objektivní stránka trestného činu loupeže spočívá v násilném zásahu do svobody rozhodování člověka vedeném úmyslem zmocnit se cizí věci. Přímé násilí či pohrůžka bezprostředním násilím musí předcházet zmocnění se věci, neboť jsou prostředkem sloužícím k ovlivnění vůle napadeného a tím k vyloučení jeho případného, ať již kladeného nebo očekávaného odporu.

10. V projednávané věci obviněný přišel rychlým krokem k poškozenému, uchopil jej za paži, řekl mu „Půjďme za obchodní dům“, při chůzi tímto směrem jej celou dobu za paži držel a až následně jej vyzval k odevzdání peněženky, což poškozený učinil. Takovým způsobem podle státní zástupkyně zasáhl do svobodného rozhodování poškozeného, veden úmyslem zmocnit se jeho financí. Ačkoliv k jednání došlo před obchodním domem, poškozený si byl vědom převahy obviněného a z obavy, co dalšího by mohlo následovat, se nijak nebránil a s obviněným za obchodní dům také odešel. Jednání obviněného v poškozeném vyvolalo strach, který také při hlavním líčení tímto způsobem popsal. Také před soudem uvedl, že se nechtěl bránit, že má doma malé děti a (o to větší) měl strach, aby se mu něco nestalo. Také vypověděl, že (ve smyslu výzvy obviněného) s ním šel na určené místo a byl vystresovaný ze všeho, neboť ví, jak to chodí v těchto situacích a tušil, že to nebude nic dobrého. Poškozený následně volal na Policii ČR, kde celou věc rozrušeně nahlašoval, když v souvislosti s popisem útočníka nemohl přehlédnout jeho vzezření (sportovní postava, tetování).

11. Státní zástupkyně dále cituje vybraná rozhodnutí Nejvyššího soudu k otázce pohrůžky bezprostředního násilí. Zdůrazňuje mj., že ani výjimečně malá intenzita násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí není důvodem pro posouzení jednání pachatele pouze jako trestného činu krádeže. Rozdíl mezi trestnými činy loupeže a krádeže spočívá v překonání nejen kladeného, ale též očekávaného odporu poškozeného, který je přítomen pouze u trestného činu loupeže. Naproti tomu u trestného činu krádeže jedná pouze pachatel, který věc odcizí, obvykle bez vědomí poškozeného, a hlavně bez fyzického či mentálního ovlivnění jeho vůle se při svém konání svobodně rozhodnout.

12. Jednání obviněného v poškozeném zcela jistě vzbudilo obavu (obviněný k němu zrychleně přistoupil, uchopil jej za paži, vedl jej za obchodní dům – na místo méně frekventované a méně osvětlené). Poškozený pak zcela přesvědčivě u soudu uvedl, že takové jednání v něm vzbudilo strach, s čímž koresponduje i jeho bezprostřední oznámení činu Policii ČR. Přestože obviněným užitá pohružka bezprostředního násilí nebyla intenzivní povahy, byla způsobilá vyvolat v poškozeném strach, že k násilí vůči němu dojde, nepodrobí-li se vůli obviněného. Okolnost menší intenzity použité pohružky násilím byla správně zohledněna při ukládání trestu obviněnému, který mu byl vyměřen pouze při spodní hranici zákonné trestní sazby.

13. Státní zástupkyně přisvědčila námitce obviněného, že čin nespáchal násilím. Dokazování bylo zjištěno, že obviněný poškozeného držel za ruku běžným způsobem, ne pevně.

14. I přes tuto nepřesnost bylo jednání obviněného (s ohledem na přítomnost pohružky bezprostředního násilí) správně kvalifikováno jako zvláště závažný zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku.

15. Státní zástupkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné. Navrhuje, aby Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl v neveřejném zasedání. Ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. souhlasí s tím, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání učinil i jiné než navrhované rozhodnutí.

III.

Přípustnost dovolání

16. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda je v této trestní věci dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná.

17. Shledal přitom, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, odst. 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

18. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

19. Obviněný v podaném dovolání uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. (obojí ve znění účinném od 1. 1. 2022).

20. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

21. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. je dán tehdy, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l) tr. ř.

22. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k této Úmluvě.

23. Skutkový stav je při dovolacím přezkumu hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí zásadně vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve skutkové větě výroku odsuzujícího rozsudku,

a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

24. Do skutkových zjištění, k nimž na základě provedení dokazování došel nalézací a případně odvolací soud, může Nejvyšší soud výjimečně zasáhnout právě a pouze v případech, které jsou vyjmenovány v dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022.

25. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

26. Na podkladě obviněným uplatněných dovolacích důvodů a uvedených východisek mezi dovolacím přezkumem pak mohl Nejvyšší soud přistoupit k posouzení jednotlivých dovolacích námitek obviněného.

IV.

Důvodnost dovolání

27. Nejvyšší soud z podaného dovolání zjistil, že argumentace obviněného směřuje výlučně proti výroku o vině. Obviněný namítá, že poškozený je postavy přibližně stejně vysoké jako obviněný a že poškozený nemohl přes oblečení obviněného seznat jeho tetování. Dále zpochybňuje naplnění objektivní stránky trestného činu loupeže, kdy v jeho jednání absentuje jak násilí, tak pohrůzka bezprostředního násilí.

28. Nejvyšší soud se nejprve vyjádří k *obiter dictum* zmíněným námitkám obviněného, že poškozený je postavy přibližně stejně vysoké jako obviněný a že poškozený nemohl přes oblečení obviněného seznat jeho tetování. Nejvyšší soud konstatuje, že takové námitky jsou námitkami skutkové povahy zpochybňujícími skutková zjištění, k nimž na základě provedení dokazování došly nižší soudy. Nejvyšší soud konstatuje, že takto pojaté námitky zásadně nelze podřadit pod žádný z dovolacích důvodů. Do skutkových zjištění by mohl Nejvyšší soud zasáhnout pouze zcela

výjimečně, a to při odpovídající dovolací argumentaci naplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Takovou adresnou argumentaci však dovolání obviněného neobsahuje a citovaný dovolací důvod obviněný neuplatňuje.

29. Nejvyšší soud proto při posouzení jednání obviněného vycházel ze skutkového stavu, který zjistily provedeným dokazováním nižší soudy, a který je vyjádřen ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku, a který již Nejvyšší soud citoval v bodě 1. tohoto usnesení.

30. Obviněný dále ve svém dovolání namítal, že jeho jednání nenaplnilo objektivní stránku zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, když v jeho jednání nelze nalézt znak násilí ani pohrůžky bezprostředního násilí.

31. Nejvyšší soud uvádí, že takové námitky lze formálně podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265 odst. 1 písm. m) tr. ř.

32. Pokud jde o tvrzenou absenci znaku násilí, pak Nejvyšší soud dovolacím námitkám obviněného mohl přisvědčit. Ve výrokové části rozsudku nalézacího soudu je v právní větě uvedeno, že obviněný „proti jinému užil pohrůžky bezprostředního násilí a násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci“. V jednání obviněného (vyjádřeném ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku a v zásadě i v odůvodnění napadených rozhodnutí) však skutečně nelze nalézt nic, z čeho by bylo možno usuzovat, že obviněný vůči poškozenému užil násilí. Nikoliv silné uchopení obviněného za paži takovým násilím bezesporu není. Ačkoliv obviněný proti uvedené nepřesnosti výrokové části odsuzujícího rozsudku brojil již ve svém odvolání, odvolací soud se s jeho námitkou náležitým způsobem nevypořádal. V této části tedy Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného důvodným.

33. Při posouzení, zda jednání obviněného naplnilo objektivní stránku zvláště závažného zločinu loupeže ve smyslu § 173 odst. 1 tr. zákoníku, proto Nejvyšší soud dále zkoumal, zda byla v jednání obviněného přítomna pohrůžka bezprostředního násilí. Došel pak k závěru, že taková pohrůžka v jednání obviněného přítomna byla a právní kvalifikace jednání obviněného je proto správná.

34. Nejvyšší soud se nejprve zaměřil na obecná východiska, která jsou podstatná pro určení správné právní kvalifikace posuzovaného jednání obviněného.

35. V prvé řadě Nejvyšší soud konstatuje, že trestný čin loupeže podle § 173 tr. zákoníku má dva objekty. Předmětem ochrany je jednak osobní svoboda a jednak majetek, jehož se pachatel chce zmocnit (ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1728).

36. Pohrůžka bezprostředního násilí je pohrůžka takovým násilím, které má být vykonáno ihned, nepodrobí-li se napadený vůli útočnicka (tamtéž, s. 1729). Taková pohrůžka přitom nemusí být vyjádřena výslovně, stačí i konkludentní jednání obviněného (např. obstoupení napadeného, napřahování k úderu či zatínání pěstí spojené s posunkem, z nichž vyplývá odhodlání použít ihned násilí), je-li z něho a ostatních okolností zřejmé, že násilí se uskuteční ihned, nepodrobí-li se napadený vůli pachatele. Pohrůžkou bezprostředního násilí je mimo jiné takové jednání pachatelů, kteří v noci nebo na odlehlém místě obstoupí poškozeného a odejmou mu věc, aniž pronesou slovně jakoukoliv pohrůžku násilí, avšak z jejich jednání je zřejmý úmysl poškozeného napadnout, nepodrobí-li se jejich vůli (k tomu srov. zejména stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 2. 1979, sp. zn. Tpjf 33/79, publikované ve Sb. rce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 1/1980 Sb. rozh. tr., z novějších např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2014, sp. zn. 3 Tdo 358/2014).

37. Pohrůžka bezprostředního násilí je přítomna i tehdy, vzbudí-li obviněný v poškozeném obavu a strach z bezprostředního fyzického násilí, aniž by výslovně pronesl jakoukoliv pohrůžku násilí, dává-li zároveň poškozenému najevo, že k použití násilí dojde, pokud se ohledně požadované věci nepodrobí jeho vůli. Takové jednání může spočívat nejen v působení na poškozeného tím, že na zdůraznění svých požadavků pachatel poškozenému hrozí naznačováním úderů či ukázáním zbraně (např. nože), ale také v zastavení poškozeného na odlehlém místě nebo na místě, z něhož má ztíženou možnost úniku či přivolání pomoci, či na jiném místě, jež poškozený vnímá jako potenciálně nebezpečné, je-li zjevné, že poškozený svoji situaci považuje za bezvýchodnou, v důsledku čehož ani neklade odpor, přičemž pachatel si je této skutečnosti vědom a počítá s ní

(viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1232/2009, publikované pod č. 11/2011 Sb. rozh. tr.).

38. Konfrontuje-li Nejvyšší soud tato obecná a zákonná judikатурní východiska se skutkovými zjištěními v této trestní věci, pak je nutno posuzovat jednání obviněného nejprve v celém souhrnu zjišťovaných okolností. Provedeným dokazováním bylo zjištěno, že obviněný (sportovní postavy s viditelným tetováním) přistoupil k poškozenému rychlým krokem před obchodním domem bezprostředně poté, co poškozeného v obchodním domě viděl dávat si peníze do peněženky. Obviněný poškozeného uchopil za paži, oznámil mu, že půjdou za obchodní dům (tedy místo s menší frekvencí osob a méně osvětlené), tam jej vyzval k odevzdání peněženky, čemuž obviněný ze strachu o své zdraví a život vyhověl. Nebylo prokázáno, že by obviněný poškozenému, byť jen nonverbálně, naznačil, že je připraven použít násilí (poškozený v rámci výslechu v přípravném řízení sice zmiňoval verbální výhrůžku násilím, z této výpovědi však soudy vycházet nemohly a také nevycházely). Ovšem vzezření obviněného (sportovní postava, tetování, na poškozeného působil jako pod vlivem drog), okolnosti, za jakých obviněný přistoupil k poškozenému (právě si dával peníze do peněženky) a způsob, jakým s poškozeným zacházel (uchopení za paži, odvedení na odlehlé místo), zcela jistě byly způsobivé vzbudit v poškozeném obavy o jeho majetek, zdraví a život. Z provedeného dokazování navíc vyplynulo, že poškozený strach skutečně měl, což vypověděl jak v přípravném řízení, tak v hlavním líčení. S jeho výpověďmi koresponduje také hovor na tísňovou linku bezprostředně po činu, z něhož je patrné, že poškozený byl rozrušený. V důsledku obav se proto poškozený nebránil, s obviněným na odlehlé místo šel a odevzdal mu peněženku, jak obviněný požadoval.

39. Nejvyšší soud tedy nemá pochyb o tom, že obviněný svým jednáním zasáhl do právem chráněného zájmu poškozeného svobodně rozhodovat o svém majetku. Poškozený (za daných okolností) důvodně vnímal jednání obviněného jako pohrůžku bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se finančních prostředků poškozeného. Nic na tom nemění ani to, že nebylo jednoznačně prokázáno, že by obviněný užil výhrůžných slov (hrozících bezprostředním násilím) či gest. Poškozený jednání obviněného zjevně považoval za hrozbu a nemohl vědět, jakým dalším způsobem se obviněný zachová a zda v případě odporu nesáhne ke skutečnému násilí. S takovým

vnímáním situace obviněný zjevně počítal a předpokládal, že v poškozeném vzbudí strach (z užití násilí) a zamezí tak jeho odporu, což se v projednávané věci skutečně stalo. Poškozený v pro něj bezvýhodném stavu vyhověl požadavkům obviněného, šel s ním za obchodní dům a odevzdal mu peněženku. Nic na uvedené skutečnosti nemění, že obviněný výslovně ani neverbálně nehrozil násilím, když poškozený jeho jednání vnímal jako (skrytou) hrozbu (k tomu srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2014, sp. zn. 3 Tdo 358/2014).

40. Nejvyšší soud uzavírá, že jakkoliv nebylo možné v jednání obviněného shledat násilí, pohrůžka bezprostředního násilí přítomna byla a obviněný se jí dopustil v úmyslu zmocnit se majetku poškozeného. Právní kvalifikace jednání obviněného jako zvláště závažný zločin loupeže ve smyslu § 173 odst. 1 tr. zákoníku je tedy s ohledem na naplnění dovoláním rozporovaného znaku pohrůžky bezprostředního násilí příslušná.

41. Dovolací námitky obviněného, pokud je bylo možné podřadit pod některý z dovolacích důvodů, jsou proto ze shora uvedených důvodů zjevně neopodstatněné.

V.

Způsob rozhodnutí dovolacího soudu

42. Ze shora uvedených důvodů proto Nejvyšší soud o dovolání obviněného rozhodl způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle kterého Nejvyšší soud dovolání odmítne, jdeli o dovolání zjevně neopodstatněné.

č. 9

Není porušením zásady zákazu dvojího přičítání téže okolnosti podle § 39 odst. 5 tr. zákoníku, pokud soud při ukládání úhrnného nebo souhrnného trestu podle § 43 odst. 1, 2 tr. zákoníku přihlédne při stanovení jeho druhu a výměry k přitěžující okolnosti podle § 42 písm. n) tr. zákoníku spočívající ve spáchání více trestných činů.

Ukládání trestu

§ 39 odst. 5, § 42 písm. n) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 824/2022, ECLI:CZ:NS:2022:3.TDO.824.2022.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. N. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2022, sp. zn. 7 To 25/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 33 T 49/2021.

č. 9

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. 33 T 49/2021, byl obviněný M. N. uznán vinným přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „tr. zákoník“), kterého se dopustil tím, že

dne 9. 7. 2016 v úmyslu se neoprávněně obohatit se v kanceláři společnosti P. P. na staveništi ubytovny K. v XY vydával za zaměstnance společnosti B. S. M., se sídlem XY, a podepsal smlouvu označenou jako „Objednávka 302-2016-S.“ za objednavatele B. S. M. se sídlem XY pro zhotovitele společnost P. P. S. se sídlem XY s jednatelem poškozené společnosti C. – P. T. S., na zhotovení provětrávané fasády ze systému DEKmetal na budově ubytovny Ministerstva vnitra K. v XY, kdy za práci ve dnech 10. 7. 2016 a 16. 7. 2016 vyplatil T. S. zálohy v celkové výši 50 000 Kč, po zhotovení prací poškozená společnost vyúčtovala společnosti P. P. částku 90 000 Kč (po započtení zálohy 50 000 Kč) fakturou č. 2016-024, faktura však nebyla poškozené společnosti proplacena,

kdy bylo zjištěno, že práce, provedené poškozenou společností byly současně fakturovány i společností N. D. a platby byly zaslány této společnosti na její účet č. XY, ke kterému měl dispoziční právo obžalovaný, a ze kterého vybíral hotovost v bankomatu, čímž způsobil poškozené společnosti C. – P. se sídlem XY škodu ve výši 90 000 Kč.

2. Za tento přečin a za přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku, kterým byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. 2 T 79/2018, byl obviněný podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 1 roku, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 let. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a korporacích nebo jiného zastupování obchodních společností, korporací a družstev na základě plné moci v trvání 3 let. Současně byl podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Benešově ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. 2 T 79/2018, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 228 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „tr. ř.“), pak bylo obviněnému uloženo zaplatit poškozené společnosti C. – P. (dále jen „C. – P.“) na náhradě škody částku ve výši 90 000 Kč.

3. Proti rozsudku nalézacího soudu podal obviněný odvolání, o kterém rozhodl Městský soud v Praze usnesením ze dne 9. 3. 2022, sp. zn. 7 To 25/2022, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a i) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022.

5. Prvně uvedený důvod dovolání byl podle obviněného naplněn tím, že z provedených důkazů, zejména pak ze svědeckých výpovědí, jasně vyplývá, že sám obviněný původně v pozici zprostředkovatele jednoho ze subdodavatelů se zavázal uhradit poškozené společnosti cenu za její subdodávky (či danou úhradu alespoň zajistit), což ostatně přinejmenším zčásti i učinil. Není tak pravdou, že by přímo jednal, či snad předstíral, že jedná za objednatele (zadavatele), na čemž soudy celý případ staví. Z provedených důkazů nemohlo vyplynout, že se vydával za zaměstnance společnosti B. S. M. (dále jen „B. S. M.“), natožpak aby jejím jménem jednal při podpisu smlouvy označené jako „Objednávka 302-2016 – S.“ pro dodavatele, společnost P. P. S. (dále jen P. P. S.), s jednatelům společnosti C. – P. Ke svému postavení v rámci plnění zakázky na budově ubytovny Ministerstva vnitra K. obviněný uvedl, že v rozhodné době, kdy byla předmětná zakázka pro objednatele, B. S. M., plněna hlavním dodavatelem, společností P. P. S., byl zaměstnancem společnosti W., kterážto v případě potřeby zajišťovala nárazové dodávky strojů, nářadí i stavebního materiálu pro hlavního dodavatele, společnost P. P. S., jakož i pro jeho subdodavatele, společnost N. D. (dále jen „N. D.“) aj. Z daného důvodu byl obviněný na stavbě přítomen a seznámil se tak s jednateli, stavbyvedoucími a dalšími zaměstnanci hlavního dodavatele a subdodavatelů. V průběhu provádění předmětné zakázky se na obviněného obrátil jednatel společnosti N. D., kterážto byla subdodavatelem společnosti P. P. S., P. F., který mu řekl, že není schopen smlouvenou část zakázky (subdodávky) sám provést, protože by potřeboval po obviněném zajistit dalšího subdodavatele, který by zbylou práci odvedl. Obviněný se tak s touto nabídkou (zprostředkovaně) obrátil na pana S. coby jednatel společnosti C. – P., který ji přijal. Popisovaný děj je klasickým modelem nakonec mnohdy složité struktury jednotlivých (sub)subdodavatelů v rámci větších stavebních zakázek, který je často vytvářen i bez větší ingerence samotného hlavního dodavatele. Mezi jednotlivými aktéry tak často i z důvodu neformálnosti jejich vzájemného jednání vznikají ze soukromoprávního hlediska komplikované právní vztahy, které nejsou zcela jasné ani jim samotným. Vzhledem k tomu, že byl obviněný svědkem S. opakovaně vyzýván k písemnému potvrzení jejich sjednaného závazku, podepsal s ním (ne zcela jist si svým právním postavením) objednávku, která byla v napadených rozsudcích patrně pojmána coby smlouva označená jako „Objednávka 3022016-S“. Daným právním jednáním se tak podle

možných výkladových variant obviněný sám zavázal, že společností C. – P. uhradí cenu za poskytnuté plnění (a bude ji následně sám požadovat po společnosti N. D.), či zajistí přímo úhradu od společnosti N. D. V každém případě je však nesporné, že smlouva označená jako „Objednávka 302-2016-S“ byla uzavřena výlučně mezi obviněným (coby zprostředkovatelem zavázaným k úhradě či jejímu zajištění od společnosti N. D.) a svědkem S., jednatelem společnosti C – P. Obviněný se zde tak v žádném případě nevydával za zaměstnance B. S. M., natožpak aby jejím jménem tuto smlouvu podepisoval. Z výpovědi jednatele poškozené společnosti C. – P. svědka S. výše uváděné skutečnosti jednoznačně vyplývají.

č. 9

6. Části výpovědi svědka S., z nichž by z jako jediných snad plynulo něco jiného, jsou podle obviněného zpravidla vnitřně rozporné (či přímo nesmyslné), popř. vypovídají toliko o snaze svědka S. domoci se úhrady za plnění za každou cenu, tedy i po subjektech, které v soukromoprávním vztahu mezi obviněným a jím nijak nevystupovaly. Prvé lze demonstrovat na části, v níž svědek S. prezentuje svoji domněnku, že obviněný je objednatelem i dodavatelem v jedné osobě, kdy jmenovaný svědek uvedl, že obviněný vystupoval tak, že jedná za společnost P. P. S. (hlavní dodavatel zakázky) a zároveň za Ministerstvo vnitra (zadavatel zakázky), a že to má vše pod palcem a na starosti. Ve druhém případě, kdy se svědek S. domáhal úhrady po společnosti P. P. S. namísto po obviněném, je podle obviněného z výpovědi svědka S. zjevné, že tento si byl plně vědom toho, že obviněný se zavázal sám uhradit či alespoň zprostředkovat platbu za plnění poskytované společností C. – P., pročez mu řekl, aby fakturu vystavil přímo na jeho osobu a sám alespoň část požadované částky uhradil. Na společnost P. P. S. se svědek S. obrátil až poté, kdy mu to poradil jeho právní zástupce z toho důvodu, že hledali subjekt, na kterém by snad bylo možné se dlužné částky domoci. Pokud by snad obviněný nevnímal závazek plynoucí ze smlouvy označené jako „Objednávka 302-2016-S“ jako svůj osobní závazek uhradit či alespoň zprostředkovat (od společnosti N. D.) platbu za plnění poskytované společností C. – P., neměl by důvod zasílat svědku S. zálohu ve výši 50 000 Kč. Jestliže tak obviněný neuhradil úplnou cenu za plnění poskytované společností C. – P., jedná se o její soukromoprávní pohledávku, kterou je oprávněna uplatnit v civilním řízení. Její neuhrazení však není možné považovat za přečin

podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku. Výše uvedené skutečnosti jsou ostatně potvrzovány výpovědí svědka H.

7. Z těchto důvodů je obviněný přesvědčen, že rozsudek nalézacího soudu i usnesení odvolacího soudu jsou založeny na nesprávných skutkových zjištěních, která jsou určující pro naplnění znaků přečinu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku. Obviněný v pozici zprostředkovatele společnosti N. D. se zavázal, že sám uhradí společnosti C. – P. platbu za protiplnění sám, či její úhradu zajistí. V žádném případě však nejednal a ani nepředstíral, že jedná za společnost P. P. S., na čemž soudy celý případ zcela zjevně staví.

8. O nesprávné hmotněprávní posouzení rozhodné okolnosti věci ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. jde pak podle obviněného z toho důvodu, že soudy nižších stupňů překročily zákonem již zpřísněný rámec pravidel pro ukládání trestu předvídaný v § 43 odst. 2 věty třetí a čtvrté tr. zákoníku, když posoudily tu skutečnost, že je obviněnému ukládán souhrnný trest, coby přitěžující okolnost ve smyslu § 42 tr. zákoníku, a uložily tak (či přinejmenším byly vedeny k uložení) přísnější trest. Pokud je však již ukládán souhrnný trest podle pravidel stanovených v § 43 odst. 2 věty třetí a čtvrté tr. zákoníku (z toho důvodu, že se odsuzuje pachatel za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin), je projevem zpřísnění trestu za mnohost trestných činů již to, že souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším a současně musí v rámci souhrnného trestu soud vyslovit trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání, trest ztráty vojenské hodnosti, trest propadnutí majetku nebo trest propadnutí věci, jestliže takový trest byl vysloven již rozsudkem dřívějším. Pokud tak Obvodní soud pro Prahu 4 tu skutečnost, že byl obviněný již dříve odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. 2 T 79/2018, vyhodnotil jako důvod pro uložení souhrnného trestu, jenž nesmí být mírnější než trest tímto rozsudkem uložený, a současně jako přitěžující okolnost, přičetl tak jednu a tutéž skutečnost obviněnému dvakrát. I pokud by snad Nejvyšší soud dospěl k závěru, že je možné při ukládání již zákonem předvídaným způsobem zpřísněného souhrnného trestu hodnotit mnohost trestných činů nadto jako přitěžující okolnost podle § 42 písm. n) tr. zákoníku, obviněný by rád uvedl, že napadenými rozhodnutími je odsouzen toliko za dva trestné činy, zatímco uvedená přitěžující okolnost je naplněna spácháním až tří trestných činů.

9. Naplnění dovolacího důvodu podle § 265 odst. 1 písm. i) tr. ř. pak obviněný spatřuje v tom, že rozsudkem soudu prvního stupně mu byl uložen mj. i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a korporacích nebo jiného zastupování obchodních společností, korporací a družstev na základě plné moci v trvání 3 let, ačkoliv obviněný nebyl ve funkci statutárního orgánu žádné obchodní korporace a ani za žádnou nejednal na základě plné moci, když se měl podle tvrzení soudů dopustit přečinu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku. Podstatou trestnosti jeho jednání, jak je podána v napadených rozhodnutích, naopak má být ta skutečnost, že nebyl ve funkci statutárního orgánu společnosti (B. S. M.) či za ni nejednal na základě plné moci. Trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu v obchodních korporacích nebo jiného jejich zastupování na základě plné moci je tak podle obviněného druhem trestu, který zákon pro tyto případy nepřipouští. Lze jej totiž vyslovit jen ohledně takové činnosti, v souvislosti s kterou se pachatel dopustil trestného činu. Tato souvislost musí být přímá, bezprostřední. Nestačí, že pachatel projeví trestným činem morální nezpůsobilost k výkonu činnosti. Trestný čin je přitom spáchán v souvislosti s výkonem určité činnosti, existuje-li příčinná souvislost mezi spáchaným činem a výkonem dané činnosti. Souvislost spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, musí být užší, přímá či bezprostřední, avšak tato činnost nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Přímá a bezprostřední souvislost mezi (spáchaným) činem a výkonem činnosti funkce statutárního orgánu obchodní korporace či jejího zastupování na základě plné moci zde podle obviněného s ohledem na výše uvedené nemohla být naplněna, neboť ani podle jednání popsaného v napadených rozhodnutích obviněný takovou činnost nevykonával. Nebyla tedy naplněna základní podmínka pro uložení trestu zákazu činnosti a obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští.

10. Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí nalézacího i odvolacího soudu a aby buď přikázal soudu, o jehož rozhodnutí jde, věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout, anebo aby sám rozhodl o tom, že se obviněný v plném rozsahu zprošťuje obžaloby. Pro případ, že Nejvyšší soud dospěje k závěru, že není možné přistoupit ke zrušení napadených rozhodnutí v celém rozsahu, obviněný navrhl, aby byl zrušen toliko výrok o uložení trestu zákazu činnosti.

11. Dovolání obviněného bylo ve smyslu § 265h odst. 2 věty první tr. ř. zasláno nejvyššímu státnímu zástupci k případnému vyjádření. K dovolání se písemně vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“).

12. Státní zástupkyně je toho názoru, že závěr, že ke spáchání přisouzeného došlo jednáním obviněného, popsaným ve výroku o jeho vině, se podává z výsledků provedeného dokazování, zejména ze svědeckých výpovědí (T. S., Š. H., L. S. a J. P.), z listinných důkazů (zejména ze znění objednávky prací u společnosti C. – P. a k ní se vztahujícího odborného vyjádření z oboru kriminalistiky, odvětví ruční písmo), z vystavených faktur, z výpisů z bankovních účtů, z potvrzení o provedených úhradách, z opatřených kamerových záznamů z bankomatu a ze zajištěné e-mailové korespondence. Ke konkrétním námitkám obviněného pak státní zástupkyně uvedla, že z výpovědi jednatele poškozené společnosti T. S. vyplývá, že obviněný se při jednání s ním stavěl do takové pozice, že s ním jedná za společnost P. P. S. a zároveň za Ministerstvo vnitra a že má tzv. vše pod palcem a na starosti. V tomto duchu mu také předložil k podpisu objednávku označenou jako „Objednávka...302-2016-S“, na které figuroval jako zástupce společnosti B. S. M. Přitom předmětnou objednávku obviněný sepsal a vytiskl z počítače svědka H. v prostorách jednoho z bytů přímo na stavbě, který využíval, jak uvedl, jako kancelář. V záhlaví objednávky byla vytištěna loga B. S. M. a společnosti P. P. S. Soud tak logicky dospěl k závěru, že se jednatel poškozené společnosti důvodně domníval, že s ním obviněný jedná za B. S. M. Z výpovědi ostatních svědků pak vyplývalo, žádné oprávnění k takovému jednání mu jménem těchto společností uděleno nebylo. Výsledky provedeného dokazování dále vypovídají o tom, že v postavení subdodavatelském ve vztahu k poškozené společnosti P. P. S. vystupovala společnost N. D., která také mj. fakturovala práce, jež ale reálně vykonala poškozená společnost C. – P. Následně pak provedené práce poškozené společnosti již nezaplatila. Obviněný navíc uhradil poškozené společnosti formou záloh částky 20 000 Kč a 30 000 Kč, kdy na potvrzeních těchto plateb je podepsán s dovětkem – „M. N. za stavbu pro MVCR“ a „za MVCR“. Dále bylo zjištěno, že obviněný měl k účtu společnosti N. D. dispoziční oprávnění, které také využil a dne 20. 8. 2018 vybral z účtu uvedené společnosti hotovost v přisouzené výši. Na podkladě vyhodnocení provedených důkazů dospěl soud nalézací k logickým skutkovým závěrům, že se skutek stal právě tak, jak je popsán

ve skutkové větě výroku o vině, aniž by měl soud odvolací v rámci své přezkumné činnosti důvod k jinému závěru, než že byl skutkový podklad výroku o vině výsledkem postupu podle § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

13. Pokud obviněný dále uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., státní zástupkyně je toho názoru, že pod daný dovolací důvod lze zařadit ty námitky, kterými obviněný rozporuje naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, kdy konkrétně namítá, že nejednal ani nepředstíral stav, že by jednal za společnost P. P. S. Předně je nutno konstatovat, že z hlediska podvodného *modu operandi* nebylo obviněnému kladeno za vinu, že by předstíral, že jedná za společnost P. P. S., ale že se vydával za zaměstnance B. S. M. Jednal totiž присouzeným způsobem právě tak, aby uvedl poškozenou společnost (resp. jejího jednatele T. S.) v omyl, že jedná za B. S. M. (jak je ostatně patrné z výpovědi tohoto svědka i z textu „Objednávky...302-2016-S“), ač věděl, že k takovému jednání není nikterak oprávněn. Na takovém klamavém podkladě s ním jmenovaný jednatel poškozené společnosti uzavřel objednávku na zhotovení provětrávané fasády a obviněný provedené práce vyfakturoval prostřednictvím společnosti N. D. a po uhrazení částky společností P. P. S. finanční prostředky z účtu vybral, aniž by je uhradil poškozené společnosti, která takové práce reálně provedla. Tímto svým jednáním beze sporu naplnil všechny znaky skutkové podstaty přečinu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, neboť se obohatil tím, že jiného uvedl v omyl, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. S ohledem na tento závěr pak nepřicházelo v úvahu, aby věc mohla být posuzována pouze jako spor v rámci civilního práva, když obviněný v uvedeném směru ani nepřipojil argumentaci, která by odpovídala takto nepřímému namítanému porušení zásady subsidiarity trestní represe.

14. K uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. pak státní zástupkyně uvedla, že brojí-li obviněný proti tvrzenému zpřísnění trestu na základě přitěžující okolnosti, nelze důvodnosti jeho námitky přisvědčit, neboť uvedený dovolací důvod nenaplní námitky o pouhé nepřiměřenosti trestu, ať již pociťovaného jako mírný, nebo přísný, nejde-li o nepřipustný druh trestu nebo o překročení příslušné trestní sazby. Připomněla, že obviněnému byl za dva sbíhající se trestné činy ukládán souhrnný trest za podmínek uvedených v § 43 odst. 2 tr. zákoníku, který mj. stanoví, že souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený

rozsudkem dřívějším. Takový druh trestu za mnohost trestné činnosti byl obviněnému ukládán podle zásad uvedených v § 43 odst. 1 tr. zákoníku v trestní sazbě přečinu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku s jejím rozpětím až dvě léta, resp. v polovině této trestní sazby trestu odnětí svobody na jeden rok s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu tří let. Spáchání více trestných činů ve smyslu přitěžující okolnosti podle § 42 písm. n) tr. zákoníku se vztahuje především na souběh trestných činů a je důsledkem uplatňování absorpční zásady při trestání souběhu a užije se jí především při výměře úhrnného a souhrnného trestu. Nejde tedy o porušení zásady zákazu dvojího přičítání téže okolnosti (§ 39 odst. 5 tr. zákoníku) za stavu, že je k aplikaci této přitěžující okolnosti nutno v každém konkrétním případě zvážit její materiální význam, jak se také stalo v posuzovaném případě.

15. K námitkám obviněného, že mu byl nesprávně uložen trest zákazu činnosti, státní zástupkyně uvedla, že uložení trestu zákazu činnosti nebrání skutečnost, že v době rozhodování soudu pachatel již nevykonává zaměstnání, povolání nebo funkci, v souvislosti s jejichž výkonem se dopustil trestného činu, stejně jako jeho uložení nebrání fakt, že pachatel v době spáchání činu nedisponoval povolením k výkonu určité činnosti nebo k ní neměl předepsané oprávnění. Druh a rozsah zakázané činnosti je limitován tím, že musí jít o činnost přímo související se spáchaným trestným činem, a dále tím, že trest musí být svým obsahem i výměrou přiměřený povaze a závažnosti spáchaného činu a poměrům pachatele. Obviněný se přisouzeného jednání dopustil při použití takového klamavého jednání vůči zástupci poškozené společnosti, že se vydával za zaměstnance B. S. M., za kterou podepsal předmětnou objednávku na provedení tam uvedených stavebních prací, veden ke škodě poškozené společnosti trestným záměrem vlastního obohacení. Jednatel poškozené společnosti tak na podkladě takového jednání obviněného nabyl dojmu, že tento zastává takto presentovanou funkci statutárního orgánu smluvní strany a že je tedy oprávněn k uzavírání předmětné objednávky. Přitom nebrání v uložení trestu zákazu činnosti fakt, že pachatel v době činu nedisponoval povolením k výkonu takové činnosti nebo k ní neměl předepsané oprávnění. Trest zákazu činnosti se současně vztahoval na druh činnosti související se spáchaným trestným činem. Tento druh vedlejšího trestu je navíc slučitelný se všemi dalšími druhy trestu uvedenými v § 52 odst. 1 tr. zákoníku. Soud tedy zcela správně obviněnému uložil trest

zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu v obchodních korporacích nebo jiného zastupování obchodních korporací na základě plné moci v trvání 3 let. Obviněným poukazovaná judikatura k dané argumentaci je podle státní zástupkyně naprosto nepřiléhavá, neboť se vztahuje buď k trestu zákazu činnosti uloženému právnické osobě, kdy nebylo blíže specifikováno, o jaký druh činnosti se jedná, anebo jde o tam řešený případ uložení trestu zákazu činnosti ohledně takové činnosti, v souvislosti s níž (resp. přímo a bezprostředně) se pachatel nedopustil posuzované trestné činnosti. Obviněnému tedy nebyl uložen druh trestu, který by byl ve smyslu jím uplatněného dovolacího důvodu trpěl vadou své nepřipustnosti.

č. 9

16. Z uvedených důvodů státní zástupkyně navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., a souhlasila, aby tak podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. učinil v neveřejném zasedání. Současně podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. vyjádřila souhlas s tím, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání učinil i jiné než navrhované rozhodnutí.

III.

Připustnost dovolání

17. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda je v této trestní věci dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná.

18. Shledal přitom, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, odst. 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

19. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

20. Obviněný v podaném dovolání výslovně uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a i) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022.

21. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán tehdy, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

22. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je naplněn tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

23. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. je pak dán tehdy, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

24. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

25. Na podkladě obviněným uplatněných dovolacích důvodů a uvedených východisek mezi dovolacího přezkumu pak mohl Nejvyšší soud přistoupit k posouzení jednotlivých dovolacích námitek obviněného.

IV.

Důvodnost dovolání

26. Z předloženého dovolání se podává, že obviněný M. N. jím brojí proti výroku z usnesení odvolacího soudu, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti výroku o vině a trestu z rozsudku soudu prvního stupně. Namítá přitom jednak vady skutkových zjištění týkajících se otázky, zda se při jednání s poškozenou společností vydával za zástupce jiné právnické osoby

či zda jednal sám za sebe, a jednak brojí proti postupu nalézacího soudu při ukládání souhrnného trestu a trestu zákazu činnosti.

27. Podanému dovolání je nejprve nutno vytknout, že ačkoliv obviněný v něm uplatnil toliko dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a i) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, je tyto nutno posuzovat ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022 (konkrétně s jeho druhou alternativou), neboť z obsahu dovolání je zřejmé, že obviněný svojí argumentací nebrotí pouze proti rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání, nýbrž zejména proti rozhodnutí soudu nalézacího, který ho uznal vinným žalovaným skutkem a uložil mu uvedené tresty. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě je přitom dán tehdy, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l).

28. Nejvyšší soud nicméně k právě uvedené vadě podaného dovolání nepřihlížel, neboť napadené rozhodnutí bylo možno na jeho podkladě přezkoumat, a to z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. (v jeho druhé alternativě) ve vztahu k dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a i) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022.

29. Nejvyšší soud se nejprve zabýval skutkovou námitkou obviněného, v rámci které zpochybnil závěr soudů, že se vydával za zástupce společnosti P. P. S., resp. B. S. M. Jakkoliv je nutno připustit, že tato námitka skutkové povahy byla uplatněna s poukazem zjevný rozpor příslušných skutkových zjištění soudů k této otázce s provedeným dokazováním, je jí nutno vytknout absenci jakékoliv kvalifikované argumentace týkající se existence zjevného (extrémního) rozporu skutkových zjištění s obsahem dokazování ve smyslu první alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný totiž v zásadě toliko pokračuje ve své dosavadní skutkové polemice a vyjadřuje nesouhlas s hodnocením důkazů soudy nižších stupňů (zejména soudem nalézacím). Zásah Nejvyššího soudu do skutkových zjištění soudů nižších stupňů by však mohl přicházet v úvahu toliko v případě zjištění zjevného (extrémního) rozporu mezi těmito skutkovými zjištěními a obsahem provedených

důkazů [srov. první alternativu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022]. Zakotvením uvedeného dovolacího důvodu totiž ani po 1. 1. 2022 nedošlo k rozšíření rozsahu dovolacího přezkumu též na otázky skutkové a Nejvyšší soud jako soud dovolací se nestává jakousi třetí instancí plného skutkového přezkumu. To by bylo v rozporu s povahou dovolání jako mimořádného opravného prostředku, který neplní funkci „dalšího odvolání“. Dovolání je i nadále určeno především k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k tomu, aby skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně byla detailně přezkoumávána ještě třetí instancí. Není smyslem řízení o dovolání a úkolem Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího, aby jednotlivé důkazy znovu podrobně reprodukoval, rozebíral, porovnával, přehodnocoval a vyvozoval z nich vlastní skutkové závěry. Podstatné je, zda soudy prvního a druhého stupně hodnotily důkazy v souladu s jejich obsahem, nedopustily se žádné zásadní deformace důkazů a ani jinak zjevně nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. a své hodnotící úvahy srozumitelně a logicky přijatelně vysvětlily. Za takového stavu nepřichází v úvahu, aby Nejvyšší soud cokoli měnil na skutkových zjištěních, která se stala podkladem výroku o vině. Zásah dovolacího soudu do skutkových zjištění by přicházel v úvahu jen v případech zjevného rozporu rozhodných skutkových zjištění s obsahem provedených důkazů (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1368/2021). O takovou situaci se i nadále jedná pouze v případech nejtěžších vad důkazního řízení, např. tehdy, pokud skutková zjištění soudů vůbec nemají v důkazech obsahový podklad, pokud jsou dokonce opakem toho, co je obsahem důkazů, anebo pokud z obsahu důkazů nevyplývají při žádném logicky přijatelném způsobu jejich hodnocení (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2012, sp. zn. 11 Tdo 1494/2011). To souvisí i s tím, že těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.).

30. Jakkoliv je tedy uvedenou argumentaci obviněného týkající se jeho vystupování za uvedené společnosti nutno vyhodnotit jako čistě skutkovou polemiku se závěry soudů nižších stupňů, a nikoliv jako argumentaci projednatelnou v rozsahu první alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť obviněný v zásadě neargumentuje

ve smyslu výše rozvedeného zjevného (extrémního) rozporu skutkových zjištění s obsahem provedených důkazů, Nejvyšší soud pouze nad rámec tohoto závěru konstatuje, že skutková zjištění, ze kterých soudy nižších stupňů vycházely, nejsou v žádném, natož ve zjevném (extrémním) rozporu s těmito důkazy. Jedná se naopak o zcela logický a nevyhnutelný výsledek důkazního řízení, které bylo provedeno v souladu s požadavky uvedenými v § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. V tomto duchu se s uvedenou argumentací vypořádal i soud druhého stupně. Je proto nutno upozornit, že obviněný v podaném částečně dovolání toliko opakuje obhajobu, kterou uplatnil již v řízení nalézacím a odvolacím, přičemž soudy obou stupňů se s ní dostatečně a správně vypořádaly. V takovém případě je zpravidla nutné dovolání označit jako zjevně neopodstatněné (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 5 Tdo 219/2002).

31. Nejvyšší soud pouze pro úplnost konstatuje, že závěr o tom, že obviněný se při jednání s poškozenou společností, resp. jejím jednatelem svědkem S., zcela v rozporu se skutečným stavem vydával za zástupce Ministerstva vnitra, vyplývá z provedeného dokazování. Tento závěr plyne zejména z výpovědi svědka S., kterému obviněný sdělil, že jedná za společnost P. P. S. a zároveň za Ministerstvo vnitra a že to má „vše pod palcem a na starosti“, svědka H., S. a P., a z listinných důkazů – především z objednávky č. O-HO-302-2016-001, kterou vypracoval a podepsal obviněný a na které je označen jako osoba, která zakázku vyřizuje jak pro B. S. M., tak pro společnost P. P. S. coby generálního dodavatele (obě tyto společnosti jsou uvedeny v záhlaví smlouvy), a z potvrzení o úhradě finanční částky v hotovosti, ve které je u obviněného uveden dodatek „zavazovací pro MVCR“, jakož i ze zjištění, že obviněný coby osoba s dispozičním oprávněním vybral z účtu společnosti N. D. předmětnou částku ve výši 90 000 Kč, kterou této společnosti zaplatila společnost P. P. S. a která byla určena na zaplacení prací poskytnutých právě poškozenou společností C. – P. coby nižšího dodavatele společnosti N. D.

32. Již na základě takto stručně shrnuté důkazní situace nyní projednávané věci je nutno odmítnout obhajovací verzi obviněného, že při objednávání stavebních prací od společnosti C. – P. jednal sám za sebe a nikoliv jako zástupce B. S. M., resp. společnosti P. P. S. Z provedených a výše stručně shrnutých důkazů je naopak zcela zřejmé, že se pasoval do role zástupce přinejmenším prvního z uvedených subjektů, resp. osoby, která má

na stavbě vše na starosti, a že tak činil v podvodném úmyslu inkasovat finanční prostředky určené pro poškozenou společnost C. – P., ke které se tyto vůbec nedostaly, ačkoliv předmětné práce provedla. Nelze proto přijmout obhajobu obviněného, který se pokouší navodit dojem, že na stavbě panoval takový zmatek, že nebylo patrné, kdo za koho vlastně jedná, přičemž však současně při svém jednání obviněný používal takové dodatky ke svému jménu, které jej jasně spojují s Ministerstvem vnitra, resp. ze kterých rozhodně nelze dovozovat tu možnost, že by obviněný skutečně jednal sám za sebe a garantoval, že on sám sjednané zakázky zaplatí či jejich zaplacení zajistí. Jednání obviněného proto soudy nižších stupňů správně posoudily jako přečin podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, neboť obviněný sebe obohatil tím, že uvedl jiného v omyl, a způsobil tako na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou. Na tomto závěru nemůže ničeho změnit ani obviněným rovněž zdůrazňovaná skutečnost, že se uvedeného trestného činu dopustil při vystupování v soukromoprávních vztazích. Sama okolnost, že ke spáchání trestného činu podvodu došlo na pozadí soukromoprávního jednání, totiž rozhodně nevylučuje posouzení daného jednání jako trestného činu. Jednání naplňující znaky trestného činu podvodu má zpravidla souvislost s nějakým soukromoprávním vztahem, při kterém je někdo uveden v omyl, je využito jeho omylu nebo jsou mu zamlčeny podstatné skutečnosti.

33. Pokud jde o námitku obviněného týkající se výměry ukládaného souhrnného trestu za nyní projednávaný trestný čin a za (sbíhající se) přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku, kterým byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. 2 T 79/2018, nelze obviněnému přisvědčit, že tuto výhradu by bylo možno projednat v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Nejedná se totiž o případ jiného hmotněprávního posouzení ve smyslu druhé alternativy citovaného dovolacího důvodu. O takovou situaci jde např. při posouzení otázky, zda byly dva trestné činy (skutky) spáchány ve vícečinném souběhu a zda tedy za okolností uvedených v § 43 odst. 2 tr. zákoníku přichází v úvahu uložení souhrnného trestu za oba dva trestné činy, nebo zda je mezi nimi vztah recidivy a za každý trestný čin je třeba uložit samostatný trest. O případ jiného hmotněprávního posouzení se však nejedná v případě, kdy obviněný brojí proti výměře souhrnného trestu, který z důvodu porušení zákazu dvojího přičítání považuje za nepřiměřený, ovšem který byl uložen v rámci trestní sazby stanovené zákonem.

34. Jakkoliv není právě uvedená argumentace obviněného podřaditelná pod žádný ze zákonem stanovených důvodů dovolání, je k výhradám obviněného možno uvést následující. Je skutečností, že soudy nižších stupňů zjištění, že obviněný byl nejprve odsouzen za přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku a v nyní vedené trestní věci byl odsouzen za sbíhající se přečin podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, hodnotily jako přitěžující okolnost podle § 42 písm. n) tr. zákoníku, kterou lze shledat tehdy, pokud pachatel spáchal více trestných činů.

35. Pokud jde o souhrnný trest ukládaný za dodržení zásad uvedených v ustanovení § 43 odst. 1, 2 tr. zákoníku, ukládání tohoto trestu je výrazem takové procesní situace, kdy za podmínek uvedených v citovaných ustanoveních trestního zákoníku soud ukládá trest pachateli za trestný čin (trestné činy), který (které) spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný trestný čin.

36. Vzhledem k tomu, že obviněný uvedenou námitku, jakkoliv tato námitka je co do své podstaty námitkou proti výměře uloženého souhrnného trestu, spojuje také s tvrzením o porušení zákazu dvojího přičítání ve smyslu § 39 odst. 5 tr. zákoníku, bylo by možné v této části tuto námitku podřadit pod druhou alternativu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť je namítáno jiné nesprávné hmotněprávní posouzení.

37. Nelze však souhlasit s obviněným, že by postup nalézacího soudu, který ke skutečnosti, že obviněný spáchal dva sbíhající se trestné činy, přihlédl také (kromě důsledku v podobě uloženého souhrnného trestu) jako k přitěžující okolnosti podle § 42 písm. n) tr. zákoníku, znamenal porušení zákazu dvojího přičítání stejné okolnosti k tíži pachatele podle § 39 odst. 5 tr. zákoníku.

38. Podle § 39 odst. 5 věta první tr. zákoníku platí, že k okolnosti, která je zákonným znakem trestného činu, včetně okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, nelze přihlídnout jako k okolnosti polehčující nebo přitěžující.

39. S ohledem na toto ustanovení je tedy zřejmé, že uvedená zásada nemůže být naplněna v situaci, kdy je pachateli ukládán úhrnný nebo souhrnný trest podle § 43 odst. 1, 2 tr. zákoníku, a současně mu je přičítána

přítěžující okolnost podle § 42 písm. n) tr. zákoníku, neboť citovaná ustanovení § 43 odst. 1, 2 tr. zákoníku nejsou zákonnými znaky trestného činu (nebo okolností, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby), ale jedná se o ustanovení, podle kterých soudy obligatorně postupují při ukládání trestu (případně více trestů) za více trestných činů.

40. Pro doplnění a ve vztahu k údajné nepřiměřenosti uloženého (souhrnného) trestu dále Nejvyšší soud uvádí, že při ukládání souhrnného trestu platí, že souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším (§ 43 odst. 2 věta třetí tr. zákoníku). Zákon tedy soudu ukládajícímu souhrnný trest neukládá uložení trestu přísnějšího, zapovídá pouze to, aby byl souhrnný trest mírnější. Nejedná se tedy o jakousi samostatnou přítěžující okolnost, která by automaticky vedla k ukládání přísnějšího trestu. O takový případ naopak může jít (byť i zde je takový postup vázán na uvážení rozhodujícího soudu – viz slovní spojení „může soud“) v situaci předvídané v ustanovení § 43 odst. 1 věta první, část za prvním středníkem tr. zákoníku, která však k tomu, aby soud mohl uložit trest v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu, vyžaduje spáchání většího počtu trestných činů. V tomto případě, na rozdíl od přítěžující okolnosti podle § 42 písm. n) tr. zákoníku, však nepostačuje spáchání toliko dvou trestných činů (srov. PÚRY, F. § 43. Úhrnný a souhrnný trest. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. Obecná část (§ 1–139). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 595).

41. Za takového stavu věci, kdy okolnost, že je ukládán souhrnný trest, nelze považovat za samostatnou quasi přítěžující okolnost, zatímco při spáchání více trestných činů se o takovou jedná podle § 42 písm. n) tr. zákoníku, nebylo možno přisvědčit obviněnému v námitce, že mu byla tatáž okolnost při ukládání trestu přičítána k tíži dvakrát.

42. V žádném případě pak nelze trest uložený obviněnému považovat za nepřiměřený. Obviněnému byl trest uložen v polovině zákonné trestní sazby, a to při zohlednění další přítěžující okolnosti, tedy že škoda způsobená nyní projednávaným trestným činem ve výši 90 000 Kč je devítinásobkem hranice škody nikoliv nepatrné a již se blíží hranici větší škody coby kvalifikační okolnosti vyžadující posouzení jednání obviněného jako přečinu podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Je tedy dána další

přítěžující okolnost, a to podle § 42 písm. k) tr. zákoníku, neboť obviněný trestným činem způsobil vyšší škodu.

43. O právně relevantně uplatněnou lze naopak považovat námitku směřující proti uloženému trestu zákazu činnosti, pro jehož uložení nebyly podle obviněného splněny zákonné podmínky. Takto formulovaná výhrada totiž spadá pod rozsah první alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., neboť je namítáno uložení nepřipustného trestu. Nejedná se však o námitku věcně opodstatněnou.

44. Obviněný stručně vyjádřeno namítá, že mu nemohl být uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce člena statutárního orgánu obchodních korporací nebo jiného jejich zastupování na základě plné moci z toho důvodu, že v době spáchání projednávaného skutku nebyl ve funkci člena statutárního orgánu ani za žádnou obchodní korporaci nejednal na základě plné moci. Jeho jednání tak nebylo v přímé ani bezprostřední souvislosti s výkonem takové funkce nebo se zastupováním na základě plné moci. Pro uložení trestu zákazu činnosti proto podle obviněného nebyly splněny podmínky § 73 odst. 1 tr. zákoníku a jedná se o trest, který zákon nepřipouští.

45. Obviněnému je nutno dát za pravdu, že trest zákazu činnosti je zpravidla ukládán v situaci, kdy se pachatel dopustí trestného činu při výkonu určité činnosti, popř. kdy mu taková činnost poskytla příležitost ke spáchání trestného činu nebo mu alespoň usnadnila jeho spáchání (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2006, sp. zn. 5 Tdo 523/2006, publikované pod č. 26/2007 Sb. rozh. tr.). Trestem zákazu činnosti lze však zakázat i takovou činnost, kterou pachatel v souvislosti se spáchaným trestným činem vykonával, aniž k tomu měl příslušné oprávnění, povolení či souhlas (například řídil motorové vozidlo, aniž by byl držitelem příslušného řidičského oprávnění). Trest zákazu činnosti má v tomto případě ten účinek, že pachatel po dobu výkonu trestu zákazu činnosti nemůže získat uvedené oprávnění nebo souhlas (srov. ŠČERBA, F. § 73. Zákaz činnosti. In: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. § 1–204. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 877, a tam citovanou judikaturu). Vedle výše zmíněného případu, kdy motorové vozidlo řídí osoba, která k tomu nemá žádné oprávnění, tak může být trest zákazu činnosti uložen i v situaci, kdy se pachatel dopustí trestného činu podvodu tím, že se vydává za osobu jednající za určitou

právníckou osobu, ke které přitom nemá žádný vztah, a za tuto uzavírá smlouvy, čímž jiného uvede v omyl, sebe obohatí a způsobí na cizím majetku škodu.

46. O takový případ šlo v nyní projednávané věci, kdy obviněný vůči poškozené společnosti C. – P., resp. jejímu jednateři svědku S., vystupoval jako zástupce B. S. M., resp. vydával se za osobu, která má předmětnou rekonstrukci ubytovny na starost, a v tomto tvrzeném postavení uzavřel se společností C. – P. písemnou smlouvu na provedení stavebních prací, načež za společnost N. D. coby subdodavatele, k jejímuž bankovnímu účtu měl dispoziční oprávnění, tyto práce vyfakturoval společnosti P. P. S. coby generálnímu dodavateli, a poté, co byly peníze převedeny na účet společnosti N. D., tyto v hotovosti vybral a nemohly se tak dostat ke skutečnému dodavateli stavebních prací.

47. Specifikum nyní projednávané věci tedy spočívalo v tom, že obviněný se při spáchání trestného činu podvodu vydával za zástupce investora dané stavební akce, ačkoliv jím ve skutečnosti nikdy nebyl a k investorovi ani ke generálnímu dodavateli neměl žádný vztah. Jakkoliv se tedy obviněný trestného činu podvodu nedopustil v postavení člena statutárního orgánu ani osoby jednající na základě plné moci, tato skutečnost nebrání tomu, aby mu byl uložen trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku. Úzký a bezprostřední vztah trestné činnosti obviněného k činnosti zakazované totiž spočívá právě v tom, že obviněný uvedené postavení zástupce právnícké osoby pouze předstíral, což pro něj bylo prostředkem ke spáchání projednávané trestné činnosti a šlo o jeho *modus operandi*. Podmínky pro uložení trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku tak byly splněny. Účinkem takového trestu pak je to, že obviněný se po stanovenou dobu nebude moci stát členem statutárního orgánu obchodní korporace ani za tuto jednat na základě plné moci.

48. Nejvyšší soud uzavírá, že vzhledem k tomu, že žádnou z uvedených námitek obviněného nebylo možno shledat opodstatněnou, nemohlo dojít ani k naplnění obviněným uplatněných dovolacích důvodů.

V.

Způsob rozhodnutí dovolacího soudu

49. Ze shora uvedených důvodů proto Nejvyšší soud o dovolání obviněného M. N. rozhodl způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle kterého Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

č. 10

č. 10

Zákonný zástupce mladistvého (§ 43 odst. 1 z. s. m.) nemá vlastní právo podat dovolání, ale může jej podat jen jeho jménem, a to do doby, než mladistvý nabude plné svéprávnosti. Po nabytí plné svéprávnosti mladistvého již nemůže jeho zákonný zástupce podat dovolání, a učiní-li tak, jde o dovolání podané neoprávněnou osobou, které je nutno odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř.

Zákonný zástupce obviněného, Mladistvý, Opravné prostředky

§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., § 43 odst. 1 z. s. m.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2022, sp. zn. 8 Tdo 1093/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.1093.2022.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání matky obviněného mladistvého L. Z. K. a obviněného mladistvého AAAAA (pseudonym) proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, soudu pro mládež, ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. 5 Tmo 12/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené

u Okresního soudu v Ústí nad Labem, soudu pro mládež, pod sp. zn. 31 Tm 2/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ústí nad Labem, soudu pro mládež, ze dne 6. 1. 2022, sp. zn. 31 Tm 2/2020 (dále „soud prvního stupně“), byl obviněný mladistvý „AAAAA“ (dále „mladistvý“) uznán vinným proviněním usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustil tím, že

v době od 23:00 hodin do 23:07 hodin dne 11. 1. 2019 v zahradní chatce na adrese XY, po předchozí domluvě s poškozeným nezletilým „BBBBB“ (pseudonym; dále „poškozený“), že v chatě bez vědomí rodičů či jiných osob odpovědných za jejich výchovu přespí, vzal plastový kanystr benzínu s obsahem cca 4 litry, jenž sloužil jako pohon motorové pily a křovinořezu, o němž věděl, kde se v chatě nachází, a následně jej i přes povědomí o jeho vysoké hořlavosti a nebezpečnosti manipulace s takovou látkou v blízkosti otevřeného ohně použil při zatápění v kamnech na tuhá paliva zn. Petra, neboť jiným způsobem se mu rozdělání ohně v kamnech nedařilo, kdy touto manipulací s benzínem došlo při zážehu k jeho vznícení a posléze k neřízenému šíření požáru v prostoru celé chatky, přičemž mladistvému se podařilo z hořící chatky uniknout, avšak poškozený tak nestačil učinit a na místě uhořel, resp. došlo k jeho úmrtí kvůli udušení zplodinami vzniklými při hoření.

2. Za toto provinění byl mladistvý podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku za užití § 31 odst. 1 a § 24 odst. 1 písm. j) z. s. m. odsouzen k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání devíti měsíců podmíněně odloženému podle § 33 odst. 1 z. s. m. a § 81 tr. zákoníku na zkušební dobu v trvání dvou roků. Podle § 18 odst. 1 písm. e) z. s. m. mu byla uložena výchovná povinnost nahradit podle svých sil škodu způsobenou proviněním. Rovněž bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu nemajetkové újmy.

3. Krajský soud v Ústí nad Labem jako odvolací soud pro mládež (dále „odvolací soud“) usnesením ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. 5 Tmo 12/2022, odvolání mladistvého jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítl.

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podali mladistvý a jeho matka L. Z. K. prostřednictvím obhájce s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g), h), m) tr. ř. dovolání.

II.

K dovolání matky mladistvého

5. Nejvyšší soud k dovolání matky mladistvého L. Z. K. zkoumal, zda je osobou oprávněnou podat za mladistvého dovolání.

6. Podle § 72 odst. 1 věta druhá z. s. m. odvolání a dovolání ve prospěch mladistvého, který není plně svéprávný, může podat, a to i proti jeho vůli, též jeho zákonný zástupce nebo opatrovník a jeho obhájce. Je-li mladistvý nezletilý, vztahuje se na něj § 43 z. s. m., podle něhož zákonný zástupce nebo opatrovník mladistvého je mimo jiné oprávněn podávat za něho žádosti a opravné prostředky, ve prospěch mladistvého může tato práva vykonávat i proti jeho vůli. Do tohoto práva patří i právo podat za nezletilého mladistvého dovolání, neboť zákonný zástupce toto právo (jako i ostatní práva v § 43 z. s. m. uvedená) nevykonává svým jménem, ale realizuje je jménem mladistvého.

7. Mladistvý je podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. jako obviněný oprávněnou osobou podat dovolání prostřednictvím obhájce, a je-li nezletilý, může za něj toto jeho právo realizovat i jeho zákonný zástupce. Z tohoto důvodu lze považovat dovolání zákonného zástupce podané v době, kdy mladistvý ještě nedovršil osmnácti let, za podané osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a § 72 odst. 1 z. s. m. (srov. ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., HRUŠÁKOVÁ, M., ŠÁMALOVÁ, M. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář. 3, vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 406, rovněž ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. (§ 157–314s). Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3214). Z uvedeného je zřejmé, že zákonnému zástupci mladistvého tato oprávnění přísluší pouze po dobu, kdy je mladistvý nezletilý, tj. do doby, než nabude zletilosti, pro níž platí i v řízení proti mladistvému ustanovení § 30 odst. 1, odst. 2

zákona č. 89/2012 Sb., podle něhož se plně svéprávným člověk stává zletilostí. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku. Před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství. Svéprávnost nabytá uzavřením manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.

8. Z uvedených důvodů právo za mladistvého podat dovolání může jeho zákonný zástupce realizovat jen do doby jeho zletilosti, protože nemá vlastní právo dovolání podat, jelikož podle § 265d odst. 1 tr. ř. toto právo přísluší pouze obviněnému, jenž tak činí prostřednictvím obhájce [písm. c), odst. 2], nejvyššímu státnímu zástupci [písm. a)], či příslušnému orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce [písm. b)]. Jiné, než takto taxativně vymezené, osoby dovolání podat nemohou, a tudíž ani zákonný zástupce zletilého mladistvého, jenž nemá práva podle § 43 z. s. m. za něj nemůže dovolání podat. Učiní-li tak, je třeba takové dovolání posoudit jako podané osobou neoprávněnou.

9. V posuzované věci mladistvý „AAAAA“ nabyt zletilosti dne XY, kdy dovršil osmnáctý rok věku. Dovolání jeho matkou bylo podáno dne 14. 10. 2022, tedy v době, kdy již mladistvý byl zletilý, a proto matka již nebyla oprávněna za něj dovolání podat.

10. Nejvyšší soud z těchto důvodů dovolání matky mladistvého L. Z. K. podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř. odmítl jako podané osobou neoprávněnou.

V další části rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval posouzením dovolání podaného obviněným mladistvým „AAAAA“.

č. 11

I. Do výroku usnesení, jímž se podle § 151 odst. 3, 6 tr. ř. stanoví odměna obhájce nebo zmocněnce poškozeného a zúčastněné osoby, náhrada jeho hotových výdajů, náhrada za promeškaný čas a daň z přidané hodnoty, postačí uvést souhrnné částky, které je stát povinen advokátovi uhradit na těchto nárocích. Výčet jednotlivých úkonů, za které advokátovi přísluší odměna, a náhrad s nimi souvisejících postačí specifikovat a podřadit

pod příslušné ustanovení advokátního tarifu až v odůvodnění daného usnesení.

Při rozhodování o stížnosti advokáta proti takovému usnesení je z hlediska zákazu reformace *in peius* ve smyslu § 150 odst. 1 tr. ř. určující celková výše jemu přiznané odměny a náhrad (tj. jejich součet).

Odměna advokáta, Zákaz reformace in peius

§ 150 odst. 1, § 151 odst. 3, 6 tr. ř.

č. 11

II. Vzdání se odvolání samo o sobě není úkonem právní služby, který by se svou povahou a účelem blížil některému z úkonů uvedených v § 11 odst. 1 nebo odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb. , ve znění pozdějších předpisů (advokátní tarif), a proto za něj advokátovi odměna nenáleží.

Advokátní tarif

§ 11 odst. 1, 2, 3 advokátního tarifu

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 10. 2022, sp. zn. 1 Tmo 17/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:1.TMO.17.2022.1

Vrchní soud v Praze ke stížnosti zvolené zmocněnkyně nezletilé poškozené zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 9. 2022,

sp. zn. 7 Tm 3/2021, kterým jí byla podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. stanovena výše odměny a náhrady hotových výdajů v částce 11 754,10 Kč, a sám podle § 151 odst. 2, 3, 6 tr. ř. této zmocněnkyni stanovil odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové výši 14 955 Kč a ve zbytku její návrh zamítl.

Z odůvodnění:

1. Krajský soud v Hradci Králové jako soud pro mládež (dále jen „krajský soud“) usnesením ze dne 20. 9. 2022, č. j. 7 Tm 3/2021-290, rozhodl tak, že podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. přiznal zmocněnkyni P. N., advokátce se sídlem v B., odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové výši 11 754,10 Kč, která je složena z 6 800 Kč jako odměny za úkony právní služby, 2 700 Kč jako k nim příslušející tzv. režijní paušály, 800 Kč náhrady promeškaného času a 1 454,40 Kč náhrady cestovních výdajů, které se skládají z dílčích, ve výroku jednotlivě vyjmenovaných a specifikovaných položek. Ve zbytku čítajícím celkem částku 8 500,60 Kč návrh zmocněnkyně zamítl. Nepřiznaná část odměny a náhrady hotových výdajů oproti uplatněnému návrhu zmocněnkyně spočívala v odlišně stanovené sazbě odměny za úkony právní služby (stanoveno 800 Kč namísto navrhovaných 1 300 Kč za úkon), snížení odměny za žádost o bezplatné právní zastoupení na polovinu (stanoveno 400 Kč namísto navržených 1 300 Kč), nepřiznání odměny za písemné vzdání se odvolání, počtu úkonů právní služby za účast na hlavním líčení dne 27. 8. 2021 (stanovena odměna za 1 úkon právní služby oproti navrženým 2), dále v náhradě za čas promeškaný cestou k úkonu dne 25. 5. 2021 a také v částce cestovních náhrad (stanoveno krajským soudem ve výroku souhrnně 1 454,40 Kč, v dílčích položkách tamtéž však součet činí 1 454,44 Kč, zmocněnkyně pak navrhovala 1 455 Kč).

2. Proti tomuto usnesení podala v zákonné lhůtě zmocněnkyně stížnost, v níž nesouhlasila se všemi sníženími, která oproti jejímu návrhu krajský soud provedl, a upozornila na ve výroku napadeného usnesení nesprávně uvedené sídlo. Připustila však, že ve svém návrhu kvůli písarské chybě žádala odměnu za úkon ve výši 1 300 Kč, ačkoliv mělo jít o částku 1 200 Kč. Vrchnímu soudu proto navrhla, aby jí sám, při nezměněném výčtu úkonů v jejím návrhu, přiznal odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 19 155 Kč (původně navrhovala 20 255 Kč).

3. Vrchní soud v Praze jako soud pro mládež (dále jen vrchní soud) přezkoumal z podnětu stížnosti podané včas osobou oprávněnou podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, přičemž byl vázán zákazem změny napadeného rozhodnutí v neprospěch stěžovatele (§ 150 odst. 1 tr. ř.). Po takto provedeném přezkumu dospěl vrchní soud k závěru, že stížnost je důvodná.

4. V řízení, které vydání napadeného usnesení předcházelo, neshledal vrchní soud žádné vady, které by opodstatňovaly jeho zrušení. Zmocněnkyně zastupovala nezletilou poškozenou na základě plné moci udělené jí matkou poškozené dne 13. 4. 2021 (ve spise na č. I. 75), přičemž poškozená má podle § 51a odst. 2 tr. ř. nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně. Trestní stíhání obviněného pravomocně skončilo vyhlášením odsuzujícího rozsudku krajského soudu ze dne 27. 8. 2021. Krajský soud napadené usnesení podle § 151 odst. 3, 6 tr. ř. vydal na podkladě návrhu zmocněnkyně podle § 151 odst. 2 tr. ř. na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů ze dne 26. 8. 2022 (viz návrh zmocněnkyně č. I. 284–288), který byl uplatněn v roční zákonné prekluzivní lhůtě stanovené v § 151 odst. 2 tr. ř. Zmocněnkyně v něm zřetelně specifikovala úkony, za které žádá stanovit odměnu, uvedla, v jaké výši a vypočetla i požadované náhrady hotových výdajů.

5. Důvodná je námitka zmocněnkyně, že krajský soud ve výroku nesprávně uvedl její sídlo, které je podle podkladů ve spise i podle evidence České advokátní komory dostupné na jejích webových stránkách v N., nikoliv v B.

6. Další vada výrokové části napadeného usnesení spočívá v tom, že neodpovídají součty jednotlivých dílčích částek. Součet položek uvedených jednotlivě podle jejich data činí 11 954,44 Kč, přesto je celkově přiznána odměna ve výši 11 754,10 Kč, čemuž neodpovídá ani souhrnně uvedená částka náhrady za promeškaný čas (uvedeno 800 Kč, součet relevantních dílčích položek za náhradu promeškaného času však činí 1 000 Kč) a dále souhrnné cestovné (uvedeno 1 454,40, součet dílčích položek však činí 1 454,44). Celkově stanovené částce pak neodpovídá ani součet částek uvedených souhrnně, protože 6 800 Kč (odměna) + 2 700 (režijní paušály) + 800 (náhrada promeškaného času) + 1 454,40 (cestovné) = 11 754,40 Kč, nikoliv souhrnně přiznaných 11 754,10 Kč.

7. Vrchní soud už s ohledem na tato početní pochybení musel napadené usnesení zrušit. S ohledem na to, že není ke správnému rozhodnutí potřeba opatřovat další podklady, mohl poté sám ve věci rozhodnout a stanovit odměnu a náhradu hotových výdajů zvolené zmocněnkyně poškozené s nárokem na bezplatné právní zastoupení.

8. K tomu je na místě nejprve předeslat, že příslušný orgán činný v trestním řízení (viz § 151 odst. 3, věta první tr. ř.) v době, kdy skončila povinnost advokáta (§ 35 odst. 1 tr. ř., § 51a odst. 4 tr. ř.) obhajovat obviněného nebo poskytovat pomoc poškozenému (viz § 151 odst. 3, 6 tr. ř.), rozhodne na návrh oprávněného podle zvláštního právního předpisu (advokátní tarif) o výši odměny a náhradě hotových výdajů (viz § 151 odst. 2, 3 tr. ř.). Do výroku usnesení podle znění citovaného ustanovení postačí uvést souhrnné částky, které je stát jako odměnu a jako náhradu hotových výdajů podle zvláštních předpisů povinen podle § 151 odst. 5 tr. ř. advokátu uhradit. Výčet jednotlivých úkonů, za které odměna a náhrady advokátovi přísluší, postačí specifikovat jen v odůvodnění. Právě celková výše přiznané odměny a náhrad je pak zavazující pro orgán rozhodující o stížnosti advokáta proti takovému rozhodnutí, který je vázán zákazem změny rozhodnutí v neprospěch stěžovatele (viz § 150 odst. 1 tr. ř.). Není v rozporu se zákazem reformace *in peius*, pokud orgán rozhodující o stížnosti advokáta stanoví v souladu s revizním principem u některé dílčí položky méně, než bylo přiznáno napadeným rozhodnutím, pokud je respektováno, že celková částka přiznaná stěžovateli není nižší než částka přiznaná výrokiem stížností napadeného usnesení (srovnej například usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2019, sp. zn. I. ÚS 1590/19).

9. Způsob, jakým byla vypočtena celková výše odměny a náhrady hotových výdajů, je, jak již bylo výše konstatováno, nutné přehledně a přezkoumatelně objasnit v odůvodnění rozhodnutí. To znamená určit sazbu odměny za úkon právní služby, specifikovat jednotlivé úkony právní služby, za které je odměna přiznávána, a stanovit, v jaké výši je ten který úkon konkrétně honorován. V odůvodnění musí být jedinečně identifikovány i náhrady hotových výdajů, které se dále dělí na náhradu paušální, náhradu dalších nákladů účelně vynaložených v souvislosti s poskytnutím právní služby podle jejich konkrétní doložené výše, a také náhradu cestovních výdajů (viz § 13 advokátního tarifu) a dále i náhradu promeškaného času (viz § 14 advokátního tarifu), která do souhrnného

Rozhodnutí ve věcech trestních

označení odměna a náhrada hotových výdajů uvedeného v trestním řádu také patří, ač tam není výslovně uvedena. Nedílnou součástí takového odůvodnění by mělo být i uvedení příslušného ustanovení advokátního tarifu, podle kterého je každá jednotlivá položka součástí celkově podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. ustanovené odměny a náhrady hotových výdajů.

10. V této souvislosti je třeba vytknout jak zmocněnkyni, tak částečně i krajskému soudu, že ve svém návrhu, resp. v napadeném usnesení, neuvedly, podle jakého konkrétního ustanovení advokátního tarifu je odměna navrhována, resp. přiznávána. Nelze zapomínat na to, že soudem pravomocně stanovená částka za zastupování poškozené, která bude zmocněnkyni vyplacena, bude následně dána k úhradě odsouzenému (§ 154 odst. 3 tr. ř.) a každá její dílčí položka tak musí mít jasnou oporu v podkladovém právním předpisu, kterým je ve vztahu k ustanovení § 151 odst. 2, 3 tr. ř. právě advokátní tarif.

11. To, jakým způsobem určil vrchní soud ve výroku tohoto usnesení uvedenou odměnu a náhradu hotových výdajů za právní pomoc zmocněnkyně na základě jejího návrhu, vyplývá z této tabulky (v níž je pro vrchní soud užitá zkratka „VS“), ve které pro přehlednost uvádí současně dílčí položky uplatněné v původním návrhu zmocněnkyně a vyplývající z výroku napadeného usnesení krajského soudu (v tabulce zkratka „KS“). Rozdíly jsou pak následně vysvětleny v navazujících částech odůvodnění.

	datum (2021)	úkon	počet úkonů/ půlhodin/km	návrh zmocněnkyně	přiznáno KS	stanoveno VS	ustanovení adv. tarifu
1	13.04.	první porada s klientem včetně převzetí a přípravy obhajoby	1 úkon	1 300,00	800	1 200,00	§11/1 b), 12a/1
2	13.04.	účast na úkonech v přípravném řízení – výslechy svědků K. (9:13-10:45), V. (10:51-11:55), B. (12:00-12:35)	2 úkony	2 600,00	1 600,00	2 400,00	§ 11/1 e), 12a/1

Rozhodnutí ve věcech trestních

3	20.05.	účast na úkonech v přípravném řízení – výsledky svědků K. (9:32-11:00), K. (11:05-12:05)	2 úkony	2 600,00	1 600,00	2 400,00	§ 11/1 e), 12a/1
4		cestovné: N. – B. a zpět (70 km)	70 km	407,40	407,24	407,4	§13/1, 5
5		náhrada za promeškaný čas	4 půlhodiny dle zmocněnkyně/ 2 půlhodiny dle KS/1 půlhodina dle VS	400	200	100	§14/1 a), 3, 4
6	26.05.	žádost o bezplatné právní zastoupení	1 úkon/ dle KS i VS ½ odměna	1 300,00	400	600	§ 11/2d), 3, 12a/1
7	13.07.	seznámení se spisem (9:00-9:45)	1 úkon	1 300,00	800	1 200,00	§§ 11/1 f), 12a/1
8		cestovné N. – H. K. a zpět	90 km	523,8	523,6	523,8	§13/1, 5
9		náhrada promeškaného času	4 půlhodiny dle zmocněnkyně i KS/1 půlhodina dle VS	400	400	100	§14/1 a), 3, 4
10	26.08.	adhezní návrh	1 úkon	1 300,00	800	1 200,00	§ 11/1 d), 12 a/1
11	27.08.	účast na hlavním líčení (8:35-10:35)	2 úkony dle zmocněnkyně/ 1 úkon dle KS i VS	2 600,00	800	1 200,00	§ 11/1 c), 12a/1
12		cestovné N. – H. K. a zpět	90 km	523,8	523,6	523,8	§13/1, 5
13		náhrada promeškaného času	4 půlhodiny	400	400	400	§ 14/1 a), 3

č. 11

Rozhodnutí ve věcech trestních

14	02.09.	vzdání se odvolání	1 úkon dle zmocněnkyně	1 300,00	0	0	
paušální náhrada hotových výdajů			11 úkonů dle zmocněnkyně/9 dle KS i VS	3 300,00	2 700,00	2 700,00	§ 13/1, 4
celkem odměna a náhrada hotových výdajů				20 255,00	11 954,44	14 955,00	

12. Rozdíly vyplývající z uvedené tabulky spočívají v následujících bodech:

č. 11

13. Sazba odměny za úkon právní služby, při jejímž stanovení krajský soud správně odkázal na § 10 odst. 5 advokátního tarifu, podle kterého při zastupování poškozeného v trestním řízení ve věci náhrady újmy, jež byla poškozenému způsobena trestným činem, se považuje za tarifní hodnotu částka 10 000 Kč; pokud byla poškozenému přisouzena jako náhrada újmy peněžní částka převyšující 10 000 Kč, považuje se za tarifní hodnotu tato peněžní částka. V tomto případě byl poškozené přiznán nárok na finanční satisfakci za nemajetkovou újmu ve výši 5 000 Kč a z citovaného ustanovení tak jasně vyplývá, že za tarifní hodnotu je třeba považovat částku 10 000 Kč. Podle § 7 bod 4 advokátního tarifu sazba odměny za úkon právní služby z tarifní hodnoty přes 5 000 Kč do 10 000 Kč činí 1 500 Kč. Krajský soud však, i když citoval správné ustanovení § 10 odst. 5 advokátního tarifu, vycházel z tarifní hodnoty ve výši přiznaného nároku, který byl nižší než 10 000 Kč, a sazbu odměny stanovil podle § 7 bodu 3 advokátního tarifu, čímž nesprávně dospěl k sazbě odměny ve výši 1 000 Kč.

14. Vzhledem k tomu, že všechny úkony právní služby byly vykonány v roce 2021 (v období dubna až srpna), je dále třeba aplikovat § 12a odst. 1 advokátního tarifu ve znění účinném do 31. 12. 2021, tedy před novelou provedenou vyhláškou č. 406/2021 Sb., která toto ustanovení zrušila s tím, že za úkony právní služby poskytnuté přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky náleží advokátovi odměna podle dosavadních právních předpisů (viz čl. II novely). Podle předmětného § 12a odst. 1 advokátního tarifu se sazby mimosmluvní odměny podle § 7 za úkony právních služeb ustanoveného zmocněnce v trestním řízení snižovaly o 20 %. Toto snížení se uplatní i v těch případech, kdy je advokát (ať již zmocněnec nebo

obhájce) sice zvolen, ale jeho náklady hradí stát podle § 151 odst. 3, 6 tr. ř. (viz rozhodnutí publikované pod č. 23/2021 Sb. rozh. tr.).

15. Lze uzavřít, že krajský soud, vycházející z chybné sazby ve výši 1 000 Kč, dospěl k nesprávnému závěru, že sazba odměny činí 800 Kč. Naopak zmocněnkyně ve své stížnosti stanovila sazbu odměny ve výši 1 200 Kč za úkon v souladu s § 10 odst. 5, § 7 bod 4, § 12a odst. 1 advokátního tarifu (1 500 Kč snížených o 20 %).

16. Pro úplnost je namístě uvést, že stížnostní námitka zmocněnkyně, že krajský soud pochybil, pokud k ní přistupoval jako ke zmocněnkyni ustanovené, ačkoliv byla zmocněnkyní zvolenou na plnou moc, je vzhledem k výše uvedenému zjevně neopodstatněná.

17. Další stížnostní námitky směřovaly proti tomu, že krajský soud nevyhověl návrhu zmocněnkyně na přiznání odměny za úkony právní služby, které nejsou uvedeny v § 11 odst. 1 nebo odst. 2 advokátního tarifu. Konkrétně se jednalo o dva úkony právní služby, a to žádosti o přiznání bezplatného právního zastoupení ze dne 26. 5. 2021 a vzdání se odvolání ze dne 2. 9. 2021. Zmocněnkyně k tomu s odkazem na (ve stížnosti blíže nespécifikovanou) judikaturu Ústavního soudu obecně namítla, že nelze spravedlivě požadovat, aby byl jakýkoliv pracovní úkon konán bez nároku na odměnu za vykonanou práci.

18. Vrchní soud ze své ustálené judikatury (viz například usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 8. 2022, sp. zn. 1 Tmo 12/2022) připomíná, že výčet úkonů právní služby, za které přísluší odměna, uvedený v advokátním tarifu v § 11 odst. 1 (odměna v plné výši) a odst. 2 (odměna v poloviční výši) je podle převažující praxe i podle advokátní komory považován za výčet taxativní (například PAPEŽ, V., KOVÁŘOVÁ, D., PREMUS, R.: Předpisy o odměňování advokátů. Komentář, Bulletin advokacie, zvláštní číslo, září 2006, s. 49). Určitou možnost odchýlení se od taxativního výčtu pro úkony právní služby svou povahou a účelem nejbližší nabízí ustanovení § 11 odst. 3 advokátního tarifu. Pouhým odkazem na něj ale nelze úkony podle § 11 odst. 1 a 2 svévolně rozšiřovat. To znamená, že obhájci, potažmo zmocněnci nelze přiznat odměnu za veškeré jím v trestním řízení učiněné kroky a činnosti, neboť příliš extenzivní a rozšiřující výklad by mohl vést obhájce k čistě účelovým úkonům s cílem nepřiměřeně

a nedůvodně navyšovat vlastní odměnu, která bude poskytnuta ze strany státu a následně případně požadována po odsouzeném. Postupovat podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu, a tedy přiznávat odměnu za právní služby neuvedené v odst. 1 a 2 předmětného ustanovení podle úkonů, jimž jsou svou povahou a účelem nejbližší, lze proto pouze v odůvodněných případech, kdy je činnost advokáta procesně vhodná a v zájmu jeho klienta a není standardní součástí odměny za jiný v advokátním tarifu výslovně vyjmenovaný úkon právní služby. Současně by se mělo jednat o úkon trestně procesními předpisy předpokládaný.

19. Ustanovení § 11 advokátního tarifu zjevně nezahrnuje všechny možné úkony, které advokát může pro svého klienta vykonat, ale nastavuje výchozí standard, což nezasahuje do smluvní volnosti mezi advokátem a jeho klientem umožňující sjednat i odměnu za další, v tomto ustanovení neuvedené a ani svou povahou a účelem se jim neblížící úkony, nepůjde však již o odměnu mimosmluvní, na kterou se vztahuje § 151 tr. ř. Typickým příkladem může být porada s klientem, která je nepochybně úkonem právní pomoci, přesto však advokátní tarif její vykonání honoruje výhradně za předpokladu, že její trvání přesáhlo dobu jedné hodiny [§ 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu]. To neznamená, že by advokát nebyl oprávněn v rámci svých povinností vůči klientovi účelné porady, třeba i kratšího trvání, vykonat, ale pouze, že mu za ně nepřísluší mimosmluvní odměna. Stejně tak obhájcům podle advokátního tarifu odměna nepřísluší např. za písemné vyhotovení závěrečné řeči.

20. Ani z judikatury Ústavního soudu nelze dovodit, že by jakýkoliv úkon, který advokát pro svého klienta vykoná, s sebou automaticky nesl nárok advokáta na odměnu za takový úkon, který není uveden ve výčtu úkonů v § 11 odst. 1 nebo odst. 2 advokátního tarifu. Nelze to učinit ani např. z nedávných nálezů Ústavního soudu ze dne 1. března 2021, sp. zn. I. ÚS 3906/17, či ze dne 8. 3. 2021, sp. zn. I. ÚS 4012/18, které se týkaly náhrady za nezákonné trestní stíhání a v nichž Ústavní soud uzavřel, že za určitých procesních situací může být nahlížení do spisu úkonem právní služby jako úkon svou povahou a účelem nejbližší prostudování spisu při skončení vyšetřování a může za něj odměna příslušet podle § 11 odst. 1 písm. f), odst. 3 advokátního tarifu.

21. V tomto případě se spornou stala otázka odměny za úkon spočívající v žádosti poškozené o přiznání bezplatné právní pomoci zmocněncem ze dne 26. 5. 2021 (položka č. 6 tabulky shora). Krajský soud zmocněnkyni, která požadovala odměnu v plné výši, přiznal odměnu ve výši poloviční s odůvodněním, že nejde o podání ve věci samé, a s odkazem na § 11 odst. 1 písm. h), k) advokátního tarifu *a contrario*, tedy za ně nepřísluší odměna v plné výši. Zmocněnkyně ve stížnosti setrvala na důvodnosti svého návrhu na odměnu v plné výši s tím, že šlo o úkon v zájmu právní jistoty nezletilé poškozené, která byla zvláště zranitelnou obětí, a jejích rodičů, neboť v té době neexistovala ustálená judikatura k této otázce. K tomu vrchní soud nejprve uvádí, že v tomto případě je situace o něco komplikovanější, než kdyby šlo o návrh na přiznání obhajoby bezplatné, jak úkon nesprávně označil krajský soud. Návrh na přiznání bezplatné obhajoby je pro nemajetné obviněné účinným procesním nástrojem výslovně předvídaným trestním řádem v § 33 odst. 2, v němž jsou stanoveny i požadavky na jeho úspěšné uplatnění, a o kterém rozhoduje v přípravném řízení soudce a v řízení před soudem předseda senátu. Ani tak však nelze takový návrh z hlediska jeho povahy ani účelu a vlivu na další řízení připodobnit k jakémukoliv úkonu uvedenému v § 11 odst. 1 advokátního tarifu. Na projednání merita věci totiž rozhodnutí o něm nemá žádný vliv a samotné řízení ovlivní v zásadě pouze tak, že náklady za obhajobu obviněného ponese stát a nebudou po něm vyžadovány (odpadne tedy rozhodnutí podle § 155 odst. 1 tr. ř.). Proto jej lze považovat za úkon svou povahou a účelem nejbližší návrhům a stížnostem ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání, a vyjádření k nim, s výjimkou odvolání, návrhu na obnovu řízení a podnětu ke stížnosti pro porušení zákona [§ 11 odst. 2 písm. d) advokátního tarifu]. Za návrh na přiznání bezplatné obhajoby tedy přísluší odměna v poloviční výši, a to podle § 11 odst. 2 písm. d), odst. 3 advokátního tarifu.

22. Právo poškozené na bezplatné právní zastoupení však vychází z jiné koncepce. Ustanovení § 51a odst. 2 tr. ř. totiž zcela kategoricky stanoví, že poškozený mladší než osmnáct let a zvláště zranitelná oběť podle zákona o obětech trestných činů mají nárok, nejde-li o trestný čin zanedbání povinné výživy (§ 196 trestního zákoníku), na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně. Z doslovného výkladu tak vyplývá, že takový nárok poškozenému, který je nezletilý, anebo zvláště zranitelnou obětí (v tomto případě poškozená splnila obě tyto podmínky), náleží automaticky ze zákona a k jeho uplatnění není třeba žádného dalšího úkonu

ať již poškozeného, nebo orgánů činných v trestním řízení (fakticky by se to projevilo až stanovením odměny zvolenému zmocněnci po skončení zastupování rozhodnutím podle § 151 odst. 2, 3, 6 tr. ř.). Zde je však třeba dát za pravdu zmocněnkyni, že tento teoretický výklad nebyl zcela jednoznačně přijímán. Lze poukázat na argumenty zmocněnkyně v návrhu na č. l. 110 trestního spisu a ilustrativně i na fakt, že v posuzovaném případě krajský soud pokládal za potřebné o návrhu rozhodnout (viz jeho usnesení ze dne 27. 8. 2021, č. j. 7 Tm 3/2021-227). Za této situace dospěl vrchní soud k závěru, že za předmětný úkon je namíste přiznat odměnu v poloviční výši podle § 11 odst. 2 písm. d), odst. 3 advokátního tarifu, jako za úkon svou povahou a účelem nejbližší návrhům a stížnostem ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání, a vyjádření k nim, s výjimkou odvolání, návrhu na obnovu řízení a podnětu ke stížnosti pro porušení zákona, tedy ve výši 600 Kč.

23. Pokud jde o nárokovaný úkon za vzdání se odvolání ze dne 2. 9. 2021 (položka č. 14 tabulky shora) vrchní soud se ztotožnil se závěrem krajského soudu, že takový úkon nelze vzhledem k jeho povaze a účelu připodobnit k žádnému úkonu uvedenému v § 11 odst. 1 nebo 2 advokátního tarifu. A to ačkoliv jde o úkon, který může být pro zastupovaného účelným (dřívější nabytí právní moci rozsudku) a se kterým trestní řád výslovně počítá. Samotný úkon vzdání se odvolání, jak na to stroze poukázal krajský soud, spočívá totiž v podstatě v prostém konstatování a nevyžaduje se ani nepředpokládá jeho zpracování v písemné formě, neboť se u něj nevyžaduje žádné odůvodnění s využitím odborných právních znalostí. Jde ve své podstatě o obdobnou situaci, kdy není odvolání ve lhůtě podáno. V obou případech se logicky předpokládá, že advokát klientovi vysvětlí všechna pro a proti v souvislosti se zvažovaným využitím opravného prostředku, ať již v rámci porady s klientem, či v rámci úkonu prováděného v řízení před soudem. Jde-li o komplikovanou věc, která vyžaduje podrobnější právní rozbor, jak namítla zmocněnkyně, je zmíněná porada s klientem tím úkonem, na který již advokátní tarif výslovně pomýšlí v § 11 odst. 1 písm. c). Vrchní soud proto uzavírá, že samotné vzdání se odvolání není úkonem, který by se svou povahou a účelem blížil některému z úkonů uvedených v § 11 odst. 1 nebo odst. 2 advokátního tarifu. Odměna za jeho učinění je zahrnuta v odměně za další poradu s klientem, pokud je delší jedné hodiny. Takto se ostatně standardně odměňuje i právní pomoc spočívající v poradě, zda opravný prostředek podat či nikoliv, a proto

se také odměna za poradu delší jedné hodiny přiznává i v těch situacích, kdy sice již skončila povinnost zastupovat (typicky u ustanoveného obhájce po skončení trestního stíhání), pokud slouží k právní pomoci při rozhodnutí, zda podat dovolání (srovnej § 41 odst. 5 tr. ř.), a to i v případě, že dovolání podáno není. Za tento úkon tedy zmocněnkyni odměna nenáleží.

24. Stěžovatelka brojila i proti tomu, že krajský soud se od jejího návrhu odchýlil v otázce počtu úkonů v závislosti na jejich délce. Konkrétně šlo o pětiminutové zpoždění se začátkem hlavního líčení dne 27. 8. 2021, které trvalo od 8:35 do 10:35 hodin (položka č. 11 tabulky shora). Zmocněnkyně požadovala odměnu za dva úkony právní služby, protože se k hlavnímu líčení dostavila na nařízený čas 8:30 hodin, a celková doba jednání před soudem včetně počátečního pětiminutového prodlení tak přesáhla dobu dvou hodin. Dalšími pěti minutami (10:30 až 10:35 hodin) podle ní započal běh dalšího úkonu. Krajský soud jí přiznal odměnu jen za jeden úkon právní služby, protože fakticky hlavní líčení rozhodný časový úsek dvou hodin nepřekročilo. Jeho závěr zmocněnkyně ve stížnosti napadla s odkazem na podle ní obvyklou praxi, že zpoždění jednání kratší 30 minut se do doby úkonů včítají, a proto jí přísluší odměna za dvě celé a jednu započatou dvouhodinovou účast na jednání soudu, tedy dva úkony právní služby. Konkrétní odkaz například na sjednocující judikaturu ani podrobnější právní rozbor k této otázce nevedla.

25. Vrchní soud k tomu uvádí, že odměna za účast na jednání soudu je v principu pořád odměnou za úkon právní služby, tedy za faktické poskytování právních služeb. Situace, kdy právní služba fakticky poskytována není, ale advokátu uniká možnost jiné výdělečné činnosti, je řešena jako náhrada za promeškaný čas v § 14 advokátního tarifu. Vrchnímu soudu je známá obvyklá praxe včítání přestávek v jednání kratších 30 minut do úkonu právní služby. Nicméně v případě kratších přerušení běžícího jednání jde o jinou situaci, než v případě zpoždění se zahájením jednání. S přestávkami, ke kterým může docházet opakovaně, advokátní tarif výslovně nepočítá. Naproti tomu zpoždění se zahájením jednání je situací, kterou advokátní tarif konkrétně upravuje v § 14 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu. Podle něj advokátu přísluší náhrada za promeškaný čas jen jde-li o zpoždění delší 30 minut. Z toho *a contrario* vyplývá, že v případě kratšího zpoždění náhrada promeškaného času advokátu nepřísluší. Nelze však z toho dovodit, že by advokátu za takové zpoždění příslušela odměna jako za úkon právní služby

účasti na jednání, jehož zahájení se zpozdilo. Bylo již výše vysvětleno, že úprava mimosmluvní odměny v advokátním tarifu nevychází z toho, že advokát musí být nějak finančně honorován za absolutně všechno, co v souladu se svými povinnostmi advokáta pro klienta udělá (viz zmíněná porada trvající méně než jednu hodinu), ale mohou nastat i situace, kdy například pětiminutové čekání na zahájení úkonu nebude součástí žádné položky, za které by bylo možné advokátu podle advokátního tarifu přiznat určitou finanční částku, což automaticky nečiní celkovou odměnu a náhradu hotových výdajů za právní zastupování zjevně nespravedlivou či nepřiměřeně nízkou. K tomu je třeba také připomenout, že náklady zmocněnce následně hradí odsouzený, a nelze ho zavazovat k úhradě částky, která nemá oporu v příslušných právních předpisech.

č. 11

26. Zmocněnkyni proto za účast na hlavním líčení, které bylo dne 27. 8. 2021 nařízeno na 8:30, ale fakticky pro zpoždění kratší 30 minut proběhlo od 8:35 do 10:35 hodin (viz protokol na č. I. 237–241), přísluší podle § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu odměna za jeden úkon právní služby ve výši 1 200 Kč, k čemuž patří paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč a žádná náhrada za 5 minut promeškaného času.

27. Odměna za ostatní úkony právní služby ve shora uvedené tabulce pak s přihlédnutím k výše vyřešené otázce změny výše sazby odměny odpovídá návrhu obhájkyne i napadenému usnesení a není důvod se k nim blíže vyjadřovat.

28. Vrchní soud tedy stanovil počet úkonů právní služby stejně jako krajský soud, a to počtem 9 (oproti obhájkyňině navrhaným 11 úkonům zahrnujícím i vzdání se odvolání a jeden úkon navíc za zpožděné hlavní líčení). Ke každému úkonu právní služby přísluší podle § 13 odst. 1, 4 advokátního tarifu paušální náhrada hotových výdajů (tzv. režijní paušál) ve výši 300 Kč. Zmocněnkyni proto k provedeným úkonům právní služby přísluší dále částka 2 700 Kč (9 x 300).

29. Další rozdíly ve shora uvedené tabulce souvisí s otázkou náhrady za čas promeškaný v souvislosti s poskytnutím právní služby při úkonech prováděných v místě, které není sídlem nebo bydlištěm advokáta strávený cestou do tohoto místa a zpět [§ 14 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu]. K tomu lze nejprve v obecné rovině uvést, že z tohoto ustanovení, na rozdíl

od náhrady za čas promeškaný kvůli zpoždění zahájení jednání [§ 14 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu] vyplývá, že náhrada bude příslušet i za čas strávený na cestě, která zabere méně než 30 minut, přičemž platí, že náhrada činí 100 Kč za každou, byť i započatou půlhodinu (§ 14 odst. 3 advokátního tarifu). Předpokládaná časová náročnost obvykle přesahující 30 minut přitom vyplývá primárně ze vzdálenosti, resp. z toho, že úkon je prováděn mimo místo sídla (nebo bydliště) advokáta. Vzhledem k uplatněnému návrhu obhájkyne je namístě také předeslat, že z § 14 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu se také podává, že čas promeškaný cestou k úkonu je třeba sečíst s časem promeškaným cestou zpět, protože se z hlediska této náhrady jedná o cestu jedinou. Proto nepřipadá v úvahu, aby v rámci jedné takové cesty tam a zpět příslušela náhrada za dvě započaté půlhodiny. Ta může být z povahy věci vždy jen jedna. Trvá-li teda cesta k úkonu např. 40 minut a stejnou dobu zabere i cesta zpět, bude tomu odpovídat náhrada za promeškaný čas 80 minut, tedy dvou celých půlhodin (2x30 min.) a jedné započaté (20 min.), nikoliv za dvě půlhodiny celé (2x30 min.) a dvě započaté (2x10 min.).

30. Zároveň je třeba zohlednit, že náhrada za promeškaný čas advokátu nenáleží, má-li za stejné časové období nárok na odměnu za úkon právní služby, což je výslovně uvedeno v § 14 odst. 4 advokátního tarifu (a do jisté míry odpovídá i judikatuře předcházející zakotvení tohoto ustanovení, srovnej například rozhodnutí publikované pod č. 48/2016 Sb. rozh. tr.). Toto ustanovení se vztahuje na případy, kdy odměna za úkon právní služby zahrnuje v příslušném ustanovení § 11 advokátního tarifu dobou trvání určené časové rozmezí, typicky v trvání dvou hodin, za které přísluší odměna jako za jeden úkon právní služby, přičemž odměňovaný úkon reálně celou takto honorovanou dobu nevyplní. K nároku na odměnu postačuje pouhé započetí takového úkonu. Ze systematického zařazení i textu (nijak nezúženého obecného termínu „náhrada za promeškaný čas“) ustanovení § 14 odst. 4 advokátního tarifu přitom vyplývá, že se uplatní ve vztahu ke všem náhradám promeškaného času podle § 14 advokátního tarifu, tedy jak k náhradě času stráveného cestou k úkonu mimo sídlo advokáta a zpět [§14 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu], tak k náhradě času promeškaného v důsledku zpoždění zahájení jednání před orgánem činným v trestním řízení [§ 14 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu], i k náhradě za čas promeškaný v souvislosti s účastí, resp. dostavením

se ke stanoveným úkonům, které následně fakticky neproběhnou a které jsou vymezeny v § 14 odst. 2 advokátního tarifu.

31. Je tomu tak proto, že zahrnuje-li odměna advokáta typicky časový úsek dvou hodin, nelze v rámci téže doby jakkoliv promeškávat čas (tedy nebyť výdělečně činný), protože jde o čas již honorovaný. Proto například stráví-li cestou k vazebnímu zasedání a zpět advokát 90 minut a samotné jednání, jehož začátek nebyl zpožděn, bude trvat 30 minut, nebude advokátu příslušet žádná náhrada za promeškaný čas, protože celých 120 minut je zahrnuto v odměně za úkon účasti na jednání soudu podle § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu, který trval jen minut 30, a advokát tak reálně žádný čas, v němž by mohl být výdělečně činný, cestou nezameškává. Bylo by naopak v rozporu se spravedlivou odměnou za srovnatelnou práci, pokud by měl advokát nárok na stejnou odměnu a na další náhrady za promeškaný čas v případě, že by úkon právní pomoci fakticky poskytoval pouze 30 minut a za celé odměnou zahrnuté období by k němu stihl dojet a vrátit se zpět do svého sídla (např. při začátku úkonu v 8:45 by vše stihnul v době od 8:00 do 10:00, což je doba zcela obsažená v časovém úseku dvou hodin, za který přísluší odměna), jako v případě, že by se účastnil vazebního zasedání trvajících plných 120 minut a nadto by mu dalších 90 minut zabrala cesta k tomuto úkonu a zpět (např. při začátku úkonu v 8:45 by na cestu k úkonu vyrážel v 8:00 a zpět se vrátil až v 11:30, časové období zahrnuté v odměně za úkon by přitom bylo v tomto případě přesaženo o hodinu a půl). Taková nerovnost ve finančním ohodnocení přitom nemá legitimní opodstatnění ani oporu v právních předpisech. Rozdíl navíc nespočívá v odměně (ta bude v obou případech stejná), ale v nároku na náhradu za promeškaný čas v souvislosti s poskytováním úkonu právní služby.

32. Lichá je tedy i námitka zmocněnkyně, že ve světle (ve stížnosti blíže nespecifikované) judikatury Ústavního soudu nelze při stanovení spravedlivé odměny započítávat čas strávený cestou k úkonu do času zahrnutého v časově vymezené odměně za úkon právní služby, neboť tato položka má své vymezení v příslušném ustanovení vyhlášky. Naopak ze systematického i jazykového výkladu tohoto ustanovení vyplývá, že při stanovení náhrady za čas strávený cestou (stejně jako ostatní čas, který jako promeškaný zakládá nárok na náhradu podle § 14 odst. 1 a 2

advokátního tarifu), je třeba zohlednit, zda není zahrnutý do odměny za některý z úkonů, jejichž počet je odvislý od délky jeho trvání.

33. Na uvedené pak navazuje závěr právní věty II rozhodnutí publikovaného pod č. 25/2018 Sb. rozh. tr., podle které požaduje-li advokát náhradu za promeškaný čas, musí dostatečným způsobem specifikovat, za jaké časové období náhradu požaduje a z jakého titulu. To zmocněnkyně ve svém návrhu ani stížnosti nerespektovala, stejně jako uvedený (a v soudní praxi ustálený) výklad § 14 odst. 4 advokátního tarifu, když za všechny vykonané cesty bez ohledu na délku trvání úkonu, k němuž směřovaly, účtovala náhradu obecně za 4 půlhodiny bez bližšího časového vymezení. Tento požadavek přitom směřuje i k ochraně advokátů, neboť umožňuje přezkoumatelným způsobem zohlednit i nadstandardní trvání cesty způsobené například aktuální dopravní situací, případné zpoždění zahájení jednání či úkonu (a to i v případě, že nedosáhne 30 minut) apod.

34. Konkrétně jde v tomto případě o náhradu za čas promeškaný cestou k výslechům svědků dne 25. 5. 2021 (položka č. 5 tabulky shora). Za tuto cestu v délce 70 km zmocněnkyně účtovala náhradu za 4 půlhodiny, které blíže nevymezila, tedy ve výši 400 Kč. Krajský soud jí přiznal náhradu za jednu celou a jednu započatou půlhodinu (200 Kč). Vycházel přitom z hrubého času úkonu spočívajícího ve výslechu svědků, do kterého zahrnul i přestávky, což činilo 152 minut (od 9:32 do 12:05 hodin) a založilo nárok na odměnu za dva úkony právní služby pokrývající 240 minut, z čehož tedy zbylo 88 honorovaných minut (240 - 152), které pokrývají i část cesty strávené na cestě k úkonům a zpět. Protože zmocněnkyně požadovala náhradu za promeškaný čas v délce zahrnující 4 půlhodiny (tedy až 120 minut), stanovil jí krajský soud náhradu za odměnou nepokrytých 32 minut (120 - 88), tedy za jednu celou a jednu započatou (2 minuty) půlhodinu. Vrchní soud však dospěl k závěru, že náhrada za čas promeškaný cestou jí přísluší maximálně ve výši jedné, a to nejspíše jen započaté půlhodiny. Podle obecně věrohodného a akceptovaného serveru mapy.cz zabere cesta ze sídla zmocněnkyně do B. mezi 39 až 46 minutami. K tomu je třeba připomenout výše zmíněné, že náhrada za čas promeškaný cestou k úkonu a zpět nemůže současně zahrnovat dvě započaté půlhodiny, jak z toho zřejmě zmocněnkyně vycházela, když nijak nepřiblížila (např. poukazem na aktuální dopravní situaci), proč by jí cesta tam a zpět trvajících standardně okolo 80 až 90 minut, z čehož je navíc 88 minut zahrnuto

v odměně za účast na výsleších, zabrala dobu delší o více než dalších 30 minut. Nestandardní okolnost v souvislosti s promeškaným časem musí přitom být v návrhu odůvodněna. S ohledem na ostatní nárokované náhrady za promeškaný čas lze mít za to, že zmocněnkyně skutečně vycházela mylně z toho, že jakmile cesta k úkonu (i cesta zpět) přesáhne 30 minut, zakládá to automaticky nárok na náhradu za 4 promeškané půlhodiny. Vrchní soud tedy dospěl k závěru, že za čas strávený na této cestě náleží zmocněnkyni náhrada jedné půlhodiny, tedy ve výši 100 Kč.

35. U náhrady za čas promeškaný cestou k seznámení se spisem při skončení vyšetřování v Hradci Králové dne 13. 7. 2021 (položka č. 9 tabulky shora), který proběhl od 9:00 do 9:45 hodin (viz záznam ve spise na č. l. 191), už krajský soud § 14 odst. 4 advokátního tarifu překvapivě neaplikoval a v souladu s návrhem zmocněnkyně jí přiznal za cestu v délce 90 km náhradu za 4 půlhodiny promeškaného času, ačkoliv odměna za něj podle § 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu taktéž pokrývá 120 minut (například tedy celý časový úsek od 8:30 do 10:30 hodin). Vrchní soud na základě shora shrnutých východisek dospěl k závěru, že obhájkyni za cestu, která podle serveru mapy.cz trvá standardně okolo 45 minut, tedy celkem (tam a zpět) okolo 90 minut, do čehož je třeba zahrnout nevyužitý, ale honorovaný čas za účast na úkonu, tedy 75 minut (120 - 45), přísluší maximálně náhrada za jednu započatou půlhodinu za zbývajících cca 15 minut (90 - 75), tedy ve výši 100 Kč.

36. Za cestu k hlavnímu líčení dne 27. 8. 2021 (položka č. 13 tabulky shora) do H. K. a zpět do sídla advokátní kanceláře v N. pak vrchní soud zmocněnkyni v souladu s jejím návrhem i rozhodnutím krajského soudu přiznal náhradu za 3 celé a jednu započatou půlhodinu, tedy ve výši 400 Kč, a to z toho důvodu, že úkon, k němuž cesta směřovala, pokryl celých honorovaných 120 minut, a tedy nezahrnuje žádný čas strávený na cestě, která i podle shora odkazovaného portálu mapy.cz trvá standardně okolo 90 minut, tedy rovné 3 půlhodiny bez rezervy např. na běžné dopravní komplikace apod. Nutno však podotknout, že zmocněnkyně ve svém návrhu i ve své stížnosti současně žádala odměnu za dva úkony právní služby kvůli 5 minutám zpoždění začátku úkonu, ačkoliv by jí podle § 14 odst. 4 advokátního tarifu v takovém případě náhrada za čas strávený na takové cestě nepříslušela vůbec, protože by celá cesta byla zahrnutá

v nevyužitých 115 minutách obsažených v odměně za druhý úkon účasti na hlavním líčení (120 - 5).

37. Krajský soud se dále od návrhu obhájkyne odchýlil v otázce cestovních výdajů. K tomu vrchní soud konstatuje, že stanovení cestovních výdajů podle § 13 odst. 5 advokátního tarifu vyplývá z právních předpisů určujících cestovní náhrady. Konkrétně tedy půjde především o zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“). Advokátu podle nich přísluší za každý 1 km jízdy základní náhrada a náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu (§ 157 odst. 3 zákoníku práce). Náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu se určí násobkem ceny pohonné hmoty a množství spotřebované pohonné hmoty (§ 158 odst. 2 zákoníku práce). Cenu příslušné pohonné hmoty stanoví prováděcí právní předpis vydaný podle § 189 zákoníku práce (§ 158 odst. 3 zákoníku práce). Při určení spotřeby pohonné hmoty se podle § 158 odst. 4 zákoníku práce použije údaj o spotřebě pro kombinovaný provoz podle norem Evropské unie.

38. Základní náhrada za cestu osobním automobilem činila v rozhodné době, kdy byly cesty vykonány (duben až srpen 2021) podle § 1 písm. b) vyhl. č. 589/2020 Sb. 4,40 Kč za 1 km a cena za 1 litr benzínu automobilového 95 oktanů podle § 4 písm. a) vyhl. č. 589/2020 Sb. byla 27,80 Kč.

39. Za cestu v délce 90 km (položka č. 8 a 12 tabulky shora) vykonanou vozidlem s rozhodnou spotřebou 5,1 l/100 km proto zmocněnkyni přísluší základní náhrada ve výši 396 Kč (4,40 x 90) + náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu ve výši 127,602 (0,051 x 27,80 x 90); celkem tedy 523,602, s ohledem na to, že koruna obsahuje 100 haléřů tedy po zaokrouhlení na dvě desetinná místa 523,60 Kč.

40. Za cestu v délce 70 km (položka č. 4 tabulky shora) pak přísluší základní náhrada ve výši 308 Kč (4,40 x 70) + náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu ve výši 99,246 (0,051 x 27,80 x 70); celkem tedy 407,246, po zaokrouhlení na dvě desetinná místa 407,25 Kč.

41. Za všechny tři cesty (dvě v délce 90 km a jedna v délce 70 km) tak jde o částku 1454,45 Kč [407,25 + (2 x 523,60)].

42. Podle § 183 odst. 5 zákoníku práce se pak výsledná částka zaokrouhluje na celé koruny nahoru, tedy na 1 455 Kč, což odpovídá návrhu zmocněnkyně, která zaokrouhlení provedla již ve vztahu k částce vztahující se k 1 km výpočtem vycházejícím ze stejných základních východisek $[(0,051 \times 21,80) + 4,40 = 5,8178$, po zaokrouhlení na dvě desetinná místa, neboť koruna se skládá ze 100 haléřů, tedy 5,82 Kč]. Vrchní soud jí proto přiznal náhradu cestovních výdajů podle jejího návrhu.

43. Na základě shora uvedeného tedy vrchní soud zrušil napadené usnesení v celém rozsahu a sám zmocněnkyni stanovil odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové výši 14 955 Kč sestávající z odměny za úkony právní služby ve výši 10 200 Kč, k čemuž přísluší paušální náhrada hotových výdajů ve výši 2 700 Kč, náhrady cestovních výdajů ve výši 1 455 Kč a náhrady za promeškaný čas ve výši 600 Kč, celkem tedy 14 955 Kč. Ve zbytku návrh obhájkyně zamítl, přičemž vycházel z jí modifikovaného návrhu uvedeného ve stížnosti, v níž výslovně uvedla, že nadále nevychází ze sazby odměny za úkon právní služby ve výši 1 300 Kč, ale ze sazby 1 200 Kč, čímž oproti krajskému soudu jí navrhovaným 20 255 Kč došlo ke snížení celkově požadované částky na 19 155 Kč. K takové modifikaci svého návrhu je zmocněnkyně oprávněna, neboť při rozhodování o stanovení její odměny a náhrady hotových výdajů podle § 151 odst. 2, 3, 6 tr. ř. jde o řízení návrhové a ona se svým návrhem tedy může disponovat i v rámci řízení stížnostního, v němž lze uplatňovat nové skutečnosti (§ 145 odst. 2 tr. ř.). Lze dokonce říct, že by v souladu s povinnostmi a etickými pravidly advokáta činit měla, pokud z rozhodnutí soudu prvního stupně vyplýne, že určitou částku účtovala ve zcela zjevném rozporu s advokátním tarifem. Výrokem zamítnutá částka tedy činí 4 200 Kč.

č. 12

č. 12

Pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku nepostačuje, že jde jen o pokus trestného činu (§ 21 odst. 1 tr. zákoníku). Soud musí posoudit všechny okolnosti významné pro stanovení povahy a závažnosti pokusu, jeho přiblížení se k dokonání trestného činu, důvody, pro které k dokonání

nedošlo, a další konkrétní okolnosti případu, jakož i osobu pachatele a jeho osobní a jiné poměry. Teprve na základě jejich komplexního zhodnocení lze odůvodnit postup podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku.

Mimořádné snížení trestu odnětí svobody

§ 58 odst. 6 tr. zákoníku

č. 12

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 8 Tdo 1033/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.1033.2022.1

Nejvyšší soud k dovolání nejvyššího státního zástupce podaném v neprospěch obviněného M. H. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 7. 2022, sp. zn. 8 To 49/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 34 T 2/2022, zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 7. 2022, sp. zn. 8 To 49/2022, ve výroku o trestu, a rovněž i další rozhodnutí na zrušenou část rozsudku obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265m odst. 1 tr. ř. při nezměněném výroku o vině znovu rozhodl tak, že obviněnému M. H. uložil podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání patnácti let, pro jehož výkon jej zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 5. 2022, sp. zn. 34 T 2/2022, byl obviněný M. H. uznán vinným pokusem zvláště závažného zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 140 odst. 1, odst. 3 písm. j) tr. zákoníku, jehož se podle skutkových zjištění zkráceně dopustil tím,

že dne 30. 8. 2021 v přesně nezjištěné době předcházející času 6:50 hodin, v XY, v domě s pečovatelskou službou, v bytě č. 20, poté, co jej poškozená E. H., jeho babička, vpustila do bytu, a k jeho žádosti mu odmítla půjčit peníze, přisedl si k ní na pohovku, a s cílem peníze získat, jí rukama strčil do těla tak, že ji povalil na zem, a v době, kdy ležela na zemi, ji silou střední až vyšší intenzity nohou obutou do sportovní obuvi kopl či dupl nejméně dvakrát do hlavy v oblasti obličeje, a jednou do oblasti paže, když si zkříženýma rukama kryla krk, aniž by se dále zajímal o její stav, jí z poličky pod konferenčním stolem vzal peněženku s uloženou finanční hotovostí nejméně ve výši 1 000 Kč a byt opustil, přičemž předmětným útokem jí způsobil zranění, zejména traumatické subarachnoidální krvácení v oblasti spánkového laloku mozku vlevo, velký plošný krevní výron v měkkých pokrývkách lebních levé spánkově-temenní krajiny, zlomeninu těla dolní čelisti vlevo a další zlomeniny a poranění především v obličejové části hlavy, a tato zranění si vyžádala bezodkladné ošetření poškozené a její hospitalizaci na chirurgickém oddělení nemocnice od 30. 8. 2021 do 14. 9. 2021, pro ztrátu soběstačnosti byla umístěna v nemocnici pro dlouhodobě nemocné, dne 29. 9. 2021 však byla v souvislosti se zhoršením zdravotního stavu nesouvisejícím s útokem přeložena na interní oddělení nemocnice, kde dne 2. 10. 2021 zemřela, přičemž násilí spočívající zejména v opakovaném útoku obviněného nohou na hlavu poškozené ležící na zemi by s přihlédnutím na intenzitu útoku, věk a tomu odpovídající fyzickou kondici poškozené bylo způsobilé zapříčinit zranění poškozené ohrožující jí na životě, a obviněný byl při útoku srozuměn s touto skutečností, přičemž kromě toho by poškozená mohla být ohrožena na životě rovněž rozvojem zánětlivých komplikací utrpěných zlomenin bez včasného poskytnutí lékařské pomoci s podáváním antibiotik, k usmrcení poškozené daným útokem však nedošlo.

2. Za uvedený pokus zvlášť závažného zločinu byl obviněný odsouzen podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání patnácti roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Rovněž bylo rozhodnuto o náhradě škody.

3. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 27. 7. 2022, sp. zn. 8 To 49/2022, z podnětu odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušil uvedený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněného nově odsoudil podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvanácti roků, pro jehož výkon ho zařadil podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku do věznice se zvýšenou ostrahou.

II.

Dovolání Nejvyššího státního zástupce a vyjádření k němu

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podal v neprospěch obviněného nejvyšší státní zástupce výlučně proti výroku o trestu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. dovolání, protože uložený trest za použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku považoval za vyměřený mimo trestní sazbu stanovenou na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným.

5. Pro uvedený závěr nejvyšší státní zástupce vycházel z komentářového výkladu pojmu mimořádného snížení trestu podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 787 a násl., zejména s. 798 až 799), a poukázal i na to, že k mimořádnému snížení trestu pod dolní hranici trestní sazby u pokusu se vyžaduje, aby pokus nedosahoval závažnosti jiných obvyklých případů, a navíc lze k němu přistoupit jen za předpokladu, že vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu posuzované především podle hledisek uvedených v § 39 odst. 7 písm. c) tr. zákoníku, by uložení trestu odnětí svobody v rámci zákonné trestní sazby bylo nepřiměřeně přísné a nápravy pachatele lze dosáhnout i trestem kratšího trvání (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 7 Tdo 124/2016).

6. Dovolatel v konfrontaci s uvedenými zásadami považoval důvody, pro které odvolací soud změnil výrok o trestu oproti soudu prvního stupně za nepřezkoumatelné a kusé, protože s ohledem na dikci § 58 odst. 6 tr. zákoníku odráží pouze to, že je trest ukládán za pokus zločinu, bez vypořádání se s dalšími předpoklady pro jeho aplikaci, tj. povahou a závažností pokusu. Soud nevyložil, z jakých důvodů by bylo použití trestní sazby zákonem stanovené na tento čin pro pachatele nepřiměřeně přísné, a proč lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání.

Přestože se aplikací § 58 odst. 6 tr. zákoníku odchýlil od právního závěru nalézacího soudu, v bodě 13. odůvodnění rozsudku pouze zmínil, že soud prvního stupně při ukládání trestu přihlédl podle § 39 odst. 1 tr. zákoníku k povaze a závažnosti spáchaného činu, k osobním a jiným poměrům obviněného, k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy, a odkázal na rozsudek soudu prvního stupně, ač jím uložený trest označil za nepřiměřeně přísný. Sám však povahu a závažnost pokusu nerozvedl a neosvětlil důvodnost použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku. Nebral do úvahy, že stadium pokusu samo o sobě nemůže odůvodnit uložení trestu odnětí svobody pod spodní hranici zákonné trestní sazby. Vadně vycházel z toho, že „posuzovaný čin není typická loupežná vražda, neboť obviněný ho neplánoval“ a „charakter projeveného násilí, byť ohrozil poškozenou na životě, se nevyznačoval obvyklou mírou brutality“, neboť tyto závěry nenacházejí odraz ve skutkových zjištěních, která svědčí i o dalších okolnostech, na něž odvolací soud nereagoval.

7. Na rozdíl od odvolacího soudu dovolatel kladl důraz na to, že podle výsledků provedeného dokazování obviněný od počátku jednal v úmyslu získat od poškozené finanční hotovost, a když to odmítla, tak na ni fyzicky zaútočil. Aby dosáhl cíle, i přes znalost věku poškozené a jejích fyzických indispozic, ji napadl násilím střední až velké intenzity (kopy, dupáním) směřujícím na hlavu i krk, tj. do místa, kde se nachází životně důležitý orgán (mozek), a tedy věděl, že tím jí může způsobit smrt. Poškozená byla osobou zvláště zranitelnou v důsledku vysokého věku. Poté, co si po útoku vzal peníze, ji na místě zanechal bez pomoci, ač si musel být vědom možných zvláště závažných následků. Skutečnost, že čin obviněného zůstal ve stadiu pokusu, lze přičíst pouze souhře dalších nahodilých okolností, které však v daném případě nemusely nastat.

8. Existence přitěžujících okolností rovněž nesvědčí pro možnost použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku. Jedná se zejména o příbuzenský vztah s obětí, neboť poškozená byla babičkou obviněného, její vysoký věk (devadesát let) a důvěřivost. Obviněný věděl, kde má finanční hotovost uschovanou a mohl si peníze vzít i nenásilným způsobem, přesto však, při vědomí vlastních převažujících fyzických dispozic na poškozenou agresivně zaútočil. Uvedené svědčí o vysoké škodlivosti činu a vyvrací závěry odvolacího soudu, že použití moderačního ustanovení umožňuje povaha a závažnost pokusu, a že nejde o typickou loupežnou vraždu provedenou

s obvyklou mírou brutality. Dovolatel nepřisvědčil ani odvolacím soudem hodnocené obviněným vyjádřené lítosti jako polehčující okolnosti, neboť závěr, že „způsob projevené lítosti odpovídá osobě obviněného, který je osobou simplexní a nelze bez dalšího uzavřít (jak činí nalézací soud), že svého činu skutečně nelituje“, je založen jen na předpokladu takové lítosti, neboť obviněný ji svobodně a vážně neprojevil způsobem nevzbuzujícím pochybnosti. Ovšem i v případě, že by projevená lítost byla opravdová, jde pouze o okolnost polehčující, která by sehrála roli při úvaze o výměře trestu v rámci zákonné trestní sazby, nikoliv pro závěr o možnosti použití moderačního práva. Obdobným způsobem dovolatel nahlížel i na další skutečnosti, o které odvolací soud opřel závěr o možnosti dosažení nápravy obviněného i trestem odnětí svobody kratšího trvání, neboť beztrestnost, pracovní zařazení a řádný způsob života, patří mezi obecné polehčující okolnosti.

9. Vzhledem k těmto názorům nejvyšší státní zástupce v posuzovaném případě neshledal splnění podmínek pro použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku, dospěl k závěru o uložení trestu odnětí svobody mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně a při naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. v jeho druhé alternativě, navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 7. 2022, sp. zn. 8 To 49/2022, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, souhlasil s rozhodnutím v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

10. Obviněný ve vyjádření k tomuto dovolání prostřednictvím obhájkyne nesouhlasil s argumenty dovolatele, protože závěry odvolacího soudu považoval za správné, odpovídající provedení a dostatečně vysvětlené zejména v bodě 13., kde jsou rozvedeny důvody pro naplnění zákonných předpokladů pro mimořádné zmírnění trestu podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku. Obviněný poukázal zejména na skutečnost, že souzený skutek nebyla typická loupežná vražda, neboť ji neplánoval, a charakter projeveného násilí, kterým byl ohrožen život poškozené, se nevyznačoval

obvyklou mírou brutality. Projevil lítost, byť způsobem odpovídajícím jeho simplexní osobnosti. Při ztotožnění se se závěry odvolacího soudu obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265j tr. ř. zamítl. Obviněný též vyjádřil souhlas s tím, aby dovolání bylo projednáno v neveřejném zasedání.

III.

Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

12. Podle obsahu dovolání Nejvyšší státní zástupce důvody v něm uvedené opřel o § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., jenž dopadá na případy, kdy byl obviněnému uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem za trestný čin, jímž byl uznán vinným. Dovolání podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. s odkazem na § 58 tr. zákoníku je možné podat jen tehdy, jestliže bylo mimořádné snížení trestu odnětí svobody aplikováno, ač nebyly splněny pro takový postup zákonem stanovené podmínky. V takovém případě jde o trest uložený pod dolní hranicí trestní sazby stanovené v trestním zákoně, čímž je tento dovolací důvod naplněn [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2003, sp. zn. 5 Tdo 411/2003 (uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, roč. 2004, seš. 26, č. T 617), a ze dne 19. 3. 2014, sp. zn. 3 Tdo 362/2014].

13. Důvody pro odmítnutí dovolání Nejvyšší soud neshledal (§ 265i odst. 1 tr. ř.), a proto přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, v rozsahu a z důvodů, jež jsou v dovolání uvedeny.

14. Dovoláním podaným v neprospěch obviněného nejvyšší státní zástupce vytýká odvolacímu soudu, že při ukládání trestu odnětí svobody obviněnému aplikoval ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku, a obviněnému po zrušení rozsudku soudu prvního stupně uložil za pokus zvláště závažného zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 140 odst. 1, odst. 3 písm. j) tr. zákoníku mírnější trest ve výměře dvanácti roků, pro jehož výkon ho zařadil podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku do věznice se zvýšenou ostrahou, když pro takový postup nebyly splněny zákonem stanovené podmínky.

15. Pro posouzení důvodnosti dovolání Nejvyšší soud vycházel z obsahu přezkoumávaných rozhodnutí. Soud prvního stupně v odsuzujícím rozsudku v bodě 13. vyložil, na základě jakých skutečností opírajících se o podmínky § 39 tr. zákoníku trest obviněnému v trestní sazbě podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku ukládal, a jakými úvahami vztahujícími se k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem byl při závěru o uložení trestu na samé spodní hranici zákonem stanovené sazby veden. Rovněž vyložil, proč nejsou v daném případě splněny podmínky pro uložení trestu ve smyslu § 58 odst. 6 tr. zákoníku, což vysvětlil tím, že čin obviněného byl sice nedokonaným trestným činem, ale míra závažnosti a povaha tohoto pokusu jsou vysoké s ohledem na okolnosti, za kterých byl spáchán a k nápravě obviněného by nepostačil trest kratšího trvání, protože jde o osobu, která není ochotna nahlédnout následků i všech souvislostí své trestné činnosti. Postoj obviněného rozhodně takové úvahy neumožňoval.

16. Odvolací soud uvedený závěr neakceptoval, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu zrušil a znovu sám rozhodl. V bodě 13. svého rozsudku vysvětlil, že soud prvního stupně sice vycházel z účelu trestu a při jeho ukládání přihlédl podle § 39 odst. 1 tr. zákoníku k povaze a závažnosti spáchaného činu, k osobním a jiným poměrům obviněného, jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy, ale i přesto uložil trest nepřiměřeně přísný. Přestože souhlasil i s hodnocením přitěžujících a polehčujících okolností, k nimž soud prvního stupně přihlížel, na rozdíl od něj spatřoval splněnými zákonné předpoklady pro uložení trestu pod dolní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku. K nim uvedl jen to, že obviněný se zločinu vraždy dopustil ve stadiu pokusu, když právě u vraždy je rozdíl mezi jejím pokusem a dokonaným činem zásadní (tuto úvahu však se zřetelem

na konkrétní situaci v posuzované věci nerozvinul). Poukázal jen na to, že souzený skutek není typická loupežná vražda, neboť obviněný jej neplánoval. Rovněž charakter projeveného násilí, byť obviněný ohrozil poškozenou (vzhledem ke specifickým vlastnostem oběti) na životě, se podle něj nevyznačoval obvyklou mírou brutality. Způsob projevené lítosti podle odvolacího soudu odpovídá povaze obviněného, který je simplexní osobou a nelze bez dalšího uzavřít (jak učinil nalézací soud), že svého činu skutečně nelituje. Trestní sazbu od patnácti do dvaceti let v příslušném ustanovení trestního zákoníku považoval za vysokou právě pro to, že předpokládá fatální následek v podobě zmaření lidského života. Po přezkumu všech rozhodných skutečností dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že obviněný spáchal čin toliko ve stadiu pokusu, lze užít ustanovení § 58 odst. 6 tr. zákoníku a trest uložit pod spodní hranici zákonné trestní sazby, neboť to umožňovala povaha pokusu, a současně fakt, že k nápravě obviněného, vzhledem k jeho trestní minulosti a skutečnosti, že řádně pracuje, postačuje trest kratšího trvání než patnáct let odnětí svobody (viz bod 13. rozsudku odvolacího soudu).

17. Nejvyšší soud se s uvedenými závěry odvolacího soudu neztotožnil, kromě dalších, dále rozvedených důvodů i proto, že rozsudek soudu prvního stupně zrušil podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř., tedy proto, že bylo v přezkoumávané čisti rozsudku soudu prvního stupně porušeno ustanovení trestního zákona, avšak důvod tohoto zrušení vůbec nevyložil, a neuvedl, v čem tuto vadu shledal, když v bodě 13. odůvodnění svého usnesení uvedl, že je uložený trest přespříliš přísný, což by však odpovídalo důvodu zrušení podle § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř., jenž však neshledal. V čem soud prvního stupně pochybil, však dostatečně nerozvedl. Rozporuplná se jeví jeho konstatování, že souhlasí se stanoviskem soudu prvního stupně o hodnocení polehčujících a přitěžujících okolností, avšak i přesto shledává zákonné předpoklady pro mimořádné zmírnění trestu. Bohužel ani ty řádně podle podmínek § 58 odst. 6 tr. zákoníku nevyložil, ale jen kuse se omezil na některé z kontextu všech rozhodných podmínek a souvislostí vytržené dílčí skutečnosti, z nichž za zásadní označil spáchání pokusu, fakt, že jde o netypickou vraždu pro neplánování činu, jenž se nevyznačoval obvyklou mírou brutality, a že způsob projevené lítosti odpovídá osobě obviněného. Odvolací soud tím své povinnosti nesplnil, protože, pokud soudem prvního stupně uložený trest považoval za uložený v rozporu se zákonem [viz použité ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř.],

bylo jeho povinností tento postup řádně odůvodnit a vysvětlit, v čem byla uvedená vada shledána. Rovněž bylo povinností odvolacího soudu, jestliže sám považoval za naplněné důvody pro použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku, tyto řádně ze všech zákonem stanovených hledisek uvážit na základě konkrétních zjištěných skutečností. Takto však odvolací soud v této trestní věci nepostupoval.

18. Z těchto důvodů Nejvyšší soud považuje za nutné poukázat na to, že ustanovení § 58 tr. zákoníku jako prostředek soudcovské individualizace trestu umožňuje zmírnění trestu odnětí svobody, pokud nemá alternativu v podobě mírnějšího druhu trestu, a to v případě, když trest odnětí svobody uložený v rámci zákonné trestní sazby by neodpovídal okolnostem konkrétního případu a osobě pachatele, a jestliže dolní hranice tohoto trestu stanovená v zákoně by byla důvodně pocítována jako překážka, která brání uložení přiměřeného trestu v intencích ustanovení § 39 tr. zákoníku (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 789). Toto moderační právo lze využívat za účelem zmírnění mimořádné tvrdosti zákona v případech, kdy konkrétní čin naplňuje po formální stránce znaky trestného činu, avšak jeho závažnost je nižší, než je obvyklá u srovnatelných případů. Použití § 58 tr. zákoníku je výjimkou a musí být v každém případě pečlivě odůvodněno (srov. rozhodnutí č. 1/1965 Sb. rozh. tr.). Tato obecná hlediska jsou v § 58 tr. zákoníku diferencována podle konkrétně vymezených okolností, které se v odstavcích 1 až 7 různí a lze je aplikovat jen při splnění v nich přesně určených podmínek, které jsou u každého odstavce stanoveny jinými skutečnostmi, a které vyjadřují jejich odlišnou povahu a výjimečnost oproti jiným případům.

19. Ustanovení § 58 odst. 6 tr. zákoníku je určeno pro možnost uložení trestu pod dolní hranici trestní sazby u přípravy, pokusu a účastenství ve formě pomoci. Tím se zvýhodňují situace, když jednání, za něž je pachatel odsuzován, nevedlo k následku u konkrétního trestného činu ať proto, že dospělo jen do stadia přípravy (srov. § 20 tr. zákoníku) nebo pokusu (§ 21 odst. 1 tr. zákoníku), anebo jde o pomoc k trestnému činu [§ 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku], která se považuje za nejméně závažnou formu účastenství. Tato okolnost v sobě nese onu mimořádnost, protože trestní zákoník uvedené situace shledává méně závažnými, než je tomu u dokonatého trestného činu, anebo u závažnějších forem

účastenství, a není proto třeba jiných mimořádných okolností. Již při splnění této podmínky má soud možnost zvažovat vhodnost uložení trestu pod zákonem stanovenou trestní sazbu, tedy bez mimořádnosti okolností na straně pachatele nebo případu, jako je tomu např. u § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Skutečnost, že čin nedospěl do dokonaneho stadia anebo jde o pomoc, však jen sama o sobě ještě bez dalšího nepostačuje pro to, aby ke zmínění trestu došlo, protože je třeba, aby byly současně splněny i další dvě podmínky a to, že použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené by bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné, a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání. To, že trestný čin zůstal ve stadiu přípravy, pokusu nebo šlo jen o pomoc, totiž neznamená, že by soudy měly možnost libovolného rozhodování či že by se na toto rozhodování nevztahovala povinnost rozhodovat předvídatelně a přesvědčivě, ale je nutné, aby menší škodlivost přípravy, pokusu či pomoci z hlediska jejich povahy a závažnosti promítly do výše a druhu trestu (vyloučily nepřiměřenou přísnost trestu) a uložily jen takový trest, který postačuje k nápravě pachatele.

20. V projednávané věci jde o pokus k trestnému činu vraždy podle § 21 odst. 1 k § 140 odst. 1, odst. 3 písm. j) tr. zákoníku, a proto je vhodné se v dalším výkladu soustředit na tuto alternativu, u které (na rozdíl od dokonaneho trestného činu) je nedostatek následku důvodem, zpravidla s přihlédnutím k povaze a závažnosti činu, pro závěr o nižší škodlivosti pro společnost, než jakou vykazuje dokonaneý trestný čin, i když jsou zásadně stejně trestné (srov. § 21 odst. 2, § 111 tr. zákoníku). Proto je použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku možné tehdy, když povaha a závažnost pokusu nedosahuje takové společenské škodlivosti, jaké by odpovídala trestní sazba trestu odnětí svobody za dokonaneý trestný čin spáchaný pachatelem, to znamená, že i trest uložený na samé spodní hranici, by byl příliš tvrdý. Nejedná se o pravidelný postup soudu, a proto jej nelze odůvodnit jen běžně se vyskytujícími skutečnostmi ani přesvědčením soudu, že trest odnětí svobody uložený v mezích zákonné trestní sazby by byl pro pachatele příliš přísný (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 24/1966-III. Sb. rozh. tr.).

21. Pro to, aby bylo možné snížit ukládaný trest pod dolní hranici trestní sazby podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku, musí být u pokusu splněny tři podmínky, jimiž jsou povaha a menší závažnost pokusu, okolnost, že uložení

trestu v rámci zákonné trestní sazby bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné, a že nápravy pachatele lze dosáhnout i trestem kratšího trvání. Zákon tyto tři podmínky vyjadřuje gramaticky ve slučovacím poměru, a proto lze dovodit, že mají být splněny kumulativně. Nestačí proto jen zjištění, že došlo k pokusu trestného činu (srov. rozhodnutí č. 14/1965 Sb. rozh. tr.).

22. První podmínka, již je spáchání pokusu trestného činu, u něhož je nutné zvažovat, zda nedosahoval škodlivosti jiných obvyklých případů, se uplatní jen tehdy, jestliže pokus nedosahuje v konkrétním případě takové závažnosti, jaké odpovídá trestní sazba trestu odnětí svobody stanovená na dokonání trestný čin (srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 7 Tdo 124/2016, a ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 6 Tdo 56/2017, a usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. IV. ÚS 2272/20). K tomu dochází v takových případech, kdy nenastal zákonem předpokládaný následek, a čin je vzhledem k významu chráněného zájmu, který jím byl dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem (srov. § 39 odst. 2 tr. zákoníku), méně závažný. Z těchto hledisek je důležité posoudit, do jaké míry se jednání pachatele k dokonání trestného činu přiblížilo. Je nutné přihlížet i k okolnostem a k důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo. Soud má zejména přihlídnout k tomu, jak vzdálené a jak reálné bylo porušení objektu trestného činu z podniknutého pokusu a které skutečnosti zabránily dokonání, čím byly tyto skutečnosti způsobeny a jaký vztah k nim měl pachatel. Přitom bude mít význam, zda šlo o pokus ukončený nebo neukončený, resp. zda nešlo o nezpůsobitý pokus. Větší vzdálenost od dokonání trestného činu, povaha a význam okolností a důvodů, jež zabránily v jeho dokonání, mohou být takového významu, že povedou k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 531).

23. Pro další dvě podmínky vymezené v § 58 odst. 6 tr. zákoníku (uložení trestu v rámci zákonné trestní sazby by bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné vzhledem k povaze a závažnosti pokusu, a že nápravy pachatele lze dosáhnout i trestem kratšího trvání), je významné, že i když toto ustanovení není sice výslovně vázáno na mimořádné okolnosti případu ani na poměry

pachatele, jak to předpokládá § 58 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku (srov. rozhodnutí č. 35/1963 Sb. rozh. tr.), je třeba vycházet i z jejich obecného zhodnocení, protože bez nich by nebylo možné stanovit, jak vysoký trest odnětí svobody je schopen zajistit nápravu pachatele a ochranu společnosti a jestli výměra tohoto trestu by skutečně byla nepřiměřeně přísná (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2003, sp. zn. 5 Tdo 411/2003, uveřejněné v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu roč. 2004, svazek 26, č. T 615). Vždy bude záležet na jejich individuálním posouzení v každé věci s přihlédnutím k § 39 a násl. tr. zákoníku. Je nutné zvažovat, zda jde o naplnění souhrnu takových okolností, aby odůvodňovaly aplikaci uvedeného ustanovení, a proto se pro určení toho, jaký dopad by měl trest uložený v rámci zákonné trestní sazby pro pachatele, nutně vychází z konkrétně zjištěných skutečností v každé individuální věci.

24. Pro stanovení toho, zda by byl trest uložený v rámci trestní sazby pro pachatele nepřiměřeně přísný, a proto je třeba použít § 58 odst. 6 tr. zákoníku, jsou vedle zhodnocení povahy a závažnosti pokusu se zřetelem na význam chráněného zájmu dotčeného činu pachatele, určující i další hlediska stanovená v § 39 odst. 1 tr. zákoníku, zejména osobní, rodinné a majetkové poměry pachatele, jeho dosavadní způsob života a možnost jeho nápravy. Soud přihlédne k chování pachatele po činu, k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit škodlivé následky činu, k jeho postoji k trestnímu řízení. S ohledem na ně lze dospět k závěru o nepřiměřené přísnosti trestu v zákonem stanovené sazbě. Je možné vycházet z porovnání polehčujících okolností ve smyslu § 41 tr. zákoníku, ke kterým však soud přihlédne jako ke snižujícím závažnost trestného činu pod míru obvyklou, jestliže mají vyšší intenzitu, než jim je obecně přisuzována, čímž by se pak trest běžně ukládaný jevil jako nespravedlivý, přísný a neproporcionální. Pro takové úvahy bude namísto zvažovat zejména kritéria přiměřenosti trestních sankcí (§ 38 tr. zákoníku), resp. proporcionalitu trestu odnětí svobody, který představuje vážný zásah do osobní svobody jednotlivce, a vyvolává i další negativní důsledky pro jeho osobní život. Závěr o nepřiměřenosti trestní sankce najde svůj odraz i v tom, jaký dopad mělo pro pachatele pokusu trestní stíhání i výkon trestu, a jak zasahují do jeho soukromého života, cti a dobré pověsti. Pokud by tato pravidla nebyla dostatečně respektována, bylo by takové pochybení způsobilé, vedle porušení práva na osobní svobodu garantovaného čl. 8 odst. 1 Listiny, omezit či porušit právo jednotlivce na respektování a ochranu

jeho soukromého a rodinného života, důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti tak, jak je garantováno v čl. 10 Listiny (srov. nálezn Ústavního soudu 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/2004). Uvedené vychází ze zásady, že jen přiměřená trestní sankce může plnit svůj účel, a v takovém případě být i spravedlivá. Závěr soudu bude záviset i na okolnostech, které jsou znakem příslušné skutkové podstaty spáchaného pokusu trestného činu, pokud jejich význam nebo intenzita naplnění výrazněji vybočují z obvyklých případů takových trestných činů a odůvodňují shovívavější postup při trestání. Při posuzování zkoumané nepřiměřenosti trestu je třeba důsledně dbát na zásadu hlubší individualizace trestní sankce, a to s maximálním ohledem na charakter konkrétního případu (srov. KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 3. přepracované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 410).

25. U kritéria možnosti dosažení nápravy i mírnějším trestem, než stanoví základní trestní sazba, významného pro aplikaci § 58 odst. 6 tr. zákoníku, je nezbytné hodnotit osobní poměry pachatele, avšak bez požadavku na jejich mimořádnost, která se zde (na rozdíl od § 58 odst. 1 tr. zákoníku) nevyžaduje. Stále jde o okolnosti rozhodné pro posouzení toho, zda výměra trestu ukládaného v rámci zákonné trestní sazby dostičuje nebo bude potřebné uložení trestu mírnějšího, s nimiž se soud musí důsledně vypořádat se zřetelem na zcela konkrétní poměry pachatele. Z dosavadního života pachatele pokusu trestného činu by mělo vyplynout, že pro jeho nápravu není nezbytná výše trestu ani v minimální dolní hranici zákonem stanovené trestní sazby. Takový závěr bude nejspíše vycházet z celkového hodnocení jeho dosavadního života, jehož předpokladem je zde např. spořádanost, která může být zárukou, že se pachatel znovu obdobné trestné činnosti nedopustí. Ze způsobu jeho života by měla vyplývat vyrovnanost životního stylu, nutnost požadavku vlastního náhledu na trestnou činnost vyjádřeného buď upřímnou lítostí, nebo snahou pomoci oběti trestného činu lépe snášet příkoří způsobené dopady činu, apod.

26. Nápravou pachatele lze rozumět jeho schopnost opětovaného začlenění do společnosti a uvědomění si, co udělal špatně, a způsobilost se podobnému chování v budoucnu vyvarovat. Tohoto stavu lze docílit vhodnou volbou trestu, u něhož je jedním z hlavních cílů nápravná funkce spočívající v předcházení opakovaným trestným činům. V tomto směru je však třeba možnost nápravy pachatele hodnotit individuálně

s ohledem na jeho osobu, neopomíjeje též jeho možný vývoj a nápravu v průběhu výkonu trestu odnětí svobody a další relevantní aktuální informace. Očekávání vedení řádného života je orientováno do budoucna, a proto na možnost nápravy soud usuzuje podle dosavadního chování a plnění povinností pachatelem, aby mohl předpoklad jeho nápravy, tj. polepšení se, posoudit, a podle tohoto dovodit, v jaké míře se může od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život. Očekávání vedení řádného života, respektive dovršení nápravy odsouzeného v budoucnu, je ze své podstaty předpokladem pravděpodobnostním, byť je třeba ho činit s potřebnou znalostí rozhodných skutečností a musí jít o odůvodněný předpoklad. Za určité kritérium v těchto úvahách lze označit i to, zda se pachatel pokusil odčinit následky svého činu a jak přistupoval k oběti, apod. O možnosti jeho nápravy může svědčit i to, že rozezná či reflektuje okolnosti, které v minulosti přispěly ke spáchání trestné činnosti, zda disponuje znalostmi či schopnostmi, které by svědčily o cíli uplatnit se ve společnosti, má-li náhled na svoji trestní minulost, nebo zda lituje upřímně svého jednání, apod. (přiměřeně srov. nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2021, sp. zn. IV. ÚS 1804/21).

27. Posoudí-li Nejvyšší soud z těchto hledisek rozhodnutí odvolacího soudu ve zkoumané trestní věci, tak se z jeho odůvodnění podává, že se uvedenými kritérii neřídil.

28. Nejvyšší soud se neztotožnil s odvolacím soudem, že by čin, pro který je obviněný M. H. odsuzován, nebyl typickou loupežnou vraždou pro to, že ji neplánoval (plánovitost totiž není běžným kritériem pro loupežnou vraždu). Naopak je třeba zdůraznit, že čin obviněného byl v obžalobě posouzen jako loupež podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, avšak právě s ohledem na vzniklý následek a okolnosti, za kterých byl spáchán, došlo k jeho překvalifikování na pokus vraždy podle § 21 odst. 1 k § 140 odst. 1, 3 písm. j) tr. zákoníku, jehož znakem je to, že jeho jednání bezprostředně směřovalo k dokonání toho, aby jiného úmyslně usmrtil, a to v úmyslu pro sebe získat majetkový prospěch. Z těchto znaků plyne, že šlo o typickou loupežnou vraždu. Od počátku chtěl peníze, a jednal tak prokazatelně v úmyslu získat od poškozené finanční hotovost, a po jejím odmítnutí na ni fyzicky zaútočil, aby dosáhl vytyčeného cíle. Poškozená jej do svého bytu vpustila, protože mu důvěřovala. Peníze mu však dobrovolně nevydala, a proto ji fyzicky napadl natolik razantně a tvrdě, že jí bezprostředně hrozila

smrt. Na rozdíl od odvolacího soudu proto Nejvyšší soud neshledal, že by se nejednalo o typickou loupežnou vraždu, pro niž plánovitost není nutnou podmínkou. Právě situace, která nastala v tom, že poškozená odmítla peníze dobrovolně vydat, podnítila obviněného k tomu, že na ni fyzicky zaútočil. V těchto okolnostech proto Nejvyšší soud důvod pro použití moderačního oprávnění neshledal.

29. Odvolacímu soudu není možné přisvědčit ani v tom, že by jednání obviněného nevykazovalo obvyklou míru brutality, neboť kopání obutou botou, byť s měkkou podešví, avšak do oblasti hlavy a krku oběti, nebo použití nášlapů na obličej, se považuje za brutální jednání, protože zranění u oběti vznikají v určitém časovém úseku, jsou bolestivá, a prožívaná velmi intenzivně. V posuzované věci navíc lze na vyšší míru brutality usuzovat i z toho, že zranění vznikla v obličejové části hlavy, kde poškozená utrpěla dislokovanou zlomeninu čelisti, jařmového oblouku, očníce a další zlomeniny a mnohočetné rozsáhlé krevní výrony i na lebce a krku. Snažila se chránit si zejména rukou krk, na který obviněný rovněž útočil. Lze proto uzavřít, že ani použitý mechanismus není důvodem pro závěr o mírnější formě pokusu vraždy, než bývá v obdobných případech obvyklé. Rovněž ani míra zavinění obviněného není neobvyklá, neboť sice k následku smrti jednal v nepřímém úmyslu, protože poškozenou usmrtit nechtěl, ale forma násilí a brutality, jíž vůči ní útočil, svědčí o jeho srozumění s tím, že takový následek, a to i s ohledem na její vysoký věk a zřejmá onemocnění, může nastat [srov. § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku]. Ke zmocnění se peněz jej však vedl úmysl přímý, neboť tyto si chtěl vzít, což svědčí o jeho zjištěném motivu, jemuž podřídil celé své chování. Z tohoto důvodu je možné usuzovat na vyšší míru zavinění, k níž lze přičíst i jeho přehlíživé chování po činu, když neměl slitování se stavem poškozené, která utrpěla kromě uvedených zlomenin v obličejí, rovněž traumatické subarachnoidální krvácení v oblasti spánkového laloku mozku a velký krevní výron v měkkých pokrývkách lebních. Bylo jen věcí náhody, že jejich následkem nezemřela, neboť ji obviněný zanechal na místě činu a z bytu odešel, aniž by jí přivolal pomoc.

30. Nejvyšší soud z těchto důvodů považuje závěr odvolacího soudu o malé závažnosti pokusu zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 k § 140 odst. 1, odst. 3 písm. j) tr. zákoníku za nesprávný, naopak shledal, že jde podle povahy pokusu o závažný čin, i přesto, že nebyl dokonán, neboť jeho závažnost

se blíží dokonanému činu. Proto nebylo možné shledat splnění podmínek pro použití zmírňujícího ustanovení podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku, jak bylo v podaném dovolání důvodně namítáno.

31. Takovému hodnocení povahy pokusu odpovídá i průběh činu, jenž nenasvědčuje tak nízké závažnosti, aby opodstatňoval zmírnění trestu pro obviněného, který se osobní iniciativou na tom, aby čin nedospěl do dokonaného stadia, nepodílel. Poté, co svou babičku popsáním způsobem napadl, ji nechal ležet, vzal si peníze, pro které si k ní přišel, a přestože viděl, že je vážně zraněná, ji zanechal bez pomoci a její byt v domě s pečovatelskou službou v časných ranních hodinách opustil. Byla to sama poškozená, která byla i přes utrpěná zranění schopna zavolat svému synovi (otci obviněného), jenž jí pomoc přivoláním rychlé záchranné služby zajistil. Nutno zdůraznit, že o vyšší škodlivosti tohoto pokusu svědčí i to, že poškozená byla osobou obviněnému blízkou, s níž se stýkal, a která ho měla ráda. Peníze, které mu obvykle půjčovala či darovala, mu v konkrétní den odmítla dát proto, že je potřebovala pro úhradu své stravy. Podstatné bylo i to, že je zvláště zranitelnou obětí, neboť v době činu jí bylo 90 let, a obviněný věděl, že je nemocná, a že se může jen stěží jeho útokům bránit. Význam má i to, že velmi vážné následky činu obviněného na její zdravotní stav, byť jí smrt nepřivodily, jí velmi ztížily poslední fázi jejího života. Nelze pominout, že následkem pokusu, ke kterému došlo 30. 8. 2021, poškozená musela být do 14. 9. 2021 hospitalizována v Nemocnici Sokolov a na Stomatologické klinice Fakultní nemocnice v Plzni, kde podstoupila dne 10. 9. 2021 operaci (viz spis), a poté byla přeložena do pečovatelského domu D. R., neboť vlivem utrpěných zranění došlo ke ztrátě její soběstačnosti. Dne 29. 9. 2021 došlo ke zhoršení jejího zdravotního stavu před tím, než dne 2. 10. 2021 zemřela, což se však již nestalo v příčinné souvislosti s jednáním obviněného. Potřebné je však uvést, že šlo o ukončený pokus zločinu vraždy, neboť obviněný učinil vše, co pokládal za nezbytné k dokonání trestného činu, avšak k jeho dokonání přesto nedošlo jen proto, že byla poškozené díky její vlastní aktivitě včas poskytnuta odborná lékařská péče.

32. Podle § 140 odst. 3 písm. j) tr. zákoníku lze obviněnému uložit trest odnětí svobody v sazbě od 15 do 20 roků, a pro přiměřenost uložení trestu v tomto rozpětí jsou též rozhodné výše zjištěné skutečnosti. Obviněný je postihován za to, že se po pokusu vraždy, jenž spáchal v úmyslu získat pro sebe majetkový prospěch, což byl záměr, který po napadení poškozené

realizoval, a peníze si vzal, nezajímal o její stav, nezjišťoval, jak je vážný, nehleděl na ni, a s penězi, o nichž věděl, že je poškozená potřebuje na zaplacení obědů, bez toho, aby vyvinul jakoukoliv snahu jí pomoci, její byt opustil. Uvedené skutečnosti svědčí o tom, že ukládání trestu podle uvedené trestní sazby se nejeví pro obviněného nepřiměřeně přísným s ohledem na okolnosti činu, které naopak svědčí pro nutnost obviněného potrestat pro jeho necitelnost a hrubost vůči své babičce přiměřeně situaci. Vážně ohrozil na životě ženu ve stáří 90 let, která navíc byla nemocná, žila v domě s pečovatelskou službou, kde jí obviněný navštívil pouze proto, aby mu dala peníze. Význam chráněného zájmu je zde vyšší, neboť chráněným objektem je zde zvláště zranitelná oběť [viz § 2 odst. 4 písm. b) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů].

33. Ani poměry obviněného nejsou výrazněji polehčující, protože z obsahu spisu (srov. zejména znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, viz spis), je patrné, že jde o osobu, jež má ukončené pouze základní vzdělání, vyšší vzdělání nedokončil, protože chtěl pracovat a vydělávat. Přestože vrcholově sportoval (byl boxer do 25 let), uvedenou okolnost nikterak pro svůj další život pozitivně nezhodnotil. V době spáchání skutku pracoval jako dělník – lešenář, a proto lze kladně hodnotit, že měl svůj vlastní a stálý příjem. Je svobodný a bezdětný, byl kuřák, požíval alkohol a byl pravidelným uživatelem marihuany a pervitinu. V minulosti byl uznán vinným pro úmyslné trestné činy podle § 274 odst. 1 a § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a byl odsouzen k výchovným trestům, k těmto odsouzením však není možné přihlížet. Uvedené svědčí pro závěr, že přestože obviněný pracuje, vydělané prostředky mu však zřejmě na jeho životní styl nestačí, a proto si peníze opakovaně půjčoval od své staré babičky, jeho osobní poměry tedy nebyly příliš spořádané, jak dovodil rovněž soud prvního stupně (viz bod 13. jeho rozsudku).

34. Pro možnost jeho nápravy trestem pod dolní hranicí zákonné trestní sazby rovněž zjištěné skutečnosti nesymplicky, protože zjednáání obviněného po činu není jeho sebereflexe příliš patrná. K okolnosti, že by činu litoval, což považoval odvolací soud za podstatné hledisko pro závěr o nutnosti použití zmírňujícího ustanovení podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku, Nejvyšší soud uvádí, že simplexní osobnost, jak odvolací soud zdůrazňoval, se na projevení upřímné lítosti nad tím, co své babičce provedl, rozhodně významněji nepodílela. Po komplexním posouzení chování obviněného

se zjevně správným jeví závěr soudu prvního stupně (viz bod 13. jeho rozsudku), který, na rozdíl od odvolacího soudu, vycházel z toho, že obviněný sice vyjádřil lítost nad svým jednáním, nicméně se do ní promítala zejména lítost nad vlastním osudem v důsledku spáchaného činu, když hovořil o tom, že se nemůže rodině podívat do očí, a tedy evidentně litoval zpřetrhání rodinných vztahů. Sám uvedl, že babičku v nemocnici nenavštívil, neboť by to nedělalo dobrotu. Prostřednictvím sestry se omluvil a údajně jí do nemocnice poslal kytici. Náhled na závažnost svého jednání a skutečnou lítost nad osudem poškozené soud prvního stupně v těchto skutečnostech neshledal, s čímž se Nejvyšší soud ztotožnil. Z chování obviněného dostatek upřímné lítosti neplyne, a s ohledem na závěry soudu prvního stupně nelze dojít ani k závěru, že by získal celkový náhled na svůj čin. Projevení účinné lítosti jako je tomu např. u § 33 tr. zákoníku, není nezbytnou podmínkou pro postup podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku, ale takový upřímný projev svědčí o uvědomění si negativních důsledků trestného činu, pro což v této věci podklady nejsou, neboť obviněnému chybí náhled na vlastní čin, a není parné, že by si uvědomil všechny jeho důsledky, a to zejména s ohledem na případné útrapy, jež oběti přivodil. Význam by měla snaha zmírnit následky činu osobním přístupem anebo nabídnutou pomocí, což se však v této věci nestalo. Takové snahy z chování obviněného po činu neplynou. Ostatně ani otcí o tom, že jeho matku napadl, a z jakých důvodů, neřekl, přestože jej druhý den požádal o odvoz do zaměstnání. Za babičkou do nemocnice nešel, kytku jí osobně nedonesl, případnou omluvu jí osobně ani písemně nesdělil, což jsou projevy, z nichž upřímná lítost není patrná.

V.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

35. Nejvyšší soud ze všech uvedených důvodů dospěl k závěru, že podmínky pro použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku v této věci splněny nebyly, a proto rozsudek odvolacího soudu v části týkající se výroku o trestu podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil, včetně navazujících rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud nepovažoval za vhodné, aby i přes zjištěné vady věc po zrušení rozsudku odvolacího soudu věc tomuto soudu vrátil k novému projednání a rozhodnutí, neboť by se tím pouze oddalovala právní moc a vykonatelnost předmětného rozhodnutí, a považoval za vhodné při splnění všech dalších podmínek, aby výrok o trestu sám znovu vynesl.

36. Veden všemi výše popsanými úvahami a zjištěními podle § 265m odst. 1 tr. ř. znovu (při nedotčeném výroku o vině) rozhodl tak, že obviněnému uložil trest v sazbě podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku, a pro jeho výměru na samé spodní hranici trestní sazby vycházel ze všech rozhodných skutečností, jak je rozvedl soud prvního stupně v bodě 13. svého rozsudku. Posuzoval okolnosti, za kterých k činu došlo a vycházel ze zjištěných poměrů obviněného (viz § 38 odst. 2 a § 39 tr. zákoníku), přičemž přihlížel k přitěžujícím i polehčujícím okolnostem se zřetelem na skutečnosti plynoucí též ze závěrů soudu prvního stupně, neboť se s jeho argumenty ztotožnil. Výměru trestu odnětí svobody zvažoval v intencích těchto závěrů.

37. Nejvyšší soud podotýká, že i přesto, že neshledal důvody pro použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku, jeví se vhodným obviněnému uložit trest na samé spodní hranici trestní sazby, a to zejména vzhledem k tomu, že jde o pokus trestného činu, který je mírnější formou trestné činnosti. Soud přihlížel též k jeho méně významné části doznání, byť popíral okolnosti pro něj nepříznivé, přesto však svou účast na činu přiznal. Na obviněného se hledí jako by byl netrestaný, což lze zvážit v jeho prospěch, stejně jako to, že babičku v minulosti navštěvoval a pomáhal jí. Uvedené skutečnosti umožňují, aby mu byl trest uložen na samé spodní hranici trestní sazby.

38. S přihlédnutím k výše uvedenému, a zejména proto, že obviněný byl za takto závažnou trestnou činnost odsuzován poprvé, Nejvyšší soud poté, co v uvedeném rozsahu rozsudek odvolacího soudu zrušil, sám podle § 265m odst. 1 tr. ř. při nezměněném výroku o vině znovu rozhodl tak, že obviněného M. H. odsoudil podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání patnácti let, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou.

č. 13

Prohlášení viny podle § 206c tr. ř. je dobrovolným vyjádřením obviněného, které činí po řádném poučení soudem na základě své vůle o skutku kladeném mu za vinu, jímž souhlasí, že ho spáchal, i s tím, jak je v obžalobě právně posouzen. Jde o svobodný projev vůle, jenž není vázán na další konkrétní postup či rozhodnutí soudu (např. na rozhodnutí

o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř.). Právní důsledky spojené s prohlášením viny nenastávají okamžikem učinění prohlášení obviněným, ale až rozhodnutím soudu o tom, zda ho přijímá nebo nepřijímá (§ 206c odst. 4 tr. ř.).

Soudem přijaté prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 7 tr. ř. nelze odvolat, a to ani v dalším řízení v téže věci bez ohledu na to, zda došlo ke zrušení meritorního rozhodnutí, které na prohlášení viny navazovalo.

č. 13

Prohlášení viny

§ 206c tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. 8 Tdo 722/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.722.2022.1

Nejvyšší soud odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného D. Ú. proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 8. 3. 2022, sp. zn. 55 To 24/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 33 T 50/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v České Lípě rozsudkem ze dne 9. 11. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, uznal obviněného D. Ú. vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku spáchaným tak, že

dne 8. 2. 2021 ve 21:45 hodin řídil po pozemní komunikaci II/259, v obci D. po předchozím požití psychotropní látky, bez vážného

důvodu osobní motorové vozidlo tovární značky XY, šedé barvy, RZ: XY, a když byl zastaven a kontrolován hlídkou Policie České republiky, Obvodní oddělení XY, byla u něj provedenou orientační zkouškou pomocí testu DrugWipe® 5 SP v jeho slinách zjištěna přítomnost THC, a v krvi odebrané mu téhož dne ve 23:58 hodin v nemocnici Česká Lípa, mu byla znaleckým zkoumáním zjištěna přítomnost látky delta-9-tetrahydrokanabinolu v koncentraci 14,4 ng/ml, přičemž látka delta 9-tetrahydrokanabinol patří mezi psychotropní látky uvedené v příloze č. 4 k nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve smyslu § 44c odstavec 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákon, a po ovlivnění touto látkou se nacházel ve stavu, který nebyl slučitelný s bezpečným řízením a ovládáním vozidla.

2. Za uvedený přečin soud prvního stupně obviněného odsoudil podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání tří měsíců, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání dvanácti měsíců. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku mu uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dvanáct měsíců.

3. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, jako soud odvolací, usnesením ze dne 8. 3. 2022, sp. zn. 55 To 24/2022, odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu obviněný podal prostřednictvím obhájce podle § 265b odst. 1 písm. h), i) tr. ř. dovolání, protože napadené usnesení spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení a byl mu uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, o což opíral především své přesvědčení, že mu byl vadně uložen trest zákazu činnosti. Poukázal zejména na to, že tím, že řídil vozidlo pod vlivem návykové látky, nevznikla žádná škoda, spolupracoval s policejními orgány a poskytl veškerou součinnost. Navíc je bezúhonnou osobou a nikdy nebyl za obdobné jednání postížen ani v přestupkovém

řízení. Od počátku činil vše, aby své jednání ospravedlnil a napravil se, vzdal se užívání marihuany a uzavřel darovací smlouvu pro spolek na podporu zvířat se závazkem uhradit peněžitou částku 5 000 Kč.

5. Obviněný nepochybně skutek, jenž se stal, ale vytýkal, že odvolací soud nepřezkoumal výrok o vině. Zdůraznil, že soudy nebraly do úvahy skutečnosti, které bylo třeba zvažovat v jeho prospěch a promítnout do podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř., podle něhož postupoval soud prvního stupně v usnesení ze dne 10. 8. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, které ovšem odvolací soud považoval za nesprávné zejména proto, že nepostačovalo jen prohlášení obviněného, že se ve zkušební době podmíněného zastavení zdrží řízení motorových vozidel, ale bylo nutné uložit trest zákazu činnosti. Proto usnesení soudu prvního stupně zrušil rozhodnutím ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 55 To 362/2021, a věc tomuto soudu vrátil s tím, že nejsou splněny podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání. Podle obviněného odvolací soud vadně bez dalšího shledal jeho vinu pouze na základě doznání, které však učinil pro účely podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř., jež odvolací soud neakceptoval. Obviněný poukázal na rozdíl mezi doznáním podmiňujícím postup podle § 307 odst. 1 písm. a) tr. ř. a prohlášením viny podle § 206c odst. 1 tr. ř., a konstatoval, že když se doznal podle § 307 odst. 1 písm. a) tr. ř., nemohl odvolací soud postupovat podle § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř. a tvrdit, že nemohl výrok o vině s ohledem na prohlášení viny obviněného podle § 206c tr. ř. přezkoumávat. Za takových okolností proto nebyla v souladu s § 2 odst. 5, 6 tr. ř. vina řádně posouzena, neboť nebyla bez rozumných pochybností prokázána (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2009, sp. zn. 4 Tz 5/2009).

6. Obviněný zaměřil dovolání i proti výroku o trestu zákazu činnosti spočívajícím v zákazu řízení všech motorových vozidel s tím, že soudy nesprávně posoudily veškeré okolnosti a uložily ho v rozporu se zákonem, protože za přečin podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku nelze mechanicky ukládat trest zákazu činnosti. Vytýkal soudům, že dostatečně nezhodnotily zásadu přiměřenosti trestní sankce a princip proporcionality (viz nálezný Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 2027/17). Nebraly v této souvislosti do úvahy všechny okolnosti spáchaného činu a jeho poměry ve smyslu zásad uvedených v § 38 tr. zákoníku. Pro obviněného je uložený trest téměř likvidační, když bylo možné účelu trestního řízení dosáhnout i jiným

druhem trestu, např. uložením obecně prospěšných prací nebo peněžitým trestem. Soudy nedbaly na to, že skutku upřímně litoval, a že v důsledku tohoto trestu přišel o jediný zdroj obživy, což má negativní dopad i na jeho prarodiče, kterým vypomáhal finančně a zajišťoval jim transport. Předmětný skutek je jediným přešlapem v jeho životě. Jde i o vybočení z rozhodovací praxe v jiných, obviněným dokladovaných případech (viz rozhodnutí v trestních věcech Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 4 T 298/2015 a sp. zn. 2 T 220/2017 a další), v nichž došlo k podmíněnému zastavení trestního stíhání, aniž by byl obviněným uložen trest zákazu činnosti, ač šlo o typově závažnější jednání. I když soudy v jeho trestní věci nejsou těmito rozhodnutími vázány, jde o rozpornost s ústavními principy a právní jistotou. Z těchto důvodů je trest zákazu činnosti uložený obviněnému nezákonný, a jedná se o trest, který zákon nepřipouští.

7. Závěrem dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 8. 3. 2022, sp. zn. 55 To 24/2022, i rozsudek Okresní soud v České Lípě ze dne 9. 11. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř. a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

8. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (§ 265h odst. 2 tr. ř.) ve vyjádření k dovolání poukázala na to, že soud prvního stupně postupoval podle § 206c odst. 1 tr. ř., neboť obviněný prohlásil, že je vinný spácháním skutku tak, jak je popsán v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací v ní uvedenou, a soud toto prohlášení viny přijal (§ 206c odst. 4 tr. ř.), tudíž dokazování prováděno nebylo. Z těchto důvodů v rozsahu výroku o vině je dovolání obviněného nepřípustné, protože prohlášení viny bylo učiněno v souladu se zákonem. Negovala právní závěr obviněného, že v posuzované trestní věci není možné přihlížet k prohlášení viny, protože k němu došlo za účelem podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 odst. 1, 2 tr. ř., které počítá pouze s doznáním, nikoliv s prohlášením viny. Uvedla, že institut prohlášení viny zahrnuje doznání, které je obsahově totožné s prohlášením obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Institut podmíněného zastavení trestního stíhání tedy může navazovat, resp. být spojován rovněž s prohlášením viny podle § 206c odst. 1 tr. ř.

9. Přípustným je podle státní zástupkyně dovolání pouze ohledně výroku o trestu zákazu činnosti, avšak s ohledem na ustanovení podle § 265b odst. 1 písm. h) a i) tr. ř. nepřiměřenost trestu nedopadá na žádný z dovolacích důvodů (viz rozhodnutí č. 22/2003 Sb. rozh. tr.). Proti trestu lze námitky vznášet prostřednictvím důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., pokud byl uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně za trestný čin, jímž byl uznán vinným. Takové pochybení ale dovolatel nevytýká. Zásah dovolacího soudu by tedy přicházel v úvahu pouze výjimečně, kdyby dospěl k závěru, že uložený trest je v extrémním rozporu s povahou a závažností trestného činu a s dalšími relevantními hledisky (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1561/2016, a ze dne 25. 6. 2018, sp. zn. 8 Tdo 718/2018), např. není-li respektována zásada přiměřenosti trestních sankcí a proporcionality, protože ukládání trestu obecnými soudy se nemůže ocitnout vně rámce ústavní konformity, což se vztahuje zejména na případy, kdy obecné soudy při rozhodování o trestu mohou porušit některé ústavně zaručené základní právo nebo svobodu obviněného (viz nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04). K tomu může dojít, jestliže rozhodnutí o trestu je nepřezkoumatelné v důsledku absence odůvodnění, nachází-li se mimo kritéria pro volbu druhu a stanovení konkrétní výměry trestu, či je založeno na skutkovém stavu zjištěném v extrémním rozporu s provedeným dokazováním anebo v důsledku tzv. opomenutých důkazů (viz nález Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2018, sp. zn. II. ÚS 492/17, a usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2947/17). Takové nedostatky však v řízení předcházejícím vydání přezkoumávaných rozhodnutí neshledala.

10. Trest zákazu činnosti byl v posuzované trestní věci obviněnému uložen za trestnou činnost spáchanou v souvislosti s řízením motorového vozidla, takže jeho uložení není v rozporu se zákonem, a i když obviněný projevil jistou sebereflexi a uvědomění si škodlivosti spáchaného činu, přesto bylo třeba vzít v úvahu, že byl příležitostným uživatelem marihuany, byl zaměstnán jako testovací řidič, a právě její užívání se promítlo do ovlivnění jeho řidičských schopností, čímž vystavil jiné řidiče riziku kolize a ohrožení života a zdraví, což zvyšuje společenskou škodlivost jeho trestného jednání. Tyto skutečnosti, o něž se opíral odvolací soud, svědčí o tom, že tento druh trestu měl být obviněnému uložen.

Délka trestu zákazu činnosti vyměřená na samé spodní hranici zákonné trestní sazby je spáchanému činu zcela přiměřená, a není třeba tento druh trestu a jeho výměru porovnávat s jinými obdobnými trestními věcmi, neboť je při ukládání trestu třeba dbát zásadu individuálního posouzení každé věci. Při závěru, že trest byl vyměřen v souladu se všemi podmínkami, státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl.

III.

Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud shledal, že dovolání podal obviněný jako oprávněná osoba podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a dále zkoumal splnění podmínek přípustnosti dovolání podle § 265a odst. 1, 2 tr. ř., zejména s ohledem na to, že soud prvního stupně ve smyslu § 206c odst. 4 tr. ř. přijal prohlášení obviněného o vině, což má význam pro rozsah přezkumné činnosti Nejvyššího soudu.

12. Podle § 265a odst. 1 tr. ř. lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. Skutečnost, kdy zákon takovou možnost napadnout dovoláním rozhodnutí soudu druhého stupně připouští, vyplývá z povahy takového rozhodnutí a řízení z jakého vzešlo. Dovolatel může napadnout dovoláním rozhodnutí odvolacího soudu pouze v tom rozsahu, v jakém byl podle § 254 odst. 1 tr. ř. odvolací soud oprávněn přezkoumat rozsudek soudu prvního stupně (srov. rozhodnutí publikované pod č. 20/2004 Sb. rozh. tr.). Obdobně tomu je tehdy, jestliže obviněný prohlásil vinu podle § 206c odst. 1 tr. ř. a soud toto prohlášení přijal (§ 206c odst. 4 tr. ř.), protože podle § 206c odst. 7 věta druhá tr. ř. skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem [§ 246 odst. 1 písm. b) tr. ř.], což v důsledku znamená, že odvolací soud výrok o vině v rozsahu, v jakém bylo soudem prohlášení viny obviněného přijato, nemůže přezkoumat podle § 254 odst. 1 tr. ř., protože ho podala osoba, která takovou část rozsudku nemůže napadat. Tudíž ani Nejvyšší soud nemůže v této části rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumávat.

13. Vzhledem k tomu, že takto v posuzované věci rozhodl i odvolací soud a rozsudek soudu prvního stupně ve vztahu k výroku o vině nepřezkoumával, tak Nejvyšší soud shledal, že v rozsahu, v jakém obviněný prohlásil svou vinu, není dovolání ve smyslu § 265a odst. 1 tr. ř. přípustné.

14. Podle protokolu o hlavním líčení konaném soudem prvního stupně dne 10. 8. 2021 obviněný za přítomnosti svého obhájce po přednesení návrhu na potrestání a po poučení samosoudkyní o možnosti sjednat dohodu o vině a trestu podle § 206b tr. ř., nebo prohlásit vinu podle § 206c tr. ř., anebo prohlásit skutečnosti uvedené v návrhu na potrestání za nesporné podle § 206d tr. ř., výslovně uvedl „prohlašuji svoji vinu, jsem vinen skutkem, který byl čten státní zástupkyní, prohlašuji, že jsem se toho skutku dopustil, souhlasím s tím, že je i správně kvalifikován, a že skutečnosti uvedené v obžalobě považuji za nesporné a souhlasím s tím, aby se upustilo od jejich dokazování“. Státní zástupkyně k přijetí tohoto prohlášení zaujala kladné stanovisko. Samosoudkyně podle § 206d tr. ř. (podle obsahu šlo správně o § 206c tr. ř.) vyhlásila usnesení, že „soud přijímá prohlášení viny obžalovaného a dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu, tedy při zachování popisu skutku a právní kvalifikace tak, jak je uvedeno v návrhu na potrestání, nebude prováděno“. Dále soud prvního stupně vyslechl obviněného pouze k jeho osobním poměrům a provedl listinné důkazy a ve věci rozhodl rozsudkem, jak je výše popsán.

15. Z uvedeného je tedy zjevné, že obviněný prohlásil vinu a souhlasil s použitou právní kvalifikací skutku jako přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku. Vše zcela ve smyslu § 206c tr. ř., což soud usnesením přijal. Z těchto důvodů mohl Nejvyšší soud přezkoumávat pouze jiné výroky, které se netýkají rozsahu, v jakém soud ji přijal prohlášení viny obviněného.

IV.

Důvodnost dovolání

a) k důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

16. Obviněný dovolání podal i proti jiným skutečnostem, ve vztahu k nimž uplatnil důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. podle něhož je možné podat dovolání, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení

skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Tento dovolací důvod se týká nesprávné aplikace zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu na zjištěný skutkový stav, jímž je dovolací soud vázán. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze s odkazem na uvedený dovolací důvod vytýkat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“, jímž se rozumí zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva (srov. sjednocovací materiál uveřejněný pod č. 36/2004, s. 299 Sb. rozh. tr.). Obsah konkrétně uplatněných námitek, tvrzení i právních názorů, o něž je v dovolání opírána existence určitého dovolacího důvodu, musí skutečně věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., pouze formální odkaz na příslušné ustanovení nestačí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. 5 Tdo 482/2002). Aby Nejvyšší soud mohl věcně dovolání přezkoumat, tak tvrzení v dovolání musí po obsahové stránce konkrétní dovolací důvod skutečně naplňovat, pokud tomu tak není, jde o dovolání podané z jiného než zákonem uvedeného důvodu [viz § 265i odst. 2 písm. b) tr. ř.].

17. Tyto zásady je možné prolomit, jestliže nebyly dodrženy zásadní požadavky spravedlivého procesu (srov. článek 6 Listiny a články 36 a 38 Úmluvy), neboť rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 125/04, ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, stanovisko pléna ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

18. Obsah dovolání v posuzované věci svědčí o tom, že obviněný výslovně nenapadá skutek, jak byl soudy zjištěn, ani jeho právní kvalifikaci, čímž respektuje rozsah, v jakém svou vinu prohlásil, jakož i nemožnost Nejvyššího soudu v tomto smyslu výrok o vině přezkoumat. Podstatou námitek podřazených pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., a to zcela v rozporu s jeho zákonným vymezením, je nespokojenost obviněného s procesním postupem, který po jeho prohlášení viny podle § 206c odst. 1 tr. ř. následoval.

19. Přestože tyto námitky stojí mimo uplatněné dovolací důvody, Nejvyšší soud k nim *obiter dictum* uvádí, že obviněný se zcela neopodstatněně domáhá postupu podle § 307 tr. ř., resp. odvolacímu soudu vytýká, že zrušil soudem prvního stupně vydané rozhodnutí, jímž trestní stíhání obviněného podmíněně zastavil, a ten v nyní přezkoumávaném rozhodnutí názory odvolacího soudu akceptoval a obviněnému při trvání jeho prohlášení o vině a trestu (§ 206c odst. 1, 4 tr. ř.) uložil vedle podmíněného odsouzení i trest zákazu činnosti řízení všech motorových vozidel. Postup podle § 307 odst. 1, 2, 3 tr. ř. je rozhodnutím soudu, jenž v řízení o přečinu může se souhlasem obviněného zastavit trestní stíhání, jsou-li splněny další zákonem stanovené podmínky, mimo jiných, že se obviněný doznal. Záleží tedy na posouzení všech rozhodných skutečností, na jejichž základě soud rozhodne.

20. Prohlášení viny podle § 206c odst. 1 tr. ř. (zařazeného do zákona zákonem č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů a některé další trestní předpisy, s účinností od 1. 10. 2020) umožňuje obviněnému prohlásit, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě (§ 206c odst. 1 tr. ř.). Jde o kvalifikovanější formu pozitivní aktivní účasti obviněného na konečném objasnění jeho trestné činnosti a rozhodnutí o ní. Podle § 206c odst. 6 tr. ř. se dokazování v rozsahu, v jakém obviněný prohlásil vinu, neprovádí, a je-li soudem přijato (§ 206c odst. 4 tr. ř.), je podle § 206c odst. 7 tr. ř. nevratné, protože prohlášení viny nelze odvolat a skutečnosti v něm uvedené nelze napadat opravným prostředkem. Z toho plyne, že zákon vylučuje zpětné hodnocení obsahu prohlášení (skutečností v něm uvedených), a to na základě řádného i mimořádného opravného prostředku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 7 Tdo 533/2021).

21. Uvedené zásady svědčí i o tom, že prohlášení viny je dobrovolným vyjádřením obviněného, které činí po poučení soudem podle své vůle o činu, který mu je kladen za vinu, a souhlasí s tím, že ho spáchal i s tím, jak byl v obžalobě právně posouzen. Jde o svobodný projev vůle čímkoliv nepodmíněný. O tomto prohlášení rozhoduje soud tak, že vysloví, zda ho

přijímá nebo nepřijímá (§ 206c odst. 4 tr. ř.). Podle § 206c odst. 5 věta první tr. ř. soud prohlášení viny nepřijme, není-li v souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo zjistí-li, že v předchozím řízení došlo k závažnému porušení práv obviněného. Prohlášení viny tedy nesmí přijmout, pokud by bylo v rozporu se zásadami řádného objasnění věci podle § 2 odst. 1 tr. ř., článku 8 odst. 2 Listiny a článku 6 odst. 1 Úmluvy anebo by došlo k porušení práva na obhajobu, srov. články 38 odst. 2 a 40 odst. 2, 3 Listiny. Ustanovení § 206c odst. 5 věta druhá tr. ř. stanoví, že soud prohlášení viny nemusí přijmout, pokud takový postup nepovažuje za vhodný s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran, z čehož je zjevné, že soud před rozhodnutím musí uvedené skutečnosti uvážit a před přijetím prohlášení obviněného je zvažovat a své rozhodnutí i s ohledem na ně korigovat. Rozhodným pro závěr o tom, zda prohlášení obviněného bude mít důsledky, které jsou s ním spojované, není samotné prohlášení obviněného, ale až uvedené rozhodnutí soudu o tom, že ho přijímá, případně nepřijímá. Takto učiněné rozhodnutí soudu nelze napadnout žádným opravným prostředkem. Důsledkem jeho nepřijetí je jen to, že soud k prohlášení obviněného nepřihlíží, a provádí dokazování. To vyplývá i z ustanovení § 206c odst. 8 tr. ř., podle něhož, pokud soud rozhodne, že prohlášení viny nepřijímá, k prohlášení viny se nepřihlíží, tzn., že se ve věci provádí dokazování a soud o vině obviněného podle jeho výsledků rozhodne, jako by takové prohlášení učiněno nebylo. V takovém případě však obviněný i proti výroku o vině může podat opravné prostředky, protože se zde neuplatní § 206c odst. 7 písm. c) tr. ř., neboť druhá věta tohoto ustanovení platí jen v případě, kdy je prohlášení viny soudem přijato.

22. Podle uvedené zákonné úpravy je zřejmé, že prohlášení viny obviněného není podmíněno tím, jakým směrem se má další dokazování, případně řízení ubírat, stejně tak nejsou zákonem stanoveny žádné jiné podmínky ani vazby na konkrétní procesní postup, na nějž soud přijetí prohlášení viny nemůže vázat, a ani obviněný své prohlášení jím nemůže podmiňovat. Toto prohlášení má zásadně vztah jen k tomu, že v rozsahu, v němž byla vina prohlášena, se dokazování ke skutku nebo části trestného jednání uvedeného v obžalobě neprovádí a bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu; tím není dotčena možnost vyslyšet obviněného k účasti jiných osob na spáchaném skutku, ohledně kterého prohlásil vinu (§ 206c odst. 6 tr. ř.).

23. V posuzované věci je se zřetelem na námitky obviněného nutné zdůraznit právě nezvratitelnost soudem přijatého prohlášení viny, protože podle § 206c odst. 7 tr. ř. ho nelze odvolat. Toto pravidlo je striktní, platí za všech okolností a je tedy absolutní, protože zákon s ním nespojuje žádné další okolnosti a neuvádí ani žádné výjimky, které by ho mohly prolomit. Z tohoto důvodu, jsou námitky obviněného uplatněné v dovolání, jimiž poukazyval na to, že jeho prohlášení se vztahovalo k postupu podle § 307 tr. ř., nepřijatelné, neboť jde o názor, který je zcela v rozporu se všemi výše uvedenými zásadami, jimiž je prohlášení viny podle § 206c tr. ř. ovládáno. Odvolací soud plně respektoval, že skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem (§ 206c odst. 7 tr. ř.), což se promítlo i do § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř., kde je stanoveno, že „rozsudek může odvoláním napadnout (...) obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká, nejde-li o výrok o vině v rozsahu, v jakém soud přijal jeho prohlášení viny“. Obě citovaná ustanovení tak jsou výjimkou z dvouinstančnosti trestního řízení, avšak plně v souladu s čl. 2 Protokolu č. 7 k Evropské úmluvě o lidských právech a s čl. 14 odst. 5 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

24. Nejvyšší soud připomíná, že před vydáním nyní posuzovaných rozhodnutí stížnostní soud ve svém usnesení ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 55 To 362/2021, z podnětu stížnosti státního zástupce při respektu k těmto zásadám shledal, že nedošlo ke splnění podmínek pro podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř., o němž v této trestní věci v jím přezkoumávaném usnesení ze dne 10. 8. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021 rozhodl soud prvního stupně. Stížnostní soud totiž dospěl k závěru, že soud prvního stupně se dostatečně nevypořádal se všemi podmínkami stanovenými v § 307 tr. ř., a jak z předmětného usnesení vyplynulo, shledal, že okolnosti, za kterých k činu došlo, nejsou postačující pro podmíněné zastavení trestního stíhání, a poukázal na nutnost obviněnému uložit trest zákazu činnosti, protože obviněný pracoval jako profesionální řidič a současně užíval návykové látky. Rovněž přihlédl k tomu, že byla u obviněného ve vozidle nalezena další dávka marihuany. Uvedené okolnosti měly být ze strany soudu prvního stupně zhodnoceny a promítnuty i do odpovídající trestní sankce, což se však při postupu podle § 307 odst. 1, odst. 2 tr. ř. nestalo, a proto stížnostní soud přistoupil ke kasaci tohoto prvostupňového rozhodnutí (srov. body 5. až 10. usnesení stížnostního soudu ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. 55 To 362/2021, založeného na č. l. 94 až 95 spisu).

25. Soud prvního stupně v nyní přezkoumávaném rozsudku ze dne 9. 11. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, uvedené názory stížnostního soudu akceptoval, a odvolací soud se s nyní vydaným rozsudkem ztotožnil. Jestliže obviněný v dovolání vytýkal, že odvolací soud nevytkl soudu prvního stupně, že nepostupoval podle § 2 odst. 5, 6 tr. ř., je třeba ve smyslu přijatého prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 1, 4 tr. ř. zdůraznit, že uvedený institut se týká řízení v trestní věci téhož obviněného bez hledu na to, dojde-li po přijetí jeho prohlášení viny ke zrušení meritorního rozhodnutí. Lze proto pouze připomenout, že odvolací soud v nyní přezkoumávaném usnesení, správně v postupu soudu prvního stupně neshledal žádné procesní nedostatky § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., a zdůraznil, že ačkoli obviněný odvoláním napadl rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu, byl rozsah jeho přezkumné povinnosti omezen prohlášením viny podle § 206c odst. 1 tr. ř., které ve smyslu § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř. omezovalo i rozsah odvolacích práv obviněného (srov. body 7. a 8. usnesení odvolacího soudu).

26. I když v posuzované věci zrušil stížnostní soud první usnesení soudu prvního stupně ze dne 10. 8. 2021, sp. zn. 33 T 50/2021, kterým bylo trestní stíhání obviněného podmíněně zastaveno podle § 307 odst. 1, odst. 2 tr. ř., v průběhu jehož řízení bylo postupováno podle § 206c tr. ř., bylo i v následném řízení předmětné prohlášení viny učiněné obviněným podle § 206c odst. 1 tr. ř. a přijaté soudem podle § 206 odst. 4 tr. ř., i pro další řízení v téže věci stále platné. Soudy jím byly i po zrušení předchozího usnesení o podmíněném zastavení vázány, a proto nemohly ani v navazujícím řízení skutek nebo jeho část odpovídající přijatému prohlášení viny prokazovat postupem podle § 2 odst. 5, 6 tr. ř., jak se obviněný domáhal. To plyne z podstaty prohlášení o vině, které je neodvolatelné, a nenapadnutelné opravným prostředkem (§ 206c odst. 7 tr. ř.), když z této jeho povahy nemohlo být ani odvolacím soudem přezkoumáno [§ 246 odst. 1 písm. b) tr. ř.].

27. Nejvyšší soud neshledal v řízení předcházejícím vydání přezkoumávaných rozhodnutí soudů obou stupňů nedostatky, které obviněný vytýkal, a proto, i když to obviněný výslovně neuváděl, je vhodné připomenout, že lze konstatovat, že nedošlo k vybočení ze zákonných procesních postupů a pravidla spravedlivého procesu nebyla porušena.

b) k důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř.

28. Podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

29. Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z druhů trestů uvedených v § 52 tr. zákoníku bez splnění těch podmínek, které zákon předpokládá, tj., pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu s ohledem na jeho zvláštní zákonné podmínky. Může jít i o případ kumulace dvou nebo více druhů trestů, které podle zákona nelze vedle sebe uložit. Jde též o takový druh trestu, jenž nedovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se rozhoduje o trestném činu. Za uložení trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu se považuje případ, kdy u odstupňovatelných druhů trestu, které mají určitou sazbu vymezenou trestním zákoníkem, se vyměří trest, jenž zákonnou maximální hranici přesahuje. U trestu odnětí svobody je konkrétní hranice trestní sazby stanovena v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona. U trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku lze případ, kdy není mezi trestným jednáním, pro něž byl obviněný odsouzen, a zakázanou činností shledána souvislost, považovat za nesplnění zákonem stanovené podmínky pro uložení takového trestu.

30. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku, a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného trestu nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. [viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002 (uveřejněné pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.)]. Námitky založené na výhradách proti přiměřenosti uloženého trestu ve smyslu § 38 odst. 1, 2 tr. zákoníku na uvedený důvod dovolání rovněž nedopadají, protože jde o obecné ustanovení, které stanoví pouze obecné principy zastřešující způsob, jak soudy s přihlédnutím k obecným i konkrétním polehčujícím a přitěžujícím okolnostem posuzují přiměřenost zvažované trestní sankce. Zásada přiměřenosti (proporcionality) v širším slova smyslu

je obecně uznávaný právní princip (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. I. ÚS 554/2004), který je podstatnou náležitostí právního státu, a je označována též jako zákaz nadměrnosti zásahů do práv a svobod. Uvedené ustanovení na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nedopadá, neboť má jiný smysl, než je zákonem přikládán např. ustanovení podle § 43 tr. zákoníku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 8 Tdo 433/2016).

31. Dovolacími námitkami obviněný směřuje především proti uložení trestu zákazu činnosti, který považuje za příliš tvrdý a v rozporu se zásadami pro ukládání tohoto druhu trestu podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku, neboť soudy neposuzovaly všechny zákonem stanovené okolnosti a prokázané skutečnosti. K tomu je vhodné zmínit, že účelem trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku je na časově omezenou dobu (jeden rok až deset let) zamezit pachateli, aby mohl vykonávat určité zaměstnání, povolání nebo funkci nebo takovou činnost, k níž je zapotřebí zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje zvláštní předpis, a to v případech, kdy pachatel toho zneužil ke spáchání trestné činnosti. Za splnění zákonných podmínek může být takovou zakazovanou činností i řízení motorových vozidel, pokud se pachatel v souvislosti s touto činností dopustil trestného činu (srov. usnesení nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 11 Tdo 1165/2006). Jestliže pachatel spáchal trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku, jako řidič motorového vozidla, je třeba zpravidla uložit trest zákazu činnosti řídit motorové vozidlo (viz rozhodnutí č. 15/1977 Sb. rozh. tr.).

32. Podle obsahu přezkoumávaných rozhodnutí byl obviněnému uložen vedle trestu odnětí svobody podmíněně odloženého na zkušební dobu i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu dvanácti měsíců, což je v daném zákonném rozpětí (podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku) trest na samé dolní hranici uvedené trestní sazby. Soud prvního stupně ve svém rozsudku vysvětlil úvahy, jimiž se při ukládání tohoto druhu trestu řídil, zejména přihlížel k tomu, že obviněný vědomě požil návykovou látku, byť si byl velmi dobře vědom, jaké účinky tato látka může mít. S ohledem na délku trestního řízení a dosavadní bezúhonnost obviněného, stejně tak s přihlédnutím k jeho prohlášení viny, soud považoval za dostačující uložení uvedeného výchovného trestu, který pro potrestání obviněného shledával nezbytným, a zdůraznil,

že být účastníkem silničního provozu znamená plně respektovat všechna bezpečnostní pravidla, mezi nimiž je základním předpokladem, že řidič nesmí vozidlo řídit bezprostředně po požití návykových látek [viz § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, srov. bod 5. rozsudku soudu prvního stupně].

33. Odvolací soud se k námitkám obviněného uloženým trestem zákazu činnosti rovněž podrobně zabýval a ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně. Nad rámec jím zvolené argumentace poukázal na nutnost generální prevence a striktního dodržování všech pravidel silničního provozu, kde požívání návykových látek vede k vážným a tragickým následkům. Za pozornost stojí i to, že právě výkon zaměstnání obviněného jako testovacího řidiče, kdy je řízení motorových vozidel jeho zdrojem obživy, měl mít obviněný před tím, než se dopustil posuzované trestné činnosti, na paměti a měl se užívání marihuany zdržet. Jako konzument zná účinky na svůj organismus i to, že v těle člověka přetrvávají poměrně dlouho. Zákaz řídit motorová vozidla je jen zákonným důsledkem jím spáchané trestné činnosti, při níž projevil jako řidič svou nezodpovědnost. Skutečnost, že obviněný potřebuje řidičské oprávnění k výkonu svého povolání, jež je zdrojem jeho příjmu a je na něm závislá i jeho rodina, mu měla sloužit spíše k tomu, aby ještě obezřetněji přistupoval k řízení motorového vozidla (srov. body 14. až 16. usnesení odvolacího soudu).

34. Nejvyšší soud závěrům soudů nižších stupňů přisvědčil a v druhu uloženého trestu i v jeho výši neshledal vytýkaná pochybení, protože soudy plně respektovaly podmínky, za kterých se především trest zákazu činnosti ukládá, neboť zvažovaly okolnosti rozhodné pro jeho ukládání ve smyslu § 39 až 42 a § 73 tr. zákoníku. Soud prvního stupně řádně odůvodnil, proč volil trest zákazu činnosti ve spojení s podmíněným trestem odnětí svobody (srov. přiměřeně např. nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 747/06 a ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12).

35. Pro úplnost lze k obviněným zmiňovaným námitkám, v rámci nichž citoval některá soudní rozhodnutí, uvést, že trest ukládaný za konkrétní trestnou činnost pachateli je vždy trestem individuálním, jenž nelze nekriticky posuzovat s jinými tresty ukládanými být za obdobnou trestnou činností, protože nikdy nejsou dva případy shodné natolik, aby bylo možné pouze jejich porovnáním dojít ke zcela stejným

kritériím. Naopak je trest vždy určen ve vztahu k osobě pachatele v konkrétní věci, při jehož výměře v daném případě musí soud zvážit – a to při vědomí principu *ultima ratio* – čtyři základní kritéria: 1. proporcionalitu trestu vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, a to i s ohledem na relativní závažnost daného trestného činu v rámci systematiky trestných činů ve zvláštní části trestního zákoníku; 2. individuální prognózu neboli možnost nápravy pachatele; 3. poměry pachatele, tedy pevnost jeho sociálních, kulturních a rodinných vazeb v hostitelské zemi a v zemi, do níž má být vyhoštěn, jakož i zájmy a blaho dětí pachatele; a 4. prognózu rizika ohrožení bezpečnosti lidí, majetku nebo jiného obecného zájmu (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12).

36. Posouzením okolností, které soudy měly v přezkoumávané věci při ukládání trestu na paměti, lze dojít k závěru, že uvedená kritéria respektovaly. Obviněnému byl uložen trest zákazu činnosti v souladu se zásadou proporcionality, jakožto korektivem pro řádné vyměření trestu při vyvážení jak odplatné funkce trestu, tak i funkce výchovné. Tato zásada totiž nepřipouští ukládání takových postihů, které by před účelem trestu jako spravedlivé sankce za spáchaný čin upřednostňovaly účely preventivní, výchovný, zábranný apod. Jinými slovy, princip proporcionality se neomezuje jenom na výměru trestu v rozmezí spodní a horní hranice trestní sazby. Váže obecné soudy též k tomu, aby i uvnitř tohoto rozmezí zachovávaly maximum trestat podobné případy podobně a rozdílné rozdílně. Vybočení z principu proporcionality při sledování jiných účelů a cílů – typicky ukládáním exemplárních trestů anebo jiným nepřiměřeným zostřením represe – ve své podstatě narušuje principy rovnosti lidí před zákonem a právo na spravedlivý proces. Co je však nejdůležitější, křiví cit pro spravedlnost ve společnosti (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12, bod 25., 26.). Shora uvedené zásady soudy nižších stupňů braly do úvahy a své rozhodnutí uložit obviněnému i trest zákazu činnosti zvažovaly s ohledem na všechny jimi zjištěné okolnosti, které v této trestní věci řádně posoudily.

37. Závěrem lze pouze zdůraznit, že uložený trest zákazu činnosti není trestem exemplárním ani nespravedlivým, protože je odrazem jednání obviněného, na které bylo třeba působit právě takto zvolenou sankcí, což soudy dostatečně a přesvědčivě odůvodnily, a tudíž vyhověly

předpokladu, že naprostým ústavněprávním minimem náležitého ospravedlnění zásahů státu do práva jednotlivce při ukládání trestů je dodržení požadavků plynoucích z práva na řádné odůvodnění soudního rozhodnutí jako jednoho z komponentů spravedlivého procesu (srov. KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 757 až 758). Trest zákazu činnosti ukládaly i se zřetelem na prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 1 tr. ř.

38. Z výše rozvedených důvodů Nejvyšší soud dovolání obviněného shledal nedůvodným, což mohl učinit na základě napadených rozhodnutí a příslušného spisu, a proto ho odmítl jako celek jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

č. 14

č. 14

Podle § 263 odst. 4 tr. ř. lze konat veřejné zasedání odvolacího soudu v nepřítomnosti obviněného, který je ve vazbě, jen tehdy, jestliže výslovně prohlásí, že se účasti na něm vzdává.

Obstrukční jednání obviněného nacházejícího se ve vazbě, spočívající např. v tom, že se v den nařízeného veřejného zasedání k projednání odvolání záměrně poškodí na zdraví, aby znemožnil jeho konání, lze pokládat za projev, kterým dává najevo, že se nehodlá účastnit veřejného zasedání. Za těchto okolností může odvolací soud konat veřejné zasedání i v nepřítomnosti obviněného.

Řízení o odvolání, Nepřítomnost u veřejného zasedání

§ 263 odst. 4 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2022, sp. zn. 3 Tz 43/2022, ECLI:CZ:NS:2022:3.TZ.43.2022.1

Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl jako nedůvodnou stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněné M. P., proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2021, sp. zn. 11 To 81/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Nymburce pod sp. zn. 2 T 125/2020.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Nymburce ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 2 T 125/2020, byla obviněná M. P. uznána vinnou pod bodem I. zločinem krádeže podle § 205 odst. 1, 4 písm. b) tr. zákoníku, pokračujícím přečinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 3, 4 tr. zákoníku dílem dokonaným a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 tr. zákoníku, pokračujícím přečinem poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, pokračujícím přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku, pokračujícím přečinem padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a k nosiči informací podle § 230 odst. 1, 2 písm. c), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, pod bodem II. pokračujícím přečinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 3 tr. zákoníku dílem dokonaným a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 tr. zákoníku, pokračujícím přečinem poškození cizích práv podle § 211 odst. 1, 3 tr. zákoníku, pokračujícím přečinem poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, přečinem padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 tr. zákoníku, pod bodem III. přečinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 3 tr. zákoníku spáchaným ve stadiu pokusu podle § 21 tr. zákoníku, přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2 tr. zákoníku, přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku, pokračujícím přečinem poškození cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Za to byla podle § 205 odst. 4 tr. zákoníku a za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání pěti let, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazena do věznice s ostrahou.

2. O odvolání obviněné proti předmětnému rozsudku rozhodl Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 3. 6. 2021, č. j. 11 To 81/2021-2715, jímž podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušil v napadeném rozsudku výhradně výrok o vině pod bodem 1/46 a celý výrok o trestu, v ostatních částech zůstal napadený rozsudek beze změn. Podle § 209 odst. 3 za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsoudil obviněnou k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody ve výměře čtyř let a podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku ji pro výkon trestu zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 70 odstavec 1 tr. zákoníku a podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku jí uložil tresty propadnutí věci.

3. Proti citovanému pravomocnému rozsudku Krajského soudu v Praze podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1, 2 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněné M. P. Ministr spravedlnosti poukázal na to, že veřejnému zasedání odvolacího soudu, v němž bylo projednáno odvolání obviněné proti rozsudku soudu prvního stupně, nebyla obviněná přítomna, účastnil se ho jen obhájce obviněné. Předseda senátu odvolacího soudu při jednání uvedl, že podle sdělení eskorty vězeňské služby se obviněná toho dne v eskortní místnosti sebepoškodila jednorázovým kovovým břitem, který měla ukryt, a při její osobní prohlídce nebyl orgány nalezen. Její zdravotní stav nevyžaduje přivolání rychlé záchranné služby, postačí ošetření vězeňským lékařem, z tohoto důvodu nemůže být provedena eskorta obžalované k veřejnému zasedání. Předseda senátu dále konstatoval, že podle názoru senátu se jedná o úmyslné maření veřejného zasedání s tím, že obviněná tak učinila opakovaně, neboť před konáním veřejného zasedání účelově obvinila obhájce ze sexuálního obtěžování. Odvolací soud poté vyhlásil usnesení, že veřejné zasedání bude konáno v nepřítomnosti obviněné. Podle názoru ministra spravedlnosti byl tímto rozsudkem porušen zákon v § 2 odst. 13 tr. ř. a § 263 odst. 4 tr. ř. v neprospěch obviněné. Jelikož se obviněná v době konání veřejného zasedání nacházela ve vazbě, tak veřejné zasedání o jejím odvolání mohlo být konáno jen za splnění podmínek v § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. a § 263 odst. 3, 4 tr. ř. Nebyla dodržena podmínka v § 263 odst. 4 tr. ř., kdy obviněná nebyla přítomna, ale ani se výslovně nevzdala účasti při veřejném zasedání. K takovému vyjádření ani nebyla ze strany soudu oslovena. Dále soud pochybil, když nedodržel poučovací povinnost, kterou mu ukládá § 2 odst. 13 tr. ř. a obviněnou neinformoval o všech právech, které jí umožní plné uplatnění obhajoby.

4. Ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2021, č. j. 11 To 81/2021-2715, a v řízení, jež tomuto rozsudku předcházelo, byl porušen zákon v neprospěch obviněné M. P., v § 2 odst. 13 tr. ř. a § 263 odst. 4 tr. ř., podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2021, č. j. 11 To 81/2021-2715, v celém rozsahu, jakož i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

II.

Vyjádření k podané stížnosti pro porušení zákona

5. Obviněná nevyužila svého práva a ke stížnosti ministra spravedlnosti se nevyjádřila.

6. Ke stížnosti pro porušení zákona se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce uvedl, že s obsahem stížnosti pro porušení zákona se ztotožňuje a argumentaci ministra spravedlnosti považuje za správnou. Doplnil, že sebepoškození by v zásadě mohlo být obstrukcí, kterou by bylo možno odůvodnit omezení některých práv obviněného, jak je to patrné například z nálezu Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996 sp. zn. III. ÚS 83/96. Podle názoru státního zástupce v předmětné věci není patrné, že by sebepoškození obviněné bylo takového rázu, aby jí skutečně zmařila svou účast u veřejného zasedání. Zjevně mohla být ošetřena i v budově soudu a její zdravotní stav zjevně nebránil ani jejímu případnému prohlášení podle § 263 odst. 4 tr. ř. Z uvedených důvodů má státní zástupce za to, že stížnosti pro porušení zákona by mělo být vyhověno v souladu s jejím závěrečným návrhem.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

7. Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející a dospěl k následujícím zjištěním a závěrům.

8. Podle § 263 odst. 4 tr. ř. platí, že v nepřítomnosti obžalovaného, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, lze veřejné zasedání odvolacího soudu konat jen tehdy, jestliže obžalovaný výslovně prohlásí, že se účasti při veřejném zasedání vzdává. Je-li proto obviněný ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, musí být při veřejném zasedání odvolacího soudu zásadně osobně přítomen. Výjimkou je situace, když obžalovaný výslovně prohlásí, že se své účasti u veřejného zasedání vzdává. Může tak učinit písemně, ústně do protokolu nebo i jiným způsobem, který nezbuzuje pochybnosti o jeho vůli (§ 59 tr. ř.). I v takovém případě však musí být u veřejného zasedání přítomen jeho obhájce, neboť jde o důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř.

č. 14

9. Z předloženého trestního spisu Nejvyšší soud zjistil, že veřejného zasedání o odvolání konaného dne 3. 6. 2021 se účastnil pouze obhájce, nikoliv obviněná. Obviněná přítomna nebyla a ve spise není ani založeno její prohlášení, že se své účasti u veřejného zasedání vzdává. V tomto smyslu se postup odvolacího soudu, který konal veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněné, skutečně může jevit v rozporu se zněním § 263 odst. 4 tr. ř.

10. Nelze však přehlédnout, že právní úprava § 263 odst. 4 tr. ř. je především provedením práva obviněného být přítomen projednání své věci vyplývajícího z čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a práva na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Zohledňují se tu zejména horší možnosti obviněného, který je ve vazbě či výkonu trestu odnětí svobody, náležitě obstarávat a řádně vykonávat svou obhajobu. Naproti tomu k obecnému zájmu na řádném a ústavně souladném výkonu spravedlnosti patří i povinnost státu, aby spravedlnost (ve spravedlivém procesu) byla vykonána bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), a v přiměřené lhůtě (čl. 9 odst. 3 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech). Ze základního práva na účast při jednání, které je zakotveno v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, a ze základního práva na právní pomoc, které je zakotveno v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, nikterak nevyplývá povinnost obecného soudu přizpůsobovat režim řízení a jeho průběh představám a požadavkům účastníka řízení či jeho právního zástupce. Je na orgánech činných v trestním řízení důsledně sledovat účel trestního řízení, a vynaložit veškeré úsilí a prostředky, které jsou jim ze zákona

k dispozici, aby řádný výkon spravedlnosti nebyl ohrožován (přiměřeně srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. II. ÚS 2448/08).

11. Součinnost obviněného na procesní aktivitě nelze zásahy státu nikterak vynucovat (§ 33 odst. 1 tr. ř.), a to ani tehdy, jestliže je účast obviněného u jednání soudu nepominutelnou procesní podmínkou (§ 202 odst. 4 tr. ř., § 263 odst. 4 tr. ř.). Z ústavního hlediska se jeví přiměřené a spravedlivé – při zvýrazněném požadavku na všechny orgány činné v trestním řízení sledovat účel trestního řízení s vynaložením veškerého úsilí a prostředků, které jsou jim ze zákona k dispozici, aby řádný výkon spravedlnosti nebyl ohrožován takovými okolnostmi, na které stát sám jako procesní strana nemá vliv. Jestliže překážky bránící státu, navzdory realizované snaze vazební trestní věc ve stanovené lhůtě pravomocně skončit, jsou v extrémním rozporu s účelem trestního řízení, porušují svou podstatou a cílem nejen zákon, ale současně též i podmínky spravedlivého procesu (stanoveného postupu). Sem spadají nejen zřejmé snahy obviněného vyhnout se obmyslným jednáním důsledkům spojeným s trestním stíháním (sebepoškození, simulace či agravace ve zdravotním stavu apod.), tedy jednání nesoucí zřetelné snahy procesní obstrukce, ale i takové, které – ačkoli takové znaky postrádají – sledují již mimoprocesní cíle (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. III. ÚS 83/96). Právo obviněného na osobní účast při soudním jednání, které mu zaručuje Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod či Listina základních práv a svobod, zaslouží ochranu pouze tehdy, není-li zneužíváno obstrukčním jednáním zjevně směřujícím ke zmaření jednání soudu (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 8 Tdo 26/2016). Ve výjimečných případech lze proto zřejmým obstrukcím ze strany obviněného, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, vedoucím k nemožnosti konat veřejné zasedání o odvolání přikládat stejný význam, jaký by jinak mělo jeho výslovné prohlášení podle § 263 odst. 4 tr. ř., že se účasti při veřejném zasedání vzdává.

12. Právě o takový výjimečný případ jde v projednávané věci. O konání veřejného zasedání dne 3. 6. 2021 v nepřítomnosti obviněné bylo rozhodnuto na základě konstatování předsedy senátu, že obviněná opakovaně úmyslně maří konání veřejného zasedání, když v prvním případě účelově obvinila obhájce ze sexuálního obtěžování a ve druhém případě se sebepoškodila v eskortní místnosti. Jak Nejvyšší soud zjistil, s uvedeným

konstatováním koresponduje také obsah trestního spisu. Veřejné zasedání o odvolání obviněné a poškozeného bylo nejprve nařízeno na 22. 4. 2021. Krátce přede dnem nařízeného veřejného zasedání obviněná doručila soudu přípis, v němž požádala o změnu ustanoveného obhájce, přičemž jako důvod uvedla, že na ni obhájce vyvíjí značně nepříjemný sexuálně erotický nátlak, a proto nechce, aby ji nadále obhajoval. Při veřejném zasedání takové nařčení obhájce zcela odmítl. Obviněná nebyla při veřejném zasedání přítomna, neboť eskorta telefonovala do jednacích síní a sdělila, že obviněná má podle sdělení vězeňské služby záchvat, svalila se na zem a nereaguje. Po více než hodinovém přerušení veřejného zasedání členka senátu telefonicky ověřila, že ve veřejném zasedání není možno pokračovat, neboť obviněná stále dává najevo zdravotní problémy a vězeňská služba zavolala rychlou záchranou službu. Veřejné zasedání bylo odročeno na 3. 6. 2021 v 11:00 hodin, mj. za účelem ustanovení nového obhájce. Z úředního záznamu ze dne 3. 6. 2021 poté vyplývá, že toho dne v 10:53 hodin se dostavil pracovník eskorty vězeňské služby a sdělil, že obviněná se sebepoškodila jednorázovým kovovým břitem. Obviněnou sice ošetřili sami pracovníci vězeňské služby, ovšem podle jejich vnitřních předpisů ji budou muset eskortovat k ošetření k vězeňskému lékaři.

č. 14

13. Nejvyšší soud se ztotožňuje s názorem odvolacího soudu, že ze strany obviněné šlo o zjevné obstrukční jednání, jehož cílem bylo oddálit projednání podaných odvolání, potažmo pravomocné skončení věci. Ani u jednoho z veřejných zasedání neměl odvolací soud reálnou možnost přes obstrukce obviněné zajistit její přítomnost při jednání. V prvním případě (nehledě na vynucenou změnu obhájce) musela u obviněné zasahovat rychlá záchraná služba, ve druhém případě bylo třeba ošetření vězeňským lékařem. Nelze přitom souhlasit s názorem státního zástupce, že obviněná mohla být ošetřena v budově soudu, neboť vězeňská služba musela v souladu se svými vnitřními předpisy eskortovat obviněnou k ošetření právě k vězeňskému lékaři. Vzhledem k časovému prostoru určenému pro jednotlivá nařízená veřejná zasedání je navíc nepředstavitelné, že by trestní věc mohla být ještě téhož dne projednána v přítomnosti obviněné, aniž by musela být opětovně odročena. Obviněná svým jednáním dala dostatečně najevo, že veřejnému zasedání o odvolání přítomna být nehodlá. Její postup nebyl důsledkem neznalosti práv umožňujících plné uplatnění obhajoby, ale obstrukcí sledující mimoprocenší cíl. Poukaz na plnění poučovací povinnosti ve smyslu § 2 odst. 13 tr. ř.

se proto jeví jako bezpředmětný. V tomto konkrétním případě odvolacímu soudu nezbylo, než upřednostnit zájem na řádném výkonu spravedlnosti bez zbytečných průtahů před právem obviněné na osobní přítomnost při projednání její věci.

14. Po provedeném přezkumu Nejvyšší soud neshledal, že by rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2021, č. j. 11 To 81/2021-2715, a v řízení, jež tomuto rozsudku předcházelo, byl porušen zákon v neprospěch obviněné M. P., v § 2 odst. 13 tr. ř. a § 263 odst. 4 tr. ř. Nejvyšší soud proto stížnost pro porušení zákona zamítl jako nedůvodnou podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř., a to v neveřejném zasedání (§ 274 odst. 2 tr. ř.).

č. 15

č. 15

Pro závěr o možném naplnění znaku spočívajícího v hrubém ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce ve smyslu § 225 tr. zákoníku je nutné hodnotit intenzitu obstrukčního jednání pachatele v insolvenčním řízení v souhrnu, nikoli pouze odděleně ve vztahu k jednotlivým projevům. Trestný čin porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku proto může být spáchán i více takovými jednotlivými projevy, byť jsou samy o sobě méně závažné, pokud jimi pachatel ve svém souhrnu soustavně nebo dlouhodobě znesnadňoval výkon funkce insolvenčního správce, který musel vynaložit vyšší míru úsilí a množství času pro její řádné plnění, a byl tak ohrožen účel insolvenčního řízení.

Porušení povinnosti v insolvenčním řízení

§ 225 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2023, sp. zn. 5 Tdo 1144/2022, ECLI:CZ:NS:2023:5.TDO.1144.2022.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněné V. M. podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16. 8. 2022, sp. zn. 8 To 231/2022, v trestní věci Okresního soudu v Hodoníně vedené pod sp. zn. 19 T 176/2021.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

č. 15

1. Obviněná V. M. byla rozsudkem Okresního soudu v Hodoníně ze dne 11. 5. 2022, sp. zn. 19 T 176/2021, uznána vinnou přečinem porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“). Za to jí byl uložen podle § 225 tr. zákoníku trest odnětí svobody ve výměře 6 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 16 měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená M. S. odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti citovanému rozsudku soudu prvního stupně podala obviněná odvolání, které Krajský soud v Brně usnesením ze dne 16. 8. 2022, sp. zn. 8 To 231/2022, podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

3. Skutku, jímž byla obviněná uznána vinnou, se ve stručnosti dopustila tím, že jako dlužnice v průběhu insolvenčního řízení vedeného Krajským soudem v Brně pod sp. zn. KSBR 52 INS XY, zahájeného dne 23. 3. 2017, řádně nespolupracovala s ustanovenými insolvenčními správci JUDr. R. F., a M. S., konkrétně

pod bodem 1. výroku o vině insolvenční správce JUDr. R. F. zaslal obviněné do její emailové schránky

a) dne 9. 8. 2018 výzvu k poskytnutí součinnosti, ke sdělení informací o jejím majetku a podnikání a k vyjádření se k přihlášeným pohledávkám, která byla zaslána poté,

co se nepodařilo obviněné doručit tuto výzvu písemně, obviněná však neposkytla požadované informace a dne 12. 8. 2018 pouze uvedla, že si zřídila datovou schránku, a dne 3. 9. 2018 uvedla, že nesouhlasí s žádnou pohledávkou vůči její osobě, neuvedla však žádné odůvodnění,

b) dne 31. 7. 2019 žádost o vyjádření se k přihlášeným pohledávkám, na kterou obviněná odpověděla dne 21. 8. 2019 tak, že se vyjádří po schůzce se svým právníkem,

c) dne 29. 8. 2019 a 11. 9. 2019 žádost o zaslání příznání k dani z přidané hodnoty za období června a července 2019 a následně žádost o zasílání dalších daňových příznání k dani z přidané hodnoty,

d) dne 19. 9. 2019 zprávu o blížícím se termínu přezkumného jednání s výzvou, aby nejpozději do 30. 9. 2019 zaslala své připomínky k přihlášeným pohledávkám, které byly již zveřejněny v insolvenčním rejstříku, na tuto výzvu obviněná reagovala dne 1. 10. 2019 tak, že některé z pohledávek popřela, aniž by toto své stanovisko blíže odůvodnila,

e) dne 14. 10. 2019 jejímu právnímu zástupci JUDr. Mgr. J. D. žádost o zajištění dokladů a upřesnění jejího vyjádření k některým přihlášeným pohledávkám, na což reagovala obviněná slibem, že tak učiní dne 15. 10. 2019,

f) dne 15. 10. 2019 žádost týkající se plátcovství daně z přidané hodnoty a opětovnou výzvu k předložení chybějících informací a dokumentů k popíraným pohledávkám,

přičemž obviněná přesto, že jí byly tyto výzvy a žádosti prokazatelně doručeny, na ně buď nereagovala a požadované dokumenty a informace insolvenčnímu správci neposkytla, anebo je poskytla, avšak nikoliv ve stanoveném čase a v potřebném rozsahu;

pod bodem 2. výroku o vině insolvenční správkyňe M. S. zaslala obviněné do její emailové schránky a do její datové schránky

a) dne 24. 9. 2020 výzvu ke sdělení příjmů a informací, jaké osoby a na základě jakého právního titulu obývají nemovitosti č. p. XY a XY v obci XY, zda zde mají hlášený trvalý pobyt a zda zde je hlášeno místo podnikání či sídlo společnosti, na tuto žádost obviněná odpověděla až po urgenci ze dne 3. 12. 2020 dne 16. 12. 2020, a to pouze ve vztahu k domu č. p. XY, informace týkající se domu č. p. XY uvedla až dne 3. 12. 2020 po opakované žádosti insolvenční správkyňe,

b) ve dnech 13. 5. 2021, 9. 6. 2021, 11. 6. 2021 a 21. 6. 2021 výzvy ke sdělení aktuální příjmové situace, na které obviněná, ačkoli jí byly doručeny, buď nereagovala a požadované dokumenty a informace insolvenční správkyňi neposkytla, anebo je poskytla, ovšem nikoliv ve stanoveném čase a v potřebném rozsahu;

pod bodem 3. výroku o vině obviněná v červnu 2020 úmyslně zatajila insolvenční správkyňi M. S. nástup do nového zaměstnání a ukončení pracovního poměru ke dni 31. 1. 2021;

pod bodem 4. výroku o vině obviněná neposkytla potřebnou součinnost při zpeněžování nemovitostí č. p. XY a XY v XY, protože nedůvodně vyžadovala, aby se účastníci prohlídek prokazovali negativním testem na koronavirus SARSCoV219 ne starším než 36 hodin a aby byl omezen počet osob na prohlídkách nemovitostí, na což reagovalo usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 10. 2020, č. j. KSBR 52 INS XY, jež obviněné jakožto dlužnici uložilo povinnost řádně poskytovat součinnost při zpeněžování nemovitostí, zejména umožnit prohlídky zájemcům o koupi nemovitosti bez nepřiměřených požadavků.

II.

Dovolání obviněné

4. Proti citovanému usnesení Krajského soudu v Brně podala obviněná V. M. dovolání, které opřela o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., neboť rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění znaků trestného činu jsou podle jejího názoru ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

5. K nesprávnému hmotněprávnímu posouzení věci podle obviněné došlo v důsledku toho, že se soud prvního stupně ani odvolací soud nevypořádaly s judikaturou Nejvyššího soudu, konkrétně s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2015, sp. zn. 5 Tdo 810/2015, podle něhož je hrubým ztěžováním funkce insolvenčního správce takové jednání, které má vyšší intenzitu než obvyklé obstrukční jednání, s nímž je možné se v rámci insolvenčního řízení setkat, tedy že je insolvenční správce vlivem nespolečné spolupráce dlužníka například nucen sám za zvýšeného úsilí opatřit potřebné podklady pro zjištění majetku dlužníka. Jestliže se soudy v tomto směru nevypořádaly s námitkou obviněné, došlo k porušení jejího práva na spravedlivý proces.

6. Jednání obviněné popsané pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně podle jejího názoru naplňuje Nejvyšším soudem definované obvyklé obstrukční jednání, neboť obviněná nepředala požadované dokumenty a insolvenční správce si musel sám zajistit tyto podklady. Soud prvního stupně se rovněž nevypořádal s námitkou obviněné, že jednoduché vyjádření k pohledávkám učinila a že takové vyjádření bylo zcela dostačující a nemohlo založit její trestní odpovědnost. Obdobné závěry platí i ve vztahu ke skutkům pod body 2. a 3. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Nesdělení příjmů, které si insolvenční správce byla nucena za zvýšeného úsilí opatřit sama, stejně jako potřebné podklady pro zjištění jejího majetku, představovaly běžné obstrukční jednání ve smyslu výše citovaného usnesení Nejvyššího soudu. Stejný závěr lze podle obviněné učinit i ohledně nesdělení počtu osob žijících v dotčených nemovitostech. Rovněž údaj o ukončení zaměstnání a nástupu do nového je pro insolvenčního správce zjistitelný spíše s nižším úsilím, tyto informace může poskytnout bývalý zaměstnavatel, úřad

práce, resp. správa sociálního zabezpečení. Insolvenční správkyňe musela vynaložit nanejvýš zvýšené úsilí opatřit potřebné podklady, nešlo o případy hrubého ztížení práce insolvenčního správce. Jednání obviněné pod bodem 4. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně pak podle mínění obviněné bylo jen projevem její opatrnosti a obav z probíhající pandemie. Takové obavy obviněné nemohou být nekonformní s trestněprávní materií a jednání obviněné mohlo být shledáno pouze jako běžně obstrukční, přičemž s touto námitkou obhajoby se nevypořádal soud prvního stupně ani odvolací soud.

7. Podle obviněné došlo rovněž k naplnění dovolacího důvodu obsaženého v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož provedeným dokazováním bylo zjištěno, že k některým jednáním, která jsou jí kladena za vinu, nedošlo, případně nebylo prokázáno, že by takto skutečně jednala. Skutková zjištění soudů obou stupňů jsou tak ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů.

8. Pokud jde o skutek pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, ačkoliv insolvenční správce JUDr. R. F. tvrdil, že obviněná v insolvenčním řízení nespolupracovala, další provedené důkazy nesvědčily pro tento závěr. Tento insolvenční správce totiž podle názoru obviněné neučinil v průběhu insolvenčního řízení žádný krok, který by vypovídal o jejím pochybení, nepodal žádný podnět insolvenčnímu soudu, aby uložil obviněné napravit obstrukční jednání, nebo orgánům činným v trestním řízení ani neučinil žádný obdobný krok prostřednictvím orgánů veřejné moci, ale poprvé uvedl, že obviněná nespolupracuje, až v závěrečné zprávě, když byl zbaven funkce insolvenčního správce. Insolvenční správce si rovněž podle své výpovědi příliš nepamatuje na případ obviněné, protože věc řešila především jeho asistentka. Pokud soudy z výpovědi tohoto svědka dovodily naplnění skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 tr. zákoníku, jde o značný rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními soudů. Obviněná dále zpochybnila tvrzení obou insolvenčních správců, že nepředala dokumenty týkající se jejího majetku. Toto tvrzení je podle ní v rozporu s výpovědi insolvenční správkyňe M. S., která uvedla, že jí obviněná například sdělila informace o účtu u slovenské banky, které si sama nemohla zjistit. Jak navíc vyplynulo z insolvenčního rejstříku a z komunikace mezi insolvenční

správkyní a obviněnou, obviněná sdělila insolvenční správce i informace, které si mohla zjistit sama.

9. Podle obviněné došlo ke zjevnému rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními učiněnými na jejich základě též ohledně skutku pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Ačkoliv soudy obou stupňů učinily závěr, že obviněná neposkytla insolvenční správce informace o počtu osob žijících v dotčených nemovitostech, insolvenční správce obě tyto nemovitosti navštívila v době, kdy tam tyto osoby žily, a rovněž se ptala na počet osob na schůzkách mezi obviněnou a insolvenční správce, při této příležitosti obviněná poskytla požadovanou odpověď. V souvislosti se skutkem pod bodem 3. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně obviněná připomněla, že insolvenční správce v jednom ze svých výslechů tvrdila, že nekomunikovala se zaměstnavatelem obviněné a nevěděla o změnách v jejím zaměstnání. Jak ovšem svědek M. L., jednatel obchodní společnosti K. H., naopak uvedl, byl kontaktován insolvenční správce telefonicky i do datové schránky. Ostatně i sama insolvenční správce sdělila, že komunikovala se zaměstnavatelem obviněné při žádosti o uvolnění obviněné z práce za účelem předání nemovitých věcí. I v těchto provedených důkazech obviněná spatřuje rozpor se skutkovými zjištěními soudů. Totéž obviněná tvrdí i ohledně skutku pod bodem 4. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, neboť podle insolvenční správce měla obviněná umožnit pouze dvě prohlídky nemovitostí a ostatním bránit, což je v rozporu s výpovědí manžela obviněné a samotné obviněné a nemá oporu v e-mailových a písemných zprávách insolvenční správce. Pro závěr, že proběhlo více prohlídek, rovněž svědčí sdělení zájemců o nemovité věci, kteří absolvovali prohlídku.

10. Na základě výše uvedeného obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně, stejně jako jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Hodoníně, a aby přikázal soudu prvního stupně, aby věc znovu projednal a rozhodl.

III.

Vyjádření k dovolání

11. K dovolání obviněné se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“).

12. Námitky, které obviněná podřadila pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle státního zástupce představují pouhou polemiku s rozsahem provedeného dokazování a způsobem hodnocení důkazů. Přitom vina obviněné byla před soudem prvního stupně spolehlivě prokázána. Státní zástupce připomenul především výpovědi obou insolvenčních správců, z nichž vyplývá nedostatek součinnosti ze strany obviněné, i rozhodnutí insolvenčního soudu, který obviněné opakovaně stanovil povinnost poskytovat součinnost, když neuposlechla řádně předchozích výzev. Zatímco výpovědím insolvenčních správců soud uvěřil a považoval je za pravdivé, obviněná si ve svých vyjádřeních protiřečila, jak také uvedl soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku. Námitky obviněné mají podle státního zástupce charakter řádného opravného prostředku a podpůrné obhajoby pro případ, že nebude shledáno nesprávné právní posouzení věci, a jsou pokračující polemikou se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, s níž se však odvolací soud již vypořádal. Úkolem Nejvyššího soudu není hodnocení důkazů a vyvozování vlastních skutkových závěrů. Soudy nižších stupňů se při hodnocení důkazů nedopustily žádné deformace důkazů a důkazy hodnotily v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř.

13. Mimo uplatněné dovolací důvody jsou pak podle státního zástupce námitky obviněné k rozsahu přezkumné činnosti Krajského soudu v Brně, zejména v otázce vymezení se k usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2015, sp. zn. 5 Tdo 810/2015. Státní zástupce připomenul, že dovolání nelze založit pouze na výhradě vůči rozsahu přezkumné činnosti odvolacího soudu, pokud zůstávají nezodpovězeny dílčí námitky obhajoby vznesené v rámci řádného opravného prostředku. Požadavek na dostatečné odůvodnění rozhodnutí soudu nelze interpretovat tak, že soud musí ve svém odůvodnění detailně odpovědět na každý argument obviněné. Povinností soudu není vyvrácení jednotlivě vznesených námitek, pokud proti nim staví svůj ucelený argumentační systém. Přestože odvolací

soud výslovně necitoval uvedené usnesení Nejvyššího soudu, požadavkem na hrubé ztěžování funkce insolvenčního správce se v odůvodnění svého usnesení zabýval a přisvědčil názoru soudu prvního stupně.

14. V závěru svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněné jako zjevně neopodstatněné v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

15. Nejvyšší soud shledal, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

16. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání nelze podat z jakéhokoli důvodu, ale výhradně na základě některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl v dovolání označen, ale je třeba, aby konkrétní námitky dovolatele svým obsahem odpovídaly takovému důvodu. V opačném případě, tj. pokud obsahem dovolání je pouze formální odkaz na některý z vyjmenovaných dovolacích důvodů, aniž by bylo možné podřadit uplatněné výhrady takovému důvodu či důvodům, Nejvyšší soud zpravidla odmítne dovolání podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. 5 Tdo 482/2002, uveřejněné pod T 420. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha).

17. Obviněná opřela své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolání z tohoto důvodu je možno podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Tento důvod dovolání tedy odráží ty nejzávažnější nedostatky v procesu dokazování,

ale jeho existenci nelze dovodit z pouhé polemiky o tom, jaké důkazy byly provedeny, jak je soudy hodnotily a jaké skutkové závěry z nich vyvodily.

18. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je naplněn, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou citovaného dovolacího důvodu je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Je tomu tak zejména v případě, že skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, nebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad pro závěr o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo. Ani na základě tohoto dovolacího důvodu však nelze přezkoumávat správnost a úplnost skutkového stavu podle § 2 odst. 5 tr. ř. či prověřovat zákonnost provedení dokazování ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. jakožto otázek práva procesního. Nejvyšší soud se tak nemůže odchýlit od skutkového zjištění učiněného v předcházejících řízeních, není oprávněn nahrazovat činnost soudu prvního stupně a je vázán zjištěným skutkovým stavem.

b) K námitkám obviněné

19. Námitky, které obviněná V. M. podřadila pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., představují pouhou polemiku se skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů, v nichž obviněná vytýká způsob, jakým soudy hodnotily provedené důkazy a k jakým skutkovým zjištěním z nich dospěly. V tomto směru je třeba připomenout, že těžiště dokazování je především u soudu prvního stupně s možnou korekcí v řízení před odvolacím soudem, nikoli však v řízení o dovolání. Dokazování je ovládáno zásadou vyhledávací, bezprostřednosti a ústnosti, volného hodnocení důkazů a presumpcí nevin. Hodnotit důkazy tak může jen ten soud,

který je také v souladu s principem bezprostřednosti a ústnosti provedl, protože jen díky tomu může vyhodnotit konkrétní důkazní prostředek a získat z něj relevantní poznatky. Zásada bezprostřednosti ve spojitosti se zásadou ústnosti zde hraje významnou roli, protože soud je přímo ovlivněn nejen samotným obsahem důkazního prostředku, ale i jeho nositelem. Jen takový způsob dokazování může hodnotícímu orgánu poskytnout jasný obraz o dokazované skutečnosti a umožnit vynést rozhodnutí pod bezprostředním dojmem z provedených důkazů. To potvrzuje i odborná literatura (např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 6. vydání. Praha: Leges, 2021, s. 179 a násl.; FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. GRIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 110 a násl.), která uvádí, že nejlepším způsobem pro správné rozhodnutí je zhodnocení skutkových okolností na podkladě bezprostředního dojmu z přímého vnímání v osobním kontaktu.

20. Nelze přisvědčit námitce obviněné o existenci zjevného rozporu mezi obsahem provedených důkazů a těmi rozhodnými skutkovými zjištěními učiněnými na jejich základě, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jímž byla obviněná uznána vinnou. O zjevný rozpor v uvedeném smyslu jde v případě, kdyby bylo možno důvodně učinit závěr, že skutková zjištění soudů postrádají obsahovou spojitost s provedenými důkazy, tedy že tato skutková zjištění soudů nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení, popřípadě jsou přímo opakem obsahu důkazů, na jejichž podkladě byla tato zjištění učiněna. Tento zjevný nesoulad je tak dán i v případě očividného nesouladu skutkových a právních závěrů s provedenými důkazy. Soudy nižších stupňů se však věcí obviněné řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu dostatečné dokazování, na jehož základě mohly učinit skutkové závěry, které našly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně. Soud prvního stupně řádně odůvodnil, na základě jakých důkazů dospěl k závěru, že se obviněná dopustila jednání, které jí bylo kladeno za vinu, vysvětlil, proč uvěřil svědeckým výpovědím obou insolvenčních správců, a proč naopak neuvěřil verzi předkládané obviněnou, která si navíc ve svých vyjádřeních protiřečila. Skutkový děj byl dostatečně podložen provedeným dokazováním a soudy v souladu s principy formální logiky vysvětlily, proč považovaly obhajobu obviněné za vyvrácenou a z jakých důvodů dospěly k závěru o její vině. V rozhodnutích soudů nižších stupňů

nelze nalézt žádný, natož pak zjevný rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními učiněnými na jejich základě.

21. Námitky, které obviněná podřadila pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., sice odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu, avšak Nejvyšší soud je neshledal důvodnými. Obviněné je kladeno za vinu, že svým jednáním v rámci insolvenčního řízení hrubě ztěžovala výkon funkce insolvenčního správce, a tím ohrozila účel insolvenčního řízení. Nejvyšší soud na tomto místě připomíná, že za hrubé ztěžování funkce insolvenčního správce se považuje takové jednání pachatele, kterým vytvoří stav, v důsledku něhož je nutné k výkonu funkce insolvenčního správce vynaložit podstatně více energie, času a prostředků, než by jinak bylo nezbytné. K hrubému ztížení výkonu funkce insolvenčního správce musí skutečně dojít. Přitom je třeba vycházet z toho, jaké úsilí a prostředky navíc si výkon uvedené funkce vyžádal. Hrubé ztížení oproti maření vždy znamená, že i přes hrubě ztěžující jednání ze strany pachatele nakonec insolvenční správce provedl příslušné úkony insolvenčního řízení (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2264).

22. Obviněná ve svém dovolání citovala usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2015, sp. zn. 5 Tdo 810/2015, podle něhož musí mít hrubé ztěžování vyšší intenzitu než v některých případech obvyklé obstrukční jednání, s nímž je možné se v rámci insolvenčního řízení setkat. Obviněné je třeba částečně přisvědčit, že nikoli každé její dílčí jednání, které jí bylo kladeno za vinu, dosahuje intenzity hrubého ztěžování funkce insolvenčního správce. Samostatně by toto kritérium naplnil pouze skutek pod bodem 4. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, v němž obviněná kladla nepřiměřené požadavky na účastníky prohlídek nemovitých věcí, které měly být v rámci insolvenčního řízení zpeněženy, a požadovala, aby se každý z nich prokázal negativním testem na SARS-CoV2-19 ne starším než 36 hodin, a rovněž požadovala omezený počet osob na těchto prohlídkách, na což následně reagovalo i usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 10. 2020, č. j. KSBR 52 INS XY, jímž byla obviněné uložena povinnost poskytování řádné součinnosti při zpeněžení dotčených nemovitostí, zejména umožnit zájemcům o koupi nemovitostí jejich prohlídku bez nepřiměřených požadavků ze strany obviněné. Jelikož nepřiměřené požadavky kladla obviněná na zájemce

o koupi nemovitostí, nemohla insolvenční správkyňe reagovat na toto obstrukční jednání obviněné ani svou vlastní aktivitou, jako to učinila například v případě skutku pod bodem 3. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, kde zjistila informace o zaměstnání obviněné od správy sociálního zabezpečení. V důsledku toho došlo k výraznému ztížení zpeněžení nemovitých věcí a zvýšení úsilí a času, které musela insolvenční správkyňe vynaložit na splnění tohoto úkolu.

23. Ačkoliv každé jednotlivé obstrukční jednání obviněné nenaplňovalo intenzitu hrubého ztěžování funkce insolvenčního správce, jednání obviněné v insolvenčním řízení je třeba hodnotit v souhrnu, nikoli pouze odděleně ve vztahu k jednotlivým povinnostem a výzvám k součinnosti s insolvenčním správcem. Jak totiž bylo v trestním řízení prokázáno, obviněná soustavně a dlouhodobě ztěžovala výkon funkce insolvenčního správce v průběhu téměř celého insolvenčního řízení, nešlo tedy o pouhé nesplnění jedné či několika málo povinností, ale o soustavné obstrukční jednání, které se projevovalo tím, že obviněná nereagovala vůbec nebo zcela nedostatečně a se zpožděním na výzvy insolvenčních správců, zatajila insolvenční správkyni nástup do nového zaměstnání a neposkytla jí potřebnou součinnost při zpeněžování nemovitých věcí. Je nutno připomenout, že sama insolvenční správkyňe M. S. označila obstrukční jednání obviněné za zcela vybočující z její dosavadní mnohaleté praxe. Přitom obviněná byla rovněž opakovaně insolvenčním soudem stanovena povinnost poskytovat součinnost, jelikož ji neposkytovala řádně na základě výzev insolvenční správkyně. Míra úsilí i množství času, které byli insolvenční správci nuceni vynaložit pro řádné plnění své funkce z důvodu obstrukčního jednání obviněné, pak v souhrnu byly výrazně vyšší, než kdyby obviněná poskytovala insolvenčním správcům veškerou potřebnou součinnost a plnila své povinnosti uložené ustanovením § 210 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jednání, které jí bylo kladeno za vinu, tak v souhrnu bylo bezpochyby hrubým ztěžováním funkce insolvenčního správce a ohrožovalo účel insolvenčního řízení, tedy řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů.

24. Nejvyšší soud rovněž nepovažoval za důvodnou námitku obviněné, že bylo porušeno její právo na spravedlivý proces, pokud se soud prvního stupně i odvolací soud nijak nevypořádaly s jejím poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2015, sp. zn. 5 Tdo 810/2015. Soud prvního stupně i odvolací soud se věnovaly klíčové otázce, zda jednání obviněné dosahovalo intenzity hrubého ztěžování výkonu funkce insolvenčního správce, a v odůvodnění svých rozhodnutí vysvětlily, na základě jakých úvah dospěly k tomuto závěru. Pokud tedy vystavěly přesvědčivě a logicky svou argumentaci reagující na námitky obviněné, ačkoli přímo necitovaly výše uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu, nelze jejich postupu nic vytknout a v řízení nedošlo k porušení práva obviněné na spravedlivý proces. Navíc skutkový i právní stav, kterého se týká zmíněné usnesení Nejvyššího soudu, byl zcela odlišný od toho, který byl zjištěn v nyní posuzované trestní věci. Přitom důvodem kasačního rozhodnutí v uvedené jiné věci nebylo snad to, že by obdobné či srovnatelné jednání, za jaké byla odsouzena obviněná V. M., bylo shledáno jen „obvyklým obstrukčním jednáním, s nímž je možné se v rámci insolvenčního řízení setkat“, ale důvodem zrušení odsuzujícího rozhodnutí byl zejména nedostatek skutkových podkladů k závěru o ohrožení účelu insolvenčního řízení ve smyslu § 225 tr. zákoníku.

V.

Závěrečné shrnutí

25. Vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Dovolací námitky obviněné sice zčásti odpovídaly uplatněným dovolacím důvodům podle 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., avšak Nejvyšší soud je neshledal důvodnými. O dovolání obviněné bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. a Nejvyšší soud tak mohl učinit na podkladě trestního spisu, aniž by přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení.

č. 16

Trestní odpovědnost pro trestný čin urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1 tr. zákoníku zpravidla nebude možné dovodit u pachatele v postavení vojáka, který nadřízeným či kontrolním vojenským orgánům předložil stížnost na poškozeného, rovněž vojáka, v níž tvrdil jeho protiprávní nakládání se svěřeným majetkem. Nejde totiž o projev, který by byl sám o sobě urážlivý, byť byl případně zčásti nebo i zcela nepravdivý. Není však vyloučeno posouzení takového jednání jako trestného činu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku nebo křivého obvinění podle § 345 tr. zákoníku.

Urážka mezi vojáky

§ 378 odst. 1 tr. zákoníku

č. 16

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 7 Tdo 1189/2022, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.1189.2022.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného K. Č. zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 9. 2022, sp. zn. 4 To 199/2022, a rozsudek Okresního soudu ve Strakonících ze dne 17. 2. 2022, sp. zn. 3 T 66/2021, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu ve Strakonících přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Strakonících ze dne 17. 2. 2022, sp. zn. 3 T 66/2021, byl obviněný K. Č. uznán vinným přečinem urážky mezi vojáky

podle § 378 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a odsouzen podle § 378 odst. 1 tr. zákoníku za užití § 67 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku k peněžitému trestu ve výši 100 denních sazeb po 200 Kč, tedy v celkové výši 20 000 Kč. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto, že obviněný je povinen zaplatit poškozenému J. D. na náhradu nemajetkové újmy částku 200 000 Kč.

2. Jako přečin urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku posoudil Okresní soud ve Strakonících skutek, který podle jeho zjištění spočíval v podstatě v tom, že obviněný K. Č. v postavení vojáka z povolání s hodností četaře ve funkci staršího řidiče – specialisty pro Vojenský útvar XY v době od 26. 4. 2020 do 15. 6. 2020 ve Strakonících, Písku a Českých Budějovicích prostřednictvím České pošty, s. p., pod smyšlenými jmény v případech popsaných v bodech 1 až 5 výroku o vině odeslal Ministerstvu obrany, Inspekci ministra obrany a náčelníku Generálního štábu Armády České republiky listovní zásilky, v nichž uvedl vědomě nepravdivé údaje o činnosti zástupce velitele Vojenského útvaru XY J. D. v tom smyslu, že ukradl a prodal dřevo z pokácených stromů v majetku České republiky a k této činnosti nutil i podřízené vojáky, a rovněž nutil vojáky dělat pro jeho sportovní klub zámečnické práce a kovovýrobu, přičemž jim vyhrožoval a zastrašoval je, na vojenském cvičení v Norsku pořádal soukromé výlety z financí armády, umožnil své dceři přístup k tajným informacím, zajišťoval rodinným příslušníkům lyžování financované z rozpočtu armády, a falšoval a padělal vojenské bezpečnostní dokumenty umožňující vjezd do vojenského utajovaného prostoru pro svou dceru.

3. Odvolání obviněného, podané proti výroku o vině a dalším výrokům, bylo usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 9. 2022, sp. zn. 4 To 199/2022, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněný podal dovolání proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích. Výrok o zamítnutí odvolání napadl s odkazem na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Tento dovolací důvod slovně specifikoval tak, že „je určen k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, jestliže spočívají v nesprávném právním posouzení skutku“.

Uplatněné námitky primárně zaměřil proti zjištění, že je osobou totožnou s pachatelem, a v tomto ohledu vytkl, že skutková zjištění soudů jsou v extrémním rozporu s důkazy. Namítl, že předmětné dopisy nenapsal a neodeslal. Zdůraznil, že ať už napsal dopisy kdokoli, plnil pouze občanskou povinnost, aby nedocházelo ke zneužívání prostředků ve vlastnictví státu. Poukázal na vládní návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který sleduje to, aby docházelo k včasnému odhalení trestné i jiné nekalé činnosti a aby oznamovatelé byli chráněni před negativními následky svého jednání. Na adresu rozhodnutí soudů v dané věci uvedl, že má trpět za skutky, které spáchal poškozený, který se k nim i před soudem částečně doznal. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou soudů a aby přikázal nové pojednání a rozhodnutí věci.

5. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání poukázal na to, že v hlavním líčení státní zástupkyně v závěrečné řeči považovala za prokázané jednání obviněného pouze v bodech 1 a 2. Dodal, že i kdyby byl skutek prokázán v rozsahu, jak je vymezen ve výroku o vině, nenaplnuje znaky přečinu urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Uvedl, že tento přečin zpravidla nemůže být spáchán oznámením učiněným nadřízeným poškozeného, kontrolním úřadům, orgánům činným v trestním řízení, zákonodárným sborům nebo jiným podobným veřejným institucím. Konstatoval, že údaje v učiněném oznámení jsou buď pravdivé, anebo nepravdivé, ale nemohou být urážkou. Vyjádřil názor, že urážlivé jednání má zcela jinou povahu než pouhé oznámení negativních skutečností nadřízenému nebo kontrolnímu úřadu. Žádný oznamovatel, který se obrátí přímo na příslušný orgán, by neměl být postihován nad rámec své trestní odpovědnosti za přečiny pomluvy nebo křivého obvinění.

6. Státní zástupce také uvedl, že je patrné, že alespoň dílčí základ anonymními dopisy tvrzených skutečností byl reálný a stěží by bylo možno označit obsah dopisů za nepravdivý v míře zakládající trestný čin pomluvy, jak bylo jednání obviněného původně policejním orgánem kvalifikováno. Nicméně popis všech pěti útoků v odsuzujícím rozsudku i nadále odpovídá znakům trestného činu pomluvy. Urážka pak byla v soudních rozhodnutích konstruována v podstatě jen jako vedlejší produkt této pomluvy. Pokud by byl přečin urážky mezi vojáky dovozován i v případech, kdy se nepodaří dovodit úplnou nepravdivost či úmyslné zavinění u pomluvy, stal by

se mezi vojáky obecnou subsidiární kvalifikací všech činů, u nichž by nebylo možno dovodit naplnění znaků konkrétního trestného činu (k tomu uvedl státní zástupce některé příklady). Takto široké pojetí přečinu urážky mezi vojáky ovšem zákonodárce nezamýšlel. Také Nejvyšší soud přistupuje k dané skutkové podstatě spíše restriktivně, jak je patrné například z jeho usnesení ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 5 Tdo 960/2015, publikovaného pod č. 39/2016 Sb. rozh. tr.

7. Závěrem státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení včetně dalších obsahově navazujících rozhodnutí a aby Krajskému soudu v Českých Budějovicích přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

8. Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno obviněným jako oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., prostřednictvím obhájce podle § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě podle § 265e odst. 1 tr. ř., s obsahovými náležitostmi podle § 265f odst. 1 tr. ř. a není důvodu ho odmítnout podle § 265i odst. 1 tr. ř. Poté Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. přezkoumal napadené usnesení i předcházející řízení a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

9. Pokud obviněný jako dovolací důvod uplatnil to, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, pak podal dovolání ve skutečnosti z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve znění zákona č. 220/2021 Sb. Tímto zákonem bylo s účinností od 1. 1. 2022 změněno ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř., v němž jsou stanoveny dovolací důvody. Podstatou změny je to, že v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl nově stanoven dovolací důvod týkající se skutkových zjištění, zatímco dosavadní dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je nadále dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

a) Ke skutkovým zjištěním

10. Obviněný v dovolání prezentoval nesouhlas se zjištěním, že napsal a odeslal předmětné dopisy. V této spojitosti namítl vadné hodnocení

důkazů oběma soudy a vytkl, že zjištění soudů ohledně jeho pachatelství je v extrémním rozporu s důkazy.

11. Zmíněná část dovolání obsahově neodpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., jímž je nesprávné právní posouzení skutku nebo jiné nesprávné hmotněprávní posouzení. Tento dovolací důvod záleží ve vadné aplikaci hmotného práva, tj. zejména trestního zákona, na skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně. Z podnětu dovolání podaného s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022 Nejvyšší soud nepřezkoumává skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně.

12. Podkladem přezkumu skutkových zjištění (byť pouze omezeného, z hledisek v zákoně specifikovaných) je dovolání podané s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022. Tento dovolací důvod obviněný v posuzované věci neuplatnil.

13. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022 lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

14. Citovanému ustanovení se obsahově blíží ta část dovolání, v níž obviněný namítl extrémní rozpor skutkového zjištění, že je autorem a odesílatelem dopisů, s provedenými důkazy. Uvedené zjištění ovšem není v žádném zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, není založeno na procesně nepoužitelných důkazech a není zjištěním, ve vztahu ke kterému by nedůvodně nebyly provedeny navrhované podstatné důkazy.

15. Za situace, kdy obviněný popíral, že napsal a odeslal předmětné dopisy, byly usvědčujícími důkazy jednak totožnost genetického profilu DNA obviněného s genetickým profilem DNA nalezeným na stěrech lepiových částí obálky a poštovní známky v případě zásilky uvedené v bodě 1 výroku o vině, jednak totožnost otisků prstů obviněného s otisky nalezenými na zásilce uvedené v bodě 2 výroku o vině. Takové důkazy již

nebyly nalezeny na ostatních zásilkách, přičemž znalecký posudek z oboru kriminalistiky, odvětví zkoumání ručního písma, jednoznačně nepotvrdil, že by na předmětných zásilkách bylo písmo obviněno, a pouze připustil, že to je možné a že to nelze vyloučit. Patrně proto státní zástupkyně v hlavním líčení konstatovala, že spolehlivě bylo jednání obviněného prokázáno jen v bodech 1 a 2. Pokud Okresní soud ve Strakonících učinil zjištění, že obviněný napsal a odeslal všechny zásilky uvedené v bodech 1 až 5 výroku o vině, měl pro to přijatelné důvody. Lze souhlasit s Okresním soudem ve Strakonících, podle něhož je autorem všech dopisů jedna osoba. Z toho logicky vyplývá, že když bylo autorství obviněného spolehlivě zjištěno u dopisů uvedených v bodech 1 a 2 výroku o vině, lze závěr o jeho autorství vztáhnout i na dopisy uvedené v bodech 3 až 5 výroku o vině.

č. 16

16. Dopisy napsané počítačem (body 1, 2 a 5 výroku o vině) se vyznačují totožností v úpravě, zejména v tom, jak jsou na vyhotovených listinách umístěny údaje týkající se osoby odesílatele, adresáta a datum vyhotovení, jak je označen předmět, jehož se každý dopis týká, jaké jsou typ a velikost písma, způsob zvýraznění názvu podání a posléze i podpis odesílatele. Dopisy uvedené v bodech 1 a 2 výroku o vině jsou opatřeny podpisem ve znění „pan Čech“, resp. „pan Votava a spol.“. Obdobným podpisem ve znění „pan: Jaroslav Pochivý a spol. a cvičící z Norska“ je opatřen ručně psaný dopis uvedený v bodě 4 výroku o vině. Ručně psaný dopis uvedený v bodě 3 výroku o vině pak je opatřen podpisem ve znění „Martin Kyselo a cvičící z Norska“. Dopis uvedený v bodě 5 výroku o vině je opatřen podpisem ve znění „S pozdravem Milan Spravedlivý“. Text dopisů napsaných na počítači se vyznačuje tím, že ve všech těchto dopisech začíná každá následující věta vždy na novém řádku (aniž by to vyžadoval nedostatek místa na řádku, na kterém končí předcházející věta). Adresy, na které byly zásilky odeslány, jsou na všech obálkách shodně umístěny vždy velmi těsně u pravého okraje. Všechny tyto podobnosti a zároveň neobvyklosti co do povahy, rozsahu, četnosti a nápadnosti ve svém souhrnu s dostatečnou mírou jistoty odůvodňují závěr o jediném autoru a odesílateli všech dopisů uvedených v bodech 1 až 5 výroku o vině. Nejvyšší soud neměl žádný přesvědčivý důvod k tomu, aby na tomto závěru cokoli měnil a aby jakkoli zasahoval do zjištění, které v uvažovaném ohledu učinil Okresní soud ve Strakonících.

b) K právnímu posouzení skutku

17. Přečinu urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo urazí nadřízeného nebo vojáka vyšší hodnosti.

18. Jedná se o vojenský trestný čin, který je v hlavě XII díle 1 trestního zákoníku systematicky zařazen mezi trestné činy proti vojenské podřízenosti a vojenské cti. Objektem uvedeného trestného činu je čest, vážnost a lidská důstojnost vojáků, které jsou chráněny proti útokům jiných vojáků nerespektujících subordinaci nebo jiné nerovné postavení vojáků v hierarchii armády. Urážkou se rozumí útok vojáka na lidskou či vojenskou důstojnost jiného vojáka, přičemž útokem je dotčena čest a vážnost funkce nebo hodnosti vojáka, proti kterému útok směřuje. Podstatou tohoto trestného činu je tedy nerespektování nebo zneužívání subordinace nebo jiného nerovného postavení vojáků. Chráněny jsou (nepřímo) vztahy nadřízenosti a podřízenosti, čest a vážnost vojenské hodnosti. Vojenskou čest nelze ztotožňovat s osobní ctí uraženého vojáka, kterou chrání jiné trestné činy (typicky pomluvy podle § 184 tr. zákoníku).

19. Obsah projevu, který má být posouzen jako urážka, musí mít urážlivou povahu sám o sobě, typicky tím, že má-li slovní povahu, je to projev spočívající v nadávkách, ve výrazech sprostých, znevažujících, ponižujících, zesměšňujících, zostuzujících apod. Použité výrazy musí vykazovat vyšší stupeň hrubosti, typicky tím, že jde o výrazy nechutné, odpudivé apod. V tomto kontextu je podstatné, že urážkou je projev, jehož urážlivost je dána samotným obsahem, aniž by vyvstávala a posuzovala se otázka pravdivosti. Urážka předpokládá určitou zjevnost; její podstata je jiná než stížnost, byť nepravdivá. Zároveň tu musí být vyšší intenzita urážlivého jednání, aby bylo možné odlišit trestný čin urážky mezi vojáky od pouhého kázeňského přestupku podle § 51 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

20. V posuzovaném případě v dopisech, které obviněný pod smyšlenými jmény napsal ohledně poškozeného a odeslal nadřízeným vojenským institucím, byly uvedeny v podstatě jen různé stížnosti na činnost poškozeného. Tyto stížnosti mohly být buď pravdivé, anebo nepravdivé, případně zčásti pravdivé a zčásti nepravdivé, ale jejich obsah sám o sobě urážlivý v uvedeném smyslu nebyl. Ostatně soudy nepovažovaly

obsah dopisů za urážku z důvodu jejich samotného znění, nýbrž proto, že považovaly tvrzení obviněného uvedená v dopisech za nepravdivá. S touto konstrukcí se Nejvyšší soud nemohl ztotožnit. Projev, jehož znění samo o sobě je z hlediska urážlivosti indiferentní a není nijak urážlivé, nemůže nabýt povahy urážky tím, že se ukáže jeho případná nepravdivost. Lze připustit, že neopodstatněné stížnosti a nepravdivá tvrzení se mohou dotknout cti, vážnosti a důstojnosti osoby, které se týkají, ale k ochraně dotčené osoby jsou v takových případech určeny jiné právní instituty, než je trestný čin urážky mezi vojáky. Odvolací soud, patrně si vědomý zmíněného nedostatku, uvedl v bodu 22 odůvodnění napadeného usnesení urážlivé výrazy (zloděj, defraudant apod.), které však podle skutkových zjištění obviněný nepoužil. A při urážce je přitom důležité právě to, jaké výrazy jsou použity, nikoli k jakému sdělení výraz obsahově může směřovat.

21. Aniž by Nejvyšší soud mohl hodnotit a aniž by jakkoli přeceňoval závažnost případných drobných v anonymních dopisech oznamovaných poklesků poškozeného (i pokud by byly prokázány), je třeba souhlasit se zmíněným názorem státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, že přečin urážky mezi vojáky zpravidla nemůže být spáchán oznámením učiněným nadřízeným poškozeného, kontrolním úřadům, orgánům činným v trestním řízení, zákonodárným sborům nebo jiným podobným veřejným institucím a že žádný oznamovatel, který se obrátí přímo na příslušný orgán, by neměl být postihován nad rámec své trestní odpovědnosti za přečiny pomluvy nebo křivého obvinění.

22. Skutek, jímž byl obviněný uznán vinným, nevykazuje znaky přečinu urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Rozsudek Okresního soudu ve Strakonících a napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích jsou rozhodnutími, která spočívají na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022. V důsledku vadného výroku o vině nemohou obstát ani výrok o trestu a výrok o náhradě nemajetkové újmy.

IV.

Závěrem k podanému dovolání

23. Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto usnesení, Nejvyšší soud zrušil jak napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, tak rozsudek Okresního soudu ve Strakoniciích jako součást řízení předcházejícího napadenému usnesení, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením napadeného usnesení a předcházejícího rozsudku ztratila podklad, a přikázal Okresnímu soudu ve Strakoniciích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Při novém projednání a rozhodnutí věci se Okresní soud ve Strakoniciích bude řídit právním názorem, který v tomto usnesení vyslovil Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. ř.).

č. 17

č. 17

O tutéž věc ve smyslu § 34 odst. 4 t. o. p. o. jde jak v případě vedení společného řízení, tak i v případě vedení samostatných řízení pro stejný skutek proti právnické osobě a proti fyzické osobě uvedené v tomto ustanovení.

Právnická osoba

§ 34 odst. 4 t. o. p. o.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 7 Tz 134/2022, ECLI:CZ:NS:2023:7.TZ.134.2022.1

Nejvyšší soud z podnětu stížnosti pro porušení zákona, podané ministrem spravedlnosti, podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením

státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 14. 7. 2020, č. j. 8 KZT 11/2020-26, byl porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanoveních § 34 odst. 4, 5 t. o. p. o. v neprospěch obviněné právnické osoby T. a D. L., podle § 269 odst. 2 tr. ř. bylo toto usnesení zrušeno a zrušena byla také další rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. bylo státnímu zástupci Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

č. 17

1. Usnesením policejního orgánu Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Zlínského kraje, územního odboru Uherské Hradiště, oddělení hospodářské kriminality, ze dne 17. 4. 2020, č. j. KRPZ-37027-6/TČ-2020-151181-VES, bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání obviněné právnické osoby T. a D. L., IČ XY, se sídlem XY, pro přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Proti tomuto usnesení podala obviněná právnická osoba stížnost, která byla usnesením státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 14. 7. 2020, č. j. 8 KZT 11/2020-26, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodná zamítnuta. Dne 14. 7. 2020 nabylo usnesení státního zástupce v právní moci. O stížnosti rozhodl v souladu s ustanovením § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně, neboť státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Uherském Hradišti, který jinak vykonával dozor nad přípravným řízením, dal k usnesení o zahájení trestního stíhání pokyn.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

2. Ministr spravedlnosti podal dne 14. 12. 2022 u Nejvyššího soudu ve prospěch obviněné právnické osoby stížnost pro porušení zákona. Poukázal na to, že jedinou osobou, která byla oprávněna za obviněnou právnickou osobu jednat, byla její jednatelka D. Š. Konstatoval, že usnesením policejního orgánu Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Zlínského kraje, územního odboru

Uherské Hradiště, oddělení hospodářské kriminality, ze dne 27. 11. 2019, č. j. KRPZ-107073-39/TČ-2019-151181-VES, bylo zahájeno trestní stíhání obviněné D. Š. pro přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Zdůraznil, že obviněná právnická osoba a obviněná D. Š. se podle obou usnesení policejního orgánu měly dopustit trestného činu tímž skutkem. Vyjádřil názor, že za uvedených okolností vzhledem k ustanovení § 34 odst. 4 t. o. p. o. nemohla v řízení vedeném proti obviněné právnické osobě za ni činit úkony jednatelka D. Š. Dodal, že správně měla být obviněná právnická osoba nejprve vyzvána k určení jiné osoby oprávněné činit za ni v řízení úkony, a pokud by výzvě nevyhověla, měl jí být ustanoven opatrovník podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. Namítl, že když nebylo postupováno podle uvedených ustanovení, je řízení předcházející napadenému usnesení zatíženo závažnou procesní vadou. Poznamenal, že obviněná právnická osoba je v likvidaci na podkladě pravomocného rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 19. 10. 2021, č. j. 85 Cm 2600/2021-3, s datem zápisu do obchodního rejstříku dne 29. 11. 2021. Ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v předcházejícím řízení v ustanoveních § 34 odst. 4, 5 t. o. p. o. v neprospěch obviněné právnické osoby, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení včetně dalších obsahově navazujících rozhodnutí a aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal státnímu zástupci Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

3. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se ve vyjádření ztotožnil se stížností pro porušení zákona a vyslovil souhlas s jejím závěrečným návrhem.

III.

Přípustnost a důvodnost stížnosti pro porušení zákona

4. Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že zákon byl porušen.

5. Nejprve bylo usnesením policejního orgánu ze dne 27. 11. 2019 zahájeno trestní stíhání obviněné D. Š. pro skutek, který spočíval v podstatě v tom, že obviněná jako jednatelka obchodní společnosti T. a D. L., a jako zprostředkovatel prodeje nemovitosti č. p. XY v katastrálním území XY

majitelek J. Š. a M. V. v srpnu 2019 nabízela tuto nemovitost k prodeji, přičemž na nabídku reagovala J. B., která dne 3. 9. 2019 s obchodní společností T. a D. L., zastoupenou jednatelkou obviněnou D. Š., uzavřela smlouvu o složení depozita č. 2/2019 ve výši 200 000 Kč, předala obviněné D. Š. tuto částku a obviněná D. Š. si ji ponechala a nevrátila ji podle smlouvy o složení depozita J. B. přesto, že dne 5. 9. 2019 jí M. V. sdělila, že nemovitost se nebude prodávat a že ruší souhlas s prodejem, takže nedošlo k uzavření kupní smlouvy.

6. Poté byly podle záznamu policejního orgánu ze dne 15. 4. 2020 zahájeny úkony trestního řízení a následně bylo usnesením policejního orgánu ze dne 17. 4. 2020 zahájeno trestní stíhání obviněné právnické osoby T. a D. L., pro skutek, který spočíval v podstatě v tom, že obviněná právnická osoba dne 3. 9. 2019 prostřednictvím své jednatelky D. Š. na základě smlouvy o složení depozita č. 2/2019 uzavřené s J. B. jako zájemcem o koupi nemovitostí zapsaných na listu vlastnictví č. XY pro katastrální území XY převzala od J. B. částku 200 000 Kč, kterou v rozporu se smlouvou o složení depozita nevrátila J. B. poté, co nedošlo k uzavření kupní smlouvy z důvodu, že předpokládání prodávající odmítli nemovitost prodat, uvedenou částku si ponechala a používala pro svou potřebu a pro potřebu D. Š.

7. Z uvedeného je zřejmé, že i přes dílčí rozdílnosti v popisu skutku byly obviněná D. Š. a obviněná právnická osoba stíhány pro týž skutek, a to každá v odděleně vedeném řízení.

8. V souvislosti se zahájením trestního řízení vedeném proti právnické osobě vyvstala otázka, kdo je oprávněn za ni činit v řízení úkony. Podle § 34 odst. 1 t. o. p. o. je takovou osobou ten, kdo je k tomu oprávněn v řízení před soudem podle občanského soudního řádu. V daném případě přicházela v úvahu jen D. Š. jako jediná jednatelka obviněné právnické osoby, avšak podle § 34 odst. 4 t. o. p. o. činit úkony v řízení nemůže osoba, která je mimo jiné obviněným v téže věci. Z ustanovení § 34 odst. 4 t. o. p. o. dále vyplývá, že pokud je v průběhu řízení zjištěna tato skutečnost, v přípravném řízení státní zástupce vyzve právnickou osobu, aby určila k provádění úkonů v dalším řízení jinou osobu, a k určení takové osoby stanoví lhůtu zpravidla v délce 7 dnů. Podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. není-li osoba uvedená v odst. 4 určena ve stanovené lhůtě, v přípravném řízení soudce ustanoví právnické osobě opatrovníka. K tomu, co je stanoveno

v § 34 odst. 4, 5 t. o. p. o., v posuzovaném případě nedošlo a za obviněnou právnickou osobu činila v řízení úkony jednatelka D. Š.

9. Postup podle § 34 odst. 4, 5 t. o. p. o. není podmíněn tím, že proti obviněné právnické osobě a proti obviněnému jako osobě jinak oprávněné činit za právnickou osobu v řízení úkony se vede společné řízení. Pokud by tomu tak bylo, musela by první věta ustanovení § 34 odst. 4 t. o. p. o. být formulována tak, že činit úkony v řízení nemůže osoba, která je obviněným ... „v tomto řízení“. Zákon však obsahuje formulaci, že činit úkony v řízení nemůže osoba, která je obviněným ... „v téže věci“. Tato formulace jasně ukazuje na to, že podstatná je věcná totožnost toho, pro co je stíhána právnická osoba, s tím, pro co je stíhán jako obviněný ten, kdo je jinak oprávněn činit v řízení úkony za právnickou osobu. Procesní okolnost, zda tu je společné řízení či zda tu jsou samostatná řízení, nemá žádný význam.

č. 17

10. Ustanovení § 34 odst. 4 t. o. p. o. výslovně zakazuje, aby za obviněnou právnickou osobu činily úkony osoby, které jsou v téže věci obviněným, poškozeným nebo svědkem. Účelem této úpravy je poskytnout obviněné právnické osobě ochranu jejich zájmů před možnou kolizí se zájmy osob, které sice jinak mají oprávnění činit za ni úkony, ale samy mohou být různě zainteresovány na výsledku řízení vedeném proti obviněné právnické osobě. Tato ochrana nemůže být závislá na pouhé procesní okolnosti, zda se vede společné řízení proti obviněné právnické osobě a proti obviněnému, který jinak je oprávněn činit úkony za obviněnou právnickou osobu. Zmíněná ochrana musí být obviněné právnické osobě zaručena v plné šíři, tedy i za situace, kdy obviněný, který jinak má oprávnění činit úkony za obviněnou právnickou osobu, je stíhán v samostatném řízení. Jinak řečeno, míra ochrany práv obviněné právnické osoby musí být stejná jak v samostatně vedeném řízení, tak ve společném řízení.

11. Pokud byla D. Š. stíhána jako obviněná pro týž skutek, pro jaký byla stíhána obviněná právnická osoba, pak podle § 34 odst. 4 t. o. p. o. nemohla v řízení vedeném proti obviněné právnické osobě činit žádné úkony, ke kterým by jinak byla oprávněna jako jednatelka právnické osoby. Protože D. Š. byla jedinou jednatelkou a nebyla tu žádná jiná osoba oprávněná činit úkony za obviněnou právnickou osobu, měl státní zástupce vykonávající dozor nad přípravným řízením přikročit k výzvě adresované obviněné právnické osobě podle § 34 odst. 4 t. o. p. o. a po případně marném

uplynutí lhůty uvedené v tomto ustanovení navrhnout, aby soudce podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. ustanovil obviněné právnické osobě opatrovníka. V důsledku toho, že státní zástupce vykonávající dozor nad přípravným řízením takto nepostupoval a nechal D. Š. činit úkony v řízení vedeném proti obviněné právnické osobě, bylo toto řízení zatíženo podstatnou vadou.

12. Tím, že státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně za popsaného stavu zamítl stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání, porušil zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. v neprospěch obviněné právnické osoby a legalizoval porušení zákona, ke kterému došlo v předcházejícím řízení v ustanoveních § 34 odst. 4, 5 t. o. p. o. rovněž v neprospěch obviněné právnické osoby.

13. Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil zjištěné porušení zákona, podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která případně byla učiněna a zrušením napadeného usnesení ztratila podklad, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal státnímu zástupci Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal. Tento státní zástupce znovu rozhodne o stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání s tím, že se bude řídit právním názorem, který v tomto rozsudku vyslovil Nejvyšší soud (§ 270 odst. 4 tr. ř.).

č. 18

Pro stanovení místní příslušnosti soudu k rozhodnutí o změně způsobu výkonu ochranného léčení podle § 351a odst. 1 tr. ř. je rozhodné místo výkonu ochranného léčení určené soudem. Podstatné je přitom místo, kde se nachází prostory, v nichž se ochranné léčení reálně vykonává, nikoli místo, kde se nachází formální sídlo poskytovatele této zdravotní služby. Za výkon ochranného léčení v tomto smyslu se považuje i situace, pokud obviněný nedodrží individuální léčebný režim například tím, že se po určitou dobu nedostavuje do místa jeho výkonu.

Místní příslušnost, Výkon ochranného léčení

§ 24 odst. 1 tr. ř., § 351a odst. 1 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Td 11/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TD.11.2023.1

Nejvyšší soud ve věci vedené u Okresního soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 27 Nt 204/2022 podle § 24 odst. 1 tr. ř. per analogiam rozhodl, že k projednání věci je příslušný Okresní soud v Ústí nad Labem.

č. 18

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Okresního soudu v Jihlavě ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 13 Nt 1912/2016, bylo obviněnému M. F. uloženo ochranné léčení psychiatrické v ambulantní formě. Usnesením Okresního soudu v Jihlavě ze dne 14. 10. 2019, sp. zn. 10 Nt 2807/2019, bylo ochranné léčení změněno na ústavní. Usnesením Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 27. 8. 2021, sp. zn. 26 Nt 16/2021, bylo ochranné léčení změněno na ambulantní. Výkon ochranného léčení byl nařízen k J. G., u něho byl také výkon ambulantního ochranného léčení zahájen dne 8. 9. 2021, a to v A. – p. a., XY, Ústí nad Labem. Dne 12. 10. 2022 J. G. zaslal Okresnímu soudu v Jihlavě „podnět ke zvážení přeposouzení účelnosti aktuální formy“ ochranného léčení. Sdělil, že obviněný se téhož dne nedostavil k plánované kontrole, je nekontaktní a měl se odstěhovat z bydliště rodičů, kde dosud pobýval, neznámo kam. Během dosavadního průběhu ambulantní léčby se obviněný ke kontrolám dostavoval pravidelně, byly však zaznamenány náznaky nedodržování léčebného režimu ve smyslu nepravidelného užívání doporučených léků, event. zneužívání psychoaktivních látek. Přípisy ze dne 18. 10. 2022 a ze dne 21. 10. 2022 Okresní soud v Jihlavě postoupil spis Okresnímu soudu v Ústí nad Labem k rozhodnutí o návrhu

lékaře (zdravotnického zařízení) na změnu způsobu výkonu ochranného léčení. Z dalších zpráv J. G. založených ve spise vyplývá, že obviněný se až do měsíce ledna 2023 ke kontrolám nedostavoval a dne 2. 2. 2023 byl hospitalizován v Psychiatrické nemocnici Jihlava.

II.

Návrh na určení místní příslušnosti

2. Okresní soud v Ústí nad Labem rozhodl usnesením ze dne 9. 2. 2023, sp. zn. 27 Nt 204/2022, o předložení věci Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o příslušnosti, neboť měl za to, že sám k projednání věci není příslušný. Usnesení odůvodnil tím, že obviněný nyní ochranné léčení fakticky nevykonává, takže se příslušnost soudu neřídí ustanovením § 351a odst. 1 tr. ř., nýbrž ustanovením § 315 odst. 2 tr. ř., podle něhož je příslušný soud, který v prvním stupni rozhodl o uložení ochranného léčení, tj. v daném případě Okresní soud v Jihlavě. Navíc by předkládající soud nebyl podle jeho názoru příslušný ani podle § 351a odst. 1 tr. ř., neboť J. G., který je zde v roli „zdravotnického zařízení“, má sídlo v Teplicích, tj. v obvodu Okresního soudu v Teplicích, zatímco v Ústí nad Labem má jen ordinaci, v níž bylo ochranné léčení vykonáváno.

3. Podle § 24 odst. 1 tr. ř. vzniknou-li pochybnosti o příslušnosti soudu, rozhoduje o tom, který soud je příslušný k projednání věci, soud, jenž je nejbližše společně nadřízen soud, u něhož byla podána obžaloba, návrh na potrestání, návrh na schválení dohody o vině a trestu, jemuž byla věc postoupena podle § 39 z. s. m. nebo mu byla přikázána nadřízeným soudem, a soudu, který má být příslušný podle rozhodnutí o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti [§ 188 odst. 1 písm. a), § 222 odst. 1, § 257 odst. 1 písm. a), § 314p odst. 3 písm. a) tr. ř.]. Toto ustanovení je třeba analogicky použít i v případech určování příslušnosti soudu ve vykonávacím řízení. Nejvyšší soud je k rozhodnutí podle § 24 odst. 1 tr. ř. *per analogiam* příslušný jako soud nejbližše společně nadřízený předkládajícímu Okresnímu soudu v Ústí nad Labem a Okresnímu soudu v Jihlavě.

III.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu o místní příslušnosti

4. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že příslušným k projednání změny způsobu výkonu ochranného léčení je Okresní soud v Ústí nad Labem.

5. Podle § 351a odst. 1 tr. ř. rozhoduje o změně způsobu výkonu ochranného léčení okresní soud, v jehož obvodu je zdravotnické zařízení, ve kterém se ochranné léčení vykonává. Toto ustanovení – podobně jako § 353 odst. 2 tr. ř. – upravuje příslušnost soudu odlišně od obecného ustanovení § 315 odst. 2 tr. ř. Vzájemný vztah mezi ustanoveními § 315 odst. 2 tr. ř. a § 351a odst. 1 tr. ř. je takový, že § 315 odst. 2 tr. ř. obecně stanoví příslušnost soudů ve vykonávacím řízení založenou na zásadě příslušnosti soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, zatímco ustanovení § 351a odst. 1 tr. ř. je jedním z ustanovení, která upravují výjimky z uvedené zásady. Pokud jde o rozhodování o změně způsobu výkonu ochranného léčení, musí být – podobně jako v případech rozhodování o propuštění z ochranného léčení nebo jeho ukončení – splněna pro příslušnost jiného soudu, než je soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni, podmínka, že v obvodu tohoto jiného soudu se ochranné léčení vykonává. Kdy je ještě tato podmínka splněna, ponechává zákon na judikatuře. Ta musí mít na paměti, že pojem „vykonává“ neznamená, že v den zahájení řízení (a tím méně v době rozhodování soudu) jsou prováděny léčebné úkony. Je také jasné, že výkon ambulantního léčení probíhá přetržitě, tj. fakticky je realizován docházením léčené osoby do zdravotnického zařízení. I když se tedy dotýčný po určitou dobu nedostavil do zdravotnického zařízení, neznamená to, že výkon ochranného léčení skončil a že není splněna podmínka, že ochranné léčení se vykonává. Pojem vykonávání ochranného léčení je nutno z logiky věci vykládat spíše širěji i proto, že smyslem citovaného speciálního ustanovení o příslušnosti soudu je to, aby byla lépe zajištěna možnost soudu zjistit skutečný stav věci, a to zejména snadnou komunikací s příslušným zdravotnickým zařízením, případně výsledkem jeho pracovníků (lékařů) za účelem zhodnocení výsledků a stavu léčení posuzovaného. Navíc není vyloučeno, že i když v době podání návrhu na změnu způsobu výkonu ochranného léčení pacient do zdravotnického zařízení nedochází, v době soudního řízení tam opět docházet bude, takže by bylo kontraproduktivní měnit příslušnost soudu jen na základě krátkodobé aktuální situace v průběhu léčby.

6. V posuzovaném případě bylo s nynějším ochranným léčením obviněného ve formě ambulantní v Ústí nad Labem započato dne 8. 9. 2021 a probíhalo do 12. 10. 2022, tedy poměrně dlouhou dobu více než jednoho roku. Již dne 21. 10. 2022 byl spis postoupen Okresnímu soudu v Ústí nad Labem k rozhodnutí o návrhu na změnu způsobu výkonu ochranného léčení. Podmínky aplikace ustanovení § 351a odst. 1 tr. ř. o příslušnosti soudu, v jehož obvodu je zdravotnické zařízení, ve kterém se ochranné léčení vykonává, byly splněny. Rozhodný je z tohoto hlediska stav v době zahájení řízení, případně postoupení spisu nepřislušným soudem. Hodnocení přístupu obviněného k ochrannému léčení, dodržování individuálního léčebného postupu apod., mohou mít význam pro rozhodování o formě ochranného léčení ve smyslu § 351a a násl. tr. ř., a nikoli – je-li (nebo donedávna bylo) ochranné léčení alespoň v určitém rozsahu vykonáváno – na dovození místní příslušnosti soudu podle § 315 odst. 2 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2021, sp. zn. 7 Td 18/2021). V daném případě rozhodl Okresní soud v Ústí nad Labem o předložení věci Nejvyššímu soudu až několik měsíců po zahájení řízení a poté, co mu byl Okresním soudem v Jihlavě postoupen spisový materiál s návrhem (podnětem) zdravotnického zařízení na rozhodnutí o případné změně způsobu ochranného léčení. Bylo by v rozporu se zásadou ekonomiky řízení, s podstatou a smyslem určování příslušnosti soudu a především s ústavním právem na zákonného soudce, aby se příslušnost soudu k rozhodnutí v průběhu řízení různě měnila v závislosti na procesních prodlevách soudů a případných změnách faktické situace.

7. Nepřílehavý je odkaz předkládajícího soudu na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 4. 1994, sp. zn. Ntd 92/1994, publikované pod č. 52/1995 Sb. rozh. tr. (v usnesení soudu je nesprávně uvedeno č. 52/1991). Jednak jde o rozhodnutí v podstatě postrádající jakoukoli argumentaci a do jisté míry překonané (viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 6. 1997, sp. zn. Ntd 36/1997, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 3/1998 pod publ. č. 25/1998), jednak řešící poněkud jiný případ, a to situaci, kdy posuzovaný uprchl z léčebného ústavu, v němž vykonával ústavní ochranné léčení, přičemž v rozhodné době se již nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody a mělo být rozhodováno o propuštění z ochranného léčení nebo jeho ukončení.

8. Pokud jde o další rozhodnutí zmiňované předkládajícím soudem, a to usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2015, sp. zn. 7 Td 64/2015, to se zabývalo poměrně extrémní situací, kdy obviněná dříve vykonávala ochranné léčení ve formě ambulantní, avšak poté již zhruba 10 let nebylo léčení vykonáváno a příslušná psychiatrická ambulance o obviněné nic nevěděla, což ji vedlo k podání příslušného návrhu. Je zřejmé, že v nyní posuzované věci je situace zcela jiná.

9. Na nynějších závěrech Nejvyššího soudu nic nemění ani další publikované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2009, sp. zn. 11 Td 10/2009, v němž byl vysloven názor, že výjimka z příslušnosti stanovená v § 351a odst. 1 tr. ř. neplatí pro příslušnost k rozhodnutí o změně ochranného léčení z ambulantního na ústavní u odsouzeného, který během výkonu trestu odnětí svobody vykonával ve věznici ústavní ochranné léčení, o jehož změně na ambulantní rozhodl soud příslušný podle § 351a odst. 1 tr. ř., v jehož obvodu je věznice, jestliže obviněný po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody již nenastoupil k výkonu ambulantního ochranného léčení a neučinil tak ani ve věznici, ve které znovu vykonává trest odnětí svobody.

10. Rovněž v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 7 Td 55/2017, byl řešen odlišný případ. Obviněný dříve vykonával ochranné léčení ve Věznici Kuřim, v době řízení o návrhu obviněného na propuštění z ochranného léčení se však obviněný již nacházel v jiné věznici, kde ochranné léčení nevykonával. Nejvyššímu soudu byla přitom věc předložena až téměř půl roku po podání příslušného návrhu obviněným, a to s nesprávným údajem o tom, že obviněný vykonává ochranné léčení ve Věznici Kuřim.

11. Z důvodů výše uvedených Nejvyšší soud dospěl k závěru, že příslušným k rozhodnutí o změně způsobu výkonu ochranného léčení je v nyní posuzovaném případě Okresní soud v Ústí nad Labem, v jehož obvodu bylo ambulantní ochranné léčení prakticky vykonáváno až do zahájení řízení o změně na formu ústavní. Tento soud je příslušný podle § 351a odst. 1 tr. ř. Obecné ustanovení § 315 odst. 2 tr. ř. se zde neužije, neboť příslušnost soudu lze určit podle speciálního ustanovení § 351a odst. 1 tr. ř.

12. Nelze se ztotožnit s výhradou Okresního soudu v Ústí nad Labem, že jeho příslušnost není dána ani podle § 351a odst. 1 tr. ř., neboť J. G. má sídlo v Teplicích, tj. v obvodu Okresního soudu v Teplicích, zatímco v Ústí nad Labem má jen ordinaci, v níž bylo ochranné léčení vykonáváno. Podstatné totiž je právě to, kde, tj. v jakém léčebném zařízení či ordinaci bylo ochranné léčení reálně vykonáváno. Ze skutečnosti, že v § 351a odst. 1 tr. ř. je užitá formulace „v jehož obvodu je zdravotnické zařízení, ve kterém se ochranné léčení vykonává“, a to na rozdíl například od ustanovení § 353 odst. 1 tr. ř., kde je užitá formulace „v jehož obvodu se ochranné léčení vykonává“, zde nelze vyvozovat žádné závěry (navíc není jasný důvod této rozdílnosti formulací a jde patrně o pouhou legislativní nepřesnost). Pokud předkládající soud argumentuje údaji z Národního registru poskytovatelů zdravotních služeb, v němž má J. G. zapsáno sídlo na adrese XY, Teplice, nelze s tím souhlasit. Formální sídlo lékaře (zdravotnického zařízení) by se totiž mohlo nacházet na zcela jiném, třeba i značně vzdáleném místě od místa, kde je ochranné léčení reálně vykonáváno, takže vycházet z tohoto formálního sídla by znamenalo do značné míry popírat zmíněný smysl pravidla o určení místní příslušnosti. Patrně proto také zákonodárce nepoužil formulaci „v jehož obvodu má sídlo zdravotnické zařízení“, ale „v jehož obvodu je zdravotnické zařízení“. J. G. ostatně ve zprávě o zahájení léčení ze dne 15. 9. 2021 (č. I. 77) vysvětlil, že na svou osobu má sice registrovanou psychiatrickou ambulanci v Teplicích, tu však využívá především pro znaleckou činnost a nemá zde uzavřené smlouvy se zdravotními pojišťovnami a nemůže tedy v rámci této ordinace ochrannou léčbu vést. Proto ji povede v psychiatrické ambulanci A., XY, Ústí nad Labem, a žádá, aby veškerá písemná komunikace byla směřována tomuto zdravotnickému zařízení.

13. Okresní soud v Ústí nad Labem je ve smyslu § 351a odst. 1 tr. ř. příslušný k rozhodnutí o změně způsobu výkonu ochranného léčení, uloženého obviněnému M. F. ve věci původně vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 13 Nt 1912/2016.

14. Nejvyšší soud proto rozhodl tak, že podle § 24 odst. 1 tr. ř. *per analogiam* je k projednání věci příslušný Okresní soud v Ústí nad Labem.

15. V rámci tohoto řízení Nejvyšší soud zjistil, že obviněný M. F. byl skutečně od 2. 2. 2023 hospitalizován v Psychiatrické nemocnici Jihlava, a to do 13. 2. 2023, kdy byl přeložen do spádové nemocnice podle místa bydliště,

tj. do Psychiatrické nemocnice XY, okres Litoměřice, kde je hospitalizován do současné doby. V této souvislosti se Nejvyšší soud zabýval rovněž otázkou, zda není namístě postupovat podle § 24 odst. 2 tr. ř., který umožňuje soudu rozhodujícímu o příslušnosti rozhodnout současně o odnětí věci příslušnému soudu a jejím přikázání jinému soudu téhož druhu a stupně z důvodů uvedených v § 25 tr. ř., tj. „z důležitých důvodů“. Důvody k takovému postupu však neshledal. Je sice nepochybné, že z důvodu procesní ekonomie a zájmu na řádném objasnění věci (v součinnosti jak s obviněným, tak s léčebnou, které je znám aktuální stav obviněného, a jejími pracovníky) bude vhodné, aby ve věci rozhodoval soud nepřilíší vzdálený psychiatrické léčebně, kde se nyní obviněný nachází. To je však srovnatelným způsobem splněno jak u Okresního soudu v Litoměřicích, v jehož obvodu se Psychiatrická nemocnice XY nachází, tak u Okresního soudu v Ústí nad Labem. Nejsou tudíž dány dostatečně závažné důvody k průlomům do ústavní zásady zákonného soudce zakotvené v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

č. 19

Podmínkou naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je existence některé z vad, vymezených v tomto ustanovení, která se musí týkat rozhodných skutkových zjištění, určujících pro naplnění znaků trestného činu (např. ve vztahu ke zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku jsou to zejména skutková zjištění, z nichž vyplývá užití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí pachatelem a jeho úmysl zmocnit se cizí věci). Tuto podmínku proto nemůže splnit tvrzení existence vad, týkajících se skutkových zjištění jiných, byť také významných pro rozhodnutí ve věci, která pro naplnění znaků trestného činu určující nejsou (ve vztahu k témuž zločinu např. skutkových zjištění ohledně konkrétní věci, které se pachatel zmocnil).

Dovolání

§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2023, sp. zn. 7 Tdo 243/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.243.2023.1

Nejvyšší soud zamítl podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolání obviněného J. P. podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 10. 2022, sp. zn. 9 To 301/2022, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Břeclavi pod sp. zn. 2 T 65/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 13. 7. 2022, č. j. 2 T 65/2022-208, byl obviněný J. P. uznán vinným v bodu 2. výroku o vině zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a v bodech 3. a 4. dvojnásobným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Za to byl odsouzen podle § 173 odst. 1 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku mu byl současně uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání 2 let. Rozsudkem bylo rovněž rozhodnuto o vině a trestu ve vztahu ke spoluobviněnému R. G.

2. Rozsudek soudu prvního stupně napadl obviněný J. P. odvoláním, které Krajský soud v Brně usnesením ze dne 27. 10. 2022, č. j. 9 To 301/2022-241, podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozhodnutí soudu druhého stupně podal obviněný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. m) a g) tr. ř. s tím, že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku soudu prvního stupně, jímž byl uznán vinným a uložen mu trest, přestože již v řízení mu předcházejícím nastal stav spočívající v tom, že rozhodná skutková zjištění, která byla určující pro naplnění znaků trestného činu, byla ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů.

4. Konkrétně namítl, že některá skutková zjištění soudu prvního stupně, popsaná ve skutkové větě rozsudku, jsou v extrémním rozporu s provedenými důkazy. Poté, co poškozený opustil bar, měl využít jeho nepřítomnosti a vytrhnout ze stolu zásuvku, ve které byla v tzv. číšnickém fleku uložena tržba ve výši 8 000 Kč, kterou odcizil, a tím způsobil škodu ve zmíněné výši. Tyto skutkové závěry však z provedených důkazů nelze dovodit. Podle soudu pro ně svědčila výpověď poškozeného, protokol o ohledání místa činu, fotodokumentace, a také odborné vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví trasologie. Pokud jde o výpověď poškozeného, žádné skutečnosti o uvedeném jednání obviněného neobsahuje, což je v souladu se zjištěním, že se v daný moment v baru nenacházel. Ani z protokolu o ohledání místa činu či z fotodokumentace nelze dovodit, že by vytrhl zásuvku a zmocnil se peněz z tzv. číšnického fleku. Z těchto důkazů může být zřejmý jen následek, nikoliv však to, kdo byl pachatelem. Pokud soud konstatoval, že je vyloučeno, aby peníze ze zásuvky vzala jiná osoba než obviněný, neboť ke skutku došlo v noční době v pracovní den, kdy lze v dané lokalitě B. očekávat minimální pohyb osob, dopustil se pouhé spekulace. Soud prvního stupně tak skutkové závěry stran odcizení tržby neměl podloženy žádnými důkazy a pouze si je domýšlel. Z důkazů, na které okresní soud odkázal, proto nebylo možné dovodit, že skutkový děj proběhl způsobem, jak jej popsal ve výroku svého rozsudku, a současně správné skutkové zjištění o tom, zda se obviněný zmocnil či nezmocnil tržby, jsou stěžejní pro naplnění znaků předmětného zločinu loupeže. Za nesprávný rovněž označil závěr o způsobení škody právě ve výši 8 000 Kč, neboť okresní soud vyšel pouze z výpovědi poškozeného, který uvedl, že tato částka měla být odcizenou tržbou. Soud nemohl mít za spolehlivě zjištěnou částku, která měla být odcizena.

5. Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí Krajského soudu v Brně zrušil a přikázal tomuto soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl. Současně navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265o odst. 1 tr. ř. přerušil výkon rozhodnutí spočívající ve výkonu trestu odnětí svobody.

6. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání uvedla, že obviněný opakoval obhajobu, kterou uplatňoval od počátku trestního řízení. Odmítla, že by existoval extrémní nesoulad mezi výsledky dokazování, z něj definovaným skutkovým stavem a jeho právním posouzením. Námitky obviněného byly pouhou polemikou s názorem

soudů na to, jak je třeba ten který důkaz posuzovat a jaký význam mu připisovat z hlediska skutkového děje. Jednání obviněného bylo prokázáno zejména výpovědí svědka, poškozeného M. R., která korespondovala s protokolem o ohledání místa činu a s fotodokumentací, na které byly zachyceny následky jednání obviněného. Současně bylo prokázáno, že ze zničené zásuvky byla z tzv. číšnického fleku odcizena částka 8 000 Kč a bylo vyloučeno, že by peníze odcizil někdo jiný. Poškozený M. R. vyšel z baru ven, měl však přístupovou cestu do baru pod kontrolou. Policejní hlídka dorazila na místo činu za krátkou dobu. Částka 8 000 Kč byla zjištěna i provedenou inventurou. Jednání obviněného bylo podle státní zástupkyně provedenými důkazy prokázáno.

č. 19

7. Státní zástupkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, neboť jde o dovolání zjevně neopodstatněné.

8. Toto vyjádření bylo zasláno obhájci obviněného k možné replice, čehož však nebylo využito.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

9. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněným prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

10. Z obsahu dovolání je patrné, že jím obviněný prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. brojil toliko proti závěrům týkajícím se skutku popsaného v bodu 2. výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, kvalifikovaného jako zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Podle skutkových závěrů soudu prvního stupně, akceptovaných soudem odvolacím, se obviněný uvedeného zločinu dopustil jednáním spočívajícím v tom, že dne 30. 9. 2021 v době kolem 3:00 hodiny v B. v baru S. B. po předešlých opakovaných požadavcích vyslovených jím a spoluobviněným R. G. na prodej a zástavu elektrokoloběžky, následně o půjčení finanční

hotovosti, adresovaných poškozenému M. R., opakovaně poškozenému sděloval, že si peníze vezme, že ví, kde jsou, poškozenému nejméně 2x vyhrožoval, že ho zmlátí a peníze si vezme, se slovy „tak to uděláme postaru, já dopiju panáka, dobiju tě a všechno mi to dáš, stejně tomu nezabráníš“ vstoupil do prostoru za barem, udeřil poškozeného otevřenou dlaní do tváře, poškozený mu ani poté peníze nevydal, obviněný ustoupil o krok zpátky, dal si ruce za záda a chtěl odtud vytahovat nějaký předmět, což v poškozeném vyvolalo dojem, že obviněný vůči němu použije zbraň, proto bar S. B. opustil a přivolal Policii ČR, obviněný využil nepřítomnosti poškozeného v baru a vytrhl zásuvku, ve které byla v číšnickém fleku uložena tržba ve výši 8 000 Kč, kterou odcizil, dále poškodil strop baru, o kterémžto místě se domníval, že je zde umístěna finanční hotovost. Tímto jednáním tak poškozené společnosti M. L. způsobil škodu odcizením tržby ve výši 8 000 Kč a škodu poškozením ve výši 7 058 Kč.

11. Dále je především nutno zdůraznit, že dovolání není běžný opravný prostředek a neplní funkci „dalšího odvolání“. Dovolání je mimořádný opravný prostředek, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z důvodů uvedených v § 265b tr. ř. Konkrétní uplatněné námitky mají relevanci zákonného dovolacího důvodu jen za předpokladu, že mu odpovídají svým obsahem.

12. Obviněný uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. za užití § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., s odkazem na které je možné dovolání úspěšně podat, jestliže (mimo jiné, v daném konkrétním případě) bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku soudu prvního stupně, jímž byl uznán vinným a uložen mu trest a již v řízení předcházejícím byla založena vada spočívající v tom, že rozhodná skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně, která byla určující pro naplnění znaků trestného činu, byla ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů.

13. Tento v konečném důsledku uplatněný dovolací důvod, tedy podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., se vztahuje ke skutkovým zjištěním, respektive k procesnímu postupu soudů. Je naplněn v případech vad, týkajících se pro rozhodnutí rozhodných (tj. významných) skutkových okolností, které jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, a to – v případě tvrzeném obviněným – pokud tato konkrétní skutková zjištění nevyplývají z žádného

provedeného důkazu, a tedy se výsledek dokazování jeví jako naprosto nespravedlivý a věcně neudržitelný, neboť skutková zjištění, o něž se opírají vydaná rozhodnutí, jsou ve zjevném (tj. extrémním) nesouladu s obsahem provedených důkazů. Lze doplnit, že v dalších (obviněným netvrzených) alternativách může k naplnění tohoto dovolacího důvod dojít, jestliže jsou zmíněná rozhodná skutková založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy (případ důkazů opomenutých), což lze hodnotit jako porušení základních zásad ovládajících trestní řízení. Existence takových vad (a právě jen takových) by mohla naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a odůvodnit mimořádný zásah do skutkových zjištění, která ale jinak (obecně) v řízení o dovolání nejsou předmětem přezkumné činnosti Nejvyššího soudu. Nejvyšší soud je totiž povolán primárně k posuzování otázek právních, přičemž v rámci dovolacího řízení poskytuje ochranu též před omezeným výčtem procesních vad majících povahu vad zmatečných, není ovšem obecnou třetí instancí zabývající se přezkumem v plném rozsahu. Nemá se zásadně (až na shora uvedené výjimky) zabývat otázkami skutkovými, neboť tak jeho role není koncipována.

14. Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněný založil na námitkách, které byly v podstatě opakováním jeho obhajoby z původního řízení a které byly postaveny na tvrzení, že soudy učiněná (některá) skutková zjištění nevyplývala z provedených důkazů. Konkrétně tvrdil, že část jeho jednání spočívající v tom, že využil v průběhu skutkového děje vyvolané nepřítomnosti poškozeného v baru, vytrhl ze stolu zásuvku, ve které byla v číšnickém fleku uložena tržba ve výši 8 000 Kč, a tuto odcizil, čímž způsobil škodu ve výši 8 000 Kč odcizením tržby, nebyla provedeným dokazováním prokázána, resp. z provedených důkazů nevyplývá, a to jak pokud jde o samotné odebrání peněz, tak pokud jde o výši částky. Současně Nejvyšší soud shledal, že zmíněné námitky obviněného pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [za užití § 265bb odst. 1 písm. m) tr. ř.] ani pod jiný důvod dovolání podle § 265b tr. ř. nelze podřadit.

15. Obviněný se svým útokem popsaným v bodu 2. výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně dopustil zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, podle právní věty tím, že užil proti jinému násilí a pohrůzku

bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. V obecné rovině je nutné zdůraznit, že trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku je dokonán již užitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí proti někomu v úmyslu zmocnit se cizí věci, aniž by bylo třeba, aby tento úmysl byl uskutečněn. Tedy, i když pachatel po použití násilí dobrovolně upustí od uskutečnění svého úmyslu zmocnit se cizí věci, trestnost trestného činu loupeže nezaniká podle § 21 odst. 3 tr. zákoníku, protože čin byl již dokonán. Z hlediska naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku není rozhodná ani hodnota věci, není rozhodné ani to, že poškozenému nevznikla žádná majetková škoda, protože např. neměl žádnou věc u sebe, což je důsledkem toho, že § 173 tr. zákoníku chrání dva zájmy, a to jednak majetek, jednak svobodu rozhodování (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1731).

16. Pokud tedy obviněný brojil proti skutkovému zjištění (považoval je za neprokázané), popsanému ve skutkové větě výroku o vině a spočívajícímu v tom, že „využil nepřítomnosti poškozeného v baru a vytrhl zásuvku, ve které byla v číšnickém fleku uložena tržba ve výši 8 000 Kč, kterou odcizil“, nejde o rozhodné skutkové zjištění učiněné soudem prvního stupně, které by bylo určující pro naplnění znaků trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. ř., jak požaduje § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Zločin loupeže obviněný, s ohledem na shora uvedené, dokonal tím, že užil proti poškozenému násilí a pohrůžku bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, konkrétně (a zkráceně) tím, že po poškozeném požadoval pod různými záminkami peníze, opakovaně mu vyhrožoval, že ho zmlátí a peníze si vezme, že ví, kde jsou, a současně ho udeřil otevřenou dlaní do tváře. Tato rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků skutkové podstaty zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, ovšem obviněný v dovolání ani zmínkou nenamítal.

17. Skutková zjištění týkající se toho, že obviněný nakonec svůj úmysl zmocnit se cizí věci také uskutečnil, tedy že poté, co poškozený ze strachu opustil prostor baru, odcizil tržbu ve výši 8 000 Kč, jsou zjištěními, která jsou sice rovněž významná z hlediska procesu dokazování v trestním řízení [srov. § 89 odst. 1 písm. a), b) a c) tr. ř.] a návazně z hlediska celého rozhodnutí ve věci, neboť jsou součástí skutkového děje v jeho plné šíři a jsou jimi zjišťovány okolnosti mající vliv zejména na posouzení povahy

a závažnosti činu, avšak, jak bylo řečeno, nikoli rozhodnými skutkovými zjištěními učiněnými soudem prvního stupně, která by byla určující pro naplnění znaků trestného činu ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

18. Pouze *obiter dictum* a zcela ve stručnosti Nejvyšší soud k obviněným vznesené problematice konstatuje, že i zmíněným momentem se soudy nižších stupňů řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu dostatečné dokazování, aby na jeho základě učinily skutkové závěry, které našly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně, jakož i v použité právní kvalifikaci. Přitom vycházely zejména z výpovědi poškozeného M. R. (který uvedl, že ačkoli bar ze strachu z obviněného opustil, měl přístupovou cestu k baru stále pod kontrolou a vyloučil, že by peníze odcizil někdo jiný), a z korespondujících dalších důkazů, zejména z protokolu o ohledání místa činu a z pořízené fotodokumentace, ze závěrů provedené inventury a z odborného vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví trasologie, z něhož vyplynulo, že poškození vybavení baru bylo provedeno v souvislosti s odcizováním hotovosti. Nelze než konstatovat, že i tato část skutkového děje byla provedenými důkazy podložena a jakýkoli, natož zjevný rozpor zde absentuje.

IV.

Závěrem k podanému dovolání

19. Ze shora uvedených skutečností je namístě konstatovat, že dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl obviněným uplatněn jen formálně, ve skutečnosti jeho dovolací námitky neodpovídají ani jemu, ani žádnému jinému dovolacímu důvodu. Obviněný totiž namítal údajnou nesprávnost skutkových zjištění, avšak takových, která nemají povahu rozhodných skutkových zjištění, určujících pro naplnění znaků trestného činu, jímž byl uznán vinným.

20. S ohledem na shora popsané závěry Nejvyšší soud dovozuje, že dovolací argumentace obviněného nebyla podřaditelná pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., za případného užití § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., ani pod jiný dovolací důvod podle § 265b tr. ř. Proto dovolání obviněného J. P. podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl. V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. toto rozhodnutí učinil v neveřejném zasedání.

Návazně nebylo ani namístě se zabírat návrhem obviněného na odklad výkonu napadeného rozhodnutí.

č. 20

Věřitel, který po vzniku účinků zahájení insolvenčního řízení podle § 109 odst. 4 insolvenčního zákona jako pronajímatel zadržel věci nájemce podle § 2234 o. z., nemá právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zadržené věci [§ 109 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona]. Byla-li přesto jeho pohledávka přednostně uspokojena na úkor jiných věřitelů ve výši odpovídající hodnotě věci, která je předmětem zadržovacího práva, může jít o zvýhodnění věřitele ve smyslu § 223 odst. 1 tr. zákoníku.

č. 20

Zvýhodnění (zvýhodňování) věřitele

§ 223 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1000/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.1000.2022.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného M. H., podané proti rozsudku Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 6 To 3/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené Okresního soudu v Kroměříži pod sp. zn. 9 T 16/2021.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kroměříži ze dne 7. 10. 2021, sp. zn. 9 T 16/2021, byl obviněný M. H. uznán vinným přečinem zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zákoník“), za nějž mu byl podle § 223 odst. 1, § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku uložen peněžitý trest ve výměře 100 denních sazeb po 500 Kč, tedy v celkové výměře 50 000 Kč. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození uvedení ve výroku rozhodnutí odkázáni se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

č. 20

2. Uvedeného trestného činu se obviněný podle rozsudku soudu prvního stupně (zjednodušeně uvedeno) dopustil jako jediný jednatel obchodní společnosti P. J., M. H. IČ: XY, se sídlem XY, okres XY (dále jen „P. J.“), tím, že upřednostnil některé ze svých věřitelů na úkor ostatních. Učinil tak poté, co dne 7. 4. 2018 sám podal na obchodní společnost P. J. jako dlužníka insolvenční návrh u Krajského soudu v Brně. Byl si tak vědom, že se uvedená obchodní společnost nachází v úpadku z důvodu její insolvence (platební neschopnosti). Věděl také, že tato obchodní společnost měla nejméně 72 věřitelů, vůči kterým měla k datu podání insolvenčního návrhu závazky v celkové výši 83 377 018,44 Kč, které byly po splatnosti po dobu delší 30 dnů a které nebyla schopna hradit. Obviněný pak v rozporu se zásadami poměrného a rovnoměrného uspokojení věřitelů, uhradil jednomu z věřitelů, a to obchodní společnosti T., IČ: XY, sídlem XY č. p. XY (dále jen „T.“), jejímž byl také jednatelem, částku ve výši 340 000 Kč k úhradě faktur za dlužné nájemné za 1. a 2. čtvrtletí toho roku. Obviněný takto jednal, aby personálně propojeného věřitele zvýhodnil oproti ostatním věřitelům uvedeným ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, vůči kterým měla obchodní společnost P. J. pohledávky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, které nebyla schopna plnit. Celková výše všech uvedených pohledávek k datu úhrady pohledávky obchodní společnosti T. činila 94 713 033,34 Kč. Uhrazená pohledávka této obchodní společnosti tak představovala jen 0,3577 % z celkové výše všech pohledávek včetně pohledávky společnosti T. Podle zásad poměrného a rovnoměrného rozdělení jí z částky 340 000 Kč, kterou měla společnost P. J. dne 2. 7. 2018 k dispozici, mohla být vyplacena jen částka 1 216,16 Kč, a úhradou

částky vyšší o 338 783,84 Kč byla neoprávněně zvýhodněna. Tímto jednáním obviněný M. H. způsobil ostatním věřitelům škodu v celkové výši 338 783,84 Kč.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali obviněný a poškození H. V., J. S. a poškozená obchodní společnost A. Ž., a. s., odvolání, o nichž rozhodl Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně rozsudkem ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 6 To 3/2022, následovně. Odvolací soud pod bodem I. výroku z podnětu odvolání poškozených podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř., napadený rozsudek zrušil ve výroku o náhradě škody ohledně poškozených H. V., J. S. a A. Ž., a. s., znovu sám podle § 259 odst. 2, 3 a 4 tr. ř. za užití § 228 odst. 1 tr. ř. a § 229 odst. 2 tr. ř. rozhodl. Odvolání obviněného pod bodem II. výroku podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání obviněného M. H.

4. Obviněný podal proti uvedenému rozsudku Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., neboť rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech a ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Dále namítl, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

5. Oběma rozsudkům soudů nižších stupňů obviněný vytýkal, že se opomněly vypořádat s jeho obhajobou a jím navrženými důkazy, učinily nesprávné právní posouzení, nevypořádaly se se skutečnostmi, které vylučovaly škodu u domnělých poškozených věřitelů. Podle jeho názoru je rozsudek soudu prvního soudu nepřezkoumatelný a odvolací soud učinil zjištění, která neměla oporu v provedeném dokazování. Rozhodná skutková zjištění soudů nižších stupňů, která byla určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a rozhodnutí soudů nižších stupňů spočívají na nesprávném právním posouzení.

6. Obviněný nezpochybňoval, že za dlužníka obchodní společnost P. J. (dále též jen „dlužník“) uhradil jednomu z věřitelů, obchodní společnosti T., v níž byl též jednatelem (dále též jen „zvýhodněný věřitel“), částku 340 000 Kč k úhradě 2 faktur za dlužné nájemné, ačkoli si byl vědom úpadku dlužníka z důvodu jeho insolvence, jakož i toho, že dlužník měl nejméně 72 věřitelů se závazky po splatnosti dobu delší 30 dnů v celkové výši 83 377 018,44 Kč. Obviněný však odmítl, že by tak jednal proto, aby personálně propojeného věřitele zvýhodnil oproti ostatním věřitelům. Nebylo totiž vůbec zjištěno, že ostatní věřitelé nebýt jeho jednání by byli uspokojeni ve vyšším rozsahu (v částce uvedené v rozsudku), tedy že jednáním obviněného jim vznikla škoda spočívající v tom, že nedošlo k (částečnému) uspokojení jejich pohledávek. Soudy nižších stupňů se spokojily s úvahou, že obviněný provedením plateb ve prospěch jednoho věřitele nutně poškodil věřitele ostatní. Taková zjednodušená úvaha však nemůže obstát. Soudy nižších stupňů se totiž odmítly zabývat tím, nakolik by ostatní věřitelé byli skutečně uspokojeni.

7. Obviněný uplatňoval verzi, že ostatní věřitelé by v tvrzeném rozsahu uspokojeni nebyli a naopak jejich uspokojení by bylo ještě nižší, pokud by obviněný nejednal způsobem kladeným mu za vinu. Soudy nižších stupňů se touto obhajobou obviněného odmítly zabývat. Přitom zvýhodněný věřitel pronajímal dlužníkovi areál, v němž měl dlužník umístěn movitý majetek v hodnotě převyšující výši předmětných plateb, tedy 340 000 Kč, přičemž zvýhodněný věřitel by v případě neuhrazení nájemného mohl k uspokojení všech svých pohledávek využít zadržovacího práva k movitému majetku nájemce umístěnému v předmětu nájmu podle § 2234 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), přičemž toto právo vzniká přímo ze zákona. Využití tohoto zákonného předkupního práva ze strany pronajímatele bylo prokázáno důkazy a výsledkem svědka V. N. a samotného obviněného. Věřitel tak měl právo na přednostní uspokojení z výtěžku z prodeje těchto věcí.

8. Pokud by tedy zvýhodněný věřitel uplatnil své pohledávky jako pohledávky zajištěné zadržovacím právem, tj. právem přednostního uspokojení, inkasoval by veškerý výtěžek z prodeje zadržovaného movitého majetku dlužníka, jehož výše násobně převyšovala platbu ve výši 340 000 Kč. Pokud by tedy dlužník neprovedl úhradu dvou plateb,

zvýhodněný věřitel by své pohledávky na nájemném uplatnil v rámci insolvenčního řízení jako pohledávky zajištěné, a tedy by (namísto nezajištěných věřitelů – poškozených) inkasoval veškerý výtěžek z prodeje movitého majetku dlužníka, který by převyšoval částku 340 000 Kč. V konečném důsledku by tak došlo ke zhoršení rozsahu uspokojení pohledávek ostatních věřitelů, neboť ti by sice participovali na částce 340 000 Kč, kterou by obviněný ponechal na účtu dlužníka (a neuhradil by jí částečně závazek na nájemném), ale naopak by již neměli žádný podíl na výtěžku z prodeje movitého majetku dlužníka (jejich pohledávky by tak z něj nebyly uspokojovány). Bylo tedy nepochybné, že jeho postupem byli ostatní věřitelé naopak zvýhodněni a nevznikla jim žádná škoda.

9. Soudy nižších stupňů tuto obhajobu obviněného zcela pominuly. Obhajobou obviněného se nijak nezabýval soud prvního stupně, odvolací soud přijal jiná skutková zjištění než soud prvního stupně, aniž by tak mohl učinit, když relevantní důkazy pro svá zjištění neopakoval (§ 259 odst. 3 tr. ř.). Tím byl naplněn dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

10. Odvolací soud zcela pominul tvrzení, že pohledávku na nezaplaceném nájemném přihlásil do insolvenčního řízení jako nezajištěnou právě z toho důvodu, že sporovaným právním jednáním došlo k její částečné úhradě. Obviněný tedy svým rozhodnutím fakticky docílil vyšší možnosti uspokojení pohledávek věřitelů, než kdyby toto rozhodnutí neučinil – pohledávku na nájemném by (částečně) neuspokojil, ale následně by ji přihlásil jako zajištěnou. Obviněný v daný okamžik preferoval okamžité částečné uspokojení požadavků majitele (společníka) obchodní společnosti T. oproti dlouhodobému čekání na (vyšší) prostředky z výtěžku prodeje zajištěného majetku. Odmítl také zjištění odvolacího soudu, podle kterého z výpovědi svědka J. K. vyplynulo, že obchodní společnost H. byla zřízena pouze za účelem nákupu společnosti T. Takové nové zjištění odvolacího soudu bylo nejen v rozporu s důkazy, které byly provedeny před odvolacím soudem, ale i s důkazy provedenými před soudem prvního stupně, zejména pak s výslechem svědka J. K., který výslovně uvedl, že obchodní společnost H. založil on sám, a to za účelem koupě obchodní společnosti T. Rozhodně se tak, pokud jde o založení této obchodní společnosti, nejednalo o postup obviněného, ale o postup tohoto zájemce o koupi obchodní společnosti T. Tento postup neměl nic společného s tím, že následně, po založení

společnosti H. a koupi obchodního podílu v obchodní společnosti T. došlo k částečnému uspokojení pohledávek na nájemném. Tímto extrémním rozporem mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními odvolacího soudu bylo porušeno právo obviněného na spravedlivý proces.

11. Soudy nižších stupňů se vůbec nezabývaly otázkou dalšího osudu užívání areálu obchodní společnosti T. a dopady na movitý majetek dlužníka v něm umístěný, pokud by k provedení plateb za nájemné nedošlo. Jak bylo zjištěno, dlužník měl vysoký dluh na nájemném, a tedy pronajímatel zastoupen obviněným byl oprávněn nájem ukončit a movité věci dlužníka ze svého areálu nuceně odstranit. V důsledku takového postupu by tak vznikla na majetku dlužníka nepochybně značná škoda v rozsahu převyšujícím sporovanou částku 340 000 Kč. Opět se jednalo o postup obviněného, kterým nejenže nedošlo k poškození věřitelů dlužníka, ale naopak tato škoda byla snížena, tj. majetková újma, která věřitelům vznikla v důsledku uspokojení pohledávky zvýhodněného dlužníka, byla mnohem nižší než škoda reálně hrozící ze zamýšleného, a právně dovoleného, plánu pronajímatele.

12. Kromě toho se soudy nižších stupňů nevypořádaly s jeho obranou v podobě uplatnění principu subsidiarity trestní represe a *ultima ratio*. Spory o částku 340 000 Kč jsou totiž předmětem incidenčního sporu v rámci insolvenčního řízení.

13. Obviněný proto na závěr navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání obviněného

14. Dovolání obviněného bylo zasláno k vyjádření nejvyššímu státnímu zástupci, který se k němu vyjádřil prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství.

15. K podanému dovolání nejprve uvedl, že v něm uplatněná argumentace je pouhým opakováním obhajoby obviněného z řízení před soudem prvního stupně a jde i o tytéž výhrady, které již obviněný uplatnil ve svém řádném

opravném prostředku. Především je na podkladě obsahu odůvodnění napadeného rozhodnutí odvolacího soudu možno jednoznačně odmítnout tvrzení dovolatele, že soudy nižších stupňů jeho obhajobu zcela pominuly nebo že by se jí vůbec nezabývaly.

16. Státní zástupce odmítl, že by rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, byla ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Nejde o takový zjevný rozpor, pokud soudy vyhodnotí některé důkazy (výpověď obviněného, vyrozumění o zadržovacím právu) odlišně od představ obviněného.

17. Nelze přisvědčit ani námitkám proti hmotněprávnímu posouzení skutku. Dovolatel v podstatě tvrdil, že ke skutku, který byl popsán v odsuzujícím rozsudku soudu prvního stupně, sice došlo, nezpochybnil, že za běžných okolností tento skutek vykazuje znaky předmětného přečinu, oponoval ale zcela hypotetickou verzí skutkového děje v tomto duchu – protože se skutek stal, nestalo se něco jiného, co sice nenastalo, ale jistě by nastalo, kdyby obviněný nejednal způsobem vykazujícím znaky trestného činu.

18. Obviněný jednající za dlužníka svými dvěma dispozicemi s majetkem dlužníka (finančními prostředky), který byl krom pohledávky zvýhodněného věřitele plně použitelný rovněž k uspokojení pohledávek znevýhodněných věřitelů, naplnil všechny zákonné znaky přečinu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku. Jako jednatel obchodní společnosti, který věděl o tom, že se obchodní společnost nachází v úpadku, učinil právní úkon spočívající v úhradě pohledávek jen jednoho z více věřitelů této obchodní společnosti, která byla v rozporu se zásadou poměrného a rovnoměrného vypořádání jednotlivých věřitelů.

19. Z hlediska subjektivní stránky bylo rozhodující, že obviněný si při přednostním uspokojení pohledávky věřitele obchodní společnosti T. platbou v penězích v době úpadku dlužníka musel být podle jemu dostupných okolností vědom toho, že jeho jednání může mít za následek znevýhodnění zbylých věřitelů a vznik škody na jejich straně v podobě neuspokojení části jejich pohledávek v poměrné výši k upřednostněné pohledávce, přičemž pro případ, že tento následek způsobí, s tím byl srozuměn.

20. Ze shora uvedených důvodů proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné. Zároveň vyslovil souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ jiných rozhodnutí.

21. Vyjádření nejvyššího státního zástupce bylo zasláno k případné replice obviněnému, který tohoto práva do konání neveřejného zasedání nevyužil.

IV.

Posouzení přípustnosti a důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

č. 20

22. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

23. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele takovému důvodu také svým obsahem odpovídaly.

24. Obviněný M. H. uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. Obecně lze uvést, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Tento dovolací důvod je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení

skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

25. V tomto duchu a naznačeném směru musí být vykládán také nově formulovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který byl do trestního řádu doplněn jeho novelizací provedenou zákonem č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022. Šlo především o reakci na rozvinutou judikaturu zejména Ústavního soudu, který dlouhodobě judikuje, že ani Nejvyšší soud nestojí mimo soustavu obecných soudů a že je tudíž též povolán k ochraně základních práv a svobod, takže nemůže ponechat bez povšimnutí zásah do těchto práv v rámci procesu dokazování. Určitou výjimku ze shora rozvedeného přístupu založeného na tom, že Nejvyšší soud zásadně nepřezkoumává proces dokazování a na jeho základě učiněná skutková zjištění, tvoří jen případ tvrzení a prokázání tzv. zjevného (extrémního) nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, z nichž jsou skutková zjištění vyvozována, pokud zároveň učiní dovolatel tento nesoulad předmětem dovolání [nyní podle nově formulovaného § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. Jde především o případy týkající se pro rozhodnutí významných (tj. rozhodných) skutkových okolností, které jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, pokud konkrétní skutkové zjištění nevyplývá z žádného provedeného důkazu, pokud se výsledek dokazování jeví jako naprosto nespravedlivý a věcně neudržitelný, neboť skutková zjištění, o něž se opírají vydaná rozhodnutí, jsou ve zjevném (tj. extrémním) nesouladu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných (tj. absolutně neúčinných) důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy (případ důkazů

opomenutých), což lze hodnotit jako porušení základních zásad ovládajících trestní řízení, jako jsou zásada volného hodnocení důkazů, zásada vyhledávací a presumpce neviny. Taková existence zjevného (extrémního) nesouladu by mohla naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a odůvodnit mimořádný zásah do skutkových zjištění, která ale jinak (obecně) v řízení o dovolání nejsou předmětem přezkumné činnosti Nejvyššího soudu, a to ani po uvedeném doplnění trestního řádu o nově formulovaný dovolací důvod. Tento extrémní nesoulad ale není založen jen tím, že z různých verzí skutkového děje se soudy nižších stupňů přiklonily k verzi uvedené v obžalobě, pokud svůj postup přesvědčivě zdůvodnily (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 888/14). Tvrzení nedostatků skutkových zjištění, která nelze oddělovat od nesprávné právní kvalifikace, samo o sobě nezakládá důvod pro zásah dovolacího soudu, jak uznal i Ústavní soud ve stanovisku ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14.

26. Nejvyšší soud dále obecně připomíná, že dovolací soud zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné dovolání založené na námitkách, které dovolatel uplatnil již v předchozí fázi řízení a soudy nižších stupňů se s nimi v dostatečné míře a správně vypořádaly (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, publikované pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

b) K vlastním dovolacím námitkám obviněného

27. Nejvyšší soud předně zjistil, že prakticky veškeré námitky deklarované v dovolání obviněný uplatnil již v předcházejících stadiích trestního řízení v rámci své obhajoby, byly tak součástí jeho argumentace před soudem prvního i druhého stupně. Oba soudy nižších stupňů se s nimi také vypořádaly, takže na odůvodnění jejich rozhodnutí lze odkázat a dále nad tento rámec pouze drobně doplnit.

28. Obviněný M. H. svými námitkami brojil především proti skutkovým zjištěním soudu prvního stupně a v dovolání předkládal vlastní verzi skutkového děje, kterou žádal právně posoudit, což jsou námitky zásadně neodpovídající dovolacím důvodům, jak bylo uvedeno shora. Obviněný současně s tím namítal existenci tzv. extrémního rozporu mezi obsahem

důkazů vyplývajících z provedených důkazních prostředků na straně jedné a na základě jejich vyhodnocení dovozeným skutkovým stavem a jeho právním posouzením na straně druhé. Existence takového zjevného (extrémního) rozporu by mohla být důvodem pro zásah dovolacího soudu, ovšem v daném případě žádný takový rozpor zjištěn nebyl. Obviněný v této spojitosti rozhodnutím soudů nižších stupňů vytýkal, že jejich rozhodná skutková zjištění vycházela pouze z jedné skupiny důkazů podporujících tvrzení uvedená v obžalobě, zatímco pomíjely či nedostatečně zohledňovaly další důkazy vyvracející tvrzení o tom, že nechtěl zvýhodnit personálně propojeného věřitele oproti ostatním věřitelům. Ovšem již z toho vyplývá, že o rozpor, ba dokonce zjevný, jít nemůže, protože takový rozpor ve smyslu judikatury Ústavního soudu není dán, přikloní-li se soudy k jedné skupině důkazů podporujících obžalobu, zatímco zavrhnou druhou skupinu důkazů podporujících obhajobu (pokud ovšem sdělí důvody, proč tak učinily, takže jejich postup nevykazuje prvky libovůle). Vlastně převážná část dovolání obviněného je koncipována jako polemika se skutkovými závěry soudů nižších stupňů, obviněný předestíral vlastní verzi skutkového děje, kterou žádal právně posoudit. Nejvyšší soud ovšem není další (třetí) soudní instancí s plnohodnotným přezkumem závěrů soudů nižších stupňů, takto jeho role a postavení v trestním řízení nebylo koncipováno, na tom nic nezměnilo ani doplnění nového dovolacího důvodu uvedeného v nynějším § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak bylo rozvedeno shora.

29. Nejvyšší soud na shora vymezený okruh námitek obviněných ohledně skutkového stavu, rozsahu dokazování, použitelnosti jednotlivých důkazů a případně dalších ryze procesních výhrad nahlížel ve světle judikatury Ústavního soudu, přitom nezjistil ani porušení základních práv obviněného, a to ani práva na spravedlivý proces, jak namítal obviněný. Dovolací soud přitom interpretoval a aplikoval uvedené podmínky přípuštění zmíněných dovolacích námitek tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou a Listinou, a v neposlední řadě též judikaturou Ústavního soudu [srov. zejména stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, vyhlášené jako sdělení Ústavního soudu pod č. 40/2014 Sb., uveřejněné pod st. č. 38/14 ve svazku č. 72 na str. 599 Sbírký náleží a usnesení Ústavního soudu]. Právě z těchto uvedených hledisek se tedy Nejvyšší soud zabýval naplněním dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a některými skutkovými otázkami a hodnocením důkazů soudy nižších stupňů ve vztahu

k právnímu posouzení jednání obviněných. V té souvislosti považuje Nejvyšší soud za nutné zdůraznit, že i Ústavní soud výslovně ve svém stanovisku konstatoval, že jeho názor, „... podle kterého nelze nesprávné skutkové zjištění striktně oddělovat od nesprávné právní kvalifikace ... však neznamená, že by Nejvyšší soud v každém případě, kdy dovolání obsahuje argumentaci ve vztahu ke skutkovým zjištěním, musel považovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021) za *prima facie* naplněný. ... Je totiž jediným oprávněným orgánem, kterému v tomto stadiu přísluší posuzovat naplnění konkrétního dovolacího důvodu (viz § 54 rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci J. a ostatní proti České republice ze dne 13. 10. 2011, č. stížnosti 12579/06, 19007/10 a 34812/10), a toto posouzení je závaznou podmínkou pro případné podání ústavní stížnosti (ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu)“ [srov. bod 23. shora označeného stanoviska pléna Ústavního soudu]. V daném případě dovolací soud takový nesoulad, natožpak extrémní, mezi důkazy vyplývajícími z provedených důkazních prostředků a na jejich základě dovozeným skutkovým stavem neshledal. Soudy nižších stupňů se věci řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu dostatečné dokazování, aby na jeho základě učinily skutkové závěry, které našly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně, resp. i následně v rozsudku soudu druhého stupně, jakož i v použité právní kvalifikaci.

30. Je možno konstatovat, že obviněný souhlasil se stěžejními skutkovými závěry soudů nižších stupňů nezbytnými pro vyvození jeho trestní odpovědnosti. Nezpochybňoval své postavení jednatele ve dvou obchodních společnostech, jednak dlužníka, který byl v úpadku, jednak zvýhodněného věřitele, který dlužníku pronajímal své nemovitosti. Obviněný nezpochybňoval, že by pronajímateli – zvýhodněnému věřiteli zaplatil coby jednatel dlužníka částku 340 000 Kč a ostatním věřitelům nezaplatil ničeho. Spor byl veden o to, zda uvedená částka představuje škodu či nikoli (viz k tomu níže).

c) K přečinu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku

31. Za námitky podřaditelné pod uplatněný dovolací důvod lze s notnou mírou benevolence označit výhrady obviněného týkající se nesprávného posouzení přečinu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku, šlo-li o námitky zpochybňující naplnění znaku zmaření uspokojení

věřitelů, resp. způsobení jim škody na jejich majetku. Znovu je však třeba připomenout, že je třeba vycházet ze skutkových závěrů soudů nižších stupňů a nikoli z verze předestřené obviněným v dovolání.

32. Nejvyšší soud v obecné rovině připomíná, že trestného činu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jako dlužník, který je v úpadku, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou. Znak objektivní stránky této skutkové podstaty trestného činu spočívající ve „zvýhodnění jiného věřitele“ je naplněn tehdy, jestliže pachatel jako dlužník, který je v úpadku, poskytne zvýhodněnému věřiteli takové plnění, které neodpovídá zásadě poměrného a rovnoměrného uspokojení všech věřitelů a jehož by dosáhli v konkursu [viz zejména § 1 písm. a), § 5 písm. a), § 244 a § 306 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů, dále ve zkratce jen „IZ“], a to na úkor ostatních věřitelů téhož dlužníka (viz rozhodnutí pod č. 6/2005-I. Sb. rozh. tr.). Podstata trestného činu zde tedy spočívá v tom, že zvýhodněný věřitel sice dostal od dlužníka plnění, na které by jinak měl právní nárok, avšak v důsledku úpadku dlužníka došlo plným nebo vyšším uspokojením pohledávky konkrétního (zvýhodněného) věřitele k poškození ostatních věřitelů tohoto dlužníka. Postavení dlužníka splňuje i pachatel – fyzická osoba jednáající za právnickou osobu, která sama je dlužníkem (tzv. institut jednáání za jiného podle § 114 odst. 2 tr. zákoníku).

33. Pokud jde o subjektivní stránku posuzovaného trestného činu, předpokladem trestní odpovědnosti za jeho spáchání je úmyslné zavinění pachatele, který jako dlužník, jenž je v úpadku (resp. fyzická osoba jednáající za takového dlužníka ve smyslu § 114 odst. 2 tr. zákoníku), zcela nebo částečně zmaří uspokojení pohledávky svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele, ač si z okolností musel být vědom toho, že jeho jednání může mít takový následek, a buď ho chtěl způsobit, anebo alespoň pro případ, že jej způsobí, s tím byl srozuměn. Z hlediska zavinění se i u přečinu podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku vyžaduje úmysl (§ 15 tr. zákoníku). Pachatel jako dlužník tedy musí jednat se záměrem vyhnout se poměrnému uspokojení ostatních věřitelů a chce tím alespoň částečně zmařit uspokojení jejich pohledávek, případně si je vědom, že jeho jednání může mít takový následek, a pro případ, že jej způsobí, je s tím srozuměn (srov. rozhodnutí č. 10/2003 Sb. rozh. tr.). Na existenci úmyslu lze usuzovat jen ze všech

okolností, za nichž dlužník, který je v úpadku, přednostně uspokojil jednoho z více svých věřitelů. O srozumění pachatele může svědčit jeho konkrétní jednání, např. pokud jednal s vědomím existence četných dluhů, své neschopnosti hradit je apod.

34. Z obsahu předloženého spisu vyplynulo, že námitky týkající se nedostatečného naplnění subjektivní stránky tohoto trestného činu uplatňoval obviněný v průběhu celého trestního řízení, zejména v jeho podaném odvolání, ačkoliv se námitkami naplnění subjektivní stránky náležitě soudy nižších stupňů zabývaly a zcela správně dospěly k závěru o zavinění obviněného ve formě přímého úmyslu [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku]. V případě obviněného M. H. bylo totiž prokázáno, že obě obchodní společnosti byly personálně propojeny osobou obviněného. Obviněný si byl velmi dobře vědom, že obchodní společnost P. J. byla v platební neschopnosti a v úpadku, a věděl, že měla nejméně 72 věřitelů, vůči kterým měla závazky, které nebyla schopna uhradit. Přesto obviněný přednostně uhradil pohledávky pouze jednoho věřitele na úkor jiných, když uhradil obchodní společnosti T. faktury za dlužné nájemné za 1. a 2. čtvrtletí v celkové výši 340 000 Kč. Obviněný věděl a byl srozuměn s tím, že zvýhodnil personálně propojeného věřitele oproti ostatním věřitelům. Tímto jednáním způsobil ostatním věřitelům škodu v celkové výši 338 783,84 Kč, tedy škodu nikoli malou.

35. Jako nedůvodná se s ohledem na výše uvedené skutkové závěry soudů nižších stupňů jeví též námitka, že obviněný nechtěl zvýhodnit personálně propojeného věřitele oproti ostatním věřitelům a že pokud by k jeho jednání nedošlo, věřitelé by v tvrzeném rozsahu nebyli uspokojeni a jejich uspokojení by bylo naopak dokonce nižší. Je zjevné, že jde o obranu vymyšlenou v průběhu trestního řízení, která vůbec neodpovídá jednání obviněného v době činu kladeného mu za vinu. Nejvyšší soud připomíná, že obviněný o uhrazení pohledávky obchodní společnosti T. rozhodl v době, kdy vůči obchodní společnosti P. J. probíhalo insolvenční řízení. Jak správně uvedl odvolací soud (viz bod 9. na str. 5 odůvodnění jeho rozsudku), obviněný platbu provedl v době, kdy si byl vědom, že obchodní společnost P. J. byla v úpadku, když dne 7. 4. 2018 sám podal insolvenční návrh. Odvolací soud správně upozornil, že nájemné bylo doposud splatné ročně a v roce 2018 se jej náhle rozhodl obviněný uhradit po čtvrtletí. Odvolací soud dále konstatoval, že dlužník obchodní společnost P. J. ukončila v dubnu 2018

provoz podniku a uhrazená pohledávka nebyla pohledávkou přednostní, neboť majetek dlužníka nebyl bezprostředně ohrožen. Toho všeho si musel být obviněný jakožto osoba personálně ovládající obě obchodní společnosti velmi dobře vědom. Obchodní společnost T. si mohla zaplacené nájemné přihlásit jako svoji pohledávku v insolvenčním řízení stejně jako nájemné za předchozí roky. Navíc ani v přihlášených pohledávkách neoznačila své pohledávky za zajištěné (byť jejím jednatelem byl obviněný). Obviněný tak zcela úmyslně upřednostnil obchodní společnost T., ke které měl přímé vazby, na úkor ostatních věřitelů.

36. Nelze ani přisvědčit jeho opakované námitce, že by obchodní společnosti T. jako věřiteli z titulu dlužného nájemného vzniklo ze zákona zadržovací právo k movitému majetku nájemce umístěnému v předmětu nájmu.

37. Nejvyšší soud v obecné rovině připomíná, že podle § 2234 o. z. má pronajímatel právo na úhradu pohledávky vůči nájemci zadržet movité věci, které má nájemce na věci nebo v ní.

38. Ve spojitosti s úpadkem nájemce a zadržovacím právem pronajímatele je však třeba upozornit na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu. Konkrétně je třeba odkázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2019, sen. zn. 29 ICdo 13/2018, podle něž věřiteli, který zadrží dlužníkovu věc ve smyslu § 1396 odst. 2 o. z. po zahájení insolvenčního řízení v době, kdy trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení uvedené v § 109 odst. 1 písm. b) IZ, nevznikne v insolvenčním řízení právo na uspokojení z takového zajištění. Tento závěr Nejvyšší soud zopakoval v usnesení 28. 1. 2021, sen. zn. 29 ICdo 9/2019.

39. Nejvyšší soud tím navázal na své starší rozhodnutí, a sice usnesení ze dne 30. 11. 2011, sen. zn. 29 NSČR 16/2011, uveřejněném pod č. 54/2012 Sb. rozh. obč. (ústavní stížnost proti tomuto usnesení byla Ústavním soudem odmítnuta usnesením ze dne 22. 3. 2012, sp. zn. III. ÚS 721/12). Nejvyšší soud v tomto posledně uvedeném rozhodnutí uzavřel, že na základě soudcovského zástavního práva na nemovitostech, které vzniklo (právní mocí soudního rozhodnutí o jeho zřízení) poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, aniž šlo o případ uvedený v § 41 IZ, nenabývá věřitel právo na uspokojení pohledávky

z takového zajištění bez zřetele k tomu, zda návrh na zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech podal před zahájením insolvenčního řízení nebo v jeho průběhu. Nabylo-li rozhodnutí soudu o nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech náležejících do majetkové podstaty dlužníka právní moci poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, stává se právo věřitele na uspokojení z takového zajištění neúčinným od prohlášení konkursu na majetek dlužníka (srov. § 248 odst. 2 IZ). Soudcovské zástavní právo na nemovitostech, které vzniklo (právní mocí soudního rozhodnutí) poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, na základě návrhu na jeho zřízení podaného před zahájením insolvenčního řízení, je na tom stejně jako jiné způsoby zajištění pohledávky, jejichž vznik nebyl dovršen k okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení. Např. při zřízení zástavního práva k nemovitostem na základě zástavní smlouvy (představující tzv. *titulus adquirendi*) uzavřené před tím, než nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, rovněž nevznikne věřiteli právo na uspokojení z tohoto zajištění v insolvenčním řízení, bude-li vklad zástavního práva k nemovitostem rozhodnutím katastrálního úřadu povolen (byť s účinky ke dni podání návrhu na vklad, jenž může předcházet okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení) a stanovený *modus adquirendi* ve smyslu § 157 odst. 1 zák. č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, završen až poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení. Ke vztahu § 109 odst. 1 písm. b) a c) a § 248 odst. 2 IZ lze v této souvislosti doplnit, že první z označených ustanovení pouze nedovoluje „nabytí“ a „uplatnění“ zajištění v insolvenčním řízení, kdežto (pozdější) prohlášení konkursu na majetek dlužníka činí takto „nabytá“ zajištění neúčinnými v rovině práva hmotného (nedovoluje jejich prosazení ani mimo rámec insolvenčního řízení). Závěr, podle kterého věřitel nenabyl právo na uspokojení přihlašované pohledávky v insolvenčním řízení ze zajištění, jestliže rozhodnutí soudu, jímž toto zajištění vzniklo (rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech náležejících do majetkové podstaty dlužníka) nabylo právní moci poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, by se ovšem nezměnil, ani kdyby úpadek dlužníka byl řešen jinak než konkursem.

40. Od výše uvedených závěrů nemá Nejvyšší soud důvod se jakkoliv odchylovat, lze je plně využít i pro účely posouzení zcela hypotetické

situace nastíněné obviněným (která však reálně nenastala), a sice že by jménem zvýhodněného věřitele využil zadržovacího práva k věcem umístěným na nemovitosti zvýhodněného věřitele coby pronajímatele. Zmíněné závěry se totiž plně uplatní i k (hypotetickému) zadržovacímu právu. Je nutno rozlišovat možnost zadržet věc dlužníka a založit tak v rovině hmotného práva vznik zadržovacího práva k věci na straně jedné a existenci práva v insolvenčním řízení na přednostní oddělené uspokojení z výtěžku zpeněžení zadržené věci. Jak bylo vysvětleno výše, právo na oddělené uspokojení v insolvenčním řízení vzniká věřiteli jen tehdy, byl-li proces vzniku zajištění pohledávky dovršen předtím, než nastaly účinky § 109 odst. 1 písm. b) IZ. Nevzniká-li právo na oddělené uspokojení ani tehdy, je-li proces vzniku zajištění dovršen v průběhu insolvenčního řízení s účinky *ex tunc* (k okamžiku předcházejícímu nastolení účinků zahájení insolvenčního řízení), logicky nemůže právo na oddělené uspokojení ze zajištění vzniknout ani v případě, kdy celý proces vzniku zajištění (u zadržovacího práva jednorázové jednání věřitele spočívající v zadržení věci) proběhl až po vzniku účinků zahájení insolvenčního řízení.

41. Proto ani obrana obviněného hypotetickým skutkovým dějem, který by býval mohl z jeho vůle nastat, ale nenastal, by nemohla nic změnit na tom, že částka 340 000 Kč byla nerovnoměrně přenechána jedinému z více věřitelů na úkor ostatních, kteří by se i při zadržení věci umístěných na pronajímané nemovitosti mohli z jejich výtěžku poměrně uspokojit (zvýhodněný věřitel by ohledně těchto věcí nebyl upřednostněným zajištěným věřitelem, protože k zajištění by došlo až v průběhu insolvenčního řízení).

42. Lze tak uzavřít, že zvýhodněným věřitelem ve smyslu § 223 odst. 1 tr. zákoníku může být i věřitel, kterému jinak svědčí zadržovací právo (např. podle § 2234 o. z.), avšak v důsledku účinku zahájení insolvenčního řízení podle § 109 odst. 1 písm. b) IZ mu nevznikne právo na uspokojení ze zajištění v insolvenčním řízení z této zadržené věci, nemůže tak být přednostně uspokojen na úkor jiných věřitelů (a to ani ve výši odpovídající hodnotě věci, které by jinak mohl zadržet).

43. Nejvyšší soud z uvedených důvodů považuje ty dovolací námitky, které odpovídaly uplatněnému dovolacímu důvodu, za zjevně neopodstatněné a zároveň zcela souhlasí se závěry soudů nižších stupňů, že obviněný

svým jednáním naplnil všechny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku.

44. Lze tak uzavřít, že soudy nižších stupňů se věcí řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu dokazování, aby na jeho základě mohly učinit skutkové závěry, které našly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu druhého stupně. Své hodnotící úvahy soudy nižších stupňů pečlivě vložily v odůvodnění svých rozhodnutí, přičemž se nijak neodchýlily od výsledků dokazování, v rámci hodnocení jednotlivých důkazů nedošlo ze strany soudů k deformaci jejich obsahu a závěr o pachatelství obviněného vychází z logického vyhodnocení všech ve věci opatřených a v hlavním líčení provedených důkazních prostředků. V tomto směru lze odkázat na příslušné pasáže odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (zejména str. 9–10) i druhého stupně (zejména str. 4–7).

č. 21

V.

Závěrečné shrnutí

45. Vzhledem ke všem shora zmíněným důvodům Nejvyšší soud dovolání obviněného M. H. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

č. 21

Kvalifikovaná skutková podstata uvedená v ustanovení § 146 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku nemá blanketní dispozici. Pro posouzení, zda jednání pachatele bylo spácháno na zdravotnickém pracovníkovi, není při splnění dalších podmínek tohoto ustanovení rozhodné, jaká je konkrétní zdravotnická kvalifikace poškozeného či odbornost nebo konkrétní lékařské či nelékařské zařízení podle mimotrestních právních předpisů, ani zda byly taková konkrétní kvalifikace či konkrétní zařízení známé pachateli.

Ublížení na zdraví, Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

§ 146 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. 4 Tdo 261/2023, ECLI:CZ:NS:2023:4.TDO.261.2023.1

Nejvyšší soud odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. dovolání obviněného P. U. podané proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 9. 2022, sp. zn. 50 To 182/2022, ve věci vedené u Okresního soudu Plzeň-město pod sp. zn. 4 T 123/2021.

č. 21

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 11. 4. 2022, č. j. 4 T 123/2021-377, byl obviněný P. U. (dále též jen „obviněný“ nebo „dovolatel“) uznán vinným zločinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 2 písm. d), odst. 3 tr. zákoníku a přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, kterých se dopustil tím, že v XY dne 2. 12. 2020 v době okolo 8:44 hodin před budovou vrátnice vjezd Sever Fakultní nemocnice XY, jako zaměstnanec bezpečnostní agentury S. „I.“, vykonávající ostrahu nemocnice, po předchozí slovní rozepři fyzicky napadl řidiče sanitního vozidla poškozeného M. D., dopravujícího pacienta do FN XY, navíc oblečeného v pracovní soupravě řidiče sanitky, a to tak, že ho chytil za oblečení, začal se s ním přetahovat, následně poškozeného strhnul na zem, poté došlo k jejich společnému pádu na travnatý porost, kde se ho poškozený snažil udržet na zemi, což se mu však nepodařilo, následně oba vstali, P. U. se opětovně snažil strhnout poškozeného na zem, vzájemným přetahováním se z travnatého porostu dostali na silnici před stojící sanitní vůz poškozeného, r. z. XY, ve žluto-červeném barevném provedení a označení Ambulance, zde P. U. narazil poškozeného na kapotu uvedeného sanitního vozu, přičemž došlo

ke zkroucení pravé nohy poškozeného, následně i přes volání poškozeného o bolesti nohy P. U. uchopil poškozeného do tzv. klinče a zasadil mu úder pravým kolenem do obličeje pod levé oko, následně ještě nejméně jednou trhl krkem poškozeného a poté od dalšího fyzického napadení upustil a vrátil se do budovy vrátnice, svým jednáním způsobil poškozenému M. D. hematom v obličejové části pod levým okem a nitrokloubní tříštivé zlomení zevního kloubního hrbolu pravé holenní kosti, tedy zranění, které si vyžádalo okamžité lékařské ošetření ve FN XY s následnou chirurgickou operací s vložením kovové fixace a následnou nutností rehabilitace, poškozenému byla vystavena pracovní neschopnost trvající od 3. 12. 2020 do 2. 7. 2021, kdy poškozený byl výrazně omezen v konání obvyklých životních úkonů do dobu delší šesti týdnů, zejména z důvodů intenzivní bolestivosti, možnosti chodit jen o berlích minimálně do konce ledna 2021, následně nutností používat cca do začátku března 2021 francouzské hole, přičemž poškozený byl nucen absolvovat ještě další operaci spočívající v odstranění šroubu z operované končetiny, což si vyžádalo další pracovní neschopnost od 14. 12. 2021 do 31. 1. 2022, a výše popsaného jednání se P. U. dopustil přesto, že byl pravomocným rozhodnutím Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 4. 1995, sp. zn. 6 T 136/95, a trestním příkazem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. 10 T 28/2014, odsouzen pro trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009, respektive pro přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku.

2. Za to byl obviněný podle § 146 odst. 3 tr. zákoníku ve spojení s § 43 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 3 a půl roku. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl pro výkon trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku za použití § 68 odst. 1 a odst. 2 tr. zákoníku mu byl též uložen peněžitý trest ve výměře 80 denních sazeb, přičemž jedna výměra sazby činila 500 Kč, tedy ve výsledku 40 000 Kč. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 5 To 517/2021, kterým byl zrušen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 13. 5. 2021, sp. zn. 3 T 31/2021, stejně jako všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, jestliže vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky a M. D. se svými nároky na náhradu škody odkázání na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Proti výše uvedenému rozsudku Okresního soudu Plzeň-město podal obviněný odvolání do výroků o vině i trestu. Krajský soud v Plzni o něm rozhodl rozsudkem ze dne 5. 9. 2022, č. j. 50 To 182/2022-436, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že uznal obviněného vinným týměž skutkem, nepatrně modifikovaným oproti skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně (upravil jej toliko tak, že sousloví „i přes volání poškozeného“ upravil na „i přes projevy poškozeného“ a vypustil „pod levé oko“, když ponechal pouze „úder pravým kolenem do obličeje“). Tento pak kvalifikoval totožně se soudem prvního stupně, jako souběh zločinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 2 písm. d), odst. 3 tr. zákoníku a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a obviněného odsoudil podle § 146 odst. 3 tr. zákoníku ve spojení s § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody ve výměře 3 a půl roku, pro jehož výkon jej zařadil podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku do věznice s ostrahou. Současně zrušil výrok o trestu z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 5 To 517/2021, uloženého v trestní věci Obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 3 T 31/2021, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, jestliže vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal poškozené Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky a M. D. s jejich nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Na toto rozhodnutí odvolacího soudu reagoval obviněný podáním dovolání, v němž odkázal na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. Za stěžejní obviněný označil posouzení příčinné souvislosti mezi svým jednáním a vznikem škody, tj. poškozením zdraví poškozeného, a dále pak odmítnutí provedení navrhovaného vyšetřovacího pokusu. V souvislosti s námitkou nedostatku příčinné souvislosti připomněl, že se snažil poškozeného dotlačit k sanitnímu vozu a tím jej zpacifikovat a že to byl poškozený, kdo učinil pravou nohou úkrok s cílem získat

výhodu a „hodit“ obviněného na kapotu sanitního vozu. K poranění tedy nemohlo dojít vlivem obviněného, ale aktivním pohybem poškozeného. Tuto verzi bylo možno ověřit rekonstrukcí či vyšetřovacím pokusem, což však odvolací senát zamítl. Proti tomuto směřoval obviněný druhou z uvedených stěžejních námitek, neboť měl za to, že tím nebyly nedůvodně provedeny podstatné důkazy, které mohly prokázat, respektive vyvrátit, rozhodná tvrzení. Tímto tedy soudy zatížily svá rozhodnutí vadou, neboť nepostupovaly v rámci § 2 odst. 5 tr. ř. a nezjistily stav bez důvodných pochybností a současně dostatečně nezdůvodnily, proč se přiklonily k verzi, že k poranění poškozeného došlo v příčinné souvislosti s jednáním obviněného, jinak řečeno porušily zásadu *in dubio pro reo*. Dále obviněný vytkl i přímý rozpor mezi zjištěným skutkovým stavem a důkazy v podobě fotografií, protože nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu, že by tyto byly vytrženy z kontextu. Na druhou stranu pak shledal některá skutková zjištění ve zjevném rozporu s provedenými důkazy, zejména kamerovými záznamy, a to konkrétně – dovolatel napadl poškozeného, strhnul jej k zemi (opětovně), zasadil poškozenému úder kolenem do obličeje, nejméně jednou trhl krkem poškozeného. Dovolatel dále vyjádřil přesvědčení, že potyčka začala agresivním jednáním poškozeného, kterého nestrhl k zemi, naopak byl jím k zemi stažen, úder kolenem mířil do horní poloviny těla poškozeného, aniž by bylo prokázáno, že došlo k zasažení obličeje a nebylo prokázáno ani trhnutí krkem poškozeného. Připomněl také, že po celou dobu vystupoval z pozice ochranky areálu nemocnice, přičemž jeho postavení odpovídala povinnost pacifikovat nevhodné chování v areálu nemocnice. Dalším okruhem námitek bylo pak nesprávné právní posouzení postavení poškozeného jako zdravotnického pracovníka, neboť obviněný zaujal názor, že pro takové posouzení bylo třeba vycházet ze zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně § 2 písm. b) tohoto právního předpisu, podle kterého je za zdravotnického pracovníka považována fyzická osoba vykonávající zdravotnické povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta. Poškozený však pracoval jako řidič převozní sanitky, přičemž tuto službu poskytují i soukromé společnosti nemající se zdravotnictvím nic společného. K právnímu posouzení výkonu funkce zdravotníka nebylo možno dospět toliko na základě skutečnosti, že poškozený měl na sobě soupravu řidiče sanitního vozu a přijel vyřazeným sanitním vozem. Za pouhou spekulaci označil obviněný závěr odvolacího

soudu, že nemohl vědět, zda je poškozený zdravotnickým pracovníkem a jakého pacienta a v jakém stavu ho vezl, neboť obviněný ze své pozice znal téměř všechny převozce a sanitní vozy a věděl, že se nejedná o urgentní příjem, neboť se poškozený domáhal vstupu na pavilon F a neměl zapnutá ani žádná výstražná světla. S ohledem na shora uvedené pak obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí, případně aby zrušil i rozsudek soudu prvního stupně a vrátil věc tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

5. Státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) zaslal k dovolání obviněného své písemné vyjádření (§ 265h odst. 2 tr. ř.). V něm shledal námitky obviněného zjevně neopodstatněné. Co se týče námitek skutkových, k těm připomněl základní teoretické premisy příčinné souvislosti a uzavřel, že i kdyby si poškozený způsobil zranění sám při pokusu uvolnit se, stále by se jednalo o trestněprávní následek pokrytý zaviněním pachatele a byl by v příčinné souvislosti s trestněprávně relevantním jednáním, které bylo ve vztahu k následku esenciální. Ve vztahu k alternativní verzi skutkového děje předloženého obviněným pak poukázal na skutečnost, že se jedná o opakování odvolacích námitek a jako takové jsou zjevně neopodstatněné, neboť soudy hodnotily důkazy ve shodě s jejich obsahem, nedopustily se žádné deformace a ani jinak nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. Stěžejní důkazní prostředek, tedy kamerový záznam, byl řádně proveden a hodnocen jak soudem prvního stupně, tak i soudem odvolacím a státní zástupce odkázal na vyčerpávající popis vtělený do bodů 10 až 15 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu. Druhým okruhem námitek pak byly námitky právní, které však státní zástupce taktéž neshledal opodstatněnými, neboť skutková podstata § 146 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku není právní normou s blanketní dispozicí, a proto je nerozhodná definice zdravotního pracovníka jiným právním předpisem. Nadto připomněl v reakci na argumentaci obviněného zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (o nelékařských zdravotnických povoláních), v znění pozdějších předpisů, podle kterého je upravena i odborná způsobilost v rámci přednemocniční neodkladné péče, tzn. povolání řidiče vozidla zdravotnické záchranné služby. Státní

zástupce však zdůraznil, že v posuzované věci je zřejmé, že osoba, která řídí sanitku a snaží se dostat do areálu nemocnice s pacientem, nepochybně vykonává činnost v rámci přednemocniční neodkladné péče, zdravotnické dopravní služby nebo přepravy pacientů neodkladné péče, a tak se jedná o zdravotnického pracovníka ve smyslu § 146 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku. I kdyby poškozený nebyl zdravotnickým pracovníkem, stále se jedná o osobu, jež plnila obdobnou povinnost při ochraně zdraví, vyplývající z jeho zaměstnání či povolání. Dále zmínil, že urgentnost příjmu není podmínkou stanovenou použitou právní normou a námitky dovolatele zpochybňující právní kvalifikaci tak shledal jako zjevně neopodstatněné. Navrhl proto, aby dovolání obviněného bylo odmítnuto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. v neveřejném zasedání.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

6. Obviněný P. U. je podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroků rozhodnutí soudu, které se ho bezprostředně dotýkají. Dovolání bylo podáno v zákonné dvouměsíční lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.), prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňovalo formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř. Jeho přípustnost je dána podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.

7. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit, zda konkrétní námitky, o které je obviněný opřel, lze podřadit pod dovolací důvody, na které odkázal. Toto zjištění mělo zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (srov. § 265i odst. 1, 3 tr. ř.).

8. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, explicitně postihuje situace, kdy rozhodná skutková zjištění soudů, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Daný dovolací důvod tedy cílí na závažné procesní vady, jež v konečném důsledku zakládají neústavnost

pravomocného rozhodnutí. Z dikce tohoto zákonného ustanovení vyplývá, že mezi taková flagrantní pochybení spadají zejména případy opomenutých důkazů, důkazů získaných a posléze i použitých v rozporu s procesními předpisy, a konečně případy svévolného hodnocení důkazů, provedeného bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu, jež má za následek existenci tzv. extrémního rozporu mezi jejich obsahem na straně jedné a skutkovým stavem věci v soudy dovozované podobě na straně druhé. Předpokladem relevantního uplatnění daného dovolacího důvodu je však zároveň zjištění, že tvrzené vady řízení skutečně měly nebo alespoň mohly mít podstatný význam pro skutkové závěry soudů, a tím i pro konečné hmotněprávní posouzení stíhaného jednání. To současně znamená, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, nebyl do trestního řádu zaveden proto, aby se jím dovolatel zaštiťoval v naději, že neustálým opakováním verze svojí obhajoby dosáhne u Nejvyššího soudu přehodnocení provedených důkazů a změny učiněných skutkových zjištění, ač v předchozím řízení k hodnocení těchto důkazů ze strany soudů nižších stupňů došlo za dodržení zásad vyplývajících z ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. a jimi zjištěný skutkový stav respektoval požadavky zakotvené v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. V uvedené souvislosti je proto třeba zdůraznit, že Nejvyšší soud jako soud dovolací se rozhodně od 1. 1. 2022 nestal odvolacím soudem č. 2.

9. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že předmětný dovolací důvod je určen k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva. S poukazem na něj se naopak nelze domáhat přezkumu skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Zjištěný skutkový stav věci, kterým je dovolací soud vázán, je zde při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. To znamená, že dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku a rozveden v jeho odůvodnění, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením

způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

10. Konkrétní námitky obviněného lze rozdělit na dvě skupiny – námitky skutkového charakteru naplňující dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a námitky právní podřaditelné pod písm. h) téhož ustanovení.

11. K prvně jmenovanému okruhu námitek patří bezpochyby námitky, kterými se obviněný dovolával odlišných skutkových zjištění vyplývajících z provedení dokazování, provedení navrhovaného důkazu rekonstrukcí či vyšetřovacím pokusem a dodržení zásady *in dubio pro reo*. Veškeré tyto námitky vznesl obviněný na základě vlastního hodnocení provedených důkazů a vlastní alternativní verze skutkového děje. Obviněný věnoval v rámci svého mimořádného opravného prostředku velký prostor detailnímu popisu sledu pohybů obou účastníků potyčky od jejich vzpřímení z trávníku po náraz na kapotu, přičemž však vychází toliko ze svých tvrzení a vlastního hodnocení kamerového záznamu, zcela odlišného od skutkových zjištění obou soudů nižších stupňů. Přitom však netvrdí, a ani Nejvyšší soud k takovému závěru nedospěl, že by ze strany soudů došlo k jakékoliv deformaci tohoto důkazu. Obviněný tak pouze nesouhlasí s učiněným hodnocením důkazů a v této souvislosti polemizuje ze závěry soudů. Totožně odmítavý závěr je nutno přijmout ve vztahu k námitce neprovedení vyšetřovacího pokusu, případně rekonstrukce. Odvolací soud v bodě 8 odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, proč nepovažoval za nutné doplňovat dokazování těmito důkazními prostředky, neboť skutkový děj byl prokázán bez jakýchkoliv pochybností samotnými kamerovými záznamy, které stěžejní okamžiky zachytily dokonce z několika úhlů. Ani Nejvyšší soud neshledal, že by vyšetřovací pokus nebo rekonstrukce mohly přinést do věci jakékoliv nové podstatné poznatky. Obviněným předestřená verze, kterou chtěl podpořit právě navrhovaným pokusem, se snaží pouze selektivně vykreslit jednu část celého skutkového děje a opomíjí skutečnost, že z provedení dokazování učinily soudy závěr o tom, že to byl právě obviněný, kdo potyčku začal (byť ani s tímto obviněným nesouhlasí, avšak bez jakékoliv opory v provedených důkazech) a kdo měl po většinu potyčky fyzickou převahu a projevoval se mnohem agresivněji. Soudy z kamerových záznamů zjistily, že v okamžiku, kdy získal na trávníku převahu poškozený, omezil své jednání toliko na držení obviněného bez jakéhokoliv útočného jednání. Naopak obviněný i se svojí fyzickou

převahou zvolil agresivní způsob konfrontace, a ačkoliv i soud prvního stupně uvěřil obviněnému, že nebylo jeho přímým úmyslem poškozenému zranění nohy způsobit, byl srozuměn s tím, že takto vysoká intenzita použití síly je způsobilá vyvolat závažné následky. Příčinná souvislost mezi takto excesivním (myšleno jako exces z pouhé pacifikace nevhodné chování) užití fyzické síly vůči poškozenému a následkem v podobě těžké újmy na zdraví je proto bezpochyby dána. K tomu lze připomenout zásadu gradace, podle které je nutno uvažovat vždy i význam jednotlivé příčiny na výsledku (k tomu blíže viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 8 Tdo 1245/2019, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 3 Tdo 1080/2019). Tvrzené aktivní jednání poškozeného by nebylo způsobilé cokoliv změnit na následku – tříštivé zlomenině kosti, když si lze jen stěží představit, že by k němu došlo samovolně bez přispění obviněného a jím vyvinutém tlaku na poškozeného pouhým přenesením váhy. Bylo to tedy aktivní jednání obviněného, které se výraznou měrou podílelo na vzniku následku a příčinná souvislost je zde nade vše pochybnost dána. Ve vztahu k námitkám vůči hodnocení fotografií pořízených z kamerových záznamů dospěl dovolací senát ke stejným závěrům jako odvolací soud a státní zástupce, na něž lze proto ve stručnosti odkázat. Nejvyšší soud na tomto místě pouze v krátkosti konstatuje, že jestliže byly v rámci procesu dokazování před oběma soudy nižších stupňů přehrány celé kamerové záznamy, nemohou fotografie z těchto záznamů učiněné jakkoliv změnit kontext jednání, které je zde zachyceno. Takto vznesené námitky dovolatele tudíž postrádají jakékoliv opodstatnění. Obecně lze uzavřít, že Nejvyšší soud dospěl k závěru, že soudy hodnotily provedené důkazy pečlivě každý zvláště i ve vzájemných souvislostech ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. a své hodnotící úvahy podrobně rozvedly v odůvodnění svých rozhodnutí, čímž plně dostály svým zákonným povinnostem (§ 125 tr. ř.), a nelze jim tak ničeho zásadního vytknout. Jak již bylo uvedeno výše, dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. cílí na situace, kdy skutková zjištění učiněná soudy vzejdou z procesně vadného dokazování či nelogického důkazního hodnocení a dosahují tak intenzity tzv. extrémního rozporu, a nikoli na pouhou nespokojenost jedné z procesních stran s přijatými závěry soudů.

12. Stejný závěr je nutno přijmout ohledně námitky porušení zásady *in dubio pro reo*, když tato je jedinou zásad vyplývající z presumpce nevinny a úzce souvisí se zásadami dokazování podle § 2 odst. 5 a 6 tr. ř.

Předpoklad jejího uplatnění nastává až v případě, jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, neboť je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného, ani vysoký stupeň podezření sám o sobě ještě není s to vytvořit zákonný podklad pro odsuzující výrok. Trestní řízení totiž vyžaduje ten nejvyšší možný stupeň jistoty, který lze od lidského poznání požadovat, alespoň na úrovni obecného pravidla „prokázání mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost“ (nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2017, sp. zn. II. ÚS 4266/16-1). Jak je z uvedené citace patrné, důvodné pochybnosti by se měly vztahovat ke skutkovým zjištěním, a nikoliv k hodnocení každého důkazu zvlášť (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1451/2016, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1475/2016). Naopak důkazy je nutno hodnotit v souladu s § 2 odst. 6 tr. ř. ve vzájemných souvislostech, přičemž právě tímto procesem lze pochybnosti odstranit. Zásadu *in dubio pro reo* je tudíž namíste použít jen tehdy, jsou-li pochybnosti o vině důvodné, takže v konfrontaci s nimi by výrok o spáchání trestného činu nemohl obstát. Pochybnosti tedy musí být z hlediska rozhodnutí o vině závažné a již neodstranitelné provedením dalších či vyhodnocením stávajících důkazů. Podaří-li se pochybnosti odstranit, není důvodu rozhodovat ve prospěch obviněného, svědčí-li důkazy o jeho vině, třebaže jsou mezi nimi určité rozpory (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1504/2016). Současně je nutno vnímat tuto zásadu i v rámci limitů daných taxativním výčtem dovolacích důvodů. Existuje bohatá judikatura konstatující, že zásada *in dubio pro reo* se vztahuje toliko k otázce zjišťování skutkových okolností a není obecně způsobilá založit dovolací přezkum (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1475/2016). Výjimkou by byla situace, kdyby porušení této zásady vygradovalo až do extrémního nesouladu skutkových zjištění s provedenými důkazy (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 467/2016). Na těchto závěrech nic nezměnil ani nově formulovaný dovolací důvod obsažený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť svojí dikcí navázal na soudní praxí vymezená pochybení (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1315/2021). V posuzované věci byla však tato zásada v podstatě pouze zmíněna až sekundárně na základě vykreslení vlastní alternativní verze skutkového děje a individuálního přesvědčení obviněného, nikoliv na objektivně zjištěných pochybnostech, když nebyla ani nikterak blíže konkretizována.

V souladu se shora uvedenými závěry Nejvyšší soud po posouzení procesu provedeného dokazování takto vznesenou námitku obviněného musel odmítnout.

13. Do druhé skupiny námitek pak bylo možno podřadit námitku nesprávného právního posouzení postavení poškozeného jako zdravotního pracovníka ve smyslu kvalifikačního znaku přisouzené skutkové podstaty § 146 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku. Ačkoliv není pochyb o tom, že tato naplnila uplatněný dovolací důvod, nebylo možné ji přiznat jakékoliv opodstatnění. Ze skutkových zjištění soudů vyplývá, že poškozený byl oblečen do soupravy řidiče sanitky a vystoupil z označené sanitky, ve které vezl pacienta. Obviněný nemohl mít pochyby o tom, že poškozený vykonával zaměstnání, respektive plnil svou povinnost k ochraně zdraví. Argumentace obviněného stran toho, že znal většinu řidičů sanitek přijíždějících do nemocnice, se jeví až absurdní, přičemž ani to by na věci nemohlo nic změnit. Stejně tak domněnky obviněného o tom, že pacient, kterého poškozený vezl, nevyžadoval urgentní příjem. Zákon v § 146 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku pro naplnění kvalifikačního kritéria nikterak nespécifikuje naléhavost péče. Nelze přisvědčit obviněnému ani v tom, že pro posouzení naplnění kvalifikačního znaku je třeba vycházet z definice stanovené v zákoně č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta. Současně je nutné akcentovat i skutečnost, že ani mimotrestněprávní předpisy nejsou ve formulaci pojmu zdravotnický pracovník důsledné, respektive definice takové osoby jsou vždy formulovány toliko pro účely příslušného právního předpisu, bez přesahu do jiných právních norem či dokonce odvětví. Nejvyšší soud tedy nepovažuje za nutné, aby v daných souvislostech bylo přesně kvalifikováno postavení poškozeného podle mimotrestních právních předpisů [zejména zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (o nelékařských zdravotnických povoláních)], v znění pozdějších předpisů; vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků], neboť pro právní posouzení ve smyslu § 146 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku není přesná zdravotnická kvalifikace či odbornost poškozeného rozhodná. Stěžejními byly skutkové okolnosti, jež byly známé

a zřejmě i obviněnému v době páchaného jednání, tedy, jak bylo shora uvedeno, skutečnost, že se jednalo o řidiče sanitního vozu převážejícího pacienta, přičemž jak oblečení poškozeného, tak označení vozu nedávalo prostor k pochybnostem o tom, že poškozený jednal v zájmu ochrany zdraví jiného. Jestliže tak oba předchozí soudy poškozeného ve svých rozhodnutích v právní větě označily za zdravotnického pracovníka při výkonu zdravotnického zaměstnání, tak i obviněnému muselo být zcela zřejmé, že v konkrétní situaci poškozený vystupoval minimálně jako osoba, která plnila svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví vyplývající z jeho zaměstnání. Tedy, že se nacházel v postavení, v němž obviněný svým jednáním vůči němu každopádně naplňoval znak obsažený v ustanovení § 146 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku. Tato nuance by tak na výsledném právním posouzení jednání obviněného nebyla způsobila cokoli změnit, takže ani této námitce nebylo možno z hlediska její opodstatněnosti jakkoli přisvědčit.

č. 22

IV.

Závěrem k podanému dovolání

14. Nejvyšší soud tak po zvážení všech výše uvedených skutečností a argumentů podané dovolání obviněného P. U. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., neboť jím uvedené dovolací námitky byly v konečném celkovém výsledku zjevně neopodstatněné. Nejvyšší soud své rozhodnutí vyhlásil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

č. 22

K uplatnění nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení zákonným zástupcem nezletilého podle § 43 odst. 3 tr. ř. zásadně není nutný souhlas opatrovnického soudu.

Poškozený

§ 43 odst. 3 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Tdo 96/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.96.2023.1

Nejvyšší soud odmítl podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolání obviněného F. N. podané proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 5 To 239/2022, ve věci vedené u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 3 T 67/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Zlíně ze dne 27. 6. 2022, č. j. 3 T 67/2022-347, byl obviněný F. N. uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku a přečinem ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 tr. zákoníku a byl mu uložen podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody na dva roky s podmíněným odkladem na zkušební dobu čtyř let. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku mu byl dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na pět let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. a podle § 229 odst. 1, 2 tr. ř. bylo rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu škody a nemajetkové újmy.

2. Jako přečiny usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku a ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 tr. zákoníku posoudil Okresní soud ve Zlíně skutek, který podle jeho zjištění spočíval v podstatě v tom, že obviněný dne 18. 8. 2021 na silnici č. I/57 řídil osobní automobil zn. Volkswagen XY, při jízdě ve směru od obce XY k obci XY, okres Zlín, nepřizpůsobil rychlost jízdy svým schopnostem, vlastnostem vozidla a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, při projíždění pravotočivé zatáčky nedovolenou a nepřiměřenou rychlostí 116 km/h nezvládl řízení, uvedl vozidlo do smyku, v následující levotočivé zatáčce přešel do protisměru, pravou boční částí svého vozidla narazil do levé přední části osobního automobilu zn. Ford XY a v důsledku toho došlo ke zranění osob jedoucích ve vozidle zn. Ford XY, přičemž poškozená B. B. na místě zemřela a poškození M. N., AAAAA (pseudonym), B. N. a F. J. utrpěli zranění specifikovaná ve výroku rozsudku. Podle výroku o vině obviněný popsáním způsobem jízdy porušil ustanovení § 4 písm. a),

§ 11 odst. 1, § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

3. O odvoláních, která podali státní zástupce v neprospěch obviněného proti výroku o trestu a obviněný proti výrokům o náhradě škody a o náhradě nemajetkové újmy, bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 12. 10. 2022, č. j. 5 To 239/2022-385. Podle § 258 odst. 1 písm. b), e), f), odst. 2 tr. ř. byl rozsudek Okresního soudu ve Zlíně zrušen ve výroku o trestu odnětí svobody a ve výroku o náhradě nemajetkové újmy a podle § 259 odst. 3 písm. b), odst. 4 tr. ř. bylo v rozsahu zrušení nově rozhodnuto tak, že obviněný byl podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Výroky podle § 228 odst. 1 tr. ř. a podle § 229 odst. 2 tr. ř. bylo nově rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu nemajetkové újmy.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněný podal dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Brně. Napadl jednak výrok o trestu s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a i) tr. ř., jednak výrok o náhradě nemajetkové újmy ve vztahu k poškozeným nezletilým AAAAA a BBBBB (pseudonym) s odkazem na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Námitky proti výroku o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody shrnul tvrzením, že uložený trest je extrémně přísný, zjevně nespravedlivý a nepřiměřený a při jeho ukládání nebyla zhodnocena osobnost obviněného, polehčující okolnosti a další skutkové okolnosti případu. Výhrady proti výroku, jímž byla přiznána náhrada nemajetkové újmy nezletilým poškozeným, založil na názoru, že podkladem tohoto výroku byl v rozporu s ustanovením § 898 o. z. návrh učiněný bez předchozího schválení opatrovnického soudu. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

5. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání konstatovala, že námitky, které obviněný uplatnil proti výroku o trestu, nejsou dovolacím důvodem a neopodstatňují zásah Nejvyššího soudu ani s ohledem na ústavní princip proporcionality trestní represe. K námitkám obviněného proti výroku o náhradě nemajetkové újmy nezletilým poškozeným zejména uvedla, že Krajský soud v Brně nerozhodl proti smyslu ochrany zájmů nezletilých, jak je vyjádřena v § 898 o. z. Státní zástupkyně navrhla, aby dovolání obviněného bylo jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

A) Obecná východiska

6. Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno obviněným jako oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., prostřednictvím obhájce podle § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě podle § 265e tr. ř., s obsahovými náležitostmi podle § 265f odst. 1 tr. ř., avšak bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

7. Dovolání je mimořádný opravný prostředek, který není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z důvodů, které jsou v zákoně taxativně stanoveny, v dané věci z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř. (ve znění zákona č. 220/2021 Sb.). Podat dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí jen formálně deklarovat některý ze zákonných dovolacích důvodů, ale je nutné, aby mu obsahově odpovídaly konkrétní námitky, na nichž je dovolání založeno. Pouze takové námitky mají relevanci dovolacího důvodu.

8. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

9. Obviněný sice odkázal na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., avšak neuplatnil žádnou námitku, která by se pod něj dala podřadit, což ani nepřicházelo v úvahu. Dovolání nesměřovalo proti výroku o vině. Proti tomuto výroku nebylo přípustné, protože o vině Krajský soud v Brně ve druhém stupni nerozhodoval, resp. výrok o vině nebyl povinen přezkoumávat (§ 265a odst. 1 tr. ř.). Podané dovolání se tedy nijak nevztahovalo k otázce naplnění znaků trestných činů, jimiž byl obviněný uznán vinným, a tudíž se nijak netýkalo „rozhodných skutkových zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu“.

10. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

11. Podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

12. Odkaz obviněného na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. h) a i) tr. ř. nebyl spojen s žádnou námitkou, která by některému z těchto dovolacích důvodů odpovídala svým obsahem.

B) K výroku o trestu

13. Nejde-li o situaci, kdy výrok o trestu nemůže obstát a musí být zrušen v důsledku zrušení vadného výroku o vině, lze samotný výrok o uložení trestu napadat z hmotněprávních pozic zásadně jen prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., a nikoli s použitím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Vzájemný vztah těchto dovolacích důvodů je takový, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je obecným hmotněprávním dovolacím důvodem, zatímco dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. je zvláštním hmotněprávním dovolacím důvodem stanoveným jen ve vztahu k výroku o uložení trestu. Z tohoto vztahu obecného a zvláštního vyplývá, že má-li být výrok o uložení trestu napaden kvůli porušení hmotného práva, může se tak stát zásadně jen z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř.

14. Při výkladu ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. je třeba mít na paměti povahu dovolání jako mimořádného opravného prostředku. To se projevuje především tím, že dovolacím důvodem není nepřiměřenost uloženého trestu, ale mnohem závažnější nesoulad výroku o uložení trestu se zákonem, a to uložení nepřipustného druhu trestu nebo uložení trestu ve výměře mimo zákonnou trestní sazbu. Přiměřenost, resp. nepřiměřenost trestu je sice záležitostí aplikace hmotného práva, ale přesto ji nelze podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., pokud jím je jiné nesprávné hmotněprávní posouzení (míněno jiné, než je právní posouzení skutku). Tento obecný hmotněprávní dovolací důvod nelze použít, když tu je zvláštní dovolací důvod stanovený ve vztahu k samotnému výroku o uložení trestu. Jestliže by se připustilo, že nepřiměřenost trestu je dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., pak by ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. bylo bezpředmětné, nefunkční, nadbytečné a nedávalo by žádný smysl, protože uložení nepřipustného druhu trestu nebo uložení trestu ve výměře mimo zákonnou trestní sazbu by bylo vždy jiným nesprávným hmotněprávním posouzením, a tudíž dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Z toho je zřejmé, že dovolání jako mimořádný opravný prostředek není určeno ke korekci výroku o uložení trestu z důvodu jeho případné nepřiměřenosti.

15. Byl-li uložen přípustný druh trestu ve výměře v rámci zákonné trestní sazby, nejsou námitky ohledně přiměřenosti trestu dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ani podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. Nejvyšší soud do výroku o takto uloženém trestu zásadně nezasahuje. Učinit tak může jen zcela výjimečně, pokud je uložený trest v tak extrémním rozporu se zákonnými hledisky, že to představuje porušení ústavního principu proporcionality trestní represe, který je definičním znakem demokratického právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy), resp. porušení ústavně garantovaného základního práva obviněného na spravedlivý proces včetně spravedlivosti jeho výsledku (čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). V takovém případě má zásah Nejvyššího soudu do výroku o uložení trestu podklad v ustanovení čl. 4 Ústavy, podle něhož základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci, a v ustanovení čl. 90 Ústavy, podle něhož soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům (tím spíše, jde-li o základní ústavně zaručená práva).

16. Dovolání obviněného směřovalo proti výroku o uložení trestu odnětí svobody. Jde o přípustný druh trestu, který byl obviněnému uložen v trvání osmnácti měsíců, tedy ve výměře spadající do rámce zákonné trestní sazby stanovené v § 143 odst. 2 tr. zákoníku v rozpětí od jednoho roku do šesti let. Trest odnětí svobody byl obviněnému uložen jen mírně nad dolní hranicí zákonné trestní sazby. Touto výměrou bylo více než dostatečně vyjádřeno vše, co bylo možno hodnotit ve prospěch obviněného. Pokud byl obviněnému trest odnětí svobody uložen nepodmíněně, není to v žádném, natož pak extrémním rozporu s ustanovením § 81 odst. 1 tr. zákoníku, v němž jsou stanoveny zákonné předpoklady podmíněného odkladu výkonu trestu. Tyto předpoklady se vztahují jednak k osobě obviněného a jednak k okolnostem případu, přičemž citované ustanovení vyžaduje, aby obě skupiny předpokladů byly splněny současně. V posuzované věci lze zákonné předpoklady podmíněného odkladu výkonu trestu shledávat jen z hlediska osoby obviněného, avšak rozhodně ne z hlediska okolností případu. Obviněný jel v točitém úseku pozemní komunikace rychlostí nejméně 116 km/h, což představovalo nejen překročení obecně stanoveného rychlostního limitu 90 km/h, ale znamenalo to hrubě nepřiměřenou rychlost i vzhledem ke konkrétní situaci, v níž se obviněný nacházel. Způsob jízdy obviněného nebyl pouze neopatrný či nepozorný, ale byl vyloženě hazardérský a vystavoval ostatní účastníky provozu na pozemní komunikaci extrémnímu nebezpečí. To se nakonec potvrdilo tím, že obviněný nezvládl řízení, uvedl vozidlo do smyku, vjel s ním do protisměru a narazil do protijedoucího vozidla, v němž cestovalo celkem pět osob, z nichž jedna byla usmrcena a čtyři ostatní zraněny. Popsaným způsobem si obviněný při řízení vozidla počínal přes očividnou řidičskou nezkušenost, neboť držitelem řidičského oprávnění k řízení osobního automobilu byl teprve od 15. 7. 2020. Souhrn závažných okolností případu plně opodstatňuje závěr, že nebyly splněny zákonné předpoklady pro podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody. Uložený nepodmíněný trest odnětí svobody není trestem, který by kolidoval s ústavním principem proporcionality trestní represe nebo který by porušoval ústavně garantované základní právo obviněného na spravedlivý proces včetně spravedlivosti jeho výsledku.

17. Obviněný se snažil zdůvodnit namítanou neústavnost výroku o nepodmíněném trestu odnětí svobody jeho překvapivostí. Takové námitky nelze přisvědčit. Krajský soud v Brně uložil zmíněný trest z podnětu odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného. Přitom

státní zástupce v odvolání výslovně požadoval uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Obviněnému tudíž bylo známo, jaký výsledek odvolacího řízení požaduje státní zástupce, resp. jaký výsledek přichází v úvahu. O překvapivosti napadeného rozsudku, která jinak může být projevem vybočení z mezí spravedlivého procesu, nelze v dané věci vůbec uvažovat.

18. Proti výroku o trestu bylo dovolání obviněného podáno z jiného než zákonného dovolacího důvodu.

C) K výroku o náhradě nemajetkové újmy

19. Po zrušení výroku o náhradě nemajetkové újmy v rozsudku Okresního soudu ve Zlíně nově rozhodl Krajský soud v Brně mimo jiné tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému povinnost k náhradě nemajetkové újmy poškozenému nezletilému AAAAA ve výši 275 387 Kč a poškozené nezletilé BBBBB ve výši 234 265 Kč a podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázal nezletilé poškozené se zbytky uplatněných nároků na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Jednalo se o náhradu nemajetkové újmy vniklé v důsledku usmrcení poškozené B. B., která byla babičkou nezletilých poškozených. Krajský soud v Brně tak snížil náhradu nemajetkové újmy, kterou Okresní soud ve Zlíně každému z nezletilých poškozených přiznal ve výši 640 998 Kč.

20. Nárok na náhradu nemajetkové újmy za nezletilé poškozené uplatnil zmocněnec (advokát), jehož jim k tomu zvolila matka jako zákonná zástupkyně nezletilých. Obviněný v dovolání namítl, že tu nebylo předcházející schválení opatrovnického soudu podle § 898 o. z.

21. Tato námitka má procesní povahu a tím pádem obsahově neodpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., jímž je porušení hmotného práva.

22. Práva nezletilého poškozeného v trestním procesu vykonává především jeho zákonný zástupce (§ 45 odst. 1 věta první tr. ř.). Bližší ustanovení o takových úkonech trestní řád neobsahuje a v obecné rovině lze připustit, že i zde platí ustanovení § 898 o. z. (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Pro vykonávání práv nezletilých poškozených,

zejména pro uplatňování nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení v trestním řízení, se však toto ustanovení v praxi nepoužije.

23. Potřebný souhlas soudu jako podmínka právního jednání rodičů v záležitostech jmění dítěte je sice zakotven v občanském zákoníku, týká se však jak hmotněprávních, tak procesních úkonů (právních jednání). V daném případě je zpochybňován úkon podle § 43 odst. 3 tr. ř., tj. uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy v trestním (adhezním) řízení. Jde o úkon ryze procesní povahy. Nejde tudíž o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., jímž je jiné nesprávné hmotně právní posouzení (tj. jiné, než je právní posouzení skutku).

č. 22

24. Nejvyšší soud se zaměřil i na tom zda namítaný nedostatek souhlasu opatrovnického soudu s uplatněním nároku na náhradu nemajetkové újmy mohl představovat nějaké porušení práv obviněného, případně i práva na spravedlivý proces, a dospěl k závěru, že nikoli.

25. Nárok na náhradu nemajetkové újmy byl v posuzované věci uplatněn za účinnosti § 898 o. z. ve znění zákona č. 192/2021. Podle § 898 odst. 1 o. z. k právnímu jednání, které se týká existujícího i budoucího jmění dítěte nebo jednotlivé součásti tohoto jmění, potřebují rodiče souhlas soudu, ledaže se jedná o běžné záležitosti, nebo o záležitosti sice výjimečné, ale týkající se zanedbatelné majetkové hodnoty (toto ustanovení zůstalo nedotčeno zákonem č. 192/2021 Sb.). V ustanovení § 898 odst. 2 o. z. (ve znění zákona č. 192/2021 Sb.) jsou uvedeny případy, kdy je vždy třeba souhlasu soudu, přičemž tu není uvedeno právní jednání týkající se nároku dítěte na náhradu nemajetkové újmy. Podle § 898 odst. 3 o. z. (ve znění zákona č. 192/2021 Sb.) je-li to v zájmu dítěte, může (opatrovnický) soud zúžit okruh právních jednání, která podléhají souhlasu soudu. Podle § 898 odst. 4 o. z. (ve znění zákona č. 192/2021 Sb.) jednal-li rodič za dítě bez souhlasu soudu, lze právní jednání prohlásit za neplatné, jen působí-li dítěti újmu.

26. Obviněný vznesenou námitku chybějícího souhlasu opatrovnického soudu podpořil odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 4531/2018, jímž bylo zamítnuto dovolání žalobce a v němž byl vyjádřen právní názor (vyslovený i v dřívější judikatuře), že podání

jakékoli občanskoprávní žaloby je neběžnou záležitostí, která může mít daleké dosahy do sféry nezletilého, takže k podání žaloby je nutný souhlas opatrovnického soudu. Významné ovšem je, že v uvedené věci směřovalo dovolání (původně nezletilého) žalobce proti usnesení odvolacího soudu, který potvrdil usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo řízení podle § 104 odst. 2 o. s. ř. zastaveno z důvodu nedostatku podmínek řízení (které soud v občanskoprávním řízení zkoumá podle § 103 o. s. ř.), přičemž nedostatek podmínek řízení spočíval v tom, že opatrovnický soud nedal souhlas k podání žaloby. Žaloba tedy nebyla zamítnuta z důvodu věcné neopodstatněnosti, kterou by působil chybějící souhlas opatrovnického soudu. Z toho jasně vyplývá, že souhlas soudu podle § 898 odst. 1 o. z. je procesní podmínkou podání žaloby, není složkou její hmotněprávní opodstatněnosti a jeho nedostatek nemůže být namítán jako porušení hmotného práva. Kromě toho je třeba mít na paměti odlišnost řízení občanskoprávního od řízení trestního, zde zejména z hlediska možnosti vzniku povinnosti k placení nákladů řízení.

27. Také v řízení podle soudního řádu správního (zákon č. 150/2002 Sb.) je třeba zkoumat podmínky řízení a při jejich nesplnění návrh odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. I zde přichází v úvahu posouzení, zda k podání žaloby ve správním soudnictví je nutný souhlas opatrovnického soudu podle § 898 o. z. Nejvyšší správní soud však ve svém rozsudku ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. 10 As 123/2021, vyložil, že ačkoli ani podání žaloby ve správním soudnictví není běžnou záležitostí, potenciální zásah těchto řízení do majetkové sféry nezletilého bude zpravidla nižší než v občanskoprávním řízení, a to pro rozdílný rozsah a strukturu nákladů řízení a zanedbatelnou výši soudního poplatku. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že správní soud je v každé konkrétní věci oprávněn vyhodnotit, jak podstatně by dané řízení mohlo zasáhnout do práv či povinností nezletilého, zejména zda v souvislosti se soudním řízením nehrozí žalujícímu dítěti významnější finanční náklady, a zda tedy konkrétní žaloba vyžaduje schválení opatrovnického soudu. Takový souhlas bude podle Nejvyššího správního soudu namísto typicky tam, kde se spor před správním soudem týká nemovitosti dítěte (např. rozhodnutí o odstranění stavby apod.), nebo i tam, kde by zákonní zástupci dítěte podávali šikanózní či abuzivní nebo opakované zjevně bezúspěšné žaloby apod. V konkrétní rozhodované věci však Nejvyšší správní soud nepovažoval za vadu, že soud přivolení opatrovnického soudu k podání žaloby nevyžadoval.

28. V trestním (adhezním) řízení je určitou obdobou zastavení řízení podle § 104 odst. 2 o. s. ř. a odmítnutí návrhu podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí o nepřipuštění poškozeného k hlavnímu líčení podle § 206 odst. 3 tr. ř., které se vztahuje i na případy nesplnění procesních podmínek, tedy například i na situaci, kdy nesvéprávný poškozený není řádně zastoupen. Souhlas opatrovnického soudu s podáním návrhu podle § 43 odst. 3 tr. ř. není však zpravidla namístě vyžadovat, neboť takový návrh se nemůže dotknout majetkových práv, resp. jmění poškozeného, který není plně svéprávný, zde konkrétně dítěte. Nehrozí tu totiž ani potencionální nutnost hradit úspěšnému účastníku náhradu nákladů řízení (viz též usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 3629/15).

č. 22

29. Ustanovení § 898 o. z. je koncipováno jako ochrana zájmů nezletilých dětí ve sféře jejich jmění před možnými nepříznivými důsledky neuvážených, riskantních, zbytečných či jinak nepředložených právních jednání rodičů jako zákonných zástupců. Citované ustanovení rozhodně není určeno k ochraně práv či zájmů osob, vůči nimž směřují uplatňované nároky nezletilých dětí. Jestliže rodiče nezletilého dítěte, resp. zmocněnec zvolený k tomu rodiči, uplatní za nezletilé dítě jako poškozeného v trestním řízení nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestným činem, pak v běžně se vyskytujících případech nepřichází v úvahu, aby to pro jmění nezletilého dítěte mělo nějaké nepříznivé důsledky, například v podobě povinnosti k náhradě nákladů řízení. V krajním případě může být poškozený odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních, čímž je okruh možných výsledků nepříznivých pro poškozeného prakticky vyčerpán.

30. V trestním řízení proto není zpravidla nutný souhlas opatrovnického soudu k tomu, aby zákonný zástupce nezletilého (dítěte) podal v adhezním řízení návrh podle § 43 odst. 3 tr. ř. na uložení povinnosti obviněnému k náhradě škody či nemajetkové újmy nebo k vydání bezdůvodného obohacení. Z toho správně vychází i praxe soudů, které takový souhlas nevyžadují. Takový souhlas nebyl nutný ani v nyní posuzované věci.

31. Uvedená námitka dovolatele tedy nejen že nebyla podřaditelná pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ale ani by neměla jakékoli opodstatnění.

32. Pod uplatněný dovolací důvod nelze podřadit ani stručnou a nekonkrétní námitku, že „poškození nebyli vyslechnuti v žádné fázi trestního řízení tak, aby soud mohl jejich nároky objektivizovat“. Navíc se obdobnou námitkou zabýval odvolací soud a z odůvodnění jeho rozsudku vyplývá, že dokazování k této otázce vytvořilo dostatečný skutkový podklad pro rozhodnutí o náhradě nemajetkové újmy.

33. Také proti výroku o náhradě nemajetkové újmy bylo dovolání obviněného podáno z jiného než zákonného dovolacího důvodu.

IV.

Závěrem k podanému dovolání

34. Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto usnesení, Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolání obviněného odmítl. V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání.

č. 23

č. 23

Zakrytím trestného činu ve smyslu § 345 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku se rozumí jednání pachatele směřující k tomu, aby bylo znemožněno nebo ztíženo jeho odhalení, nebo odhalení jeho vlastního trestného činu, anebo aby nedošlo k jeho odsouzení. Zlehčením trestného činu podle téhož ustanovení se pak rozumí dosažení jeho mírnější právní kvalifikace nebo mírnějšího posouzení povahy a závažnosti činu při nezměněné kvalifikaci.

Pro závěr o dokonání trestného činu křivého obvinění ve smyslu § 345 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku není nutné, aby pachatel skutečně svůj vlastní trestný čin zakryl nebo zlehčil, ale podstatné je, že své jednání uskutečnil s tímto úmyslem, přičemž postačuje úmysl nepřímý.

Jiný trestný čin pachatele ve smyslu § 345 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, který pachatel hodlá zakrýt nebo zlehčit, může být již dokonán, ale může se nacházet i ve stadiu pokusu nebo přípravy.

Křivé obvinění

§ 345 odst. 2, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku

č. 23

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 7 Tdo 325/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.325.2023.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněné M. K. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 12. 2022, sp. zn. 7 To 302/2022 a rozsudek Okresního soudu v Hodoníně ze dne 14. 9. 2022, sp. zn. 19 T 128/2020, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Hodoníně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Hodoníně ze dne 14. 9. 2022, č. j. 19 T 128/2020-369, byla obviněná M. K. uznána vinnou přečinem křivého obvinění podle § 345 odst. 2, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku a odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, pro jehož výkon byla zařazena do věznice s ostrahou.
2. Podkladem odsuzujícího výroku bylo v podstatě zjištění, že obviněná v postavení osoby poškozené v trestní věci vedené policejním orgánem

označila orgánům činným v trestním řízení poškozeného P. V. jako pachatele loupeže ze dne 26. 7. 2018, která na ní měla být podle jejího tvrzení spáchána. Konkrétně ve své stížnosti ze dne 28. 11. 2019 zasláné Krajskému státnímu zastupitelství v Brně uvedla: „Přitom já toho člověka na nahrávce označila jako pachatele! Jak mohl státní zástupce napsat ve svém usnesení, že jsem toho dotyčného neoznačila za pachatele?“. Dále před policejním orgánem při podání vysvětlení dne 27. 2. 2020 po poučení o možném postihu za trestný čin křivého obvinění opakovaně uvedla, že na označení P. V. jako pachatele loupeže ze dne 26. 7. 2018 trvá. Tím poškozenému P. V. způsobila újmu. Obviněná současně tvrdila, že dne 26. 7. 2018 jí byly při loupežném přepadení, jehož se měl dopustit P. V., odcizeny doklady potvrzující vyplacení jistin – peněžních částek osobě zařizující úvěr a doklady potvrzující následné vrácení jistin obviněnou poškozeným osobám, vůči nimž se měla dopustit zločinu podvodu, pro který byla vyšetřována týměž policejním orgánem. Věc podezření ze zločinu loupeže byla dne 25. 10. 2019 policejním orgánem podle § 159a odst. 1 tr. ř. odložena, neboť k loupeži nedošlo. Lživého označení P. V. jako pachatele loupeže se obviněná dopustila proto, aby si v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 19 T 1/2020, v níž je žalována pro shora uvedený zločin podvodu, upevnila svou lživou obhajobu založenou na tom, že doklady o předání jí vybraných jistin od poškozených osob zprostředkovateli úvěrů J. V. a doklady o následném vrácení těchto jistin poškozeným osobám jí byly odcizeny při oné loupeži dne 26. 7. 2018.

3. Odvolání obviněné, kterým napadla rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu, bylo usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 8. 12. 2022, č. j. 7 To 302/2022-416, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněná podala proti usnesení Krajského soudu v Brně dovolání. Výrok o zamítnutí odvolání napadla s odkazem na důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a m) tr. ř. Ke skutkovým otázkám namítla, že k uvedené loupeži skutečně došlo. Při opačném závěru soudy vycházely z usnesení policejního orgánu o odložení věci, jehož závěry jen mechanicky převzaly. Obviněná trvá na tom, že nejednala v úmyslu někoho křivě

obvinít. Když později (po shlednutí videonahrávky dne 19. 8. 2019) označila poškozeného P. V., neobvinila ho s určitostí, pouze ho uvedla jako jednoho z možných pachatelů a žádala o prověření jeho osoby. V této souvislosti obviněná uvedla, že protokolace při podání vysvětlení u policejního orgánu bývá často zkreslená a obviněná v danou dobu neměla obhájce. Těžko si tak sama mohla případnou nepřesnost a její možné následky uvědomit. Měla tak být důsledně uplatněna zásada *in dubio pro reo*. Její podezření na P. V. přitom pramenilo z objektivních skutečností. Věrohodnost P. V. navíc nebyla dostatečně zkoumána. V názoru, že by P. V. mohl být pachatelem, ji následně utvrdily i ataky a výhrůžky z jeho strany.

5. Za nesprávné právní posouzení skutku obviněná označila, že byla podle jejího názoru odsouzena v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe. K tomu však neuvedla žádnou bližší argumentaci, pouze to zmínila v souvislosti s námitkou, že na základě pouhé formulační nepřesnosti kvůli neznalosti soudní judikatury nelze nikoho stíhat pro úmyslný trestný čin.

6. Obviněná dále namítla, že jednání popsané ve výroku rozsudku nenaplnňuje znaky trestného činu. V popisu skutku není „tvrzen“ přímý úmysl. Z výroku dostatečně nevyplývá ani křivé obvinění a jeho konkrétní způsob. V podání adresovaném Krajskému státnímu zastupitelství v Brně obviněná pouze informovala o faktu, že někdy dříve označila možného pachatele. Při podání vysvětlení dne 27. 2. 2020 měla podle výroku rozsudku opakovaně uvést, že na označení P. V. jako pachatele loupeže trvá. Chybí však doslovné znění tohoto jejího prohlášení i kontext, v jakém k němu došlo. Ani v odůvodnění rozsudku k tomu není nic bližšího uvedeno.

7. Za nesprávný označila obviněná i závěr soudů o naplnění kvalifikované skutkové podstaty trestného činu, tj. že se křivého obvinění dopustila v úmyslu zakrýt nebo zlehčit svůj vlastní trestný čin. Ke spáchání skutku proto, aby upevnila svoji lživou obhajobu ve věci sp. zn. 19 T 1/2020, namítla, že v této věci nebylo dosud pravomocně rozhodnuto, že se podvodu skutečně dopustila. Obviněná neměla důvod zakrývat jiný trestný čin. Ten jí nebyl prokázán a nebyl prokázán ani úmysl obviněné křivým obviněním zakrýt onen údajný trestný čin podvodu. Soud zde vychází z konstrukce, že již v roce 2018 měla tušit, že se ostatní poškozené osoby o rok později připojí k trestnímu stíhání, které v době oznámení loupeže nebylo ani zahájeno. Obviněná podala trestní oznámení už v roce

2018, rok před tím, než P. V. označila za možného pachatele. Není přitom jasné, proč by měla lživě obvinít právě P. V., který v řízení o podvodu pod sp. zn. 19 T 1/2020 nefiguruje. Označovat ho jako pachatele loupeže ani nebylo nutné, neboť k zakrytí údajného trestného činu podvodu by stačilo samotné oznámení loupeže, které učinila už dříve. V této souvislosti dovolatelka rovněž zmínila, že soud prvního stupně (obě věci projednává stejná soudkyně) zjevně hodlá v trestním řízení o podvodu použít argument, že loupež se nestala a nemohly tudíž existovat ani listiny, které dovolatelku z podvodu vyvíňují.

8. Závěrem dovolání obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a zprostil ji obžaloby.

9. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání konstatovala, že námitky uplatněné v dovolání uváděla obviněná v rámci své obhajoby od počátku řízení, takže se jimi oba soudy zabývaly. Námitky přitom nepřekračují meze prosté polemiky s názorem soudů na hodnocení důkazů. Státní zástupkyně se ztotožnila s názorem odvolacího soudu, vyjádřeným v jeho rozhodnutí, který stručně zopakovala, a navrhl, aby bylo dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

10. Nejvyšší soud konstatoval, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno obviněnou jako oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., prostřednictvím obhájkyne podle § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě podle § 265e odst. 1, 2 tr. ř. a s obsahovými náležitostmi podle § 265f odst. 1 tr. ř.

11. Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. napadené rozhodnutí i předcházející řízení a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

12. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022 lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem

provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

13. Neopodstatněné jsou námitky obviněné týkající se vyjádření znaků přečinu křivého obvinění podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku, tedy v jeho základní skutkové podstatě, v tzv. skutkové větě výroku rozsudku. Na tom nic nemění fakt, že si lze dobře představit výstižnější popis skutku. Uvedeného přečinu se dopustí ten, kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání. Ve skutkové větě výroku o vině je mimo jiné řečeno, že obviněná se dopustila lživého označení P. V. jako pachatele loupeže ze dne 26. 7. 2018 a je dokonce uvedeno, jaký tím sledovala vedlejší záměr. Skutečnost, že jednala v úmyslu (přínejmenším nepřímém) přivodit trestní stíhání jmenovaného, jasně vyplývá z toho, že takto si počínala při podání vysvětlení a v elektronickém podání orgánu činnému v trestním řízení v postavení osoby poškozené trestným činem. Popis tvrzení, která obviněná uvedla při těchto úkonech, je ve výroku rozsudku z hlediska vyjádření objektivní stránky základní skutkové podstaty přečinu křivého obvinění dostatečný, i když v odůvodnění měl okresní soud uvést podrobnější údaje o průběhu a okolnostech podání zmíněného vysvětlení.

14. Nepřesvědčivé a nejasně odůvodněné jsou však postupy, jimiž v rámci dokazování a hodnocení důkazů okresní soud k popsáním zjištěním dospěl. Ve vztahu ke skutkové podstatě trestného činu křivého obvinění podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku bylo nutno vyřešit předběžné otázky, zda došlo k trestnému činu loupeže a zda jej spáchal poškozený P. V. Předběžné otázky posuzují orgány činné v trestním řízení podle § 9 odst. 1 tr. ř. samostatně, což se týká vždy posouzení viny obviněného, neboť zde zákon žádnou výjimku nestanoví. Z rozsudku Okresního soudu v Hodoníně je zřejmé, že soud dospěl k závěru, že bylo prokázáno, že k obviněnou oznámené loupeži vůbec nedošlo, a tedy poškozený P. V. ji nemohl spáchat. K tomuto závěru však soud dospěl na základě úvah, které vykazují z hlediska hodnocení důkazů určité deformace. Především soud prvního stupně tento závěr učinil mimo jiné na základě usnesení Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, územního odboru

Hodonín, oddělení obecné kriminality ze dne 25. 10. 2019 o odložení věci podezření z trestného činu loupeže. Pochybnosti vzbuzuje už skutečnost, že podkladem tohoto usnesení byla vysvětlení osob poškozených v jiné věci trestným činem podvodu, pro který je obviněná stíhána ve věci sp. zn. 19 T 1/2020, a zejména nelze přehlédnout, že se soudy obou stupňů o tomto usnesení policejního orgánu vyjadřují způsobem, který by bylo možno chápat tak, že je považovaly za závazné pro svá rozhodnutí. Skutkové závěry soudů zásadně zpochybňuje formulace v závěru bodu 34 odůvodnění rozsudku, kde soud prvního stupně uvádí: „Pakliže policejní orgán uzavřel, že se předmětná loupež nestala, je více než logické, že ji nemohl poškozený P. V. spáchat.“. Na což navázal Krajský soud v Brně, který ve druhém odstavci na str. 4 napadeného usnesení uvedl, že „pro projednání této věci je podstatné rozhodnutí policejního orgánu o tom, že se skutek nestal“. Naznačené úvahy vybočují z rámce pravidel dokazování a hodnocení důkazů stanovených v § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

15. Nabízí se pak otázka, jaké závěry by bylo možno učinit pouze na základě ostatních provedených důkazů. Soud prvního stupně hodnotil výpověď poškozeného svědka P. V. a dále výpovědi obviněné a jejího partnera L. H., které obě konfrontoval s tím, jak vypovídali ve věci sp. zn. 19 T 1/2020. Zabýval se též otázkou, zda obviněná v době, kdy mělo k loupeži dojít, mohla mít u sebe tvrzenou částku 54 000 Kč, a hodnotil také nahrávku, podle které měla obviněná jako pachatele rozpoznat P. V.

16. Tuto část skutkových zjištění lze rozdělit na několik dílčích otázek, a to zda k loupeži vůbec došlo, dále zda se loupeže mohl dopustit P. V., a konečně jde o otázku vztahující se k subjektivní stránce, a sice pokud se P. V. loupeže nedopustil, zda se mohla obviněná domnívat, že se jí dopustil. Soudy se však k těmto jednotlivým otázkám nevyjádřily zcela jasně a poměrně nepřehledným způsobem je směřují. Soud prvního stupně předně dospěl k závěru, že se loupež nestala. Ten učinil kromě citovaného usnesení policejního orgánu také na základě zmíněného hodnocení výpovědí obviněné a svědka L. H. Výpovědi obviněné a jejího partnera hodnotil jako nevěrohodné se závěrem, že jimi prezentovaná verze (resp. více odlišných verzí) se jeví jako neuvěřitelná. Uvedl mimo jiné, že pachatel loupeže by musel čekat, jestli daného dne náhodou obviněná nebude před domem, přičemž ta se vracela v uvedenou dobu náhodně. V rámci tohoto hodnocení se však soud nevypořádal s obhajobou obviněné spočívající

v tom, že před zaparkováním vozidla projížděla kolem zahrádky baru D., kde si ji mohl pachatel loupeže vyhlédnout a následně spontánně přikročit k činu.

17. Podpůrně v této souvislosti soud prvního stupně zvažoval, zda obviněná mohla mít u sebe finanční obnos, který jí měl být spolu s kabelkou odcizen. Namísto úvah uvedených v bodu 37 rozsudku mohl v tomto případě soud vyjít přímo z obhajoby obviněné, že šlo o peníze zaslané bývalým manželem pro společné děti nad rámec výživného. Zda takovou částku obviněná od bývalého manžela obdržela, by mělo jednoznačně vyplývat z výpisu z účtu, případně by to bylo možno ověřit výsledkem bývalého manžela obviněné. Úvahy, zda obviněná mohla vybírat menší částky peněz ze svého účtu v průběhu čtyř měsíců a nosit je v kabelce, však v této souvislosti postrádají smysl.

č. 23

18. V případě, že by nebylo možno bez pochybností uzavřít, že se obviněnou tvrzená loupež nestala, bylo by následně nutno se zabývat tím, zda se jí mohl dopustit P. V. V této souvislosti z doposud provedeného dokazování v zásadě nevyplývalo nic, co by tuto možnost jednoznačně vyvracelo. Jak už bylo zmíněno, soudy svůj závěr, že P. V. pachatelem být nemohl, dovodily převážně ze zjištění, že k loupeži vůbec nedošlo, jež učinily na základě zmíněného zjevné deficity vykazujícího hodnocení důkazů, tj. v podstatné míře z obsahu usnesení policejního orgánu o odložení věci, které se navíc opírá o v této věci neprovedené důkazy. K samotné otázce případného pachatelství P. V. tento svědek nesdělil, kde v době skutku byl apod. Na druhé straně soud prvního stupně výpověď poškozeného hodnotil, a to jako věrohodnou, a nezjistil nic, co by mělo přesvědčivě vést k závěru o jeho možném pachatelství. Podstatné je, zda se obviněná mohla domnívat, že pachatelem loupeže byl právě P. V., anebo zda jej označila za pachatele vědomě lživě. V této souvislosti obviněná v rámci své obhajoby opakovaně zdůraznila, že jej poznala a označila přibližně rok poté, co k loupeži došlo (mělo dojít), přičemž ke lživému označení poškozeného jako pachatele neměla mít důvod. Soudy obou stupňů zde vcelku přesvědčivě poukázaly na skutečnost, že z nahrávky, kterou pořídil partner obviněné, není patrná žádná vada řeči. Nadto je nevěrohodné, že by obviněná po více než roce rozpoznala projev osoby, kterou neznala a byla s ní v kontaktu pouze na krátký okamžik. Navíc osob s obdobnou vadou řeči může být více. Obviněná na podkladě jí uváděných okolností

stěží mohla dospět k přesvědčení, že pachatelem loupeže (pokud by k ní došlo) byl právě poškozený. Motiv, proč označila jako možného pachatele právě jeho, nebylo přitom nutno zjišťovat, nabízí se však ten, že s manželkou poškozeného měl partner obviněné spor o děti.

19. Hodnotící úvahy soudu prvního stupně ke všem naznačeným otázkám však zůstaly neúplné a nejasné. Pozornost měla být věnována také otázce časové souslednosti jednotlivých kroků, tj. oznámení loupeže, označení poškozeného za pachatele, a to i v souvislosti s tím, zda již při prvotním oznámení obviněná popsala pachatele tak, aby to odpovídalo popisu poškozeného. Toto je důležité i pro posouzení subjektivní stránky ve formě úmyslu. Z rozsudku soudu prvního stupně nelze zjistit nějaký závěr o tom, zda je pravdivé tvrzení obviněné, že loupežné přepadení oznámila již v roce 2018, a pokud ano, kdy, a dále co bylo konkrétním obsahem tohoto oznámení. Z obsahu spisu Nejvyšší soud zjistil, že v obžalobě se uvádí, že o loupeži se obviněná vyjadřovala již v podání vysvětlení ze dne 3. 10. 2018, které zaslala elektronickou poštou (e-mailem) na Obvodní oddělení Policie České republiky ve Vratislavicích. Toto podání se skutečně ve spise nachází na č. l. 130–142. Obviněná zde mimo jiné hovoří již také o dalších poškozených údajným trestným činem podvodu (T. D., R. O., I. A.). Pokud jde o vyjádření obviněné k pachateli loupeže před podáním ze dne 28. 11. 2019 (jež je součástí skutku popsaného ve výroku rozsudku), Nejvyšší soud připomíná, že v usnesení státního zástupce ze dne 18. 11. 2019 o zamítnutí stížnosti proti usnesení o odložení věci ze dne 25. 10. 2019 se konstatuje, že obviněná neoznačuje pachatele, pouze uvádí, že měl vadu řeči, a dále že nelze dojít k závěru, že by obviněná označila přímo P. V., pouze uvedla, že tento muž má mít stejnou vadu řeči. I z tohoto důvodu bylo namísto rovněž podrobné zhodnocení obsahu a okolností vytýkaného vysvětlení ze dne 27. 2. 2020, které soudy neučinily.

20. Nedostatky rozhodnutí soudu prvního stupně nenapravit ani Krajský soud v Brně, který na str. 3 svého rozhodnutí zejména nesprávně uvedl datum, kdy měla být pořízena nahrávka, podle které měla obviněná poškozeného poznat jako pachatele loupeže. Následující pasáž textu pak vyznívá poněkud zmatečně, tvrdí se zde, že se poprvé k osobě možného pachatele loupeže obviněná vyjádřila až dne 27. 2. 2019, což vůbec neodpovídá popisu skutkových okolností v rozsudku soudu prvního stupně, kde jsou uvedena data 28. 11. 2019 (zaslání stížnosti) a následně

27. 2. 2020 (podání vysvětlení). Odvolacímu soudu je pak třeba vytknout i nesprávný názor ohledně vázanosti hodnocením důkazů soudem prvního stupně (srov. body 41–43 usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 7 Tdo 850/2022, publikované pod č. 53/2022 Sb. rozh. tr.).

21. Soudy skutek obviněné posoudily jako spáchaný v kvalifikované skutkové podstatě podle § 345 odst. 2, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, která je naplněna tehdy, spáchá-li někdo trestný čin křivého obvinění v úmyslu zakrýt nebo zlehčit svůj vlastní trestný čin. Zakrytím trestného činu se rozumí jednání směřující k tomu, aby bylo ztíženo jeho odhalení, respektive odhalení jeho pachatele a jeho trestní stíhání. Zlehčit svůj vlastní trestný čin znamená dosáhnout jeho mírnější právní kvalifikace nebo i jen mírnějšího posuzování v rámci dané právní kvalifikace. K dokonání činu ve smyslu § 345 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku se nevyžaduje, aby pachatel skutečně svůj vlastní trestný čin zakryl nebo zlehčil, nýbrž postačí, že jednání popsané v § 345 odst. 1 nebo v § 345 odst. 2 tr. zákoníku uskutečňuje s tímto úmyslem, přičemž postačuje úmysl nepřímý. Jiný trestný čin pachatele ve smyslu § 345 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku může být dokonán, ale může se nacházet i ve stadiu pokusu nebo přípravy, ba dokonce může jít o pouhý záměr pachatele takový další konkrétní trestný čin spáchat. Spáchání, pokus, příprava nebo záměr spáchat tento jiný trestný čin musí však být v řízení o trestném činu křivého obvinění prokázány. Soud to v řízení o trestném činu křivého obvinění posuzuje samostatně jako předběžnou otázku viny ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř. Úmysl zakrýt nebo zlehčit svůj vlastní trestný čin se musí vztahovat ke živému obvinění konkrétní osoby ze spáchání trestného činu, nikoli k samotnému oznámení o spáchání trestného činu neznámým pachatelem.

22. V dané věci se soudy těmito zásadami důsledně neřídily. Ve vztahu ke kvalifikované skutkové podstatě podle § 345 odst. 2, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku bylo především nutno na podkladě dokazování a hodnocení důkazů vyřešit předběžnou otázku, zda se obviněná dopustila jiného trestného činu, konkrétně trestného činu podvodu, pro který je stíhána v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 19 T 1/2020. To si okresní soud neujasněl.

23. Z rozsudku Okresního soudu v Hodoníně jednoznačně nevyplývá, zda soud považoval za nutné naznačenou předběžnou otázku řešit a zda

dospěl k závěru, že obviněná spáchala trestný čin podvodu, pro který je stíhána a který měla chtít zakrýt nebo zlehčit. Nevyplývá to především ze skutkové věty výroku rozsudku. Okresní soud zde v této souvislosti uvedl, že obviněná byla vyšetřována pro zločin podvodu (blíže nespecifikovaný) a že křivého obvinění P. V. se dopustila proto, aby si v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 19 T 1/2020, v níž je žalována pro zločin podvodu, upevnila svoji lživou obhajobu založenou na tom, že jí byly odcizeny doklady o předání peněz. Samosoudkyně tak ve výroku rozsudku sice poměrně zřetelně předem vyjádřila svůj postoj k druhé trestní věci obviněné, kterou projednává v samostatném řízení, neuvedla však jednoznačně a konkrétně, zda a jaký další trestný čin obviněná spáchala a chtěla zakrýt nebo zlehčit. V odůvodnění rozsudku se pak uvádí, že obviněná je souběžně stíhána pro přečin (tedy nikoli zločin) podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 19 T 1/2020, v níž dosud nebyl vyhlášen rozsudek, avšak dokazování je „v tuto chvíli již téměř u konce“ [Nejvyšší soud připomíná, že přes toto tvrzení obsažené v rozsudku ze dne 14. 9. 2022 hlavní líčení rozsudkem dosud neskončilo a nyní je odročeno na 3. 5. 2023, a dále připomíná, že z kopie protokolu o hlavním líčení ve věci sp. zn. 19 T 1/2020 založené na č. l. 245 vyplývá, že řízení je vedeno pro zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 2, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku]. Rozsudek dále obsahuje podrobný popis skutků, které jsou obžalobou ve věci sp. zn. 19 T 1/2020 kladeny obviněné za vinu. Dále se v odůvodnění rozsudku soud vyjadřuje k dílčí obhajobě obviněné uplatněné v řízení o trestném činu podvodu, a to tak, že „na základě již v tuto chvíli provedeného dokazování ... je však zřejmé, že žádný z poškozených její verzi nepotvrdil“. Okresní soud také uvedl, že smyšlené loupežné přepadení lze vysvětlit jen tím, že se obviněná „snaží vyvinít z dalšího trestního řízení“ a že si vytvářela prostor pro svoji další obhajobu, protože si byla velmi dobře vědoma, že ani jedné z osob peníze nevrátila ani je nepředala J. V. Musela si být vědoma toho, že se vůči poškozeným dopustila „přinejmenším sporného jednání“, při označení poškozeného P. V. jako útočníka jednala „s cílem vyvinít svoji osobu z probíhajícího trestního řízení“. Dále se v rozsudku uvádí, že motivem jednání obviněné bylo „zakrýt či zlehčit vlastní trestný čin, konkrétně tedy trestný čin týkající se trestní věci zdejšího soudu sp. zn. 19 T 1/2020“. Konečně v odůvodnění rozsudku soud zaujal dílčí postoj k neukončenému dokazování a k obhajobě obviněné ve zmíněné druhé trestní věci s tím, že tvrzení obviněné, která

se sama staví do role podvedené oběti, „stojí v dané fázi trestního řízení zcela osamoceno“ a „v tuto chvíli prakticky jiné důkazy hovořící ve prospěch obviněné v řízení sp. zn. 19 T 1/2020 neexistují“. Nejen že tedy soud v odůvodnění rozsudku de facto připouští, že se důkazní situace může změnit (a Nejvyšší soud pro účely rozhodnutí o dovolání nepovažoval za nutné zkoumat vývoj důkazní situace v onom druhém trestním řízení za mezitím uplynulých sedm měsíců), ale zejména nikde nečiní jednoznačný závěr, že obviněná spáchala nějaký konkrétní trestný čin.

24. Okresní soud ovšem ani nemohl takový závěr učinit na základě dokazování v tom rozsahu, v jakém bylo v projednávané věci provedeno. Vycházel totiž pouze z připojeného spisu sp. zn. 19 T 1/2020, aniž by v nyní projednávané věci sám prováděl příslušné dokazování. To nelze mít za dostatečné vzhledem k tomu, že se jedná o otázku viny trestným činem. V dané věci došlo navíc k poněkud nevhodné situaci, že obě trestní věci projednávala stejná soudkyně (v této věci jako samosoudkyně a v druhé věci jako předsedkyně senátu), která tak zjevně těžila ze své znalosti trestní věci sp. zn. 19 T 1/2020, v níž však v době rozhodnutí Nejvyššího soudu stále probíhá hlavní líčení. V rámci odůvodnění rozsudku se tak vyskytují odkazy na důkazy, které v projednávané věci prováděny nebyly. I když závěr o tom, zda se obviněná dopustila jiného trestného činu ve smyslu § 345 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, nemá žádné účinky mimo řízení o přečinu křivého obvinění, není žádným způsobem závazný pro jiné orgány než činné v tomto trestním řízení ani jím nelze podpůrně argumentovat v řízení, v rámci něhož je obviněná pro takový trestný čin stíhána, není možné takový závěr učinit pouze na základě připojeného spisového materiálu z jiné trestní věci. Takový postup je v rozporu se zásadou ústnosti a bezprostřednosti, neboť soud měl možnost k vyhodnocení předběžné otázky vyslechnout svědky a provést další dokazování. Kromě toho, že je posouzení předběžné otázky rozhodné pro závěr o naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty, má v daném případě i jistý mimoprávní přesah, neboť v rozsudku se pak de facto říká, že se daná osoba dopustila dalšího trestného činu, a toto rozhodnutí tak může mít dopad do sociální sféry života odsouzeného. Vyhodnocení uvedené předběžné otázky proto vyžaduje provedení v zásadě stejného rozsahu dokazování, jaký by byl proveden v řízení o onom dalším trestném činu.

25. V daném případě jde o netypickou situaci spočívající v tom, že trestný čin křivého obvinění spáchaného k zakrytí údajného jiného trestného činu obviněné byl projednán a bylo rozhodnuto dříve než v řízení o tomto jiném trestném činu. Jestliže byla vedena dvě samostatná řízení, vyvolává to nutnost zabývat se rovněž otázkou vyloučení soudkyně podle § 30 odst. 1 tr. ř. z důvodu poměru k projednávané věci. Byť totiž v řízení o jiném trestném činu stále probíhá hlavní líčení, samosoudkyně již jasně deklarovala svůj obecný postoj k otázce viny obviněné a její obhajoby, jakkoli bez jednoznačného závěru, zda a jaký konkrétní další trestný čin obviněná spáchala. Přímo ve výroku rozsudku samosoudkyně výslovně označila obhajobu obviněné v druhé trestní věci za lživou (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 14/2000 Sb. rozh. tr.). Na okraj lze poznamenat, že situace by byla obdobná, i kdyby soud prvního stupně s rozhodnutím v nyní projednávané věci vyčkal až na pravomocné rozhodnutí v řízení vedeném pod sp. zn. 19 T 1/2020, neboť i v tomto řízení by se musel zabývat obhajobou obviněné spočívající v tom, že jí při loupeži byla odcizena kabelka s potvrzeními o předání finančních prostředků zprostředkovateli půjček a o vrácení finančních prostředků poškozeným, čímž by si utvořil názor na spáchání trestného činu loupeže.

26. Vzhledem k tomu, že v posuzované věci soud prvního stupně ohledně otázky viny obviněné trestným činem podvodu neprovedl jiné dokazování než připojeným spisem sp. zn. 19 T 1/2020, neměl podklad pro závěr o naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty podle § 345 odst. 2, odst. 3 písm. d) tr. zákoníku. Soud hodnotil dokazování ze souběžné věci, aniž by důkazní prostředky sám provedl. Zejména hodnotil výpovědi poškozených údajným trestným činem podvodu. Navíc právě o ně se z podstatné části opírá i samotný závěr soudů v této věci, že k loupeži vůbec nedošlo. Tyto vady nenapravit ani odvolací soud. Navíc je třeba připomenout, že deficit dokazování vznikl i z toho důvodu, že odvolací soud ve svém prvním, zrušovacím rozhodnutí v této věci (usnesení ze dne 29. 7. 2021, sp. zn. 7 To 200/2021) sice uvedl, že soud prvního stupně musí doplnit v této věci důkazy, neuvedl však, jaké.

27. Soudy rovněž nevyložily, proč dodatečným označením poškozeného P. V. jako pachatele měla obviněná dosáhnout větší (a ne naopak menší) šance na zpochybnění své viny trestným činem podvodu ve druhé trestní věci. Jak již bylo naznačeno, i v případě nepravdivého oznámení loupeže

(k níž by ve skutečnosti nedošlo) mohl být motiv, který vedl obviněnou k dodatečnému označení poškozeného P. V. jako pachatele loupeže, zjevně jiný než motiv původního oznámení loupeže. Soudy se nevypořádaly s otázkou, že druhý úmysl pachatele, tj. úmysl zakrýt nebo zlehčit svůj vlastní trestný čin, se musí vztahovat ke lživému obvinění konkrétní osoby ze spáchání trestného činu, nikoli k samotnému oznámení o spáchání trestného činu neznámým pachatelem. V úmyslu zakrýt nebo zlehčit vlastní trestný čin ve smyslu § 345 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku totiž musí být spáchán trestný čin křivého obvinění podle § 345 odst. 1 nebo podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku, tj. lživé obvinění nějaké konkrétní osoby z trestného činu.

č. 23

28. S ohledem na výše uvedené se Nejvyšší soud nezabýval námitkou týkající se aplikace zásady subsidiarity trestní represe, neboť by to bylo předčasné.

29. Obviněná uplatnila dále i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě. Tj. že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. Vzhledem k tomu, že dovolání je důvodné z hlediska dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř., je důvodné také z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě.

IV.

Závěrem k podanému dovolání

30. Z výše uvedených důvodů Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně i rozsudek Okresního soudu v Hodoníně, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím pozbyla podkladu, a přikázal Okresnímu soudu v Hodoníně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

31. V návaznosti na zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů Nejvyšší soud rozhodoval také o vazbě podle § 265l odst. 4 tr. ř., neboť obviněná vykonává trest odnětí svobody uložený jí v této věci. Obviněná v průběhu trestního stíhání ve vazbě nebyla a ani v době rozhodování o dovolání Nejvyšší soud

důvody vazby ve smyslu § 67 tr. ř. neshledal. Rozhodl proto tak, že obviněná se do vazby nebere.

č. 24

Skutková podstata trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 1 tr. zákoníku má blanketní dispozici, dovolávající se právních předpisů upravujících ochranu živočichů a rostlin v přírodě. Ve skutkové větě výroku o vině odsuzujícího rozsudku pro tento trestný čin nepostačuje uvést jen obecně právní předpis, který řadí živočicha nebo rostlinu, s nimiž pachatel nakládal, mezi chráněné, ale je zde nutné uvést, v rozporu s jakým ustanovením konkrétního právního předpisu pachatel jednal.

č. 24

Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami úmyslné

§ 299 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2023, sp. zn. 7 Tdo 361/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.361.2023.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněných D. K. a O. R. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil ohledně těchto obviněných rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2022, sp. zn. 44 To 313/2022, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 2 T 155/2019, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené části obou rozsudků obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu

pro Prahu 4 přikázal, aby věc obviněných D. K. a O. R. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 2 T 155/2019, byli obvinění D. K., L. X. X. a O. R. jako spolupachatelé podle § 23 tr. zákoníku uznáni vinnými přečinem neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a byly jim uloženy podmíněné tresty odnětí svobody, obviněnému D. K. v trvání osmi měsíců a obviněným L. X. X. a O. R. v trvání šesti měsíců, všem s podmíněným odkladem na zkušební dobu osmnácti měsíců. Obviněnému O. R. byl podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku uložen také trest propadnutí věci, a to horní části předního rohu nosorožce tuponosého.

2. O odvoláních, která podali všichni tři obvinění, bylo rozhodnuto rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2022, sp. zn. 44 To 313/2022. Podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. byl rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 zrušen a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo ve věci nově rozhodnuto tak, že obvinění D. K. a O. R. byli jako spolupachatelé podle § 23 tr. zákoníku uznáni vinnými přečinem neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku a odsouzeni každý k trestu odnětí svobody na dva měsíce s podmíněným odkladem na zkušební dobu dvanácti měsíců. Dále bylo podle § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku uloženo ochranné opatření spočívající v zabránění věci, a to horní části předního rohu nosorožce tuponosého. Obviněný L. X. X. byl podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby.

3. Jako přečin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku posoudil Městský soud v Praze skutek, který podle jeho zjištění a předtím až na drobnou změnu i podle zjištění Obvodního soudu pro Prahu 4 spočíval v podstatě v tom, že obvinění D. K. a O. R. v období od 4. 10. 2014 do 13. 1. 2015 v úmyslu získat pro sebe majetkový prospěch nabízeli prodej horní části předního rohu nosorožce tuponosého

(*Ceratotherium simum*) o hmotnosti 1,95 kg, tedy exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením a uvedeného v příloze I k Úmluvě o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úmluva CITES), která byla publikována jako sdělení býv. Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 572/1992 Sb. a kterou je Česká republika vázána. Rohem disponoval obviněný O. R., který se s obviněným D. K. dohodl, že se společně pokusí roh prodat, načež obviněný D. K. oslovil obviněného L. X. X., aby se pokusil zajistit zájemce o koupi rohu. Za tímto účelem obviněný O. R. pořídil fotografie rohu, poskytl je elektronicky obviněnému D. K., ten je dále poslal obviněnému L. X. X., který na základě těchto fotografií měl zprostředkovat zájemce, jenž byl ochoten roh koupit za částku 400 000 Kč, následně obviněný D. K. vyrozuměl o této nabídce obviněného O. R., avšak k prodeji nakonec nedošlo, neboť obviněný O. R. s uvedenou kupní cenou nesouhlasil. Městský soud v Praze na rozdíl od Obvodního soudu pro Prahu 4 nepojal do výroku o vině zjištění, že hodnota rohu na nelegálním trhu činila 1 573 163 Kč.

II.

Dovolání a vyjádření k nim

4. Obviněný D. K. a O. R. podali dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze.

5. Obviněný D. K. napadl jeho se týkající výrok o vině a trestu. Odkázal na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. S dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spojil námitky zaměřené proti skutkovým zjištěním, která se stala podkladem výroku o vině. Uvedl, že rozhodná skutková zjištění byla učiněna na podkladě procesně nepoužitelných důkazů, čímž mínil výpověď obviněného O. R. v přípravném řízení, jejich elektronickou komunikaci a to, že důkazy byly v přípravném řízení opatřeny podjatým příslušníkem policejního orgánu. Rozhodná skutková zjištění jsou podle dovolatele ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, neboť z nich vyplývá pouze to, že šlo o sondáž ohledně ceny, nikoli o nabízení rohu k prodeji, zejména ne na černém trhu, ani o zajištění kupce. Jeho jednání mělo služební povahu v rámci operativně pátrací činnosti policie, tato povaha jeho jednání nebyla vyvrácena, a naopak byla provedenými důkazy potvrzena, což znamená, že jeho jednání nebylo protiprávní. Jako dovolací důvod

podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. namítl, že skutková část výroku o vině postrádá specifikaci právní normy, kterou měl porušit, a že skutek nevykazuje nic, co by mělo jakýkoli zahraniční aspekt, takže nemohl porušit Úmluvu CITES. Vytkl, že výrok o vině je v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe zakotvenou v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku, a to v důsledku nesprávného právního hodnocení objektu trestného činu, zavinění, jednání a principu *ultima ratio*. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud ohledně něho zrušil rozsudky obou soudů, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby ho zprostil obžaloby nebo přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4 věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

č. 24

6. Obviněný O. R. napadl jeho se týkající výrok o vině a trestu a výrok o zabrání věci. Odkázal na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a k) tr. ř. Namítl nesprávnost rozhodného skutkového zjištění, podle kterého měl roh nabízet. Uvedl, že toto zjištění je ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, z nichž vyplývá, že šlo jen o zjišťování ceny rohu. Poukázal na to, že pokud došlo k nějaké nabídce, neučinil ji on, ale nezjištěný zájemce o koupi. Uvedl dále, že měla-li by být skutková zjištění považována za správná, je nutno dojít k závěru, že trestnost činu zanikla účinnou lítostí podle § 33 tr. zákoníku, resp. promlčením trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku. Právní posouzení skutku označil za nesprávné, protože zjištěný skutkový stav nevykazuje znak „rozporu s jiným právním předpisem“, což je zákonný znak trestného činu, jímž byl uznán vinným. Ve zjištěném skutkovém stavu není zahrnuto žádné porušení Úmluvy CITES, která je ve výroku o vině zmiňována jen v tom směru, že v její příloze je uveden nosorožec tuponosý jako druh přímo ohrožený vyhubením. Ani podle zjištěného skutkového stavu nešlo o vývoz ve smyslu prodeje do zahraničí. Obviněný dále vyloučil úmyslné zavinění jako znak subjektivní stránky trestného činu. Vytkl nesprávnost výroku o uložení ochranného opatření spočívajícího v zabrání věci, neboť jde o věc, která nijak neohrožuje bezpečnost lidí nebo majetku, případně společnosti, a u které nehrozí, že bude sloužit ke spáchání zločinu. Poukázal na to, že roh nepatřil jemu, ale připadl jeho manželce po smrti její matky, a zdůraznil, že roh neměl značnou hodnotu, takže by nemohl sloužit k spáchání zločinu, ale nanejvýš jen přečinu. Obviněný O. R. se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud ohledně něho zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině, trestu a zabrání věci, aby zrušil i další obsahově navazující

rozhodnutí a aby přikázal Městskému soudu v Praze věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

7. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření označil dovolání obviněných za zjevně neopodstatněná. Uzavřel, že skutková zjištění pojatá do výroku o vině jsou v souladu s obsahem provedených důkazů a byla učiněna na podkladě procesně použitelných důkazů. Správnost právního posouzení skutku dal do souvislosti s ustanovením § 54 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, byť Městský soud v Praze toto ustanovení v rozsudku nezmínil. Souhlas projevil i s výrokem o zabrání věci a v tomto ohledu poukázal na možnost spáchání zločinu podle § 299 odst. 2, odst. 4 písm. a) tr. zákoníku, protože předmětný roh je komoditou, která je předmětem zájmu organizovaného zločinu, a případné zájemce by bylo možno nalézt mimo Českou republiku a Evropu. Státní zástupce navrhl, aby dovolání obviněných byla podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuta.

8. Obviněný D. K. v replice setrval na podaném dovolání, argumentaci státního zástupce označil za nesprávnou a nepřiléhavou a v podstatě zopakoval své námitky proti napadenému rozsudku. Obviněný O. R. na vyjádření státního zástupce nereagoval.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

9. Nejvyšší soud shledal, že dovolání jsou přípustná podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., byla podána obviněnými jako oprávněnými osobami podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., prostřednictvím obhájců podle § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě podle § 265e tr. ř., s obsahovými náležitostmi podle § 265f odst. 1 tr. ř.

10. Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř. Přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4, 5 tr. ř. napadený rozsudek v části týkající se obviněných D. K. a O. R. i řízení, které této části napadeného rozsudku předcházelo, a dospěl k závěru, že dovolání jsou důvodná, pokud byla podána s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

III.

a) K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

11. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

12. Ze skutkových zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku, se obvinění snažili zpochybnit zjištění, že jim šlo o prodej rohu (horní části předního rohu) nosorožce tuponosého a že kroky, které podnikli, směřovaly k prodeji. Obvinění nezpochybňovali tyto kroky jako takové, ale jejich interpretaci prezentovali odlišně od závěrů soudů. Námitky obviněných byly založeny na tvrzení, že sledovali pouze zjištění ceny rohu, nikoli jeho prodej.

13. Zjištění soudů, že cílem obviněných bylo nalezení kupce a prodej rohu, je ve shodě s tím, co vyplývá z obsahu provedených důkazů. Záměr prodat roh je zřejmý z výpovědi obviněného O. R. v přípravném řízení. Důkaz touto výpovědí byl proveden v hlavním líčení tak, že podle § 207 odst. 2 tr. ř. byl přečten protokol o výsledku obviněného O. R. z přípravného řízení poté, co obviněný O. R. v hlavním líčení využil svého práva nevypovídat. Na to, co uvedl obviněný O. R. ve výpovědi v přípravném řízení, logicky navazuje obsah korespondence, která probíhala mezi ním a obviněným D. K. prostřednictvím mobilních telefonů (zpráv SMS). Součástí této komunikace jsou i výslovné zmínky o tom, že se ozval možný zájemce, že tento zájemce licituje, že nabízí jen zhruba 30 % ceny, že to je málo, že je možné počkat apod. Tyto pasáže ze zmíněné korespondence evidentně svědčí o tom, že šlo o prodej rohu. Obsah korespondence tak podkládá závěr, že obvinění již měli přinejmenším hrubou představu o ceně rohu, neboť cenu, kterou nabízel možný zájemce, komentovali jako nízkou a jako pouhých 30 % ceny. Za tohoto stavu nelze dojít k úsudku, že by zjištění, podle kterého jednání obviněných směřovalo k prodeji rohu, bylo ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů.

14. Uvedené zjištění není založeno na procesně nepoužitelných důkazech, jak namítal obviněný D. K. Důkaz výpovědi obviněného O. R. z přípravného řízení byl proveden postupem podle § 207 odst. 2 tr. ř. Přitom výslechu obviněného O. R. v přípravném řízení byl přítomen i obhájce obviněného D. K., který tak měl možnost klást mu otázky. Tím byla dodržena kontradiktornost dokazování, která je jednou ze stěžejních podmínek spravedlivého procesu. Obsah korespondence prostřednictvím zpráv SMS mezi obviněnými byl zjištěn z mobilního telefonu obviněného D. K. jako věcného důkazu ve smyslu § 78 tr. ř., resp. § 79 tr. ř., neboť v mobilním telefonu byl uchován obsah zpráv SMS. Rozhodně se nejednalo o odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 a násl. tr. ř.

15. Zjištění soudů, podle kterého posuzovaný čin nebyl součástí žádné operativně pátrací akce policie zaměřené na odhalení sítě osob zapojených do nelegálního obchodu s exempláři chráněných živočichů, rovněž není ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a není založeno na procesně nepoužitelných důkazech. Soudy opřely uvedené zjištění o výpověď svědka L. N., nadřízeného obviněnému D. K. Tento svědek uvedl, že myšlenku prezentovanou obviněným okamžitě zamítl. Výpovědi dalších svědků z okruhu policie, na které se odvolával obviněný, vyzněly tak, že o operativně pátrací akci buď nic bližšího nevěděli, anebo měli jen neurčité poznatky, z nichž rozhodně nevyplývalo nic, co by vyvracelo výpověď svědka L. N. Soud prvního stupně se skutkovou verzí tvrzenou obviněným D. K. podrobně zabýval zejména v bodu 27 odůvodnění rozsudku, na což navázal odvolací soud v bodu 7 napadeného rozsudku. Je třeba konstatovat, že soudy se s uvedenou obhajobou obviněného vypořádaly přesvědčivě a jejich závěry nevykazují prvky nelogičnosti či libovůle.

16. Vytýkaná procesní nepoužitelnost důkazů, z nichž soudy vyvodily rozhodná skutková zjištění, nijak nevyplývá ani z toho, že v přípravném řízení policejní orgán (K.) nerozhodl o námitce podjatosti, která proti němu byla vznesena. Obsah těchto důkazů, které byly provedeny v hlavním líčení, tím nebyl nijak dotčen či jakkoli zpochybněn.

17. Z hlediska ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou dovolání obviněných zjevně neopodstatněná.

III.

b) K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

18. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

19. Směřuje-li dovolání proti výroku o vině odsuzujícího rozhodnutí, pak tomuto dovolacímu důvodu obsahově odpovídají námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným.

20. Přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince silně nebo kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhnutím.

21. Z tzv. právní věty výroku o vině je patrné, že obvinění byli uznáni vinnými tím, že v rozporu s jiným právním předpisem nabízeli exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením.

22. Roh, který měl povahu exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením, obvinění očividně nabízeli ve smyslu § 299 odst. 2 tr. zákoníku. To vyplývá ze zjištění, podle kterého činili kroky směřující k jeho prodeji. Pokud obviněný O. R. namítal, že nabídku učinil neznámý zájemce, pak je nutno podotknout, že ze strany neznámého zájemce šlo o reakci na to, že roh byl jedním obviněných prezentován jako předmět potencionálního prodeje. Roh jako exemplář nenabízel neznámý zájemce, nýbrž obvinění. Neznámý zájemce nabízel cenu, za kterou byl ochoten roh koupit.

23. Obvinění byli uznáni vinnými trestným činem neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku, jehož zákonným znakem je „rozpor s jiným právním předpisem“, tj. jiným, než je trestní zákoník. Jedná se o trestněprávní normu s blanketní dispozicí, protože podmiňuje trestní

odpovědnost porušením jiného právního předpisu, zejména pak takového, který se vztahuje k ochraně živočichů a rostlin v přírodě (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2992 a násl.). Jde-li o takový trestný čin, pak ve skutkové části výroku o vině musí být uvedeno, v rozporu s kterým právním předpisem pachatel jednal. Přitom rozpor s jiným právním předpisem musí být uveden tak, aby bylo zřejmé, které nebo která konkrétní ustanovení jiného právního předpisu pachatel porušil. V posuzované věci Městský soud v Praze a před ním ani Obvodní soud pro Prahu 4 ve výroku o vině neuvedly žádné relevantní ustanovení jiného právního předpisu, jímž by mohl být naplněn zmíněný zákonný znak trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku.

24. Soudy ve výroku o vině odkázaly na to, že nosorožec tuponosý je uveden v příloze I k Úmluvě CITES. V citované příloze je ovšem uvedeno pouze to, že nosorožec tuponosý je druh přímo ohrožený vyhubením. Tím není vyjádřen žádný rozpor jednání obviněných s Úmluvou CITES, zejména ne to, jaký zákaz, příkaz či omezení stanovené Úmluvou CITES obvinění porušili. Úmluva CITES reguluje mezinárodní obchod ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin. Přitom „obchodem“ se podle článku I písm. c) Úmluvy CITES rozumí vývoz, reexport, dovoz a introdukce z moře. Obchod s exempláři druhů zařazených do přílohy I je upraven v článku III Úmluvy CITES. Ze skutkových zjištění soudů nevyplývá, že by jednání obviněných spočívalo ve vývozu exempláře, resp. že by k vývozu exempláře směřovalo. Jednání obviněných tedy nemělo povahu mezinárodního obchodu upraveného Úmluvou CITES, takže ani nelze konstatovat nějaký rozpor tohoto jednání s Úmluvou CITES. Ostatně pomine-li se irelevantní odkaz na přílohu I, soudy neuvedly žádné ustanovení samotné Úmluvy CITES, které by mělo být jednáním obviněných porušeno.

25. V odůvodnění napadeného rozsudku odvolací soud zmínil ustanovení § 48 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“), které ale pouze vymezuje, že lze vyhlásit zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin a jak se tyto druhy dále člení, dále obsahuje zmocnění Ministerstva životního prostředí k úpravě dané problematiky a konečně stanoví [podobně jako

čl. 2 písm. t) nařízení Rady (ES) č. 338/97 při vymezení pojmu „exemplář“], že stejně jako zvláště chráněný živočich nebo zvláště chráněná rostlina je chráněn i mrtvý jedinec tohoto druhu, jeho část nebo výrobek z něho. Z odkazu na uvedené zákonné ustanovení tudíž neplyne, jakou povinnost nabízením nosorožčího rohu obvinění porušili, tj. v rozporu s jakým právním předpisem měli konkrétně jednat. A to tím spíše, že odvolací soud v bodu 6 odůvodnění napadeného rozsudku v této souvislosti uvedl: „V projednávaném případě jde o nabízení k prodeji, což je plně v souladu s ust. § 48 zákona o ochraně přírody a krajiny.“

26. Soudy v odůvodnění rozsudků zmínily rovněž ustanovení § 15a zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obchodování s ohroženými druhy“). Ustanovení § 15a cit. zákona pod názvem „Výjimka ze zákazu obchodních činností“ upravuje, kdo může být žadatelem o výjimku ze zákazu obchodních činností, co musí k žádosti přiložit a kdy krajský úřad musí věc projednat s Ministerstvem životního prostředí. Zároveň uvedené ustanovení zmocňuje Ministerstvo životního prostředí k vydání prováděcího právního předpisu. Z toho, co bylo zjištěno ohledně jednání obviněných, nevyplývá nic v tom směru, že by byli žadateli o výjimku ze zákazu obchodních činností, takže nemohli porušit zmíněné ustanovení. Také odkaz na ustanovení § 15a zmíněného zákona je tudíž z hlediska zákonného znaku „v rozporu s jiným právním předpisem“ irrelevantní.

27. Navíc ustanovení, jehož porušením by byl založen zákonný znak „v rozporu s jiným právním předpisem“, by muselo být uvedeno ve výroku rozsudku, nikoli jen v odůvodnění, a to právě proto, že jde o zákonný znak trestného činu (k tomu srov. přiměřeně například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2017, sp. zn. 5 Tdo 213/2017, publikované pod č. 3/2018 Sb. rozh. tr.). Ve skutkové části výroku o vině musí být uvedeny všechny okolnosti, které jsou rozhodné pro naplnění všech zákonných znaků trestného činu, jímž je obviněný uznán vinným. Jedině tak je splněn rovněž zákonný požadavek na výrok rozsudku uvedený v § 120 odst. 3 tr. ř.

28. Za situace, kdy z výroku o vině není patrné, porušením kterého konkrétního ustanovení měl být naplněn zákonný znak „v rozporu s jiným právním předpisem“, nelze činit úsudek z hlediska otázky, zda je výrok o vině v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 tr. zákoníku, v němž je vyjádřena zásada subsidiarity trestní represe, resp. zásada uplatňování trestní represe jako krajního prostředku ochrany dotčených zájmů (*ultima ratio*). Bezpředmětné je také uvažovat o zániku trestnosti činu účinnou lítostí podle § 33 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, což namítal obviněný O. R. Případná trestnost činu nezanikla promlčením trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, tj. uplynutím tříleté promlčecí doby, jak namítal obviněný O. R. Na trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku je stanovena sazba trestu odnětí svobody až na tři léta, což podle § 34 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku znamená, že promlčecí doba činí pět let, a ta do zahájení trestního stíhání ani později neuplynula.

29. Skutek, tak jak byl zjištěn a popsán ve výroku o vině, nenaplní znaky přečinu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku, neboť z něho nevyplývá porušení žádného konkrétního ustanovení, které by odpovídalo zákonnému znaku „v rozporu s jiným právním předpisem“. To nevyplývá dokonce ani z odůvodnění rozsudků soudů prvního a druhého stupně. Výrok o vině obviněných uvedeným trestným činem nemůže obstát a v důsledku toho nemůže obstát ani výrok o trestu, který byl každému z obviněných uložen.

30. Napadený rozsudek Městského soudu v Praze je rozhodnutím, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Z hlediska tohoto ustanovení jsou dovolání obviněných důvodná.

III.

c) K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř.

31. Podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení.

32. Obviněný O. R. uplatnil uvedený dovolací důvod proti výroku, jímž bylo uloženo zabrání věci. Tento výrok však nemohl obstát a musel být zrušen v důsledku toho, že jako vadný nemohl obstát a musel být zrušen výrok o vině (§ 265k odst. 2 tr. ř.). Zkoumat, zda byly nebo nebyly splněny podmínky stanovené zákonem pro uložení ochranného opatření, by přicházelo v úvahu za situace, že by výrok o vině zůstal nedotčen. Nejvyšší soud se tedy dovoláním obviněného O. R., pokud bylo podáno s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., dále nezabýval.

IV.

Závěrem k podaným dovoláním

33. Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto usnesení, Nejvyšší soud ohledně obviněných D. K. a O. R. zrušil jak napadený rozsudek Městského soudu v Praze, tak rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 jako součást řízení předcházejícího napadenému rozsudku, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením uvedené části obou rozsudků pozbyla podkladu, a přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc obviněných D. K. a O. R. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání.

34. Obvodní soud pro Prahu 4 se při novém projednání věci zaměřil na otázku, zda a která konkrétní ustanovení kterých právních předpisů obvinění porušili, a pokud shledá taková ustanovení, umožní obviněným, aby se k otázce jejich porušení vyjádřili. Jde o to, že zásady spravedlivého procesu vyžadují, aby obviněným bylo předem známo, porušení kterých konkrétních ustanovení kterých právních předpisů se jim klade za vinu, a aby jim bylo umožněno uplatnit proti tomu případnou vlastní argumentaci. Jedině takový postup odpovídá právu obviněného na spravedlivé řízení ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

35. Pokud jde o zákon o obchodování s ohroženými druhy, významné je ustanovení § 3 odst. 1 tohoto zákona, jež stanoví, že postup při dovozu, vývozu, zpětném vývozu a dalších způsobech regulace nakládání s exempláři upravují přímo použitelné předpisy Evropských společenství v oblasti obchodování s ohroženými druhy. Takovým předpisem je především

nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi. Z preambule toho nařízení je zřejmé, že navazuje na Úmluvu CITES. Nařízení má přílohy A, B, C, D, přičemž zařazení jednotlivých druhů do těchto příloh má význam pro určení míry ochrany každého druhu. Příloha A obsahuje mimo jiné druhy zařazené do přílohy I Úmluvy CITES (u nichž členské státy nevznesly výhradu) a z toho vyplývá nejvyšší míra jejich ochrany. Odchytky stanoví článek 7 nařízení, přičemž odst. 1 se týká mimo jiné exemplářů narozených a odchovaných v zajetí s tím, že pod písm. a) je uvedeno, že s výjimkou použití článku 8 se na exempláře druhů zařazených do přílohy A, které se narodily a byly odchovány v zajetí, vztahují stejná ustanovení jako na exempláře druhů zařazených do přílohy B. To je významné zmínit vzhledem k tomu, že v posuzované věci šlo podle zjištění soudů vyplývajících z odůvodnění rozsudků o nosorožce tuponosého, který žil a uhynul v zoologické zahradě (není ale jasné, zda se tam také narodil). Článek 8 nařízení obsahuje ustanovení týkající se regulace obchodních činností, přičemž v odst. 1 je mimo jiné uvedeno, že nabízení exemplářů druhů zařazených do přílohy A ke koupi a k prodeji je zakázáno. To se vzhledem k ustanovení článku 7 odst. 1 písm. a) nařízení vztahuje i na exempláře narozené a odchované v zajetí. V článku 8 odst. 3 písm. a) až h) nařízení je stanoveno, že ze zákazů uvedených v odstavci 1, tj. ze zákazu obchodních činností, může být udělena výjimka ve formě příslušného potvrzení vydaného výkonným orgánem členského státu, ve kterém se exempláře nacházejí.

36. Výjimka uvedená v článku 8 odst. 3 písm. a) nařízení se mimo jiné vztahuje na exempláře, pokud byly získány ve Společenství dříve, než se ustanovení týkající se druhů zařazených do přílohy I úmluvy (tj. Úmluvy CITES) stala pro dané exempláře použitelnými. Úmluva CITES vstoupila pro býv. Českou a Slovenskou Federativní Republiku v platnost dnem 28. 5. 1992. Přitom ze zjištění soudů vyplývá, že roh patřil nosorožci tuponosému chovanému v 80. letech v ZOO Dvůr Králové nad Labem, kde byla manželka obviněného O. R. na přelomu 80. a 90. let zaměstnána a mohla si odříznutý roh odnést jako odpad. Výjimka uvedená v článku 8 odst. 3 písm. d) nařízení se mimo jiné vztahuje na exempláře, pokud se jedná o exempláře živočišných druhů narozené a odchované v zajetí, případně pokud jde o části takových exemplářů. Význam těchto výjimek ve vztahu k posuzované věci záleží v tom, že nastolují předběžnou otázku, zda by oprávněná osoba dosáhla jejich udělení, pokud by o ně požádala,

což by mohlo případně mít vliv na posouzení stupně společenské škodlivosti činu.

37. Relevantním ustanovením je také § 54 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, které zmínil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k podaným dovoláním. Toto ustanovení pod názvem „Prokázání původu“ mimo jiné stanoví, že kdo prodává nebo nabízí za účelem prodeje živočicha chráněného podle mezinárodních úmluv, je povinen na výzvu orgánu ochrany přírody prokázat jeho zákonný původ, přičemž bez tohoto prokázání původu je zakázáno živočicha chráněného podle mezinárodních úmluv prodávat a nabízet za účelem prodeje. Ochranu, kterou Úmluva CITES poskytuje exemplářům uvedeným v jejich přílohách tím, že reguluje mezinárodní obchod ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, ustanovení § 54 odst. 1 cit. zákona vztahuje i na obchod uvnitř České republiky.

38. Rovněž v § 24 odst. 1 zákona o obchodování s ohroženými druhy je obdobným způsobem stanoven mimo jiné zákaz nabízení exemplářů k prodeji bez prokázání jejich původu. Také porušení tohoto ustanovení může představovat rozpor s jiným právním předpisem ve smyslu § 299 odst. 2 tr. zákoníku (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2022, sp. zn. 7 Tdo 363/2022 nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2019, sp. zn. II. ÚS 4149/18).

č. 25

Důvodem pro neuznání rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie podle § 305 z. m. j. s. není skutečnost, že po jeho uznání přichází v úvahu rozhodnutí o použití amnestie podle § 368 tr. ř. O této možnosti by však měl být předem informován příslušný orgán jiného členského státu Evropské unie.

Právní styk s cizinou

§ 305 z. m. j. s.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 1. 2023, sp. zn. 14 To 102/2022, ECLI:CZ:VSPH:2023:14.TO.102.2022.1

Vrchní soud v Praze zrušil podle § 308 odst. 3 z. m. j. s. k odvolání odsouzeného P. J. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 10. 2022, sp. zn. 3 T 4/2021, a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Shora uvedeným rozsudkem Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“) rozhodl, že se podle § 306 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. m. j. s.“), na území České republiky uznává rozsudek soudu v Haarlemu, Nizozemsko, ze dne 19. 6. 2003, sp. zn. 15-001104-03, kterým byl odsouzenému uložen trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců pro trestný čin úmyslného jednání v rozporu se zákazem stanoveným v článku 2 bod A zákona o opiu, jehož se dopustil tím, že dne 21. 5. 2003 dovezl na svém těle v Schipholu na území Nizozemska přibližně 694,4 g kokainu, který by byl podle českého právního řádu zločinem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009 (dále jen „tr. zák.“). Dalším výrokem bylo rozhodnuto, že trest odnětí svobody uložený tímto rozsudkem bude na území České republiky vykonán. Posledním výrokem krajský soud rozhodl, že podle § 306 odst. 1 a § 124 odst. 4 z. m. j. s. za použití § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů) se odsouzený pro výkon trestu zařazuje do věznice s ostrahou.

2. V odůvodnění napadeného rozsudku krajský soud konstatoval, že rozhodoval na základě žádosti justičního orgánu Nizozemska o uznání a výkonu rozsudku specifikovaného v předchozím odstavci. Uvedl, že rozsudek nabyl právní moci dne 4. 7. 2003, přičemž věcné projednání se uskutečnilo dne 19. 6. 2003. Odsouzený převzal předvolání k jednání dne 28. 5. 2003, jednání se zúčastnila jeho právní zástupkyně. Odsouzený měl lhůtu čtrnácti dnů pro podání odvolání, odvolání nepodal. V průběhu

řízení byl zbaven osobní svobody po dobu dvanácti dní. Z vyžádaných dodatkových informací krajský soud zjistil, že odsouzený byl dne 23. 5. 2003 vyslechnut vyšetřujícím soudcem, výslechu byla přítomna tlumočnice. Odsouzený se k jednání doznal. Krajský soud dále z listinných důkazů dovodil, že ve věci byl původně vydán evropský zatýkáací rozkaz, na základě konzultací s českou stranou byl ale odvolán a následně byla podána žádost o uznání a výkon rozhodnutí. Z listinných důkazů krajský soud zjistil, že odsouzený má trvalé bydliště v obvodu Krajského soudu v Ústí nad Labem a je českým státním občanem. V rejstříku trestů má celkem pět záznamů o odsouzeních českými soudy.

3. Krajský soud uzavřel, že všechny podmínky pro uznání cizozemského rozhodnutí přepokládané ustanovením § 306 odst. 1 z. m. j. s. byly splněny. Konkrétně uvedl, že řízení se konalo na návrh kompetentního orgánu. Připomněl, že není potřebný souhlas odsouzeného, neboť ustanovení § 300 odst. 1 písm. a) z. m. j. s. souhlas nevyžaduje, pokud jde o českého státního občana, který má v České republice obvyklé bydliště. Odsouzený byl uznán vinným trestnou činností, která naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu podle práva České republiky. S ohledem na popis skutku by bylo možno jednání odsouzeného posoudit jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., za který zákon účinný v době, kdy byl čin spáchán, stanovil trest odnětí svobody od dvou do deseti let. Uložený trest je tedy zcela slučitelný s právním řádem České republiky a nepřichází v úvahu jeho přizpůsobení. Řízení, které vydání rozsudku předcházelo, odpovídalo závazkům vyplývajícím pro Českou republiku z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách. Odsouzený mohl uplatnit své právo na obhajobu, byl zastoupen obhájcem, a rovněž mu bylo umožněno využít tlumočnicka. Věděl, pro jaký skutek se trestní řízení vede, osobně převzal předvolání k jednání. Skutek, jehož se rozhodnutí týká, nemá výlučně politický nebo vojenský charakter.

4. Krajský soud publikoval též závěr, že výkon trestu není podle právního řádu České republiky promlčen. Reagoval na námitku vznesenou obhájcem ve veřejném zasedání. Odkázal na ustanovení § 94 odst. 3 tr. zákoníku, z něhož zdůraznil, že do promlčecí doby se nezapočítává doba, po kterou nebylo možno trest vykonat proto, že se odsouzený zdržoval v cizině, s tím, že je nutno použít metodu tzv. analogické transpozice, v rámci

které se na vydávající stát hledí jako na Českou republiku. Odsouzený byl zadržen v Nizozemsku, byl omezen na osobní svobodě po dobu dvanácti dnů, a poté byl propuštěn. Z obsahu rejstříku trestů krajský soud dovodil, že se odsouzený nadále zdržoval na území České republiky, neboť zde páchal další trestnou činnost.

5. Dále krajský soud uvedl, že nebylo zjištěno, že by v České republice bylo pro týž skutek vedeno proti odsouzenému trestní stíhání, nebylo ani zjištěno, že by na území České republiky bylo vedeno jiné řízení o uznání tohoto rozhodnutí. Odsouzený je, s ohledem na svůj věk, trestně odpovědný i na území České republiky, jejímž je státním občanem. Nebylo zjištěno, že by požíval výsad a imunit, pro které by byl vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

6. Zvláštní pozornost věnoval krajský soud tomu, že odsouzenému byl uložen trest odnětí svobody ve výměře šesti měsíců, avšak po započtení doby, po kterou byla omezena jeho osobní svoboda, zbývá vykonat pouze pět měsíců a osmnáct dnů. Podle názoru krajského soudu však není dána překážka uznání rozsudku podle § 305 odst. 1 písm. e) z. m. j. s., neboť výkonu trestu nelze dosáhnout jinak.

7. Závěrem krajský soud konstatoval, že po posouzení všech zmíněných skutečností dospěl k závěru, že podmínky pro uznání a výkon citovaného rozsudku byly splněny. Pro výkon trestu zařadil odsouzeného do věznice s ostrahou s odůvodněním, že do tohoto typu věznice podle zákona patří.

II.

Odvolání odsouzeného

8. Rozsudek byl napaden odvoláním, které bylo podáno v zákonné lhůtě. V písemném vyhotovení odvolání byla uplatněna námitka promlčení výkonu uloženého trestu. Dále bylo namítnuto, že na trest uložený cizozemským rozsudkem se vztahuje amnestie podle rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, publikovaného pod č. 1/2013 Sb. ze dne 1. 1. 2013. Bylo navrženo, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a sám rozhodl, že se citovaný rozsudek cizozemského soudu neuznává a uložený trest nebude na území České republiky vykonán.

III.

Přípustnost a důvodnost odvolání

9. Vrchní soud v Praze (dále jen „vrchní soud“), jako soud odvolací, přezkoumal z podnětu podaného odvolání zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které vydání rozsudku předcházelo. V souladu s ustanoveními § 308 odst. 5 z. m. j. s. a § 254 odst. 1 tr. ř. svoji pozornost soustředil zejména na vady, které byly odvoláním vytýkány.

10. Veřejné zasedání u krajského soudu proběhlo v nepřítomnosti odsouzeného. Formální podmínky pro takový postup byly splněny, neboť odsouzený byl o termínu jednání řádně a včas vyrozuměn. Krajský soud správně shledal, že jsou splněny zákonné předpoklady pro vedení řízení o uznání citovaného cizozemského rozhodnutí, správný je i závěr, že souhlas odsouzeného není zapotřebí, neboť odsouzený je státním občanem České republiky a podle listinných důkazů, zejména výpisů z evidencí a zpráv Policie České republiky, má aktuálně na území České republiky obvyklé bydliště.

11. Správný je i závěr krajského soudu, že nejsou dány důvody pro neuznání rozhodnutí vyjmenované v ustanovení § 305 odst. 1 písm. a), b), c), d) z. m. j. s. ve znění platném a účinném v době vydání napadeného rozhodnutí. K tomu považuje vrchní soud za potřebné dodat, že podle z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb. jde s účinností od 1. 1. 2023 o důvody, na základě jejichž existence nemusí soud uznat rozhodnutí soudu jiného členského státu, vyjmenované v ustanovení § 305 odst. 1 písm. a), b), c), d) z. m. j. s.

12. Vrchní soud musí přisvědčit i závěru krajského soudu o neexistenci důvodu pro neuznání rozhodnutí podle § 305 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. (shodně i ve znění zákona č. 422/2022 Sb.). Krajský soud poukázal na skutečnost, že výměra dosud nevykonaného trestu je kratší šesti měsíců. Věcně správný závěr, že i takový trest lze po uznání cizozemského rozhodnutí na území České republiky vykonat, protože nelze výkonu trestu dosáhnout jinak, ovšem nevysvětlil. Vrchní soud proto doplňuje, že výkonu trestu nelze dosáhnout jinak, neboť předání odsouzeného k výkonu uloženého trestu odnětí svobody do Nizozemska na základě Evropského

zatýkácího rozkazu by bránila okolnost uvedená v ustanovení § 205 odst. 3 písm. c) z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb., tedy skutečnost, že podle právního řádu České republiky je výkon trestu odnětí svobody promlčen. S ohledem na znění tohoto ustanovení se v rámci předávacího řízení při posuzování promlčení neuplatní zásada tzv. analogické transpozice.

13. Nad rámec argumentace publikované v odůvodnění napadeného rozsudku vrchní soud doplňuje, že z důkazů provedených krajským soudem ve veřejném zasedání neplyne ani existence důvodu pro neuznání rozhodnutí podle § 305 odst. 1 písm. g) z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb., neboť uložený trest nezahrnuje žádná opatření zdravotní péče, podle § 305 odst. 1 písm. i) z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb., neboť nebyla shledána nutnost vyžadovat souhlas jiného členského státu s výkonem uloženého trestu na území České republiky, a podle § 305 odst. 1 písm. j) z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb., neboť nebylo zjištěno, že by skutek byl zcela nebo zčásti spáchán na území České republiky nebo mimo její území na palubě lodi nebo jiného plavidla nebo letadla nebo jiného vzdušného dopravního prostředku, které jsou registrovány v České republice.

14. Jak již bylo uvedeno výše, krajský soud dospěl též k závěru, že není dán důvod pro neuznání rozhodnutí podle § 305 odst. 1 písm. f) z. m. j. s. ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí. Svůj závěr nijak podrobně nezduvodnil. Pouze poukázal na to, že odsouzený byl k jednání, které se konalo u cizozemského soudu, předvolán, jednání se zúčastnila jeho právní zástupkyně, která byla výslovně zmocněna vystoupit na jeho obranu, a odsouzený měl lhůtu čtrnácti dnů pro podání odvolání, odvolání však nepodal. Krajský soud se tedy nezabýval tím, zda odsouzenému bylo soudní rozhodnutí cizozemského soudu doručeno, zda byl poučen o právu na podání opravného prostředku a zda se takového práva výslovně vzdal nebo je v příslušné době neuplatnil nebo opravný prostředek vzal zpět [viz ustanovení § 305 odst. 3 písm. c) z. m. j. s. ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí, ustanovení § 305 odst. 1 písm. f) bod 3. z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb.]. Důsledně se ale nezabýval ani tím, zda byl odsouzený informován o tom, že jednání může být konáno a rozhodnutí vyneseno i v jeho nepřítomnosti [viz ustanovení § 305 odst. 3 písm. a) z. m. j. s. ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí,

ustanovení § 305 odst. 1 písm. f) bod 1. z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb.].

15. Krajský soud sice vyžádal od cizozemského soudu dodatkové informace, mimo jiné informaci, kterou by bylo potvrzeno, že rozsudek ze dne 19. 6. 2003 byl odsouzenému řádným způsobem oznámen, tedy doručen do vlastních rukou, včetně překladu do českého jazyka, učinil i dotaz, zda měl odsouzený možnost proti rozsudku podat opravný prostředek. Upozornil na možnost neuznání rozhodnutí ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody a požádal o sdělení stanoviska k takovému postupu. Odpověď s přílohami byla krajskému soudu doručena dne 26. 1. 2022, ovšem krajský soud opatřil pouze překlad přílohových listin, z nichž nejsou zjistitelné žádné údaje o doručení cizozemského rozhodnutí odsouzenému ani poučení odsouzeného o právu podat opravný prostředek. Z těchto dokumentů není ani zřejmé, zda byl odsouzený při doručení předvolání k soudnímu jednání poučen o tom, že jednání může být konáno a rozhodnutí vyneseno i v jeho nepřítomnosti. Dokument nazvaný Předvolání podezřelého sice odkazuje na body 1 až 10 formuláře, který byl doručován společně s předvoláním, formulář však krajskému soudu zaslán nebyl.

16. Vrchní soud je toho názoru, že otázka, zda není dán důvod pro neuznání rozhodnutí podle § 305 odst. 1 písm. f) z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb., nebyla dosud vyřešena. K jejímu vyřešení musí krajský soud především náležitě zjistit obsah odpovědi cizozemského soudu na jeho žádost o dodatkové informace (č. I. 44). Poté bude nezbytné, aby znovu důsledně posoudil, zda není tento důvod pro neuznání rozhodnutí dán. Nelze vyloučit, že bude namíste vyžádat další dodatkové informace, eventuálně se pokusit zjistit relevantní údaje výslechem odsouzeného.

17. Pokud krajský soud nadále setrvá na svém názoru, že důvod pro neuznání rozhodnutí podle § 305 odst. 1 písm. f) z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb. dán není, bude se muset znovu zabývat možností existence důvodu pro neuznání rozhodnutí podle § 305 odst. 1 písm. h) z. m. j. s. (shodně i ve znění zákona č. 422/2022 Sb.). Krajský soud totiž ani otázku promlčení výkonu uloženého trestu nevyřešil důsledně. Správně aplikoval zásadu tzv. analogické transpozice a uvažoval o tom, že pokud by se po právní moci odsuzujícího rozhodnutí z pohledu Nizozemska odsouzený zdržoval v cizině, tedy i v České republice, doba takového

pobytu v cizině by se do promlčecí doby nezapočítala (§ 68 odst. 2 tr. zák., § 94 odst. 3 tr. zákoníku). Svůj závěr, že výkon trestu promlčen není, však opřel pouze o úvahu, že od doby svého propuštění na svobodu po omezení osobní svobody v roce 2003 v Nizozemsku se odsouzený zdržoval na území České republiky, kde páchal další trestnou činnost.

18. Další podrobnosti již krajský soud neuvedl. Vrchní soud proto dodává, že s ohledem na výměru trestu odnětí svobody uloženého cizozemským rozhodnutím činí délka promlčecí doby výkonu trestu pět let [§ 68 odst. 1 písm. d) tr. zák., § 94 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku]. Promlčecí doba počíná svůj běh právní mocí odsuzujícího rozhodnutí, tedy dnem 4. 7. 2003. Podle § 94 odst. 3 tr. zákoníku se do promlčecí doby nezapočítává též doba, po kterou nebylo možno trest vykonat proto, že odsouzený vykonával jiný trest odnětí svobody. Podle obsahu listinných důkazů jí byla bezpochyby doba od 8. 12. 2011 do 17. 3. 2012, po kterou odsouzený vykonával trest odnětí svobody ve Věznici Všehrady. O tom, kde se odsouzený zdržoval od 4. 7. 2003 do současné doby, s výjimkou času stráveného ve výkonu trestu odnětí svobody, však krajský soud přesnější informace nezjistil. Z opisu z evidence rejstříku trestů sice plyne, že byl opakovaně odsouzen rozhodnutími Okresního soudu v Ústí nad Labem, konkrétně rozhodnutím ze dne 14. 3. 2005, sp. zn. 3 T 69/2005, pro trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., v tehdy účinném znění, rozhodnutím ze dne 26. 1. 2009, sp. zn. 6 T 94/2008, pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., rozhodnutím ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 6 T 93/2009, pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., a rozhodnutím ze dne 30. 10. 2020, sp. zn. 5 T 104/2020, pro přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku a přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Z tohoto dokumentu neplyne, kdy došlo ke spáchání trestných činů odsouzeným a kde se v té době zdržoval. Relevantní informace by však bylo možno zjistit z obsahu uvedených trestních spisů a samozřejmě též případným výsledkem odsouzeného.

19. Krajský soud se ale nezabýval ani tím, zda běh promlčecí doby nebyl přerušen ve smyslu § 68 odst. 3 tr. zák., respektive § 94 odst. 4 tr. zákoníku. Přitom přerušením promlčecí doby počíná běžet nová promlčecí doba. Přerušování promlčecí doby podle § 68 odst. 3 písm. b)

tr. zák. a § 94 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku podle údajů uvedených v opisu z evidence rejstříku trestů nepřichází v úvahu, neboť odsouzený byl sice opakovaně uznán vinným pro další trestné činy spáchané po právní moci cizozemského rozhodnutí, avšak za žádný z těchto trestných činů zákon nestanoví stejný nebo přísnější trest, než na trestný čin, kterým byl uznán vinným cizozemským rozhodnutím. Podle obsahu osvědčení ve smyslu čl. 4 rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV (dále jen „osvědčení“) byl odsouzený v Nizozemsku ohrožen sazbou trestu odnětí svobody až na dvanáct let. Naproti tomu nelze vyloučit, že běh promlčecí doby mohl být přerušen ve smyslu § 68 odst. 3 písm. a) tr. zák. č. § 94 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku tím, že cizozemský soud učinil opatření směřující k výkonu trestu. Tím spíše, že podle obsahu osvědčení měl být vydán Evropský zatýkací rozkaz. Ten ale není obsahem spisového materiálu, není ani zřejmé, kdy měl být vydán. Pokud krajský soud nezjistí jednoznačně, že výkon trestu uloženého cizozemským soudem není promlčen v důsledku aplikace ustanovení § 68 odst. 2 tr. zák. a § 94 odst. 3 tr. zákoníku, bude nezbytné vyžádat dodatečné informace za účelem zjištění, zda promlčení výkonu trestu nezabránilo opatření učiněné cizozemským soudem ve smyslu ustanovení § 68 odst. 3 písm. a) tr. zák. č. § 94 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku.

20. Krajský soud nezaujal stanovisko ani k tomu, zda obdržel rozhodnutí, které je předmětem řízení o jeho uznání. Pokud by rozhodnutí k dispozici neměl, může to být důvodem pro neuznání rozhodnutí podle § 305 odst. 1 písm. k) z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb. (dříve podle § 305 odst. 5 z. m. j. s.). Krajský soud musí jednoznačně vysvětlit, zda listinu na č. I. 23 spisu považuje za rozhodnutí, které může být, ve spojení s osvědčením, podkladem pro rozhodnutí o jeho uznání. Pokud by tento názor nezastával, bude nezbytné, aby postupoval v souladu s ustanovením § 305 odst. 3 z. m. j. s. ve znění zákona č. 422/2022 Sb. V této souvislosti vrchní soud připomíná, že krajský soud musí též objasnit, z jakého dokumentu čerpá popis skutku, kterým byl odsouzený uznán vinným. Pro úplnost vrchní soud upozorňuje na to, že zatímco v osvědčení je uvedeno, že odsouzený dovezl přibližně 694,9 g kokainu, ve výroku rozsudku je uvedeno, že se jednalo o 694,4 g kokainu.

21. Je nutno přisvědčit názoru odvolatele, že v případě uznání citovaného cizozemského rozhodnutí zřejmě nebude možno uložený trest na území České republiky vykonat, neboť tomu brání amnestie. Podle čl. I odst. 1

rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, publikovaného pod č. 1/2013 Sb., se promíjí nevykonané nepodmíněné tresty odnětí svobody nebo jejich zbytky, pokud byly pravomocně uloženy před 1. 1. 2013 ve výměře nepřevyšující jeden rok, podle čl. I odst. 3 s účinkem, že se na osoby, kterým byl prominut trest podle odst. 1, hledí, jako by odsouzeny nebyly. Odsouzení citovaným cizozemským rozsudkem parametry této amnestie splňuje. Aplikace amnestie ale není důvodem pro neuznání rozhodnutí vyjmenovaným v § 305 z. m. j. s., proto její aplikace v řízení o uznání cizozemského rozhodnutí není namístě. S tím koresponduje ustanovení § 306 odst. 1 z. m. j. s., podle něhož, nejde-li o případ uvedený v § 302 odst. 2 nebo 3 nebo v § 304 odst. 1 z. m. j. s. anebo nevyužije-li soud některý z důvodů pro neuznání rozhodnutí jiného členského státu, uzná takové rozhodnutí na území České republiky a současně rozhodne, že se trest uložený tímto rozhodnutím vykoná; ustanovení § 124 odst. 2, 3 a 5 z. m. j. s. se přitom užijí obdobně. Jinak řečeno, pokud krajský soud dospěje k závěru, že jsou splněny zákonné podmínky a rozhodne o uznání citovaného cizozemského rozhodnutí, bude povinen rozhodnout též o tom, že uložený trest bude na území České republiky vykonán, jakož i o způsobu jeho výkonu. Teprve po právní moci takového rozhodnutí bude možno zvážit aplikaci amnestie. V té souvislosti vrchní soud připomíná informační povinnost podle § 310 odst. 5 písm. b) z. m. j. s. Pokud by krajský soud vyžadoval další dodatkové informace, případně jinak komunikoval s kompetentním cizozemským orgánem, považuje vrchní soud za vhodné, aby tento orgán předem upozornil na možnost, že trest nebude v České republice vykonán v důsledku aplikace amnestie, aby mohl orgán zvážit, zda na svém návrhu na uznání a výkon rozhodnutí trvá či jej vezme zpět.

22. Napadený rozsudek tedy nemůže obstát, vrchní soud proto rozhodl o jeho zrušení. S ohledem na nedostatečná skutková zjištění a nezbytnost provést rozsáhlé doplnění dokazování, jehož provádění před odvolacím soudem by znamenalo nahrazování činnosti soudu prvního stupně, je vrchní soud toho názoru, že vytýkané vady by nemohl odstranit ani ve veřejném zasedání. Proto věc vrátil krajskému soudu k novému rozhodnutí.

č. 26

Trvalým následkem podle § 302 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku není jakékoli, byť i trvalé, poškození zdraví zvířete, ale jen poškození podstatné, způsobující nikoliv přechodnou vážnou poruchu (např. zmrzačení, ochromení údu, ztrátu či podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí nebo poškození důležitého orgánu), která narušuje normální tělesné či psychické funkce tak, že výrazně znesnadní život zvířete, který byl pro něj obvyklý před touto poruchou.

č. 26

Týrání zvířat

§ 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2023, sp. zn. 7 Tdo 55/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.55.2023.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného M. U. zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř. usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 6. 2022, sp. zn. 50 To 148/2022, a rozsudek Okresního soudu v Chebu ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. 4 T 32/2022, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Chebu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Chebu ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. 4 T 32/2022-89, byl obviněný M. U. uznán vinným zločinem týrání zvířat podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a odsouzen podle § 302 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu patnácti měsíců a podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku k trestu propadnutí věci postihujícímu dvě nášlapné kovové čelistové pasti.

2. Jako zločin týrání zvířat podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku posoudil Okresní soud v Chebu skutek, který podle jeho zjištění spočíval v tom, že obviněný v přesně nezjištěné době na počátku července 2021 na částečně oploceném pozemku v XY, okres Cheb, v rozporu s ustanoveními § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“) a § 45 odst. 1 písm. a) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“), nastrožil dvě nášlapné kovové čelistové pasti, do jedné z nich se v přesně nezjištěné době ve večerních hodinách dne 3. 7. 2021 chytila samice kočky domácí chovaná V. M., který ji našel dne 4. 7. 2021 v 9:20 hodin, přičemž kočka v důsledku sklapnutí pasti utrpěla poškození pravé zadní končetiny, roztržení kůže v tříselné oblasti a krvácení z otevřené rány, do níž i do kůže celého těla byly od much nakladeny tisíce larev, kočka byla těžce dehydrovaná, vyčerpaná, v septickém šoku, trpěla permanentní trýznivou bolestí, a to i při léčbě a rekonvalescenci, a poškozením stehenní kosti pravé zadní končetiny došlo k trvalému poškození struktury stěny kosti, kočka zůstala trvale omezena v pohybu, obratnosti a lovu ve venkovním prostředí.

3. Odvolání, která podali obviněný proti výroku o vině a trestu a státní zástupce v neprospěch obviněného proti výroku o trestu, byla usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 6. 2022, sp. zn. 50 To 148/2022-110, podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněný M. U. podal dovolání proti usnesení Krajského soudu v Plzni. Výrok, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání, napadl s tím, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Z toho je zřejmé, že obviněný odkázal na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. (ve znění zákona č. 221/2021 Sb.). Obviněný vytkl, že skutek byl nesprávně posouzen jako trestný čin. Připustil, že z jeho strany šlo jen o nedovolený způsob lovu a mohlo jít o týrání zvířete podle § 4 odst. 1 písm. y) zákona na ochranu zvířat proti týrání, avšak namítl, že užití nedovoleného způsobu lovu směřujícího vůči divoce žijící zvěři za účelem ochrany chovaných zvířat nelze považovat za surový nebo trýznivý způsob týrání. Připomněl, že nedošlo k usmrcení zvířete, což ani nebylo jeho úmyslem. S poukazem na ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku zdůraznil, že společenská škodlivost jeho jednání nedosáhla takové intenzity, aby bylo možno toto jednání hodnotit jako zločin. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů a aby ho zprostil obžaloby nebo přikázal Okresnímu soudu v Chebu věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

5. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání uvedl, že jednání obviněného nezáleželo jen v „prostém“ týrání zvířete, jako je tomu v případě přestupku podle § 27 odst. 1 písm. b) zákona na ochranu zvířat proti týrání. Podle skutkových zjištění kočka trpěla krutou bolestí, a to zřejmě po dobu několika hodin – od večera dne 3. 7. 2021. Šlo proto o trýznivý způsob týrání ve smyslu § 302 odst. 1 tr. zákoníku. Státní zástupce konstatoval, že řada zakázaných způsobů lovu může být podle okolností současně surovým nebo trýznivým týráním zvířat. Poukázal na to, že společenská škodlivost činu nevykazuje nic natolik výjimečného, aby to vzhledem k ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku mohlo odůvodnit závěr, že posuzované jednání nebylo trestným činem. Dovolání označil za zjevně neopodstatněné a navrhl, aby bylo podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

6. Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno obviněným jako oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., prostřednictvím obhájce podle § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě podle § 265e tr. ř. a s obsahovými náležitostmi podle § 265f odst. 1 tr. ř.

7. Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř. Podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. přezkoumal napadené usnesení i předcházející řízení a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

8. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Podstatou tohoto dovolacího důvodu je vadná aplikace hmotného práva, tj. typicky trestního zákoníku, na skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně. Podané dovolání tomu obsahově odpovídá zejména v částech, v nichž obviněný namítl, že nešlo o trýznivý způsob týrání a že společenská škodlivost jeho jednání nedosáhla takové intenzity, aby bylo možno je hodnotit jako zločin.

9. Zločinu týrání zvířat podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo týrá zvíře surovým nebo trýznivým způsobem, způsobí-li takovým činem týranému zvířeti trvalé následky na zdraví nebo smrt.

10. Z okolností posuzovaného případu vyplývá (a nebylo to zpochybnováno), že obviněný byl chovatelem drůbeže a holubů, že mu na ně chodila zvěř (patrně lišky) a že z tohoto důvodu nastražil dvě nášlapné kovové čelistové pasti, do jedné z nich se chytila kočka souseda obviněného, která tak utrpěla popisovaná zranění.

11. Kočka domácí je obratlovec, a tedy zvíře ve smyslu § 3 písm. a) zákona na ochranu zvířat proti týrání. Dovolatel nezpochybňuje, že došlo k týrání zvířete. Zákonným znakem trestného činu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 tr. zákoníku není porušení jiného právního předpisu, nicméně se naplnění znaku týrání dovozuje zejména z ustanovení § 4 odst. 1 cit.

zákona. Není však rozhodné, zda obviněný porušil ustanovení § 4 odst. 1 písm. i), k) cit. zákona, jak dovedil (v souladu s odborným vyjádřením Státní veterinární správy) okresní soud v odůvodnění rozsudku, anebo ustanovení § 4 odst. 1 písm. y) cit. zákona, jak je uvedeno v dovolání. Znak týrání pak vůbec nelze dovozovat jen z užití zakázaných způsobů lovu, i když při jejich užití samozřejmě může k týrání dojít. Je faktem, že podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona na ochranu zvířat proti týrání je zakázáno odchyťovat nebo usmrcovat volně žijící zvíře mimo jiné pomocí čelistových pastí a že v § 45 odst. 1 písm. a) zákona o myslivosti je jako jeden ze zakázaných způsobů lovu uvedeno chytání zvěře do nášlapných pastí. Nemá to však přímý vliv na naplnění znaku týrání. V § 45 odst. 1 zákona o myslivosti jsou uvedeny i takové způsoby lovu, u nichž je dobře patrné, že nemusí představovat týrání zvířat ve smyslu § 302 odst. 1 tr. zákoníku. Podstatné je, že stav, ve kterém se ocitla kočka chycená do nastražené čelistové pasti, fakticky měl povahu týrání.

12. Pokud jde o to, zda došlo k týrání surovým nebo trýznivým způsobem (od 1. 1. 2020, tj. od účinnosti novelizace trestního zákoníku zákonem č. 114/2020 Sb., se již nevyžaduje zvlášť surový nebo trýznivý způsob, k němuž podle soudu prvního stupně nedošlo), dovedily soudy objektivně trýznivý způsob týrání v podstatě z toho, že kočka byla bolestivému působení mechanismu pasti vystavena po dlouhou dobu, o čemž svědčí nejen její těžká dehydratace a celkové vyčerpání, ale také zanesení velkého množství larev much do otevřené rány a do kůže na celém těle. Není sice jasné, z čeho soud prvního stupně dovedil, že k chycení kočky do pasti došlo již ve večerních hodinách dne 3. 7. 2021, avšak lze akceptovat závěr, že kočka byla v pasti chycena několik hodin, neboť jinak by patrně nemohlo dojít k popsáním dějům (těžká dehydratace, zanesení larev much). Ze zjištění, že kočka nebyla z pasti uvolněna krátce po chycení, ale po delší době, lze dovozovat, že s tímto delším zachycením v pasti byla spojena taková míra utrpení, že již se jednalo o trýznivý způsob týrání.

13. Zároveň není možné učinit jiný závěr, než že obviněný věděl a byl srozuměn s tím, že do některé z nastražených čelistových pastí se může chytit zvíře a že chycené zvíře bude vystaveno takovým účinkům mechanismu pasti, které mají samy o sobě povahu týrání a které se vzhledem k délce působení mohou vystupňovat tak, že dosáhnou úrovně týrání trýznivým způsobem ve smyslu § 302 odst. 1 tr. zákoníku.

Lze dodat, že omyl v předmětu útoku zde nemá význam, neboť pravá skutečnost zde byla nahrazena v pachatelově představě skutečností stejně významnou. Z formálního hlediska lze říci, že následek (účinek) nastal na objektu, který si pachatel představoval, pouze se mylil v identitě objektu. Obviněný také musel počítat s tím, že pokud nezajistí kontrolu pastí v krátkých intervalech (ať už osobně nebo pomocí jiných osob či technických prostředků), může dojít k tomu, že zvíře bude v pasti chyceno dlouhou dobu několika hodin, což může být spojeno se značným utrpením. Také po subjektivní stránce byl znak týrání trýznivým způsobem naplněn. Okolnosti týkající se toho, na jaká zvířata byla past nalíčena a proč, tj. okolnosti vztahující se k pohnutce činu, mají vliv na stupeň společenské škodlivosti činu, jak bude ještě zmíněno.

14. Lze dodat, že soudy se z hlediska naplnění znaků posuzovaného trestného činu nezabývaly mimo jiné tím, zda při ochraně majetku ze strany obviněného nebyly splněny podmínky krajní nouze podle § 28 tr. zákoníku, případně zda nešlo o domnělou krajní nouzi. Podmínka proporcionality by při ochraně vlastního chovu patrně splněna být mohla a obviněný zřejmě neměl aktuálně k dispozici jinou možnost ochrany chovaných zvířat, nicméně stěží by bylo možno dovozovat, že nebezpečí hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, tj. zájmu na ochraně vlastnictví, případně zájmu na ochraně chovaných zvířat proti týrání ze strany predátorů, hrozilo přímo. Obviněný totiž pouze předpokládal, že k útoku škodné zvěře může dojít. Na tom nic nemění, že mohlo jít o reakci na sdělení souseda o zdecimování jeho chovu předchozího dne. A nic na tom nemění ani nepodloženost a nejasnost závěru okresního soudu, že pasti obviněný nalíčil „v přesně nezjištěné době na počátku července 2021“, z čehož by vyplývalo, že je ponechal nalíčeny více dní.

15. Ačkoliv nebyly soudem prvního stupně objasněny všechny okolnosti, lze učinit předběžný závěr, že posuzovaným jednáním obviněného byly naplněny (po formální stránce) zákonné znaky přinejmenším trestného činu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 tr. zákoníku.

16. Námitka dovolatele, že jeho skutek neměl být kvalifikován jako trestný čin, ale pouze jako přestupek, je námitkou nesprávného hmotněprávního posouzení ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

17. Podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní následky s ní spojené lze uplatnit jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Jde o zásadu subsidiarity trestní represe a z ní vyplývající princip *ultima ratio*. Touto otázkou se soudy náležitě nezabývaly. Okresní soud v Chebu jako důvody, proč je nezbytné dovození trestní odpovědnosti obviněného, uvedl jen to, že obviněný pasti nalíčil na pozemku přístupném komukoli (což je navíc tvrzení poněkud zavádějící) a že obviněný porušil ustanovení zákona o myslivosti, ač je sám myslivec. To nejsou argumenty přesvědčivé. Odvolací soud k tomu nic dalšího nedodal.

č. 26

18. Úvahám o subsidiaritě přitom mělo předcházet zařazení věci do určitého kontextu. Jednání obviněného (na rozdíl od jednání, na něž společnost pohlíží neměnným způsobem již tisíce let – například krádež) by ještě přibližně rok před spácháním nebylo trestným činem, neboť trestní zákoník k trestnosti vyžadoval zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání anebo spáchání činu veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Teprve novelizací trestního zákoníku zákonem č. 114/2020 Sb. došlo s účinností od 1. 6. 2020 k dramatickému zpřísnění trestního postihu týrání zvířat. I soud prvního stupně přiléhavě uvedl, že k této nesystémové změně došlo v reakci na společenskou poptávku v souvislosti s kauzou tzv. množíren.

19. Jak je připomínáno i v odborné literatuře, trestní sazby příslušných kvalifikovaných skutkových podstat se vyznačují až absurdně drakonickou výší, jež dokonce přesahuje některé případy nedbalostního usmrcení člověka (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 942). Jako příklad lze uvést, že pachatel, který bezohlednou jízdou za porušení důležité řidičské povinnosti usmrtí člověka (přečin podle § 143 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku) je ohrožen mírnější trestní sazbou než ten, kdo nalíčí past na potkany, kteří mu v době jeho nepřítomnosti ničí příbytek [zločin podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku].

20. Zájem společnosti na ochraně zvířat před zlým nakládáním, které má povahu utrpení zvířete a ke kterému dochází v rozporu s právními předpisy upravujícími ochranu zvířete, je nezpochybnitelný. Svědčí o tom i společenská debata vyvolaná mediálně šířenými otřesnými případy týrání

zvířat a existencí tzv. množíren psů a koček na území České republiky. Jedním z druhů deliktní odpovědnosti je odpovědnost trestní, postihující týrání zvířat. Zákonodárce byl při koncipování zákona č. 114/2020 Sb. veden úmyslem posílit ochranu zvířat prostředky trestního práva (přijetí zákona bylo kromě případů tzv. množíren také podpořeno několika mediálně diskutovanými kauzami týrání psů). V odborné literatuře je však poukazováno na to, že zostření trestní represe na úseku ochrany zvířat před týráním nepředcházely kriminologické výzkumy v tom smyslu, zda dosavadní správní postih je účinný či nikoliv a zda není možné jiné řešení než trestněprávní, což vyvolává pochybnosti o legitimitě nové úpravy obzvláště z toho důvodu, zda by nebylo účelnější zpřísnit administrativněprávní odpovědnost a zejména postarat se o její náležitou aplikaci. Je poukazováno rovněž na nesystémovost zásahu do trestních sazeb a vytvoření paradoxní situace, že týrání zvířat může být potrestáno přísněji než některé trestné činy proti fyzické osobě, ale nejen trestné činy proti životu a zdraví (viz např. srovnání základních trestních sazeb u trestných činů týrání zvířat a porušování domovní svobody či útisku). Připomíná se, že dosud platilo, že vrcholem trestněprávní ochrany jsou život a zdraví člověka jako nejvýznamnější, nejzávažnější právní statky, čemuž odpovídají i trestní sazby u jednotlivých trestných činů. Nová právní úprava tak otevírá otázku, zda člověk jako předmět útoku má být chráněn stejně jako zvíře, nebo více, anebo méně než zvíře. Jde o stanovení míry trestněprávní ochrany lidí a míry trestněprávní ochrany zvířat (JELÍNEK, J.: K nové trestněprávní ochraně zvířat aneb trefit kozla. Bulletin advokacie č. 6/2020, str. 46).

21. Z uvedeného plyne, že aktuální právní úprava nese určité rysy kampaňovitosti a přizpůsobení aktivistickým tlakům (což souvisí s mnohdy kritizovaným jevem neuváženě častých změn i základních právních předpisů), a *de lege ferenda* lze očekávat legislativní korekci tohoto stavu. Vysoká horní hranice trestní sazby v § 302 odst. 3 tr. zákoníku vedla v daném případě k tomu, že nebylo možné aplikovat ustanovení § 307 odst. 1 tr. ř. a trestní stíhání podmíněně zastavit (nelze souhlasit s názorem odvolacího soudu, že by doznání obviněného nebylo jinak k aplikaci uvedeného ustanovení dostatečné). Konečně je možné na okraj také poznamenat, že na posuzované kauze lze pozorovat, že soudní praxi poněkud schází dřívější ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. (zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinný do 31. 12. 2009).

22. To, co bylo uvedeno shora, samozřejmě neznamená, že by soudy ve své aplikační praxi neměly plně respektovat vůli zákonodárce vyjádřenou v zákoně. Vyplývá z toho však nutnost obzvláště pečlivě se s ohledem na specifika daného případu zabývat otázkou subsidiarity trestní represe vyjádřenou v § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

23. Trestněprávní kvalifikace určitého skutku jako trestného činu je nejzazším řešením, krajním prostředkem, který má význam z hlediska ochrany základních celospolečenských hodnot pouze v závažnějších případech protispolečenských jednání. Trestní právo nesmí zasahovat do společenského života z jiného důvodu než k ochraně před trestnými činy vymezenými v trestních zákonech. Zásada subsidiarity trestní represe a z ní vyplývající princip *ultima ratio* brání tzv. hypertrofii trestní represe, která je příznačná pro totalitní režimy a vůbec pro situace, kdy fungování práva podléhá ideologickým tlakům. Z principu *ultima ratio* plyne, že trestněprávní řešení je nejzazší (subsidiární) prostředek k ochraně právního řádu. Vyžaduje se, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Trestní právo disponuje těmi nejcitelnějšími prostředky státního donucení, které značně zasahují do práv a svobod občanů a jejich blízkých a mohou vyvolat i řadu vedlejších negativních účinků. Proto legitimitu trestněprávních zásahů může odůvodnit výlučně nutnost ochrany elementárních právních hodnot před činy zvláště škodlivými pro společnost s tím, že neexistuje jiné řešení než trestněprávní a že pasivita státu by mohla vést ke svémoci či svépomoci občanů a k chaosu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 47). Jen důsledné respektování principu *ultima ratio* zaručuje, že omezení základních práv fyzických i právnických osob v důsledku trestních sankcí je možno považovat za proporcionalní a odpovídající účelu trestního práva.

24. Jako podklad k závěru, že nejde o trestný čin, ale např. jen o přestupek, je ovšem ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku aplikovatelné zásadně jen tehdy, když se posuzovaný skutek vyznačuje něčím tak výjimečným, že jeho společenská škodlivost nedosahuje ani té nejnižší úrovně běžně se vyskytujících případů daného trestného činu. Jinak řečeno jde o to, že zákonné znaky trestného činu jsou v konkrétním případě naplněny v menší intenzitě, než je u běžně se vyskytujících případů obvyklé.

V případech jednání, která po formální stránce naplňují znaky zločinů (tj. nikoli jen přečinů), není závěr o neadekvátnosti uplatnění trestní odpovědnosti obvyklý, není však vyloučen. Společenskou škodlivost je třeba zvažovat vždy v konkrétním případě s ohledem na intenzitu naplnění kritérií uvedených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, podle něhož jsou povaha a závažnost trestného činu určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.

25. Ve prospěch obviněného především svědčí absence přitěžujících okolností a existence několika významných okolností polehčujících. Obviněný vedl před spácháním posuzovaného činu řádný život, je zcela bezúhonný, vykonával práci školníka a v zaměstnání je velmi kladně hodnocen. K činu se ihned doznal, upřímně ho litoval a dobrovolně nahradil způsobenou škodu. Svědčí mu tak polehčující okolnosti podle § 41 písm. j), l), o), p) tr. zákoníku. Lze uvažovat rovněž o polehčující okolnosti podle § 41 písm. g) tr. zákoníku, tj. že obviněný čin spáchal odvraceje nebezpečí, aniž byly zcela splněny podmínky krajní nouze. Tady ovšem není možné učinit definitivní závěr s ohledem na neúplnost dokazování.

26. Z pouhé, byť obzvlášť výrazné, převahy polehčujících okolností ovšem nelze dovozovat, že stupeň škodlivosti činu neopravňuje dovození trestní odpovědnosti, i když jde o kritérium důležité. Podstatné jsou v daném případě okolnosti činu, pohnutka obviněného a v určitém smyslu rovněž míra jeho zavinění. Důležité rovněž je, že se jednalo o ojedinělý exces z jinak řádného života obviněného.

27. V řízení nebylo zpochybněno, že pohnutkou obviněného byla ochrana jeho majetku, případně i majetku souseda, konkrétně ochrana domácích chovaných zvířat před predátory (ochranu vlastnictví poskytuje zejména čl. 11 Listiny základních práv a svobod). Navíc lze říci, že současně mohla být pohnutkou činu obviněného také ochrana jeho zvířat proti „týrání“ ze strany predátorů (to, jak dravci nakládají s napadenými domácími zvířaty, je všeobecně známo). Právě tyto motivy jednání obviněného posuzovaný případ zásadně odlišují od běžně se vyskytujících případů, na které míří ustanovení § 302 tr. zákoníku (ve znění zákona č. 114/2020 Sb.). Soudy se však touto otázkou nezabývaly, ačkoli jde o stěžejní kritérium posouzení

společenské škodlivosti činu. Právě uvedená pohnutka v souvislosti s okolnostmi činu zde může být tou výjimečnou skutečností, která by odůvodňovala aplikaci zásady subsidiarity trestní represe. Z výpovědi obviněného a dalšího obsahu spisu se naznačuje, že den před posuzovaným činem nějaký dravec (patrně liška) zdecimoval chov kachen souseda obviněného M. Č. (mělo jít o dva dospělé kusy a šest kachňat) a jmenovaný to řekl obviněnému s tím, aby „zkusil něco vymyslet“. M. Č. však nebyl procesním způsobem jako svědek vyslechnut. Pro posouzení stupně společenské škodlivosti činu obviněného je třeba objasnit, zda, kdy, v kolika případech a s jakými následky se chovy hospodářských zvířat provozované obviněným a jeho sousedy staly terčem útoku škodné zvěře (predátorů). Nejasné také je, jaká opatření byla a mohla být proti těmto útokům podniknuta (aniž by ovšem např. uzavřením drůbeže do sice bezpečných, ale malých, nevyhovujících prostor, došlo zase ke spáchání trestného činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a tr. zákoníku). K těmto otázkám bude nutno podrobně vyslechnout obviněného, dále jako svědka M. Č., případně provést další důkazy. Obviněný také uvedl, že po inkriminované události musel chov (který provozovali už jeho předci) zrušit, zřejmě proto, že se ocitl v podstatě bez možnosti efektivní obrany proti dravcům. I touto otázkou bude nutno se zabývat.

28. Nedostatečně objasněna zůstala rovněž otázka oplocení pozemku, na kterém obviněný pasti nastražil. Soud prvního stupně ve výroku rozsudku uvedl, že se jednalo o pozemek částečně oplocený. Vyšší společenskou škodlivost činu odůvodnil na prvním místě tím, že obviněný umístil pasti na ne zcela oplocený pozemek, „tudíž volně přístupný komukoliv“. Ohledáním místa činu se nezabýval. Obviněný uvedl, že prostor byl plně oplocen, ale plot nebyl v dobrém stavu. Vyjádření svědka V. M. k této otázce je poněkud rozporné, neboť uvedl, že na pozemek se dostal bez obtíží, neboť kousek zahrady nebyl oplocen, a zároveň že když v minulosti šel na pozemek obviněného pro svou kočku, musel přelézt plot. Otázka oplocení je přitom poměrně důležitá. Pokud by obviněný past umístil na veřejně přístupném pozemku, vzniklo by nebezpečí, že se do pasti chytí člověk (nebo například jeho venčený pes), což by škodlivost činu zvyšovalo. Pokud ale šlo o pozemek nejen soukromý, ale i oplocený (byť nedokonale), nebylo pravděpodobné, že se zde cizí lidé či jejich zvířata budou pohybovat. Jestliže bylo jasné, že jde o soukromý, oplocený pozemek, není z tohoto hlediska podstatné, že se přesto dalo v důsledku

poškození plotu na pozemek vniknout. Zhodnocení povahy místa činu bylo ovšem úkolem soudu prvního stupně.

29. Otázkou také zůstává, jak dlouho byly obě nášlapné pasti nalíčeny. Pokud soud prvního stupně ve výroku rozsudku uvedl, že obviněný pasti nastražil v přesně nezjištěné době na počátku července 2021, není jasné, z jakého důvodu neuvěřil verzi, že obviněný pasti nalíčil právě před nocí z 3. na 4. 7. 2021, během níž se kočka do jedné z nich chytla. Závěr soudu evokuje možnost, že pasti byly nalíčeny například již od 1. 7. 2021, tedy několik dní. I tuto nejasnost je bezpochyby možno jednoduchým dokazováním odstranit. Umožní to upřesnit, jak akutní bylo nebezpečí ze strany predátorů, zda se skutečně jednalo o reakci na poškození chovu M. Č. z toho dne, případně zda obviněný nechal pasti nalíčeny několik dní. V takovém případě by ovšem bylo podstatné, v jakých intervalech obviněný pasti kontroloval. Ostatně, i pokud pasti nalíčil dne 3. 7. 2021, není zřejmé, jak si představoval jejich kontrolu a případné uvolnění chycené škodné. I tyto okolnosti – v souvislosti s výše uvedeným – mají vliv na stupeň škodlivosti činu.

30. K subjektivní stránce činu se soud prvního stupně vyjádřil jen zcela obecně a v podstatě jen slovy zákona (viz bod 4 odůvodnění rozsudku), odvolací soud vůbec. Jak již Nejvyšší soud zmínil, po formální stránce byly znaky nepřímého úmyslu naplněny, i když je otázkou, do jaké míry měl obviněný představu, že chycení do pasti způsobuje bolest „krutou a nesnesitelnou“, zvláště když v nedávné době (a údajně i v době skládání jeho mysliveckých zkoušek) byly tyto pasti k odchytu škůdců povoleny. Podstatnější však je, na jaká zvířata obviněný cílil. Ačkoli omyl v předmětu útoku zde z formálního hlediska nehraje roli, je při hodnocení škodlivosti činu důležité, že obviněný nebyl srozuměn s tím, že by se do pasti mohla chytit kočka nebo jiné domácí zvíře, které by na pozemek vniklo (stejně jako samozřejmě nebyl srozuměn s tím, že by se do pasti chytil člověk). Mohl sice předpokládat takovou možnost (zvláště když v minulosti už kočka poškozeného V. M. na pozemek vnikla a obviněný ji chytil), avšak byla málo pravděpodobná a obviněný zjevně žádný pozitivní vztah k takové možnosti neměl, a to ani ve formě tzv. pozitivní lhostejnosti (obzvláště pokud past byla nalíčena jen krátce a jednorázově). K chycení kočky domácí do pasti došlo evidentně jen nešťastnou náhodou, které obviněný okamžitě litoval. Ačkoli jsou předmětným ustanovením trestního zákoníku chráněna jak

zvířata domácí, tak volně žijící, rozdíl v subjektivní stránce činu obviněného není třeba blíže vysvětlovat.

31. Naznačené otázky bude nutno vzít v úvahu při posouzení, zda v daném případě místo uplatnění trestní odpovědnosti nepostačí uplatnění odpovědnosti za přestupek, konkrétně za přestupek podle § 27 odst. 1 písm. b) zákona na ochranu zvířat před týráním, jehož se dopustí mimo jiné ten, kdo týrá zvíře.

32. Rozsudek Okresního soudu v Chebu, jímž byl obviněný uznán vinným zločinem týrání zvířat podle § 302 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, a napadené usnesení Krajského soudu v Plzni, jímž bylo odvolání obviněného zamítnuto jako nedůvodné, jsou z hlediska aplikace § 12 odst. 2 tr. zákoníku rozhodnutími, která spočívají na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., a proto nemohla obstát a musela být zrušena.

33. I když to obviněný v dovolání nenamítal (namítal to v odvolání), vzhledem ke zrušení napadeného rozhodnutí bude nutno se v dalším řízení blíže zabývat také otázkou způsobení trvalých následků na zdraví týraného zvířete, tj. naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 302 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku.

34. Pojem trvalých následků na zdraví ve smyslu citovaného ustanovení není v trestním zákoníku ani v judikatuře specifikován. Ze samotného smyslu tohoto ustanovení však vyplývá, že k naplnění tohoto znaku nepostačí jen nevýznamné, byť trvalé poškození zdraví zvířete, jako je například drobná deformace ušního boltce, ztráta nevýznamné části ochlupení, ztráta zubu apod. Následky na zdraví musí být podstatné, musí znamenat vážný zásah do zdraví zvířete. Vyplývá to i ze systematického výkladu, neboť tato zvlášť přitěžující okolnost je zákonodárcem považována za závažnější než například surové týrání zvířat po delší dobu členem organizované skupiny. A zároveň je toto trvalé poškození zdraví postaveno na roveň smrti zvířete.

35. K přesnějšímu vymezení, co je trvalým následkem na zdraví zvířete, lze použít určité paralely s některými ustanoveními a závěry judikatury, které se týkají poškození zdraví člověka. I zde musí jít o vážnou poruchu zdraví, jako je zmrzačení, tj. trvalá funkční změna části těla, ochromení údu,

tj. trvalá nezpůsobilost nebo značně snížená schopnost pohybu některé končetiny nebo její části. Může jít také o ztrátu nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí anebo poškození důležitého orgánu. Zároveň může být určitým kritériem to, jestli trvalá porucha zdraví způsobila takové porušení normálních tělesných, popřípadě i psychických funkcí, že to výrazně znesnadňuje život zvířete, a to život před poruchou pro něj obvyklý. Tak například u závodního koně může být i velmi malé zhoršení hybnosti končetiny významným následkem na zdraví. Podstatné zde ovšem bude hledisko objektivní, neboť zvíře si svůj handicap neuvědomuje, prostě se mu přizpůsobí. I tyto skutečnosti je třeba v řízení o trestném činu týrání zvířat prokazovat, tj. nestačí jen závěr, že k nějakému trvalému následku na zdraví zvířete došlo.

36. V posuzovaném případě soudy tuto otázku dostatečně neobjasnily. Z výroku rozsudku vyplývá, že u kočky došlo k trvalému poškození struktury stěny kosti, v důsledku čehož je trvale omezena v pohybu, obratnosti a lovu ve venkovním prostředí. Tyto skutečnosti by však bylo nutno upřesnit. Samotné omezení v lovu ve venkovním prostředí patrně nebude znamenat podstatný, vážný zásah do zdraví a života kočky, která na lov nebyla nijak odkázána, neboť byla chována v domácím prostředí. Navíc, pokud soudy omezení v lovu ve venkovním prostředí považovaly za tak podstatné, že tento následek pojaly do výroku rozsudku, měly se zabývat i otázkou, zda lov koček domácích ve venkovním prostředí obecně nepředstavuje spíše nežádoucí jev v podobě narušení ekosystémů (decimování ptactva apod.). Jinou otázkou by ovšem zase bylo, zda majitel kočku používal k ochraně proti myším.

37. U omezení v pohybu a obratnosti by záleželo na jeho míře, která zatím z rozhodnutí soudů jednoznačně nevyplývá. Poškození struktury stěny kosti je odborný pojem, jehož přesný smysl a význam je poněkud nejasný. Ani úbytek části svaloviny, jak o něm hovořil ve své výpovědi svědek V. M., nemusí být tak významný. Je ovšem třeba uvést, že i Nejvyšší soud považuje za pravděpodobné, že u poškozené kočky k trvalému následku na zdraví ve smyslu uvedeného ustanovení došlo, bylo by však třeba to postavit najisto a založit na konkrétních zjištěních. Odborné vyjádření Krajské veterinární správy Karlovy Vary, z něhož soud prvního stupně vycházel, není zcela aktuální a hovoří pouze o možnosti amputace končetiny, aniž je jasné, zda k ní došlo, a dále uvádí, že trvalé následky

se po rekonvalescenci dají předpokládat (tj. nikoli, že k nim s jistotou dojde a v jakém stupni závažnosti). Soud dovodil, že vzhledem k možným trvalým následkům obviněný naplnil znaky trestného činu týrání zvířat v uvedené kvalifikované skutkové podstatě, a tedy že spáchal nikoli přečin, nýbrž zločin. Krajský soud se k této otázce nevyjádřil. Lze tak uzavřít, že dosavadní zjištění neposkytovala dostatečný a nepochybný podklad pro závěr o použité právní kvalifikaci skutku.

IV.

Závěrem k podanému dovolání

38. Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno výše, Nejvyšší soud zrušil jak napadené usnesení Krajského soudu v Plzni, tak rozsudek Okresního soudu v Chebu jako součást řízení předcházejícího napadenému usnesení. Zároveň zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením obou uvedených rozhodnutí ztratila podklad. Poté přikázal Okresnímu soudu v Chebu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání.

39. Závěrem pokládá Nejvyšší soud za nutné vzhledem k výraznému časovému odstupu od vyhlášení napadeného rozhodnutí (dne 22. 6. 2022) konstatovat, že věc mu byla s dovoláním obviněného předložena dne 16. 1. 2023, tj. po více než půl roce. V řízení před Nejvyšším soudem tedy nedošlo k průtahům.

č. 27

Pro závěr o spáchání trestného činu vydírání vůči poškozenému pro jeho politické přesvědčení podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. g) tr. zákoníku nepostačuje, že je politicky činnou osobou (např. zastává politickou funkci nebo je činný v politické straně). Pro takové posouzení je nutné, aby pachatel jednal způsobem uvedeným v § 175 odst. 1 tr. zákoníku v souvislosti s politickým přesvědčením poškozeného (případně i jen domnělým), tedy např. z důvodu nesouhlasu s jeho politickou orientací, s jeho politickým vyjádřením či postojem apod.

Vydírání

§ 175 odst. 1, odst. 2 písm. g) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 4 Tdo 304/2023, ECLI:CZ:NS:2023:4.TDO.304.2023.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného T. K. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 12. 2022, sp. zn. 8 To 319/2022, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 4 T 112/2022, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. věc přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

č. 27

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 4 T 112/2022, byl obviněný T. K. (dále jen „obviněný“, popř. „dovolatel“) uznán vinným zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku. Podle skutkových zjištění se trestné činnosti dopustil tím, že opakovaně a soustavně po několik dní, konkrétně dne 19. 6. 2022 v čase 21:10 hodin z bydliště na XY, ulice XY, za užití svého mobilního telefonu zn. Xiaomi Redmi 9T vstoupil do svého profilu na sociální síti Facebook s nickem „T. Z.“, URL profilu: <https://www.facebook.com/XY>, a následně odeslal na profil poškozeného XY a XY V. R., zprávy ve formátu a znění: „DEMISI SVINĚ FAŠISTICKÁ ZLODĚJSKÁ !!!!!“, a dále zaslal dne 20. 6. 2022 v 11:07 hodin opět ve formátu a znění: „Když do 48 hodin NEODSTOUPÍŠ, odstraníme Tě sami, Občanská partyzánská brigáda !!!!!“, a následujícího dne 21. 6. 2022 v 11:29 zaslal

ve formátu a znění: „Takže už jen 24 hodin !!!!!“, a konečně zaslal téhož dne v 20:09 hodin ve formátu a znění: „No jak chceš, sepisuje závěť !!!!“.

2. Za uvedený zločin uložil soud prvního stupně dovolateli podle § 175 odst. 2 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 2 let. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 82 odst. 1 tr. zákoníku mu výkon trestu podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 30 měsíců.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 4 T 112/2022, podal obviněný odvolání směřované do výroku o vině a trestu. O podaném odvolání rozhodl Městský soud v Praze (dále jen „soud druhého stupně“, popř. „odvolací soud“) usnesením ze dne 22. 12. 2022, sp. zn. 8 To 319/2022, tak, že podle § 256 tr. ř. odvolání zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení odvolacího soudu ze dne 22. 12. 2022, sp. zn. 8 To 319/2022, podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g), h), m) tr. ř. Dovolatel uvádí, že bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces a právo domáhat se nezávislého a nestranného soudu [čl. 36 odst. 1, čl. 39 a čl. 40 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 1 odst. 2, čl. 2, čl. 4, čl. 10, čl. 90 a čl. 95 odst. 1 Ústavy, čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 1, odst. 3 písm. a) a čl. 7 odst. 1 protokolu č. 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“)]. Poukazuje na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 55/04 stran ochrany základních práv v rámci všech opravných prostředků. Z tohoto citovaného nálezu dovozuje, že Nejvyšší soud je povinen dovolání vyhovět, i kdyby jeho argumentace nebyla podřaditelná pod žádný ze zvolených dovolacích důvodů, ale tato by zakládala porušení jeho základních práv.

5. Dovolatel má za to, že rozhodná skutková zjištění jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované důkazy. Nesouhlasí se závěry odvolacího soudu, které považuje za spekulativní a jednostranné, neboť jím použité slovní

obraty umožňují zcela jinou interpretaci a výklad. Dovolatel zdůrazňuje, že nebyla prokázána jeho vědomost o oficialitě facebookového profilu poškozeného V. R., neboť na Facebooku je vedeno několik profilů poškozeného, tedy zřejmě i tzv. fake profily. Uvádí, že nevěděl, že píše na oficiální profil poškozeného, chtěl vyvolat pouze reakci a diskusi. Nad to dodává, že se u příspěvků podepsal. Na jeho příspěvky ovšem nebylo nikterak reagováno, ani odpovězeno. Poukazuje na skutečnost, že u veřejně známých osobností (herci, moderátoři, politici) jsou zřizovány tzv. fake profily, které nemají s danou osobou nic společného. Připouští, že v rámci svých příspěvků použil expresivní výrazy včetně odkazu na neexistující hnutí nebo osobu, ovšem příspěvky neobsahují konkrétní pohrůžku fyzického násilí či pohrůžku spojenou s užitím například zbraně. Použití výrazu „odstraníme tě“ lze hodnotit vzhledem k jeho častým účastem na demonstracích i jako odstranění v rámci politického klání, tj. legitimními prostředky. Zdůrazňuje, že nepovažuje použité pojmy za silné, které by mohly evokovat pohrůžku násilí nebo jiné těžké újmy. Pojem „demise“ je pro něho jako pro laika oprávněný požadavek spojený s frustrací jeho osoby a tehdejšími kauzami, které se bezprostředně dotýkaly politického hnutí STAN, osob H., R. a spol. Akcentuje, že pojem „odstraníme tě“ nebyl míněn jako nějaká vyhrůžka. Odstranit politika či politickou stranu lze i prostřednictvím legitimních prostředků, např. demonstracemi, veřejným míněním apod. Má za to, že „likvidace politika“ neznamená usmrcení dané osoby, ale politickou likvidaci, která je spojena např. se zahájením trestního stíhání dané osoby, což má za následek jeho rezignaci na politické nebo jiné funkce. Interpretaci zpráv zaslanych přes messenger soudem prvního stupně považuje za jednostrannou. Nikdy nepoužil spojení, že „si jej najde a usmrtí ho“. Soudy tak podle jeho názoru měly hodnotit všechny příspěvky, které zaslal na profil poškozeného V. R. ve vzájemné souvislosti. Z předmětných příspěvků je zřejmá jeho nespokojenost a jeho opakované výzvy k odstoupení, poukazuje i na podání trestního oznámení, žádost o veřejnou omluvu apod. Poukazoval na to, že poškozený V. R. podle jeho názoru nevěnoval stejnou pozornost následkům tornáda na Moravě (on sám byl přítomen a pomáhal s odstraňováním následků). Stran časového odpočtu tvrdí, že jej používal již ve zprávách v lednu 2022. Poukazuje i na výpověď poškozeného v přípravném řízení a vyvozuje závěr, že poškozený obrátům „odstraníme tě, sepisuj závět“ sám přiřkládá menší závažnost. Tvrdí, že ve svých zprávách poukazuje na konkrétní politické kroky poškozeného a jeho výtky, které se týkaly pandemického zákona, nijak

nesouvisely s politickou příslušností poškozeného. Současně akcentuje, že nikdy nebyl členem Občanské partyzánské brigády. Závěry soudů, že se jedná o existující hnutí a skupinu a že byl jejím členem, byly vystaveny bez náležitého dokazování. Pohrůžka násilí tak nebyla vůbec prokázána, neboť poškozenému nevyhrožoval smrtí ani násilím.

6. Dovolatel rovněž uvádí text, že „no jak chceš, sepisuje závěť“, nedává gramaticky ani obsahově význam. Není zřejmé, zda se jedná o sdělení poškozenému či se chystá sám sepsat závěť. Zdůrazňuje, že závěť ovšem nemusí nijak souviset s jeho údajným protiprávním jednáním a bez dalšího nemusí směřovat na poškozeného, neboť může být pořízena i desítky let před úmrtím zůstavitele, kterým může být jak poškozený, tak on (dovolatel), který tak mohl vyjadřovat nespokojenost s tím, že na jeho příspěvky nebylo nijak reagováno, a tudíž tato nespokojenost vyústila k nutnosti pořízení své vlastní závěti. Právní kvalifikaci považuje za lichou, neboť má podobné politické smýšlení jako hnutí STAN. Obviněný se také domnívá, že nebyly provedeny všechny navrhované důkazy – výslech asistentky poškozeného V. R., která facebookový profil poškozeného spravuje, dále členů XY R. F. a J. H., a poškozeného V. R.

7. Stran osoby poškozeného uvádí, že se jedná o osobu politicky činnou, a s tím je spojena i nutnost snášet vyšší míru zátěže. Jedná se o osobu, která je pod ochranou policie a jako XY má přehled o všech oficiálních a neoficiálních politických uskupeních. Je tedy pravděpodobné, že by měl mít informace o tom, zda „Občanská partyzánská skupina“ existuje či nikoliv. Poukazuje na judikaturu Ústavního soudu, z níž vyplývá, že by mělo být prokázáno naplnění všech znaků trestného činu, sám vysoký stupeň podezření o sobě není s to vytvořit zákonný podklad pro odsuzující výrok a mělo by dojít k prokázání mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost. Dovolatel dále předestírá obecná východiska stran principu presumpce nevin, zásady *in dubio pro reo*. Skutková zjištění obou soudů považuje v extrémním rozporu s provedenými důkazy a jsou významné pochybnosti, což představuje popření zásad spravedlivého řízení. Proto měla být v jeho prospěch aplikována zásada *in dubio pro reo*.

8. Ve vztahu k nesprávnému právnímu posouzení skutku nebo jinému hmotněprávnímu posouzení opakovaně upozorňuje na právo na spravedlivý proces, extrémní nesoulad mezi závěry soudů a skutkovými

zjištěními. Současně akcentuje, že absentuje subjektivní stránka zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku, neboť právní kvalifikace v projednávané věci je nesprávná. Soudy dávají podle jeho názoru do souvislosti politické přesvědčení a jednotlivé kroky vlády, vůči kterým brojil a se kterými nesouhlasil, ač se jedná o zcela rozdílné situace. Dovolatel je přesvědčen, že může vyžadovat odstoupení politika, a to z důvodu, kdy není spokojen s řešením nějaké konkrétní situace, avšak to nemusí souviset s politickým přesvědčením, které může být totožné nebo podobné. Odvolává se při tom na svá ústavní práva, která mu zaručuje Listina a cituje Voltaira.

9. Dále dovolatel vymezuje zásadu subsidiarity trestní represe, *ultima ratio*, ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Obviněný má za to, že v jeho věci je nutné aplikovat zásadu subsidiarity trestní represe, která byla orgány činnými v trestním řízení zcela opomíjena, a proto byl podle jeho názoru naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Současně uplatňuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

10. Závěrem dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud vyhověl dovolání a podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 22. 12. 2022, sp. zn. 8 To 319/2022, v celém rozsahu a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 14. 10. 2022, sp. zn. 4 T 112/2022, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na citované usnesení, a aby Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

11. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření ze dne 31. 3. 2023, sp. zn. 1 NZO 247/2023, se nejprve vyjádřil k namítané zásadě subsidiarity trestní represe, přičemž se ztotožnil s argumentací soudů a v podrobnostech na ni pro stručnost odkázal. Stran spekulativního a jednostranného výkladu soudů nižších stupňů uvádí, že je to právě dovolatel, kdo se snaží vyložit své obraty způsobem, jakým rodilí mluvčí češtinu neužívají. Dovolatel se snaží své jednotlivé výroky vytrhávat z kontextu a přisuzovat jim význam, jaký jim lidé hovořící česky nepřikládají. Státní zástupce akcentuje, že ve volebním boji se neúspěšní politici „neodstraňují“, nýbrž „porážejí“. Přičemž „porážkou“ se u politika rozumí odchod do opozice, nikoliv jeho usmrčení (k nuancím češtiny patří

i to, že „porážka“ je usmrcením u jatečního zvířete). Termín „odstranění“ v sobě vždy skrývá vnější násilný projev – odstraňují se skvrny nebo překážky na vozovce. Násilnému smyslu pojmu „odstranění“ v textu dovolatele nasvědčuje i celkový kontext stále stupňovaných výhrůžek končících zmínkou o „sepsání závěti“. Státní zástupce má za to, že aby byla obhajoba dovolatele smysluplná, musel by namítat, že není zvyklý hovořit česky a že proto obvyklý význam českých slov neovládá. Mohl by tedy namítat, že není rodilým mluvčím, že trpí nějakou poruchou znesnadňující mu pochopení textu, že vyrůstal v cizině apod. Připouští, že výklad pojmu „likvidace politika“ je správný, ovšem dovolatel nebyl uznán vinným pro to, že by užil pojem „likvidace“. Proto se jeho obhajoba v této části zcela míjí s popisem skutku. Argumentace obviněného by byla opodstatněná, kdyby skutková zjištění byla ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo by byla založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nimž by nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Taková vadná zjištění však ve věci nejsou.

12. Má za to, že celkový obsah námitek směřuje převážně k zásadě *in dubio pro reo*, kterou následně státní zástupce v kontextu judikatury Nejvyššího soudu ozřejmuje (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1525/2009, ze dne 6. 5. 2015 sp. zn. 11 Tdo 496/2015, ze dne 8. 1. 2015, sp. zn. 11 Tdo 1569/2014, ze dne 26. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 467/2016, ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1572/2016, ze dne 17. 4. 2019, sp. zn. 5 Tdo 595/2018, ze dne 5. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1315/2021, ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1368/2021) a nález Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014 sp. zn. III. ÚS 888/14 či usnesení ze dne 22. 3. 2022 sp. zn. III. ÚS 581/22. Ze všech citovaných judikátů Ústavního soudu i Nejvyššího soudu činí závěr, že Nejvyšší soud je oprávněn a povinen posoudit, zda porušení zásady *in dubio pro reo* nabylo závažnosti porušení ústavního práva stěžovatele na spravedlivý proces a jen v takovém extrémním případě by se i porušení této zásady mohlo stát dovolacím důvodem. Stejný význam má nyní dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Samotné porušení zásady *in dubio pro reo* ovšem dovolacím důvodem není a být ani nemůže, neboť také výběr mezi různými alternativami skutkových zjištění je výsledkem provádění důkazů podle zásad ústnosti a bezprostřednosti, k nimž dovolací soud ani Ústavní soud v zásadě již přístup nemají, pokud nemají samy zopakovat celé dokazování.

13. Ve vztahu k opomenutým důkazům považuje vznesené námitky za zjevně neopodstatněné, neboť soudy nižších stupňů odůvodnily zamítnutí důkazních návrhů obhajoby věcně adekvátním způsobem. Pokud dovolatel brojí proti právnímu posouzení svého skutku jako činu soudně trestného, tak k tomu státní zástupce poukazuje na to, že dovolatel však zjevně neporozuměl obsahu práva na odpor podle čl. 23 Listiny. Právo na odpor zjevně není „právem nosit zbraň“, nebo právem „silou si prosadit své vlastní zájmy“. Je hodnotově podmíněno – má chránit demokratický právní stát v němž je ctěn „demokratický řád“. Nic z tohoto dovolatel netvrdí. Zejména neuvádí, že by snad byl poškozený XY dosazené pučem či cizí vojenskou mocí. Netvrdí, že vláda vzešla z nesvobodných, podplacených či zfalšovaných voleb. Pak ovšem neuvádí nic z toho, čím by mohl být postup podle čl. 23 Listiny odůvodněn.

14. Stran užití § 12 odst. 2 tr. zákoníku podle státního zástupce obviněný neuvádí cokoli konkrétního, zejména neuvádí, čím se jeho věc vymyká jiným obdobným věcem podobné povahy. Pokud by snad měl na mysli, že osobou poškozeného byl XY, pak vzhledem k tomu, že se jednalo o vládu vzešlou ze svobodných voleb, tato okolnost škodlivost dovolatelova jednání pro společnost spíše zvyšuje, než aby ji snižovala, a proto dovolání je v této části zjevně neopodstatněné.

15. Závěrem státní zástupce navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodl o dovolání obviněného tak, že se odmítá podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné. Současně z hlediska ustanovení § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. souhlasí s projednáním dovolání v neveřejném zasedání.

16. Obviněný využil možnosti repliky k vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Uvádí, že lze souhlasit s hodnocením státního zástupce stran jeho výroku z hlediska významu použitých slov, pokud se na tyto výroky dívají vysokoškolsky vzdělaní lidé. Namítá ovšem, že on sám je vyučen a že na něho nelze klást stejné požadavky ohledně rozboru jednotlivých slov, přičemž poukazuje na to, že se pohybuje mezi lidmi, kde výraz „odstranění“ nemá jen význam násilný, ale i nenásilný. V tomto směru odkazuje na vyjádření XY M. Z., který rovněž použil pojem ohledně odstranění politiků. Poukazuje na skutečnost, že termín odstranění politika se používá i na demonstracích v souvislosti s demokratickými prostředky. Zdůrazňuje, že v rámci komunikace nepoužil žádnou pohružku

zbraně, a že tedy použitý pojem nebyl míněn jako vyhrůžka. Navíc časový odpočet použil i v rámci zpráv v lednu 2022. Má za to, že zmínka o závěti je používaná jednostranně a v jeho neprospěch.

III.

Přípustnost dovolání

17. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována, přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

č. 27

IV.

Důvodnost dovolání

18. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným, naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

19. Ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

20. Nejvyšší soud připomíná, že není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené

důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Právně fundovanou argumentaci má přitom zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

21. Z podaného dovolání obviněného je patrné, že v něm uplatňuje dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h), m) tr. ř. Dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dopadá na situace, kdy rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném (extrémním) rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. V případě tzv. extrémního rozporu se jedná o situaci, kdy skutková zjištění postrádají obsahovou spojitost s důkazy nebo skutková zjištění soudu nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení nebo dokonce skutková zjištění soudů jsou opakem toho, co je obsahem provedených důkazů. Z dikce tohoto ustanovení není pochyb o tom, že naznačený zjevný rozpor se musí týkat rozhodných skutkových zjištění, nikoliv každých skutkových zjištění, která jsou vyjádřena ve skutku. Jinak uvedeno pro naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se musí jednat o taková skutková zjištění, která jsou rozhodující pro naplnění zvolené skutkové podstaty a bez jejich prokázání by jednání obviněného nebylo postižitelné podle trestního zákona. Je tomu tak proto, že Nejvyšší soud je povolán a vždy byl povolán korigovat pouze nejextrémnější excesy (přiměřeně nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03, a další), tedy takové, které ve svém důsledku mají za následek porušení práva na spravedlivý proces. K tomu je dále ještě vhodné uvést, že v dovolacím řízení není úkolem Nejvyššího soudu, aby jednotlivé důkazy znovu reprodukoval, rozebíral, porovnával

a případně z nich vyvozoval vlastní skutkové závěry a nahrazoval tak činnost soudu prvního stupně, popř. druhého stupně. Nadto lze také poznamenat, že existence případného zjevného rozporu mezi učiněnými skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy nemůže být založena jen na tom, že obviněný předkládá vlastní hodnocení důkazů a dovozuje z toho jiné skutkové, popř. i právní závěry (viz přiměřeně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 8 Tdo 1268/2013) než soudy nižších stupňů. Současně je třeba zdůraznit, že pro naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nestačí pouhé tvrzení o zjevném rozporu obsahu provedených důkazů se zjištěným skutkovým stavem, které je založeno toliko na jiném způsobu hodnocení důkazů obviněným, pro něho příznivějším způsobem. Ohledně procesně nepoužitelných důkazů je nutno uvést, že se musí jednat o procesní pochybení takového rázu, které má za následek nepoužitelnost určitého důkazu, který ovšem musí být pro formulování skutkového stavu podstatný, což znamená, že takové procesní pochybení může zakládat existenci extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a zjištěným skutkovým stavem, a tudíž zakládat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. 3 Tdo 791/2016, obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 7 Tdo 39/2010). V případě nedůvodného neprovedení požadovaných důkazů se musí jednat o případ tzv. opomenutých důkazů ve smyslu judikatury Ústavního a Nejvyššího soud.

22. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu

jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

23. Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. [do 31. 12. 2021 dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

24. Důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 1 písm. a) až h) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l) (§ 265b odst. 1 tr. ř.). Předmětný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, nebo byl-li zamítnut řádný opravný prostředek, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. Obviněný uplatnil tento dovolací důvod ve druhé alternativě tohoto dovolacího důvodu.

25. Na podkladě těchto východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení důvodnosti dovolání obviněného. Lze mít za to, že pod uplatněné dovolací důvody lze subsumovat námitku ohledně opomenutých důkazů, jež je podřaditelná pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v jeho třetí alternativě, námitku stran naplnění kvalifikované skutkové podstaty zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku a uplatnění subsidiarity trestní represe, jež jsou podřaditelné pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., byť je uplatněná argumentace stručnější. Ostatní námitky není možné podřadit pod žádný ze zvolených, ale ani jiný dovolací důvod, neboť se jedná o pouhý nesouhlas se zjištěným skutkovým stavem a prosazováním vlastní verze skutkového děje.

26. Při posuzování důvodnosti uplatněných dovolacích námitek Nejvyšší soud považuje nejprve za vhodné ještě připomenout, že není třetí instancí, aby přezkoumával hodnocení důkazů soudy nižšího stupně, jestliže toto nevybočuje ze zákonných mezí, neobsahuje projevy libovůle či svévole a odůvodnění rozhodnutí odpovídá § 125 odst. 1 tr. ř. V tomto směru je nutno ještě uvést, že obecně platí, že rozsah dokazování je limitován ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř., podle kterého musí soud zjistit takový skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Takto podle Nejvyššího soudu soudy nižších stupňů postupovaly.

27. Jak již bylo naznačeno, obviněný uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., když namítá, že rozhodná skutková zjištění, určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu o obsahem provedených důkazů. Předně musí Nejvyšší soud akcentovat, že v projednávané věci neshledal rozpor mezi provedeným dokazováním a zjištěným skutkovým stavem, natož extrémní. Obecně ve vztahu k namítané existenci extrémního rozporu mezi provedenými důkazy, skutkovým stavem týkajícím se výroku o vině a právní kvalifikací, považuje Nejvyšší soud za nutné zdůraznit následující. Předně nestačí pouhé tvrzení této skutečnosti, existence extrémního rozporu musí být prokázána. Zde se sluší ještě poznamenat, že existenci extrémního rozporu není možno dovozovat jen z toho, že soud na základě provedeného dokazování dospěl k závěru, že obviněný se trestné činnosti dopustil. Jestliže soudy hodnotily provedené důkazy odlišně než obviněný, neznamená tato skutečnost automaticky porušení zásady volného hodnocení důkazů, zásady *in dubio pro reo*, případně dalších zásad spjatých se spravedlivým procesem (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1615/2014). Zároveň je nutné zdůraznit, že § 2 odst. 5 tr. ř. ani § 2 odst. 6 tr. ř. nestanoví žádná pravidla jak pro míru důkazů potřebných k prokázání určité skutečnosti, tak pro relativní váhu určitých druhů či typů důkazů. Z hlediska práva na spravedlivý proces je však klíčový požadavek náležitého odůvodnění rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř. a § 134 odst. 2 tr. ř. (viz např. usnesení Nejvyššího soudu 21. 1. 2009 sp. zn. 3 Tdo 55/2009).

28. Nejvyšší soud považuje za vhodné z pohledu námitek obviněného, toliko na podporu závěru, že v případě obviněného skutečně nejde

o případ tzv. extrémního nesouladu v jeho výkladu Ústavním soudem, za nutné uvést, že soud prvního stupně k náležitému objasnění věci provedl všechny potřebné důkazy tak, jak to vyžaduje ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. Tyto následně hodnotil, jak jednotlivě, tak v jejich vzájemných souvislostech, jak to vyžaduje ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Zde je nezbytné zdůraznit, že soud prvního stupně zcela logicky předestřel své úvahy ohledně hodnocení použitých výrazů, jejichž použití obviněný nezpochybňuje, jen toliko v rámci své obhajoby přikládá použitým výrazům zcela jiný význam a smysl. V tomto směru lze však poukázat na přesvědčivé písemné odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (viz body 7–8 jeho rozsudku), přičemž na obhajobu obviněného nakonec i reagoval dostatečným způsobem rovněž soud druhého stupně (viz body 8–9 jeho usnesení), a Nejvyšší soud pro stručnost na jejich úvahy zcela odkazuje. Nad rámec těchto úvah je nutno akcentovat, že na rozdíl od obviněného soudy jednání obviněného posuzovaly komplexně a nelze skutečně pominout, že se jednalo o souhrn zpráv, které na sebe navazovaly v krátkém časovém období a souvisely spolu, takže je nutno je hodnotit komplexně jako jeden soubor, a nikoliv izolovaně jednotlivé zprávy, jak to činí dovolatel v rámci podaného dovolání.

29. Vzhledem k rozsahu provedeného dokazování a z nich vzešlých skutkových zjištění má Nejvyšší soud, stejně jako soudy nižších stupňů, bez důvodných pochybností za prokázané, že dovolatel použitím pojmu „odstraníme“ rozhodně v kontextu všech jim zaslaných zpráv nemohl tomuto pojmu přikládat jiný význam, nežli přinejmenším pohrůzku použití násilí nebo způsobení jiné těžké újmy poškozenému. Stejně tak musel chápat použitý výraz i poškozený, a to právě v kontextu všech zaslaných zpráv, které se na sebe logicky navazovaly a doplňovaly se. Lze mít za to, že i závěr soudů ohledně zjevného překlepu „sepisu závět“ vyložily soudy nižší instance zcela správně, neboť dovolatelem tvrzená alternativa, že závět bude sepisovat sám obviněný, je v kontextu jím zaslaných zpráv poškozenému, včetně časového odpočtu zcela nelogická a nesmyslná. S ohledem na informaci o odečítajících se hodinách se jeví více jak zřejmé, že se mělo jednat o rozkazovací způsob vůči poškozenému, aby sepsal závět a že tato zpráva reagovala a bezprostředně navazovala na předchozí zprávy zaslané obviněným. Rovněž dovolací námitky obviněného ohledně významu použitého termínu „likvidace“ jsou zcela nepřipadné, neboť použití tohoto termínu mu není kladeno za vinu. Lze i souhlasit ze závěry

soudů nižších stupňů, že pro posouzení viny dovolatele není skutečně ani rozhodné, zda Občanská partyzánská brigáda reálně existuje či existovala, rozhodující je, že v předmětná zpráva měla záměrně a úmyslně vyvolat dojem, že existuje určitá skupina osob, která je připravena za použití násilí či jiné těžké újmy odstranit poškozeného, pokud tento nepodá demisi a že poškozený tyto vyhrůžky vnímal jako reálné, o čemž svědčí i skutečnost, že o věci poškozený informoval Policii České republiky.

30. V souvislosti s dovolací argumentací obviněného a jeho tvrzením, že poškozenému nikdy nevyhrožoval násilím nebo smrtí, je třeba uvést, že přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku spočívá v tom, že pachatel jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl. Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel nutí jiného k tomu, aby něco konal, opominul nebo trpěl, a to násilím, pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy. Čin je dokonán násilným jednáním nebo pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy (arg. „nutí, aby...“) a nevyžaduje se, aby pachatel dosáhl toho, co sledoval. Cíl pachatele musí však být adresován poškozenému, a ten jej musí vnímat. Pohrůzkou násilí se rozumí jak pohrůžka bezprostředního násilí, tak i pohrůžka násilí, které má být vykonáno nikoli ihned, ale teprve v bližší nebo vzdálenější budoucnosti. Pohrůžka jiné těžké újmy může spočívat v hrozbě způsobení závažné majetkové újmy, vážné újmy na právech, na cti či dobré pověsti, může směřovat k rozvratu manželství nebo rodinného života apod.; musí se však jako těžká újma objektivně jevit a napadený ji jako těžkou újmu musí také objektivně pociťovat.

31. Z pohledu námitek obviněného je třeba uvést, že v dané věci je rovněž nerozhodné, že obviněný nikdy nepoužil spojení „si poškozeného najde a usmrtí ho“. Rozhodující a důležité je, že vyhrožoval obviněnému tím, že bude odstraněn, pokud nepodá demisi do určité doby, když bylo uvedeno, i jakým konkrétním subjektem, přičemž lhůta pro podání demise byla tzv. odpočítávána, přičemž závěrečný odkaz na sepis závěti měl nepochybně vyvolat dojem, že může dojít k fyzické likvidaci poškozeného. Ze strany obviněného se tedy jednalo nepochybně o pohrůžku použití násilí vůči poškozenému, pokud nepodá demisi, tedy pokud nebude určitým způsobem konat. V dané souvislosti je třeba akcentovat, že pohrůžku násilí nelze zúžit jen na takové slovní či písemné projevy, kterými je přímo vyhrožováno poškozenému usmrcením či způsobení nějaké těžké újmy

na zdraví, nýbrž i na takové projevy, ve kterých je použití násilí naznačováno skrytě, když ovšem taková skrytá vyhrůžka je běžně rozpoznatelná většině populace (viz srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1239/2014) bez ohledu na jejich vzdělání. O takový případ se v dané věci jedná, a to právě v kontextu všech zaslaných zpráv a jejich časového sledu. V dané souvislosti je rovněž nerozhodné, kdo zprávy četl jako první, zdali sám poškozený nebo jeho asistentka starající se o Facebook. Není totiž pochyb o tom, že zprávy byly primárně určeny poškozenému a jako takové byly způsobilé vyvolat u poškozeného strach o jeho život a zdraví, když mu bylo vyhrožováno nepřímo násilím, pokud neodstoupí, tedy pokud nebude konat, jak požadoval dovolatel v předmětných zprávách. Navíc není pochyb o tom, že se o obsahu těchto zpráv poškozený dozvěděl a že tyto v něm vyvolaly obavu s jejich případné realizace. Nejvyšší soud obecně uvádí, že politicky činné osoby viditelné i v médiích musí mít vyšší míru tolerance vůči projevům občanů (viz srov. rozsudky ve věcech *Lingens* proti Rakousku ze dne 8. 7. 1986, č. 9815/82, odst. 42, nebo *Incal* proti Turecku ze dne 9. 6. 1998, č. 22678/93, odst. 54), ovšem tato jistá předpokládaná míra větší odolnosti politiků nezahrnuje vyhrůžky použití násilí. Lze tedy uzavřít, že z hlediska formálního pojetí trestného činu podle § 13 tr. zákoníku skutek obviněného nepochybně naplňoval všechny znaky trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

32. Jestliže dále dovolatel tvrdí, že nemohl vědět, že profil poškozeného není tzv. fake, tak se jedná o námitky skutkové povahy, které není možné pod žádný dovolací důvod subsumovat. Nejvyšší soud pouze pro úplnost uvádí, že obviněný opakovaně na profil poškozeného zasílal své zprávy, když z pohledu jeho tvrzení je nezbytné akcentovat, že z obsahu těchto zpráv není pochyb o tom, že chtěl komunikovat právě s poškozeným a tzv. mu sdělil, co po něm požaduje a to opakovaně, takže je nepochybné, že byl přesvědčen, že se jedná o profil poškozeného. Navíc je třeba uvést, že samotná skutečnost, že je známo, že některé známé osobnosti mohou mít tzv. fake profily, nemohla vést obviněného k závěru, že tomu tak je v daném případě, když ani samotný obviněný neuvedl žádné relevantní skutečnosti, ze kterých by mohl před zahájením komunikace důvodně předpokládat, že se nejedná o skutečný profil poškozeného.

33. Nejvyšší soud tedy uzavírá, že uváží-li se způsob, jakým se soudy s jednotlivými ve věci provedenými důkazními prostředky vypořádaly,

neshledal v postupu soudů nižších stupňů vady a zjistil, že jejich rozhodnutí jsou logická a postrádají prvky svévole, podané závěry jsou předvídatelné a rozumné, korespondují s fixovanými závěry soudní praxe a nejsou výrazem svévole (libovůle). Výkladu, jež soudy k jednotlivým výhradám obviněného podaly, nechybí smysluplné odůvodnění ani nevybočuje z mezí všeobecně (konsenzuálně) akceptovaného chápání dotčených právních institutů, resp. není v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti, neboť vydaná rozhodnutí byla řádně, srozumitelně a logicky odůvodněna (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 1800/10). Nejvyšší soud proto uzavírá, že v projednávané věci se nejedná ani o případnou existenci tzv. deformace důkazů, tj. vyvozování skutkových zjištění, která v žádném smyslu nevyplývají z provedení dokazování (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. IV.ÚS 1235/09, či ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97).

34. Obviněný soudům dále vytýká, že neprovedly všechny jím navrhované důkazy. Nedůvodné neprovedení navrhovaných důkazů zakládá výslovně dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a proto Nejvyšší soud považuje za vhodné předestřít některá obecná východiska týkající se tzv. opomenutých důkazů. Obecně lze tzv. opomenuté důkazy charakterizovat jako důkazy, které nebyly provedeny nebo hodnoceny způsobem stanoveným zákonem, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud nezabýval při postupu podle § 2 odst. 6 tr. ř., protože takové důkazy téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí (§ 125 odst. 1 tr. ř.), ale současně též porušení pravidel spravedlivého procesu (čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3, čl. 38 odst. 2 Listiny). Za opomenuté důkazy se v rozhodnutích Ústavního a Nejvyššího soudu považuje i procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez věcně adekvátního odůvodnění zamítnut, eventuálně zcela opomenut, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka buď žádná, či toliko okrajová a obecná, neodpovídající povaze a závažnosti věci (srov. např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 262/2004, I. ÚS 118/2009, či III. ÚS 3320/2009 a další). Z judikatury Ústavního a Nejvyššího soudu zároveň ovšem vyplývá, že se nejedná o opomenuté důkazy, jestliže jsou dodrženy všechny podmínky procesního postupu, jak jsou zákonem vymezeny, a soudy tento postup dostatečně odůvodní

a vysvětlí v přezkoumávaných rozhodnutích (srov. přiměřeně rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1352/2014). Jinak řečeno, o případ tzv. opomenutých důkazů se nejedná tehdy, když se soudy zabývaly důkazním návrhem, přičemž rozhodly tak, že další dokazování v tomto směru nebudou provádět, neboť skutkový stav věci byl náležitě zjištěn ostatními v řízení provedenými důkazy a navrhovaný důkaz by neměl na posouzení skutkového stavu žádný vliv (blíže viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 4 Tdo 1347/2013, rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6. 8. 2019, sp. zn. 4 Tdo 843/2019), přičemž svůj postup dostatečným způsobem zdůvodnily. Stejně závěry lze vztáhnout i na nyní účinný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

35. Současně je třeba akcentovat, že z dosavadní rozhodovací praxe Ústavního soudu ohledně nevyhovění důkaznímu návrhu vyplývá, že neakceptování důkazního návrhu obviněného ze strany obecného soudu lze založit co do věcného obsahu odůvodnění toliko třemi důvody: Prvním je argument, dle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, dle kterého důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídacím potenciálem. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, dle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno (nálezy ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01, ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. III. ÚS 569/03, ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03, ze dne 16. 6. 2005, sp. zn. II. ÚS 418/03).

36. Z pohledu shora naznačených východisek je třeba uvést, že soud prvního stupně řádně a přezkoumatelným způsobem zdůvodnil, z jakých důvodů nepovažoval za potřebné doplnit dokazování o další obhajobou navrhované důkazy (viz bod 5 rozsudku soudu prvního stupně). Ke stejnému závěru dospěl i soud druhého stupně, když provedení výslechů poškozeného, jeho asistentky a dalších členů vlády, považoval za nadbytečné (viz bod 6 usnesení odvolacího soudu). Nejvyšší soud s jejich závěry souhlasí a pouze doplňuje, že k objasnění skutkových okolností bylo další dokazování opravdu nadbytečné, neboť by do věci nepřineslo žádné rozhodné a relevantní poznatky. V tomto směru je nezbytné také zdůraznit, že ani samotný obviněný zaslání uvedených zpráv nijak nezpochybňuje,

jen provádí vlastní interpretaci obsahu těchto zpráv (co měl zprávami na mysli) odlišnou od závěrů soudů nižších stupňů. Pokud dovolatel namítá, že měl být k věci vyslechnout i poškozený právě s odkazem na neprovedení všech požadovaných důkazů, tak je nezbytné uvést, že samotný obviněný výslech poškozeného u hlavního líčení nepožadoval, souhlasil s přečtením jeho výpovědi z přípravného řízení (viz č. I. 129), když tento návrh učinil v rámci odvolacího řízení a soud druhého stupně o tomto návrhu řádně rozhodl (viz č. I. 162), takže ani z tohoto pohledu se nemůže jednat o tzv. opomenutý důkaz.

37. Obviněný rovněž argumentoval tím, že v dané věci nebyla naplněna subjektivní stránka jeho jednání, přičemž tuto argumentaci podřazuje pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Obecně lze uvést, že námitka stran subjektivní stránky je podřaditelná pod zvolený dovolací důvod, neboť otázka subjektivní stránky souvisí s trestní odpovědností fyzické osoby. Vzhledem ke konkrétnímu obsahu dovolací argumentace lze ovšem uvést, že obviněný žádnou relevantní námitku stran nenaplnění subjektivní stránky neuvádí. Za takové situace nemůže uplatněná argumentace podléhat přezkumu dovolacího soudu, neboť Nejvyšší soud si nemůže dovolací argumentaci domýšlet či dotvářet. Je tomu tak proto, že dovolání může být podáno jen prostřednictvím obhájce, když právně fundovanou argumentaci má v řízení o tomto mimořádném oprávněném prostředku právě zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem (viz § 265d odst. 2 tr. ř.). Bez ohledu na tento závěr je možno toliko stručně odkázat bod 12 rozsudku soudu prvního stupně, ale zejména bod 11 usnesení soudu druhého stupně, ve kterém odvolací soud právě reagoval na námitku dovolatele ohledně nedostatku subjektivní stránky.

38. Obviněný dále, byť stručně, namítá nenaplnění znaku, že činu se dopustil z důvodu politického přesvědčení poškozeného. Předmětná námitka je podřaditelná pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť dovolatel zpochybňuje naplnění kvalifikované skutkové podstaty podle § 175 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku, které se dopustí pachatel, který jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl a spáchá takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání a spáchá-li takový čin na jiném

pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání. V dané věci měl být podle soudů nižších stupňů naplněn znak, že obviněný takto konal pro politické přesvědčení poškozeného. Zde je vhodné nejprve obecně z pohledu naplnění daného znaku uvést, že tato zvlášť přitěžující okolnost navazuje na čl. 1 Listiny, podle které „jsou lidé svobodní a rovní v důstojnosti i v právech“, a to bez ohledu na jejich politické přesvědčení, národnost, příslušnost k etnické skupině, rasu a náboženské vyznání. Politické přesvědčení občana souvisí se základním právem na sdružování vyplývajícím z čl. 20 Listiny, podle kterého mají občané právo zakládat též politické strany a politická hnutí. Politické strany a politická hnutí, jakož i jiná sdružení jsou oddělena od státu. Podle čl. 22 Listiny zákonná úprava všech politických práv a svobod a její výklad musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti. Politické přesvědčení vyjadřuje určitou politickou orientaci osoby, její názorové ztotožnění se s určitým politickým směrem reprezentovaným zpravidla politickým subjektem (politickou stranou). Politické přesvědčení ovšem není vázáno na formální členství v určité politické straně, může spočívat i ve zcela neformálním zastávání názorů vyjadřujících určitý politický postoj. Zákonné ochrany ovšem požívá jen takové politické přesvědčení, které není v rozporu se zájmy chráněnými trestním zákonem (srov. rozhodnutí publikované pod č. 18/2000 Sb. rozh. tr.). Politické přesvědčení může mít podobu světonázoru (tedy komplexní myšlenkové soustavy kladoucí si za cíl vytvořit a prosazovat určitý model regulace a obstarávání ve vztahu ke všem veřejným záležitostem), nebo dílčího myšlenkového proudu týkajícího se určité výseče veřejných záležitostí (například ekologie, zahraniční vztahy, ekonomie atd.) či parciální otázky (například poměrný či většinový volební systém). Lze mít za to, že politickým přesvědčením může být jen názor či postor zastávaný s určitou trvanlivostí k nějaké otázce dlouhodobě, nikoli aktuální, nahodilý či jednorázový politický názor (například souhlas či nesouhlas s aktuálně přijatým zákonem, výběr politické strany či hnutí v nadcházejících volbách, aktuální téma na úrovni komunální politiky, tedy například zda má obec učinit investici do čističky odpadních vod či do stavby školky atd.) [srov. ŠČERBA, Filip. § 140. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 58. a PROVAZNÍK, Jan. § 352. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 40–45].

39. Obecně lze připustit, že soudy nižších stupňů se zabývaly tím, zda se obviněný jednání dopustil vůči poškozenému pro jeho politické přesvědčení, když své úvahy i rozvedly (viz bod 11 rozsudku soudu prvního stupně, bod 15 usnesení soudu druhého stupně), ovšem skutečně velmi stručně. Nejvyšší soud se s jejich závěry stran naplnění znaku, že skutku se obviněný dopustil pro politické přesvědčení poškozeného, neztotožnil a považuje závěry soudů nižších stupňů za předčasné. Především je třeba akcentovat, že ze skutkové věty je zřejmé, že obviněný spáchal skutek tím, že zaslal předmětné zprávy na profil poškozeného, který je XY a XY, když ovšem z obsahu těchto zpráv nevyplývá, že by obviněný odkazoval na politické přesvědčení poškozeného, toto v rámci zaslaných vyhrůžek ani není nijak zmiňováno, ale ani naznačováno. Lze mít za to, čemuž nakonec odpovídá i velmi stručné odůvodnění naplnění tohoto znaku kvalifikované skutkové podstaty, že soudy nižších stupňů naplnění znaku, že obviněný spáchal čin pro politické přesvědčení poškozeného, vážou k politickým funkcím poškozeného (XY, XY). Z pohledu tohoto naznačeného právního závěru lze považovat tento závěr za velmi zjednodušující a nedostatečný. Lze totiž mít za to, že při takovém pojetí by skutek byl vždy spáchán pro politické přesvědčení poškozeného, pokud by vyhrůžka násilím či jiné těžké újmy byla adresována osobě, která je politicky činná a zastává nějakou funkci, která souvisí s politikou. Takové pojetí se jeví jako velmi extenzivní a neodpovídající smyslu tohoto ustanovení, kterým je chránit politické přesvědčení osob, které není v rozporu se zájmy chráněnými trestním zákoníkem. Jinak vyjádřeno, v dané věci bylo nutno vyřešit otázku, zda k naplnění znaku, že skutek byl spáchán pro politické přesvědčení, postačuje, že vyhrůžka násilím byla adresována jako primárnímu příjemci poškozenému, který je členem XY a zároveň je činný v určité politické straně či zda se vyžaduje, aby bylo nepochybné, že tyto vyhrůžky násilím souvisí s politickým přesvědčením poškozeného, se kterými vyjadřuje pachatel nesouhlas. V předmětné věci jde tedy o posouzení, zda samotná skutečnost, že jsou vyhrůžky násilím adresovány osobě, která je politicky činná postačí k naplnění tohoto znaku či nikoliv bez ohledu na skutečnost, co bylo primární příčinou protiprávního jednání pachatele, tedy zda skutečně jeho nesouhlas s dlouhodobou politickou orientací poškozeného či nějakým aktuálním krokem poškozeného, např. s jeho postojem k určitému nežádoucímu jednání (viz bod 38 tohoto rozhodnutí) nebo např. obecný nesouhlas poškozeného s některým zákonem apod. Není ani vyloučeno, že tento nesouhlas nemusí být vůbec spojován s politickým

přesvědčením poškozeného, ale nakonec ani obviněného, může souviset jen s pouhou s představou, jak má být řešen konkrétní problém.

40. Z pohledu těchto shora naznačených závěrů není pochyb o tom, že z provedeného dokazování vyplývá, že obviněný požadoval v zaslaných zprávách po poškozeném, aby podal demisi a odstoupil, byť přímo výslovně neuvedl, zda z funkce XY, ovšem tento závěr se jeví logický i z pohledu samotné výpovědi obviněného, který uvedl, že důvodem jeho jednání vůči poškozenému byla především jeho nespokojenost s mediálním případem související s korupční kauzou politické strany STAN a jak se poškozený k této kauze postavil (viz výpověď obviněného v přípravném řízení), když zdůraznil, že tyto kroky vůči poškozenému nečinil z důvodu politického přesvědčení poškozeného. V tomto směru je třeba uvést, že nesouhlas obviněného, ať oprávněný či neoprávněný, s tím, jak se určitá osoba politicky činná postavila k nějaké mediální kauze, která má kriminální charakter, nelze směřovat s politickým přesvědčením poškozeného. Lze připustit, že obviněný pak u hlavního líčení svoji výpověď upřesnil, když uvedl, že důvodem jeho jednání bylo vyvádění peněz na Ukrajinu, covidová opatření, šikana občanů, takže měl obavy o svůj život a že se poškozeného bál. Zde je třeba pro jistou přesnost podotknout, že soud prvního stupně ani ve vztahu k obviněnému nepostupoval podle § 207 odst. 2 tr. ř. a jeho výpověď z přípravného řízení nepřčetl a nedotázal se na příčinu rozporu mezi jeho výpovědí a u hlavního líčení, když v této výpovědi obviněný připustil, že důvodem jeho jednání byl i určitý jeho občanský nesouhlas s konkrétními kroky vlády v určitých věcech, tedy nikoliv poškozeného, ale i obavy o svůj život. Bez ohledu na tento závěr je nutno mít za to, že ani u hlavního líčení své jednání obviněný přímo nevázal na nějaké politické přesvědčení poškozeného, které by bylo dlouhodobého charakteru, nýbrž na určitý nesouhlas s postupem vlády a na svůj strach z osoby poškozeného, jak tento „řídí“ Policii České republiky, což ovšem u hlavního líčení nějak blíže neobjasnil. Předně je třeba uvést, že nesouhlas s určitými kroky vlády či s nějakým konkrétně přijatým zákonem nepochybně souvisí s právem na svobodu projevu (čl. 10 Listiny), a tento nesouhlas s určitým zákonem či nějakým konkrétním krokem vlády sám o sobě nelze automaticky subsumovat pod naplnění znaku, že obviněný trestný čin spáchal pro politické přesvědčení poškozeného. Pro naplnění znaku, že činu se pachatel dopustil pro politické přesvědčení osoby, vůči níž trestná činnost směřuje, je nutná určitá konkrétní souvislost mezi

použitými vyhrůžkami a politickým přesvědčením poškozeného, která musí být jednak dlouhodobějšího charakteru (viz bod 38 tohoto rozhodnutí), přičemž skutečnost, že tak obviněný činí výlučně pro politické přesvědčení poškozeného musí být z jednání pachatele zcela bez jakýchkoliv důvodných pochybností seznatelná, a musí být především vyjádřena ve skutkových okolnostech. Nestačí jen odkaz na skutečnost, že poškozený byl člen XY a XY. Proto lze považovat dovolání obviněného v této části za důvodné.

41. Nad rámec tohoto závěru považuje Nejvyšší soud za vhodné se ještě stručně vyjádřit k argumentaci dovolatele právem na odpor. Podle čl. 23 Listiny mají občané právo postavit se na odpor proti každému, kdo by odstraňoval demokratický řád lidských práv a základních svobod, založený Listinou, jestliže činnost ústavních orgánů a účinné použití zákonných prostředků jsou znemožněny. Tedy podle čl. 23 Listiny mohou občané aktivně vystupovat proti snahám etablovat například diktaturu či totalitní režim, nemohou však sami právem na odpor zdůvodňovat nerespektování či odstraňování stávajících demokratických institucí. Právem na odpor v tomto smyslu tedy lze „demokratický řád lidských práv a základních svobod“ pouze chránit, nikoli destruovat. Cílem tohoto článku je tedy jasně deklarovat, že v určitých případech může být odpor občanů vůči státní moci legitimní, a tím napomáhat předcházení mocenských změn tak zásadního charakteru, jaké čl. 23 předvídá. Objektem ochrany je „demokratický řád lidských práv a základních svobod“, což lze ztotožnit s pojetím ČR jako jednak demokratického státu, jednak materiálního právního státu, jehož nedílnou součástí je též ochrana lidských práv. Má-li být právo na odpor aktivováno při odstraňování „řádu“, nelze uplatnění práva na odpor spojovat s otázkou porušování jednotlivých základních práv ze strany orgánů veřejné moci, ke kterému občas nutně dochází (soudě dle vyhovujících nálezů ÚS), a to v každém demokratickém a právním státě. Žádný stát není schopen plně zajistit (byť by šlo o ideální stav), aby všechny jeho zásahy do základních práv byly vždy ústavně konformní, už jen proto, že u některých zásahů je jejich ústavní konformita obtížně předvídatelná. Odstranění demokratického řádu lidských práv a základních svobod je tak spojeno se snahou o systémovou změnu, o změnu materiálního jádra ústavního systému, nikoliv s jednotlivými excesy či dysfunkcemi systému, které jsou napravitelné cestou řádných procesů v rámci demokratického, resp. právního státu (volby, činnost obecných soudů, trestní či jiný postih veřejných funkcionářů, rozpuštění Poslanecké sněmovny, rozhodnutí

komor dle čl. 66 Ústavy o nezpůsobilosti prezidenta vykonávat funkci, činnost Ústavního soudu například v podobě rušení zákonů či jiných právních předpisů, rozhodování o ústavní žalobě na prezidenta apod.) [viz BARTOŇ, Michal. Čl. 23. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKES, Marian, KOPA, Martin a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 22–27]. Z pohledu těchto závěrů je třeba uvést, že v dané věci ani obviněný netvrdí, že by snad došlo k rozkladu demokratického řádu v ČR a že by došlo k rozvratu státních institucí jako je např. parlament, v zemi by nebyly svobodné volby, vláda se k moci dostala pučem nebo na základě např. zfalšování voleb, že by přestala fungovat nezávislá justice apod. Navíc takový stav prokazatelně nenastal. Proto je odkaz obviněného na čl. 23 Listiny nepřipadný.

42. Vzhledem ke shora naznačeným závěrům stran naplnění kvalifikované skutkové podstaty podle § 175 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku, lze tedy uzavřít, že dovolání obviněného je důvodné, když dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. byl naplněn, když soudy nižších stupňů dostatečně neobjasnily naplnění znaku „pro politické přesvědčení“. Z pohledu tohoto závěru Nejvyšší soud nepovažoval za nutné a potřebné se blíže a podrobněji zabývat namítanou subsidiaritou trestní represe, když nejprve je nutno objasnit otázku právní kvalifikace jednání obviněného. Bez ohledu na tento závěr je ovšem vhodné uvést, že přestože, jak již bylo naznačeno, v dané věci není pochyb o tom, že skutková podstata podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku byla po formální stránce (viz § 13 tr. zákoníku) naplněna, tak je na místě skutečně nutno pečlivě zvažovat, zda v dané věci vzhledem ke všem okolnostem případu není na místě aplikovat ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Je tomu tak proto, že platí, že společenskou škodlivost nelze řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu, když je třeba poukázat i na obdobné případy soudy již řešené, byť nikoliv pro stejnou skutkovou podstatu (viz např. přim. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1171/2020, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2021, sp. zn. 8 Tdo 276/2021).

43. Nejvyšší soud vzhledem ke shora naznačeným závěrům proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 12. 2022, sp. zn. 8 To 319/2022, jakož i rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 4 T 112/2022, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby předmětnou věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

44. Věc se tak vrací do stadia, kdy Obvodní soud pro Prahu 4 bude muset věc znovu projednat a rozhodnout. V novém řízení bude povinen se v intencích zrušujícího rozhodnutí předmětnou věcí znovu zabývat a postupovat přitom v souladu s právním názorem, který k projednávaným právním otázkám vyslovil Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Toto rozhodnutí učinil dovolací soud v neveřejném zasedání, neboť je zřejmé, že vady nelze odstranit ve veřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.]. Současně platí, že v novém rozhodnutí nemůže soud rozhodnout v neprospěch obviněného proti původnímu rozhodnutí, když dovolání bylo podáno toliko obviněným, a nikoliv Nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného.

č. 28

č. 28

Při stanovení výše škody na věci podle § 137 tr. zákoníku se za splnění dalších podmínek vychází z ceny věci včetně daně z přidané hodnoty (rozhodnutí publikované pod č. 25/2004 Sb. rozh. tr.). Obdobně se zpravidla postupuje i při ukládání povinnosti nahradit škodu podle § 228 odst. 1 tr. ř. Případné daňové odpočty, dvojí úhrady téže daně a další instituty vyplývající z daňových předpisů se při stanovení výše škody ani při ukládání povinnosti k její náhradě v adhezním řízení nezohlední.

Škoda, Adhezní řízení

§ 137 tr. zákoníku, § 228 odst. 1 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2023, sp. zn. 5 Tdo 3/2023, ECLI:CZ:NS:2023:5.TDO.3.2023.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněných K. V. a V. V. podaná proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 9. 2022, sp. zn. 4 To 22/2022, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 43 T 2/2020.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 43 T 2/2020, byl obviněný K. V. uznán vinným pod bodem 1. výroku o vině zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku, pod bodem 3. výroku o vině zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku a pod bodem 6. výroku o vině přečinem porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku, za které mu krajský soud uložil podle § 206 odst. 4 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému uložen dále peněžitý trest ve výměře 200 denních sazeb po 500 Kč, tedy v celkové výši 100 000 Kč. Obviněný V. V. byl pod bodem 3. výroku o vině uznán vinným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku, za který mu krajský soud uložil podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř let. Podle § 82 odst. 3 tr. zákoníku soud dále obviněnému uložil, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému uložen rovněž peněžitý trest ve výměře 200 denních sazeb po 1 000 Kč, tedy v celkové výši 200 000 Kč. Krajský soud rozhodl výše citovaným rozsudkem taktéž o vině a trestu spoluobviněného J. S., jakož i o nárocích poškozené obchodní společnosti B. Z., s. r. o., na náhradu škody, a to tak, že jmenované poškozené jsou povinni všichni tři obvinění zaplatit společně a nerozdílně na náhradu škody částku 1 074 127,64 Kč, obvinění K. V. a J. S. společně a nerozdílně částku 6 201 955,50 Kč, obviněný J. S. sám částku 6 073 024,50 Kč a obviněný

K. V. sám částku 162 454 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla poškozená se zbytkem svého nároku na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti uvedenému rozsudku Krajského soudu v Brně podali všichni obvinění odvolání, o nichž Vrchní soud v Olomouci rozhodl rozsudkem ze dne 6. 9. 2022, sp. zn. 4 To 22/2022, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. z podnětu odvolání obviněných J. S. a K. V. napadený rozsudek krajského soudu částečně zrušil, a to ve výrocích o uložených peněžitých trestech těmto obviněným. V ostatních výrocích zůstal napadený rozsudek nezměněn. Vrchní soud dále podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obviněného V. V. jako nedůvodné.

3. Skutky, jimiž byli obvinění uznáni vinnými, jsou poměrně rozsáhle popsány v označených rozsudcích soudů prvního a druhého stupně, stranám jsou dostatečně známy, proto na ně lze plně odkázat a není třeba je v tomto usnesení znovu citovat.

II.

Dovolání obviněných

4. Proti výše uvedenému rozsudku Vrchního soudu v Olomouci podali obvinění K. V. a V. V. prostřednictvím svého společného obhájce v samostatných podáních dovolání a oba shodně označili dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

a) Dovolání obviněného K. V.

5. Ke skutku pod bodem 1. výroku o vině obviněný K. V. namítl, že rozhodná skutková zjištění soudů, která jsou určující pro naplnění znaků zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku ve formě spolupachatelství, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. V tomto ohledu obviněný zpochybnil zejména hodnocení obsahu znaleckého posudku z oboru ekonomika, odvětví účetnictví vypracovaného znalcem Ing. P. Š., včetně jeho dodatku č. 1. Podle obviněného soudy obou stupňů z nepochopitelných důvodů ignorovaly celou řadu stěžejních závěrů znalce a nijak nevysvětlily disproporce mezi

údaji, které jsou uvedeny ve znaleckém posudku a skutkovým zjištěním soudů, jak se promítlo do popisu této části výroku o vině. V podrobnostech poukázal obviněný na to, že v rozsudku soudu prvního stupně je hotovost vybraná z účtu mimo transakce platební kartou určena částkou 17 928 000 Kč, přičemž znalec vypočetl vybranou hotovost ve výši 20 360 785,50 Kč, která představuje součet hotovostních výběrů z účtu ve výši 17 928 000 Kč a výběrů prostřednictvím platební karty ve výši 2 432 785,50 Kč. Dále soudy stanovily výši hotovostních vkladů na bankovní účet částkou 8 028 200 Kč, nicméně podle znalce mělo jít o 8 871 051 Kč. Podle obviněného nebyl vysvětlen ani rozdíl v údajích o výši způsobené škody, který byl v rozsudku soudu prvního stupně určen částkou 6 021 955,50 Kč, přičemž znalec dospěl k závěru, že zůstatek na účtu představoval k rozhodnému datu 5 957 157,72 Kč. Obviněný dále poznamenal, že z rozsudku soudu prvního stupně vyplývá informace o výběru hotovosti z účtu obviněným J. S. celkem 17 928 000 Kč, přičemž podle znalce jmenovaný obviněný vybral z účtu částku 15 589 000 Kč. Pokud se k této částce připočtou výběry prostřednictvím platební karty ve výši 2 432 785,50 Kč a částka 3 222 000 Kč, kterou vybral obviněný K. V., součet činí 21 243 785,50 Kč, což je o 883 000 Kč více, než dovodil znalec (20 360 785,50 Kč). Rovněž ve vztahu k obviněnému K. V. je v rozsudku soudu prvního stupně uvedeno, že vybral z účtu částku v celkové výši 17 928 000 Kč, nicméně znalec určil 3 222 000 Kč. Obdobně podle obviněného nekorrespondují ani údaje o výběrech z pokladny, neboť soud prvního stupně dospěl u obou obviněných k částce 380 000 Kč, zatímco znalec stanovil tuto částku v případě obviněného J. S. na 150 000 Kč a v případě obviněného K. V. na 230 000 Kč.

6. Přes výše uvedené nesrovnalosti krajský soud zamítl jako nadbytečný bez bližšího zdůvodnění návrh obhajoby na výslech znalce k otázkám, jakým způsobem dospěl k závěru o nakládání s finanční hotovostí tím kterým disponentem. Pokud by přitom měl obviněný možnost reagovat na konkrétní údaje z účtu pod č. 314/000, uvedl by skutečnosti vylučující jeho trestní odpovědnost. S ohledem na princip presumpce nevinoty garantovaný v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, včetně z něho plynoucí zásady *in dubio pro reo*, které jsou promítnuty do § 2 odst. 2, 5 a 6 tr. ř., jsou soudy povinny vykládat jakékoli pochybnosti ve prospěch obviněného, jak dovodil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne

17. 5. 2007, sp. zn. IV. ÚS 260/05. Soudy prvního a druhého stupně nicméně takto nepostupovaly, neboť určily konkrétní částky pro výpočet škody jinak než znalec Ing. P. Š., a to způsobem, který nejvíce zatěžuje obviněné K. V. i J. S., jak ohledně právní kvalifikace tohoto skutku, tak ve vztahu k jejich povinnosti k náhradě škody.

7. Podle obviněného soudy nijak nereagovaly ani na námitku obhajoby upozorňující na výraznou disproporci v údajích o hotovostních platbách dodavatelům energií, obchodním společností LAMA energy, a. s., a E.ON ČR, s. r. o., finančnímu úřadu, okresní správě sociálního zabezpečení a dalším. Částku ve výši 4 077 844,50 Kč, ke které dospěl soud prvního stupně v případě hotovostních plateb, považuje obviněný za zjevně rozpornou s obsahem provedených důkazů. V této souvislosti poukázal na doložená potvrzení finančního úřadu a výše zmíněných dodavatelů energií, z nichž vyplývá, že pouze ve prospěch těchto subjektů bez zohlednění jiných dodavatelů byly realizovány hotovostní platby v celkové výši 5 211 682 Kč, což oproti údaji obsaženému v popisu skutku představuje rozdíl 1 133 838 Kč.

8. Rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně jsou podle názoru obviněného zatížena rovněž vadou nesprávného právního posouzení skutku pod bodem 1. výroku o vině. Prvním nedostatkem je absence vymezení dílčích útoků zločinu zpronevěry. Popis skutku považuje obviněný za nedostatečný, neboť je v něm sice obsažen detailní rozpis výběrů z bankovního účtu podle data výběru a vybrané hotovosti, avšak chybí popis jednání spočívajícího ve zpronevěře konkrétní finanční částky v konkrétním období. Skutek je v tomto rozsahu koncipován pouze souhrnně v rozmezí devíti let, aniž by bylo zřejmé, jaké trestné činnosti se obviněný dopustil například v lednu 2007 nebo v srpnu 2008 apod. Podle obviněného tak nelze zjistit, kde, kdy, jakým způsobem a jakou formou měl jednat s cílem zpronevěřit majetek obchodní společnosti B. Z. za účelem vlastního obohacení.

9. Obviněný dále vytkl soudům nedostatečné posouzení otázky spolupachatelství. Z rozsudku soudu prvního stupně nejsou zřejmé žádné bližší okolnosti k dohodě, kterou měli obvinění K. V. a J. S. uzavřít za účelem obohacení se na úkor obchodní společnosti B. Z. Není například známo zda mezi nimi došlo ke stanovení pevných pravidel,

kdo ze spolupachatelů si měl tu kterou finanční částku ponechat ve své dispozici, jakým způsobem mělo dojít k jejímu rozdělení, apod. Tento nedostatek se odvolací soud snažil odstranit prostřednictvím svědecké výpovědi účetní obchodní společnosti B. Z., O. M., znaleckým posudkem Ing. P. Š., odkazem na společenskou smlouvu výše jmenované obchodní společnosti, vlastní výpovědí i samotným jednáním obviněných K. V. a J. S. Z důvodů, které obviněný v dovolání podrobně popsal, nelze nicméně podle jeho názoru dovodit z uvedených důkazů spáchání zločinu ve spolupachatelství. Soudy naopak jejich obsah dezinterpretovaly, v důsledku čehož zatížily svá rozhodnutí vadou zjevného rozporu mezi obsahem provedených důkazů a jimi učiněnými skutkovými zjištěními. Obviněný v této souvislosti poukázal na další skutečnosti, které mají tuto formu součinnosti vylučovat. Jde například o disharmonii v platbách ve prospěch obchodní společnosti B. Z., spočívající v tom, že obviněný K. V. vložil na účet částku desetkrát nižší než obviněný J. S. Navíc i platby dodavatelům energií, finančnímu úřadu a okresní správě sociálního zabezpečení realizoval výlučně posledně jmenovaný obviněný. Pro naplnění znaků spolupachatelství by musela existovat taková dohoda spolupachatelů, z níž by bylo možno dovodit nejméně srozumění, že celá vybraná hotovost bude trvale vyloučena z dispozice obchodní společnosti B. Z., s tím, že není rozhodné, jak jednotliví disponenti s vybranou hotovostí naloží. Existence takové dohody však v posuzované trestní věci prokázána nebyla.

10. Další vadu téhož výroku rozsudku soudu prvního stupně spatřuje obviněný v absenci popisu zavinění ve vztahu k těžšímu následku. Ze skutkových zjištění nelze podle jeho názoru dovodit jednání směřující ke škodě ve výši 6 201 955,50 Kč. Pro úplnost obviněný dodal, že písemné vyhotovení rozsudku soudu prvního stupně nekoresponduje s jeho vyhlášeným zněním, z něhož vyplývá, že obvinění K. V. a J. S. vybrali z bankovního účtu obchodní společnosti B. Z., finanční hotovost toliko ve výši 17 928 Kč.

11. Z hlediska naplnění znaku objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry spočívajícího v přisvojení cizí věci, která byla pachateli svěřena, pak obviněný považuje za stěžejní nikoli samotný výběr hotovosti z bankovního účtu, ale až její zaúčtování na účet XY. S odkazem na právní názor vyslovený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2017,

sp. zn. 5 Tdo 614/2017, došlo podle obviněného k získání neomezené dispozice s věcí až tímto okamžikem. Zaúčtování jednotlivých částek obviněným na účet XY nicméně taktéž nebylo řádně prokázáno.

12. Ve vztahu ke skutku pod bodem 3. výroku o vině obviněný nejdříve namítl, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, konkrétně s obsahem faktur vystavených spoluobviněným V. V. obchodní společnosti T., spol. s r. o., na částku v celkové výši 908 280 Kč bez daně z přidané hodnoty (dále též „DPH“), resp. 1 074 127,64 Kč včetně této daně. Obviněný v této souvislosti soudům obou stupňů vytkl, že při určení výše škody podle § 137 tr. zákoníku vycházely z ceny služeb včetně DPH, přestože fakturované plnění bylo uskutečněno mezi dvěma plátcí tohoto druhu daně. Vzhledem k tomu, že spoluobviněný V. V. byl povinen odvést DPH ve výši 165 845 Kč příslušnému finančnímu úřadu, mohl se obohatit pouze o částku ve výši 908 280 Kč. Obdobně obchodní společnosti T., spol. s r. o., nemohla vzniknout škoda ve výši 1 074 127,64 Kč, protože z uvedené částky uplatnila vůči příslušnému finančnímu úřadu právo na vrácení zaplacené DPH ve výši 165 845 Kč. Stejná konstrukce pro výpočet škody by platila v případě, jestliže by poskytnuté služby fakturovala obchodní společnost B. Z., která byla v rozhodné době také plátcem DPH. Podle názoru obviněného měla být proto škoda určena částkou ve výši 908 280 Kč, což by odůvodňovalo právní kvalifikaci skutku toliko podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku, nikoli podle přísnějšího odst. 4 písm. d) citovaného ustanovení.

13. Obviněný dále nesouhlasí s celkovou právní kvalifikací předmětného skutku, neboť má za to, že nejde o žádný trestný čin, popřípadě jde o přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 tr. zákoníku. Po připomenutí znaků základní skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku obviněný v první řadě odmítl existenci osoby, která měla být v důsledku jednání obviněných uvedena v omyl. Za takovou osobu nelze podle názoru obviněného považovat obchodní společnost T., spol. s r. o., která měla se spoluobviněným V. V. uzavřít řádnou smlouvu a obdržela plnění, které si objednala. Není v tomto ohledu relevantní a jmenované obchodní společnosti bylo fakticky lhostejné, jakým způsobem, jakými prostředky a za pomoci jakých osob spoluobviněný V. V. předmět plnění smlouvy zajistil. V omyl nemohla

být uvedena ani obchodní společnost B. Z., neboť jako právnická osoba jednala prostřednictvím spoluobviněného J. S., který byl s celou situací obeznámen.

14. Obviněný také poukázal na skutečnost, že pro naplnění znaků podvodu musí existovat příčinná souvislost mezi omylem určité osoby a majetkovou dispozicí učiněnou v omylu a dále příčinná souvislost mezi touto majetkovou dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku a obohacením pachatele nebo jiné osoby na straně druhé. V souladu s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu mohou být na podvodu zainteresovány celkem až čtyři různé osoby, jejich rozlišení a role však musí být znatelné z výrokové části rozsudku. Obviněný v této souvislosti zdůraznil, že jedinou osobou činící majetkovou dispozici byla obchodní společnost T., spol. s r. o., která však nejednala v omylu, nýbrž v rámci smluvního vztahu se spoluobviněným V. V. Proto ani částka ve výši 1 074 127,64 Kč nemůže představovat škodu na jejím majetku, ale pouze smluvní cenu uhrazenou za obdržené protiplnění. Vzhledem k tomu, že ve výroku odsuzujícího rozsudku absentuje informace o tom, zda měl obviněný K. V. obdržet od spoluobviněného V. V. nějakou částku, není zřejmé, zda a v jakém rozsahu se obohatil. Obviněný má za to, že výše uvedené skutečnosti vylučují závěr o spáchání trestného činu podvodu, lze však podle jeho názoru připustit naplnění znaků jiného majetkového trestného činu, například porušení povinnosti při správě cizího majetku.

15. Pokud jde o způsobení značné škody jakožto okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, obviněný namítl, že výrok odsuzujícího rozsudku neobsahuje žádnou informaci o zavinění obviněného K. V. ve vztahu k tomuto těžšímu následku a nelze ji dohledat ani v odůvodnění obou soudních rozhodnutí. Soudy pochybily rovněž při určení výše škody, která je pro posouzení těžších následků přičítaných obviněnému K. V. zásadní. Fakturované částky obchodní společnosti T., spol. s r. o., totiž nelze podle obviněného zaměňovat s údajnou ztrátou zisku, tedy s reálnou možností obchodní společnosti B. Z. obdržet stejnou odměnu, jakou si sjednal spoluobviněný V. V.

16. Ve vztahu ke skutku pod bodem 6. výroku o vině obviněný K. V. upozornil na vadu spočívající v tom, že z provedených důkazů nevyplývala žádná rozhodná skutková zjištění z hlediska naplnění znaků trestného činu

porušení povinnosti při správě cizího majetku. Obviněný jako obchodní ředitel obchodní společnosti B. Z. nebyl oprávněn uzavírat žádné smlouvy s obchodní společností T-Mobile Czech Republic, a. s., a ani tak nečinil. Popřel užívání SIM karet manželkou i snachou, které využily svého práva ve věci nevypovídat. Podle obviněného tak neexistuje žádný přímý ani nepřímý důkaz prokazující používání SIM karet V. V. a O. V. pro jejich osobní potřebu. Z vyúčtování obchodní společnosti T-Mobile Czech Republic, a. s., z něhož v této souvislosti vycházely soudy prvního a druhého stupně, nelze dovodit, kdo a za jakým účelem předmětné SIM karty používal. Obviněný navíc považuje za notoricky známou skutečnost, kterou soudy ignorovaly, a sice že náklady na telekomunikační služby se skládají ze dvou složek, a to paušální platby a platby za hovory realizované nad rámec paušálu. Pokud byla SIM karta pořízena pro potřeby obchodní společnosti B. Z., paušální platba jde podle názoru obviněného na vrub této společnosti a škodu může představovat pouze částka za telefonní hovory uskutečněné pro osobní potřebu V. V. nad rámec paušální platby. Pro řádné stanovení výše škody tak bylo potřeba detailně analyzovat vyúčtování operátora, což však soudy neučinily.

17. Soudům obou stupňů obviněný dále vytkl nesprávné právní posouzení předmětného skutku a vyslovil názor, že vůbec nejde o trestný čin. Naplnění znaku skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku, spočívajícího v porušení podle zákona uložené nebo smluvně převzaté povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, soudy dovodily na základě porušení § 301 a 302 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), z pozice obchodního ředitele obchodní společnosti B. Z. S odkazem na závěry vyslovené v usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2007, sp. zn. 15 Tdo 1316/2006, uveřejněném pod č. 25/2008 Sb. rozh. tr., obviněný následně namítl, že funkce obchodního ředitele jej nijak neopravňovala k zastupování obchodní společnosti navenek, například právě k uzavírání smluv s poskytovatelem telekomunikačních služeb, byť byl jako vedoucí zaměstnanec nepochybně vázán oběma výše citovanými ustanoveními zákoníku práce. Z tohoto důvodu nemohl své manželce ani své snaše SIM kartu poskytnout.

18. Ze všech těchto důvodů obviněný K. V. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci i jemu předcházející

rozsudek Krajského soudu v Brně, a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout. Obviněný současně požádal o odložení výkonu trestu odnětí svobody a povinnosti k náhradě škody podle § 265o odst. 1 tr. ř.

b) Dovolání obviněného V. V.

19. Obviněný V. V. označil ve svém dovolání dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. Jeho konkrétní dovolací argumentace je přitom totožná s námitkami, které uplatnil obviněný K. V. ve vztahu ke skutku pod bodem 3. výroku o vině. K obsahu dovolání obviněného V. V. proto Nejvyšší soud v podrobnostech odkazuje na své shrnutí uvedené v bodech 12. až 15. tohoto usnesení.

20. Mimo těchto shodných námitek obviněný V. V. uplatnil výhradu proti adheznímu výroku. Je přesvědčen, že z částky, kterou obdržel na základě faktur vystavených obchodní společností T., spol. s r. o., již v minulosti odvedl daň z přidané hodnoty ve výši 165 845 Kč. Jestliže má za této situace zaplatit obchodní společnosti B. Z., náhradu škody ve výši 1 074 127,64 Kč, tj. včetně DPH, bude finančně potrestán dvakrát, neboť zaplacením náhrady škody mu nevzniká nárok na vrácení tohoto druhu daně.

21. Závěrem svého dovolání proto obviněný V. V. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci i jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Brně, a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout. Obviněný současně také požádal o odložení výkonu povinnosti k náhradě škody podle § 265o odst. 1 tr. ř.

III.

Vyjádření k dovoláním

22. K dovoláním obou obviněných se v rámci jednoho souhrnného podání vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“). Ve vztahu ke skutku pod bodem 1., jehož podstatu stručně připomněla, státní zástupkyně konstatovala, že skutková zjištění soudů odpovídají provedeným důkazům, soudy je hodnotily v souladu

s jejich obsahem, nedopustily se žádné deformace důkazů a ani jinak nevybočily z mezí pravidel volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. Skutek byl podle jejího názoru popsán dostatečně konkrétně, jsou v něm obsaženy všechny projevy vůle obviněných navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva a jsou zahrnuty zaviněním. Jednání obviněných spočívalo ve výběrech finančních prostředků z bankovního účtu obchodní společnosti B. Z., které byly použity pro jejich soukromé účely. Není třeba, aby byl v jednotlivostech skutek popsán detailněji a blíže specifikoval, jaká konkrétní částka z konkrétního výběru byla použita ve prospěch obchodní společnosti a jaká ve prospěch obviněných. Soudy se opíraly zejména o znalecký posudek Ing. P. Š. včetně jeho dodatku a výslechu jmenovaného znalce v hlavním líčení, jenž měl k dispozici dostatek podkladů k tomu, aby se mohl s otázkou uskutečněných plateb v hotovosti řádně vypořádat. Vzhledem k tomu, že všechny skutečnosti potřebné ke stanovení doby trvání skutku a výše škody byly vyjasněny, nebylo nutno znalce znovu vyslýchat a související návrh obhajoby v tomto směru byl soudy důvodně shledán nadbytečným.

23. Podle státní zástupkyně nevznikají pochybnosti ani ohledně otázky spolupachatelství obviněných K. V. a J. S. Každý ze jmenovaných obviněných naplnil svým jednáním všechny znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku. Vyplývá to ze skutečnosti, že společně vybírali z účtu hotovost v rozsahu, který nelze považovat za standardní, zneprůhledněním účtování a používáním hotovostních plateb pak dosáhli toho, že většinový společník Z., stavební bytové družstvo, dlouho nemělo o zacházení s finančními prostředky v obchodní společnosti B. Z. žádné poznatky. To, že obviněným šlo o získání majetkového prospěchu, dokládá i další jimi páchaná trestná činnost, o níž bylo rozhodováno v předmětné trestní věci. Za příležitostí považuje státní zástupkyně též právní kvalifikaci skutku jako trestného činu zpronevěry, jehož znaky obviněný K. V. naplnil tím, že si přisvojil cizí věc, která mu byla svěřena a způsobil tak na cizím majetku značnou škodu. Vybrané finanční prostředky totiž nebyly vlastnictvím obviněného, nýbrž obchodní společnosti B. Z. Obviněný sice byl z titulu své funkce obchodního ředitele oprávněn s nimi disponovat, avšak nikoli neomezeně a pro soukromé potřeby. Pokud jde o zavinění vzhledem k těžšímu následku, přestože nebylo v napadeném rozsudku zvláště specifikováno, přičemž ve smyslu § 17 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku by zde postačovala i forma nedbalostní,

podle státní zástupkyně je zřejmé, že obviněný jednal minimálně v úmyslu nepřímém, neboť při zacházení s finančními prostředky byl srozuměn s tím, že může dojít k porušení zájmu chráněného trestním zákonem v rozsahu předpokládaném kvalifikovanou skutkovou podstatou.

24. Státní zástupkyně nepovažuje za opodstatněné ani námitky obviněných ve vztahu ke skutku pod bodem 3. výroku o vině, který odpovídá zjištěním na podkladě provedeného dokazování. Rovněž právní kvalifikace je podle státní zástupkyně přílehavá, neboť podle § 209 tr. zákoníku není vyloučeno, aby osoba uvedená v omyl (obchodní společnost T., spol. s r. o.) byla odlišná od osoby, k jejíž škodě pachatel sebe nebo jiného obohatil (obchodní společnost B. Z.). Nešlo přitom o trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 tr. zákoníku, který se uplatní pouze u osob, jímž sice bylo svěřeno opatrování nebo spravování cizího majetku, avšak nelze současně učinit závěr, že by ve své funkci obohatili sebe nebo jiného, nýbrž se zjistí pouze způsobení škody na opatrovaném nebo spravovaném cizím majetku. V posuzovaném případě navíc došlo k poškození obchodní společnosti B. Z., v důsledku podvodného jednání, což také odůvodňuje použití právní kvalifikace trestného činu podvodu. Vzhledem k tomu, že všichni obvinění byli informováni a protiprávní jednání páchali se znalostí a vědomím všech okolností, není podle státní zástupkyně pochyb ani o použití kvalifikované skutkové podstaty podle § 209 odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, spočívající ve způsobení značné škody, u které by přitom rovněž postačovalo zavinění ve formě nevědomé nedbalosti.

25. Státní zástupkyně dále s odkazem na závěry vyslovené v rozhodnutí č. 25/2004 Sb. rozh. tr. konstatovala, že odvíjí-li se určení výše škody od ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a místě trestného činu obvykle prodává, pak za situace, jestliže je prodej takové věci jako zdanitelné plnění ze zákona zatížen daní z přidané hodnoty a věc se obvykle prodává se zohledněním této daně, výše škody odpovídá ceně účtované konečnému spotřebiteli, tedy včetně daně z přidané hodnoty. Tato konstrukce však podle státní zástupkyně neplatí ve vztahu k adheznímu výroku. Odkázala v této souvislosti na soudní praxi občanskoprávních rozhodnutí, jakož i na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1483/2015 a ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. 5 Tdo 922/2018, z nichž vyplývá, že je-li poškozený plátcem DPH, skutečnou škodou na jeho majetku, který používá při své činnosti podléhající daňové

povinnosti, je pouze částka vynaložená na uvedení věci do předešlého stavu bez DPH uhrazené plátcem na vstupu, vznikl-li mu nárok na odpočet této daně. Proto za situace, jestliže je poškozený sám plátcem DPH, škoda vznikla na jeho majetku, který používá při své činnosti podléhající daňové povinnosti a vznikl mu zároveň nárok na odpočet DPH vůči správci daně, není podle státní zástupkyně důvodu, aby do výše škody pro účely přiznání její náhrady v rámci adhezního řízení byla tato daň započítána. V posuzované trestní věci by v případě absence podvodného jednání dostala za poskytnuté služby zaplacenou obchodní společnost B. Z., která by fakturovala částku včetně DPH, kterou by si mohla na výstupu odečíst. Podle státní zástupkyně by proto neměla být DPH v adhezním výroku zahrnuta.

č. 28

26. Za důvodné nepovažuje státní zástupkyně ani námitky obviněného K. V., které uplatnil ve vztahu ke skutku pod bodem 6. výroku o vině. Bylo zjištěno a řádně prokázáno, že jmenovaný obviněný z pozice obchodního ředitele obchodní společnosti B. Z. poskytl své manželce a snaše SIM karty s telefonními čísly, za jejichž užívání hradila náklady obchodní společnost B. Z., přestože ani jedna z obou žen nebyla její zaměstnankyní. Škoda byla podle státní zástupkyně stanovena správně ve výši nákladů vynaložených na provoz těchto SIM karet, které nebyly využívány ve prospěch obchodní společnosti. Rozhodující přitom je, že obviněný v pozici obchodního ředitele připustil, aby finanční prostředky obchodní společnosti byly použity na krytí soukromých potřeb jeho rodinných příslušníků.

27. Státní zástupkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně, a to ve výroku o náhradě škody, jímž byla obviněným J. S., K. V. a V. V. uložena povinnost zaplatit společně a nerozdílně poškozené obchodní společnosti B. Z. na náhradu škody částku 1 074 127,64 Kč a dále rozsudek Vrchního soudu v Olomouci v části, v níž zůstal tento výrok v rozsudku Krajského soudu v Brně nezměněn, včetně dalších rozhodnutí obsahově navazujících na zrušené části rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

A. Obecná východiska

28. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že u obou obviněných jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, mohl se tak zabývat otázkou povahy a opodstatněnosti jimi předložených námitek ve vztahu k uplatněným dovolacím důvodům.

29. V první řadě považuje Nejvyšší soud za potřebné připomenout některé otázky související s povahou dovolacího řízení. Dovolání představuje mimořádný opravný prostředek, který směřuje proti již pravomocnému soudnímu rozhodnutí. Nelze je proto uplatnit v takové šíři jako řádný opravný prostředek, nýbrž jen ze zákonem taxativně vyjmenovaných důvodů. Konkrétní námítky dovolatele přitom vždy musí obsahově odpovídat jejich zákonnému vymezení, nestačí pouhé označení určitého důvodu dovolání, aniž by mu bylo možné podřadit vytýkaná pochybení. Teprve poté, co Nejvyšší soud posoudí předložené dovolací námítky jako odpovídající označenému dovolacímu důvodu, zkoumá, zda jim lze přiznat opodstatnění.

30. Dovolatelé uplatnili dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř., proto Nejvyšší soud stručně připomene zákonné podmínky pro jejich naplnění.

31. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Jak vyplývá z rekapitulace podaných dovolání výše, oba obvinění uplatnili předmětný dovolací důvod v jeho první alternativě, obviněný K. V. navíc i v alternativě třetí. Tyto varianty představují dvě samostatné skupiny vad důkazního řízení. Jde jednak o situace, ve kterých odůvodnění soudních rozhodnutí nerespektuje obsah provedeného dokazování, dochází k tzv. deformaci důkazů a svévoli při interpretaci výsledků důkazního řízení. Pak může jít o zjevný, ve smyslu dosavadní judikatury Ústavního soudu

„extrémní“, rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů a obsahem procesně řádně opatřených a provedených důkazů. Další skupina zahrnuje vady tzv. opomenutých důkazů spočívající v tom, že soudy buď odmítly provést účastníkem řízení navržený důkaz, aniž by svůj postup řádně a adekvátně stavu věci zdůvodnily, nebo sice provedly důkaz, avšak v odůvodnění svého rozhodnutí jej vůbec nezhodnotily. Z dikce § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zároveň vyplývá, že všechny výše uvedené vady se musí vztahovat k rozhodným skutkovým zjištěním, která jsou určující pro naplnění znaků konkrétního trestného činu.

32. Dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze uplatnit, jestliže napadené rozhodnutí, nebo jemu předcházející řízení spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V rámci tohoto dovolacího důvodu tedy lze vznášet námitky spočívající především v tom, že skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

B. Ke skutku pod bodem 1. výroku o vině

33. Obviněný K. V. namítl existenci zjevného rozporu mezi provedenými důkazy a soudy učiněnými skutkovými zjištěními, která jsou určující pro naplnění znaků zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku. Podle Nejvyššího soudu nicméně z obsahu jeho konkrétních výhrad existence takového rozporu nevyplývá. Těžiště dovolací argumentace v tomto směru spočívá ve zpochybnění hodnocení provedených důkazů, zejména znaleckého posudku vypracovaného znalcem Ing. P. Š., a skutkových zjištění soudů obou stupňů jako takových. Na podporu svého tvrzení o vadném postupu soudů totiž obviněný především poukazoval na zdánlivý rozpor mezi údaji, k nimž dospěl

jmenovaný znalec a údaji, které se promítly do popisu skutku v této části výroku odsuzujícího rozsudku. Nejvyšší soud na jedné straně připouští, že samotné odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně neobsahuje detailní popis mechanismu výpočtu výše částek, které si obvinění K. V. a J. S. neoprávněně přisvojili. Tento nedostatek odůvodnění nicméně odstranil v odvolacím řízení Vrchní soud v Olomouci, který se předmětnou otázkou v reakci na shodnou výhradu v odvolání pečlivě zabýval a v bodě 17. napadeného rozsudku podrobně vysvětlil, proč považuje skutková zjištění ohledně výpočtu výše způsobené škody za správná a dostatečně důkazně podložená. Je tudíž zřejmé, že obviněný se ve skutečnosti domáhá toliko prosazení jím podávané verze skutkového děje, fakticky netvrdí zjevný rozpor mezi obsahem znaleckého posudku a skutkem, jímž byl uznán vinným, navíc vůbec v dovolání nereaguje na srozumitelnou argumentaci vrchního soudu. Nutno zdůraznit, že námitky tohoto typu neodpovídají žádnému ze zákonných důvodů dovolání, neboť jsou založeny výlučně na odmítnutí skutkových zjištění soudů, která obviněnému nevyhovují, neboť se odlišují od jeho vlastní verze průběhu skutku. Dovolání je určeno především k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, nikoli k detailnímu přezkoumávání skutkových zjištění soudů prvního a druhého stupně. Není smyslem dovolacího řízení ani úkolem Nejvyššího soudu, aby jednotlivé důkazy znovu podrobně hodnotil a vyvozoval z nich vlastní skutkové závěry. Podstatné je, zda soudy prvního a druhého stupně hodnotily důkazy v souladu s jejich obsahem, nedopustily se žádné zásadní deformace důkazů, ani jinak zjevně nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. a své úvahy srozumitelně a logicky přijatelně vysvětlily (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1368/2021). Mimořádnou přezkumnou povinnost skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů ze strany Nejvyššího soudu nezakládá ani námitka porušení zásady *in dubio pro reo*, pokud nevygradeje až do skutečně zjevného nesouladu skutkových zjištění s provedenými důkazy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 467/2016).

34. Nejde však jen o obecnou povahu konkrétních výhrad, jimiž se obviněný K. V. snažil prosadit tvrzení o zjevném rozporu mezi skutkem pod bodem I. výroku o vině a stěžejním důkazem, jímž byly odborné závěry znalce Ing. P. Š., který k nim dospěl při posuzování účetních dokumentů obchodní společnosti B. Z. Zásadní problém v argumentaci obviněného

spočívá v izolování dílčích údajů z celkového kontextu mechanismu výpočtu výše škody použitého soudy obou stupňů. Obviněný jen účelově upozorňuje na zdánlivé disproporce, které však byly v dosavadním průběhu trestního řízení přesvědčivě a srozumitelně vyvráceny především v odůvodnění rozsudku Vrchního soudu v Olomouci, na které obviněný v dovolání nebral vůbec zřetel. Nejvyšší soud proto zcela nad rámec dovolacího přezkumu k jednotlivým obviněným tvrzeným rozporům pouze ve stručnosti konstatuje, že částka ve výši 17 928 000 Kč obsažená v popisu skutku představuje součet všech hotovostních výběrů z účtu obchodní společnosti B. Z., učiněných obviněnými K. V. a J. S. v rozhodném období, mimo transakcí realizovaných platební kartou, a koresponduje se závěry znalce Ing. P. Š. (viz příloha č. 108 k dodatku č. 1 znaleckého posudku na č. l. 1114 a násl. tr. spisu). Částka ve výši 8 028 200 Kč představuje součet hotovostních vkladů učiněných obviněnými ve prospěch bankovního účtu obchodní společnosti B. Z., která byla účtována jako snížení záloh (účet 314/000) a je zohledněna v částce ve výši 8 871 051 Kč představující součet všech vkladů na bankovní účet obchodní společnosti včetně vkladů beze jména a vkladů účtovaných jako převod peněz z pokladny (účet 261/100; srov. odpověď na otázku č. 15 v dodatku č. 1 znaleckého posudku na č. l. 1077 tr. spisu). K celkové částce způsobené škody ve výši 6 201 955,50 Kč dospěly soudy na základě sečtení všech vkladů a výdajů realizovaných obviněnými ve prospěch obchodní společnosti (tabulka č. 38 a 39 dodatku č. 1 znaleckého posudku na č. l. 1075 až 1076 tr. spisu) snížených o transakce platební kartou, přičemž výslednou částku ve výši 12 106 044,50 Kč následně odečetly od souhrnu všech výběrů ve výši 17 928 000 Kč (viz výše) a připočetly k ní rovněž výběry z pokladny ve výši 380 000 Kč (tabulka č. 38 a 39 dodatku č. 1 znaleckého posudku). V podrobnostech odkazuje Nejvyšší soud na bod 17. napadeného rozsudku vrchního soudu, v němž je mechanismus výpočtu výše způsobené škody detailně vysvětlen.

35. Další obviněným vytýkané rozpory jsou již na první pohled zavádějící, neboť v popisu skutku není na žádném místě uvedeno, že by obvinění K. V. a J. S. z bankovního účtu obchodní společnosti B. Z. vybrali každý sám finanční hotovost ve výši 17 928 000 Kč, nýbrž z něj naopak zcela zřetelně vyplývá, že tuto částku vybrali společně. To samé platí ve vztahu k výběru finanční hotovosti z pokladny obchodní společnosti, nebo z popisu skutku

je rovněž zřejmé, že částku ve výši 380 000 Kč vybrali z pokladny obchodní společnosti obvinění opět společně.

36. Obdobně zavádějící je i výhrada obviněného, že soudy nijak nereagovaly na obhajobu upozorňující na rozpor v údajích o hotovostních platbách dodavatelům energií, finančnímu úřadu, resp. okresní správě sociálního zabezpečení. Vrchní soud se totiž touto námitkou podrobně zabýval v bodě 18. svého rozsudku a přílehlavě poukázal na to, že znalec pracoval v tabulkách č. 38 a 39 dodatku č. 1 znaleckého posudku jednak s položkami, které obvinění prokazatelně uhradili ve prospěch obchodní společnosti B. Z., jednak s položkami, které možná uhradili. Výsledná částka po sečtení všech uvedených položek dokonce převyšuje částky, které jsou uvedeny na potvrzeních vydaných dodavatelé energií, resp. finančním úřadem, na které obviněný v dovolání odkazuje. Lze tak například uvést, že platby ve prospěch obchodních společností LAMA energy, a. s., a E.ON ČR, s. r. o., resp. platby DPH, jsou zahrnuty v položkách č. 7, 17, 19 a položce označené „mimo UCE“, které v součtu činí 5 863 835 Kč (č. l. 1075 až 1076 tr. spisu), což je více než obviněným uváděná částka ve výši 5 211 682 Kč. Pro úplnost je vhodné dodat, že do výše uvedených položek v tabulkách č. 38 a 39 znalec zahrnul částečně i další výdaje, například (bankovní) poplatky apod. Podstatné však je, že informace získané policejním orgánem v přípravném řízení od příjemců plateb, mimo jiné finančního úřadu a obchodních společností LAMA energy, a. s., a E.ON ČR, s. r. o., měl znalec k dispozici, a ve svém posouzení je tak zohlednil, což potvrdil v samotném dodatku č. 1 znaleckého posudku (viz č. l. 1072 tr. spisu). Soudy pak na podkladě závěrů znalce vyhodnotily zjištěné poznatky z účetních dokumentů ve prospěch obviněných, neboť do součtu jimi přisvojených peněžních prostředků nezahrnuly ty, u nichž nebylo možné s jistotou vyloučit, že mohly být využity pro poškozenou obchodní společnost.

37. Lze tedy souhlasit s názorem státní zástupkyně vysloveným v jejím vyjádření k dovolání obviněného, že v průběhu trestního řízení byly vyjasněny všechny skutečnosti potřebné ke stanovení doby skutku a výše způsobené škody. Jak bylo již zmíněno, soudy se posuzovanou trestní věcí řádně zabývaly, neopomněly přitom reagovat ani na obhajobu obviněného, kterou přesvědčivými argumenty vyvrátily (viz zejména již výše odkazované body 17. a 18. rozsudku vrchního soudu), a dospěly k závěrům, které zřetelně vyplývaly z výsledků dokazování. Pokud za dané

procesní situace soud prvního stupně zamítl návrh obhajoby na doplnění dokazování opakovaným výsledkem znalce jako nadbytečný (bod 38. rozsudku soudu prvního stupně), podle Nejvyššího soudu mu nelze ničeho vytknout. Znalec již byl vyslýchán v hlavním líčení konaném dne 25. 5. 2021, v němž reagoval i na pochybnosti obhajoby a zodpověděl jemu kladené dotazy logicky, srozumitelně a v dostatečném rozsahu. Za této situace tudíž nebylo potřebné doplňovat dokazování o nový výslech tohoto znalce. Rozhodně nejde o případ tzv. opomenutých důkazů, jak se snaží obviněný v dovolání prosadit.

38. K námitkám souvisejícím s nesprávným hmotněprávním posouzením skutku Nejvyšší soud nejdříve v obecné rovině připomíná, že zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku značnou škodu. Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v tom, že pachatel, kterému byla cizí věc odevzdána do faktické moci (do držení nebo dispozice), s ní naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla poskytnuta, a to způsobem, který maří základní účel svěřeni. Přisvojení je tedy takové nakládání pachatele s věcí, které má trvale vyloučit vlastníka nebo jinou oprávněnou osobu z dispozice s věcí (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2005 a násl.).

39. Z popisu skutku odsuzujícího výroku rozsudku soudu prvního stupně ve stručnosti vyplývá, že obviněný K. V. jako obchodní ředitel obchodní společnosti B. Z., a obviněný J. S. jako jednatel této obchodní společnosti, v období od 5. 1. 2007 do 11. 5. 2016 vybrali společně z bankovního účtu jmenované obchodní společnosti jako jeho disponenti finanční hotovost ve výši 17 928 000 Kč, a dále z pokladny finanční hotovost ve výši 380 000 Kč. Zpátky na účet obchodní společnosti pak vložili částku v celkové výši 8 028 000 Kč a z vybraných peněz hradili rovněž některé platby dodavatelům energií, finančnímu úřadu, okresní správě sociálního zabezpečení, případně další platby na provozní účely obchodní společnosti do celkové výše 4 077 844,50 Kč. Tímto způsobem obvinění použili ve prospěch obchodní společnosti v souladu s jejím účelem částku ve výši 12 106 044,50 Kč, přičemž zbývající finanční prostředky ve výši 6 201 955,50 Kč si ponechali pro vlastní potřebu, v důsledku čehož způsobili obchodní společnosti B. Z., škodu v celkové výši

6 201 955,50 Kč. Nejvyšší soud má za to, že z jednání obviněných, jak je obsaženo v popisu skutku, jsou zřejmé všechny znaky, které jsou určující pro naplnění objektivní stránky zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku. Bez jakýchkoli pochybností z něj totiž vyplývá, že část finančních prostředků, které obvinění vybrali z bankovního účtu, resp. z pokladny obchodní společnosti B. Z., a které byly jejím majetkem (tj. cizí věc, která byla obviněným svěřena), nepoužili pro účely jmenované obchodní společnosti, nýbrž pro svoje soukromé potřeby (tj. cizí věc si přisvojili), v důsledku čehož jí způsobili škodu v celkové výši 6 201 955,50 Kč [tj. značnou škodu ve smyslu § 138 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku]. Námitky obviněného ohledně nedostatečného popisu skutku či nenaplnění objektivní stránky zločinu zpronevěry jsou proto neopodstatněné.

40. Stejně tak nelze považovat za důvodnou ani výhradu o nesprávném právním posouzení jednání obviněných K. V. a J. S. ve formě spolupachatelství. Pro spáchání trestného činu ve spolupachatelství se podle § 23 tr. zákoníku vyžaduje společné jednání obviněných a jejich společný úmysl směřující ke spáchání trestného činu. Při spolupachatelství se čin každého ze spolupachatelů posuzuje tak, jako by ho spáchal sám. Každému spolupachateli se tak přičítá celý rozsah spáchaného činu včetně jeho celého následku. V první řadě je potřeba předeslat, že otázkou spolupachatelství se vyčerpávajícím způsobem zabýval již vrchní soud v bodě 19. svého rozsudku, s jehož závěry se Nejvyšší soud ztotožnil, a proto na ně v podrobnostech odkazuje. Jak bylo uvedeno v předchozím bodě tohoto usnesení, ve stručnosti lze zdůraznit, že společné jednání spočívalo právě v tom, že oba obvinění v postavení obchodního ředitele, resp. jednatele obchodní společnosti B. Z., jako disponenti účtu společně vybírali hotovostní finanční prostředky v nestandardně vysokém objemu, které následně nebyly zaúčtovány do pokladny, nýbrž na samostatný tzv. trojkový účet (XY). Tyto peněžní prostředky pak v určitém rozsahu použili ve prospěch obchodní společnosti, buďto zpětným vložením hotovosti na účet, nebo uhrazením některých jejích závazků, částečně si je však ponechali pro své soukromé potřeby. Není v tomto ohledu podstatné, že obviněný K. V. vložil na účet nižší částku než spoluobviněný J. S., který měl také realizovat platby dodavatelům energií, finančnímu úřadu apod. K naplnění pojmu spolupachatelství totiž není třeba, aby se všichni spolupachatelé zúčastnili na trestné činnosti stejnou měrou. Stačí částečně

příspěvní, třeba i v podřízené roli, jen když je vedeno stejným úmyslem jako činnost ostatních pachatelů, a je tak objektivně i subjektivně složkou děje, tvořícího ve svém celku trestné jednání (ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 330). Společný úmysl obou obviněných spočíval v získání majetkového prospěchu. Jeho existenci nevyklučuje ani okolnost, že každý ze spolupachatelů sledoval při společném jednání svůj vlastní prospěch (viz rozhodnutí č. 25/2022 Sb. rozh. tr.). V posuzované věci Nejvyšší soud považuje za zcela správný právní názor přijatý soudy, neboť společný úmysl obou spoluobviněných bez jakýchkoli pochybností vyplývá ze způsobu provedení protiprávního jednání a s ním souvisejících okolností, jež spočívaly zejména v nestandardním provádění plateb v hotovosti či zneřehlednění účtování v rámci poškozené obchodní společnosti mimo jiné prostřednictvím zřízení tzv. trojkového účtu, což inicioval právě obviněný K. V. se souhlasem spoluobviněného J. S. Společný úmysl přitom nelze ztotožňovat s výslovnou dohodou spolupachatelů, která pro jeho naplnění není vyžadována. Soudní praxe v tomto ohledu dovodila, že postačuje i konkludentní dohoda spolupachatelů o všech významných okolnostech spáchání trestného činu (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 2180/1925 Sb. rozh. tr.). Pro účely posouzení jednání obviněných ve spolupachatelství proto nebylo potřeba zabývat se bližšími parametry této dohody, jak namítl obviněný K. V. a již vůbec není rozhodné, jakou konkrétní částku si každý ze spolupachatelů přisvojil, neboť oba měli přehled o všech takto neoprávněně spotřebovaných penězích patřících do majetku poškozené obchodní společnosti. K tomu lze znovu poukázat na již citovanou část výkladu spolupachatelství v poměrně nedávno publikovaném rozhodnutí pod č. 25/2022 Sb. rozh. tr., o možnosti posoudit za spolupachatele obviněné, z nichž každý sledoval při společném jednání svůj vlastní prospěch.

41. Přestože se soud prvního stupně nevyjádřil výslovně k otázce zavinění ve vztahu k těžšímu následku, je z bodu 53. odůvodnění jeho rozsudku zřejmé, že u všech obviněných ve všech bodech výroku o vině shledal přímý úmysl ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, tedy, že chtěli způsobem uvedeným v trestním zákoně ohrozit nebo porušit zájem chráněný takovým zákonem, tedy objekt trestného činu zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku, jímž je ochrana majetku. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že o vůli obviněných K. V. a J. S. spáchat trestný čin svědčí skutečnost, že jako osoby fakticky řídící obchodní společnost B. Z. si pro osobní potřebu

ponechávali finanční prostředky, o kterých věděli, že nepatří jim jako fyzickým osobám, ale jsou součástí majetku této obchodní společnosti. Podle Nejvyššího soudu lze tento závěr vztáhnout rovněž k okolnosti podmiňující použití přísnější trestní sazby podle § 206 odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, která spočívá ve způsobení značné škody, neboť obvinění vždy znali výši výběru finančních částek z bankovního účtu a z pokladny obchodní společnosti, rovněž tak měli alespoň přibližný přehled o následných platbách ve prospěch obchodní společnosti. Vzhledem k poměrně značnému objemu finančních prostředků, s nimiž obvinění disponovali a nakládali v rozporu s účelem, k němuž byly tyto peníze určeny, nepřichází v úvahu nedbalostní zavinění ve vztahu k této kvalifikační okolnosti, byť by v souladu s ustanovením § 17 písm. a) tr. zákoníku postačovalo.

42. Pokud jde o námitku obviněného spočívající v rozporu mezi vyhlášeným zněním rozsudku soudu prvního stupně a jeho písemným vyhotovením, Nejvyšší soud z obsahu zvukového záznamu o průběhu hlavního líčení konaného dne 24. 3. 2022 zjistil, že předseda rozhodujícího senátu ve výroku vyhlášeného rozsudku skutečně uvedl, že obvinění K. V. a J. S. vybrali z účtu obchodní společnosti B. Z. částku v celkové výši 17 928 Kč. Nutno však konstatovat, že nejde o vadu, která by byla způsobilá z materiálního hlediska jakkoli zasáhnout do práva obviněného na obhajobu nebo případně ovlivnit výsledek trestního řízení. V první řadě je potřeba poznamenat, že celková výše výběrů se přímo netýká vlastní výše škody jako znaku skutkové podstaty zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku, která byla vyhlášena správně, ale jde pouze o jednu z okolností, na základě níž byla konečná škoda zjištěna. Podle Nejvyššího soudu šlo navíc o zřejmé přeřeknutí se předsedy senátu, přičemž skutečná částka ve výši 17 928 000 Kč, která se následně zcela správně promítla do písemného vyhotovení rozsudku, nemohla být pro obviněného nijak překvapivá, neboť s ní bylo pracováno v celém průběhu trestního řízení (viz například usnesení o zahájení trestního stíhání na č. l. 128 a násl. tr. spisu, obžaloba na č. l. 3781 a násl. tr. spisu, výše již zmíněná příloha č. 108 k dodatku č. 1 znaleckého posudku na č. l. 1114 a násl. tr. spisu atd.). V tomto ohledu tudíž Nejvyšší soud neshledal žádné porušení práva obviněného na spravedlivý proces včetně jeho práva na výkon jeho obhajovacích práv ve smyslu čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

C. Ke skutku pod bodem 3. výroku o vině

43. Ve vztahu ke skutku pod bodem 3. výroku o vině Nejvyšší soud nejdříve připomíná, že zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku se dopustí ten, kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku značnou škodu. Oba dovolatelé obvinění K. V. a V. V. zpochybnili v této souvislosti jednak existenci osoby, která byla uvedena v omyl, jednak existenci příčinné souvislosti mezi omylem této osoby a majetkovou dispozicí učiněnou v omylu, resp. příčinné souvislosti mezi touto majetkovou dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku a obohacením pachatele nebo jiné osoby na straně druhé.

č. 28

44. Nejvyšší soud podotýká, že ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů zcela jednoznačně vyplývá, že osobou uvedenou v omyl byla v posuzované trestní věci obchodní společnost T., spol. s r. o., která vstoupila do smluvního vztahu s obviněným V. V., od něhož si objednala plnění spočívající v odečtu dat bytových měřičů tepla a montáže indikátorů topných nákladů a jemuž následně oproti jím vystaveným fakturám uhradila, resp. jejím jménem pověřený zaměstnanec této obchodní společnosti (srov. rozhodnutí č. 5/2002-I. Sb. rozh. tr.), částku v celkové výši 1 074 127,64 Kč, přestože smluvené plnění bylo ve skutečnosti poskytnuto zaměstnanci obchodní společnosti B. Z., tedy na její náklady. Podle Nejvyššího soudu nevyvstávají žádné pochybnosti ani o existenci příčinné souvislosti mezi omylem a učiněnou majetkovou dispozicí, neboť obchodní společnost T., spol. s r. o., mylně platila obviněnému V. V., o kterém se domnívala, že fakturované služby, resp. práce poskytl, což však tento obviněný pouze předstíral. V důsledku této majetkové dispozice pak došlo k obohacení obviněných, kteří si vyplacenou částku neoprávněně rozdělili, a to ke škodě obchodní společnosti B. Z., která za plnění realizované jejími zaměstnanci neobdržela žádnou úhradu. Z obsahu trestního spisu Nejvyšší soud zjistil, že všechny znaky objektivní stránky trestného činu z výroku odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně zcela zřetelně vyplývají a lze na něj v podrobnostech odkázat. Jako zavádějící se proto jeví argumentace obviněných, že obchodní společnosti T., spol. s r. o., nemohla vzniknout žádná škoda, neboť s takovou konstrukcí soudy učiněná skutková zjištění vůbec nepočítají. Srozumitelně je ve skutku popsáno, že poškozenou je v důsledku společného podvodného jednání

spoluobviněných obchodní společnost B. Z. Relevantní přitom není ani skutečnost, že osoba uvedená v omyl je odlišná od osoby poškozené, protože jak i samotní obvinění správně poznamenali ve svých dovoláních, na podvodu mohou být zainteresovány celkem až čtyři osoby, a to pachatel, osoba jednající v omylu, osoba poškozená a osoba obohacená (srov. rozhodnutí č. 5/2002 Sb. rozh. tr.). V posuzované trestní věci šlo celkem o tři osoby, vzhledem k tomu, že na straně pachatelů i obohacených vystupovali shodně spoluobvinění. Stejně tak není významné, že v popisu skutku není obsažena informace o tom, v jakém konkrétním rozsahu se obohatil ten který obviněný, neboť čin byl spáchán ve formě spolupachatelství, a každému spolupachateli, jak již bylo vyloženo, se přičítá celý rozsah spáchaného činu včetně jeho celého následku pokrytého zaviněním (srov. přiměřeně bod 40. výše).

45. Za důvodnou nelze považovat ani námitku související s nesprávným určením výše škody, do které podle názoru obviněných neměla být zahrnuta částka odpovídající dani z přidané hodnoty. K tomu je možné přisvědčit postupu soudu prvního stupně, který při vyčíslení škody respektoval platnou judikaturu. Pro doplnění správných úvah soudů obou stupňů, které obvinění zpochybnili, Nejvyšší soud připomíná obecný výklad soudní praxe, podle něhož, odvíjí-li se určení výše škody od ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě trestného činu obvykle prodává (srov. § 137 tr. zákoníku), pak za situace, jestliže je prodej takové věci jako zdanitelné plnění ze zákona zatížen DPH a věc se obvykle prodává se zohledněním této daně, výše škody odpovídá ceně, za kterou obvykle věc kupuje konečný spotřebitel, tedy ceně včetně DPH (viz rozhodnutí č. 25/2004 Sb. rozh. tr.).

46. Výše citovaný právní názor představuje podle dosavadní rozhodovací praxe jednotné východisko jak pro určení výše škody, která je relevantní z hlediska výroku o vině, tak zásadně i pro stanovení rozsahu, v němž je v adhezním řízení uložena pachateli povinnost k její náhradě. V této souvislosti je možné odkázat například na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1126/2016, v němž Nejvyšší soud zdůraznil, že otázka, zda poškozená společnost byla nebo nebyla plátcem DPH, je z hlediska vyčíslení škody nepodstatná. Výše škody stanovená podle pravidel uvedených v § 137 tr. zákoníku musí zahrnovat i částku připadající na DPH, neboť její zahrnutí do ceny zboží určeného pro konečného

odběratele je plně opodstatněné. Nejvyšší soud proto v odkazovaném rozhodnutí dospěl k závěru, že není významné, zda si poškozená obchodní společnost mohla svoji daňovou povinnost o částku odpovídající DPH (na vstupu) snížit. Obdobně též v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2012, sp. zn. 6 Tdo 1233/2011, v němž byla předmětem skutku fakturace fiktivních služeb, vycházel Nejvyšší soud ze správné úvahy odvolacího soudu ohledně stanovení výše škody, podle níž bylo podstatné, že předmětem trestného činu byla zjednodušeně uvedeno cena díla, jež v sobě zahrnovala i DPH, obviněný (stejně jako v posuzované věci) nezpochybil, že v době uzavření smlouvy šlo o cenu obvyklou ve smyslu § 137 tr. zákoníku. Současně 6. senát trestního kolegia Nejvyššího soudu v tomto rozhodnutí konstatoval, že otázka případného daňového odpočtu poškozeného jako plátce DPH, jemuž je přiznána náhrada škody, je výlučně věcí vztahu mezi jím jako plátcem této daně a správcem daně a stojí mimo rámec trestního řízení, pro které zůstává rozhodným zjištěná celková výše škody způsobená v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním pachatele, tedy včetně daně z přidané hodnoty a způsob jejího zohlednění jak ve výroku o vině, tak i v navazujícím výroku o náhradě škody. Je možné doplnit, že posledně citované rozhodnutí bylo shledáno zákonným i po přezkumu Ústavním soudem, který rozhodl o odmítnutí ústavní stížnosti obviněného usnesením ze dne 15. 10. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2766/12. Zcela totožným způsobem se Nejvyšší soud s danou otázkou vypořádal i ve svém usnesení ze dne 21. 2. 2018, sp. zn. 6 Tdo 107/2018. Na podporu tohoto dlouhodobě, a až na výjimku, o níž bude zmínka níže, zastávaného výkladu pojetí výše škody, pokud její součástí je, či má být, také daň z přidané hodnoty, je možné doplnit, že nelze posuzovat jednotlivé případy zdanitelných plnění bez zohlednění celkového výsledku hospodaření za příslušné zdaňovací období. Subjekt daně z přidané hodnoty je povinen provést vyúčtování tohoto druhu daně vždy za dobu jednoho měsíce, resp. čtvrtletí [srov. § 99, resp. § 99a zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v nyní účinném znění (dále jen „zákon o DPH“)], tudíž až po zohlednění všech v tomto období uskutečněných zdanitelných plnění. Je proto zřejmé, že až po ukončení vymezeného zdaňovacího období bude znám celkový hospodářský výsledek týkající se nákladů subjektu daně na vstupu (§ 72 zákona o DPH) a příjmů na výstupu [§ 4 odst. 1 písm. c) zákona o DPH], a teprve poté lze určit, zda dojde k povinnosti plátce DPH odvést, resp. zaplatit určitou částku správci daně poté, co bude zřejmé, že daň na výstupu byla vyšší než daň na vstupu, nebo zda subjektu daně

vznikne nárok na vyplacení nadměrného odpočtu DPH [daň na vstupu bude vyšší než daň na výstupu – srov. § 4 odst. 1 písm. d) zákona o DPH], vyloučeny nejsou ani případy, v nichž plátcí nevznikne ani povinnost DPH odvést, ani mu nebude vyplacen nadměrný odpočet této daně, jestliže budou částky uhrazené daně na vstupu i přijaté na výstupu totožné.

47. Nejvyšší soud dále odkazuje na celou řadu dalších rozhodnutí, z nichž jednoznačně vyplývá, že rozhodovací praxe je při řešení této problematiky ustálená a konstantně potvrzuje, že jak při stanovení výše škody způsobené trestným činem, tak i při vyčíslení povinnosti nahradit způsobenou škodu v navazujícím adhezním výroku, je vždy potřeba vycházet z ceny včetně daně z přidané hodnoty (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 7 Tdo 264/2006, ze dne 8. 1. 2014, sp. zn. 5 Tdo 1215/2013, ze dne 26. 9. 2006, sp. zn. 6 Tdo 916/2006, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 4 Tz 75/2009).

48. Nutno současně zdůraznit, že názor vyslovený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1483/2015, na které odkázala státní zástupkyně ve svém vyjádření k dovoláním obviněných, podle něhož je-li poškozený plátcem DPH a vznikl-li mu nárok na odpočet této daně na vstupu, nelze do adhezního výroku částku odpovídající výši této daně zahrnout, je zcela ojedinělý a není v souladu s dosavadní rozhodovací praxí. Navíc lze zdůraznit, že v odůvodnění vysloveného právního názoru nejsou předloženy žádné argumenty podporující odlišné stanovení výše škody ve výroku o vině a v adhezním výroku. Pouhý odkaz na rozhodnutí senátu civilního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1952/2006, nepostačuje. Jak vyplývá z výše nastíněného shrnutí, Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích dlouhodobě setrvává na stanovisku, že adhezní řízení neposkytuje prostor pro zohlednění případných daňových odpočtů, dvojích úhrad téže daně apod. Jde o otázky, které nelze v rámci posouzení nároku poškozeného na náhradu škody nijak předjímat a které nacházejí své uplatnění výlučně ve vztahu příslušného daňového subjektu se správcem daně. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že další ze státní zástupkyně citovaných rozhodnutí, a to usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. 5 Tdo 922/2018, se týkalo trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, u něhož jde o naprosto rozdílné skutkové okolnosti, z nichž je možné vyvozovat trestní odpovědnost pachatele, než je tomu u trestných činů podvodu

či zpronevěry podle § 209, resp. § 206 tr. zákoníku, u nichž pachatel jedná přímo vůči majetku poškozeného a u nichž pak poškozený musí k náhradě způsobené škody vynaložit plnění zahrnující i DPH, je-li součástí obvyklé ceny, od níž se odvíjí výše způsobené škody. Pachatel trestného činu poškození věřitele, který je sám dlužníkem, totiž primárně neoprávněně nakládá buď některým ze způsobů vyjmenovaných v první základní skutkové podstatě s vlastním majetkem způsobilým k uspokojení svého věřitele a činí tak se záměrem zmařit jeho uspokojení, nebo podle druhé základní skutkové podstaty pachatel opět některým z vyjmenovaných jednání disponuje s majetkem dlužníka – jiné osoby s cílem zmařit uspokojení jeho, tudíž nikoli vlastního věřitele. Jde však o jeden z tzv. úpadkových deliktů, které jsou určeny k ochraně majetkových práv věřitelů. Proto poškozovací jednání pachatele směřuje vůči majetku dlužníka, ať je jím on sám či jde o jiného dlužníka, ale důsledkem takového jednání je situace, v níž se věřiteli nedostane plnění z majetku dlužníka, které by mu jinak náleželo, nebýt protiprávního jednání. Vždy se tedy při určení výše majetkové újmy, kterou utrpěl poškozený věřitel, musí zkoumat hodnota majetku dlužníka, z něhož by se věřitel mohl uspokojit. Proto do této hodnoty není zásadně možné zahrnout částku zdanitelného plnění odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou by byl dlužník povinen zaplatit správci daně a poškozený věřitel by ji nemohl použít k uspokojení svého nároku.

49. S ohledem na všechny shora rozvedené skutečnosti nutno považovat stanovení výše škody rozsudkem soudu prvního stupně za správné a zákonné, a to jak ve výroku o vině pod bodem 3. ohledně zjištění, podle něhož obvinění tímto skutkem způsobili poškozené obchodní společnosti B. Z., škodu ve výši 1 074 127,64 Kč (tedy včetně DPH), což odůvodnilo použití právní kvalifikace podle § 209 odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, tak i v navazujícím adhezním výroku, jímž byla obviněným uložena povinnost zaplatit jmenované poškozené společně a nerozdílně na náhradu škody peněžní částku ve stejné výši. Úvahy o tom, zda obviněný V. V. v minulosti z této částky odvedl DPH, resp. zda poškozená obchodní společnost B. Z. byla či nebyla plátcem DPH a zda by jí případně vznikla povinnost tuto daň odvést, stojí mimo rámec předmětného trestního řízení, pro které zůstává rozhodná celková výše plnění, kterou by obchodní společnost B. Z. obdržela, dostala-li by řádně zaplacenou za zdanitelné plnění realizované jejími zaměstnanci. Obviněný V. V. nemůže obhájit snahu o snížení své povinnosti k náhradě škody tím, že již, údajně, odvedl DPH

z jím přijatého plnění, neboť je získal trestným činem. Rozhodně mu nelze prospívat, že splnil svou daňovou povinnost, pokud podvodným způsobem získal finanční plnění, které mu vůbec nenáleželo. Poškozená obchodní společnost B. Z. má nárok na náhradu celé částky, která odpovídá jí realizované službě provedené na její náklady, a to bez ohledu na případné vyúčtování takového zdanitelného plnění, které bude následovat po jejím zavedení do účetní evidence této obchodní společnosti a bude teprve zohledněno v příslušném zdaňovacím období. Namítají-li obvinění, že částky, které fakturoval obviněný V. V. obchodní společnosti T., spol. s r. o., nelze ztotožnit se škodou neboli reálnou možností obchodní společnosti B. Z. obdržet stejnou odměnu, jakou si za provedení služby sjednal jmenovaný obviněný, Nejvyšší soud dodává, že šlo o v dané době oběma smluvními stranami akceptovanou cenu, jejíž výše (cena obvyklá) navíc nebyla až do konání dovolacího řízení sporná pro obhajobu. Z obsahu trestního spisu přitom nevyplývá, že by obchodní společnost T., spol. s r. o., za celou dobu poskytování plnění tuto cenu jakkoli zpochybnila, například požadovala slevu či se pokusila o výměnu dodavatele apod. Nejvyšší soud proto nevidí žádný důvod, pro který by k obviněným fakturovaným částkám nemohlo být pro účely určení výše škody přihlédnuto proto, že by nešlo o cenu v době uzavření smlouvy obvyklou, jak předpokládá ustanovení § 137 tr. zákoníku.

50. Pokud jde o námitku spočívající v tom, že rozsudek soudu prvního stupně neobsahuje informaci o zavinění obviněných k těžšímu následku, tedy způsobení značné škody, odkazuje Nejvyšší soud pro stručnost na závěry vyslovené v bodě 41. tohoto usnesení výše, které lze obdobně použít rovněž ve vztahu k jednání obviněných popsanému pod bodem 3. výroku o vině.

D. Ke skutku pod bodem 6. výroku o vině

51. Námitky obviněného K. V. související s tím, že v trestním řízení provedené důkazy neposkytují dostatečnou oporu pro závěr o spáchání přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku, jsou založeny fakticky výlučně na nesouhlasu obviněného se skutkovými závěry soudů prvního a druhého stupně a na prosazení vlastní verze průběhu i povahy skutku, k němuž obviněný dospěl při odlišném vyhodnocení výsledků dokazování. Vzhledem k tomu, že argumentace

obviněného v tomto směru neodpovídá žádnému ze zákonem stanovených důvodů dovolání ve smyslu § 265b odst. 1, 2 tr. ř. (srov. bod 33. výše), Nejvyšší soud pouze ve stručnosti shrnuje, že soudy při zjišťování skutkového stavu věci v tomto bodě vycházely nejen z vyúčtování obchodní společnosti T-Mobile Czech Republic, a. s., na které odkazuje obviněný ve svém dovolání, nýbrž také z dalších důkazních prostředků, mimo jiné z přehledu telefonních čísel a jejich uživatelů doloženého spoluobviněným J. S., z něhož vyplynulo, že telefonní čísla XY a XY používaly právě O. V. a V. V. Že nešlo o zaměstnankyně obchodní společnosti B. Z., soudy zjistily ze sdělení Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo a také z přehledu zaměstnanců této obchodní společnosti. Podle Nejvyššího soudu mají uvedená skutková zjištění soudů potřebnou oporu v obsahu provedených důkazů a při jejich logickém zhodnocení z nich jednoznačně vyplývají. V podrobnostech proto lze odkázat na odůvodnění rozsudku soudů prvního a druhého stupně (zejména body 37., 47. a 48. rozsudku soudu prvního stupně a bod 24. napadeného rozsudku vrchního soudu).

52. Žádnou relevanci nelze přiznat ani námitce vytýkající nesprávné určení výše škody způsobené nevěrnou správou majetku svěřeného obviněnému, za kterou on sám považuje toliko částku odpovídající ceně hovorů uskutečněných nad rámec paušální platby za telefonní karty. Jak správně poznamenala i státní zástupkyně ve vyjádření k dovolání obviněného, škodou jsou v tomto případě veškeré náklady, které obchodní společnost B. Z. vynaložila na provoz SIM karet rodinných příslušníků obviněného, neboť tyto nebyly využívány ve prospěch poškozené obchodní společnosti, tedy ani pro účely jejího provozu či v souvislosti s ním. Skutečnost, zda šlo o platbu paušální či o platbu nad její rámec, nemá v tomto ohledu žádnou relevanci, naopak se jeví nelogická. Pokud totiž obchodní společnost nepotřebovala ke svému podnikání sporné telefonní karty, což je evidentní z toho, že je pro vlastní prospěch využívaly členky rodiny obviněného, vynakládala by tedy nadbytečné výdaje již jen ve výši odpovídající paušální úhradě za obě karty. Stejně tak není významné, zda byl obviněný oprávněn uzavřít smlouvu s obchodní společností T-Mobile Czech Republic, a. s. Uzavření smlouvy s poskytovatelem telekomunikačních služeb přímo obviněným totiž není nezbytným předpokladem pro to, aby následně poskytl předmětné SIM karty svým rodinným příslušníkům. Z hlediska jeho trestní odpovědnosti je významné, že věděl o tom, že uvedené telefonní karty jsou nedůvodně placeny z majetku poškozené obchodní

společnosti, který byl povinen spravovat a opatrovat ve smyslu § 301 a 302 zákoníku práce, jak je mu ostatně vytýkáno ve výroku o vině pod bodem 6. odsuzujícího rozsudku. Okolnost, zda obviněný sám uzavřel předmětnou smlouvu či nikoli, proto není z hlediska naplnění znaků skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku rozhodnou.

V.

Závěrečné shrnutí

53. Na základě všech shora uvedených skutečností Nejvyšší soud na podkladě trestního spisu odmítl dovolání obviněných K. V. a V. V. jako zjevně neopodstatněná podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., aniž by podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí nebo jemu předcházejícího řízení. Nejvyšší soud tak mohl učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

54. K žádosti obviněných o odložení výkonu trestu odnětí svobody, resp. povinnosti k náhradě škody, Nejvyšší soud podotýká, že jde toliko o podnět, nikoli návrh, o němž by bylo nutno učinit formální rozhodnutí. Takový návrh na odklad nebo přerušení výkonu rozhodnutí může podat pouze předseda senátu soudu prvního stupně (srov. § 265h odst. 3 tr. ř.). Nejvyšší soud nicméně s ohledem na posouzení obou podaných dovolání a způsob rozhodnutí o nich neshledal důvody pro odklad výkonu napadeného rozhodnutí. Za této situace nebylo potřeba o předmětném podnětu obviněných rozhodovat samostatným negativním výrokem.

č. 29

O povinnosti obviněného nahradit náklady řízení spojené s účastí poškozeného v trestním řízení podle § 154 odst. 1 tr. ř. nelze v případě, že jde o pohledávku, která má být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou, rozhodnout po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku [§ 140b zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů]. Při rozhodování o povinnosti obviněného nahradit takové náklady řízení po pominutí

účinků rozhodnutí o úpadku musí soudy zkoumat, zda nebyly splněny podmínky osvobození od jejich placení podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona.

Náklady trestního řízení

§ 154 odst. 1 tr. ř.

č. 29

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2023, sp. zn. 5 Tz 4/2023, ECLI:CZ:NS:2023:5.TZ.4.2023.1

Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 10. 2019, sp. zn. 8 To 365/2019, kterým byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta stížnost obviněného T. H. proti usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 2 T 178/2017, a pravomocnými výroky pod body I. a III. usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 2 T 178/2017, kterými byla podle § 154 odst. 1 tr. ř. obviněnému uložena povinnost nahradit poškozeným náklady potřebné k účelnému uplatnění jejich nároku na náhradu škody, byl porušen zákon v neprospěch obviněného T. H. v ustanoveních § 148 odst. 1 tr. ř. a § 154 odst. 1 a § 155 odst. 4 tr. ř. ve spojení s § 140b zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, proto usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 10. 2019, č. j. 8 To 365/2019-2036, a usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 3. 9. 2019, č. j. 2 T 178/2017-2013, ve výrocích pod body I. a III. zrušil, a rovněž i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a Okresnímu soudu v Břeclavi přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Okresního soudu v Břeclavi ze dne 3. 9. 2019, č. j. 2 T 178/2017-2013, bylo rozhodnuto o návrzích poškozených T. t., a. s., (dále jen „T. t.“), a P. P., s. r. o., (dále jen „P. P.“), tak že podle § 154 odst. 1 tr. ř. uložil soud prvního stupně obviněnému T. H. povinnost nahradit poškozené T. t. náklady potřebné k účelnému uplatnění jejího nároku na náhradu škody v celkové výši 153 374,76 Kč (výrok I.), podle § 154 odst. 1 ve zbývající části v rozsahu 13 261,60 Kč návrh této poškozené zamítl (výrok II.), podle § 154 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému T. H. povinnost nahradit poškozené P. P. náklady potřebné k účelnému uplatnění jejího nároku na náhradu škody v celkové výši 8 460 Kč (výrok III.). Usnesení nabylo ve výrocích I. a III. právní moc dne 15. 10. 2019 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 10. 2019, č. j. 8 To 365/2019-2036. Stížnostní soud tímto usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost obviněného proti shora uvedenému usnesení soudu prvního stupně ohledně výroků I. a III.

č. 29

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

2. Ministr spravedlnosti podal ve prospěch obviněného T. H. stížnost pro porušení zákona proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 10. 2019, č. j. 8 To 365/2019-2036, a proti výrokům pod body I. a III. usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 3. 9. 2019, č. j. 2 T 178/20172013.

3. Ministr spravedlnosti vyjádřil přesvědčení, že stížnostní soud pochybil, pokud souhlasil s rozhodnutím soudu prvního stupně, že poškozeným měl být přiznán nárok na náhradu nákladů řízení podle § 154 odst. 1 tr. ř. Zamítnutí stížnosti obviněného proti takovému usnesení proto považoval za nesprávné. Svůj názor ministr spravedlnosti odůvodnil tím, že přiznání tohoto nároku podle § 154 odst. 1 tr. ř. bránila zákonná překážka, konkrétně ustanovení § 140b zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „insolvenční zákon“ nebo jen „IZ“), neboť s obviněným

T. H. bylo insolvenční řízení zahájeno dne 12. 6. 2019, přičemž o úpadku tohoto obviněného bylo rozhodnuto dne 19. 6. 2019.

4. Ministr spravedlnosti upozornil na nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3523/16, týkající se problematiky přednostního použití insolvenčního zákona. V tomto rozhodnutí Ústavní soud potvrdil, že po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku nelze obviněnému uložit povinnost k náhradě škody podle § 228 odst. 1 tr. ř. K tomu ministr spravedlnosti odkázal také na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 2019, sp. zn. 7 Tz 83/2019, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2018, sp. zn. 6 To 14/2018, a další.

č. 29

5. Podle názoru ministra spravedlnosti je nutno tyto závěry z výše uvedené judikatury ohledně nároku na náhradu škody analogicky uplatnit i v rámci ustanovení o náhradě nákladů spojených s účastí poškozeného v trestním řízení podle § 154 odst. 1 tr. ř. V posuzovaném případě tak soudy nižších stupňů měly zohlednit speciální ustanovení jiných procesních předpisů jako *lex specialis*. V době rozhodování soudu prvního stupně o nárocích poškozených podle § 154 odst. 1 tr. ř. dne 3. 9. 2019 byl obviněný již v úpadku, proto měly být tyto nároky poškozených za dané situace zamítnuty, resp. krajský soud měl na základě podané stížnosti obviněného zrušit rozhodnutí soudu prvního stupně, neboť insolvenční řízení nebylo doposud skončeno.

6. Ministr spravedlnosti proto Nejvyššímu soudu navrhl, aby podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 10. 2019, č. j. 8 To 365/20192036, a usnesením Okresního soudu v Břeclavi ze dne 3. 9. 2019, sp. zn. 2 T 178/2017, ve výrocích I. a III., byl porušen zákon v neprospěch obviněného T. H. v ustanoveních § 148 odst. 1 tr. ř. a § 154 odst. 1 tr. ř. ve spojení s § 140b IZ, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadená rozhodnutí v tomto rozsahu a všechna další rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Břeclavi věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout, případně aby Nejvyšší soud postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

7. Opis stížnosti pro porušení zákona byl zaslán Nejvyššímu státnímu zastupitelství, obviněnému a poškozeným k vyjádření. Svého oprávnění využil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který souhlasil s podanou stížností pro porušení zákona, stejně tak s návrhem ministra spravedlnosti na rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci. Souhlasil také s rozhodnutím v neveřejném zasedání rovněž i v případě jiného než navrhovaného rozhodnutí.

8. Ke stížnosti pro porušení zákona se prostřednictvím svého obhájce vyjádřil též obviněný. Uvedl, že podal podnět k podání stížnosti pro porušení zákona ministru spravedlnosti. S touto podanou stížností se tak ztotožňuje a dále rozvedl své argumenty, jež byly v podstatě shodné jako v podané stížnosti pro porušení zákona. Zdůraznil, že o povinnosti obviněného uhradit poškozeným náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody přibráním zmocněnce se rozhoduje v adhezním řízení, jehož výsledkem je svou povahou občanskoprávní rozhodnutí o peněžní náhradě. Jedná se tak o rozhodnutí, které se přímo dotýká majetkové podstaty dlužníka (obviněného), jehož vydání brání § 140b IZ. Souhlasil tak s návrhem na zrušení napadených rozhodnutí.

III.

Posouzení důvodnosti stížnosti pro porušení zákona

9. Nejvyšší soud shledal stížnost pro porušení zákona podle § 266 odst. 1 tr. ř. přípustnou, a z jejího podnětu pak přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost napadených rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených ve stížnosti pro porušení zákona, jakož i řízení předcházející napadané části rozhodnutí. Nejvyšší soud přitom dospěl k závěru, že podaná stížnost pro porušení zákona je důvodná a že napadeným usnesením Krajského soudu v Brně a usnesením Okresního soudu v Břeclavi ve výroku I. a III. byl porušen zákon v neprospěch obviněného T. H.

10. Na tomto místě Nejvyšší soud připomíná, že Okresní soudu v Břeclavi rozhodl usnesením ze dne 3. 9. 2019, č. j. 2 T 178/2017-2013, o návrzích poškozených na náhradu nákladů spojených s účastí v trestním řízení podle § 154 odst. 1 tr. ř., podaných ve lhůtě podle § 155 odst. 4 tr. ř. Okresní soud v Břeclavi, jde-li o náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatnění majetkového nároku poškozených v adhezním řízení, podle § 154 odst. 1

tr. ř. částečně vyhověl návrhu poškozené obchodní společnosti T. t. (výrok pod bodem I.) a zcela vyhověl návrhu poškozené obchodní společnosti P. P. (výrok pod bodem III.) a zavázal obviněného T. H. k zaplacení shora uvedených částek těmto poškozeným. Proti těmto výrokům (pod body I. a III. uvedeného usnesení) podal obviněný stížnost, o které rozhodl Krajský soud v Brně usnesením ze dne 15. 10. 2019, č. j. 8 To 365/2019-2036, tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl. Soudy nižších stupňů přitom odůvodnily svá rozhodnutí tím, že obviněný byl v dané věci uznán vinným (označenými trestnými krádeže a poškození věřitele), byl mu uložen trest a poškozeným byl podle § 228 odst. 1 tr. ř. zčásti přiznán nárok na náhradu škody (se zbytkem svého nároku byly poškozené obchodní společnosti odkázány podle § 229 odst. 2 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních). Proto byly podle soudů nižších stupňů splněny podmínky § 154 odst. 1 tr. ř. pro přiznání povinnosti obviněného nahradit poškozeným náklady spojené s účastí poškozených v trestním řízení (potřebné k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody v trestním řízení), včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce. Jsou-li podle soudu druhého stupně splněny podmínky pro postup podle § 154 odst. 1 tr. ř., musí být obviněnému uložena povinnost nahradit poškozeným účelně vynaložené náklady na uplatnění nároku na náhradu škody v adhezním řízení bez ohledu na to, zda v době rozhodnutí trestních soudů o náhradě nákladů řízení probíhá proti obviněnému insolvenční řízení a zda v něm byl zjištěn úpadek obviněného či nikoliv.

11. Nejvyšší soud z veřejně přístupného insolvenčního rejstříku zjistil detaily insolvenčního řízení ve věci úpadce T. H. vedeného u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. KSBR 54 INS XY. Dne 12. 6. 2019 došlo k zahájení insolvenčního řízení proti obviněnému T. H. a věřitelé byli vyzváni k podání přihlášek svých pohledávek. Dne 19. 6. 2019 bylo vydáno usnesení o zjištění úpadku dlužníka T. H., bylo (mimo jiné) povoleno řešení úpadku formou oddlužení. Toto insolvenční řízení nebylo dosud skončeno.

12. Předně je třeba připomenout relevantní ustanovení, jichž se stěžovatel i obviněný dovolávali.

13. Pokud byl poškozenému alespoň zčásti přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, je podle § 154 odst. 1 tr. ř. odsouzený, jemuž byla povinnost

k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení uložena, povinen nahradit poškozenému též náklady potřebné k účelnému uplatnění tohoto nároku v trestním řízení, včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce.

14. S rozhodnutím o úpadku insolvenční zákon spojuje řadu účinků, a to i vůči jiným řízením, jež se dotýkají majetkové podstaty dlužníka (§ 140 a násl. IZ). Účinky rozhodnutí o úpadku nastávají okamžikem jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku (§ 140a odst. 1 věta první IZ). V § 140b IZ je upraven zákaz vydání rozhodnutí následovně. Nejde-li o řízení uvedená v § 140a IZ, nelze v jiných soudních nebo rozhodčích řízeních po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, rozhodnout o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170 IZ); to neplatí, jde-li o pohledávky věřitelů na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka. K rozhodnutím vydaným v rozporu s tímto zákazem se v insolvenčním řízení nepřihlíží.

15. Určité výkladové spory i problémy v aplikační praxi vyvolávalo zpočátku ustanovení § 140b IZ ohledně jeho aplikovatelnosti vůči úpadci při rozhodování jednak o nárocích poškozených na náhradu škody, nemajetkové újmy či na vydání bezdůvodného obohacení v trestním řízení a na ukládání majetkových sankcí takovým obviněným (nyní je stěžovatelem předestřen nový problém rozhodování o nárocích poškozených na náhradu nákladů řízení po pravomocném rozhodnutí ve věci samé). Ke zmíněné problematice je možno odkázat na odbornou literaturu – srov. především PÚRY, F. Některé souvislosti trestního a insolvenčního práva v aktuální rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 5, str. 49 a násl.; dále srov. též KRUPIČKA, J. Uspokojování pohledávek a majetkové dispozice při střetu insolvenčního a trestního řízení. *Soudce*, 2019, č. 5, s. 44 a násl. Ustálily se již názory, že zásadně není možno poškozenému přiznat v adhezním řízení nárok na náhradu škody, ačkoliv byl řádně a včas podle trestního řádu uplatněn, pokud bylo předtím zahájeno insolvenční řízení ve věci obviněného, bylo rozhodnuto o jeho úpadku

a účinky tohoto rozhodnutí v době rozhodování v trestní věci stále trvaly, pokud nebyl v trestním řízení zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka (obviněného) ve smyslu § 47 tr. ř. (věta za středníkem § 140b IZ). Z aplikační praxe je možno odkázat např. na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 2019, sp. zn. 7 Tz 83/2019, nebo ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 4 Tz 37/2021, za stávající úpravy (po vložení § 140b IZ do insolvenčního zákona – viz níže) lze navázat i na starší judikaturu vztahující se k předchozímu zákonu č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, konkrétně jeho § 14 odst. 1 písm. c), zejména pak na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 8. 2002, sp. zn. 4 Tz 41/2002, uveřejněný pod č. 20/2003 Sb. rozh. tr.

č. 29

16. Uvedené názory žádal stěžovatel uplatnit i na rozhodování o nákladech poškozeného spojených s účastí poškozeného v trestním řízení ve smyslu § 154 tr. ř., což předtím neakceptovaly soudy nižších stupňů v dané věci, neboť vycházely z toho, že postup podle uvedeného ustanovení je obligatorní a nebrání mu ani úprava obsažená v insolvenčním zákoně.

17. Obecně je k tomu možno uvést, že základním procesním předpisem pro postup soudů v trestním řízení je trestní řád, což platí také pro adhezní řízení, ve kterém soud rozhoduje o civilním nároku poškozeného na peněžité plnění z titulu odpovědnosti za škodu, nemajetkovou újmu, resp. bezdůvodné obohacení, způsobené mu trestným činem, jakož i o nákladech spojených s účastí poškozeného na takovém trestním řízení. Trestní řízení tak zde v tomto ohledu supluje řízení ve věcech občanskoprávních, rozhoduje se přitom podle norem civilního hmotného práva, nejčastěji podle občanského zákoníku, zákoníku práce nebo jiných právních předpisů (např. autorského zákona). Z této zvláštní povahy rozhodování o civilních nárocích poškozených v trestním řízení plynou též zvláštní konsekvence pro rozhodování v případech, kdy je obviněný coby povinný v úpadku a není schopen uspokojit pohledávky všech svých věřitelů. Proto je nezbytné zohlednit také speciální ustanovení jiných procesních předpisů stanovujících zvláštní režim pro takové specifické situace. Tímto speciálním předpisem ve vztahu k trestnímu řádu je v naznačených situacích insolvenční zákon, jak konstatoval při jiné příležitosti i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 20. 7. 2017, sp. zn. I. ÚS 3523/16, publikovaném ve svazku 85 pod č. 105/2017 na str. 729 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu.

18. Po zahájení insolvenčního řízení se totiž aktivují zvláštní pravidla sledující zájem na efektivním uspořádání majetkových poměrů úpadce (přičemž je lhostejné, zda současně trestně stíhaného či nikoli) tak, aby pokud možno došlo k uspokojení všech věřitelů, a to alespoň zčásti, poměrně a rovnoměrně (při případném současném zohlednění zvláštních pravidel upřednostnění některých pohledávek z důležitých důvodů uznaných zákonodárcem), jak vyplývá z insolvenčního zákona. Aby k takovému efektivnímu uspořádání majetkových poměrů vůbec mohlo dojít, je třeba vypořádávat pohledávky k určitému datu a zakázat vytváření a přidávání stále nových pohledávek, které by měly být uspokojeny v insolvenčním řízení, v procesu vypořádávání majetkových poměrů úpadce. Proto zákonodárce novelizací provedenou zákonem č. 294/2013 Sb. vložil do insolvenčního zákona mimo jiné i ustanovení § 140a a § 140b IZ, kterými znemožnil vytváření nových exekučních titulů v průběhu insolvenčního řízení vůči úpadci (jednak tím, že běžná civilní řízení se přerušují, jednak tím, že v řízení, které se nepřerušuje, jako např. trestní řízení, se zásadně zapovídá rozhodnout o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty).

19. Řešení dlužníkovy úpadku ve zvláštním soudním řízení se zvláštními pravidly je nezbytné proto, že v krizové úpadkové situaci nelze porušení práv či neplnění povinností ze strany úpadce postihnout standardními procesními prostředky. Jinak by při mnohosti dlužníkových závazků a nedostatku prostředků k jejich krytí byli použitím obvyklých právních prostředků někteří věřitelé vůči ostatním zvýhodněni, např. proto, že splatnost jejich pohledávek nastává dříve. Cílem řešení úpadku zvláštní právní úpravou je vyloučit preference věřitelů, pokud nejsou věcně odůvodněny jejich postavením nebo povahou jejich pohledávky. Výsledkem takového zvláštního řízení je mnohostranné spravedlivé uspořádání, při němž lze vzít v úvahu i další aspekty, např. sociální aspekty ve vztahu k úpadci. Řešení úpadku proto nemůže být pouze dvoustrannou záležitostí a nemůže fungovat např. jako alternativa postupu při vymáhání pohledávek ve dvoustranných sporech (viz důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu). Z uvedeného je zřejmý úmysl zákonodárce upřednostnit insolvenční řízení jako prostředek generálního vyřešení vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli před individuálním uplatňováním pohledávek v nalézacím, příp. exekučním řízení.

20. Platí-li shora uvedené myšlenky pro rozhodnutí ve věci samé, tedy o samotném nároku (o jeho základu i výši), tím spíše to musí platit i pro rozhodování o navazujícím nároku na náhradu nákladů řízení spojených s uplatněním nároku. Takový nárok má totiž akcesorickou povahu a civilistická judikatura jej proto důvodně považuje za příslušenství pohledávky, které sídlí její osud, jak bude rozvedeno níže.

21. V posuzované věci nedošlo k porušení ustanovení § 140b IZ při rozhodování o samotném uplatněném nároku poškozených na náhradu škody způsobené trestným činem podle § 43 odst. 1, 3 tr. ř., neboť ani při rozhodnutí soudem prvního stupně, ani při rozhodnutí soudem druhého stupně ve věci samé (tj. v řízení o vině, trestu a nároku na náhradu škody) neprobíhalo insolvenční řízení ve věci obviněného. Ve věci samé v řízení o odvolání totiž rozhodoval Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 6. 9. 2018, č. j. 7 To 166/2018-1936, tehdy nebylo ještě insolvenční řízení ve věci obviněného ani zahájeno, natož aby bylo rozhodnuto o úpadku. Jak bylo uvedeno shora, k zahájení insolvenčního řízení ve věci obviněného došlo až dne 12. 6. 2019 a o úpadku rozhodl Krajský soud v Brně usnesením ze dne 19. 6. 2019, č. j. KSBR 54 INS XY, jímž současně mimo jiné rozhodl o řešení úpadku oddlužením, ustanovil insolvenčního správce Insolvenční servis, v. o. s., a vyzval věřitele, aby nejpozději ve lhůtě 2 měsíců od zveřejnění usnesení přihlásili své pohledávky s tím, že k později přihlášeným pohledávkám nebude insolvenční soud přihlížet a nebudou v insolvenčním řízení uspokojovány. Okamžikem zveřejnění tohoto usnesení v insolvenčním rejstříku, k němuž došlo týž den (19. 6. 2019), tak měly nastat účinky mimo jiné též uvedené v § 140b IZ. Jen pro úplnost se uvádí, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 5. 3. 2020, č. j. KSBR 54 INS XY, bylo mimo jiné rozhodnuto, že se schvaluje oddlužení obviněného T. H. plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

22. Přes výše uvedené, že po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku platil obecný zákaz vyplývající z § 140b IZ rozhodnout o pohledávkách, které mají být uplatněny v insolvenčním řízení přihláškou, rozhodl Okresní soud v Břeclavi usnesením ze dne 3. 9. 2019, č. j. 2 T 178/2017-2013, o povinnosti obviněného T. H. nahradit označeným poškozeným náklady řízení (viz výše), jakož i po něm Krajský soud v Brně usnesením ze dne 15. 10. 2019, č. j. 8 To 365/2019-2036, o zamítnutí stížnosti obviněného proti uvedenému usnesení soudu prvního stupně. Uvedená rozhodnutí přitom zjevně

navazují na předchozí řízení ve věci samé, v němž bylo též rozhodováno o nárocích poškozených na náhradu škody. Podmínkou přiznání nároku na náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatnění takového nároku na náhradu škody podle § 154 odst. 1 tr. ř. (dále též jen nárok na náhradu nákladů) je právě jeho alespoň z části úspěšné uplatnění, tj. soud musel předtím v řízení ve věci samé alespoň zčásti přiznat nárok na náhradu škody (resp. nemajetkové újmy či nárok na vydání bezdůvodného obohacení). I v tom lze spatřovat významnou provázanost a svým způsobem akcesoritu nároku na náhradu nákladů řízení, o němž se rozhoduje jen na návrh poškozeného, a to po právní moci rozsudku (§ 155 odst. 4 tr. ř.), kterým byl poškozenému alespoň zčásti přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení (dále též jen majetkový nárok).

23. Dále je třeba upozornit na bohatou, ustálenou a publikovanou judikaturu Nejvyššího soudu v insolvenčních věcech, kterou nezohlednil ani stěžovatel ve svém mimořádném opravném prostředku a podle které se nárok na náhradu nákladů řízení považuje za příslušenství pohledávky (tj. majetkového nároku), jež sdílí její osud. Tak to konstatoval Nejvyšší soud v řadě svých publikovaných i nepublikovaných rozhodnutí – srov. zejména rozhodnutí pod č. 85/2015, č. 83/2016 či č. 43/2020 Sb. rozh. obč. Příslušenství pohledávky (jistiny) tvořené soudně přiznanou náhradou nákladů řízení zásadně sdílí (co do pořadí, v jakém se uspokojuje) osud pohledávky (jistiny), bez zřetele k tomu, že takové příslušenství mohlo vzniknout (vzniklo) až právní mocí soudní rozhodnutí, kterým byla přiznána náhrada nákladů řízení (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, sp. zn. 29 NSČR 54/2016). Zároveň platí, že před právní mocí rozhodnutí, kterým soud přizná účastníku občanského soudního řízení nárok na náhradu nákladů řízení (tj. před okamžikem vzniku nároku na náhradu nákladů řízení, neboť ten vzniká až s právní mocí takového rozhodnutí), nelze takový nárok přihlásit do insolvenčního řízení ani jako pohledávku vázanou na splnění odkládací podmínky; na příslušenství pohledávky, která je nebo měla být přihlášena do insolvenčního řízení, se vztahuje osvobození podle § 414 odst. 1 IZ bez zřetele k tomu, že jde o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů řízení vedeného o pohledávce za trvání oddlužení u nalézacího soudu, přiznaným věřiteli v době, kdy jej již nelze přihlásit do insolvenčního řízení (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Icd0 62/2014, uveřejněný pod č. 85/2015

Sb. rozh. tr.). To doplnil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 30. 11. 2015, sp. zn. 29 NSCR 110/2015, uveřejněném pod č. 83/2016 Sb. rozh. obč., podle něž u pohledávky (jistiny), která vznikla před zahájením insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, nelze považovat příslušenství pohledávky tvořené soudem přiznanou náhradou nákladů řízení za peněžitý závazek, který dlužníku vznikl až po schválení oddlužení [§ 418 odst. 1 písm. c) IZ], ani za pohledávku vzniklou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení (§ 409 odst. 2 IZ), bez zřetele k tomu, že toto příslušenství vzniklo (právní mocí soudního rozhodnutí) po schválení oddlužení. Uvedený přístup se nemění ani v případech přerušovaných civilních řízení v důsledku postupu podle § 140a odst. 1 IZ, v nichž dojde ke zpětvzetí žaloby a s tím spojeného rozhodnutí o zastavení řízení spojeného s akcesorickým výrokem o nákladech řízení – viz k tomu více v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2019, sp. zn. 29 Cdo 4524/2017, uveřejněném pod č. 43/2020 Sb. rozh. obč.

24. I z důvodů zmíněné závislosti nároku na náhradu nákladů řízení na rozhodnutí o majetkovém nároku je možno vycházet ze shora uvedené judikatury týkající se rozhodnutí o nákladech řízení učiněného v občanskoprávním řízení i pro účely rozhodnutí o nákladech řízení poškozeného v trestním řízení ve smyslu § 154 tr. ř. Z této judikatury přitom jednoznačně vyplývá, že rozhodnutí o nákladech má vždy akcesorickou povahu, že sdílí osud hlavní pohledávky (jistiny), tj. přiznaného nároku na náhradu škodu nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Zásadně je třeba takový nárok přihlásit spolu s hlavní pohledávkou (jistinou), přičemž tento nárok na náhradu nákladů řízení musí být v takovém okamžiku již pravomocně přiznán rozhodnutím soudu, neboť teprve tehdy vzniká (jde tak o konstitutivní rozhodnutí – stejně to platí pro civilní i trestní řízení). Právní moci takové rozhodnutí ovšem musí nabýt dříve, než věřitel nárok na náhradu nákladů řízení přihlásí do insolvenčního řízení, protože není možno vázat přihlášku na odkládací podmínku. V civilním řízení je snad jen poněkud rozdíl v tom směru, že o nákladech řízení se standardně rozhoduje spolu s rozhodnutím ve věci samé, naproti tomu v trestním řízení se tak činí až po pravomocném rozhodnutí ve věci samé (v rámci tzv. postagendy), čímž se zvětšuje časový prostor, v němž může dojít k zahájení insolvenčního řízení a rozhodnutí o úpadku (na samotnou podstatu nároku na náhradu nákladů řízení to ovšem vliv nemá).

25. Je tak třeba vycházet ze zmíněné judikatury Nejvyššího soudu týkající se rozhodnutí o nákladech řízení v občanskoprávním řízení, protože není zvláštního důvodu, aby tomu bylo v trestním řízení jinak. Také rozhodnutí o nákladech řízení spojených s účastí poškozeného v trestním řízení podle § 154 odst. 1 tr. ř. je tedy rozhodnutím o příslušenství pohledávky (jistiny), o níž bylo předtím rozhodnuto ve věci samé. Osud příslušenství musí v insolvenčním řízení sdílet osud jistiny, zároveň není možno ani s odkládací podmínkou přihlásit do insolvenčního řízení ještě pravomocně nepřiznaný nárok na náhradu řízení. Tímto rozhodnutím přitom není řešeno možné přiznání nákladů řízení podle § 154 odst. 2 a 3 tr. ř.

26. Upozornit je třeba též na to, že na příslušenství pohledávky, která je nebo měla být přihlášena do insolvenčního řízení, se vztahuje osvobození podle § 414 odst. 1 IZ bez zřetele k tomu, že jde o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů řízení vedeného o pohledávce za trvání oddlužení u soudu prvního stupně, přiznaným věřiteli v době, kdy jej již nelze přihlásit do insolvenčního řízení.

27. Zároveň by měl platit i zákaz učinit rozhodnutí, které založí pohledávku z titulu náhrady nákladů řízení, v době, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku. Je totiž nutné respektovat ustanovení § 140b IZ, neboť insolvenční zákon je *lex specialis* k trestnímu řádu. Okresní soud v Břeclavi tuto uzávěru obsaženou v insolvenčním zákoně nerespektoval, nezohlednil ji ani stížnostní soud, tedy Krajský soud v Brně. Přitom je zřejmé, že soudy svým postupem založily (konstituovaly) peněžitou pohledávku, která by jinak spolu s pohledávkou hlavní (jistinou) měla být uplatněna v insolvenčním řízení přihláškou. Pokud však takové rozhodnutí nenabylo právní moci dříve, než uplynula lhůta pro podání přihlášek (zde dokonce ani nebylo vydáno), není možno nárok na náhradu nákladů řízení uplatnit. Také ohledně nároku na náhradu nákladů by mělo platit, že jako příslušenství sdílí osud s jistinou (majetkovým nárokem poškozeného), tedy se na něj vztahuje osvobození podle § 414 odst. 1 IZ pro případ řešení úpadku oddlužením (jako tomu je v případě obviněného T. H.), tedy splní-li dlužník řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení a zároveň dlužníka osvobodí od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny.

28. Z uvedeného vyplývá, že Okresní soud v Břeclavi a Krajský soud v Brně svými rozhodnutími o povinnosti obviněného T. H. nahradit náklady řízení spojené s účastí poškozeného v trestním řízení podle § 154 odst. 1 tr. ř. porušily zákon v ustanovení § 140b IZ, pokud nerespektovaly z něj plynoucí zákaz učinit rozhodnutí o pohledávce týkající se majetkové podstaty, která měla být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou. Po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku je totiž takové rozhodnutí nepřipustné. Soudy tak budou muset s takovým rozhodováním o nárocích poškozených na náhradu nákladů řízení spojených s jejich účastí v trestním řízení vyčkat, dokud uvedené účinky rozhodnutí o úpadku obviněného nepominou, přičemž navíc budou muset poté zkoumat, zda nebyly splněny podmínky osvobození podle § 414 odst. 1 IZ, tedy zda obviněný nebyl v insolvenčním řízení od takové pohledávky, která jako příslušenství sdílí osud jistiny (tj. majetkového nároku na náhradu škody), osvobozen.

IV.

Závěrečné shrnutí

29. Nejvyšší soud proto na podkladě stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 10. 2019, č. j. 8 To 365/2019-2036, kterým byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta stížnost obviněného T. H. proti usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 3. 9. 2019, č. j. 2 T 178/2017-2013, jakož i jeho výroky pod body I. a III., kterými byla podle § 154 odst. 1 tr. ř. obviněnému uložena povinnost nahradit poškozeným náklady potřebné k účelnému uplatnění jejich nároku na náhradu škody, byl v ustanoveních § 148 odst. 1, § 154 odst. 1 a § 155 odst. 4 tr. ř. ve spojení s § 140b IZ porušen zákon v neprospěch obviněného T. H.

30. Nejvyšší soud z uvedeného důvodu podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení soudu druhého stupně, jakož i usnesení soudu prvního stupně ve výrocích pod body I. a III. Nejvyšší soud zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené výroky, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

31. Podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Nejvyšší soud Okresnímu soudu v Břeclavi, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

32. Okresní soud v Břeclavi je při dalším rozhodování vázán právním názorem Nejvyššího soudu uvedeným v tomto rozsudku (§ 270 odst. 4 tr. ř.). Zároveň je třeba upozornit, že bylo konstatováno porušení zákona v neprospěch obviněného, a proto v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 273 tr. ř.), a to ani kdyby byly zjištěny nové skutečnosti jinak odůvodňující navýšení nároků poškozených. Bude na soudu prvního stupně, aby se věcí znovu zabýval a zvolil správný právní postup, jak byl nastíněn shora.

33. Za splnění podmínek § 274 odst. 3 písm. a), odst. 5 tr. ř. (a to ve znění zákona č. 418/2021 Sb., účinného od 8. 12. 2021) rozhodoval Nejvyšší soud v neveřejném zasedání.

č. 30

č. 30

Jako protiprávní může být posouzeno i jednání, kterým pachatel sice uplatňuje své subjektivní právo, avšak zjevně jej zneužívá k účelu, k němuž neslouží (§ 2 odst. 3 a § 8 o. z., § 6 o. s. ř.). Spočívá-li takové jednání pachatele v podávání občanskoprávních žalob proti zájmům poškozených s cílem je donutit, aby mu proti své vůli za cenu pro ně nevýhodnou prodali jejich nemovitou věc, může jít o pohrůžku jinou těžkou újmou ve smyslu § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

Protiprávnost, Vydírání

§ 13 odst. 1 tr. zákoníku, § 175 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 7 Tdo 90/2023, ECLI:CZ:NS:2023:7.TDO.90.2023.1

Nevyšší soud odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. dovolání obviněného A. R. podané proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 9. 2022, sp. zn. 7 To 389/2021, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 2 T 43/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 21. 7. 2021, č. j. 2 T 43/2021-574, byla obviněná A. R. uznána vinnou přečinem vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, za který byla odsouzena k trestu odnětí svobody ve výměře osmnácti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání třiceti šesti měsíců. Podle § 48 odst. 4 písm. f) tr. zákoníku bylo obviněné uloženo, aby se během výkonu tohoto trestu zdržela neoprávněných zásahů do práv a právem chráněných zájmů poškozených.

2. Uvedeného přečinu se podle zjištění soudu prvního stupně obviněná dopustila v podstatě tím, že v době od 16. 11. 2016 do dne 3. 12. 2020, kdy jí bylo sděleno obvinění, na různých místech, a to i v Praze 8, psychickým nátlakem nutila poškozené seniory E. H. a D. H., aby jí za pro ně nevýhodných podmínek a proti jejich vůli prodali jejich nemovitost, chalupu s pozemky v obci XY, okres Klatovy, kterou v předchozí době od 14. 9. 2016 nabízeli k prodeji z důvodu vyššího věku, neboť je již vysilovalo o nemovitost pečovat, prostřednictvím realitní kanceláře M. – R./I., s. r. o., v obci XY, za částku 3 700 000 Kč, obviněná o tuto nemovitost projevila zájem za kupní cenu 3 456 000 Kč, do nemovitosti bez předchozího souhlasu poškozených nastěhovala movité věci, aniž však podepsala rezervační smlouvu, přestože k tomu byla realitní kancelář vyzývána, opakovaně se nedostavovala k notáři k podpisu kupní smlouvy, kde před podpisem měla poškozeným prokázat, že disponuje finančními prostředky na úhradu kupní ceny, načež poškození dne 14. 11. 2016 realitní kanceláři dali pokyn, aby dále již s obviněnou pro ztrátu důvěry o koupi nemovitosti nejednala, a realitní kancelář toto obviněné oznámila, obviněná dne 16. 11. 2016 podala u Okresního soudu v Klatovech, sp. zn. 7 C 249/2016, žalobu o nahrazení projevu vůle, podpisu kupní smlouvy za poškozené a téhož dne podala ke Katastrálnímu úřadu pro Plzeňský kraj, Katastrálnímu

úřadu v XY, žádost, aby byl soudní spor o nemovitost vyznačen v katastru nemovitostí, a tím poškozeným bránila, aby nemovitost prodali jiným zájemcům, poté poškozené krátce před nařízeným soudním jednáním dne 14. 3. 2017 navštívila v jejich bydlišti na adrese v XY a zde na poškozené čtyři hodiny činila nátlak, že jí musí nemovitost prodat za sníženou kupní cenu v částce 2 500 000 Kč, tedy o 956 000 Kč méně, než činila její údajná počáteční nabídka, jinak se s nimi bude soudit do konce jejich životů a i poté dále s jejich synem, s ultimátem do 20. 3. 2017, a když tito nadále nesouhlasili, k nařízeným soudním jednáním se nedostavovala a činila obstrukce, aby soudní řízení co nejdéle protahovala, a poté co Okresní soud v Klatovech vydal rozsudek ze dne 10. 5. 2018, sp. zn. 7 C 249/2016, jímž žalobu obviněné zamítl, a tento nabytí právní moci dne 28. 12. 2019 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 11. 2019, sp. zn. 56 Co 247/2018, zcela účelově podala dne 4. 11. 2019 totožnou žalobu k Obvodnímu soudu pro Prahu 1 a současně opětovně žádost katastrálnímu úřadu o vyznačení poznámky soudního řízení k uvedené nemovitosti, přičemž poté co Obvodní soud pro Prahu 1 rozhodl dne 28. 1. 2020 pod sp. zn. 13 C 239/2019 o zastavení řízení pro překážku věci pravomocně rozhodnuté, poškozené dne 20. 3. 2020 opět navštívila v místě jejich trvalého bydliště, kde jim před domem v XY zopakovala, že pokud jí nemovitost neprodají za kupní cenu 2 500 000 Kč, bude se s nimi soudit až do konce jejich života, poté dne 31. 3. 2020 podala do usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 odvolání, které odůvodnila po průtazích, nepřebírala poštu, až dne 23. 8. 2020, načež usnesení nabylo právní moci dne 16. 11. 2020 na základě usnesení Městského soudu v Praze, sp. zn. 68 Co 348/2020, a tímto mnohaletým účelovým nátlakem na poškozené seniory způsobila negativní dopad na jejich psychické zdraví, což se u poškozeného D. H. projevilo afektivní labilitou, především ve smyslu snížení nálady (depresivity), zvýšené úzkosti a obav, a u poškozené E. H. došlo k narušení psychiky s projevy spánku, změnou nálady ve smyslu až depresivní symptomatiky reaktivní, a dále somatizací, projevující se v poruchách zažívání, čímž zhoršila kvalitu jejich života.

3. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 7. 9. 2022, č. j. 7 To 389/2021-792, byl z podnětu odvolání obviněné podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušen pouze ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že byla obviněná při nezměněném výroku o vině přečinem vydírání podle § 175 odst. 1

tr. zákoníku a dále za sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku a přečin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 20. 4. 2022, sp. zn. 3 T 62/2020, odsouzena k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyřiceti měsíců. Podle § 48 odst. 4 písm. f) tr. zákoníku bylo obviněné uloženo, aby se během výkonu tohoto trestu zdržela neoprávněných zásahů do práv a právem chráněných zájmů poškozených. Podle § 82 odst. 3 tr. zákoníku byla obviněné uložena povinnost během zkušební doby podle svých sil nahradit způsobenou škodu. Podle § 67 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku byl obviněné dále uložena peněžitý trest v celkové výši 20 000 Kč, v počtu 100 denních sazeb ve výši 200 Kč. Podle § 68 odst. 5 tr. zákoníku bylo uloženo, že peněžitý trest bude zaplacen v měsíčních splátkách ve výši 2 000 Kč, splatných vždy do každého 20. dne v měsíci, a to pod ztrátou výhody splátek. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu, který byl obviněné uložen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 20. 4. 2022, sp. zn. 3 T 62/2020, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu. Jinak zůstal napadený rozsudek nezměněn.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podala obviněná prostřednictvím obhájce dovolání, které opřela o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. d), g) a h) tr. ř., neboť byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněné v hlavním líčení, rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění znaků trestného činu jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a napadený rozsudek (jakož i rozsudek soudu prvního stupně) spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

5. Obviněná namítala extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci. Podle jejího názoru nelze ze skutkové věty výroku o vině napadeného rozsudku dovodit naplnění znaků skutkové podstaty žalovaného trestného činu. Z popisu skutku je zřejmé, že vina obviněné byla spatřována v jednotlivých dílčích časově navazujících

jednáních či úkonech, které však samy o sobě a ani ve vzájemných souvislostech nevykazovaly znaky protiprávnosti. Stran neuzavření rezervační smlouvy akcentovala, že smlouva je projevem svobodné vůle všech smluvních stran a neakceptovala ji z legitimních důvodů, neboť byla práva a povinnosti smluvních stran ve značném nepoměru. Primárně pak usilovala o uzavření kupní smlouvy a byla nakloněna uzavření písemné smlouvy o smlouvě budoucí, což je patrné z e-mailové korespondence. Svůj vážný zájem o koupi nemovitosti stvrdila úhradou zálohy na kupní cenu ve výši 130 000 Kč. Dále v rozporu s tím, co je uvedeno v popisu skutku, byl předchozí souhlas poškozených k umístění movitých věcí do jejich nemovitosti dán. Rovněž skutkové zjištění, že obviněná opakovaně odmítla uzavřít kupní smlouvu, nekoresponduje s provedenými důkazy, přičemž poukázala na dostatečný objem vlastních zdrojů a zrušení dohodnutého termínu pro uzavření kupní smlouvy dne 14. 11. 2016 z podnětu prodávajících.

6. Naplnění skutkové podstaty přečinu vydírání obviněná nespatřuje ani v opakovaném osobním kontaktu s poškozenými. Popřela, že by se při setkáních ve dnech 14. 3. 2017 a 20. 3. 2020 vyvíjela jakýkoli nátlak s cílem přimět je k uzavření kupní smlouvy za podmínek pro poškozené nevýhodných (resp. s nimiž by nesouhlasili), přičemž tato část skutku nebyla spolehlivě prokázána. I pokud by se však vyjádřila vytýkaným způsobem, nebylo by možné v jejím verbálním projevu bez dalšího spatřovat pohrůžku jiné vážné újmy předpokládanou § 175 odst. 1 tr. zákoníku, neboť se jednalo toliko o deklaraci úmyslu obviněné domáhat se ochrany jejího subjektivního práva soudní cestou. Dále v souvislosti s osobními setkáními s poškozenými uvedla, že jejich obsah nebyl prokázán, soudy vycházely výhradně z výpovědi poškozených, ačkoli obviněná již v přípravném řízení označila svědka J. L., který byl oběma těmito jednáním osobně přítomen a mohl by se k věci relevantním způsobem vyjádřit. Pro neprovedení tohoto důkazu byl porušen § 2 odst. 5 tr. ř.

7. Ani podání žaloby o nahrazení projevu vůle k Okresnímu soudu v Klatovech dne 16. 11. 2016 nelze posoudit jako formu psychického nátlaku dosahujícího intenzity vydírání ve smyslu § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Z pohledu obviněné negociační jednání účastníků fakticky dospěla až do stadia uzavření smlouvy o smlouvě budoucí kupní, byť v ústní formě, což zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen

„o. z.“), připouští. S přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu není možné podání žaloby o nahrazení projevu vůle považovat za šikanózní výkon práva. Ani související oznámení katastru nemovitosti o zahájení řízení o nahrazení projevu vůle s následkem vyznačení poznámky spornosti na listu vlastnictví není protiprávní a nelze jej považovat za formu nátlaku, neboť žádným způsobem neomezuje dispoziční právo vlastníka nemovitosti. Výsledek sporu pak nebylo možné předjímat, neboť žalobu podávala sama, nikoli prostřednictvím právního zástupce, jenž by mohl kvalifikovaně posoudit reálný předpoklad jejího úspěchu. Závěry o obstrukcích v občanskoprávních řízeních vedených před Okresním soudem v Klatovech i Obvodním soudem pro Prahu 1 zdůvodnila tím, že neexistuje povinnost účastníka se projednávání věci osobně účastnit a občanský soudní řád obsahuje řadu procesních nástrojů, jimiž lze případným účelovým obstrukcím v soudním řízení předcházet či je efektivně eliminovat. Tvzení, že se k nařízeným soudním jednáním k Okresnímu soudu v Klatovech nedostavovala a činila obstrukce, aby soudní řízení co nejdéle protahovala, je vadné, neboť je zcela neurčité, jelikož není specifikováno, zda se jedná o neúčast u nařízených ústních jednání nebo jiné procesní úkony obviněné v průběhu řízení. Důvodem její neúčasti pak nebyla snaha řízení protahovat, ale souběh traumatických životních situací, které se projevíly na její psychické kondici. Pokud soud žádosti účastníka o odročení ústního jednání vyhověl, pak pro takový postup byly splněny zákonné podmínky, a nemůže se jednat o účelovou obstrukci. Rovněž skutkový závěr, že posléze zcela účelově podala k Obvodnímu soudu pro Prahu 1 totožnou žalobu jako předtím, nemá relevantní oporu v provedeném dokazování. Obsah žaloby totiž nebyl totožný, neboť vycházela z jiné smlouvy o smlouvě budoucí a z jiných náležitostí kupní smlouvy (co do výše kupní ceny). Výkon subjektivního práva v zásadě vylučuje protiprávnost a podání žaloby je obecně jednáním aprobovaným a mnohdy žádoucím. Právní předpisy upravující civilní proces a jejich důsledná aplikace ze strany soudu však umožňují efektivní obranu před případnými obstrukčními postupy účastníků řízení a v zásadě by měly vylučovat, aby samotným zahájením občanskoprávního sporu vznikla na straně některého z účastníků skutečně vážná újma. V této souvislosti obviněná konstatovala, že si je vědoma judikatury Nejvyššího soudu, podle níž je možné za určitých okolností šikanózní výkon práva posoudit i jako trestný čin pomluvy či vydírání, nicméně z podstatné části se tato rozhodnutí týkají podávání šikanózních

insolvenčních návrhů (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1352/2014, uveřejněné pod č. 49/2015 Sb. rozh. tr.). Avšak podání insolvenčního návrhu má nepoměrně větší potenciál způsobení újmy na právech dotčeného subjektu, než je tomu v případě občanskoprávního řízení. Upozornění na možnost podání občanskoprávní žaloby pak nelze bez dalšího interpretovat jako pohružku způsobení jiné těžké újmy ve smyslu § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

8. Stran újmy poškozených v podobě zhoršení jejich zdravotního stavu obviněná konstatovala, že není zřejmá příčinná souvislost mezi jejím jednáním a nepříznivou změnou jejich zdravotního stavu.

9. Nakonec obviněná namítala procesní pochybení v průběhu řízení před soudem prvního stupně, který dne 21. 7. 2021 ve věci jednal v nepřítomnosti obviněné, ačkoli prostřednictvím svého obhájce požádala o odročení hlavního líčení ze zdravotních důvodů. Soud prvního stupně její žádosti nevyhověl s odkazem na zprávu Ústřední vojenské nemocnice, která se však později ukázala jako zcela mylná. Po vyžádání zdravotní dokumentace odvolacím soudem bylo prokázáno, že byla v Ústřední vojenské nemocnici ošetřena ve dnech 19. 7. 2021, 20. 7. 2021 a 21. 7. 2021, přesto odvolací soud uzavřel, že v době konání hlavního líčení obviněná žádný lékařský zákrok nepodstoupila a mohla se hlavního líčení účastnit. Podle názoru obviněné nelze možnost účasti u hlavního líčení zužovat na možnost její pouhé pasivní přítomnosti u jednání, ale je třeba se zabývat tím, zda byla natolik zdravotně způsobilá, aby mohla v řízení před soudem aktivně vystupovat a plnohodnotně vykonávat svá procesní práva. Pokud si soudy nevyžádaly vyjádření ošetřujícího lékaře (případně znalecký posudek o zdravotním stavu obviněné), jednalo se o pochybení znemožňující obviněné její řádnou obhajobu, neboť posouzení možnosti účasti ze zdravotních důvodů přesahuje odborné kompetence trestního soudu. Konstatovala, že pochybení nebylo zhojeno ani výsledkem obviněné před odvolacím soudem při veřejném zasedání dne 7. 9. 2022, neboť obviněná neměla v řízení před soudem prvního stupně možnost vypovídat, navrhopvat důkazy, vyjadřovat se k provedeným důkazům, přičemž skutečnosti, které byly zjištěny z výsledku při veřejném zasedání, nebyly zohledněny v rozhodnutí soudu prvního stupně a v následné revizi soudu odvolacího, což zcela odporuje zásadě dvojinstančnosti trestního řízení.

10. Závěrem proto navrhl, aby dovolací soud postupem podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. věc přikázal odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

11. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření uvedl, že dovolatelka obsáhle rozvádí obhajobu, kterou uplatnila v předchozím řízení včetně odvolání a soudy se s ní již vypořádaly. S argumentací soudů se pak plně ztotožnil. Konstatoval, že obviněná sděluje množství podružných okolností ve snaze vyhnout se tomu, co je podstatné pro posouzení její trestní odpovědnosti, tj. že v neprospěch poškozených zjevně zneužila svá práva, která by jinak v souladu s právem soukromým užít mohla. Takové užití práva označil za nejen trestné, ale i nepoživající žádné ochrany s odkazem na § 2 odst. 3 o. z., podle něhož nesmí být výklad a použití právního předpisu v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ani k bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění. Podle § 8 o. z. zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany. Zneužívaná nesmí být ani procesní práva v souladu s § 6 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Takové zneužití pak bylo nástrojem vydírání. Pokud obviněná podstatu svého jednání doznává, avšak nepovažuje je za trestné, státní zástupce dospěl k závěru, že v této části dovolání odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., avšak je zjevně neopodstatněné, neboť právní posouzení skutku je správné.

12. Rovněž za zjevně neopodstatněné považoval státní zástupce dovolání v té části, v níž jej obviněná opírala o důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. pro svou neúčast u hlavního líčení dne 21. 7. 2021. Konstatoval, že obviněnou uváděný požadavek na tělesnou a duševní kondici osoby obviněné u hlavního líčení je zjevně nadsazený, v praxi nereálný a zákonodárcem nepředpokládaný. Pokud je někdo indisponován, zákonodárcem nepředpokládá, že by se tím vyhnul projednání své trestní věci před soudem, ale takové osobě má být ustanoven obhájce podle § 36 odst. 2 tr. ř. Dovolatelka v době hlavního líčení obhájce měla, na svou obhajobu si nestěžuje, ač ani její řádně vyrozuměný obhájce se předmětného hlavního líčení nezúčastnil. S poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2013, sp. zn. 3 Tdo 764/2013, uvedl, že dostatečným důvodem neúčasti není ani samotná pracovní

neschopnost. Současně pak k dodržení procesních práv obviněného může postačovat i jeho výpověď uskutečněná až ve veřejném zasedání konaném před odvolacím soudem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. 7 Tdo 722/2021). Obviněná přitom nezpochybňuje zjištění odvolacího soudu, že by samotné účasti na hlavním líčení schopna byla a v dovolání nenaznačila, že by jí snad v účasti bránily nějaké konkrétní zdravotní důvody (což není povšechné tvrzení, že nemusela být v nejlepší kondici). Učinil tedy závěr, že takové důvody neexistovaly. Dovolací námitky v této části odpovídaly dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., avšak jsou nedůvodné, neboť svou účast u hlavního líčení řádně neomluvila a toto bylo konáno důvodně v její nepřítomnosti.

13. Závěrem proto navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněnou, prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

15. Nejvyšší soud se nejprve zabýval námitkami, které svým obsahem směřovaly k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. Obviněná namítala procesní pochybení soudu prvního stupně, jenž konal hlavní líčení dne 21. 7. 2021 v její nepřítomnosti navzdory její žádosti o odročení ze zdravotních důvodů, přičemž se opíral o mylné vyjádření Ústřední vojenské nemocnice.

16. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. je dán, jestliže byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání. Uplatněný dovolací důvod tedy předpokládá, že se v rozporu se zákonem konalo hlavní líčení nebo veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna, a obviněný tím byl zkrácen na svém právu, aby se mohl bezprostředně vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Účelem práva

obviněného na projednání trestní věci v jeho přítomnosti obecně je, aby mu byla zajištěna reálná možnost vyjádřit se před soudem k tomu, co je mu v obžalobě kladeno za vinu, a k důkazům, na nichž je obžaloba založena.

17. Nikoli však každé konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného je porušením uvedeného základního práva obviněného. Zákon stanoví podmínky, za kterých je takový postup možný. Podle § 202 odst. 1 tr. ř. se hlavní líčení koná za stálé přítomnosti všech členů senátu, zapisovatele a státního zástupce. Podle odst. 2 téhož ustanovení lze v nepřítomnosti obviněného hlavní líčení provést, jen když soud má za to, že lze věc spolehlivě rozhodnout a účelu trestního řízení dosáhnout i bez přítomnosti obviněného (tzv. materiální podmínka), a přitom obžaloba byla obviněnému řádně doručena a obviněný byl k hlavnímu líčení včas a řádně předvolán, o skutku, který je předmětem obžaloby, byl už některým orgánem činným v trestním řízení vyslechnut, bylo dodrženo ustanovení o zahájení trestního stíhání (§ 160 tr. ř.), obviněný byl upozorněn na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování (§ 166 odst. 1 tr. ř.), na možnost konání hlavního líčení v jeho nepřítomnosti musí být obviněný v předvolání upozorněn. Podle § 202 odst. 4 tr. ř. nelze hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného konat, je-li ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody nebo jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let. Toto pravidlo se podle § 202 odst. 5 tr. ř. neuplatní, pokud obviněný požádá, aby hlavní líčení bylo konáno v jeho nepřítomnosti (toto jsou tzv. formální podmínky).

18. Nicméně v tomto ohledu je nutno konstatovat, že soud prvního stupně neporušil ustanovení o přítomnosti obviněné v hlavním líčení konaném dne 21. 7. 2021, neboť se nejednalo z jeho strany o svévoli, nýbrž o odůvodněný postup, když nevyhověl jejímu návrhu na odročení hlavního líčení s odkazem na vyžádanou informaci Ústřední vojenské nemocnice ze dne 20. 7. 2021 (na č. I. 555), podle níž na chirurgické klinice nebyla vyšetřena ani ošetřena. S ohledem na tyto informace byla omluva obviněné hodnocena jako účelová, neboť tato soudu nezaslala lékařskou zprávu, nadto se ani obhájce obviněné k hlavnímu líčení nedostavil a svou účast nijak neomluvil (viz bod 2. odůvodnění jeho rozsudku). Odvolací soud pak ke shodné odvolací námitce konstatoval, že žádnou vadu při procesním postupu soudu prvního stupně neshledal. Sám požádal

Ústřední vojenskou nemocnici o sdělení, zda byla obviněná ve dnech 19. až 21. 7. 2021 ošetřena a z jakého důvodu. Ze zaslaných lékařských zpráv plyne, že obviněná byla ošetřena 19. 7. 2021 (propuštěna byla 20. 7. 2021 v 0:55 hod.) a poté opětovně dne 21. 7. 2021 v 23:16 hod. Odvolací soud pak sdělené informace řádně zhodnotil tak, že utrpená zranění (tržná rána dlaně a pohmoždění lokte) nepovažoval za zranění, jež by obviněné bránila v účasti u hlavního líčení dne 21. 7. 2021 v 9:30 hod.

19. Ze základního práva na účast při jednání, které je zakotveno v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, nevyplývá povinnost soudu přizpůsobovat režim řízení a jeho průběh představám a požadavkům účastníka řízení či jeho právního zástupce. Je na orgánech činných v trestním řízení důsledně sledovat účel trestního řízení, a vynaložit veškeré úsilí a prostředky, které jsou jim ze zákona k dispozici, aby řádný výkon spravedlnosti nebyl ohrožován, aby v konkrétním případě rozlišily situace, kdy je o odročení žádáno z obstrukčních důvodů, nebo kdy jsou zde jiné závažné důvody, které jsou svojí povahou natolik významné, že by odročení úkonu trestního řízení vedlo k porušení základního práva nebo k nenaplnění účelu trestního řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 7 Tdo 1506/2017).

20. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že odvolací soud nepochybil, pokud dospěl k závěru, že omluva obviněné správně nebyla akceptována a hlavní líčení bylo konáno předmětného dne. Obviněná se z konání hlavního líčení dne 21. 7. 2021 v 9:30 sice omluvila prostřednictvím svého obhájce, nikoli však řádně. K tomu, aby bylo možné považovat omluvu za řádnou, musela by obsahovat dostatečný podklad pro závěr, že zdravotní důvody skutečně znemožňují obviněné účast u hlavního líčení. Stran vlastního ošetření se obhajoba obviněné jeví jako účelová, neboť bylo prokázáno, že ve dne konání hlavního líčení byla ošetřena až v pozdních nočních hodinách (23:16 hod.), předcházející den tj. 20. 7. 2021 pak byla propuštěna z nemocnice v 00:55 hod. Nutno ve shodě s názorem odvolacího soudu konstatovat, že z vyžádaných lékařských zpráv nplyne, že by obviněná nebyla schopna osobní účasti u hlavního líčení, resp. by její potíže byly takového rázu, aby jí bránily se nařízeného hlavního líčení zúčastnit. Nelze ani přistoupit na argumentaci obhajoby, že by její případná účast byla zúžena výlučně na její pasivní přítomnost u jednání, neboť odvolací soud

poukázal právě na charakter jejích zranění. Lékařské zprávy samy o sobě neprokazují, že by obviněná nebyla schopna dostavit se k soudu, a není rovněž patrné, že by jí v účasti na hlavním líčení fakticky bránily nějaké závažné zdravotní obtíže, pro které by se hlavního líčení nemohla skutečně zúčastnit. Nicméně ani z tvrzení dovolatelky nevyplývá žádná konkrétní okolnost (shodně se státním zástupcem pak Nejvyšší soud za konkrétní okolnost nepovažuje to, že „nemusela být v nejlepší kondici“), jež by jí bránila v samotné účasti na hlavním líčení. Lze pak rovněž akcentovat tu skutečnost, že obviněná byla zastoupena obhájcem, který se (ač řádně vyrozuměn) k nařízenému hlavnímu líčení bez omluvy nedostavil. Odvolací soud pak umožnil obviněné realizovat její právo vypovídat a vyjádřit se ke všem skutečnostem, přičemž obviněná vypovídala velmi podrobně (viz odstavec 6. odůvodnění jeho rozsudku), neshledal pak, že by její výpověď měla vliv na správnost skutkových zjištění soudu prvního stupně a z nich vyplývající právní kvalifikaci (viz bod 8. odůvodnění jeho rozsudku).

21. V posuzované věci se tak zjevně jednalo o případ, ve kterém bylo hlavní líčení možno konat v nepřítomnosti obviněné, neboť veškeré zákonné podmínky pro takový postup uvedené v § 202 odst. 2, 4 tr. ř. byly splněny a nebyla ani porušena zásada dvojinstančnosti trestního řízení. Dány byly i materiální podmínky pro konání hlavního líčení v její nepřítomnosti (tj. že věc lze spolehlivě rozhodnout a účelu trestního řízení dosáhnout i bez přítomnosti obviněné). Zmíněným postupem prvostupňového ani odvolacího soudu nedošlo k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., ani tento procesní postup nekoliduje s právem obviněné na obhajobu. V rozsahu této dovolací námítky je proto podaný mimořádný opravný prostředek zjevně neopodstatněný.

22. Obviněná dále uplatnila řadu dílčích námitek, jež striktně nepodřadila pod dále zvolené důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. Nejvyšší soud pak dospěl k závěru, že valnou většinu z nich, jimiž rozporuje skutková zjištění učiněná soudy, by bylo možné podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Námítku, že její jednání nebylo protiprávní, úzce spjatou s tvrzením, že nedošlo k jiné vážné újmě, i výtku neexistence příčinné souvislosti mezi jejím jednáním a psychických následkem na zdraví poškozených, pak lze podřadit pod důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

23. Pokud jde o obviněnou uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tento je dán, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

24. Nutno však konstatovat, že na základě dokazování, provedeného v dostatečném rozsahu, soudy dovodily průběh skutkového děje tak, jak je popsán výše. Tato zjištění se opírají zejména o výpovědi poškozených E. H. a D. H., které korespondují s výpovědí svědkyně J. M., s listinnými důkazy a částečně i s výpověďmi svědků P. H. a P. R. V provedených důkazech nelze shledat jakékoliv rozpory se zjištěným skutkovým stavem. Jedná se o důkazy, které ve svém souhrnu tvoří logickou soustavu vzájemně se doplňujících a na sebe navazujících důkazů ve svém celku shodně a spolehlivě prokazujících skutečnost, že se dovolatelka dopustila shora popsaného jednání. Současně bylo zdůvodněno, proč soudy neuvěřily verzi obviněné, ať se jednalo o čtenou výpověď z přípravného řízení před soudem prvního stupně nebo dále rozvedenou, ale shodnou výpověď před odvolacím soudem (příčemž bylo uzavřeno, že jako taková neměla vliv na správnost skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně), která byla provedenými důkazy vyvrácena.

25. Poukazuje-li dovolatelka na jednotlivé podružné okolnosti (které lze nadto jen s notnou dávkou tolerance charakterizovat jako rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění znaků trestného činu), lze ve stručnosti uvést toliko následující. Nelze jí prvně přisvědčit, že by z výpovědi poškozené E. H. vyplývalo, že by dala výslovný souhlas s uložením movitých věcí obviněné v její nemovitosti. Z její výpovědi je zřejmé, že s nastěhováním nábytku, který přivezla bez souhlasu poškozených, s manželem nesouhlasili, ale vzhledem k tomu, že už ho přivezla, tak nakonec přistoupili k jeho uskladnění. Rovněž lze v reakci na dovolací argumentaci obviněné poznamenat, že bylo prokázáno, že opakovaně obstruovala uzavření kupní smlouvy na nemovitost, o níž projevila zájem, neboť i přes výzvy realitní kanceláře nepodepsala rezervační smlouvu (ač, jak uvádí v dovolání, to není její povinnost, nicméně takový postup dokresluje její konstantní počínání), ani se nedostavovala k podpisu kupní smlouvy k notáři, kde měla prokázat, že disponuje finančními prostředky

na úhradu kupní ceny. Byť by tedy vskutku měla zájem uzavřít kupní smlouvu (i po těchto peripetích), chtěla tak učinit výlučně za jí diktovaných podmínek, s čímž poškození posléze pro ztrátu důvěry (zcela pochopitelně) nesouhlasili. K výtce obviněné stran neprokázání obsahu osobních setkání s poškozenými, přičemž popřela jakýkoli nátlak na poškozené s cílem přimět je k uzavření smlouvy za nevýhodných podmínek, lze poukázat na výpovědi poškozených manželů, jejichž obsah byl totožný, a současně lze upozornit na svědeckou výpověď jejich syna P. H., jemuž byly shodný obsah konverzace reprodukován, stejně jako svědku P. R., který potvrdil, že mu obviněná řekla, že se s poškozenými bude soudit do jejich smrti. Nejvyšší soud se ztotožňuje i se závěrem soudů, že obviněná činila obstrukce v občanskoprávních řízeních, neboť se k nim nedostavovala, popřípadě nepřebírala poštu, čímž se snažila soudní řízení co nejdéle protahovat, takový její vzorec chování je pak zřejmý i z výpovědi jejího bývalého manžela P. R., který uvedl, že obviněná nechodila na stání, když se s ní rozváděl. To se týká i účelového podání totožné žaloby k Obvodnímu soudu pro Prahu 1, byť obviněná poukazuje na rozdílný charakter žalob s ohledem na kupní cenu a data sjednání. Lze se plně ztotožnit se závěrem prezentovaným odvolacím soudem, jenž upozornil na skutečnost, že obviněná na základě nových, jí zinscenovaných osobních setkání podává nové žaloby. Nadto lze zmínit i skutečný výsledek řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 13 C 239/2019 (ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze pod sp. zn. 68 Co 348/2020), neboť tento rozhodl o zastavení řízení pro překážku věci pravomocně rozhodnuté.

26. Námitky obviněné tak byly bezpředmětné, neboť existence případného zjevného rozporu mezi učiněnými skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy nemůže být založena jen na tom, že obviněná předkládá vlastní hodnocení důkazů a dovozuje z toho jiné skutkové, popř. i právní závěry (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 8 Tdo 1268/2013). Takový zjevný rozpor by bylo namíste dovodit zejména, pokud by skutková zjištění neměla vůbec žádnou obsahovou vazbu na provedené důkazy, případně nevyplývala z důkazů při žádném z logických způsobů jejich hodnocení, anebo že zjištění jsou pravým opakem toho, co bylo obsahem dokazování apod. K tomu však v nyní projednávané věci nedošlo. Zjištění učiněná soudem prvního stupně totiž z provedených důkazů zřetelně vyplývají. Veškeré své závěry potom soudy obou stupňů rozebraly i odůvodnily (viz zejména bod 13. odůvodnění

rozsudku soudu prvního stupně a bod 8. odůvodnění rozsudku odvolacího soudu). V podrobnostech proto Nejvyšší soud na odůvodnění obou rozsudků odkazuje. Není předmětem řízení o dovolání jednotlivé důkazy znovu dopodrobna reprodukovat, rozebírat, porovnávat, přehodnocovat a vyvozovat z nich vlastní skutkové závěry. Podstatné je, že soudy hodnotily důkazy ve shodě s jejich obsahem, že se nedopustily žádné deformace důkazů a že ani jinak nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř.

27. Další výtky obviněné směřovala k porušení § 2 odst. 5 tr. ř. spočívající v neprokázání obsahu osobních setkání s poškozenými, k němuž označila důkaz výslechem svědka J. L. Lze tedy připustit, že v souladu s ustanovením § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. namítala, že nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Nejvyšší soud však tuto námitku shledal jako neopodstatněnou. Především je namístě připomenout, že soud nemusí realizovat všechny důkazní návrhy, které strany učiní. Neprovedení navrhovaného důkazu je namístě, pokud tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení, dále pokud důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencí, a konečně pokud je důkaz nadbytečný, tj. argument, podle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01). Jinak řečeno, obecné soudy nejsou povinny všechny navrhované důkazy provádět, zejména jde-li o důkazy nadbytečné, duplicitní či irelevantní; soudy jsou však vždy povinny v odůvodnění uvést důvod, proč důkaz nepokládaly za nutné provádět (nález Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1148/09).

28. Lze konstatovat, že odvolací soud v bodě 9. odůvodnění svého rozsudku tento důkazní návrh neopomenul, neboť dospěl k závěru, že skutkový základ již byl prokázán beze všech pochybností, a tudíž nebylo nutné doplnit dokazování výslechem J. L. S jeho závěry se Nejvyšší soud v plném rozsahu ztotožnil, proto ani citovanou vadou, předvídanou další alternativou důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., důkazní řízení netrpí.

29. Pokud jde o obviněnou uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., tento je dán v případech, ve kterých rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Skutkový stav je zde hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly právně posouzeny v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva.

30. Obviněná A. R. tedy právně relevantním způsobem v rámci citovaného důvodu dovolání v jeho primárním smyslu namítala, že její jednání nebylo protiprávní, přičemž nemohla být naplněna objektivní stránka skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, konkrétně v části „pohrůžky jiné těžké újmy“, neboť její postup nelze považovat za formu nátlaku, nýbrž za výkon subjektivního práva, který nelze vykládat jako šikanózní. Rovněž pak vytýkala neexistenci příčinné souvislosti mezi jejím jednáním a nepříznivou změnou na zdravotním stavu poškozených.

31. S ohledem na uplatněnou výtku Nejvyšší soud nejprve obecně předestírá, že znak protiprávnosti jejího jednání podle § 13 odst. 1 tr. zákoníku podle trestněprávní teorie znamená rozpor s právní normou v rámci právního řádu, přičemž se zkoumá vzhledem k celému právnímu řádu. Tento se pak odvíjel právě od souhrnu jednotlivých zjištěných skutečností, v němž lze bezpochyby spatřovat psychický účelový nátlak obviněné v podobě pohrůžky jiné těžké újmy, jak bude osvětleno dále. Lze však již na tomto místě akcentovat, že obviněné není kladeno za vinu, že by ze své pozice vykonávala svá subjektivní práva, k čemuž je samozřejmě plně oprávněna, ale že tak činila šikanózním způsobem s cílem, aby jí poškození proti jejich vůli prodali jejich nemovitost. Platí přitom, že podle § 2 odst. 3 o. z. výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění, a zejména pak podle § 8 o. z. zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany. V obdobném smyslu musí být podle § 6 věty druhé o. s. ř. jeho ustanovení vykládána a používána tak, aby nedocházelo k jejich zneužívání. Právě ve zjevném zneužití práv obviněné je shledána protiprávnost jejího jednání, která založila její trestní odpovědnost za trestný čin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

32. Pokud obviněná v rámci své obhajoby tvrdila, že nemohla nutit jiného, aby něco konal pod pohrůžkou jiné těžké újmy, nebylo možno jí přisvědčit.

Pohrůžka jiné těžké újmy jakožto jedna z alternativ účelového nátlaku na jiného může být naplněna širokým spektrem jednání, neboť povahu jiné těžké újmy mohou mít různorodé zásahy do práv jiné osoby. Musí však jít o neoprávněné jednání pachatele, který hrozí způsobením takových následků, jež jsou svou intenzitou srovnatelné s hrozbou spojenou s pohrůžkou násilí, takže pohrůžka jiné těžké újmy může u poškozeného vyvolat obavu obdobnou s ohrožením nebo života nebo zdraví. O trestný čin vydírání se vskutku nemůže jednat v případech, kdy je pohrůžka jiné těžké újmy uskutečňována zcela v souladu se zákonem (míní se tím například to, že věřitel upozorní dlužníka, že v případě nezaplacení dluhu do určité doby na něj podá žalobu). Odpovědnost za vydírání však může nastat, jestliže sice pachatel hrozí něčím, co by za jiných okolností mohl zcela v souladu s právem vykonat, jestliže je taková pohrůžka použita k účelu, ke kterému neslouží. Jinou těžkou újmou může být i zahájení trestního stíhání v důsledku oznámení trestného činu, jímž pachatel poškozenému hrozí, přičemž je nerozhodné, zda se poškozený trestné činnosti, jejímž oznámením se hrozí, dopustil či nikoli (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 27/1982 Sb. rozh. tr.). Podobně může pohrůžka jiné těžké újmy spočívat v hrozbě uplatnění zajišťovacích institutů, například vazby (srov. přiměřeně rozhodnutí uveřejněné pod č. 31/2004 Sb. rozh. tr.) či hrozbě udání pro daňové úniky, které bude podáno u správce daně, přičemž opět nezáleží na tom, zda by takové udání mělo být pravdivé, anebo nepravdivé (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 14/2019 Sb. rozh. tr.). Pohrůžka těmito formami jiné těžké újmy může naplňovat znaky skutkové podstaty vydírání výhradně tehdy, jestliže je použita protiprávním způsobem, respektive k účelu, k němuž daný úkon neslouží (například hrozba zahájení trestního stíhání, popřípadě použití zajišťovacích úkonů, učiněná s cílem vymoci zaplacení dluhu ze strany poškozeného, hrozba udání pro daňové úniky směřující k tomu, aby se poškozený neúčastnil veřejné soutěže apod.; viz ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. § 1 až 204. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1449 až 1451).

33. Rovněž podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení, jímž pachatel chtěl donutit poškozeného k plnění, které neměl povinnost poskytnout, pokud k němu došlo na základě vědomě nepravdivých skutečností bez faktické existence okolností splňujících zákonné podmínky úpadku, je nedovoleným prostředkem a lze jej kvalifikovat jako pohrůžku jiné těžké újmy. Návrh na zahájení insolvenčního řízení není dovoleným

prostředkem, je-li ho v rozporu se zásadami insolvenčního řízení zneužito k jiným než v zákoně uvedeným účelům. Děje se tak zejména tehdy, když slouží k prosazení vlastních zájmů osoby podávající takový návrh, vedený především snahou uškodit osobě, na jejíž majetek je insolvenční návrh podáván, a donutit ji, aby něco konala, opominula nebo trpěla, aniž by navrhovatel měl skutečné poznatky o tom, že dotčená osoba (fyzická nebo právnická) je v úpadku (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 49/2015 Sb. rozh. tr.).

34. V souladu s názorem soudů obou stupňů Nejvyšší soud konstatuje, že ze zjištěných skutkových okolností plyne správnost závěru, že obviněná takovou pohružku užila. Nelze bez dalšího přisvědčit argumentaci obviněné, podle níž má podání insolvenčního návrhu nepoměrně větší potenciál na způsobení újmy na právech dotčeného subjektu, než je tomu v případě občanskoprávního řízení. Lze však souhlasit s tím, že upozornění na možnost podání občanskoprávní žaloby nelze bez dalšího interpretovat jako pohružku způsobení jiné těžké újmy ve smyslu § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Obviněná však v neprospěch poškozených zjevně zneužila svá práva, která by jinak užít mohla, přičemž takové zneužití bylo nástrojem jejího vydírání. Proto lze dospět k závěru, že ani žaloba v rámci civilního řízení (resp. opakované podávání nadto totožných žalob s důsledky s nimi spojenými identifikovanými dále) není dovoleným prostředkem, je-li zneužit k jiným účelům než domáhání se svého domnělého práva, jak vyplynulo z dokazování učiněném v této věci.

35. Ačkoliv primárně by se tedy nemuselo jednat o pohružku jiné těžké újmy, v tomto případě nelze pominout již soudy uváděné okolnosti, a to že obviněná nutila poškozené, aby s ní uzavřeli kupní smlouvu na rekreační nemovitost v jejich vlastnictví, ač o to pro ztrátu důvěry v obviněnou neměli zájem, za pro ně nevýhodných podmínek, přičemž pro případ, že by tak neučinili, jim hrozila pro ně těžkou újmou spočívající v tom, že budou po zbytek svého života šikanózně vystaveni soudním řízením, které obviněná účelově vyvolávala, nedomohou se prodeje nemovitosti jiným vážným zájemcům, takže neobdrží finanční prostředky zpeněžením svého majetku, tak aby si je ještě mohli ve stáří užít a hradit si případně sociální a zdravotní péči, a budou nadále muset investovat své finanční prostředky i ubývajících životní síly do údržby a správy nemovitosti, přičemž i z důvodu několikaletého stavu, v němž poškozené tímto jednáním

udržovala, způsobila dočasné zhoršení jejich zdravotního stavu. Platí přitom, že při posuzování, zda jde o pohrůzku jinou těžkou újmou, je třeba přihlížet též např. k závažnosti možného narušení osobních, rodinných, pracovních či podnikatelských nebo jiných vztahů poškozeného pro případ uskutečnění učiněné pohrůzky, k individuálním rysům osoby poškozeného, k intenzitě ovlivnění jeho psychického stavu apod., neboť dopad stejné pohrůzky může být podle její povahy u různých poškozených odlišný (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 25/2012 Sb. rozh. tr.). Současně je pak podstatná pachatelova představa o tom, že oběť bude hrozbou danou újmou vnímat tak citelně, že to umožní uskutečnit pachatelům záměr (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 32/2020 Sb. rozh. tr.).

36. Jestliže pachatelka vyhrožovala poškozeným, že se s nimi bude soudit do konce jejich životů (a poté i s jejich synem) za současné vědomosti neoprávněnosti jejich nároků (nelze souhlasit s tvrzením, že výsledek sporu nebylo možno předvídat, a to minimálně při opakovaně podané žalobě k jinému soudu, řízení o níž také bylo zastaveno pro překážku věci pravomocně rozhodnuté), není vyloučeno takovou formu nátlaku na poškozené, jímž je nutila, aby něco konali, považovat za významný zásah do jejich životů, kterým byl naplněn zákonný znak trestného činu vydírání spočívající v pohrůzce jinou těžkou újmou. Tento se pak projevil nejen s ohledem na jejich seniorský věk v osobní a zdravotní sféře, rovněž i ve sféře majetkové, neboť byli vystaveni situaci, kdy nebyli předmětnou nemovitost schopni prodat. Je přitom irelevantní tvrzení obviněné, že (opakované a dlouholeté) vyznačení poznámky soudního řízení – plomby v katastru nemovitostí jim formálně nijak nebránila v dispozici s danou nemovitou věcí, když fakticky nebyli schopni prodej uskutečnit, protože i vážní zájemci (zjištění dokazováním) nakonec od svého záměru pro přetrvávající spor odstoupili, a nynější zájemci čekali na ukončení sporu, což je v takových případech zcela logické. Stran individuálních rysů poškozených a intenzity ovlivnění jejich psychického stavu lze konstatovat, že zřejmě za plného vědomí ze strany obviněné o jejich věku (a s tím i souvisejícími důvody prodeje, když je již vysilovalo o nemovitost pečovat) došlo k velice intenzivnímu ovlivnění jejich psychického stavu, přičemž pachatelčina představa rozhodně směřovala k tomu, že poškození budou danou újmu vnímat natolik citlivě, aby jí to umožnilo dosáhnout kýženého záměru.

37. Rozporovala-li dále obviněná existenci příčinné souvislosti mezi jejím jednáním a nepříznivou změnou zdravotního stavu poškozených, lze toliko konstatovat, že takový závěr byl spolehlivě doložen především znaleckými posudky z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, vyhotovených za účelem vyšetření duševního stavu poškozených D. a E. H., a má oporu i v ostatních provedených důkazech (především výpovědích poškozených). Bylo totiž stručně řečeno konstatováno, že v souvislosti s jednáním obviněné došlo ke zhoršení psychického stavu obou poškozených (za příčinu bylo explicitně označeno chování obviněné, které je předmětem nyní posuzované věci), přičemž po jejím pominutí je velká šance na úpravu psychického stavu obou poškozených.

č. 31

38. Nejvyšší soud tak rovněž dospěl k závěru, že jednání obviněné bylo protiprávní a naplnilo objektivní stránku trestného činu vydírání a její námitka je tudíž zjevně neopodstatněná.

IV.

Závěrem k podanému dovolání

39. Souhrnně řečeno, naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d), g) či h) tr. ř. nebylo možné na základě předložené argumentace dovodit.

40. Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto rozhodnutí, Nejvyšší soud zjevně neopodstatněné dovolání obviněné A. R. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

č. 31

I. Trestně stíhat je možno jen existující (i zrušenou) právnickou osobu, ale nikoli již zaniklou právnickou osobu.

Právnícká osoba, Trestní stíhání

§ 1 odst. 1 t. o. p. o., 160 odst. 1 tr. ř.

II. Ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. lze podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. přiměřeně užít i vůči zaniklé právnické osobě.

Nepřípustnost trestního stíhání

§ 11 odst. 1 písm. e) tr. ř., § 1 odst. 2 t. o. p. o.

III. Ustanovení o mimořádných opravných prostředcích týkající se obviněné fyzické osoby, která zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou (§ 265p odst. 3, § 275 odst. 1, § 280 odst. 3 tr. ř.), lze podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. přiměřeně užít i vůči zaniklé právnické osobě.

Mimořádné opravné prostředky, Řízení o stížnosti pro porušení zákona

§ 275 odst. 1 tr. ř.

IV. Má-li být trestně stíhána právnická osoba, musí orgány činné

v trestním řízení postupovat podle § 30 a § 32 t. o. p. o. tak, aby zabránily jejímu zrušení nebo zániku. Jde-li o trestní stíhání zrušené obchodní společnosti (např. společnosti s ručením omezeným), je třeba vyrozumět příslušný krajský soud, který vede obchodní rejstřík, v němž je tato obchodní společnost zapsána (dále jen „rejstříkový soud“), o tom, že bylo zahájeno její trestní stíhání (§ 30 odst. 1 t. o. p. o.). Dále je nutno činit i další aktivní kroky k zamezení zániku obviněné právnické osoby – obchodní společnosti, zejména jednat s jejím likvidátorem a upozornit jej na povinnosti vyplývající z § 32 odst. 1 a 3 t. o. p. o., že má písemně oznámit státnímu zástupci a v řízení před soudem předsedovi senátu, že hodlá podat návrh na výmaz obchodní společnosti z obchodního rejstříku, resp. podat návrh na rozhodnutí soudce pro přípravné řízení nebo v řízení před soudem předsedy senátu o svolení se zánikem obviněné právnické osoby.

č. 31

Řízení proti právnické osobě

§ 30, § 32 t. o. p. o.

V. Likvidátor obchodní společnosti je tím, kdo za ni zásadně může činit úkony podle § 34 odst. 1 t. o. p. o. Proto má mít zjednán přístup do datové schránky obviněné obchodní společnosti, do níž se doručují písemnosti jí určené (§ 62 odst. 1 tr. ř.). Pokud likvidátor nepřebírá písemnosti takto doručované, lze mu je doručovat i jiným způsobem (např. do jeho datové schránky, na adresu jeho bydliště apod.).

Doručování, Řízení proti právnické osobě

§ 62 odst. 1 tr. ř., § 34 odst. 1 t. o. p. o.

VI. Zanikla-li (i přes zamezující opatření zejména podle § 30 a § 32 t. o. p. o.) stíhaná obviněná právnická osoba a spatřuje-li státní zástupce veřejný zájem hodný právní ochrany na vyslovení její viny, může státní zastupitelství podat návrh rejstříkovému soudu podle § 209 odst. 1 o. z. na rozhodnutí o zrušení výmazu zaniklé obviněné právnické osoby spojené s rozhodnutím o její likvidaci a jmenování likvidátora. Jinak musí trestní stíhání zaniklé obviněné právnické osoby zastavit podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. z důvodu § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. (za přiměřeného užití § 1 odst. 2 t. o. p. o.).

Řízení proti právnické osobě, Zastavení trestního stíhání

§ 30, § 32 t. o. p. o., § 11 odst. 1 písm. e), § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř.

č. 31

VII. Ustanovení opatrovníka obviněné právnické osobě podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. je až subsidiárním opatřením, nemůže-li ji zastupovat jiná oprávněná osoba, např. v případě zrušené obchodní společnosti její likvidátor.

Opatrovník právnické osoby

§ 34 odst. 5 t. o. p. o.

VIII. Existence nebo neexistence právnické osoby (tj. to, zda právnická osoba zanikla či nikoli) je tzv. statusovou otázkou, a proto ji orgány činné v trestním řízení nemohou podle § 9 odst. 2 tr. ř. posoudit samy. Stejně tak nemohou tuto otázku posoudit, existuje-li o ní nezrušené rozhodnutí soudu o výmazu právnické osoby z veřejného rejstříku (§ 9 odst. 1 tr. ř.).

Předběžné otázky

§ 9 odst. 1, 2 tr. ř.

č. 31

IX. Rejstříkový soud z úřední povinnosti (*ex officio*) podle § 90 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěrenských fondů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVR“), zkoumá mimo jiné tom zda provedení zápisu výmazu právnické osoby nebrání trestní stíhání proti ní vedené nebo výkon trestu, který jí byl uložen podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob a řízení proti nim. Trestně stíhanou právnickou osobu může rejstříkový soud vymazat pouze tehdy, pokud návrhatele podle § 16 odst. 1 ZVR doloží svolení trestního soudu s jejím zánikem podle § 32 odst. 3 t. o. p. o.

Řízení proti právnické osobě

§ 32 odst. 3 t. o. p. o.

X. Předseda senátu soudu, u něhož byla podána obžaloba na zaniklou obviněnou právnickou osobu, nemůže ve věci nařídit hlavní líčení, ale zpravidla nařídí předběžné projednání obžaloby podle § 186 písm. e)

tr. ř., v němž je namístě vrátit věc státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

Předběžné projednání obžaloby, Vrácení věci státnímu zástupci k došetření

§ 185, § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

č. 31

XI. V případě uložení trestu uveřejnění rozsudku uloženého podle § 23 odst. 1 t. o. p. o. právnické osobě soud určí konkrétní druh veřejného sdělovacího prostředku, v němž má být odsuzující rozsudek uveřejněn; takovým sdělovacím prostředkem není obchodní rejstřík, a to ani když odsouzenou právnickou osobou je obchodní korporace. Rozsah uveřejnění rozsudku se určí podle povahy věci a celkového rozsahu textu rozsudku. Přitom není vyloučeno uložit povinnost, aby odsouzená právnická osoba uveřejnila celý výrok o vině i o trestu (resp. též o ochranném opatření, o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení).

Trest uveřejnění rozsudku, Řízení proti právnické osobě

§ 23 odst. 1 t. o. p. o.

Rozsudek velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2023, sp. zn. 15 Tz 9/2023, ECLI:CZ:NS:2023:15.TZ.9.2023.1

Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 271 odst. 1 tr. ř. rozhodl, že rozsudkem Okresního soudu v Šumperku ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 4 T 87/2017, a v řízení mu předcházejícím byl porušen zákon v neprospěch obviněné zaniklé právnické osoby – obchodní společnosti O. T. v ustanoveních § 9 odst. 1, 2 a § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. a § 34 odst. 5 t. o. p. o., a v její prospěch v ustanovení § 32 odst. 2, 4 t. o. p. o., a tento rozsudek v celé části týkající se obviněné zaniklé právnické osoby – obchodní společnosti O. T. zrušil. Současně zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušenou část rozsudku, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. per analogiam pak bylo zastaveno trestní stíhání obviněné zaniklé právnické osoby – obchodní společnosti O. T. pro vymezený skutek, v němž obžaloba státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Šumperku ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 1 Zt 200/2016, spatřovala zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku.

I.

Napadené rozhodnutí

1. Rozsudkem Okresního soudu v Šumperku (dále též jen „okresní soud“) ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 4 T 87/2017, který ve vztahu k obviněné zaniklé právnické osobě – obchodní společnosti O. T. (dále též jen „společnost O. T.“, „obviněná právnická osoba“ nebo „obviněná“) nabytí právní moci dne 22. 6. 2019, byli spoluobvinění O. K. a společnost O. T. uznáni vinnými zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, kterého se dopustili způsobem popsáním ve výroku citovaného rozsudku.

2. Obviněná byla za tento trestný čin odsouzena podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku a § 23 odst. 1, 2 t. o. p. o. k trestu uveřejnění rozsudku v obchodním rejstříku s tím, že bude uveřejněn pouze výrok o vině, trestu a náhradě škody týkající se obviněné právnické osoby bez odůvodnění rozsudku, a to ve lhůtě do 1 měsíce od právní moci rozsudku. Rozsudek dále obsahuje výrok o trestu uloženém spoluobviněnému O. K. a výrok o nárocích poškozených na náhradu škody.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

3. Proti tomuto rozsudku podal ministr spravedlnosti (dále též „stěžovatel“) stížnost pro porušení zákona (dále též jen „stížnost“) ve prospěch obviněné právnické osoby. Vytkl v ní, že zákon byl porušen zejména v ustanoveních § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku a § 32 odst. 1, 2 t. o. p. o. v neprospěch obviněné právnické osoby.

4. Ministr spravedlnosti v odůvodnění stížnosti uvedl, že okresní soud v době svého rozhodování věděl, že společnost O. T. byla ke dni 28. 8. 2017 vymazána z obchodního rejstříku, a to poté, co došlo k jejímu zrušení s likvidací usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 3. 2016, sp. zn. 23 Cm 21/2016, s právní mocí dne 26. 4. 2016. Okresní soud však uzavřel, že takový právní úkon je neplatný podle § 32 odst. 1 t. o. p. o. Podle názoru stěžovatele přitom okresní soud přehlédl ustanovení § 586 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ustanovením § 32 odst. 4 t. o. p. o. a nijak se nevypořádal s tím, že údajnou neplatnost ve smyslu těchto ustanovení nikdo nenamítl. Jak dále stěžovatel zdůraznil, okresní soud nerespektoval ustanovení § 9 odst. 2 tr. ř., podle kterého orgány činné v trestním řízení nejsou oprávněny řešit samostatně předběžné otázky týkající se osobního stavu, o nichž se rozhoduje ve věcech občanskoprávních. Ministr spravedlnosti shledal vadným zejména závěr okresního soudu, že na danou věc je možné použít ustanovení § 32 odst. 1, 2 t. o. p. o., protože v posuzovaném případě nebyla zrušena obviněná právnická osoba na základě právního jednání osob oprávněných jednat za ni, nýbrž na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci, a to proto, že obsah zápisu ve veřejném rejstříku odporoval donucujícímu ustanovení zákona, přičemž ani po výzvě soudu nedošlo ke zjednání nápravy (viz obsah usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 3. 2016, sp. zn. 23 Cm 21/2016).

5. K zahájení trestního stíhání obviněné došlo nejprve usnesením policejního orgánu ze dne 8. 9. 2016, které bylo zrušeno usnesením státního zástupce podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř., a trestní stíhání bylo opětovně zahájeno usnesením policejního orgánu ze dne 2. 2. 2017. Obžaloba byla podána na oba obviněné k Okresnímu soudu v Šumperku dne 18. 12. 2017.

Z citovaných usnesení policejního orgánu ani z dostupného spisového materiálu není zřejmé, že by policejní orgán dostal své informační povinnosti podle § 30 t. o. p. o.

6. Podle ministra spravedlnosti zůstává klíčovým faktem, že ke zrušení společnosti O. T. s likvidací došlo pravomocným rozhodnutím orgánu veřejné moci (soudu), nikoli na základě právního jednání oprávněných osob, a to ještě před zahájením trestního stíhání. Zákonná ustanovení týkající se procesního postupu při zrušení, zániku či přeměně právnické osoby, která stanovují omezení a podmínky při provádění úkonů směřujících k případnému zániku, zrušení či přeměně po zahájení trestního stíhání, zde nelze užít. Dne 28. 8. 2017, tj. ještě před podáním obžaloby k okresnímu soudu, došlo k výmazu obviněné právnické osoby z obchodního rejstříku, čímž zanikla. Podle stěžovatele tudíž nejpozději k tomuto okamžiku bylo namíste zastavit trestní stíhání obviněné právnické osoby a orgány činné v trestním řízení měly respektovat, že proti společnosti O. T. nelze pokračovat v trestním stíhání.

7. Jak dále ministr spravedlnosti zdůraznil, v soudní praxi nebyla dosud řešena otázka, jakým způsobem postupovat v případě, že dojde k výmazu obchodní korporace z obchodního rejstříku v průběhu trestního stíhání. Nabízí se ustanovení upravující zastavení trestního stíhání z důvodu jeho nepřípustnosti podle § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. *per analogiam*. V této souvislosti stěžovatel připomenul usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 8. 2019, sp. zn. 3 To 100/2019, který rozhodoval o stížnosti státního zástupce proti usnesení soudu, jímž bylo podle § 231 odst. 1, § 223 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. zastaveno trestní stíhání proti obchodní společnosti C., t. č. v likvidaci. Vrchní soud v jím posuzované věci konstatoval, že soudu prvního stupně nic nebránilo v rozhodnutí ohledně obžalované právnické osoby, protože doposud nedošlo k jejímu zániku. Situace v nyní posuzované věci je však zcela odlišná, neboť došlo ke zrušení společnosti O. T., již před zahájením jejího trestního stíhání a k jejímu výmazu z obchodního rejstříku před podáním obžaloby, přičemž se tak stalo rozhodnutím orgánu veřejné moci.

8. Další sekundární vada napadeného rozsudku okresního soudu spočívá podle ministra spravedlnosti v uložení trestu uveřejnění rozsudku v obchodním rejstříku namísto uveřejnění rozsudku ve veřejném sdělovacím

prostředku, jehož druh by určil soud (viz k tomu rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2021, sp. zn. 5 Tz 85/2021), a pochybnosti vzbuzuje i rozsah uveřejnění. Okresní soud sice stanovil, aby byl zveřejněn pouze výrok o vině, trestu a náhradě škody týkající se obviněné právnické osoby bez odůvodnění výroku, fakticky to však představuje několik stran. Soud je přitom povinen vymezit přímo v odsuzujícím rozsudku, v jakém rozsahu se tento rozsudek nebo jeho část uveřejní postupem podle § 23 odst. 2 t. o. p. o. Zpravidla bude třeba rozsah omezit na uveřejnění takové části rozsudku, která vyjadřuje podstatu odsouzení i smysl tohoto trestu, jímž je informování veřejnosti o tom, že konkrétní právnická osoba spáchala určitý trestný čin a byla za to odsouzena k nějakému trestu. Není smyslem, aby se uveřejňoval celý text rozsudku, někdy ani celý výrok.

9. Ministr spravedlnosti shrnul, že Okresní soud v Šumperku posouzením předběžné otázky statusového stavu společnosti O. T. (navíc nesprávným), uznáním této neexistující právnické osoby vinnou ze spáchání zločinu podvodu a uložením trestu za něj porušil zákon. Podle stěžovatele mělo být trestní stíhání obviněné právnické osoby zastaveno nejpozději bezprostředně poté, co došlo k jejímu výmazu z obchodního rejstříku.

10. Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud

- podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Šumperku ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 4 T 87/2017, byl v neprospěch zaniklé obviněné právnické osoby – obchodní společnosti O. T. porušen zákon zejména v ustanoveních § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku a § 32 odst. 1, 2 t. o. p. o.,

- podle 269 odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 4 T 87/2017, jakož i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu,

- podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Šumperku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, případně aby postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Ministr spravedlnosti vyslovil podle § 274 odst. 4 tr. ř. souhlas s rozhodnutím o stížnosti v neveřejném zasedání.

11. Ke stížnosti pro porušení zákona se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství, který se v podstatných směrech ztotožňuje s podanou stížností. Stěžovatel podle něj správně namítl, že smyslem užití ustanovení § 32 odst. 1, 2 t. o. p. o. je „zneplatnění“ úkonů směřujících ke zbavení se trestní odpovědnosti právnické osoby z důvodu jejího zrušení, zániku nebo přeměny, jestliže původci tohoto jednání jsou osoby oprávněné jednat za ni. V posuzovaném případě však byla právnická osoba zrušena soudem bez návrhu. Státní zástupce ani předseda senátu okresního soudu nepostupovali v souladu s ustanovením § 32 odst. 4 t. o. p. o., neboť pokud bylo důvodné hledět na úkony směřující ke zrušení a zániku obviněné právnické osoby jako na neplatné, pak vznikla povinnost podat příslušnému soudu návrh na vyslovení jejich neplatnosti. V případě, že takový návrh nebyl vznesen, hledí se na tyto úkony jako na platné. Jestliže tedy okresní soud nesprávně použil § 32 odst. 1, 2 t. o. p. o. a současně nebyl dán podnět podle § 32 odst. 4 t. o. p. o., lze uzavřít, že soud vydal rozhodnutí vůči právnické osobě, která již zanikla. S ohledem na to je třeba hledět na vydané rozhodnutí jako na nezákonné a je namístě přistoupit k jeho zrušení.

12. Podle názoru státního zástupce okresní soud postupoval rovněž v rozporu s ustanovením § 9 odst. 2 tr. ř., neboť jako orgán činný v trestním řízení posuzoval samostatně předběžnou otázku týkající se osobního stavu obviněné právnické osoby, ačkoli k tomu nebyl oprávněn. Pokud policejní orgán nedostál své povinnosti podle § 30 odst. 1 t. o. p. o., přispěl tímto k vydání vadného rozhodnutí. Státní zástupce se ztotožnil s názorem, že za nejvhodnější řešení případů zániku právnických osob v průběhu trestního stíhání považuje analogické užití ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. Vyslovil také souhlas s pochybnostmi, které stěžovatel vyjádřil vůči uložení trestu v podobě uveřejnění rozsudku v obchodním rejstříku.

13. Návrh stěžovatele však podle státního zástupce zcela nekoresponduje s obsahem stížnostních námitek. Stěžovatel totiž požaduje vyslovení porušení zákona i v ustanovení § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, třebaže proti vlastnímu hmotněprávnímu posouzení nevznáší žádné konkrétní námítky. Podstatou stížnosti není to, že by se obviněná právnická

osoba nemohla dopustit daného trestného činu, ale to, že za uvedených okolností proti ní nemělo být vedeno trestní stíhání.

14. Protože podle názoru státního zástupce byl zákon porušen v jiných ustanoveních a nápravu lze zjednat v řízení o podané stížnosti pro porušení zákona, navrhl, aby Nejvyšší soud

- podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Šumperku ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 4 T 87/2017, byl v neprospěch zaniklé obviněné právnické osoby – obchodní společnosti O. T. porušen zákon v ustanoveních § 9 odst. 1, 2, § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. a § 32 odst. 1, 2 t. o. p. o.,

- podle 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ve vztahu k obviněné právnické osobě a zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušenou část rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a

- podle § 271 odst. 1 tr. ř. sám ve věci rozhodl.

15. Pro případ, že by Nejvyšší soud hodlal rozhodnout jiným způsobem než uvedeným v § 274 odst. 2 a 3 tr. ř., vyjádřil státní zástupce souhlas s rozhodnutím v neveřejném zasedání (§ 274 odst. 4 tr. ř.).

16. Opatrovník zaniklé obviněné právnické osoby Mgr. et Mgr. M. Č., kterého jí ustanovil Nejvyšší soud podle § 34 odst. 5 t. o. p. o., pouze sdělil, že souhlasí s rozhodnutím Nejvyššího soudu v neveřejném zasedání i v jiných případech než uvedených v ustanovení § 274 odst. 2 a 3 tr. ř., aniž by se vyjádřil, jakým způsobem by měl Nejvyšší soud rozhodnout.

III.

Přípustnost stížnosti pro porušení zákona a důvod předložení věci velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu

17. Věc obviněné právnické osoby byla po jejím předložení Nejvyššímu soudu v souladu s rozvrhem práce Nejvyššího soudu přidělena k rozhodnutí senátu č. 6 trestního kolegia (dále též jen „senát č. 6“) a byla zapsána pod sp. zn. 6 Tz 80/2022. Uvedený senát zjistil, že v typově obdobné věci,

tj. při rozhodování o stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněné právnické osoby, která již zanikla, zaujal senát č. 4 trestního kolegia (dále též jen „senát č. 4“) ve svém usnesení ze dne 26. 10. 2022, sp. zn. 4 Tz 112/2022, právní názor o nepřípustnosti takového mimořádného opravného prostředku. S tímto názorem se senát č. 6 neztotožnil, a proto poté, co se usnesl, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam, rozhodl svým usnesením ze dne 21. 12. 2022, sp. zn. 6 Tz 80/2022, (dále „usnesení o předložení věci“) o předložení věci velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu (dále též jen „velký senát trestního kolegia“ nebo „velký senát“).

III./1. Právní názor senátu č. 4

č. 31

18. Senát č. 6 v odůvodnění svého usnesení o předložení věci poukázal na to, že senát č. 4 ve zmíněném usnesení konstatoval, že při řešení otázky přípustnosti stížnosti pro porušení zákona podané ohledně zaniklé obviněné právnické osoby není možné přistoupit k analogickému užití ustanovení § 275 odst. 1 tr. ř., podle něhož platí, že byl-li zákon porušen v neprospěch obviněného, nepřekáží jeho smrt provedení řízení na podkladě stížnosti pro porušení zákona.

19. V odůvodnění usnesení senátu č. 4 se totiž na podporu uvedeného právního závěru argumentuje tím, že trestní řád, ale ani zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, výslovně nepřipouští možnost podat stížnost pro porušení zákona ve prospěch odsouzené a následně zaniklé právnické osoby. Podle jeho názoru se proto nelze domáhat stejného či obdobného postupu, jako je tomu u pravomocně odsouzené a následně zemřelé fyzické osoby. Pokud by zákonodárce v tomto směru kladl postavení odsouzené zaniklé právnické osoby na roveň postavení odsouzené zemřelé fyzické osoby, příslušným způsobem by to vyjádřil v platné právní úpravě, což však neučinil a jistě tak nepostupoval náhodně. Ustanovení § 275 odst. 1 tr. ř., jehož analogického použití se ministr spravedlnosti ve věci jím rozhodované domáhal, má podle názoru senátu č. 4 v trestním řádu svůj nesporný význam, ale pouze vůči fyzickým osobám, protože jen ty jsou nositeli určitých práv, jimiž jsou nadáni pouze lidé – občané. To vyplývá z ustanovení čl. 1 a čl. 42 odst. 1, 3 Listiny základních práv a svobod (uveřejněné pod č. 2/1993 Sb., dále ve zkratce též jen „Listina“).

V ustanovení čl. 10 odst. 1 Listiny jsou pak uvedena práva na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a na ochranu jména. Ochranu těchto práv pak podrobněji upravuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen ve zkratce „o. z.“), a to v hlavě II, zejména pak v oddílu 6, přičemž z ustanovení § 82 odst. 2 o. z. výslovně vyplývá, že po smrti člověka se může domáhat ochrany jeho osobnosti kterákoli z osob jemu blízkých. Uvedené nesporně znamená i to, že v případě podezření ohledně nezákonného odsouzení již zemřelé osoby je možné se domáhat přezkoumání takového odsuzujícího soudního rozhodnutí. Lze si jistě snadno představit, že pozůstalí příbuzní, ale i přátelé zemřelého mohou mít oprávněný zájem na takovém postupu.

20. Na právě uvedené navázal senát č. 4 konstatováním, že pravomoc podat stížnost pro porušení zákona má pouze ministr spravedlnosti (§ 266 tr. ř. a násl.), a jelikož platí, že proti zemřelému nelze vést trestní řízení [§ 11 odst. 1 písm. e) tr. ř.], muselo být do trestního řádu inkorporováno ustanovení § 275 odst. 1 tr. ř., které umožňuje přezkum rozhodnutí napadeného stížností pro porušení zákona v řízení před Nejvyšším soudem. Jde tudíž o zjevnou výjimku z jinak obecného pravidla zákazu vedení trestního řízení proti zemřelému. Obdobnou výjimku zákonodárce zakotvil též v ustanoveních týkajících se obnovy řízení, pokud byl návrh podán ve prospěch zemřelého obviněného [§ 280 odst. 3, 4; § 289 písm. c) tr. ř.]. Ohledně zrušené odsouzené právnické osoby však právní řád neobsahuje žádnou takovou výjimku.

21. Senát č. 4 sice konstatoval, že i právnické osoby mají svá práva, např. právo na ochranu obchodního jména a pověsti, majetku apod., a tudíž i právo nebýt nezákonně odsouzen, což podle něj bez jakékoli pochyby platí u existujících právnických osob. Avšak vzhledem k tomu, že v případě neexistující právnické osoby občanský zákoník ani zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „z. o. k.“), nic neuvádí o nějakých nezadatelných, stále existujících právech takové zaniklé právnické osoby, dospěl senát č. 4 k závěru, že podaná stížnost pro porušení zákona je nepřipustná.

III./2. Právní názor senátu č. 6

22. Senát č. 6 ve svém usnesení o předložení věci při zaujetí odlišného názoru stran přípustnosti stížnosti pro porušení zákona vyšel z ustanovení § 1 odst. 2 t. o. p. o. a v něm obsaženého pravidla o použití trestního řádu na řízení proti právnické osobě, pokud není v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim stanoveno jinak a nevylučuje-li to povaha věci. Protože otázka opravných prostředků, a tím i možnosti podání stížnosti pro porušení zákona ve prospěch odsouzené zaniklé právnické osoby, není zákonem řešena, dospěl senát č. 6 k závěru, že v úvahu přichází užití příslušných ustanovení trestního řádu, a to případně i *per analogiam*. Podle senátu č. 6 by tak použití (v trestním právu procesním zásadně přípustné) analogie ustanovení § 275 odst. 1 tr. ř. ve vztahu k řešené otázce nemělo být z povahy věci vyloučeno.

č. 31

23. S oporou o jím citovaná rozhodnutí Ústavního soudu upozornil senát č. 6 na to, že právo na spravedlivý proces svědčí nejen fyzickým osobám, ale též právnickým osobám. Proto zaujal názor, že k výkladu ustanovení § 1 odst. 2 t. o. p. o. a § 275 odst. 1 tr. ř. v případě zaniklé právnické osoby je třeba přistupovat právě s důrazem na dodržení pravidel spravedlivého procesu, u něhož není důvod rozlišovat mezi zemřelou fyzickou osobou a zaniklou právnickou osobou. Pokud by nebylo možno (na rozdíl od případu zemřelé fyzické osoby) přezkoumat na základě stížnosti pro porušení zákona pro její nepřípustnost rozhodnutí týkající se zaniklé právnické osoby, došlo by k tomu, že po právní moci takového rozhodnutí by byla vyloučena možnost zjištění a nápravy případných pochybení jdoucích k tíži takové právnické osoby. Uvedený stav je z hlediska požadavku na dodržení spravedlivého procesu zcela nežádoucí a nepřijatelný, což vystupuje do popředí zvláště naléhavě v těch případech, kdy byl, resp. bude existující právnické osobě v trestním řízení pravomocně uložen v rozporu se zákonem trest zrušení právnické osoby. Zajištění možnosti nápravy zjevné a mnohdy fatální vady cestou mimořádného opravného prostředku, tedy nejen v řízení o stížnosti pro porušení zákona, ale i v řízení o dovolání (§ 265p odst. 3 tr. ř.) a o obnově řízení (§ 280 odst. 3 tr. ř.), odůvodňuje podle senátu č. 6 analogické užití zmíněných ustanovení a s ním spojený závěr o přípustnosti stížnosti pro porušení zákona podané ve prospěch obviněné zaniklé právnické osoby.

III./3. Právní názor velkého senátu trestního kolegia

24. Velký senát trestního kolegia při posuzování této otázky sdílí právní názor zaujatý senátem č. 6., protože k řešení nastoleného problému je třeba přistupovat ze širšího hlediska, než které vzal v úvahu při svém rozhodování senát č. 4.

25. V rámci obecných východisek je třeba připomenout zejména to, že trestní právo, jehož jednotlivá ustanovení se používají v případě trestního postihu obviněné právnické osoby, se tradičně považuje za *ultima ratio*, tedy krajní prostředek nastupující v situaci, kdy k řešení protiprávních stavů vzešlých z jejího jednání (včetně případného postihu) nedostačuje užití k tomu určených institutů upravených jinými odvětvími práva. Zmíněná (subsidiární) povaha trestního práva, které je zásadně určeno jen k reakci na činy vyznačující se vyšší společenskou škodlivostí (tj. trestné činy), se projevuje tím, že jeho užití je vyjma společenského odsudku projevujícího se ve vyslovení viny konkrétního obviněného za spáchání určitého trestného činu spojena v rovině právních následků zjištěné trestní odpovědnosti s užitím důraznějších sankcí (trestů a ochranných opatření). Ty mohou mít zásadní dopad na jejich adresáty, v případě právnických osob pak i v podobě ukončení jejich existence nebo jen činnosti [např. při vyslovení trestu zrušení právnické osoby podle §15 odst. 1 písm. a) t. o. p. o. nebo při uložení některého ze zákazových trestů podle § 15 odst. 1 písm. e) až h) t. o. p. o.].

26. Procesní právo (konkrétně trestní řád, podle jehož ustanovení se postupuje v případě trestního stíhání právnické osoby, není-li stanoveno jinak – viz § 1 odst. 2 t. o. p. o.) by mělo vytvářet reálné předpoklady k tomu, aby k použití norem trestního práva hmotného, k níž jeho prostřednictvím (v rámci trestního procesu vedeného vůči konkrétnímu obviněnému) dochází, se přistupovalo jen v zákonem odůvodněných případech a tehdy, má-li vedení trestního řízení smysl. Jinými slovy vyjádřeno, v případě, že normy trestního práva hmotného jsou užity nikoli důvodně (v důsledku jejich vadného uplatnění orgány činnými v trestním řízení) a nadto vůči osobě již neexistující (tzv. non-subjektu), měl by systém opravných prostředků umožňovat nápravu, a to cestou zrušení nezákonného rozhodnutí, případně i jemu předcházejícího řízení, v příslušném opravném řízení.

27. V případě obviněného – fyzické osoby příslušná ustanovení trestního řádu zabraňují tomu, aby utrpěl takovou zvažovanou újmu v důsledku vydání nezákonného rozhodnutí, jímž by byl porušen zákon v jeho neprospěch, a které by sám (v důsledku úmrtí) nemohl čelit využitím odpovídajících procesních oprávnění, tj. zejména podáním příslušného opravného prostředku vůči odsuzujícímu rozhodnutí. Lze zmínit, že ochrana takovému obviněnému (osobě zemřelé) se poskytuje již samotnou úpravou ne/možnosti vedení jeho trestního stíhání. Ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. jednoznačně stanoví, že trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno proti tomu, kdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého. Toto ustanovení se uplatňuje v průběhu celého trestního stíhání obviněného, ve stadiu soudního řízení viz např. § 231 odst. 1 tr. ř. v případě řízení u soudu prvního stupně či § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř. v případě řízení před odvolacím soudem. Důsledkem použití ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. je nerozhodnutí o vině obviněného trestným činem, což znamená, že nemůže dojít ke zvažované újmě (tj. nedůvodnému vyslovení viny trestným činem spojeným s uložením trestní sankce) v důsledku vydání rozhodnutí o zastavení trestního stíhání obviněného.

28. Pokud již bylo o vině obviněného – fyzické osoby pravomocně rozhodnuto a ten posléze zemřel, existuje v rámci jednotlivých mimořádných opravných prostředků možnost, jak takové rozhodnutí, lze-li dosáhnout jeho změny v jeho prospěch, zvrátit. V řízení o stížnosti pro porušení zákona je takovým ustanovením § 275 odst. 1 tr. ř., podle jehož věty první platí, že byl-li zákon porušen v neprospěch obviněného, nepřekáží jeho smrt provedení řízení na podkladě stížnosti pro porušení zákona; trestní stíhání tu nelze zastavit proto, že obviněný zemřel. Obdobný postup se uplatňuje i v případě řízení o zbývajících mimořádných opravných prostředcích. Ohledně dovolání je výslovně upraven v ustanovení § 265p odst. 3 tr. ř., podle něhož platí, že bylo-li podáno dovolání pouze ve prospěch obviněného, nepřekáží jeho smrt provedení řízení na podkladě dovolání; trestní stíhání tu nelze zastavit proto, že obviněný zemřel. U obnovy řízení nutno dovodit možnost konání řízení o ní ohledně zemřelého obviněného z ustanovení § 279 písm. d) tr. ř. upravujícího zákaz obnovy řízení v neprospěch zemřelého obviněného (jeho výkladem s použitím *argumentum a contrario*), § 280 odst. 3 věty třetí tr. ř. upravujícího osoby oprávněné k návrhu na povolení obnovy (takový návrh mohou učinit i po smrti obviněného) a § 289 písm. c) tr. ř.,

podle něhož platí, že byla-li povolena obnova jen ve prospěch obviněného, nepřekáží jeho smrt provedení dalšího řízení a trestní stíhání nelze zastavit proto, že obviněný zemřel.

29. Ohledně obviněné fyzické osoby tedy trestní řád ve zcela dostatečném rozsahu poskytuje právní podklad pro řešení otázky, zda a v jakých případech je možno konat ta která řízení i v případě jejího úmrtí. Oproti tomu je nezbytné konstatovat, že žádnou výslovnou úpravu týkající se této problematiky ve vztahu k již zaniklé obviněné právnické osobě neobsahuje jak trestní řád, tak ani zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Nutno zdůraznit, že tento poznatek se týká nejen řízení o mimořádných opravných prostředcích, a tedy konkrétně i řízení o stížnosti pro porušení zákona, nýbrž i možnosti či nemožnosti vedení trestního stíhání proti zaniklé právnické osobě vůbec (viz neexistence výslovné úpravy v ustanovení § 11 tr. ř.). Tato úprava do značné míry vychází z myšlenky, že u právnické osoby jako uměle vytvořené entity lze (na rozdíl od člověka) ovlivnit okamžik nastoupení právní skutečnosti spočívající v jejím zániku, který je zásadně pod kontrolou státu (např. u obchodní společnosti je spojen s jejím výmazem z obchodního rejstříku, který vede stát). Proto stát v ustanovení § 32 t. o. p. o., kterému bude věnována pozornost dále, stanovil pro řadu subjektů pravidla, kterými se má především zabránit vzniku právní skutečnosti spočívající ve zrušení, změně a zániku právnické osoby, na jejímž trestním stíhání je dán veřejný zájem, který převyšuje (soukromý) zájem na rozhodování oprávněných subjektů o jejím dalším osudu. Přesto, jak se též ukazuje na nyní projednávaném případě, mohou tato zamezující ochranná pravidla selhat a může nastat situace, kdy přes existenci takových pravidel a při jejich porušení dojde k zániku právnické osoby, avšak může být současně dán významný veřejný zájem na dalším vedení trestního řízení proti ní. Mohou ovšem nastat i případy, kdy dojde k zániku právnické osoby i při bezvadném dodržení procesních pravidel, přesto se může následně jevit nespravedlivé, jestliže by ohledně zaniklé právnické osoby nemohlo být řízení obnoveno (např. v případě zjištění nových skutečností svědčících ve prospěch nesprávně odsouzené právnické osoby k trestu propadnutí majetku a jejímu zrušení).

30. Právě vzhledem k uvedeným zjištěním a též s přihlédnutím k tomu, co je zmíněno dále, je velký senát trestního kolegia přesvědčen o tom, že při

chybějící právní úpravě týkající se otázky možnosti vedení trestního řízení vůči již zaniklé právnické osobě obecně (nikoli jen ohledně příslušného stadia řízení či řízení ohledně toho kterého opravného prostředku) je nezbytné přistoupit k přiměřenému užití těch ustanovení, která upravují danou problematiku ve vztahu k obviněné fyzické osobě, a to za užití § 1 odst. 2 t. o. p. o. Takto je třeba postupovat – při vědomí některých odlišností, které se uplatňují v případě trestního stíhání obviněné právnické osoby oproti obviněné osobě fyzické (např. v § 35 odst. 2 t. o. p. o.) – v zájmu zabezpečení v zásadě srovnatelného procesního postavení obou obviněných (fyzické a právnické osoby) v rámci trestního procesu realizovaného orgány činnými v trestním řízení. Oporu pro takové řešení (dosažení srovnatelné ochrany) poskytují i rozhodnutí Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva (dále ve zkratce též jen „ESLP“), která reagovala na případy vedení trestního stíhání vůči právnickým osobám.

č. 31

31. Judikatura Ústavního soudu vyložila, že požadavky vyplývající z práva obviněného na spravedlivý proces je nutno vztáhnout i na řízení o mimořádném opravném prostředku. Již v nálezu ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 1/03, bylo vyzdviženo, že byť z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášené pod č. 209/1992 Sb., dále též jen „Úmluva“) nelze dovodit požadavek na zavedení mimořádného opravného prostředku, neboť ustanovení čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě garantuje obviněnému právo na přístup k soudu druhého stupně (tj. soudu odvolacímu), došlo-li k zavedení dovolání do právního řádu České republiky, nelze řízení o něm vyjmout z požadavků, které jsou na soudy kladeny z aspektu práva obviněného na spravedlivý proces. Ústavní soud k tomu upozornil, že „obecné soudy jsou při použití zákonem stanovených procesních pravidel povinny tato pravidla interpretovat a aplikovat tak, aby dodržely maximy práva na spravedlivý proces vymezené Listinou základních práv a svobod; musí tedy přihlížet k tomu, že účastník řízení svým podáním sleduje ochranu svých subjektivních práv... Uvedené pak platí tím spíše za situace, pokud postup obecných soudů implikuje tak významný zásah do procesního postavení účastníka řízení, jehož důsledkem je nezvratné odepření meritorního přezkumu podání tohoto účastníka... Obecné soudy...jsou při posuzování podání účastníků řízení povinny volit postup vstřícnější k jejich právu na soudní ochranu,

resp. k právu na přístup k soudu...“ (viz nálezy ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. I. ÚS 354/15, nebo ze dne 24. 6. 2014, sp. zn. II. ÚS 475/13).

32. Právo na spravedlivý proces se neupíná, jak na to správně poukázal senát č. 6, jen k osobě obviněného – fyzické osobě. Jeho projevy je nutno zohlednit i ve vztahu k obviněné právnické osobě. Tento názor ostatně vyjádřil i Ústavní soud např. již v usnesení ze dne 7. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 115/14, v němž se zmiňuje o ústavně zaručeném právu fyzických a právnických osob na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny. Stejně tak lze v daných souvislostech připomenout nález Ústavního soudu ze dne 4. 7. 1996, sp. zn. III. ÚS 80/96, podle něhož „právo na soudní (a jinou právní) ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny (právo na spravedlivý proces) je výrazem jedné ze stěžejních zásad, na nichž spočívá demokratický právní stát (čl. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.). Ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu má svůj základ v Listině základních práv a svobod; ta zaručuje každému (tedy i státu) právo domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny), který je především povolán k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytoval ochranu právům (čl. 90 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.)“.

33. V kontextu těchto skutečností je pak třeba zmínit již výše citovaný nález Ústavního soudu ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 1/03, podle něhož platí, že jsou-li mimořádné opravné prostředky právním řádem připuštěny, nemůže se rozhodování o nich ocitnout mimo ústavní rámec ochrany základních práv jednotlivce, tzn. především práva na spravedlivý proces. „Judikatura Ústavního soudu vychází z toho, že právnická osoba je nositelkou práva na spravedlivý proces a může se dovolávat porušení svého práva na spravedlivý proces v širším smyslu“ (viz nález Ústavního soudu ze dne 15. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 131/18). Kromě toho v nálezu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 2732/15, Ústavní soud dospěl k závěru, že při ukládání pokuty ve výši 300 000 Kč za zpracování reklamy, která byla nekalou obchodní praktikou, došlo k porušení základních práv právnické osoby podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny (viz obdobně nález ze dne 29. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 671/13, týkající se pokut za porušení povinností při televizním vysílání).

34. Ústavní soud ve své judikatuře řešil také porušení práva právnických osob podle § 36 odst. 3 Listiny, přičemž ho shledal například v nálezu

ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. IV. ÚS 2/21, kde uzavřel, že „soudy nedostály své povinnosti poskytnout stěžovatelce (pozn. právnické osobě ovládané obviněnými) ochranu jejích práv (čl. 4 Ústavy a čl. 36 odst. 1, 3 a 4 Listiny). ...Za irelevantní považuje Ústavní soud rovněž závěr obecných soudů, podle něž nebyla stěžovatelka účastnicí trestního řízení. Za podstatné z hlediska čl. 36 odst. 3 Listiny je třeba považovat toliko skutečnost, zda by stěžovatelce byla postupem orgánů činných v trestním řízení způsobena újma.“ Naopak Ústavní soud souhlasil s Nejvyšším soudem v otázce nepřijatelnosti nároku právního nástupce zaniklé právnické osoby z důvodu osobní povahy tohoto nároku, když shledal podobnost se smrtí fyzické osoby. Ve svém usnesení ze dne 14. 5. 2015, sp. zn. III. ÚS 1164/14, Ústavní soud uvedl, že „vzhledem k tomu, že právo na náhradu nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup zánikem právnické osoby zaniká, platí, že povaha projednávané věci neumožňuje, aby bylo v dovolacím řízení pokračováno. Pakliže Nejvyšší soud podle § 243b o. s. ř. a § 107 odst. 5 o. s. ř. řízení o dovolání zastavil, nelze takový postup identifikovat s nepřijatelným odepřením spravedlnosti (*denegatio iustitiae*).“

35. V návaznosti na judikaturu Ústavního soudu Nejvyšší soud setrvale ve své rozhodovací praxi prosazuje tezi, že k výkladu a použití právních norem je třeba přistupovat v kontextu s ústavně právními aspekty a při respektu k závazkům, které vyplývají pro Českou republiku z příslušných smluv o lidských právech a svobodách. Postupuje-li takto v řízení o dovolání [viz např. usnesení ze dne 20. 10. 2022, sp. zn. 11 Tdo 539/2022, v jehož odůvodnění Nejvyšší soud zdůraznil, že „...interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou základních práv a svobod. Je proto povinen v řízení o dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva obviněného, včetně jeho práva na spravedlivý proces (k tomu viz stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14)...“], pak není důvod k tomu, aby odlišně postupoval v řízení o jiném mimořádném opravném prostředku, tedy v řízení o stížnosti pro porušení zákona.

36. Velký senát trestního kolegia připomíná, že požadavky vyplývající z práva na spravedlivý proces je třeba vztáhnout na všechny mimořádné opravné prostředky, které trestní řád upravuje, tedy nejen ve vztahu k řízení

o dovolání, ale též i k řízení o stížnosti pro porušení zákona č. o obnově řízení. Odporovalo by smyslu zákona, aby státu, který je jediný oprávněn vést prostřednictvím svých orgánů trestní stíhání obviněného a dosáhnout jeho pravomocného odsouzení, bylo upřeno právo prostřednictvím svých orgánů (v řízení o dovolání prostřednictvím nejvyššího státního zástupce, v řízení o stížnosti pro porušení zákona prostřednictvím ministra spravedlnosti) iniciovat řízení, jehož účelem je zrušení nezákonného rozhodnutí (vadného odsuzujícího rozsudku) týkajícího se již zaniklé obviněné právnické osoby.

37. Jakkoli nelze zpochybňovat zjištění senátu č. 4, že aktuální úprava obsažená v trestním řádu (a stejně ani v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim) nemá výslovné ustanovení, které by umožňovalo vedení trestního řízení vůči již neexistující právnické osobě, nelze se ztotožnit s jeho závěrem, že analogické (nebo spíše přiměřené) použití těch ustanovení, která to umožňují v případě zemřelé fyzické osoby (v řízení o stížnosti pro porušení zákona jde o § 275 odst. 1 tr. ř.), je vyloučeno.

38. Velký senát trestního kolegia zastává odlišný názor. Trestní řád byl a stále je koncipován tak, že trestní řízení se vede proti fyzické osobě, s níž také na řadě míst počítá. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim nebyl pojat jako kodex, který by komplexně upravoval všechny otázky trestní odpovědnosti právnických osob a všechny otázky týkající se trestního řízení vedeného proti nim. Naopak vychází z toho, že existují základní kodexy v oblasti trestního práva hmotného i procesního, které jsou v zásadě použitelné i vůči právnickým osobám, a proto se mají subsidiárně použít, není-li to z povahy věci vyloučeno a nestanoví-li samotný tento zákon výslovně jinak. Jinými slovy zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim obsahuje jen parciální speciální úpravu. Ve zbylých otázkách, je-li to možné, se mají přiměřeně použít obecné trestněprávní a trestněprocesní předpisy, jak vyplývá z ustanovení § 1 odst. 2 t. o. p. o. Zákonodárce tedy počítal s přiměřeným použitím norem uvedených v trestním řádu (cíleném na fyzické osoby) i na řízení proti právnickým osobám. Tuto použitelnost přitom vázal na splnění dvou podmínek, a sice jednak na neexistenci vlastní svébytné úpravy obsažené v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a jednak na podmínku, že to není z povahy věci

vyloučeno. Nakolik jsou z povahy věci vyloučena ustanovení trestního řádu počítající se smrtí fyzické osoby [zejména § 11 odst. 1 písm. e), § 265p odst. 2 písm. a), odst. 3, § 275 odst. 1, § 280 odst. 3, § 289 písm. c) nebo § 314i písm. c) tr. ř.], však bylo právě jádrem sporu a důvodem, proč byla nyní posuzovaná věc předložena velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. Přestože si byl vědom názoru obsaženého v části odborné literatury (tak zejména ŠÁMAL, P., DĚDIČ, J., GRIVNA, T., PÚRY, F., ŘÍHA, J. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 61 až 63), podle něhož právě ustanovení vázaná na podmínku úmrtí jsou natolik úzce provázaná s fyzickou osobou, že jsou vůči právnické osobě nepoužitelná, dospěl velký senát trestního kolegia k opačnému závěru. V tomto ohledu není důvodu, proč by nemělo být přístupováno (přiměřeně) stejně i vůči zaniklým právnickým osobám (což lze připodobnit zemřelým fyzickým osobám, popřípadě fyzickým osobám prohlášeným za mrtvé), pokud už taková situace (i přes dikci ustanovení § 30 a § 32 t. o. p. o.) nastane. Vycházel přitom především z teze, že se jim tímto způsobem zajišťuje ekvivalentní právo na obhajobu a na spravedlivý proces, jak bylo již zčásti shora naznačeno a jak bude ještě podrobněji rozvedeno dále. Především se pak v takových případech za užití mimořádných opravných prostředků umožňuje zrevidovat předchozí nezákonné či věcně nesprávné pravomocné rozhodnutí, pokud jinak jsou splněny další zákonné podmínky pro jeho přezkum. V návaznosti na přiměřené použití ustanovení upravujícího danou otázku v případě obviněné fyzické osoby je totiž třeba řešit nejen otázku přípustnosti stížnosti pro porušení zákona a vedení odpovídajícího řízení o ní, ale z důvodu jednotného přístupu i otázku možnosti vedení řízení o dovolání či o obnově řízení v případech, které jsou svou povahou identické posuzované věci, tj. týkají-li se tato řízení již neexistující (resp. zaniklé) obviněné právnické osoby.

39. Jak již bylo zmíněno, k trestněprávnímu postihu obviněné právnické osoby by mělo dojít jen při dodržení veškerých zákonných předpokladů pro dovození její trestněprávní odpovědnosti, trestní sankce může být uložena jen na podkladě této první podmínky (zásada *nulla poena sine crimine*), při splnění požadavku zákonnosti (zásada *nulla poena sine lege*) a požadavků dalších z ní vyplývajících (přiměřenost sankcí atd.), a to v řízení, v němž byla respektována její procesní práva, resp. obecněji vyjádřeno i veškeré zákonné podmínky daného procesu. Zákonu odporující pravomocné rozhodnutí by z povahy věci mělo být v příslušném řízení

zrušeno a zákon by k tomu měl vytvořit procesní podmínky. V případě stížnosti pro porušení zákona možností ministra spravedlnosti podat takovou stížnost ve prospěch i již zaniklé obviněné právnické osoby, v řízení o dalších mimořádných opravných prostředcích poskytnutím možnosti podat dovolání či návrh na povolení obnovy řízení k tomu oprávněnými osobami.

40. Velký senát dále připomíná, že podklad k odůvodnění závěru sdíleného senátem č. 6 (o nutnosti přiměřeného použití § 275 odst. 1 tr. ř. v případě stížnosti pro porušení zákona podané ve prospěch již zaniklé obviněné právnické osoby) lze nalézt i v rozhodovací činnosti Evropského soudu pro lidská práva. Byť jeho judikatura je (z povahy věci) ve vztahu k právnickým osobám podstatně střídmější než judikatura vztahující se k základním právům svědčícím fyzickým osobám, lze z ní dovodit, že ochranu (ve své podstatě z hlediska práva na spravedlivý proces) poskytuje i právnickým osobám, nevyjímaje z toho právnické osoby zaniklé, a tudíž *de lege* v době jeho řízení již neexistující (viz např. rozsudek ESLP ze dne 29. 11. 1991 ve věci Pine Valley Developments Ltd. a ostatní proti Irsku, č. stížnosti 12742/87). Současně z níže uvedených příkladů jeho rozhodnutí vyplývá, že to, od čeho senát č. 4 odvozoval nemožnost přiměřeného nebo analogického užití ustanovení § 275 odst. 1 tr. ř., tj. že je zde nedostatek zájmu na ochraně práv již neexistující právnické osoby (uváděné zákony nehovoří „... o nějakých nezadatelných, stále existujících právech takové zaniklé právnické osoby...“), se neuplatňuje jako překážka vedení řízení před ESLP (viz jeho rozsudek ze dne 15. 2. 2005 ve věci Steel a Morris proti Spojenému království, č. stížnosti 68416/01).

41. Pro účely doložení faktu, že Evropský soud pro lidská práva poskytuje ochranu i právnickým osobám, postačuje připomenout, že pro podání individuální stížnosti k tomuto soudu musí stěžovatel podle čl. 34 Úmluvy jednak spadat do jedné ze jmenovaných kategorií stěžovatelů (fyzické osoby, nevládní organizace nebo skupiny jednotlivců) a jednak mít status „oběti“ v autonomním smyslu tohoto ustanovení. Vzhledem k rozpornosti anglické („person“) a francouzské („personne physique“) verze, které jsou obě na rozdíl od verze české („fyzická osoba“) autentické, není zřejmé, do které z těchto kategorií spadají právnické osoby, faktem však je, že stížnosti právnických osob jsou přijatelné (podrobněji viz KMEC,

J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 25).

42. Přestože převážnou většinu stížností podávají fyzické osoby, ani právnické osoby nejsou výjimkou. Ke stížnostem podaným právnickými osobami přistupuje Evropský soud pro lidská práva v zásadě totožně. Tak např. opakovaně judikoval [viz rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 2. 2012 ve věci Axel Springer AG proti Německu, č. stížnosti 39954/08, bod 87.; rozsudek ESLP ze dne 23. 7. 2009 ve věci Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) proti Francii, č. stížnosti 12268/03, bod 41.; rozsudek ESLP ze dne 12. 10. 2010 ve věci Timciuc proti Rumunsku, č. stížnosti 28999/03, bod 144.; rozsudek ESLP ze dne 10. 5. 2011 ve věci Mosley proti Spojenému království, č. stížnosti 48009/08, bod 111.], že výsledek stížnosti by se v zásadě neměl lišit podle toho, jestli byla podána podle čl. 10 Úmluvy vydavatelem urážlivého článku, nebo podle čl. 8 Úmluvy osobou, která byla předmětem tohoto článku, neboť tato práva z principu zasluhují stejný respekt.

43. Odlišnosti vyplývající z odlišné povahy právnických osob jsou zohledňovány. Ve věci Sdružení Jihočeské matky proti České republice (rozhodnutí ze dne 10. 7. 2006, č. 19101/03) například ESLP upozornil, že „stěžovatelka sama je ovšem právnickou osobou, jež se těžko může dovolávat práv pojmově spjatých s fyzickými osobami, jako je třeba právo na ochranu zdraví nebo života“. V případě řízení na ochranu osobnosti ESLP však uznal právo právnických osob na ochranu pověsti jako součásti „širšího ekonomického prospěchu“ (viz rozsudek ESLP ze dne 15. 2. 2005 ve věci Steel a Morris proti Spojenému království, č. stížnosti 68416/01, bod 94.; rozsudek ESLP ze dne 19. 7. 2011 ve věci Uj proti Maďarsku, č. stížnosti 23954/10, bod 22.), byť upozornil na rozdíl mezi zájmy na ochraně pověsti mezi fyzickými a právnickými osobami. Vyjádřil přesvědčení, že přestože fyzické osoby mohou utrpět újmu na své důstojnosti, právnické osoby tento morální rozměr postrádají (viz rozsudek ESLP ze dne 8. 9. 2020 ve věci OOO Regnum proti Rusku, č. stížnosti 22649/08, bod 66.). Dále ESLP připustil, že za určitých okolností může být i právnické osobě přiznána náhrada nemajetkové újmy (viz rozsudek ESLP ze dne 24. 2. 2009 ve věci Dacia S. R. L. proti Moldavsku, č. stížnosti 3052/04, body 60. až 62.). K užití zásad přiměřenosti, zdrženlivosti a rychlosti i ve vztahu k zásahům státních orgánů prostřednictvím zajišťovacích institutů do majetkových

práv právnických osob lze odkázat na řadu dalších rozhodnutí ESLP (tak především na rozsudek ze dne 9. 10. 2008 ve věci Forminster Enterprises Limited proti České republice, č. stížnosti 38238/04, nebo např. na rozsudek ze dne 20. 11. 1995 ve věci Pressos Compania Naviera S. A. a ostatní proti Belgii, č. stížnosti 17849/91).

44. Zmíněné příklady rozhodnutí ESLP potvrzují, že právnické osoby nejsou vyňaty ze zorného úhlu jeho pozornosti a že jim jeho rozhodovací praxe poskytuje ochranu odpovídající jejich povaze a s ní spojenými právy. Jak již bylo uvedeno, zánik právnické osoby není důvodem pro to, aby se řízení ohledně ní před ESLP neuskutečnilo, resp. pro to, aby její stížnost byla označena za nepřijatelnou, jak dokládají následující příklady.

45. Ve věci Pine Valley Developments Ltd. a ostatní proti Irsku (rozsudek ESLP ze dne 29. 11. 1991, č. stížnosti 12742/87) vznesla vláda předběžnou námitku, že se stěžovatelé nemohou označovat za „oběti“ ve smyslu Úmluvy, mj. neboť společnost Pine Valley zanikla před podáním stížnosti (a byla vymazána z obchodního rejstříku). Její námitku však ESLP odmítl s tím, že společnost byla v posuzované době vlastníkem dotčeného pozemku a podala žádost o stavební povolení, což postačuje, aby byl jejím jménem vznesen nárok na porušení Úmluvy (viz bod 42. rozsudku). Ve věcech Hyde Park a ostatní proti Moldavsku č. 4 (rozsudek ESLP ze dne 7. 4. 2009, č. stížnosti 18491/07, bod 33.) a Hyde Park a ostatní proti Moldavsku č. 5 a 6 (rozsudek ESLP ze dne 14. 9. 2010, č. stížností 6991/08 a 15084/08, bod 31.) ESLP poznamenal, že zánik stěžovatele jako registrované nevládní organizace nepředstavuje překážku v pokračování v řízení. Odkázal přitom na rozsudek ESLP ze dne 27. 11. 2007 David proti Moldavsku, č. stížnosti 41578/05, bod 28., kde se po smrti stěžovatele na přání jeho sestry v řízení pokračovalo. Kromě toho lze taktéž zmínit rozsudek ESLP ze dne 3. 2. 2005 ve věci Partidul Comunistilor (Nepeceristi) a Ungureanu proti Rumunsku, č. stížnosti 46626/99, kde ESLP rozhodoval o stížnosti politické strany, která v důsledku namítaného porušení čl. 11 Úmluvy nemohla vzniknout, nebo rozhodnutí bývalé Evropské komise pro lidská práva ze dne 16. 6. 1980 ve věci Christians against Racism and Fascism proti Spojenému království, č. stížnosti 8440/78, kde tato komise rozhodovala o stížnosti společnosti bez právní subjektivity.

46. I vzhledem k právě uvedeným příkladům rozhodování ESLP lze přisvědčit té části odůvodnění rozhodnutí senátu č. 6, v níž „pro dokreslení dodává (paradoxně ve shodě se senátem č. 4), že i právnické osoby mají svá práva, např. právo na ochranu obchodního jména a pověsti, majetku apod., a tudíž i právo nebýt nezákonně odsouzen. K tomu lze dodat, že újma způsobená právnické osobě může mít v konečném důsledku závažný dopad i na fyzické osoby, jež tvoří její personální substrát“.

47. Velký senát trestního kolegia při uvážení širších souvislostí spojených s otázkami vedení trestního stíhání právnických osob dospěl k závěru, že je odůvodněno, aby orgán činný v trestním řízení v zájmu ochrany právnických osob (při chybějící výslovné zákonné úpravě) použil zmíněná ustanovení týkající se zemřelých obviněných – fyzických osob přiměřeně i vůči zaniklým právnickým osobám, neboť jejich použití není v takovém případě z povahy věci vyloučeno. V nyní posuzované trestní věci (ale z hlediska nastoleného problému i v obdobných trestních věcech) to znamená, že je nezbytné přistoupit k přiměřenému užití ustanovení § 275 odst. 1 tr. ř., a tedy dovodit, že stížnost pro porušení zákona podaná ministrem spravedlnosti ve prospěch zaniklé obviněné právnické osoby je přípustná.

48. Pro úplnost je vhodné dodat, že v souvislosti s vedením trestního řízení vůči obviněným právnickým osobám se jeví nezbytným přistoupit k přiměřenému užití i všech dalších odpovídajících zákonných ustanovení, jejichž prostřednictvím lze nalézt řešení v oblastech, které zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim sám ohledně právnických osob výslovně neupravil, avšak lze přiměřeně využít ustanovení o zemřelých fyzických osobách, tedy např. i stran otázky nepřipustnosti trestního stíhání již zaniklé právnické osoby [např. § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř.], nebo v případě vedení řízení o všech mimořádných opravných prostředcích, tj. nejen stran stížnosti pro porušení zákona, ale též ohledně dovolání a obnovy řízení. Vyjádřeno jinak, přípustnost mimořádného opravného prostředku a možnost vedení příslušného řízení o něm bude přicházet v úvahu jen tehdy, bude-li takový opravný prostředek (jako je tomu v nyní posuzované věci) podán výlučně ve prospěch zaniklé obviněné právnické osoby.

49. Po vyřešení této procedurální otázky, tj. že stížnost pro porušení zákona podaná ministrem spravedlnosti ve prospěch zaniklé obviněné právnické osoby – společnosti O. T. je přípustná, a že tudíž není namístě takovou

stížnost zamítnout jako nepřijatelnou podle § 268 odst. 1 písm. a) tr. ř., jak v obdobné věci učinil ve svém rozhodnutí senát č. 4, přistoupil velký senát trestního kolegia k vlastnímu posouzení její důvodnosti.

50. I kdyby se však velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu přiklonil k závěru obsaženému v části odborné literatury, jak byla citována výše, že přiměřené užití těch norem obsažených v trestním řádu, které jsou podmíněny smrtí fyzické osoby, není z povahy věci možné, bylo by namíste uvažovat o jejich analogickém použití. Kdyby totiž nebylo možné použít přiměřeně přímo uvedená ustanovení [zejména § 11 odst. 1 písm. e), § 265p odst. 2 písm. a), odst. 3, § 275 odst. 1, § 280 odst. 3, § 289 písm. c) nebo § 314i písm. c) tr. ř.], bylo by třeba ze všech výše uvedených důvodů stejného přístupu k řízení proti právnické osobě jako proti fyzické osobě zvolit stejný (zákonem jinak neregulovaný) postup, tedy použít analogii ustanovení nejbližšího. Pro takové užití analogie ale neshledal velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu důvod, neboť zákonodárce pamatoval na tuto situaci, když pro takový případ umožňuje přiměřené použití ustanovení týkajících se fyzických osob, tedy s jejich přizpůsobením potřebám řízení proti právnickým osobám.

IV.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

51. Podstatou podané stížnosti je tvrzení o nedůvodnosti vyvození trestní odpovědnosti obviněné právnické osoby (spojené s tvrzením o porušení příslušných v ní citovaných ustanovení zákona v její neprospěch) v situaci, kdy v průběhu jejího trestního stíhání, a to ještě ve stadiu přípravného řízení, tedy před podáním obžaloby soudu, došlo k jejímu zániku. Nejvyšší soud v tomto směru shledal stížnost pro porušení zákona důvodnou, byť na rozdíl od stěžovatele dospěl k poměrně odlišnému závěru stran toho, která ustanovení zákona byla porušena v důsledku vadného postupu orgánů činných v trestním řízení, a případně i vydáním odsuzujícího rozsudku soudem v neprospěch obviněné právnické osoby.

52. Z důvodu náležitého demonstrování pochybení, jichž se při vedení trestního stíhání proti obviněné právnické osoby dopustily orgány činné v trestním řízení a kromě nich též likvidátor ustanovený soudem, opatrovník právnické osoby, jakož i rejstříkový soud, a které vyústily

v porušení dále konkretizovaných ustanovení zákona, se jeví vhodné zmínit základní skutečnosti týkající se trestního stíhání obviněné právnické osoby, které Nejvyšší soud zjistil z obsahu trestního spisu přiloženého ke stížnosti pro porušení zákona.

IV./1. Ke způsobu vedení trestního stíhání obviněné právnické osoby

53. V úvodu lze konstatovat, že údaje obsažené ve stížnosti pro porušení zákona týkající se těchto základních faktů trestního stíhání obviněné (a též spoluobviněného O. K.) mají oporu v příslušném trestním spise. Je proto možno zopakovat, že trestní stíhání spoluobviněných bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. nejprve zahájeno usnesením policejního orgánu Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje, územního odboru v Šumperku, oddělení hospodářské kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování v Šumperku ze dne 8. 9. 2016, sp. zn. KRPM-63521/TČ-2015, a že toto usnesení bylo následně zrušeno usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Šumperku ze dne 6. 10. 2016, sp. zn. 1 ZT 200/2016, postupem podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř. jako nezákonné. O novém zahájení trestního stíhání obou obviněných rozhodl též policejní orgán znovu usnesením ze dne 2. 2. 2017, sp. zn. KRPM-63521/TČ-2015, přičemž stížnost obviněné proti tomuto usnesení jako nedůvodnou zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Šumperku usnesením ze dne 20. 3. 2017, sp. zn. 1 ZT 200/2016. Obžaloba byla na oba obviněné podána u Okresního soudu v Šumperku dne 18. 12. 2017. Po provedení dokazování v hlavním líčení konaném ve dnech 22. 2., 22. 3., 28. 6. a 1. 10. 2018 a 17. 5. 2019 rozhodl soud o vině obou obviněných rozsudkem ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 4T87/2017, který vevztah obviněné nabyl právní mocí dne 22. 6. 2019.

54. Z trestního spisu dále vyplývá, že poté, co byla obviněná právnická osoba – společnost O. T. zrušena s likvidací bez návrhu usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 3. 2016, sp. zn. 23 Cm 21/2016, jež nabylo právní moci dne 26. 4. 2016, byl jako její likvidátor dne 27. 5. 2016 v obchodním rejstříku zapsán Ing. M. K. Orgány činné v trestním řízení však fakticky nenavázaly kontakt se jmenovaným likvidátorem. Veškerou komunikaci nejprve vedly s obviněnou právnickou osobou (obchodní společností O. T., v likvidaci), do jejíž datové schránky

policejní orgán dne 12. 9. 2016 doručil usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 8. 9. 2016, u nějž bylo v rozporu s ustanovením § 64 odst. 5 tr. ř. vyznačeno doručení fikcí dne 22. 9. 2016. Stejným způsobem, tedy k rukám obviněné právnické osoby, bylo následně doručováno i usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Šumperku ze dne 6. 10. 2016 o zrušení výše zmíněného usnesení o zahájení trestního stíhání, u něhož bylo vyznačeno doručení fikcí dne 22. 10. 2016. Dále byla obviněné právnické osobě dne 5. 10. 2016 doručována výzva, aby si za podmínek § 34 odst. 4 t. o. p. o. určila osobu k provádění úkonů v dalším řízení. Jako důvod bylo uvedeno, že v té době činný jednatel obviněné J. F. měl ve věci figurovat jako svědek, což podle § 34 odst. 4 t. o. p. o. vylučuje, aby za ni činil úkony v dané trestní věci.

55. Jelikož ani na posledně uvedenou výzvu obviněná právnická osoba nereagovala, byl jí podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. usnesením Okresního soudu v Šumperku ze dne 11. 1. 2017 ustanoven opatrovník Mgr. et Mgr. M. Č. Následně bylo obviněné právnické osobě dne 3. 2. 2017 dodáno do datové schránky nové usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 2. 2. 2017. Obviněná se však do datové schránky nepřihlásila a toto usnesení bylo opět označeno jako doručené fikcí dne 13. 2. 2017. Zároveň však bylo dne 23. 1. 2017 citované usnesení doručeno i soudem ustanovenému opatrovníkovi Mgr. et Mgr. M. Č. (stejný dokument mu byl doručen rovněž dne 6. 2. 2017). Ten pak byl vyrozumíván o úkonech trestního řízení, bylo mu umožněno seznámit se s trestním spisem po skončení vyšetřování, byl mu doručen opis obžaloby a následně opis odsuzujícího rozsudku vydaného po provedení hlavních líčení, jimž byl přítomen.

IV./2. K důvodům, které soud vedly k pokračování v trestním stíhání obviněné právnické osoby a k vydání odsuzujícího rozsudku vůči ní

56. Způsobem uvedeným pod body 1. a 2. rozsudku soudu prvního stupně rozhodl tento soud o vině obviněné právnické osoby přesto, že součástí spisu byla i příslušná rozhodnutí, jimiž bylo doloženo

- jednak to, že usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 3. 2016, sp. zn. 23 Cm 21/2016 (uveřejněno v obchodním rejstříku ve sbírce listin pod č. C 56214/SL7/KSOS),

jež nabylo právní moci dne 26. 4. 2016, byla obviněná právnická osoba zrušena bez návrhu,

- jednak i to, že obviněná právnická osoba byla ke dni 28. 8. 2017 vymazána z obchodního rejstříku, a to poté, co došlo k jejímu zrušení s likvidací výše zmíněným usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 3. 2016, sp. zn. 23 Cm 21/2016,

což ostatně vyplynulo i z obsahu podané obžaloby.

č. 31

57. Jak již zmínil stěžovatel, soud prvního stupně založil přípustnost trestního stíhání vůči obviněné na argumentaci (bod 14. odůvodnění jeho rozsudku), podle níž je třeba výmaz obviněné z obchodního rejstříku považovat za neplatný právní úkon. Tak je třeba vnímat jeho vyjádření obsažené v citovaném bodě odůvodnění jeho rozsudku, kde je mimo jiné uvedeno, že ze spisového materiálu rovněž vyplývá, že společnost O. T. byla dne 28. 8. 2017 vymazána z obchodního rejstříku, a to poté, co došlo k jejímu zrušení s likvidací usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 3. 2016, sp. zn. 23 Cm 21/2016, s právní mocí dne 26. 4. 2019. Soud prvního stupně byl toho názoru, že takovýto právní úkon je ve smyslu § 32 odst. 1 t. o. p. o. neplatný, protože státnímu zástupci nebylo oznámeno, že budou prováděny úkony směřující ke zrušení, k zániku nebo k přeměně obviněné právnické osoby, nemohlo tedy dojít k jejímu zániku ve smyslu § 32 odst. 2 t. o. p. o. Soud prvního stupně tak v plném rozsahu souhlasil s dříve vysloveným názorem státního zástupce v obžalobě podané v této věci.

58. Výše uvedená zjištění ohledně průběhu trestního stíhání obviněné právnické osoby a právního názoru v něm zaujatého orgány, před nimiž bylo vedeno řízení, umožňují Nejvyššímu soudu posoudit jejich správnost a zaujmout k tomu své vlastní stanovisko.

59. Především je třeba uvést, že ani zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim nemá žádná ustanovení, která by počítala s tím, že se trestní stíhání povede proti zaniklé právnické osobě, tedy proti tzv. non-subjektu. Přitom zákonodárce počítal s tím, že se osoby ovládající právnickou osobu mohou snažit vyhnout vyvození její trestní

odpovědnosti (za spáchání trestného činu) a důsledkům s tím spojeným takovými kroky, které by mohly vést ke zrušení, změně či zániku právnické osoby. Proto zejména v ustanoveních § 30 a § 32 t. o. p. o. formuloval řadu pravidel, kterými dal orgánům činným v trestním řízení možnost, jak zabránit takovým krokům (tato pravidla však byla v daném trestním řízení hrubě porušena). Orgány činné v trestním řízení (především státní zástupce jako veřejný žalobce v trestním řízení, popřípadě policejní orgán) pak mají primárně zabránit zániku právnické osoby, chtějí-li ji trestně stíhat. Trestní stíhání subjektu, který neexistuje, však není možné, podobně jako právní řád obecně nepřipouští vedení jiných veřejnoprávních řízení proti tzv. non-subjektu (neexistující osobě). Orgán činný v trestním řízení zároveň není oprávněn řešit statusové otázky a konstatovat (v rozporu se stavem vyplývajícím z příslušného rejstříku), zda právnická osoba existuje, či nikoli. Nechají-li orgány činné v trestním řízení právnickou osobu zaniknout, je její trestní stíhání za přiměřeného užití § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. nepřípustné a nesmí být zahájeno, popřípadě musí být zastaveno, bylo-li dříve zahájeno, ledaže by orgány činné v trestním řízení podnikly takové kroky, kterými by zánik právnické osoby zvrátily (zejména podle § 209 odst. 1 o. z.). Tyto hrubě nastíněné teze budou podrobně v jednotlivých bodech rozvedeny dále.

IV./3. K nepřípustnosti trestního stíhání zaniklé právnické osoby

60. Pro posouzení, zda bylo trestní stíhání obviněné právnické osoby přípustné, případně k jakému datu se stalo nepřípustným, je třeba se nejdříve zabývat otázkou, k jakému datu přesně zanikla. Podle § 185 o. z. právnická osoba zapsaná do veřejného rejstříku zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku. Pro posuzovanou věc je relevantním rejstříkem obchodní rejstřík [§ 42 písm. a) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěrenských fondů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVR“), § 1 odst. 2 z. o. k.], neboť obviněná právnická osoba byla společností s ručením omezeným. Pokud byla právnická osoba zrušena s likvidací, je její následný výmaz proveden po skončení likvidace na základě návrhu likvidátora na výmaz právnické osoby z veřejného rejstříku, který podle § 207 o. z. podává do 30 dnů po skončení likvidace. Likvidátor podal návrh na výmaz obviněné právnické osoby z obchodního rejstříku v projednávané věci dne 28. 8. 2017, k tomuto dni byla obviněná z daného rejstříku vymazána, tedy tímto dnem

také zanikla. Jelikož právnická osoba podle § 118 o. z. má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku, je nutné uzavřít, že po svém zániku již obviněná právnická osoba nebyla nadána právní osobností, a tak nemohla být ani trestně stíhána, neboť v podstatě z právního hlediska neexistovala (nebyla subjektem práva). K tomu lze analogicky odkázat na úpravu v zákoně č. 99/1963 Sb., občanském soudním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též ve zkratce „o. s. ř.“), protože podle § 19 o. s. ř. způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává, jinými slovy vyjádřeno ten, kdo má právní osobnost/subjektivitu. Uvedené vyplývá i z relevantní civilní judikatury. Pokud právnická osoba zanikne bez právního nástupce, a tedy ztratí právní osobnost a v důsledku toho i způsobilost být účastníkem řízení, je nutné postupovat podle § 107 odst. 5 o. s. ř. a řízení ohledně ní zastavit (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 23 Cdo 4600/2017, a ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2098/2020).

61. Pro řešení situace, kdy je vedeno trestní stíhání proti zaniklé právnické osobě, tedy osobě, která ztratila právní subjektivitu (osobnost), trestní řád ani zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim neobsahují relevantní ustanovení. Nabízí se proto přiměřené užití norem týkajících se obviněných – fyzických osob, není-li to z povahy věci vyloučeno (§ 1 odst. 2 t. o. p. o.). Pro případy, kdy zanikne právní osobnost trestně stíhané fyzické osoby (její smrtí podle § 23 o. z.), je v trestním řádu upravena nepřípustnost jejího trestního stíhání v ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř., podle něhož v již zahájeném trestním stíhání nelze pokračovat a musí být zastaveno, pokud je vedeno proti tomu, kdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého. Z hlediska důsledků pro způsobilost být trestně stíhanou osobou má smrt fyzické osoby v podstatě stejný význam jako zánik právnické osoby, neboť oba druhy osob tak ztrácejí právní osobnost. Právní osobností (dříve právní subjektivitou) se rozumí způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti. Jinak řečeno, obsahem tohoto pojmu je potenciál být subjektem či účastníkem právních vztahů. I v trestně procesních vztazích to znamená skutečnost, že subjekty trestního řízení jsou aktéři nadaní určitými právy a zatížení povinnostmi uloženými zákonem či na základě zákona, jejichž prostřednictvím mohou, resp. v případě povinností musí, ovlivňovat průběh trestního řízení. Pokud nějaká osoba ztratí svoji právní subjektivitu, ztratí tím i svoji způsobilost být nositelem práv a povinností, takže nemůže

být ani subjektem trestního řízení (trestně procesního vztahu). To se musí týkat nejen osoby fyzické, ale i právnické. Ačkoliv tedy zákonodárce tuto situaci ohledně právnických osob výslovně neupravil, je namístě použít přiměřeně úpravu nepřípustnosti trestního stíhání vztahující se k zemřelým fyzickým osobám, resp. fyzickým osobám úředně prohlášeným za mrtvé, tedy v posuzované trestní věci vůči obviněné právnické osobě, která byla z moci úřední vymazána z obchodního rejstříku, čímž zanikla. Jiné řešení spočívající v pokračování v trestním stíhání s následným odsouzením neexistující právnické osoby k trestu ani nedává smysl. Ostatně ani orgány doposud činné v této trestní věci (pomineli se jejich nepřípustné konstatování, že obviněná nezanikla – viz k tomu dále) se vůbec nezabývaly tím, jak by takovou zaniklou právnickou osobu chtěly donutit vykonat jí uložený trest uveřejnění rozsudku (podobně by nedávalo smysl ani postižení jinými druhy trestů). Není vůbec jasné, jak by ji chtěly například postihnout majetkovou sankcí, pokud např. obchodní společnost byla zlikvidována a vymazána z obchodního rejstříku, a proto nevlastní žádný majetek. Stejně tak nedává smysl ani uložení absolutního trestu v podobě zrušení právnické osoby, ale ani dalších, zejména zákazových trestů, pokud osoby ovládající právnickou osobu samy chtěly ukončit její činnost, což ze svého pohledu též zcela učinily (dokonce s likvidací, tedy s rozdělením případného likvidačního zůstatku společníkům).

62. Pokud chtěl státní zástupce trestně stíhat právnickou osobu i přes její předchozí zrušení s likvidací, o němž nepochybně věděl, měl (ve spolupráci s policejním orgánem) primárně zabránit jejímu zániku výmazem z obchodního rejstříku postupem podle § 32 t. o. p. o. (viz k tomu dále pod bodem 81. tohoto rozsudku), a tím jí zabránit, aby se vyhnula trestnímu postihu (zejména majetkovou trestní sankcí). Jestliže v tomto směru uvedené orgány činné v trestním řízení selhaly, a přesto spatřovaly významný veřejný zájem na stíhání již zaniklé právnické osoby, měly dosáhnout její obnovy postupem podle § 209 odst. 1 o. z. (viz dále). V opačném případě, nebyl-li takový veřejný zájem dán, měl již státní zástupce, jelikož k zániku obviněné právnické osoby došlo před podáním obžaloby, postupovat podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. a měl zastavit trestní stíhání obviněné právnické osoby. Pokud tak neučinil, měl jeho pochybení v tomto směru napravit soud prvního stupně [§ 186 písm. c) tr. ř. ve spojení s § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. či § 223 odst. 1 tr. ř.].

63. Bylo-li za popsané situace (od okamžiku zániku obviněné, tj. po dni 28. 8. 2017) nadále vedeno trestní stíhání obviněné právnické osoby, je nutno v takovém postupu orgánů činných v trestním řízení spatřovat porušení zákona v její neprospěch, a to v ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř., které měly použít přiměřeně (§ 1 odst. 2 t. o. p. o.).

IV./4. K nepřípustnosti řešení statusových otázek orgány činnými v trestním řízení

64. Státní zástupce v obžalobě konstatoval, že ačkoliv byla obviněná právnická osoba před podáním obžaloby vymazána z obchodního rejstříku (viz s. 10 obžaloby), úkony vedoucí k jejímu zániku (vymazáním) jsou neplatné, protože mu podle § 32 odst. 1 t. o. p. o. nebylo oznámeno, že budou činěny, a podle § 32 odst. 2 t. o. p. o. nemohlo dojít k jejímu zániku. Obdobný závěr učinil soud prvního stupně pod bodem 14. odůvodnění napadeného rozsudku. Pro ilustraci nesprávnosti tohoto postupu je nejdříve nutné uvést následující.

65. Obecně lze souhlasit s tím, že podle § 32 odst. 1 t. o. p. o. jsou neplatné úkony vedoucí k zániku právnické osoby, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání, pokud právnická osoba neoznámila státnímu zástupci (předsedovi senátu), že budou prováděny takové úkony, a to ještě před jejich provedením. K zajištění platnosti těchto úkonů však nestačí pouhé splnění této oznamovací povinnosti, nýbrž je třeba vyčkat povolení k jejich učinění, a to ve formě rozhodnutí soudce v přípravném řízení a předsedy senátu v řízení před soudem podle § 32 odst. 3 t. o. p. o.

66. První otázkou pak je, co lze považovat za „úkon směřující k zániku právnické osoby“ či přesněji, zda lze každý úkon likvidátora směřující k zániku právnické osoby považovat za úkon, o němž se zmiňuje ustanovení § 32 t. o. p. o., nebo jen úkon bezprostředně spojený s tímto zánikem. Z účelu, který se sleduje zmíněnou právní úpravou, lze učinit závěr, že jde jen o takový úkon, který má za přímý následek zánik právnické osoby. V opačném případě by každý úkon likvidátora vyžadoval předem oznámení podle § 32 odst. 1 t. o. p. o. pod sankcí neplatnosti úkonu, což by bylo nepřiměřené a nedůvodné. V případě zániku právnické osoby tedy bude takovým úkonem návrh likvidátora na výmaz právnické osoby z veřejného rejstříku.

67. Není zcela zřejmé, zda státní zástupce (viz bod 57. tohoto rozsudku) označoval za neplatný úkon v důsledku porušení ustanovení § 32 odst. 1 t. o. p. o. výmaz obviněné právnické osoby z obchodního rejstříku nebo již rozhodnutí o jejím zrušení s likvidací. Ani v jednom případě však tomu tak nebude. Pokud jde o usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 3. 2016, sp. zn. 23 Cm 21/2016, o zrušení obviněné právnické osoby s likvidací, toto rozhodnutí soudu není úkonem (právním jednáním) a nemůže být stiženo neplatností. Jestliže je rozhodnutí soudu vadné, lze je zrušit toliko rozhodnutím nadřízeného soudu (nejdeli o obnovu řízení). Nadto citované rozhodnutí nabylo právní moci dne 26. 4. 2016, tedy před zahájením trestního stíhání proti obviněné právnické osobě. Zákon ukládá zmíněnou oznamovací povinnost právnické osobě, proti které již bylo zahájeno trestní stíhání, a to ohledně úkonů směřujících k jejímu zrušení, zániku nebo přeměně realizovaných po vydání takového rozhodnutí, tj. po zahájení jejího trestního stíhání. I v případě, kdyby dané rozhodnutí soudu o zrušení obviněné právnické osoby s likvidací bylo možné považovat za úkon podle § 32 odst. 1 t. o. p. o., tak by se na něj nevztahovalo ustanovení § 32 t. o. p. o. Za úkon směřující k zániku obviněné právnické osoby tudíž lze (i s ohledem na výše poskytnutý obecný výklad) považovat až návrh likvidátora na výmaz obviněné z obchodního rejstříku.

68. Daný úkon (návrh likvidátora na výmaz právnické osoby z obchodního rejstříku) lze považovat za neplatný (a to již na podkladě § 32 odst. 1 t. o. p. o.) bez ohledu na to, že orgány činné v trestním řízení nepodaly návrh na vyslovení jeho neplatnosti. V této situaci, tj. podal-li likvidátor návrh na výmaz společnosti O. T. z obchodního rejstříku bez splnění podmínek podle § 32 odst. 1 t. o. p. o., totiž nelze uplatnit ustanovení § 32 odst. 4 t. o. p. o., podle něž je daný úkon neplatný, pouze pokud státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu podá příslušnému soudu návrh na vyslovení jeho neplatnosti. Je tomu tak proto, že pro žádný druh právnické osoby zvláštní zákony neupravují právo domáhat se vyslovení neplatnosti úkonu směřujícího k jejímu zániku ve stanovené lhůtě. Na právnické osoby, proti nimž se vede trestní řízení, u kterých taková zvláštní úprava chybí, se ustanovení § 32 odst. 4 t. o. p. o. vůbec nepoužije (viz ŠÁMAL, P., DĚDIČ, J., GRIVNA, T., PÚRY, F., ŘÍHA, J. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 601).

69. V této souvislosti je třeba poznamenat, že na rozdíl od návrhu likvidátora na výmaz obviněné právnické osoby, její zrušení (bez návrhu) ze strany rejstříkového soudu nepodléhalo předchozímu vydání povolení k takovému postupu podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. V souvislosti s takovým postupem totiž nebylo třeba vyžadovat příslušné rozhodnutí trestního soudu, neboť v tomto okamžiku ještě nebyla zrušovaná právnická osoba trestně stíhána. To vyplývá ze skutečnosti, že ustanovení § 32 t. o. p. o. se jako celek uplatní pouze ve vztahu k těm úkonům, které mají být učiněny až po zahájení trestního stíhání proti obviněné právnické osobě.

70. Závěr o neplatnosti návrhu likvidátora na výmaz společnosti O. T. z obchodního rejstříku však nic nemění na tom, že obviněná právnická osoba byla v době podání obžaloby formálně zaniklá. Stran zániku právnické osoby, resp. pozbytí její právní osobnosti, má její vymazání z veřejného rejstříku stejné důsledky jak v rámci trestněprocesních, tak civilněprocesních vztahů. Tedy i v kontextu trestního řízení právnická osoba spolu se svojí právní osobností zaniká tímto vymazáním, a to i když k němu dojde v rozporu s ustanovením § 32 odst. 2 t. o. p. o. Jeho zákonnou dikci, tedy že právnická osoba, proti které bylo zahájeno trestní stíhání, nemůže být do doby jeho pravomocného skončení zrušena a nemůže dojít k její přeměně, ani k jejímu zániku, nelze vykládat tak, že by trestně stíhaná právnická osoba, která byla v rozporu s ustanovením § 32 t. o. p. o. vymazaná z veřejného rejstříku, ve skutečnosti nikdy (bez dalšího) nezanikla. Lze pouze hovořit o jejím výmazu v rozporu se zákonem, a tedy vzniku zájmu hodného právní ochrany (spolu s případným zájmem na řádném průběhu trestního stíhání), který může být důvodem pro obnovení její právní identity zrušením jejího výmazu podle § 209 odst. 1 o. z. (dále k tomu viz část IV./6. odůvodnění tohoto rozsudku). Jinak řečeno, výše citované jazykové vyjádření dané právní normy nelze chápat jako jakési zákonné konstatování přetrvávající právní subjektivity (resp. právní osobnosti) právnické osoby i přes její vymazání z veřejného rejstříku. Jde pouze o zákaz jejího zániku, jehož porušení ovšem nezvrátí vzniklý následek (tj. zánik právnické osoby, k němuž již došlo), byť teoreticky zakládá možnost výše stručně nastíněného řešení podle § 209 odst. 1 o. z.

71. Opačný závěr by vedl k absurdním důsledkům. Právnická osoba by totiž byla na straně jedné vymazaná, ovšem na straně druhé v důsledku citovaného ustanovení § 32 odst. 2 t. o. p. o. by stále existovala. Tento

stav by znamenal neudržitelné konsekvence pro jiné typy právních vztahů, např. vztahů závazkových, do kterých by pak s vymazanou právníčkou osobou bylo na jednu stranu možné vstupovat a případně dále páchat třeba i majetkovou trestnou činnost, anebo činit úkony směřující k výkonu uloženého trestu (např. uveřejnění rozsudku), které by však na druhou stranu případní spolukontrahenti mohli odmítat (s ohledem na její výmaz z obchodního rejstříku). Docházelo by tak současně k narušení důvěry v princip materiální publicity veřejného rejstříku, v této věci obchodního rejstříku, podle něž skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku jsou účinné vůči každému ode dne, ke kterému byl zápis proveden; ode dne provedení zápisu se nikdo nemůže dovolávat toho, že mu zapsané skutečnosti nebyly známy. Zároveň platí obráceně, že dokud skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku nejsou vymazány nebo změněny, jsou účinné vůči každému a nikdo se nemůže dovolávat vůči jednajícímu, že zápis v obchodním rejstříku již neodpovídá skutečnosti, ledaže by jedající nejednal v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, protože mu rozpor se skutečností byl znám. Z uvedeného vyplývá, že výše odmítnutý výklad § 32 odst. 2 t. o. p. o. by významně narušil veřejný pořádek a právní jistotu ve společnosti, neboť by vládly pochybnosti ohledně toho, zda je obviněná právní osoba nadána právní osobností či nikoliv. Má to ovšem i velmi praktické konsekvence, neboť by v případě uznání existence právní osoby v rozporu se stavem v obchodním rejstříku vůbec nebylo zřejmé, jaká je struktura právní osoby, kdo je oprávněn za ni jednat, s kým tedy má být vstupováno do právních jednání, po kom má být vyžadována součinnost, zda má platit stav platný ke dni zániku právní osoby, do kdy tomu tak má být, jak má být případně dosaženo změny atd.

72. Ostatně ani v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2022, sp. zn. 4 Tz 112/2022, vůči němuž se senát č. 6 vyzemil jen v řešení otázky přípustnosti podání stížnosti pro porušení zákona týkající se již zaniklé právní osoby, Nejvyšší soud nikterak nezpochyboval, že právní osoba obecně zaniká svým výmazem z veřejného rejstříku, a pozbývá tak své právní osobnosti.

73. K jazykovému výkladu ustanovení § 32 odst. 2 t. o. p. o. je proto třeba přistupovat restriktivně, byť tento závěr velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu se rozchází s názorem obsaženým v části odborné literatury k citovanému ustanovení, resp. k ustanovení § 32 odst. 10

t. o. p. o., podle něhož nerespektování stanovených pravidel má za následek, že právnická osoba nezanikne, ani když bude vymazána z veřejného rejstříku (§ 32 odst. 8, 10 t. o. p. o.) – viz ŠÁMAL, P., DĚDIČ, J., GRIVNA, T., PÚRY, F., ŘÍHA, J. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 595. Takové důsledky vyplývající z ustanovení § 32 odst. 10 t. o. p. o. jsou podle přesvědčení velkého senátu trestního kolegia ze shora uvedených důvodů neudržitelné. Právnická osoba (zde obchodní společnost) nemůže existovat, pokud ji orgán veřejné moci (rejstříkový soud) vymazal z veřejného rejstříku (obchodního rejstříku), s čímž právní řád spojuje zánik právnické osoby (byť je připuštěna její obnova – viz bod IV.6. tohoto rozsudku dále). Jde tak primárně o apel na takový orgán veřejné moci (rejstříkový soud), aby postupoval v souladu s právním řádem a vyžádal si nezbytný souhlas podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. se zánikem stíhané právnické osoby (v přípravném řízení souhlas soudce a v řízení před soudem souhlas předsedy senátu), jinak nesmí právnickou osobu vymazat (viz k tomu bod IV.9. odůvodnění tohoto rozsudku dále); ovšem neučiní-li tak a vymaže-li právnickou osobu i přes chybějící souhlas, právnická osoba přestává existovat (a to i navzdory výslovnému znění ustanovení § 32 odst. 10 t. o. p. o.). Velký senát si je vědom i dalšího názoru v části odborné literatury, podle něž nesplnění povinnosti stanovené v § 32 odst. 1 t. o. p. o. má za následek absolutní neplatnost úkonů (přesněji právních jednání) zde uvedených, k níž musí orgán veřejné moci nebo osoba, které vedou veřejný rejstřík nebo jiný zákonem určený rejstřík, registr nebo evidenci právnických osob, přihlídnout z úřední povinnosti a nezapsat zrušení, zánik nebo přeměnu právnické osoby do takového rejstříku, registru nebo evidence a neprovést její výmaz, resp. že při neexistenci takového oznámení, při nesplnění požadavku učinit toto oznámení neprodleně nebo při nedostatku jeho písemné formy, jak to stanoví § 32 odst. 1 t. o. p. o., jsou uvedené úkony absolutně neplatné a bez možnosti konvalidace, k čemuž by měl soud (pokud se ovšem o těchto úkonech vůbec dozví) přihlídnout *ex officio* (viz ŽDÁRSKÝ, Z. K některým trestněprávním limitům zrušení, zániku a přeměny právnických osob. Státní zastupitelství č. 3/2022, s. 18 až 27). Přitom ale nemohou orgány činné v trestním řízení řešit samostatně jako předběžnou otázku, zda právnická osoba zanikla či nadále existuje, a tedy zároveň zda ji lze vůbec trestně stíhat, neboť jedná o tzv. statusovou otázku ve smyslu § 9 odst. 2 tr. ř., kterou vůbec nejsou oprávněny posuzovat, jednak k výmazu právnické osoby (obchodní společnosti) z veřejného rejstříku (obchodního rejstříku)

došlo rozhodnutím rejstříkového soudu, neboli ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř. existuje o této otázce pravomocné rozhodnutí soudu (v materiálním smyslu), které nebylo zrušeno. Stav zápisu v obchodním rejstříku tak nelze pominout a je třeba se jím řídit, byť jsou orgány činné v trestním řízení přesvědčeny, že k němu došlo v důsledku (série) porušení výše uvedených ustanovení, která měla zabránit nežádoucímu výmazu. Pokud tedy orgány činné v trestním řízení nechaly i zjevnými vlastními pochybeními při užití zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, která jsou rozvedena v jiných pasážích tohoto odůvodnění, vymazat stíhanou právnickou osobu, mohou nežádoucí stav napravit jedině odstraněním výmazu právnické osoby z příslušného rejstříku, registru nebo evidence, tedy prostřednictvím její obnovy – viz bod IV.6. odůvodnění tohoto rozsudku dále.

74. Státní zástupce v podané obžalobě i soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku se zmiňují o nezaniknutí obviněné právnické osoby z důvodů obsažených v § 32 odst. 1, 2 t. o. p. o. Poskytnutý výklad s omezující tendencí (a s ním související argumentace), popsany ve vztahu k ustanovení § 32 odst. 2 t. o. p. o., je ovšem třeba uplatnit i vůči ustanovení § 32 odst. 10 t. o. p. o., podle něhož právnická osoba nezanikne, pokud není splněna některá z podmínek umožňujících podle § 32 odst. 1 až 9 t. o. p. o. zrušení, zánik nebo přeměnu právnické osoby. Ani v případě užití tohoto ustanovení by vzhledem k argumentaci učiněné ve vztahu k ustanovení § 32 odst. 2 t. o. p. o. nebylo možné konstatovat, že právní subjektivita právnické osoby překonala její výmaz z veřejného rejstříku, registru nebo evidence, tedy že např. obchodní společnost vymazaná z obchodního rejstříku nadále *de iure* existuje. Jediný v úvahu připadající postup pro pokračování v trestním stíhání zaniklé právnické osoby je tak iniciace řízení, které by vedlo k užití ustanovení § 209 o. z. (viz blíže část IV./6. odůvodnění tohoto rozsudku).

75. Uvedený výklad jde poněkud nad rámec nyní posuzované věci, neboť ustanovení § 32 odst. 10 t. o. p. o. na ni nedopadá. Jednak proto, že ke zrušení obviněné právnické osoby došlo (dne 26. 4. 2016) před zahájením jejího trestního stíhání (dne 2. 2. 2017), jednak i z důvodů dalších.

76. V první řadě je třeba uvést, že posledně citované ustanovení cílí jen na úkony směřující ke zrušení či přeměně právnické osoby, a to navíc

pouze v případě, pokud by měly být činěny až po zahájení trestního stíhání dané právnické osoby. Tímto způsobem je tedy vyjádřen omezený dosah ustanovení § 32 odst. 10 t. o. p. o. jen na právnické osoby, u nichž došlo nejdříve k zahájení trestního stíhání a až poté začaly být prováděny úkony směřující k jejich zrušení, zániku či přeměně, a to s cílem zmařit účel trestního řízení či alespoň zkomplikovat jeho průběh. Poslední zmíněná souvislost vyplývá nejen z ustanovení § 32 odst. 10 t. o. p. o., ale i z ustanovení § 32 t. o. p. o. jako celku, neboť jeho účelem je právě to, aby se zabránilo obstrukcím a konání spravedlivého trestního procesu účelovým jednáním, které vede ke zrušení, zániku nebo přeměně obviněných právnických osob, a to především takových, u nichž je po zahájení trestního stíhání zřejmé, že podle zjištění orgánů činných v trestním řízení existují podklady pro závěr o jejich vině stíhaným trestným činem.

77. S ohledem na výše zmíněné ustanovení § 32 odst. 10 t. o. p. o. je třeba mít za to, že je nelze užít ve věci obviněné právnické osoby v nyní posuzované trestní věci. Je tomu tak proto, že možnost jeho uplatnění je spojena s nesplněním povinností uložených právnické osobě v době následující po zahájení jejího trestního stíhání a vztahuje se jen k úkonům směřujícím ke zrušení nebo přeměně obviněné právnické osoby, nikoli k úkonům, které vedou k jejímu zániku. V nyní posuzované trestní věci přitom

- došlo k pravomocnému rozhodnutí o zrušení obviněné právnické osoby ještě před zahájením jejího trestního stíhání,
- k zahájení řízení o jejím zrušení došlo na podkladě vlastní činnosti rejstříkového soudu, nikoli z podnětu statutárního orgánu právnické osoby jednajícího ve snaze zmařit účel trestního řízení vedeného vůči ní.

Nikoli tedy již první fáze směřující ke zrušení obviněné právnické osoby, ale až druhá fáze procesu vedoucího k zániku obviněné právnické osoby, která spočívala v podání návrhu na její výmaz z obchodního rejstříku, byla realizována v průběhu trestního stíhání obviněné.

78. Nelze dále odhlédnout ani od toho, že další důležitou příčinou vedoucí k zániku obviněné právnické osoby v rozporu se zákonem bylo selhání komunikace mezi orgány činnými v trestním řízení a likvidátorem obviněné právnické osoby, resp. těmito orgány a příslušným rejstříkovým soudem (§ 30 t. o. p. o.; viz část pod bodem IV./5. odůvodnění tohoto rozsudku), a i pochybení na straně samotného rejstříkového soudu, který při zápisu výmazu obviněné právnické osoby postupoval v rozporu s ustanoveními § 90 odst. 2 ZVR a § 32 odst. 9 t. o. p. o. (viz část pod bodem IV./9. odůvodnění tohoto rozsudku).

79. Otázka existence právnické osoby je tedy otázkou jejího osobního stavu, jak bylo uvedeno výše. Pokud orgány činné v trestním řízení minily pokračovat v trestním stíhání zaniklé obviněné právnické osoby, nemohly tak učinit jen na základě vlastního předběžného posouzení, zda jsou platná jednání vedoucí k jejímu zániku a zda obviněná právnická osoba zanikla či nikoli. Vyplývá to z pravidel posuzování předběžných otázek v trestním řízení, konkrétně z ustanovení § 9 odst. 2 tr. ř., podle něž nejsou orgány činné v trestním řízení oprávněny řešit samostatně předběžné otázky týkající se osobního stavu, o nichž se rozhoduje v řízení ve věcech občanskoprávních. Jestliže rozhodnutí o takové otázce nebylo ještě vydáno, vyčkají jeho vydání. Nadto v daném případě zanikla právnická osoba z rozhodnutí rejstříkového soudu, který ji vymazal z obchodního rejstříku, což nejsou orgány činné v trestním řízení vůbec oprávněny přezkoumávat. Výmaz z veřejného rejstříku znamenající zánik právnické osoby podle § 185 o. z. má z důvodu právní jistoty konstitutivní účinek, o okamžiku zániku právnické osoby totiž nesmí vznikat pochybnosti, neboť jde o základní statusovou otázku právnické osoby – právní osobnost má právnická osoba od svého vzniku do svého zániku [viz POKORNÁ, J. § 185 in: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Obecná část (§ 1 až 654). 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, citováno podle systému ASPI]. Za zaniklou se považuje od uvedeného okamžiku po celou dobu až do případného zvrácení výmazu právnické osoby, tj. do zrušení výmazu právnické osoby na návrh toho, kdo na tom osvědčí právní zájem (viz k tomu bod IV./6. odůvodnění tohoto rozsudku). V projednávané věci tudíž nebyli státní zástupce ani soud prvního stupně oprávněni konstatovat, že obviněná právnická osoba nezanikla, ačkoliv došlo k jejímu výmazu z obchodního rejstříku.

80. Pokud uvedenou otázku osobního stavu, za niž je v případě trestního stíhání právnické osoby třeba pokládat otázku její právní osobnosti, a tím i způsobilosti být subjektem trestního řízení, orgány činné v trestním řízení řešily způsobem popsaným výše, v důsledku čehož pokračovaly v trestním stíhání obviněné právnické osoby, porušily v její neprospěch ustanovení § 9 odst. 1, 2 tr. ř.

IV./5. K nesplnění informační povinnosti policejním orgánem

81. Jak bylo výše zmíněno, z obsahu spisu v nyní posuzované trestní věci nevyplývalo, že by policejní orgán splnil svou informační povinnost vůči rejstříkovému soudu obsaženou v ustanovení § 30 t. o. p. o., podle něhož o zahájení trestního stíhání proti právnické osobě vyrozumí orgán činný v trestním řízení, který zahájil trestní stíhání, mimo jiné tzv. rejstříkový soud jako příslušný orgán veřejné moci, který podle jiného právního předpisu (zákona o veřejných rejstřících) vede obchodní rejstřík. Účelem tohoto ustanovení je, kromě jiného, zabezpečit, aby v průběhu trestního stíhání nedošlo k vymazání (zániku) právnické osoby z veřejného rejstříku bez příslušného souhlasu, o který by mohl příslušný rejstříkový soud žádat podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. I uvedené ustanovení slouží jako pojistka pro dodržení povinností obsažených v § 32 t. o. p. o. a má upozornit rejstříkový soud, aby dbal zvýšené pozornosti v dané věci, v níž byl informován o zahájení trestního stíhání právnické osoby, a ověřil, zda nadále probíhá trestní stíhání této právnické osoby, ohledně níž je navrhován její výmaz z obchodního rejstříku, a to dříve, než učiní navrhovaný výmaz (viz k jeho povinnostem v bodě IV./9. odůvodnění tohoto rozsudku). Je přitom primárním úkolem orgánů činných v trestním řízení, které chtějí stíhat určitou právnickou osobu (tj. policejního orgánu, případně státního zástupce), zabránit jejímu zániku, je-li zde veřejný zájem na vyslovení její viny a uložení trestu, jakož i na tom, aby se právnická osoba nevyhnula těmto důsledkům svým zrušením a následným zánikem. Proto je též orgánu činnému v trestním řízení, který zahájí trestní stíhání právnické osoby (v daném případě policejnímu orgánu), uloženo, aby informoval orgán veřejné moci, který vede veřejný rejstřík (v daném případě tzv. rejstříkový soud, tj. příslušný krajský soud, který vede obchodní rejstřík), o probíhající trestním stíhání, aby nedošlo k výmazu stíhané právnické osoby. Ovšem v daném případě jednou z významných příčin, proč i přes probíhající trestní stíhání došlo k výmazu obviněné právnické osoby z obchodního rejstříku v rozporu se zákonem

(§ 32 t. o. p. o. a § 90 odst. 2 ZVR), byl i nezákonný postup policejního orgánu, který nesplnil svou zákonnou povinnost (podle § 30 odst. 1 t. o. p. o.) informovat o trestním stíhání obviněné právnické osoby příslušný rejstříkový soud. Přitom již ze samotného faktu, že trestní stíhání obviněné bylo zahájeno až v okamžiku, kdy se nacházela v likvidaci, bylo zřejmé, že jsou činěny úkony směřující k zániku právnické osoby. O to více měl policejní orgán, resp. státní zástupce vykonávající dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení (zvláště rušil-li první usnesení o zahájení trestního stíhání, které rovněž nebylo zasláno rejstříkovému soudu), dbát na splnění informační povinnosti vůči rejstříkovému soudu, aby předešel takovým důsledkům, chtěl-li obviněnou právnickou osobu stíhat a nechat odsoudit. Přitom její splnění mohlo zabránit výmazu obviněné z obchodního rejstříku, neboť za daného stavu bylo možno očekávat, že by vyhovění návrhu na výmaz společnosti O. T. z obchodního rejstříku podmínil rejstříkový soud předložením opisu usnesení trestního soudu (zde soudce rozhodujícího v přípravném řízení) vydaného podle § 32 odst. 3 t. o. p. o., tedy rozhodnutí učiněného na návrh jiné oprávněné osoby (státního zástupce), v němž by byl vyjádřen souhlas s navrhovaným zánikem obviněné právnické osoby.

IV./6. K možnostem orgánů činných v trestním řízení dosáhnout obnovení právní identity obviněné právnické osoby

82. Jestliže orgány činné v trestním řízení trvaly na trestním stíhání (a odsouzení) zaniklé obviněné právnické osoby (a nechtěly zastavit trestní stíhání pro jeho nepřipustnost – viz část IV./3. odůvodnění tohoto rozsudku), a to i přes vlastní pochybení, v jejichž důsledku nechaly vymazat obviněnou právnickou osobu z obchodního rejstříku (a tedy i zaniknout), měly dosáhnout obnovení již zaniklé právnické osoby, resp. zrušení výmazu obviněné, aby vůbec existoval subjekt, který chtějí stíhat (viz výše). Zřejmě jediným takovým přípustným a v nynějším právním řádu upraveným způsobem je institut obnovení právnické osoby upravený v § 209 odst. 1 o. z., kterého měl využít i dozorový státní zástupce, chtěl-li podat na zaniklou obviněnou právnickou osobu obžalobu. Objeví-li se totiž zájem hodný právní ochrany, soud (v daném případě rejstříkový soud) na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem (tedy i na návrh státního zástupce), podle § 209 odst. 1 o. z. zruší výmaz právnické osoby, rozhodne o její likvidaci a jmenuje likvidátora. Kdo vede veřejný rejstřík (v daném případě rejstříkový

soud), do něho podle tohoto rozhodnutí zapíše obnovení právnické osoby, skutečnost, že je v likvidaci, a údaje o likvidátorovi. Od obnovení se na právnickou osobu hledí, jako by nikdy nezanikla. Státní zástupce tak mohl rejstříkovému soudu, který předtím v rozporu se zákonem (viz bod IV./9. odůvodnění tohoto rozsudku) vymazal obviněnou právnickou osobu, podle § 209 odst. 1 o. z. navrhnout její obnovu z důvodu veřejného zájmu na jejím trestním stíhání, protože byla vymazána z obchodního rejstříku na základě neplatného úkonu likvidátora podle § 32 odst. 1 t. o. p. o. (jeho návrhu na vymazání obviněné z obchodního rejstříku), v rozporu se zákonným zákazem stanoveným v § 32 odst. 2 t. o. p. o. a bez svolení k zániku (výmazu z obchodního rejstříku) soudcem pro přípravné řízení podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. Neučinil-li tak státní zástupce a podal-li přesto na neexistující právnickou osobu obžalobu, neměl takový postup akceptovat ani soud prvního stupně, k němuž byla podána obžaloba, a měl podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrátit věc státnímu zástupci k došetření spočívajícímu v odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze napravit v řízení před soudem, neboť byla podána obžaloba na již zaniklou právnickou osobu. Učinit tak měl s nastíněním výše popsané možnosti řešení nastalé situace. Soud rozhodně neměl dále pokračovat v nezákonném trestním stíhání neexistující obviněné právnické osoby, jejíž trestní stíhání je (obecně) nepřípustné a muselo by jinak být zastaveno [za přiměřeného použití § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. a § 1 odst. 2 t. o. p. o.].

83. Pokud jde o soud, na který se měl státní zástupce obrátit s návrhem na zrušení výmazu obviněné právnické osoby, pak je třeba uvést, že řízení o obnovení právnické osoby je řízením o jejím osobním stavu (v její statusové věci), které se řídí především zákonem č. 293/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ve zkratce „ZŘS“). V této spojitosti lze odkázat především na ustanovení § 2 písm. e) a § 85 písm. a) ZŘS (z judikatury viz též rozhodnutí k předchozí právní úpravě, a sice usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 29 Odo 1154/2003, uveřejněné pod č. 43/2005 Sb. rozh. obč.). Podle § 3 odst. 2 písm. a) ZŘS jsou ve statusových věcech právnických osob věcně příslušné krajské soudy a podle § 86 odst. 1 ZŘS je místně příslušný soud, u něhož je daná právnická osoba zapsána ve veřejném rejstříku. Vzhledem k neexistenci speciálního ustanovení pro právnické osoby, které již nejsou zapsány ve veřejném rejstříku (byly vymazány), je nutné použití nejbližšího ustanovení a extenzivního výkladu ustanovení

§ 86 odst. 1 ZŘS [viz LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 až 654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 829, marginální číslo 15]. V případě vymazané právnické osoby by tedy místně příslušným soudem byl ten, u něhož byla právnická osoba zapsána před jejím výmazem. Z uvedeného vyplývá, že v posuzované věci by věcně a místně příslušným soudem pro řízení o obnovení společnosti O. T. byl Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci.

84. K vyvolání takového řízení podle § 209 odst. 1 o. z. může být nepochybně aktivně legitimován i státní zástupce. Podle § 209 odst. 1 o. z. (rejstříkový) soud zruší výmaz právnické osoby na návrh „toho, kdo osvědčí právní zájem“. Za takovou osobou lze nepochybně pokládat i státního zástupce, který jako veřejný žalobce zastupuje zájem státu na spravedlivém trestním postihu pachatelů trestné činnosti. Veřejným právním zájmem pak může být i potřeba prostého vyslovení viny pachatele – právnické osoby (a případně i jeho účinné potrestání, je-li to vůbec vzhledem k obnovení právnické osoby bez nově zjištěného majetku možné), neboť i tím lze naplňovat účel trestního řízení, jak je vymezen v § 1 tr. ř., který spočívá mimo jiné též v náležitém zjištění trestných činů, působení k upevnování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti atd. Důležité je tedy i preventivní působení trestního řízení, včetně označení určité činnosti jako trestné, a to i ve vztahu k právnickým osobám. Pokud tedy právnická osoba zanikla i v důsledku porušení ustanovení § 32 odst. 1, 2 a 3 t. o. p. o., čímž se vyhnula svému odsouzení (a případně i trestnímu postihu), jak by to mohl tvrdit státní zástupce, mohlo by jít o situaci, v níž by bylo možné osvědčit právní zájem ve smyslu shora citovaného ustanovení občanského zákoníku, a domoci se tak zrušení výmazu právnické osoby z příslušného rejstříku. Nelze proto konstatovat, že státní zástupce nemá právní nástroj, jak se domoci nápravy v případech typově obdobných posuzované věci.

85. V obecnosti lze přisvědčit názoru, že státní zástupce může toliko vstoupit do řízení o některých otázkách týkajících se právnických osob [§ 8 odst. 1 písm. i) ZŘS] a že – výkladem § 8 odst. 2 ZŘS *a contrario* – nemůže svým návrhem zahájit takové řízení. Nicméně právní úprava řízení o zrušení výmazu právnické osoby obsažená v § 209 o. z. (určení osoby aktivně legitimované) prolamuje výše uvedenou obecnou úpravu obsaženou

v zákoně o zvláštních řízeních soudních ve prospěch státního zástupce jako možného navrhovatele, jak vyplývá z výše uvedených důvodů.

IV./7. K nedůvodnému ustanovení opatrovníka obviněné právnické osobě

86. Pochybení v postupu orgánů činných v trestním řízení shledal Nejvyšší soud i v komunikaci s obviněnou právnickou osobou a ustanovení opatrovníka obviněné právnické osobě. Orgány činné v trestním řízení v této věci vycházely z toho, že právnická osoba nemá žádnou osobu oprávněnou za ni v trestním řízení jednat, nadto si nepřebírala zasílanou poštu. Nejprve je třeba se vyjádřit k otázce, zda mohl či měl obviněnou právnickou osobu v trestním řízení zastupovat likvidátor obviněné Ing. M. K. Podle § 34 odst. 1 t. o. p. o. z. právnickou osobu činí v řízení úkony ten, kdo je k tomu oprávněn v řízení před soudem podle občanského soudního řádu. Výčet osob jednajících za právnickou osobu podle občanského soudního řádu je upraven v jeho § 21 odst. 1, v němž není likvidátor uveden. Podle § 21 odst. 2 o. s. ř. se však ustanovení odstavce 1 nepoužije, stanoví-li tento nebo zvláštní zákon, že za právnickou osobu jednají jiné osoby. Jelikož podle § 193 o. z. nabývá likvidátor působnosti statutárního orgánu okamžikem svého povolání, přičemž za řádný výkon funkce likvidátor odpovídá stejně jako člen statutárního orgánu, lze za osobu ve smyslu § 21 odst. 2 o. s. ř. považovat i likvidátora právnické osoby. Je však třeba mít na paměti, že činnost likvidátora (v působnosti statutárního orgánu právnické osoby) podle § 196 odst. 1 o. z. může sledovat pouze účel odpovídající povaze a cíli likvidace. Vedení předmětného trestního řízení odporovalo možnosti zániku obviněné (§ 32 odst. 2 t. o. p. o.), a tudíž mělo zabránit naplnění tohoto konečného cíle její likvidace. Obviněná (nacházející se v likvidaci) byla navíc prostřednictvím za ni jednajících osoby povinna neprodleně písemně oznámit státnímu zástupci (resp. v řízení před soudem – pokud by to bylo aktuální v tomto stadiu trestního řízení – předsedovi senátu), že budou prováděny úkony směřující k jejímu zániku, a to před provedením těchto úkonů (§ 32 odst. 1 t. o. p. o.). Tímto úkonem by přitom byl návrh na její výmaz z veřejného rejstříku, který podával likvidátor Ing. M. K. Komunikace s orgány činnými v trestním řízení měla i v tomto směru spadat pod jeho činnost jako likvidátora obviněné. Lze tedy dovodit, že i ve vztahu k trestnímu řízení mohl likvidátor působit jako zástupce právnické osoby ve smyslu § 34 odst. 1 t. o. p. o. ve spojení s § 21 odst. 2 o. s. ř., § 193 a § 196 odst. 1 o. z.

87. Je tak třeba uzavřít, že ustanovení opatrovníka obviněné ze strany soudu bylo založeno na chybném předpokladu, že za obviněnou nemůže nikdo činit úkony v trestním řízení, pokud její jednatel J. F. měl v dané trestní věci vystupovat jako svědek. V době tohoto rozhodnutí totiž už byl jmenován likvidátor Ing. M. K. s jeho výše popsaným rozsahem působnosti – mj. podle § 34 odst. 1 t. o. p. o. Možným ohrožením pro tento závěr může být situace, kdy by zájmy likvidátora byly v rozporu se zájmy právnické osoby. V takovém případě by byl podle § 21 odst. 4 o. s. ř. vyloučen z jednání za tuto právnickou osobu. Otázku, zda k takové situaci, tedy konfliktu zájmů likvidátora a obviněné, došlo ve vztahu k předmětnému trestnímu řízení, nelze posuzovat obecnou optikou, nýbrž z hlediska konkrétních okolností věci. Touto otázkou se však soud ani státní zástupce nezabývali (viz zmíněné usnesení Okresního soudu v Šumperku o ustanovení opatrovníka a v jeho rámci zmíněná výzva státního zástupce, aby si obviněná za podmínek podle § 34 odst. 4 t. o. p. o. určila osobu k provádění úkonů v dalším řízení).

88. Lze dodat, že popsaný postup zvolený orgány činnými v trestním řízení je třeba pokládat obecně za vadný, neboť za situace, kdy za obviněnou právnickou osobu mohla jednat určitá fyzická osoba, tj. likvidátor, u níž to zákon předpokládá, není (bez dalšího) odůvodněno, aby obviněné byl ustanoven opatrovník. Takový procesní postup by byl odůvodněn až tehdy, kdyby bylo zjištěno, že právnické osobě nelze doručovat písemnosti. Z obsahu spisu však vyplývá opak, neboť písemnosti byly obviněné doručovány do její datové schránky, z níž si je ovšem obviněná právnická osoba nevyzvedávala, což však lze klást k její tíži (viz přiměřeně usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 3962/14). Do datové schránky právnické osoby totiž má mít zřízen přístup i likvidátor, který má též přebírat poštu doručovanou likvidované právnické osobě, protože – jak již bylo uvedeno – okamžikem svého povolání do funkce likvidátora nabyl působnosti statutárního orgánu likvidované právnické osoby. Mělo tak být jednáno s likvidátorem, který měl mít zřízen přístup k datové schránce obviněné právnické osoby. Pokud si nepřebíral opisy důležitých rozhodnutí, které bylo třeba doručit do vlastních rukou, nebo vůbec neměl přístup do datové schránky likvidované právnické osoby, resp. nevyzvedával z ní doručené dokumenty, měly se orgány činné v trestním řízení primárně obracet na něj a doručovat mu např. do jeho datové schránky anebo na adresu jeho bydliště, a to dříve, než přistoupily

k ustanovení opatrovníka. Jestliže tedy za výše uvedených okolností přistoupily orgány činné v trestním řízení k ustanovení opatrovníka a zcela (bez vážného důvodu) pomíjely osobu likvidátora, který by mohl a měl zastupovat obviněnou právnickou osobu i v trestním řízení, porušily v neprospěch obviněné zákon v ustanovení § 34 odst. 5 t. o. p. o.

IV./8. K otázce komunikace orgánů činných v trestním řízení s likvidátorem a k jeho nečinnosti

89. Pokud jde o problematiku komunikace orgánů činných v trestním řízení s likvidátorem obviněné, resp. s touto obviněnou, k níž v posuzované věci docházelo formou zasílání příslušných listin do její datové schránky, lze uvést následující. Podle § 8 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, je k přístupu do datové schránky právnické osoby oprávněn její statutární orgán nebo člen jejího statutárního orgánu. Jak je výše popsáno, likvidátor právnické osoby nabývá působnosti jejího statutárního orgánu a v tomto rozsahu má práva a povinnosti i ve vztahu k trestnímu řízení. Důsledkem toho je, že jmenovaný likvidátor měl za účelem naplnění cílů likvidace vystupovat v působnosti statutárního orgánu i ve vztahu k probíhajícímu trestnímu řízení a dokumentům, které zasílaly obviněné do její datové schránky orgány činné v trestním řízení. Z nich měl (a mohl) zjistit, že je proti ní vedeno trestní řízení a že bylo zahájeno její trestní stíhání. Lze tak shledat pochybení i na straně likvidátora, který v rámci své působnosti v rozsahu statutárního orgánu obviněné měl mít přístup do její datové schránky, z níž měl zjistit uvedenou skutečnost a na tuto měl adekvátně reagovat s ohledem na povinnost obviněné podle § 32 odst. 1 t. o. p. o. Přesněji řečeno, pochybení je i na straně samotné obviněné, která prostřednictvím likvidátora nesplnila svou povinnost založenou citovaným ustanovením, aby informovala státního zástupce, že budou prováděny úkony směřující k jejímu zániku.

90. Na uvedeném nic nemění ani to, že podle § 34 odst. 6 t. o. p. o. má osoba uvedená v § 34 odst. 1 t. o. p. o. (tedy i likvidátor právnické osoby) stejná práva a povinnosti jako obviněný. Jde totiž jen o obecné ustanovení, otázka doručování je však upravena samostatně. Obecně se doručuje přímo právnické osobě a není třeba doručovat zvláště konkrétní fyzické osobě jednající za právnickou osobu, nestanoví-li zákon výslovně jinak z nějakého

zvláštního důvodu. Taková zvláštní úprava je obsažena v § 34 odst. 8 t. o. p. o., podle něž se doručuje výlučně zmocněnci nebo opatrovníkovi, má-li je právnická osoba a není-li výslovně stanoveno jinak. Jinými slovy činí-li za právnickou osobu v trestním řízení osoba uvedená v § 34 odst. 1 t. o. p. o. (tedy např. statutární orgán právnické osoby nebo i likvidátor), doručují se písemnosti zásadně pouze právnické osobě (a nikoli zástupci), naopak v případě zmocněnce podle § 34 odst. 2 t. o. p. o. nebo opatrovníka podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. zásadně pouze jím (a nikoli právnické osobě). K doručování se využívá přednostně datové schránky.

91. Návrh stěžovatele, aby Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona v neprospěch obviněné právnické osoby i v ustanovení § 32 odst. 1 t. o. p. o., není důvodný ze dvou příčin. Z citovaného ustanovení lze dovodit, že oznamovací povinnost zatěžuje obviněnou právnickou osobu, aby se předešlo – v důsledku následně realizovaných úkonů předvídaných zákonem – jejímu výmazu z příslušného rejstříku, a tím i jejímu zániku, který brání vedení trestního stíhání proti ní. V posuzované věci však bylo trestní stíhání zahájeno vůči právnické osobě v likvidaci, a již z tohoto faktu mělo být orgánům činným v trestním řízení zřejmé, že lze očekávat provádění úkonů vypočtených v uvedeném ustanovení směřujících k zániku obviněné právnické osoby. Také porušení této povinnosti obviněnou (a to i v návaznosti na zmíněná pochybení orgánů činných v trestním řízení při komunikaci s ní) bylo jednou z příčin výmazu společnosti O. T. z obchodního rejstříku a s ním spojeného jejího zániku, který brání jejímu dalšímu trestnímu stíhání. Porušení ustanovení § 32 odst. 1 t. o. p. o. tak znemožnilo další vedení trestního řízení proti obviněné právnické osobě a uložení jakékoli sankce, což je situace příznivá pro obviněnou, takže v tomto ohledu došlo k porušení zákona v její prospěch, a to ze strany samotné obviněné (a nikoli orgánů činných v trestním řízení).

92. Pochybení v komunikaci orgánů činných v trestním řízení s likvidátorem obviněné právnické osoby byla též příčinou, proč došlo k výmazu této právnické osoby z obchodního rejstříku, a tím i k jejímu zániku. Na jedné straně pochybil sám likvidátor, pokud nepřistupoval do datové schránky (zřídil-li si do ní vůbec přístup) a neseznámil se s rozhodnutími v této trestní věci zaslanými právnické osobě jím likvidované, především pak s usnesením o zahájení trestního stíhání. Zřejmě tak ani nevěděl, že jím

likvidovaná právnická osoba je trestně stíhána, a proto ani nemohl splnit své zákonné povinnosti jednak podle § 32 odst. 1 t. o. p. o. informovat státního zástupce, že hodlá navrhnout výmaz této právnické osoby, jednak podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. navrhnout soudci pro přípravné řízení svolení s jejím zánikem a jednak podle § 16 odst. 1 ZVR doložit rejstříkovému soudu spolu s návrhem na výmaz právnické osoby, že soudce pro přípravné řízení takový výmaz povolil. Na druhé straně ovšem pochybily i orgány činné v trestním řízení odpovědné za řádné vedení přípravného řízení (konkrétně policejní orgán a státní zástupce), pokud v průběhu trestního stíhání vůbec nekomunikovaly s likvidátorem, ač dobře věděly, že jsou činěny úkony směřující k likvidaci a zániku jimi stíhané právnické osoby, na likvidátora se neobrátily, nevyžadovaly jeho součinnost, nejednaly s ním jako se zástupcem obviněné právnické osoby ve smyslu § 34 odst. 1 t. o. p. o., namísto toho nechaly obviněné právnické osobě ustanovit opatrovníka, čímž též umožnily, aby likvidátor (aniž by splnil své shora uvedené povinnosti) dál pokračoval v likvidaci stíhané právnické osoby a podal návrh na její výmaz, k němuž též rejstříkový soud v rozporu s § 32 odst. 9 t. o. p. o. přistoupil (protože ani on nebyl v rozporu s § 30 odst. 1 t. o. p. o. o trestním stíhání obviněné informován a sám aktivně tuto skutečnost v rozporu s § 90 odst. 2 ZVR nezjistil – viz k tomu níže). K nápravě těchto vad nedošlo ani ze strany opatrovníka, který též nepodnikl žádné aktivní kroky směřující k dodržení zákona ze strany uvedených dalších osob a k zabránění výmazu a následnému trestnímu stíhání neexistující právnické osoby.

IV./9. K nesprávnosti postupu rejstříkového soudu

93. Jak bylo výše zmíněno (viz zejména body 77. a 91. odůvodnění tohoto rozsudku), k pochybení došlo i na straně rejstříkového soudu, který provedl výmaz obviněné právnické osoby v rozporu s ustanovením § 32 odst. 9 t. o. p. o., neboť k tomu neměl povolení soudce pro přípravné řízení vydané podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. I přes pochybení orgánů činných v trestním řízení, které nesplnily informační povinnost vůči rejstříkovému soudu podle § 30 odst. 1 t. o. p. o., jakož i přes nesplnění zákonných požadavků kladených na návrh likvidátora na výmaz právnické osoby podle § 16 odst. 1 ZVR ve spojení s jeho jednáním (objektivně) v rozporu s § 32 odst. 1 a 3 t. o. p. o., byl shledán nesprávný postup i na straně samotného rejstříkového soudu, který nesplnil své zákonné povinnosti plynoucí z § 90 odst. 2 ZVR

a přistoupil k výmazu stíhané právnické osoby, ač k tomu neměl svolení trestního soudu podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. (v daném konkrétním případě soudce pro přípravné řízení). Rejstříkový soud totiž má *ex officio* (tedy z úřední povinnosti) podle § 90 odst. 2 ZVR mimo jiné také zkoumat, zda provedení zápisu nebrání probíhající trestní stíhání proti právnické osobě nebo výkon trestu, který jí byl uložen podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob a řízení proti nim. Rejstříkový soud tak měl v řízení o návrhu na výmaz právnické osoby z obchodního rejstříku vlastní povinnost aktivně zjišťovat, zda proti dotčené právnické osobě není vedeno trestní stíhání neumožňující její výmaz z daného veřejného rejstříku (popřípadě zda tomu nebrání výkon uloženého trestu). Povinnost zkoumat, zda se proti dotčené právnické osobě vede trestní stíhání, ohledně níž je navrhován její výmaz z veřejného rejstříku (a tedy i její zánik), zákonodárce neuzávil jen na případy, kdy na její trestní stíhání předem upozorní orgány činné v trestním řízení v souladu s ustanovením § 30 odst. 1 t. o. p. o. nebo navrhovatel v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 ZVR, podle něž má při podání návrhu na zápis přeměny nebo na výmaz stíhané právnické osoby doložit, že trestní soud povolil takovou přeměnu nebo zánik právnické osoby. V posuzované trestní věci proto lze konstatovat, že došlo nejen k nesplnění oznamovací povinnosti ze strany orgánů činných v trestním řízení, které zahájily trestní stíhání, resp. potom navrhovatele výmazu právnické osoby (tj. likvidátora), ale i k selhání samotného rejstříkového soudu, který iniciativně sám nezkoumal, zda je osoba, jíž se návrh na výmaz týká, trestně stíhána či nikoli.

IV./10. K otázce nesprávně uloženého trestu

94. Součástí argumentace stěžovatele byla i výhrada vůči trestu, který byl uložen obviněné právnické osobě napadeným rozsudkem soudu prvního stupně. Ministr spravedlnosti zde namítl, že za nesprávné pokládá jednak uložení trestu uveřejnění rozsudku v obchodním rejstříku namísto jeho uveřejnění ve veřejném sdělovacím prostředku, jehož druh by soud určil, jednak i rozsah uveřejnění rozsudku stanovený soudem prvního stupně.

95. K této námitce postačí uvést, že toto vytýkané pochybení je vedlejším produktem vad, které zatížilo řízení proti obviněné právnické osobě, neboť to vůbec – nepostupoval-li státní zástupce způsobem vyloženým v části IV./6. tohoto rozsudku a nedošlo-li k obnovení právní identity obviněné

– nemělo vyústit (z důvodů výše vyložených) ani v podání obžaloby vůči ní, natožpak ve vydání odsuzujícího rozsudku. Ve stručnosti lze proto konstatovat, že z hlediska výhrad stěžovatele vůči uloženému trestu není třeba se k věci podrobněji vyjadřovat, a to i s ohledem na jiná ustanovení explicitně uvedená ve výroku tohoto rozsudku, která byla porušena v neprospěch obviněné právnické osoby (viz dále). Úvahám stěžovatele týkajícím se výroku o trestu však lze přisvědčit a v souvislosti s nimi je třeba poukázat na závěry, které Nejvyšší soud vyslovil ve svém rozsudku ze dne 15. 12. 2021, sp. zn. 5 Tz 85/2021, a na nichž ani velký senát trestního kolegia neshledal důvod cokoli měnit. Lze tak na uvedené rozhodnutí zcela odkázat a jen (ve shodě s ministrem spravedlnosti) stručně konstatovat následující. Obchodní rejstřík, v němž bylo obviněné uloženo rozsudek uveřejnit, je veřejným rejstříkem, do něhož se zapisují jen zákonem stanovené údaje o právnických a fyzických osobách, je informačním systémem veřejné správy vedeným rejstříkovým soudem v elektronické podobě (viz zejména § 1, § 25 a § 42 a násl. ZVR). Nelze jej považovat za veřejný sdělovací prostředek ve smyslu § 23 odst. 1, 2 t. o. p. o., kterým by mohl být tisk (noviny nebo časopisy), rozhlasové nebo televizní vysílání, nebo sdělovací prostředky dostupné prostřednictvím počítačové sítě internet apod. (více k tomu např. ŠÁMAL, P., DĚDIČ, J., GŘIVNA, T., PÚRY, F., ŘÍHA, J. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 491 a násl.).

96. Naopak nelze souhlasit s názorem ministra spravedlnosti prezentovaným ve stížnosti pro porušení zákona, že by bylo nepřipustné stanovení rozsahu, v jakém má být rozsudek uveřejněn, takovým způsobem, že by byl rozsudek při uveřejnění omezen na jeho pouhou výrokovou část. Takové omezení rozsahu není nepřipustné, ustanovení § 23 odst. 1, 2 t. o. p. o. se nijak nepřičí, je také v aplikační praxi běžně užívané, dostatečně jasné a jednoznačné, je přijímáno i odbornou literaturou (více k tomu např. ŠÁMAL, P., DĚDIČ, J., GŘIVNA, T., PÚRY, F., ŘÍHA, J. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 494, 887 a 888), jakkoliv lze připustit, že částí odborné literatury (viz tamtéž) jsou soudy nabádány spíše k vytváření vlastních formulací, kterými má být veřejnost stručně a pro laiky pochopitelně informována o odsouzení právnické osoby.

V.

Závěrečné shrnutí a způsob rozhodnutí o podané stížnosti

97. Z důvodů výše vyložených dospěl Nejvyšší soud k závěru o opodstatněnosti podané stížnosti pro porušení zákona, byť v jednotlivostech, tj. co do příslušných ustanovení zákona, jejichž porušení je třeba vyslovit, se s ní zčásti rozešel. Jak již bylo uvedeno, v důsledku závažných pochybení, jichž se dopustily všechny orgány činné v trestním řízení, které se na vedení trestního stíhání obviněné podílely, jakož i další orgány veřejné moci a subjekty trestního řízení, došlo k tomu, že byla trestně stíhána a nakonec i pravomocně odsouzena neexistující právnická osoba, která v době svého odsouzení byla vymazána z obchodního rejstříku, a tedy i zaniklá. Nemělo totiž být vůbec připuštěno, aby právnická osoba v průběhu trestního stíhání zanikla, došlo-li již (přes sérii vadných postupů) k výmazu obviněné právnické osoby z obchodního rejstříku, nemělo být dále pokračováno v trestním stíhání, které mělo být zastaveno, anebo mělo být dosaženo zrušení výmazu obviněné právnické osoby, resp. její obnovy, byl-li dán na vyslovení její viny vážný právní zájem (např. byla-li potřeba informovat veřejnost o daném trestném činu a působit tak na ni preventivně i do budoucna k zamezení tohoto sociálně škodlivého jevu).

98. Jak již bylo rozvedeno výše, pochybení v procesním postupu při vedení trestního stíhání proti obviněné právnické osobě bylo identifikováno

- u policejního orgánu a projevilo se

- a) selháním v komunikaci s likvidátorem obviněné právnické osoby,
- b) nesplněním informační povinnosti vůči rejstříkovému soudu podle § 30 t. o. p. o., případně
- c) nenavržením zastavení trestního stíhání státnímu zástupci podle § 166 odst. 3 tr. ř., jelikož byla dána okolnost podle § 172 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. (za užití § 1 odst. 2 t. o. p. o.), anebo nenavržením státnímu

zástupci podání návrhu na obnovu obviněné právnické osoby podle § 209 odst. 1 o. z.,

- u státního zástupce a projevilo se

a) nevykonáváním dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení ze strany policejního orgánu, který zahájil trestní stíhání, konkrétně především neuložením mu povinnosti informovat rejstříkový soud o zahájení trestního stíhání (a to ani při prvním zrušení usnesení o zahájení trestního stíhání, ani při pozdějších úkonech činěných v dané věci),

b) akceptováním podnětu policejního orgánu a podáním návrhu na ustanovení opatrovníka obviněné právnické osobě soudcem pro přípravné řízení,

c) nezabráněním zániku stíhané právnické osoby, tedy jejího výmazu z obchodního rejstříku, byl-li dán veřejný zájem na vyslovení její viny a jejím případném potrestání,

d) následným vlastním posouzením statusové otázky existence právnické osoby v rozporu s ustanovením § 9 odst. 1 a 2 tr. ř., ačkoliv měl

a. buď iniciovat řízení o její obnově, resp. zrušení jejího výmazu podle § 209 odst. 1 o. z., shledal-li na vyslovení viny obviněné a jejím případném potrestání vážný právní zájem,

b. nebo trestní stíhání zastavit podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. jako nepřijatelné za přiměřeného použití § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. (s odkazem na § 1 odst. 2 t. o. p. o.), pokud takový vážný právní zájem neshledal,

e) pokračováním v nepřijatelném trestním stíhání zaniklé obviněné právnické osoby a podáním obžaloby na ni,

- u soudu (rozhodujícího v trestním řízení) a projevilo se tím, že

a) v přípravném řízení jmenoval soudce pro přípravné řízení obviněné právnické osobě opatrovníka z důvodu uvedeného v § 34 odst. 4 t. o. p. o., aniž by ověřil, zda obviněnou nemůže zastupovat soudem ustanovený likvidátor jako zástupce právnické osoby podle § 34 odst. 1 t. o. p. o.,

b) soud, k němuž byla podána obžaloba státním zástupcem, nijak nereagoval na předchozí pochybení státního zástupce, který podal obžalobu na neexistující (zaniklou) právnickou osobu, předseda senátu nenařídil předběžné projednání obžaloby podle § 186 písm. e) tr. ř. a soud tak ani nerozhodl o vrácení věci k došetření státnímu zástupci podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. k nápravě shora uvedených vad, které nebylo možno zhojit v řízení před soudem, především k zásadnímu učinění rozhodnutí, zda má být právnická osoba obnovena z důvodu vážného veřejného zájmu na vyslovení její viny, anebo je namíste trestní stíhání zastavit pro nepřípustnost,

c) zopakoval pochybení státního zástupce a sám si posoudil statusovou otázku týkající se právnické osoby v rozporu s § 9 odst. 1 a 2 tr. ř.,

d) připustil tak pokračování v trestním stíhání neexistujícího subjektu – obviněné právnické osoby, nerozhodl o zastavení trestního stíhání obviněné právnické osoby, a to ani v rámci předběžného projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. za užití § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř., ani v hlavním líčení podle § 223 odst. 1 tr. ř., resp. mimo něj podle § 231 odst. 1 tr. ř. za užití § 223 odst. 1 tr. ř., a to z důvodu jeho nepřípustnosti za přiměřeného užití § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř.,

- u rejstříkového soudu a projevilo se tím že

sám aktivně nezjišťoval, zda není vedeno trestní stíhání právnické osoby, ohledně níž její likvidátor navrhoval výmaz z veřejného rejstříku, které by bránilo zápisu navrženého výmazu, ačkoliv mu tuto povinnost ukládá ustanovení § 90 odst. 2 ZVR,

- u jmenovaného likvidátora obchodní společnosti O. T. a projevilo se tím, že

a) ignoroval dokumenty zasílané orgány činnými v trestním řízení do datové schránky obviněné právnické osoby, ačkoliv do ní měl mít přístup podle § 8 odst. 3 zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, přestože ve vztahu k trestnímu řízení měl vystupovat jako osoba činící za obviněnou právnickou osobu úkony ve smyslu § 34 odst. 1 t. o. p. o.,

b) v rozporu s ustanovením § 32 odst. 1 t. o. p. o. neprodleně písemně neinformoval státního zástupce o tom, že hodlá podat návrh na výmaz obchodní společnosti O. T. z obchodního rejstříku,

c) v návaznosti na to nepožádal o svolení k výmazu této právnické osoby podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. soudce pro přípravné řízení,

d) a při podání návrhu rejstříkovému soudu podle § 16 odst. 1 ZVR nedoložil, že trestní soud (soudce pro přípravné řízení) povolil zánik právnické osoby, vůči níž bylo vedeno trestní stíhání,

- u ustanoveného opatrovníka obviněné právnické osoby – obchodní společnosti O. T. a projevilo se tím, že

a) se nezajímal o průběh likvidace obviněné a nespojil se s jejím likvidátorem,

b) neupozornil orgány činné v trestním řízení na zánik právnické osoby a nepřípustnost jejího dalšího trestního stíhání a jejího odsouzení, proti němuž ani nebrojil opravným prostředkem.

99. Lze tak shrnout, že v daném trestním řízení došlo zejména ze strany orgánů činných v trestním řízení k závažným procesním pochybením při trestním stíhání obviněné. Předně orgány činné v trestním řízení porušily celou řadu shora uvedených ustanovení, která jsou v právním řádu dána proto, aby se obviněná právnická osoba nemohla vyhnout trestnímu řízení a jeho možného výsledku v podobě odsouzení a účinnému potrestání tím, že bude zrušena, přeměněna nebo dokonce zanikne. Konkrétně měly orgány činné v přípravném řízení zajistit informování rejstříkového soudu o trestním stíhání obviněné právnické osoby, což neučinily, nečinily ani další aktivní kroky, které by měly jejímu zániku zabránit, ač si byly dobře vědomy její probíhající likvidace. Pokud již tímto opomenutím připustily její zánik, neměly dále pokračovat v jejím trestním stíhání, a to dokonce po předchozím nezákonném vlastním posouzení předběžné statusové otázky, ale měly buď vyvolat řízení o obnově právnické osoby (vlastně dosáhnout zrušení jejího výmazu), anebo měly nepřípustné trestní stíhání zastavit. K nápravě těchto pochybení nedošlo ani v řízení před soudem, který sérii těchto procesních vad završil odsouzením neexistující (zaniklé) právnické osoby, které navíc uložil nevykonatelný a nepřípustně konkretizovaný druh trestu.

100. Pokud nedošlo k vydání rozhodnutí o zastavení trestního stíhání obviněné ze strany policejního orgánu, resp. ani dozorujícího státního zástupce (aniž by učinil kroky k obnovení její právní identity) ve stadiu přípravného řízení a stejně tak nedošlo k zastavení jejího trestního stíhání ani ve stadiu soudního řízení soudem rozhodujícím o podané obžalobě (zde při odhlédnutí od možnosti rozhodnout o vrácení věci státnímu zástupci k došetření – viz výše), pak je nutno konstatovat, že v neprospěch obviněné byl porušen zákon primárně v ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř., které mělo být užito přiměřeně podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. Další závažná vada, která měla za důsledek pokračování v trestním stíhání obviněné v situaci, kdy pro takový procesní postup nebyly splněny zákonem předvídané okolnosti (protože jde o tzv. non-subjekt), byla zjištěna v nerespektování ustanovení § 9 odst. 2 tr. ř. státním zástupcem

a soudem prvního stupně. Porušení tohoto ustanovení se projevilo rovněž v neprospěch obviněné právnické osoby. Stejným způsobem bylo vyhodnoceno i porušení zákona v ustanovení § 34 odst. 5 t. o. p. o., neboť ustanovením opatrovníka, s nímž posléze jednaly orgány činné v trestním řízení, byl jmenovaný likvidátor zbaven možnosti realizovat práva náležející obviněné právnické osobě.

101. Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že zákon byl porušen v neprospěch obviněné právnické osoby ve shora zmíněných ustanoveních, tj. v § 9 odst. 2 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. a § 34 odst. 5 t. o. p. o. Nepovažoval za nezbytné ve výroku svého rozsudku vyslovit, že zákon byl porušen v neprospěch obviněné i v ustanovení § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, jak navrhoval ministr spravedlnost, neboť toto porušení, jehož se soud dopustil, navazuje na porušení ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř., které je v dané souvislosti primární a rozhodující. Naopak porušení zákona ve prospěch obviněné zjistil Nejvyšší soud při užití ustanovení § 32 odst. 2, 4 t. o. p. o., a to v tom stadiu řízení, v němž mělo být ustanovení o nepřípustnosti trestního stíhání obviněné použito, a proto závěr o jeho porušení včlenil do výroku svého rozsudku.

102. V návaznosti na tento výrok Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. rozhodl o zrušení rozsudku Okresního soudu v Šumperku ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 4 T 87/2017, a to v celé jeho části týkající se obviněné právnické osoby – společnosti O. T. Současně zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušenou část rozsudku, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

103. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nápravy zjištěných vad lze docílit již v řízení o stížnosti pro porušení zákona, a tedy rozhodnutím vydaným za splnění podmínek § 271 odst. 1 tr. ř. Specifikum právní úpravy umožňuje, aby trestní stíhání obviněné bylo obnoveno (viz výše část IV./6. odůvodnění tohoto rozsudku), a proto by proti použití § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. bylo možno vznést takto zaměřenou námitku. Především však došlo ke zrušení odsuzujícího rozsudku z podnětu stížnosti pro porušení zákona jako mimořádného opravného prostředku podaného ve prospěch obviněné právnické osoby, přičemž bylo konstatováno porušení ustanovení právního řádu při jejím odsouzení v její neprospěch. Proto by se mělo i ohledně

obviněné právnické osoby podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. přiměřeně uplatnit i ustanovení týkající se zemřelé fyzické osoby obsažené v § 275 odst. 1 tr. ř., podle něž nelze navazující trestní stíhání (po zrušení napadeného meritorního rozhodnutí) zastavit jen proto, že obviněný zemřel, resp. že právnická osoba zanikla. Shora bylo obsáhle vysvětleno, že i toto procesní ustanovení se může přiměřeně užít na zaniklou právnickou osobu. Při současném konstatování porušení zákona v neprospěch obviněné právnické osoby v řízení o stížnosti pro porušení zákona tedy nelze zastavit navazující další trestní stíhání jen proto, že právnická osoba zanikla.

104. Přesto se nejeví účelné a potřebné další vedení trestního stíhání, při kterém by docházelo jen k dalšímu zatěžování orgánů veřejné moci, a to nejen orgánů činných v trestním řízení, ale též civilních soudů. Nejprve by totiž musel státní zástupce podat návrh na obnovu zaniklé obviněné právnické osoby – společnosti O. T., musel by prokázat vážný právní zájem na její obnově (který ani sám Nejvyšší soud, jak bude ještě zdůvodněno, neshledal), teprve pak by mohl znovu podat obžalobu na obnovenou právnickou osobou, pokud by v civilním řízení o obnově podle § 209 odst. 1 o. z. jako navrhovatel uspěl. Pak by muselo proběhnout znovu hlavní líčení, v němž by mohla být znovu vyslovena vina obviněné právnické osoby. Problematické by ovšem bylo její jakékoliv potrestání, pokud by neměla žádný nově se objevivší majetek, nadto by soud byl limitován i zákazem přísnějšího potrestání (ve smyslu zákazu *reformationis in peius* podle § 273 tr. ř.), přičemž původní pravomocně uložený trest byl ve své podstatě nepřipustný co do druhu sdělovacího prostředku (viz bod IV./10. odůvodnění tohoto rozsudku) a stanovení jakéhokoliv veřejného sdělovacího prostředku (namísto dříve uloženého nepřipustného obchodního rejstříku) by bylo zřejmě vždy zhoršením postavení obviněné, která by nadto ani neměla prostředky na jeho vykonání. Nejvyšší soud neshledává ani žádný vážný právní zájem na vyslovení viny nyní neexistující právnické osoby trestným činem podvodu, který jí byl v tomto řízení kladen za vinu. To vše vedlo Nejvyšší soud k závěru, že není dán veřejný zájem na dalším trestním stíhání zaniklé obviněné právnické osoby, která navíc již v době zahájení trestního stíhání byla v podstatě tzv. prázdnou schránkou bez jakéhokoliv majetku, rejstříkový soud rozhodl o jejím zrušení s likvidací a byl ustanoven její likvidátor. K této likvidaci následně také skutečně došlo a právnická osoba byla vymazána z obchodního rejstříku. Za této situace by bylo jakékoliv další vedení trestního stíhání naprosto neefektivní, zbytečné

a pouze zatěžující orgány činné v trestním řízení, které by navíc musely na ně vynaložit nemalé prostředky. Vždyť vlastně i netrestní (a mnohem hospodárnější) cestou bylo dosaženo výsledku, který je srovnatelný s formálně nejtěžším možným trestem, který lze obviněné právnické osobě uložit v trestním řízení, a sice trestu zrušení právnické osoby ve smyslu § 16 t. o. p. o. Nejvyšší soud proto rozhodl o zastavení trestního stíhání obviněné právnické osoby – společnosti O. T. za analogického užití § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., jelikož vedení dalšího trestního stíhání pokládá za neúčelné, resp. účelu trestního řízení již bylo dosaženo.

č. 32

č. 32

Spáchání trestného činu neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1 tr. zákoníku je podmíněno mimo jiné záměrem dosáhnout zisku z neoprávněně vykonávané činnosti. Na takový záměr pachatele lze usuzovat i z objektivních okolností, zejména z charakteru a četnosti neoprávněně provozované činnosti, doby jejího vykonávání, okruhu osob, vůči nimž směřovala, inzerce nabídek, nákladů na ni vynaložených, přijímaných plateb apod.

Neoprávněné podnikání

§ 251 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 5 Tdo 1012/2022, ECLI:CZ:NS:2022:5.TDO.1012.2022.1

Nejvyšší soud odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. dovolání obviněného J. D. podané proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 6. 2022,

sp. zn. 7 To 101/2022, ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 50 T 192/2021.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Obviněný J. D. byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 28. 2. 2022, sp. zn. 50 T 192/2021, uznán vinným přečinem neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1 tr. zákoníku. Za to mu byl podle § 251 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 48 měsíců. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku byl obviněnému dále uložen peněžitý trest v počtu 90 denních sazeb při výši denní sazby 1 600 Kč, tedy v celkové výměře 144 000 Kč. Podle § 68 odst. 5 tr. zákoníku bylo stanoveno, že peněžitý trest bude zaplacen ve 48 splátkách po 3 000 Kč měsíčně, přičemž výhoda splátek peněžitého trestu odpadne, pokud nebude dílčí splátka včas splacena.

2. Proti citovanému rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný J. D. odvolání, které Městský soud v Praze podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

3. Skutku, jímž byl uznán vinným, se obviněný dopustil tím, že nejméně v období od 5. 1. 2016 do 17. 10. 2019 nabízel nejméně na internetových stránkách XY, jejichž je vlastníkem a za jejichž obsah odpovídá, pod hlavičkou R. C. P. I. několik expedicí ročně pro více osob do zahraničí, které trvaly několik dní a byly organizovaně realizovány v daných termínech s dopravou autobusem, přičemž poskytování takových služeb je srovnatelné s definicí zájezdu podle § 1b zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 159/1999 Sb.“), přičemž tyto expedice nabízel prostřednictvím webových stránek široké veřejnosti, ačkoli k poskytování takovýchto služeb je nezbytné živnostenské oprávnění podle § 10 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“), a rovněž také živnostenské oprávnění koncesované podle § 27 živnostenského zákona. Obviněný přitom nemá toto živnostenské oprávnění zřízeno.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti usnesení Městského soudu v Praze podal obviněný J. D. prostřednictvím své obhájkyňe dovolání, které opřel o dovolací důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h) a i) tr. ř.

5. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl podle obviněného naplněn tím, že soudy nižších stupňů dospěly k nesprávnému skutkovému závěru, že jeho činnost směřovala k získání trvalého zdroje peněžních příjmů, přičemž tento účel je definičním znakem podnikání jak ve smyslu § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), tak § 2 živnostenského zákona. Z provedených důkazů podle přesvědčení obviněného neplyne jednoznačný závěr, že jeho cílem bylo generovat zisk z činnosti, kterou provozoval způsobem odpovídajícím pojmu podnikání. Podle názoru obviněného skutková zjištění soudů nižších stupňů ohledně naplnění znaku „účelu dosažení zisku“ jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Soudy nižších stupňů provedly pouze orientační kalkulaci, jak mělo být s finančními prostředky získanými od účastníků expedice naloženo, přitom se zcela nedostatečně vypořádaly s námitkami obviněného, který poukazoval i na jiné náklady kromě dopravy, které je třeba na expedici vynaložit, a na základě tohoto orientačního výpočtu dospěly k závěru, že obviněný pořádáním expedic získával finanční prostředky, a že tedy byla jeho činnost motivována dosažením zisku. Takový závěr soudů nižších stupňů však neodpovídá provedeným důkazům, naopak je s jejich obsahem ve zjevném rozporu.

6. Nesprávné hmotněprávní posouzení, které by naplnilo dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., pak obviněný spatřoval ve třech skutečnostech. Soudy nižších stupňů podle jeho názoru nesprávně právně posoudily navazující hmotněprávní normu jiného právního odvětví, a to zákona č. 159/1999 Sb., neboť uvedly, že obviněný nabízel služby srovnatelné se zákonnou definicí zájezdu ve smyslu ustanovení § 1b citovaného zákona. Podle výroku o vině se měl obviněný trestné činnosti dopouštět v období nejméně od 5. 1. 2016 do 17. 10. 2019, přičemž podle znění ustanovení § 1b zákona č. 159/1999 Sb., ve znění účinném do 30. 6. 2018, nebyl zájezdem soubor služeb cestovního ruchu, jehož nabídka a prodej nespĺňovaly znaky živnostenského podnikání. Novelou zákona

účinnou od 1. 7. 2018 pak bylo do zákona včleněno nové ustanovení § 1 odst. 2 písm. b), podle něhož se zákon nevztahuje na zájezdy nebo spojené cestovní služby, jejichž nabízení, prodej nebo zprostředkování není činností vykonávanou podnikatelským způsobem. V období od 5. 1. 2016 do 30. 6. 2018 tedy činnost obviněného definici zájezdu nenaplňovala a od 1. 7. 2018. do 17. 10. 2019 se na jeho situaci obviněného podle jeho přesvědčení neaplikoval zákon č. 159/1999 Sb.

7. K nesprávnému hmotněprávnímu posouzení podle obviněného došlo rovněž při stanovení druhu a výměry trestu ve smyslu § 39 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s ustanovením § 68 odst. 3 tr. zákoníku, neboť soudy nižších stupňů nesprávně posoudily jeho osobní, majetkové a jiné (zejména zdravotní) poměry a uložily mu zcela nesprávný druh a výměru trestu. Podle obviněného soud prvního stupně dostatečně nezohlednil jeho nepříznivý zdravotní stav, protože obviněný trpí počínající Alzheimerovou demencí a mozkovou atrofií a je invalidou I. stupně. Obviněný namítl, že doložil skutečnost, že jeho jediným příjmem je dávka pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí) a dávka státní sociální podpory (příspěvek na bydlení), je v trvalé pracovní neschopnosti, přičemž není ani možnost zlepšení jeho zdravotního stavu v budoucnosti. Obviněný uvedl, že měsíčně pobírá dávky ve výši přibližně 3 600 Kč, a tedy nemůže zaplatit uložený peněžitý trest s výší jedné měsíční splátky 3 000 Kč.

8. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. byl podle obviněného rovněž naplněn markantním porušením jeho práva na spravedlivý proces. K naplnění tohoto dovolacího důvodu totiž může dojít i v případě extrémního porušení procesních práv obviněného, pokud je zjevné, že takové porušení práva na spravedlivý proces ovlivnilo hmotněprávní kvalifikaci skutku. V této souvislosti poukázal obviněný na zásadu presumpce nevinny vyjádřenou v ustanovení § 2 odst. 2 tr. ř. a s ní úzce spjatou zásadu materiální pravdy a zásadu *in dubio pro reo*. Jejich porušení spatřoval v tom, že na základě provedeného dokazování nebylo možné učinit jednoznačný závěr v otázce jeho snahy o dosažení zisku činností, která je mu kladena za vinu, přičemž prokázání této skutečnosti je klíčové pro rozhodnutí o jeho vině. V této souvislosti obviněný poukázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 226/06.

9. Podle názoru obviněného mu byl rovněž uložen trest, který zákon nepřipouští, čímž byl naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. Obviněnému uložený peněžitý trest je podle něj nedobytný, přičemž uložení takového trestu ustanovení § 68 odst. 6 tr. zákoníku nepřipouští. V této souvislosti odkázal obviněný na svou argumentaci ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. uvedenou výše, v níž namítal, že soudy nižších stupňů nesprávně hmotněprávně posoudily jeho majetkové poměry. Obviněný zopakoval, že s ohledem na jeho poměry, nepříznivý zdravotní stav a trvalou pracovní neschopnost je zřejmé, že nebude schopen zaplatit jemu uložený peněžitý trest, aniž by upadl do dluhové pasti nebo si peněžní prostředky na splnění peněžitého trestu opatřil trestnou činností.

č. 32

10. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně podle § 265k tr. ř. zrušil, včetně rozhodnutí na ně obsahově navazujících, a podle § 265l tr. ř. věc přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 9 k novému projednání a rozhodnutí, případně aby Nejvyšší soud sám rozhodl podle § 265m odst. 1 tr. ř. tak, že obviněného podle § 226 písm. c) tr. ř. zproští obžaloby.

III.

Vyjádření k dovolání

11. K dovolání obviněného se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). Námitky, které obviněný podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle státního zástupce pouze napadají rozsah provedení dokazování a jeho hodnocení soudy nižších stupňů. V této souvislosti připomenul, že dokazování je doménou soudu prvního stupně a ani po zakotvení nového dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. není úkolem Nejvyššího soudu hodnotit provedené důkazy, nýbrž pouze napravit nejzávažnější procesní vady při zjišťování skutkového stavu. V dovolání obviněného navíc není identifikován zjevný, natož extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a rozhodnými skutkovými zjištěními. K problematice zohlednění dalších výdajů expedic odkázal státní zástupce na body 7. až 9. odůvodnění usnesení Městského soudu

v Praze, který se s námitkami obviněného dostatečně vypořádal. Nad rámec argumentace Městského soudu v Praze státní zástupce připomenul, že expedice mohly být pořádány za nižší cenu, než je běžné, i proto, že obviněný neplatil daně, nevedl účetnictví, nebyl pojištěn a nedodržel další požadavky kladené právními předpisy na provoz cestovní kanceláře. V řízení nedošlo ani k porušení zásady *in dubio pro reo*, podnikatelské aktivity obviněného byly spolehlivě prokázány.

12. Podle státního zástupce lze pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. podřadit námitky týkající se nenaplnění služeb srovnatelných s definicí zájezdu, avšak argumentace obviněného nebyla správná ani z formálního, ani z obsahového hlediska. Odkaz obviněného na ustanovení § 3 písm. b) zákona č. 159/1999 Sb., nebyl správný, obviněný poukazoval na ustanovení § 1 odst. 3 písm. b) tohoto zákona, přičemž pominul, že pozitivní definice zájezdu nebyla zakotvena v tomto zákoně, ale v ustanovení § 2522 o. z. Pokud jde o obsahové hledisko námítky, argumentace obviněného je vyloučena zjištěním o charakteru podnikání, na které se vztahoval režim živnostenského zákona. Zájezd nesměl nabízet svým jménem jiný subjekt než cestovní kancelář, jak vyplývá z § 2 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., který byl v meritu dotčené pasáže účinný i v období předcházejícím, pokrýval tedy celý časový úsek páchání skutku od ledna 2016. Předmět podnikání koncesované živnosti rozdělila novela tohoto zákona provedená zákonem č. 111/2018 Sb. na část týkající se cestovní kanceláře a na část týkající se cestovní agentury. Obviněný ani před touto novelizací zákona č. 159/1999 Sb. nedisponoval žádným oprávněním k provozování živnosti opravňujícím jej k realizaci předmětných zájezdů a s nimi spojených služeb. Pokud proto zájezdy organizoval, činil tak neoprávněně, neboť pouze v rámci koncesované živnosti cestovní kanceláře je garantována ochrana zákazníka jako spotřebitele.

13. Státní zástupce nepřisvědčil ani námitkám obviněného vůči uloženému peněžitému trestu. Dovolání není určeno ke korekcím trestů z hlediska jejich přiměřenosti, pouze k nápravě nejzávažnějších pochybení. Nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 37 až § 39 tr. zákoníku nelze v dovolání namítat prostřednictvím žádného dovolacího důvodu, námitky obviněného proti přiměřenosti trestu tedy nemohou být relevantně uplatněny v rámci žádného dovolacího důvodu. Námitka zřejmé nedobytnosti uloženého peněžitého trestu odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1

písm. i) tr. ř. v jeho první alternativně, avšak státní zástupce neshledal tuto námitku opodstatněnou. Soud prvního stupně se osobními a majetkovými poměry obviněného i dobytostí peněžitého trestu zabýval, přičemž konstatoval, že obviněný svůj reálný stav majetkových poměrů zastíral. Rovněž navzdory své pracovní neschopnosti i v době rozhodování soudu nadále pokračoval v nelegální činnosti v oblasti cestovního ruchu. S ohledem na finanční situaci obviněného soud prvního stupně navíc obviněnému stanovil splátky po částce 3 000 Kč měsíčně.

14. Na základě výše uvedeného státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného odmítl jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a učinil tak v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. Současně podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. vyslovil souhlas s tím, aby Nejvyšší soud učinil v neveřejném zasedání i jiné než navrhované rozhodnutí.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

15. Nejvyšší soud shledal, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

16. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání nelze podat z jakéhokoli důvodu, ale výhradně na základě některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl v dovolání označen, ale je třeba, aby konkrétní námitky dovolatele takovému důvodu svým obsahem odpovídaly. V opačném případě, tj. pokud obsahem dovolání je pouze formální odkaz na některý z vyjmenovaných dovolacích důvodů, aniž by bylo možné podřadit uplatněné výhrady takovému důvodu či důvodům, Nejvyšší soud dovolání zpravidla odmítne podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. 5 Tdo 482/2002, uveřejněné pod T 420 ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha; usnesení Ústavního soudu ze dne

1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 68/11).

17. Obviněný opřel své dovolání o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a i) tr. ř. Dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možno podat v případě, kdy rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

18. Obecně lze uvést, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je naplněn, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplní znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek, a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

19. Dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. je možno podat, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon

nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně za trestný čin, jímž byl uznán vinným.

20. S ohledem na skutečnost, že Městský soud Praze jako soud odvolací zamítl podle § 256 tr. ř. odvolání obviněného jako nedůvodné, měl obviněný uplatnit dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě, nicméně tato skutečnost sama o sobě nebyla důvodem pro odmítnutí dovolání obviněného, jak bude dále vysvětleno.

b) K námitkám obviněného

21. Obviněný J. D. ve svém dovolání uplatnil ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. námitky, které jsou z velké části pouhým opakováním jeho dosavadní obhajoby, se kterou se soudy prvního i druhého stupně v odůvodnění svých rozhodnutí přesvědčivě a v souladu s principy formální logiky vypořádaly a vysvětlily, na podkladě jakých provedených důkazů dospěly k závěru o vině obviněného. Námitka obviněného fakticky spočívala pouze v tom, že podle jeho názoru soudy nižších stupňů nesprávně dovodily, že účelem činnosti, která je mu kladena za vinu, bylo dosažení zisku. Neuvedl však, který konkrétní důkaz je s takovým závěrem ve zjevném rozporu, pouze podle něj nemůže provedené dokazování jednoznačně svědčit o jeho záměru dosahovat uvedenou činností zisk a soudy nižších stupňů se nedostatečně vypořádaly s jeho argumentací, že musel vynaložit i jiné náklady, než které vzaly v úvahu při rámcovém výpočtu výše jeho zisku. Takto uplatněné námitky však nejsou způsobilé naplnit dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ani žádný jiný dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1, odst. 2 tr. ř. Jak již bylo uvedeno výše, dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je naplněn při existenci zjevného rozporu rozhodných skutkových zjištění s provedenými důkazy. Obviněný však ve svém dovolání neuvedl, v čem konkrétně takový rozpor spatřoval a jaký provedený důkaz byl ve zjevném rozporu s učiněnými skutkovými zjištěními. Dovolací námitky tak představují pouze polemiku se skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů, kterým obviněný vytkl způsob, jímž hodnotily provedené důkazy. V tomto směru je třeba připomenout, že provádění dokazování a hodnocení provedených důkazů je doménou především soudu prvního stupně s možnou korekcí v řízení před soudem druhého stupně jako soudem odvolacím, nikoli však v řízení o dovolání.

22. Jak je již výše uvedeno, Nejvyšší soud je v dovolacím řízení zásadně vázán skutkovými zjištěními soudů, které ve věci rozhodovaly, pokud jejich závěry odpovídají provedenímu dokazování a představují logický výsledek jejich hodnotících úvah. Soudy nižších stupňů závěr o vině obviněného učinily na základě provedených důkazů, které hodnotily v souladu s pravidly uvedenými v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Při tomto hodnocení se nedopustily žádné deformace v interpretaci obsahu hodnocených důkazů, ani se neopomenuly některým pro rozhodnutí významným důkazem zabývat. Přitom rozsah provedeního dokazování odpovídá požadavkům ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.

23. Nad rámec uvedeného lze připomenout, že nelze přesně určit částku, kterou obviněný neoprávněným podnikáním získal, jelikož nevedl řádné účetnictví. Pojem „větší rozsah“ podnikání však není určován podle výše zisku, ale podle rozsahu samotné provozované činnosti. Konkrétní zisk tak není třeba určit přesně, postačí rámcové zjištění z hlediska rozsahu provozované neoprávněné činnosti s ohledem na četnost expedic, okruh lidí, vůči nimž nabídka účasti na expedici směřovala apod. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2011, sp. zn. 5 Tdo 776/2011). Ziskuchtivý záměr obviněného soudy nižších stupňů dovodily rámcovým výpočtem, v němž vzaly v úvahu náklady nutné k pořádání expedic a částky, které obviněný od účastníků vybíral. Závěr, že obviněný výpravy pořádal za účelem dosažení zisku, potvrzovalo i to, že pravidelně požadoval dodatečné platby z důvodu „mimořádného“ navýšení nákladů na dopravu, ačkoliv samotná pravidelnost plateb jejich mimořádnost vylučuje, a rovněž podle dopravce k žádnému takovému navýšení nákladů nedošlo. Soudy nižších stupňů navíc nedospěly k závěru o záměru obviněného dosahovat uvedenou činností zisk pouze na základě orientačního výpočtu jeho zisku, ale i na základě povahy jednání obviněného, který expedice nenabízel pouze skupině přátel či členům klubu, jak tvrdil, ale inzeroval nabídku expedic široké veřejnosti na webových stránkách, na Facebooku či vylepením plakátů na autobusovou zastávku, přičemž účastníci výprav se před jejich uskutečněním neznali ani s obviněným, ani s dalšími účastníky. Soudům nižších stupňů tedy nelze v jejich postupu a závěrech nic vytknout.

24. Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. by bylo (s určitou mírou tolerance) možné podřadit námitky obviněného ve vztahu k naplnění definice zájezdu podle § 1b zákona č. 159/1999 Sb. Uvedené

námítky však obviněný založil na jiném skutkovém stavu, než jaký byl zjištěn soudy obou stupňů. Námítky obviněného vycházely z předpokladu, že jeho činnost nesplňovala znaky živnostenského podnikání (ve vztahu k právní úpravě účinné do 30. 6. 2018) a nebyla vykonávána podnikatelským způsobem (ve vztahu k právní úpravě účinné v období od 1. 7. 2018). Tato argumentace je však vystavěna na skutkovém stavu založeném na vlastní interpretaci provedených důkazů obviněným. Jak již bylo výše uvedeno, soudy nižších stupňů dospěly ke správnému závěru, že činnost obviněného byla provozovaná za účelem dosažení zisku, splňovala zákonné znaky podnikání ve smyslu § 420 o. z. i živnosti ve smyslu § 2 živnostenského zákona, a tedy služby, které nabízel, byly srovnatelné se zákonnou definicí zájezdu podle § 1b zákona č. 159/1999 Sb., jak uvedly soudy nižších stupňů.

25. Zcela mimo uvedený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. pak se nacházejí námítky obviněného ohledně porušení zásady *in dubio pro reo*. Soudy nižších stupňů zcela oprávněně neměly pochybnosti o vině obviněného, proto nemohly mít ani důvod postupovat podle pravidla v pochybnostech ve prospěch obviněného. Pokud hodnotily provedené důkazy odlišným způsobem než obviněný, neznamená tato skutečnost automaticky porušení zásady volného hodnocení důkazů ani porušení zásady *in dubio pro reo*. Uvedené pravidlo vychází ze zásady presumpce nevinny zakotvené v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a § 2 odst. 2 tr. ř., a má tudíž procesní charakter, což zvolený dovolací důvod, ale ani žádný jiný z důvodů dovolání taxativně vyjmenovaných v § 265b odst. 1, odst. 2 tr. ř. nepřipouští. Konkrétní výhrady přitom byly založeny na vlastním náhledu obviněného na způsob provedení činu, který se odlišuje od skutkových zjištění soudů. Jak již bylo uvedeno výše, Nejvyšší soud je zásadně vázán konečným skutkovým zjištěním, které ve věci učinily soudy nižších stupňů a které vyplývá z výsledků dokazování. Nejvyšší soud bez ohledu na ryze procesní povahu této zásady připomíná, že se uplatňuje v procesu vyhodnocení důkazů, a to především v situacích, v nichž některé z nich vyvracejí tvrzení obžaloby, a tedy zpochybňují vinu obviněného. V posuzované věci nevyplývají z výsledků dokazování žádné významné rozpory mezi obsahem jednotlivých důkazních prostředků. Soudy prvního i druhého stupně se věcí řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu dostatečné dokazování, na jehož základě mohly učinit skutkové závěry, které našly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně.

26. Podle obviněného se soudy nižších stupňů dopustily nesprávného hmotněprávního posouzení rovněž při ukládání trestu, když nesprávně hodnotily jeho osobní, majetkové a zdravotní poměry. Nejvyšší soud k této problematice pouze stručně uvádí, že z důvodů, které mají základ v otázce přiměřenosti uloženého trestu, Nejvyšší soud zásadně nezasahuje do rozhodnutí soudů nižších stupňů. Výrok o trestu lze napadnout především prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., a to pouze pokud došlo k uložení takového trestu, který zákon nepřipouští, anebo k uložení trestu ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nepřiměřenosti trestu, tedy v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména v nesprávném vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002, publikované pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

27. Naproti tomu námitka obviněného o zřejmé nedobytnosti uloženého peněžitého odpovídá uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. v jeho první alternativě, tj. že byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. 7 Tdo 702/2017, publikované pod č. 9/2018 Sb. rozh. tr.). Nejvyšší soud se však s argumentací obviněného neztotožnil. Uvažuje-li soud o uložení peněžitého trestu, je povinen si opatřit potřebné podklady pro stanovení výše peněžitého trestu, který se ukládá v denních sazbách, přičemž počet denních sazeb se určí s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a výši denní sazby soud stanoví se zřetelem k osobním a majetkovým poměrům pachatele. Přitom se zpravidla vychází z čistého příjmu, který pachatel má nebo by mohl mít průměrně za jeden den (viz § 68 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku). To znamená, že soud si musí nejdříve opatřit údaje o příjmech pachatele, o jeho majetku apod., a jestliže se mu je nepodaří obstatat v dostatečném rozsahu, je oprávněn sám odhadnout majetkovou situaci pachatele a s přihlédnutím k tomuto svému odhadu stanovit výši peněžitého trestu. Jde o subsidiární postup soudu pro případ, když se dostupnými důkazy nepodaří blíže zjistit majetkové poměry pachatele, tj. nejen jeho čistý denní příjem ve smyslu

§ 68 odst. 3 tr. zákoníku, ale ani hodnotu jeho majetku a ostatních zdrojů, které jsou relevantní pro určení výše denní sazby peněžitého trestu. Odhad soudu ovšem nemůže vykazovat libovůli, musí vycházet jednak z důkazů, které má soud k dispozici, jednak z logického posouzení možných příjmů pachatele a jeho majetku v závislosti na zjištění např. o jeho vzdělání, sociálním a profesním zařazení, způsobu života, ale též o jeho závazcích či jiných majetkových povinnostech apod. Podle § 68 odst. 6 tr. zákoníku pak soud neuloží peněžitý trest, je-li zřejmé, že by byl nedobytný. Zřejmá nedobytnost trestu tak zakládá zákonnou překážku pro uložení peněžitého trestu (shodně viz rozhodnutí publikované pod č. 22/1977-II. Sb. rozh. tr.). Neúplné či nesprávné zjištění majetkových poměrů pachatele včetně jeho závazků brání náležitému posouzení existence či neexistence podmínky uvedené v § 68 odst. 6 tr. zákoníku (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sp. zn. 6 Tdo 538/2014). Soud bere v úvahu nejen skutečný čistý příjem pachatele, ale i jeho příjem potenciální, tedy příjem, kterého by pachatel mohl dosahovat. Ten může soud dovodit zejména ze vzdělání pachatele, jeho zdravotního stavu, předchozích zaměstnání, pracovních příležitostí v místě bydliště pachatele apod. (srov. ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 853–854).

28. Soud prvního stupně neurčil výši peněžitého trestu pouze na základě současné finanční situace obviněného, ale vzal do úvahy i možnosti jeho výdělků. Pečlivě přitom zvažil osobní poměry obviněného i jeho zdravotní stav a skutečnost, že je držitelem průkazu ZTP I. stupně, vzal však v úvahu, že obviněný stále pořádal expedice, účastnil se jich a nabízel na svých webových stránkách další výpravy, a tedy není zcela neschopný výkonu zaměstnání. Na základě majetkové potenciality obviněného tak odůvodnil výši uloženého peněžitého trestu, nelze tedy říci, že by postup soudu prvního stupně vykazoval libovůli a obviněnému byl uložen peněžitý trest, který by byl zjevně nedobytný. Finanční situaci obviněného soudy rovněž zohlednily, když podle § 68 odst. 5 tr. zákoníku stanovily, že bude peněžitý trest zaplacen v měsíčních splátkách. Rozhodně nelze dovodit, že by soudy nižších stupňů obviněného nepřímo nabádaly k páčání trestné činnosti, jak obviněný uvádí, pokud jimi byl v této oblasti obviněný k něčemu nabádán, tak naopak k řádnému zaměstnání, jemuž by se věnoval namísto pokračování v neoprávněném podnikání.

V.
Závěrečné shrnutí

29. Vzhledem ke všem shora uvedeným důvodům Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. D. jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Dovolací námítky obviněného sice zčásti odpovídaly uplatněným dovolacím důvodům, avšak Nejvyšší soud je neshledal důvodnými. O dovolání obviněného bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. a Nejvyšší soud tak mohl učinit na podkladě trestního spisu, aniž by přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení.

Č. 33

Č. 33

Organizovanou skupinou se rozumí sdružení více (nejméně tři) osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, a tím i jeho škodlivost a závažnost (viz rozhodnutí č. 53/1976-II. a č. 45/1986 Sb. rozh. tr.). Není nutná vnitřní organizační a hierarchicky uspořádaná struktura se vztahy nadřízenosti a podřízenosti, ani její zaměření na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti, což charakterizuje kvalitativně závažnější organizovanou zločineckou skupinu ve smyslu § 129 tr. zákoníku, kterou je třeba odlišovat od organizované skupiny, jež není přímo trestním zákoníkem definována.

Organizovaná skupina, Organizovaná zločinecká skupina

§ 252 odst. 2 písm. a), § 129 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2023, sp. zn. 5 Tdo 655/2023, ECLI:CZ:NS:2023:5.TDO.655.2023.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce, podaného v neprospěch obviněných I. Č., M. W., M. D. a Q. T. T. ve věci vedené u Okresního soudu v Chomutově pod sp. zn. 5 T 40/2017, podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 9. 2022, sp. zn. 4 To 518/2021, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

č. 33

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Chomutově ze dne 19. 8. 2021, sp. zn. 5 T 40/2017, bylo rozhodnuto o vině shora označených obviněných. Konkrétně obviněná I. Č. byla uznána vinnou přečinem neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších změn (dále jen „tr. zákoník“), a sice ve znění účinném do 31. 12. 2016. Za tento přečin a za další přečin neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016, jímž byla uznána vinnou rozsudkem Okresního soudu v Bruntále ze dne 17. 9. 2018, sp. zn. 4 T 35/2018, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2018, sp. zn. 4 To 294/2018, a za přečin neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016, jímž byla uznána vinnou rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 2 T 30/2018, jí byl uložen podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku a § 43 odst. 2 tr. zákoníku souhrnný trest odnětí svobody v trvání 26 měsíců. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 let. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněné dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu vykonávání funkce správce svěřenského fondu na dobu 5 let. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zároveň zrušen výrok

o trestu z rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 17. 9. 2018, sp. zn. 4 T 35/2018, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2018, sp. zn. 4 To 294/2018, a z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 2 T 30/2018, jakož i všechna další rozhodnutí na tyto výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

2. Obvinění M. D., Q. T. T. a M. W. byli uznáni vinnými pomocí k přečinu neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 24 odst. 1 písm. c) a § 252 odst. 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016. Obviněné M. D. za to byl uložen podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 let. Obviněnému Q. T. T. byl podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku. Obviněnému M. W. byl podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali obviněná M. D. a státní zástupce v neprospěch obviněných odvolání, o nichž rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 7. 9. 2022, sp. zn. 4 To 518/2021, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. z podnětu státního zástupce napadený rozsudek ohledně všech obviněných zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. pak nově rozhodl tak, že pod bodem I. výroku rozsudku podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku ohledně obviněné I. Č. zrušil z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 2 T 30/2018, výrok o vině a trestu, jakož i další výroky, které měly ve výroku o vině svůj podklad. Pod bodem II. výroku rozsudku pak uznal obviněné I. Č., M. W., M. D. a Q. T. T. vinnými přečinem neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016. Za to všem obviněným uložil tresty stejného druhu i výměry, jako to učinil soud prvního stupně. Ke změně došlo pouze u obviněné I. Č. v tom směru, že jí byl uložen společný souhrnný trest (když jí byl ukládán trest mimo jiné za pokračující trestnou činnost, neboť ke dvěma dílčími útokům stíhaným v této trestní věci přibyl ještě jeden dílčí

útok předtím odsouzeným shora uvedeným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2).

4. Uvedeného trestného činu, jímž byli obvinění uznáni vinnými, se podle rozsudku odvolacího soudu (zjednodušeně uvedeno) dopustili následovně. Obviněná I. Č. a osoba vystupující pod nepravou identitou jako T. T. M. uzavřeli smlouvu o vytvoření svěřenského fondu E., na jejímž základě byla obviněná I. Č. jmenována svěřenskou správkyní tohoto fondu. Tento svěřenský fond ale nebyl zřízen za účelem řádné veřejně prospěšné činnosti, ale pouze ve snaze obejít regulaci hazardních her upravenou zejména v § 1, 2 a 4 zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, v tehdy platném znění (dále jen jako „ZoL“), a též v úmyslu obejít obecně závazné vyhlášky obcí zakazující na svém území provozování loterií a jiných podobných her. Zároveň nebyly ani plněny zákonné povinnosti fondu, včetně povinnosti vést účetnictví. Za využití tohoto svěřenského fondu pak obviněná spolu s dalšími osobami na různých místech České republiky provozovala loterie a podobné sázkové hry. Konkrétně byla v této věci odsouzena pro 3 dílčí útoky, pro první dva z nich byla v této věci podána obžaloba, třetí byl převzat z pravomocného odsuzujícího rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2. Jednání pod bodem 1) výroku rozsudku odvolacího soudu přitom spočívalo v tom, že obviněná I. Č. uzavřela smlouvu o činnosti obchodního a technického poradce s obviněným M. W., který následně učinil kroky ke zřízení herny v XY, v baru provozovaném obviněnou M. D., ač to bylo v XY zakázáno. V uvedené době získali z takto neoprávněně provozovaných sázkových her prospěch nejméně ve výši 409 859 Kč. Pod bodem 2) výroku rozsudku obviněná I. Č. uzavřela sama nebo prostřednictvím neztotožněných osob s podnikající fyzickou osobou T. N. V., za níž jednal obviněný Q. T. T., smlouvu o podnájmu nebytových prostor, a to části prostor baru v XY, kde byly provozovány sázkové hry, ač to bylo v XY zakázáno. V uvedené době získali z takto neoprávněně provozovaných sázkových her prospěch nejméně ve výši nejméně 1 100 Kč. Konečně pod bodem 3) výroku rozsudku odvolacího soudu je uveden útok převzatý z odsuzujícího shora označeného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2, který spočíval v tom, že obviněná I. Č. sama nebo prostřednictvím neztotožněných osob, zřídila v Praze 2 pobočku tzv. klubu hráčů, kde úmyslně neoprávněně provozovala výherní hrací stroje, na kterých mohla hrát jakákoliv zletilá osoba formálně zaregistrovaná jako člen klubu hráčů, ačkoliv si byla vědoma, že neměla vydané platné

povolení od příslušného orgánu. V podrobnostech lze odkázat na výrok rozsudku odvolacího soudu.

II.

Dovolání nejvyššího státního zástupce a repliky obviněných

5. Nejvyšší státní zástupce podal proti uvedenému rozsudku soudu druhého stupně dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. v neprospěch všech obviněných, tj. I. Č., M. W., M. D. a Q. T. T., neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

6. Nejvyšší státní zástupce nejprve zrekapituloval dosavadní průběh řízení. Odvolací soud podle jeho názoru dílčím způsobem zhojil vady prvostupňového rozsudku, neboť zohlednil větší rozsah pokračující trestné činnosti obviněné I. Č., jakož i změny v posouzení povahy trestné součinnosti ostatních spoluobviněných. I nadále však setrval na právní kvalifikaci jednání obviněných jako přečinu neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016. Odvolací soud tak nepřisvědčil námitkám státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Chomutově, že jednání obviněných mělo být v souladu s podanou obžalobou právně kvalifikováno jako zločin neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016.

7. Nejvyšší státní zástupce proto uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť správně zjištěný skutek měl podle něj být odlišně posouzen, konkrétně odvolací soud nesprávně nepoužil okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající ve spáchání činu jako členy organizované skupiny. Nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu v odůvodnění jeho rozsudku (v bodě 21.), že nebylo zjištěno žádných skutečností, které by naplňovaly znaky organizované skupiny a že se tak podle soudu jednalo o prosté spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku. Za akceptovatelný nelze považovat ani závěr, že se společné jednání obviněných v předmětné trestní věci z hlediska naplnění kvalifikačního znaku „jako člen organizované skupiny“ odlišuje od popisu trestné součinnosti v odkazovaném judikatorním případě drogové trestné činnosti. V nyní předkládané věci byla kvalita vzájemné

součinnosti spoluobviněných včetně dělby úkolů mezi nimi jednoznačně seznatelná ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů. Z nich vyplývá, že dělba úkolů mezi spoluobviněnými vycházela z jednání obviněné I. Č. v součinnosti s dosud neztotožněnou osobou (či osobami) při založení svěřenského fondu E. Stalo se tak poté, co smluvně přijala roli správkyně tohoto fondu a prostřednictvím spoluobviněného M. W. zajišťovala prostory pro neoprávněné provozování výherních hracích přístrojů, a to za účelem zřízení herny minimálně v prostorách baru v XY, a také sama zajistila pronájem takových přístrojů, formálně pokryté nájemní smlouvou. Smlouvou o činnosti obchodního a technického poradce zajistila činnost obviněného M. W., která spočívala ve zmíněném vyhledání vhodných prostor, ohledně kterých následně za svěřenský fond E. uzavřela nájemní a další smluvní ujednání (např. i o hostinské činnosti v prostorách baru v XY). Součinnost tohoto spoluobviněného dále spočívala v přepravě a přípravě obviněnou I. Č. opatřených výherních hracích přístrojů, jejich zprovoznění a v následném udržování jejich chodu včetně provádění oprav za účelem bezporuchového provozu. Součinnost obviněného M. W. rovněž spočívala v instruktážích osob, které každodenně zajišťovaly vlastní provoz jednotlivých heren. Součinnost zbývajících obviněných M. D. a Q. T. T. měla podobu provozování nelegálních heren, a to jednak v XY a jednak v XY. Intenzita trestné součinnosti spoluobviněných M. D. a Q. T. T. se od míry protiprávního jednání spoluobviněných I. Č. a M. W. sice podstatně lišila, avšak shodně jako v případě obviněných I. Č. a M. W. naplňovala definiční znaky provozování loterie. K tomuto závěru došel i odvolací soud.

8. Jako nelogickou odmítl dovolatel argumentaci odvolacího soudu, že jednání všech obviněných nezvyšovalo pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, ale bylo nezbytným předpokladem způsobení trestného následku. Z toho odvolací soud dovodil, že se o organizovanou skupinu nejednalo. Takový závěr přijal přesto, že plánovitá a koordinovaná dělba úkolů mezi jednotlivými členy trestného uskupení byla samozřejmým a logickým předpokladem úspěšného dosažení zamýšleného trestného následku. Připomněl, že jednání obviněných spočívalo v postupných dílčích krocích, jež se vzájemně podmiňovaly, a to od zajištění nájmu vhodných prostor, přes opatření, zprovoznění a údržbu následně pronajatých hracích přístrojů, až po jejich cílové nelegální provozování. V této souvislosti poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2017, sp. zn. 7 Tdo 678/2017, a upozornil, že nemohla obstát argumentace, že pro

zvýšení pravděpodobnosti úspěšného provedení trestného činu nestačí jednání, které je podle názoru odvolacího soudu nezbytnou podmínkou spáchání trestného činu.

9. Neakceptoval ani argument odvolacího soudu, že judikatura považuje za typický příklad spáchání činu členy organizované skupiny jen určitý trestný čin. Spáchání činu jako člen organizované skupiny je obecnou přitěžující okolností [§ 42 písm. o) tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016] a v případě trestného činu podle § 252 tr. zákoníku je výslovně stanoveno jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby (zvláště přitěžující). V předkládané věci tedy nebylo zapotřebí zkoumat, zda se z uvedeného hlediska jedná o případ typický, ale bylo namíste pečlivě vyhodnotit otázku, zda jednání obviněných ve zjištěné kvalitě odpovídá znakům jednání členů organizované skupiny. Nebylo zřejmé, v čem se předkládaná věc z hlediska kvality trestné součinnosti odlišovala od organizované skupiny v oblasti drogové trestné činnosti. V nyní posuzované věci lze přitom dovodit srovnatelný význam jednotlivých dílčích aktivit všech čtyř spoluobviněných, které ve svém výsledku (každá svým specifickým způsobem) přispěly k naplnění společného trestného záměru ve smyslu žalované skutkové podstaty trestného činu neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 tr. zákoníku.

10. Odvolací soud v napadeném rozhodnutí rovněž pominul, že jednání obviněné I. Č. iniciovala nebo řídila nejméně jedna další (byť neztotožněná) osoba, kterou lze označit za původce, resp. za iniciátora myšlenky „úniku“ před právní regulací provozování hazardních her. Pokud šlo o existenci této neztotožněné participující osoby, popř. osob, je namíste připomenout, že podle celé řady rozhodnutí Nejvyššího soudu není závěru o naplnění znaku „jako člen organizované skupiny“ na překážku okolnost, že se nepodařilo zjistit totožnost všech členů takové organizované skupiny. Nezbytné je však splnění předpokladu, že si jsou trestně stíhané osoby takové okolnosti vědomy. Stejně tak pro naplnění znaku organizované skupiny není nutné, aby se všechny zúčastněné osoby navzájem znaly a znaly rozsah úkolů ostatních členů skupiny. Pokud jde o vzájemnou známost jednotlivých členů organizované skupiny, je jistá míra utajení jednak před orgány činnými v trestním řízení, ale i uvnitř této skupiny, naopak zcela typická (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 11 Tdo 1010/2016).

11. Podle dovolatele tak v nyní posuzované trestní věci znaky základní skutkové podstaty trestného činu neoprávněného provozování loterie a jiné podobné hry podle § 252 tr. zákoníku naplnili všichni obvinění, avšak každý podstatně jiným způsobem. Současně jejich samostatné dílčí jednání nemohlo tzv. samo osobě vést k dosažení trestného cíle, konkrétně se jednalo o prosté smluvní obstarání prostor a hracích přístrojů či jejich pouhé přivezení a zprovoznění, pokud by tyto nebyly dále provozovány zbývajícími spoluobviněnými (tj. M. D. a Q. T. T.) v provozovaných barových prostorách. Je tedy zřejmé, že každý ze spoluobviněných (včetně neztotožněného organizátora či organizátorů) zastával v posuzovaném případě svou vlastní nezastupitelnou roli. Mezi všemi obviněnými (včetně neztotožněné osoby či osob) existovala dělba specifických činností každého z nich, jež ve svých dílčích výsledcích na sebe navazovaly či se vzájemně doplňovaly, byly tedy koordinované. I s ohledem na dobu a zejména s přihlédnutím ke způsobu spáchání činu je patrné, že se nejednalo o takové dílčí činnosti jednotlivých spoluobviněných, které by byly nahodilé, chaotické či spontánní, ale že ve svém souhrnu představovaly realizaci předem připraveného plánu. Pro tento závěr ostatně svědčilo i zjištění, že se obviněná I. Č. obdobného jednání dopouštěla totožným způsobem na více místech. Znaky organizované skupiny (včetně počtu trestně odpovědných osob na trestné činnosti se podílejících) jsou plánovitost, koordinovanost a dělba úkolů a byly naplněny i v této trestní věci. Pouze jako *obiter dictum* zmínil, že Okresní soud v Chomutově ve věci vedené pod sp. zn. 20 T 99/2017 posuzoval obdobný případ, který se od případu nynějšího lišil pouze tím, že namísto svěřenského fondu vystupoval v postavení zřizovatele nelegálně provozovaných heren „klubový spolek“. Pachatelé byli v tomto případě pravomocně uznáni vinnými zločinem neoprávněného provozování loterie a jiné podobné hry podle § 252 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku. Proto nyní přijatý odlišný právní závěr v této trestní věci lze považovat za rozporný s principem předvídatelnosti soudních rozhodnutí.

12. Nejvyšší státní zástupce shrnul, že kvalita součinnosti obviněných naplňovala znaky organizované skupiny ve smyslu žalované skutkové podstaty zločinu neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016. Pokud jednání obviněných odvolací soud právně kvalifikoval pouze podle základní skutkové podstaty uvedeného trestného činu, skutek obviněných nesprávně právně posoudil, čímž své rozhodnutí zatížil vadou

ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Z hlediska procesní hospodárnosti by přitom postačovalo zrušení pouze napadeného rozsudku odvolacího krajského soudu, byť vytčenou vadou je zatíženo již rozhodnutí soudu prvního stupně, neboť tuto vadu je možno odstranit v rámci odvolacího řízení na podkladě podaného odvolání státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Chomutově.

13. Závěrem proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, a přikázal odvolacímu soudu věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

14. Dovolání nejvyššího státního zástupce bylo zasláno obviněným k vyjádření se k případné replice. Této možnosti využili tři obvinění. Obviněná I. Č. a obviněný M. W. se ve svých replikách neztotožnili s názorem Nejvyššího státního zástupce vyjádřeným v dovolání, že v dané věci byly naplněny znaky organizované skupiny. Naopak závěr odvolacího soudu ohledně prostého spolupachatelství považovali za správný, a proto navrhli, aby dovolání nejvyššího státního zástupce bylo zamítnuto podle 265j tr. ř. jako nedůvodné. Také obviněná M. D. souhlasila s právním názorem odvolacího soudu, že obvinění nejednali jako členové organizované skupiny. Nesouhlasila s tvrzením nejvyššího státního zástupce, že organizátorem, a tedy i pojícím článkem mezi všemi obviněnými, byla dosud neztotožněná osoba (či osoby). Toto tvrzení obsažené v podaném dovolání nebylo založené na provedeném dokazování, když bylo uvedeno, že jednání obviněné I. Č. iniciovala nebo řídila nejméně jedna další (být neztotožněná) osoba, kterou lze označit za původce, čímž se projevila snaha o překlenutí absence koordinátora činností a dělitele úkolů. Tvrzení bylo v rozporu se skutkovým stavem zjištěným v dokazování, že se někteří obvinění vzájemně vůbec neznali a ti, co o existenci dalších obviněných věděli, spolu nekomunikovali, a to už vůbec ne takovým způsobem, který je třeba předpokládat k tvrzení koordinovaného a plánovaného jednání. V řízení bylo naopak prokázáno, že se obviněná a ostatní obvinění mezi sebou vůbec neznali, nekomunikovali spolu způsobem, ze kterého by bylo možné dovodit dělení úkolů či koordinování činnosti každého z nich. Nejvyšší státní zástupce kladl obviněným k tíži, že jejich jednání bylo plánovité a koordinované, prováděné na základě dělby úkolů, což mělo vést

k naplnění jejich společného záměru. Obviněná tento právní názor nesdílí a má za to, že jednání, které je obviněným kladeno za vinu, neodpovídalo ani spolupachatelství ani organizované skupině. Odvolací soud vinu všech obviněných dovodil z toho, že ze skutkového stavu, který vzal za prokázaný, vyplynulo, že společné jednání a společný úmysl mezi všemi obviněnými nebyl dán, jinak by posoudil jejich jednání jako spolupachatelství a nikoli jako samostatné spáchání činu každým obviněným jako přímým pachatelem (což obviněná dovodila z právní věty napadeného rozsudku). To ostatně vypovídá i o neprovázanosti jednání všech obviněných a z toho, že se vzájemně neznali, což by odporovalo i tvrzení společného úmyslu. S ohledem na výše uvedené považuje obviněná dovolání podané státním zástupcem za nedůvodné, a proto navrhla jej zamítnout nebo odmítnout.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

15. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

16. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele takovému důvodu také svým obsahem odpovídaly.

17. Nejvyšší státní zástupce uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Obecně lze uvést, že dovolání z tohoto důvodu je možno podat, jestliže napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva

na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplní znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

b) K námitkám nejvyššího státního zástupce

18. Nejvyšší státní zástupce namítal nesprávné právní posouzení skutku. Konkrétně vytkl, že došlo k nesprávné právní kvalifikaci, neboť jednání všech obviněných mělo být v souladu s podanou obžalobou právně kvalifikováno jako zločin neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016, neboť se společného činu dopustili též jako členové organizované skupiny. Taková námitka bezpochyby odpovídá uplatněnému dovolacímu důvodu, Nejvyšší soud s ohledem na skutková zjištění (koncentrovaná ve skutkové větě výroku rozsudku odvolacího soudu) dospěl k závěru, že je též důvodná. Ve stručnosti tak lze plně odkázat na dovolání nejvyššího státního zástupce, s jehož argumentací plně souhlasí i Nejvyšší soud. Přesto Nejvyšší soud zaujme k věci též vlastní stanovisko.

19. Nejvyšší soud v obecné rovině připomíná, že přečinu neoprávněného provozování loterie a jiné podobné sázkové hry podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 12. 2016), se dopustil ten,

kdo neoprávněně provozoval, organizoval, propagoval nebo zprostředkoval loterii nebo podobnou sázkovou hru. Loterií nebo jinou podobnou hrou se podle § 1 odst. 2 ZoL rozuměla hra, jíž se účastnila dobrovolně každá fyzická osoba, která zaplatila vklad (sázku), jehož návratnost se účastníkovi nezaručovala; o výhře nebo prohře rozhodovala náhoda nebo předem neznámá okolnost nebo událost uvedená provozovatelem v předem stanovených herních podmínkách (dále jen „herní plán“) a nezáleželo, provádí-li se hra pomocí mechanických, elektronickomechanických, elektronických nebo obdobných zařízení. Skutková podstata tohoto trestného činu obsahovala více alternativ jeho spáchání – a to neoprávněný provoz, neoprávněné organizování nebo neoprávněné zprostředkování loterie nebo jiné sázkové hry. Přičemž neoprávněně provozuje loterii nebo podobnou sázkovou hru každý, kdo ji zabezpečuje přes zákaz uvedený v zákoně o loteriích nebo bez příslušného povolení, a organizování loterie nebo podobné sázkové hry spočívá v zosnování nebo řízení jejího provozování, pachatel ji tedy přímo neprovozuje a jeho účastenství je zde povýšeno na pachatelství. Zprostředkováním loterie nebo podobné sázkové hry se rozumí jakékoli zajištění kontaktu mezi jednotlivými osobami zabývajícími se organizováním, provozováním, ale i propagací nebo využíváním takové neoprávněně provozované loterie. Zpravidla půjde o zprostředkování mezi provozovatelem a zákazníkem. Nemusí tomu tak být ale vždy, neboť zprostředkováním je i zajištění kontaktu mezi provozovatelem a osobou, která např. nelegálně obstará výherní hrací přístroj. Ten, kdo zprostředkovává, sám loterii nebo podobnou sázkovou hru neprovozuje ani ji neorganizuje a zpravidla ani nepropaguje (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. C. H. Beck: Praha, 2012, str. 2569 a násl.). Tento trestný čin je přitom dokonán již samotným prováděním takové činnosti bez náležitého povolení, přičemž naplnění základní skutkové podstaty podle § 252 odst. 1 tr. zákoníku není podmíněno vznikem škody ani získáním prospěchu. Nutno dodat, že zákonný znak neoprávněného provozování, organizování, propagování a zprostředkování loterie nebo podobné sázkové hry je naplněn už tím, že ji pachatel provádí v rozporu se zákonem a že jeho cílem je získat jejím prováděním zdroj finančních prostředků (srov. rozhodnutí pod č. 5/1996 Sb. rozh. tr.).

20. Nejvyšší státní zástupce ve vztahu k právní kvalifikaci skutku vytýkal, že byl naplněn znak podmiňující použití vyšší trestní sazby v podobě

spáchání činu obviněnými jako členy organizované skupiny podle § 252 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Tuto námitku uplatnil již předtím i státní zástupce ve svém odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně.

21. Předně lze s nejvyšším státním zástupcem souhlasit, že soudy nižších stupňů správně zjistily, že na trestné činnosti se podílely nejméně tři osoby, že mezi sebou kooperovaly, jejich jednání vykazovalo znaky plánovanosti, koordinovanosti i dělby úkolů, jak vyplývá z popisu skutku v obou rozsudcích soudů nižších stupňů. Obviněná I. Č. spolu s další dosud neztotožněnou osobou vystupující pod nepravou identitou jako T. T. M. spolu založili svěřenský fond E., a to za jediným účelem, aby pod jeho krytím mohly být provozovány loterijní a další podobné sázkové hry, konkrétně aby mohly být do předem domluvených barů, restauračních zařízení, diskoték a podobných prostor, instalovány výherní loterijní terminály a další zařízení, na kterých by uvedené sázkové hry byly provozovány, a to navzdory regulaci hazardu a obecním vyhláškám zakazujícím jejich provozování na vymezeném území. Obvinění takové reálné provozování zakrývali údajným sdružováním hráčů do herních klubů, ač reálně šlo o provozování loterií a podobných sázkových her. K tomu vždy zástupci svěřenského fondu E., tedy především obviněná I. Č., ale též jí sjednaný obviněný M. W. (tzn. již nyní jde o 3 osoby), v konkrétních místech spolupracovali s provozovateli konkrétních podniků, a to pod bodem 1) s obviněnou M. D., pod bodem 2) s obviněným Q. T. T., který ale jednal za T. N. V., ale i s dalšími dosud neztotožněnými osobami.

22. Z provedeného dokazování je zřejmé, že obviněná I. Č. v součinnosti s dosud neztotožněnou osobou (osobami), vystupující pod nepravou identitou T. T. M., založila svěřenský fond E., ve kterém byla poté jmenována svěřenskou správkyní. K jejím povinnostem patřilo spravovat majetek fondu a postupovat v souladu s obecně závaznými právními předpisy, což nečinila. Tento fond byl zřízen obviněnou spolu s další blíže neztotožněnou osobou (osobami) za účelem obejití regulace hazardních her upravenou loterijním zákonem a obecně závazných vyhlášek shora uvedených měst týkajících se hazardu. V prvním případě pomocí obviněného M. W. v XY činila kroky ke zřízení herny v baru P. v XY, provozované M. D., ve které byly instalovány výherní hrací přístroje, které tito obvinění provozovali bez příslušného povolení, a ze kterých získali neoprávněný prospěch. V druhém případě obviněná I. Č., která s podnikající osobou T. N. V.,

za kterou jednal obviněný Q. T. T., v baru K. v XY, instalovala výherní hrací automaty, které tyto obvinění provozovali bez příslušného povolení, ze kterých získali neoprávněný prospěch. Ve třetím případě obviněná I. Č. sama nebo prostřednictvím dalších neztotožněných osob, zřídila v Praze 2 pobočku tzv. klubu hráčů, kde jménem svěřenského fondu E: jako jeho správkyně provozovala hernu, jež vydávala za tzv. hráčský klub, aby se tak vyhnula omezením platným pro provozování heren s výherními automaty. Obviněná tak úmyslně neoprávněně provozovala výherní hrací stroje, na kterých mohla hrát jakákoliv zletilá osoba formálně zaregistrovaná jako člen klubu hráčů, ačkoliv si byla vědoma, že neměla vydané platné povolení od příslušného orgánu. Do herny přitom měl přístup kdokoli, kdo si zrovna chtěl zahrát, avšak podle pravidel hra mohla být umožněna jen členu klubu, jehož vstup do hráčského klubu podléhal schvalovacímu procesu.

23. Jak bylo z provedeného dokazování bez důvodných pochybností zjištěno, v důsledku uzavřených podnájemních smluv na nebytové prostory docházelo k provozování nelegálních heren (v XY, XY a tzv. klubu hráčů v Praze 2), to vše za součinnosti dalších obviněných, tj. M. D., která provozovala bar P. v XY a Q. T. T., který provozoval bar K. v XY. Výše uvedení prostřednictvím svých zaměstnanců bez příslušného povolení zajišťovali obsluhu výherních hracích přístrojů zajištěných svěřenským fondem E., zastoupeným obviněnou I. Č. Obviněná I. Č. spolu s osobou vystupující pod nepravou identitou T. T. M. zakládala a organizovala činnost a servis těchto heren. Role obviněného M. W. spočívala zase v tom, že z pozice obchodního a technického poradce zabezpečoval provoz loterie a jiné podobné hry, tedy zejména zajistil prostory sloužících k umístění a neoprávněnému provozování hracích automatů, zajišťoval také servis výherních hracích automatů a udržoval tyto výherní automaty v provozu. Za tímto účelem prováděl opravy a údržbu výherních hracích přístrojů nejenom v prostorách baru P. v XY, ale i v baru K. v XY. Obviněný si byl vědom právní úpravy provozování loterií, neboť byl po několik let servisním technikem výherních automatů. To vyplynulo zejména z listinných důkazů, ale také ze svědeckých výpovědí, zejména z řad zaměstnanců výše zmíněných heren.

24. Soud prvního stupně (na str. 18 odůvodnění jeho rozsudku) však v jejich jednání neshledal naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

uvedené v § 252 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, neboť neshledal současnou existenci všech pojmových znaků potřebných ke splnění podmínek pro takovou právní kvalifikaci jednání obviněných. V tomto směru zejména konstatoval, že nebylo zřejmé, že by v dané věci bylo vytvořeno obviněnými společenství, jehož vnitřní struktura by se vyznačovala ustálenými vztahy nadřízenosti a podřízenosti mezi nejméně třemi trestně odpovědnými osobami (ač to pro naplnění pojmu organizované skupiny není třeba, takové vztahy jsou třeba pro naplnění znaku organizované zločinecké skupiny ve smyslu § 129 tr. zákoníku, což je ale jiný institut – pozn. Nejvyššího soudu). Doplnil, že celou strukturu činnosti fondu E. se v dané věci nepodařilo rozkrýt, zejména se nepodařilo ustanovit osobu, která byla zakladatelem fondu, ani další osoby přímo spjaté s činností fondu, které byly v souvislosti s projednávanou trestnou činností zmiňovány jak v tomto řízení, tak i v řízení u Okresního soudu v Bruntále a u Obvodního soudu pro Prahu 2 (k tomu ovšem zcela důvodně dovolatel namítl, že ani takových zjištění není třeba, jak bude ještě rozvedeno níže).

25. Odvolací soud tuto chybu i přes důvodné námitky státního zástupce v odvolání nenapravit a s názorem soudu prvního stupně souhlasil. Tento svůj závěr odůvodnil v bodě 21. na str. 11 až 12 odůvodnění svého rozsudku tak, že obviněná I. Č. uzavřela jménem svěřenského fondu E. smlouvu o podnájmu prostor s obviněnou M. D. a podobným způsobem s obviněným Q. T. T., obviněný M. W. prováděl opravy v obou provozovnách umístěných hracích automatů, nezvyšovala se tím nijak pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, nýbrž šlo o nezbytnou podmínku jeho spáchání, neboť bez prvotní součinnosti v podobě opatření výherních hracích přístrojů a jejich umístění do příslušných provozoven by k trestné činnosti vůbec nedošlo. Jednalo se tak podle něj o prosté spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, neboť nebylo zjištěno žádných skutečností, které by naplňovaly znaky organizované skupiny (již jen z toho vyplývá, že je nesprávný názor obviněné M. D. v jejím vyjádření k dovolání, že šlo o prosté samostatné přímé pachatelství třech obviněných, naopak odvolací soud jednoznačně uzavřel, že obvinění jednali jako spolupachatelé, což pro něj byl též důvod pro kasační zásah, neboť nešlo o pachatelství obviněné I. Č. a pomoc ostatních obviněných; na tom nic nemění ani to, že v souladu s justiční zvyklostí není forma spolupachatelství uvedena v právní větě a právní kvalifikaci výrokové části napadeného rozsudku).

26. S názorem soudů nižších stupňů na výklad pojmu organizované skupiny a jeho aplikaci na konkrétní skutková zjištění v daném případě však nelze souhlasit, jak vyplývá z již výše uvedených pasáží.

27. Nejvyšší soud k tomu nejprve v obecné rovině připomíná, že organizovanou skupinou se podle ustáleného výkladu v odborné literatuře i judikatuře rozumí sdružení více osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, a tím i jeho škodlivost a závažnost. Srov. k tomu za všechny např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 858; JELÍNEK, J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 7. vydání. Praha: Leges, 2017. s. 84; z judikatury zejména rozhodnutí pod č. 53/1976-II., č. 45/1986, č. 36/1995 Sb. rozh. tr.

28. Organizovaná skupina přitom nemusí mít trvalejší charakter, tímto způsobem lze spáchat i jen ojedinělý, jednorázový trestný čin. Nevyžaduje se ani výslovné přijetí za člena skupiny nebo výslovné přistoupení ke skupině, ale postačí, že se do ní pachatel včlenil a aktivně se na její činnosti podílel. Vůbec přitom není žádána vnitřní hierarchicky uspořádaná struktura se vztahy nadřízenosti a podřízenosti, jak se nesprávně domníval soud prvního stupně, na nějž navazoval i odvolací soud, stejně tak není třeba její zaměření na soustavné páchání trestné činnosti, což jsou znaky kvalitativně závažnější zločinecké organizované skupiny ve smyslu § 129 tr. zákoníku (a § 361 a násl. tr. zákoníku), kterou je třeba odlišovat od organizované skupiny, jež není přímo trestním zákoníkem definována (srov. k tomu též důsledky při naplnění obou znaků při trestání v § 107 odst. 2 tr. zákoníku).

29. Existence organizované skupiny není podmíněna ani tím, že by všichni její členové museli být současně spolupachateli trestného činu, členy organizované skupiny totiž mohou být také účastníci podle § 24 odst. 1 tr. zákoníku anebo i blíže neztotožněné osoby, které mají podíl na trestném činu, avšak pouze za předpokladu, že trestně stíhané osoby o takové osobě vědí (srov. k tomu rozhodnutí č. 22/2011-I. Sb. rozh. tr.; dále k úpravě účinné v době činu obviněných srov. z literatury ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 568–569).

30. Nejvyšší soud dodává, že podle § 4 odst. 1 ZoL mohou být loterie a jiné podobné hry provozovány pouze na základě povolení příslušného orgánu. Smlouvu o vytvoření svěřenského fondu E. uzavřela obviněná I. Č. s doposud neztotožněnou osobou (osobami) vystupující pod nepravou identitou T. T. M. Obviněná tak zjevně jednala podle instrukcí další osoby (či více osob), která nebyla dosud policejním orgánem ztotožněna. Tuto skutečnost nelze posuzovat izolovaně, jak to učinil soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí, když se pouze omezil na konstatování, že celou strukturu činnosti fondu E. se v dané věci nepodařilo rozkrýt, zejména se nepodařilo ustanovit osobu, která byla zakladatelem fondu, ani další osoby přímo spjaté s činností fondu, nýbrž je třeba tuto otázku posuzovat v kontextu s dalšími útoky konkretizovanými ve skutkové větě výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně. Jisté v dané věci je, že obviněná I. Č. spolupracovala při založení svěřenského fondu E. nejméně s jednou další osobou, která je známa jen pod svojí nepravou identitou. Je tak třeba souhlasit s názorem nejvyššího státního zástupce, že jednání obviněné I. Č. iniciovala nebo řídila nejméně jedna další (byť neztotožněná) osoba, kterou lze označit za původce, resp. za iniciátora myšlenky „úniku“ před právní regulací provozování hazardních her. Dále ovšem s obviněnou spolupracoval obviněný M. W., který zařizoval technickou stránku věci, když se staral o výherní automaty. Tím již je naplněna nezbytná podmínka trojčlenného kolektivu, který může tvořit organizovanou skupinu (*tres faciunt collegium* – tři tvoří spolek). Ovšem na konkrétním provozování výherních loterijních terminálů s těmito osobami v XY a XY spolupracovali další obvinění, kteří si byli dobře vědomi činnosti nejméně obviněných I. Č. i M. W.

31. Tomu korespondují i skutková zjištění soudů nižších stupňů ohledně vzájemné kooperace mezi spoluobviněnými. Obviněná I. Č. měla vůdčí postavení a v součinnosti se spolu s obviněným M. W. zajišťovala nebytové prostory pro neoprávněné provozování výherních automatů. Všechny osoby, které byly zapojeny do nelegálního provozování heren, mimo jiné i obvinění M. D. a Q. T. T., chtěly pouze vyvolat zdání legality jejich počínání. Cílem obviněných tak bylo dosažení finančního zisku z provozu hracích automatů a jim podobných zařízení v rozporu s nastavenými pravidly, tj. neoprávněně.

32. Takové jejich jednání proto zcela naplňovalo veškeré znaky spáchání činu jako členy organizované skupiny ve smyslu § 252 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2016, jak je tento znak vykládán v judikatuře i literatuře. Obvinění si byli dobře vědomi kooperace nejméně 3 osob. Všichni si mezi sebou rozdělili úkoly, které na sebe navazovaly, dokonce byly vzájemně podmíněny. Tato dělba úkolů umožňovala provedení jejich záměru provozovat přes přísnou regulaci neoprávněně loterijní a podobné sázkové hry. Obviněná reprezentovala svěřenský fond E., který provozování výherních loterijních terminálů zastřešoval na více místech republiky, na tom kooperovala s neznámou osobou vystupující pod jménem T. T. M., M. W. zajišťoval jejich servis a umístění, zbylí obvinění pak jejich reálný běžný každodenní provoz v konkrétní provozovně. Od počátku zde byl záměr všech obviněných a spřízněné osoby, vystupující pod nepravou identitou T. T. M., provozovat výherní hrací automaty bez příslušného oprávnění. Jednání obviněných tak bylo třeba kvalifikovat jako jednání organizované skupiny, neboť mezi nejméně 3 existujícími a vzájemně spolupracujícími osobami existovala vzájemná součinnost na provedení trestné činnosti, pro kterou byla charakteristická taková míra plánovitosti jejího průběhu a k tomu odpovídající koordinace úloh jednotlivých účastníků, že to zvyšovalo pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, což se v konkrétním případě projevilo relativně dlouhodobým skutečným pácháním takového činu (ostatně o takové činnosti obviněné I. Č. jen Nejvyšší soud v minulosti rozhodoval již dvakrát ve věcech vedených pod sp. zn. 5 Tdo 694/2019 a 5 Tdo 928/2019).

33. Lze tak shrnout, že Nejvyšší soud souhlasí s dovolatelem, že v napadeném rozhodnutí byl správně zjištěný skutek nesprávně právně posouzen, pokud odvolací soud neshledal v jednání obviněných znaky kvalifikované skutkové podstaty uvedené v § 252 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku, tedy neshledal jako naplněnou zvláště přitěžující okolnost spočívající v tom, že obvinění jednali jako členové organizované skupiny, jak je uvedena v § 252 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku (ve znění účinném do 31. 12. 2016).

IV. Závěrečné shrnutí

34. Vzhledem ke všem shora zmíněným skutečnostem Nejvyšší soud vyhověl dovolání nejvyššího státního zástupce a podle § 265k odst. 1 tr. ř.

v celém rozsahu zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 9. 2022, sp. zn. 4 To 518/2021. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

35. Bude na Krajském soudu v Ústí nad Labem, aby se znovu důsledně zabýval danou věcí a na správně zjištěný skutkový stav také řádně aplikoval právní úpravu v intencích shora uvedeného výkladu, který vyplývá z ustálené judikatury i odborné literatury. Při novém projednání a rozhodnutí věci je pak soud druhého stupně (a případně následně i soud prvního stupně) vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Nejvyšší soud v daném případě vyhověl dovolání nejvyššího státního zástupce podanému v neprospěch obviněných, zákaz změny k horšímu ve vztahu k předchozímu rozhodnutí učiněnému soudem druhého stupně ve smyslu § 265s odst. 2 tr. ř. (tzv. zákaz *reformationis in peius*) se proto neuplatní.

36. Nejvyšší soud rozhodl v intencích § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. o dovolání v neveřejném zasedání.

č. 34

Překážkou uložení trestu vyhoštění podle § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku není bez dalšího probíhající válečný konflikt v domovské zemi pachatele, avšak soud musí zvážit, zda pachateli právě s ohledem na probíhající konflikt hrozí pronásledování z důvodů uvedených ve zmíněném ustanovení nebo vystavení tam uvedenému zacházení nebo trestu.

Trest vyhoštění

§ 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 4 Tdo 267/2023, ECLI:CZ:NS:2023:4.TDO.267.2023.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného V. K. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 2022, sp. zn. 8 To 69/2022, v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 2 T 1/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

č. 34

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 6. 6. 2022, sp. zn. 2 T 1/2022 (dále jen „soud prvního stupně“), byl obviněný V. K. (dále jen „obviněný“, popř. „dovolatel“) uznán vinným pokusem zvláště závažného zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Podle skutkových zjištění se trestné činnosti dopustil tím, že dne 21. 7. 2021 v 07:12:27 hod. v areálu třídírny odpadu akciové společnosti F. Č. r. na adrese XY, se nejprve dotázal poškozeného V. M., za kterým za tímto účelem vyšel před halu ven, kde má svůj cestovní pas, a na odpověď poškozeného, že neví, zareagoval tak, že v úmyslu poškozeného usmrtit jej chytil levou rukou za tričko pod krkem, svojí pravou rukou vytáhl v oděvu ukrytý nůž s černou rukojetí o celkové délce 25 cm a čepelí o délce 15 cm a ze zapažení s rozmachem směrem zespoda vzhůru, zaútočil proti břichu poškozeného, přičemž jej hrotem bodnul do levého boku, kde mu způsobil škrábanec o délce 6 cm, neboť poškozený svojí levou rukou odrazil útok vedený pravou rukou obviněného, následně poškozený za tuto ruku obviněného chytil a poté, co se spolu přetahovali, obviněný o krok ustoupil, čímž uvolnil svoji ruku s nožem ze sevření poškozeného, jehož stále držel svojí levou rukou za tričko, čímž znemožňoval poškozenému, který se snažil od obviněného ustupovat, utéci, přičemž se obviněný opětovně, nejméně třikrát, pokusil bodnout nožem poškozeného do oblasti břicha, což se mu však vzhledem k tomu, že poškozený ustupoval, nepodařilo, následně se poškozený obviněnému vytrhl a začal utíkat, načež ho obviněný krátce chůzí pronásledoval, a to až do chvíle, kdy byl poškozený v dostatečné vzdálenosti od něho, přičemž při samotném útoku nožem i v době, kdy ho pronásledoval, na poškozeného křičel, aby mu vrátil jeho pas, že ho chce vidět v šatnách nebo ho zabije, a měl stále nůž v pravé ruce, tímto jednáním mohl poškozenému způsobit

ze soudně lékařského hlediska bodné poranění břicha s bodným kanálem probíhajícím zdola šikmo vzhůru a při proniknutí do levé strany břišní dutiny mohl být poškozen důležitý orgán, když mohla být zasažena slezina, tenké či tlusté střevo, případně žaludek, levý jaterní lalok nebo břišní cévy spojené s krvácením do břišní dutiny, tj. vážná poranění mající charakter těžké újmy na zdraví, jimiž mohl být bezprostředně ohrožen i život poškozeného, a to, že poškozenému způsobil pouze povrchní čárkovitou oděrku délky asi 6 cm v levé střední části břicha, bylo zapříčiněno tím, že se poškozený jeho útoku intenzivně bránil a následně se mu podařilo uniknout.

2. Za uvedený zvlášť závažný zločin uložil soud prvního stupně dovolateli podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 10 let. Podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku obviněného pro výkon trestu zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou. Dále byl obviněnému uložen podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku trest vyhoštění z území České republiky na dobu 10 let.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně ze dne 6. 6. 2022, sp. zn. 2 T 1/2022, podal obviněný odvolání směřované proti všem výrokům. Státní zástupce pak podal odvolání v neprospěch obviněného do výroku o vině a trestu. O podaných odvoláních rozhodl Vrchní soud v Praze (dále jen „soud druhého stupně“, popř. „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 5. 10. 2022, sp. zn. 8 To 69/2022, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek z podnětu obou podaných odvolání částečně zrušil, a to ve způsobu výkonu trestu odnětí svobody. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařadil pro výkon uloženého trestu do věznice s ostrahou.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g), h), i) tr. ř. Dovolatel uvádí, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Napadený rozsudek rovněž spočívá na nesprávném právním posouzení

skutku, resp. jiném hmotněprávním posouzení, a současně mu byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští.

5. Následně dovolatel připouští, že oproti podané obžalobě došlo ke zmírnění právní kvalifikace jeho jednání (§ 140 odst. 2 tr. zákoníku) a byl zmírněn i způsob výkonu trestu odnětí svobody, ovšem stále na něm ulpívá stigma pokusu o vraždu a byl mu uložen dlouhý nepřiměřený trest odnětí svobody a taktéž nezákonný trest vyhoštění na dobu deset let. Dovolatel nerozporuje své jednání jako takové, nýbrž nesouhlasí s jeho právní kvalifikací (pokus vraždy). Podle jeho názoru se odvolací soud nevypořádal řádně s jeho námitkami. Za klíčové důkazy byly soudem prvního stupně považovány výpověď poškozeného, kamerový záznam a znalecký posudek. Namítá, že ve vztahu k subjektivní stránce byla upozaděna jeho výpověď, ačkoliv tato pro posouzení zejména subjektivní stránky, tedy jeho vnitřního stavu, je velice významná. Akcentuje, že podle soudů k dokonání činu nedošlo pouze díky aktivní obraně poškozeného. K tomu ovšem uvádí, že nikdy neměl v úmyslu poškozeného zabít, a to ani v okamžiku, kdy na poškozeného útočil nožem, ale chtěl pouze vymoci zpět svůj cestovní pas a zbraň v ruce tomu jen dodal váhu. Ta tak neměla sloužit k zranění poškozeného, ale pouze k přidání důrazu ústní výzvě. Obviněný připouští, že jeho jednání mohlo být posuzováno optikou trestního práva, byť neměl v úmyslu se trestného činu dopustit, ale rozhodně nikoliv optikou § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Připouští, že měl v ruce zbraň a došlo i k verbálnímu projevu, který by mohl být označen jako vyhrožování a toto mělo být vše, co učinil částečně vědomě. Zdůrazňuje, že poškozeného chtěl pouze postrašit.

6. Ačkoliv mu jeho předchozí vojenská minulost byla spíše na újmu, tak právě tato skutečnost by měla poukazovat na to, že neměl v úmyslu poškozeného usmrtit. Pokud by zaútočil se svým vojenským výcvikem na netrénovaného poškozeného s úmyslem usmrtit jej, pak by výsledek byl jiný, poškozeného by minimálně zranil. Stran výpovědi poškozeného připouští, že se tento mohl cítit ohrožen. Zásadní výhradu ovšem má k interpretaci videozáznamu znalcem, na němž je patrný samotný útok. Po Nejvyšším soudu požaduje, aby opětovně přezkoumal předmětný videozáznam, na němž je patrné, že aktivní jednání poškozeného nezabránilo jeho zranění. Dovolatel má za to, že po pečlivém shlednutí videozáznamu je zřejmé, že si čepel nože pečlivě hlídal, aby tato nepřišla

do styku s tělem poškozeného a náklon nože po celou dobu kontroloval, aby poškozeného nezranil. Poškozený podle jeho názoru nemohl svému případnému zranění zabránit, kdyby jej chtěl poškozenému způsobit.

7. Obviněný připouští, že jeho jednání mohlo být z provedených důkazů hodnoceno jako vyhrožování minimálně těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to mohlo u poškozeného vzbudit důvodnou obavu, což koneckonců je v podstatě resumé výpovědi jediného očitého svědka, tj. poškozeného, což odpovídá § 353 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Znalecký posudek podle jeho názoru nekoresponduje s pořízeným videozáznamem. Proto jsou rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, a rozsudky tak spočívají na nesprávném právním posouzení skutku (nebyly naplněny všechny znaky trestného činu vraždy). Poukazuje dále i na princip presumpce nevinu a zásadu *in dubio pro reo* (nálezy Ústavního soudu sp. zn. I ÚS 733/01, III. ÚS 398/97) a prokázání viny mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost (nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 335/05).

8. Dovolatel stran trestu vyhoštění namítá, že mu tento trest nemohl být uložen s odkazem na § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku. Poukazuje na aktuální situaci v jeho rodné zemi, která je zasažena válkou. Nebylo vyloučeno, že u něho jsou dány azylové důvody, tedy, že hrozí nebezpečí, že bude ve státě, do něhož by měl být vyhoštěn, pronásledován pro svoji rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, příslušnost k určité sociální skupině, politické nebo náboženské smýšlení, nebo ponižujícímu zacházení v místě vojenského konfliktu. Nesouhlasí se závěry soudů o tom, že není určeno, kam vycestuje a ani s tvrzením, že válka do doby jeho propuštění snad skončí. Rovněž napadá skutečnost, že v napadeném rozsudku absentuje pregnantní odůvodnění tohoto trestu, jakož i jeho délky, a proto považuje rozsudek za nepřezkoumatelný. Současně považuje uložený trest za nepřiměřený s ohledem na zjištěné okolnosti, neboť ignoruje § 39 tr. zákoníku [nedošlo k vážnému zranění, obviněný nezískal žádný prospěch, s orgány činnými v trestním řízení spolupracoval, nesnažil se utéct, svědčí mu polehčující okolnosti ve smyslu § 41 a), n), o) tr. zákoníku] a bylo tedy na místě mu uložit trest pod dolní hranici trestní sazby ve smyslu § 58 tr. zákoníku (stadium trestné činnosti, věk obviněného).

9. Závěrem obviněný navrhuje, aby Nejvyšší soud vyhověl dovolání a zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 2022, sp. zn. 8 To 69/2022, a přikázal příslušnému soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

10. Podáním ze dne 3. 2. 2022 obviněný prostřednictvím svého obhájce Nejvyššímu soudu sdělil, že nesouhlasí s projednáním věci v neveřejném zasedání.

11. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření ze dne 20. 1. 2023, sp. zn. 1 NZO 1081/2022, nejprve shrnul průběh trestního řízení a následně přestřel argumentaci obviněného a uplatněné dovolací důvody.

12. Předně státní zástupce poukazuje na skutečnost, že dovolatel v podaném odvolání uplatnil v podstatném rozsahu svou obhajobu použitou již před soudem prvního stupně, kterou se soud zabýval a vyjádřil se k ní v odůvodnění svého rozhodnutí. Rovněž soud druhého stupně na tyto námitky reagoval. Státní zástupce proto navrhuje odmítnutí dovolání jako zjevně neopodstatněného, neboť Městský soud v Praze se s námitkami obviněného pečlivě, úplně, jasně a zcela srozumitelně vypořádal, přičemž závěry obou soudů odpovídají skutkovému stavu zjištěnému na podkladě řádného dokazování provedeného v souladu s procesním předpisem a po právní stránce jsou správné. Navíc akcentuje, že námitky, které uplatnil obviněný v rámci podaného dovolání, lze považovat především za námitky skutkové, které lze jen s jistou mírou tolerance podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podstatu dovolání totiž tvoří výhrady ke způsobu hodnocení důkazů soudů, s nímž se obviněný neztotožňuje, a tudíž k nesprávně zjištěnému skutkovému stavu, a to ve vztahu k následnému posouzení subjektivní stránky trestného činu – zpochybňuje provedené důkazy a jejich hodnocení. Stran námitky ohledně úmyslu usmrtit poškozeného uvádí, že nesprávnost uvedeného zjištění obviněný založil v podstatě pouze na tom, že soudy údajně dostatečně nepřihlédly k jeho tvrzením, a naopak vycházely z důkazů dalších a nadto chybně.

13. Zjištění soudů o nepřímém úmyslu dovolatele ovšem státní zástupce nepovažuje ani v rozporu se zásadou *in dubio pro reo*, ale především

není ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Závěr o vině obviněného byl na základě provedení dokazování náležitým způsobem vyargumentován a vyhodnocen na základě důkazů (§ 2 odst. 6 tr. ř., § 125 tr. ř.). V postupu soudů nižších stupňů nedošlo podle státního zástupce k žádným vadám, z nichž by bylo možno dovozovat nějakou libovůli. Naopak je patrné, že všem vznášeným námitkám obviněného soudy věnovaly pozornost a učinily své závěry na podkladě logického řetězce vzájemně se doplňujících důkazů (dostatek důkazních prostředků). Z odůvodnění napadených rozhodnutí je zřejmé, že soudy ve svých rozhodnutích podrobně rozvedly, na základě jakých skutečností dospěly k závěru o vině obviněného, jaké důkazy k tomuto zjištění provedly, přičemž se neopomněly řádně vypořádat rovněž s obhajobou obviněného. Současně státní zástupce zdůrazňuje, že není porušením presumpce nevinoty, jestliže obecný soud srozumitelným a logickým způsobem vysvětlí, proč výpovědi svědka, poškozeného, která je nadto podpořena dalšími důkazy ve věci provedenými či obviněného, uvěřil či nikoli. S ohledem na shora uvedené, při neexistenci vad namítaných obviněným, státní zástupce vylučuje i existenci zjevného nesouladu mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci.

14. Za odpovídající zjištěné skutkové situaci označuje závěry obou soudů o eventuálním úmyslu obviněného spáchat zločin vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku (náhlé hnutí mysli). Závěr o tom, zda tu je zavinění ve smyslu trestního zákona a v jaké formě, je závěrem právním. Státní zástupce dále připomíná, že Městský soud v Praze ve svém rozhodnutí reagoval na obhajobu obviněného založenou na údajné snaze o pouhé postrašení poškozeného a vysvětlil logicky a právně bezchybně správné užití právní kvalifikace činu z hlediska zavinění (skutečnosti spadající pod zákonné znaky skutkové podstaty uvedené v § 140 odst. 1 tr. zákoníku byly zahrnuty v představě pachatele ve chvíli zásadního zintenzivnění útoku alespoň v obecných rysech – intelektuální složka i volní složka). Obviněný tak byl srozuměn se způsobením následku, nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si představoval jako možný. Pro náležité posouzení věci považuje za rozhodné zejména zjištění o intenzitě útoku (značná intenzita), o použitém nástroji (nůž s dostatečně dlouhou čepelí, aby v místech, kam byl veden útok, způsobila smrtelné zranění) a způsobu jeho vedení (směřování rány nožem přímo proti středu těla poškozeného, s proniknutím čepelí v ošacení poškozeného v místech,

kde se nachází pro život důležité orgány), o předvídatelnosti možných následků takového jednání (přímá hrozba úmrtí poškozeného). Z těchto skutkových okolností dovozuje státní zástupce vědomí (úmysl) obviněného o závažnosti jeho útoku a zejména jeho srozumění s možností poškozeného usmrtit.

15. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. uvádí, že druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z druhů trestů uvedených v § 52 odst. 1 tr. zákoníku bez splnění podmínek, které zákon předpokládá. Soudy se nicméně i s námitkami obviněného proti uložení trestu vyhoštění vypořádaly v souladu s právní úpravou. Souhlasí s tím, že soudy musely při ukládání trestu vyhoštění obviněnému na dobu deseti let zjistit, zda byly v konkrétním případě u obviněného splněny podmínky podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku a v kladném případě pak posoudit, zda na jeho straně není dána některá z okolností uvedených v § 80 odst. 3 písm. a) až g) tr. zákoníku, vymezující skutečnosti, při jejichž existenci tento trest uložit nelze. Státní zástupce dále předestírá, že obviněný v době ukládání trestu vyhoštění nebyl občanem České republiky. Soudy pak zcela přesně označily důvody, které je vedly k závěru, že uložení trestu vyhoštění na určitou dobu si vyžaduje bezpečnost lidí, přičemž zohlednily povahu a závažnost spáchaného trestného činu, nepochybně i možnosti nápravy a poměry pachatele, a stupeň ohrožení bezpečnosti lidí. Uložení trestu vyhoštění v době rozhodování obou soudů nebránila v případě obviněného ani žádná z okolností vyjmenovaných v § 80 odst. 3 tr. zákoníku. Státní příslušnost obviněného byla nesporně zjištěna, nebyl mu udělen azyl ani doplňková ochrana podle jiného právního předpisu, neměl na území České republiky povolen trvalý pobyt, neměl zde ani patřičné pracovní a současně i sociální zázemí. Uložení trestu vyhoštění rovněž nebylo v rozporu se zájmem na spojování rodin, jelikož jeho nejbližší příbuzní žijí na Ukrajině. Obviněný nebyl ani občanem Evropské unie nebo jeho rodinným příslušníkem. Odvolací soud pak podle jeho názoru zcela správně nevyhověl námitce obviněného ohledně hrozby nebezpečí, neboť pronásledování pro rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, příslušnost k určité sociální skupině, politické nebo náboženské smýšlení ve státě Ukrajina obviněnému nehrozí. Jedná se o unitární polo-prezidentskou republiku s jednokomorovým parlamentem, kde o složení exekutivních orgánů rozhodují občané ve svobodných volbách. Země

se zahraničně politicky orientuje na západ. Je podepsána Asociační dohoda EU – Ukrajina včetně dohody o volném obchodu DCFTA. V zemi žije několik národnostních menšin bez známek jakékoli perzekuce. Převládá zde pravoslavné náboženství, menšinová náboženství však mají na Ukrajině dlouhou tradici, včetně judaismu a islámu, a jsou tolerována.

16. Státní zástupce dále uvádí, že obviněný si z několika alternativ hrozícího nebezpečí vymezených v § 80 odst. 3 tr. zákoníku v dovolání vybral hrozbu mučení či jiného ponižujícího zacházení v místě vojenského konfliktu. Z čistě logického pohledu, pokud by tomu tak na Ukrajině bylo, jistě by obviněný neponechával svou manželku a syna celou dobu na území Ukrajiny, která je aktuálně ve vojenském konfliktu, a velice snadno by docílil pro ně udělení dočasné ochrany. Na tu naopak nemůže dosáhnout obviněný, jelikož není osobou, která by žila nebo pobývala na území Ukrajiny před datem 24. 2. 2022. Vzhledem ke zprávám z bojiště samozřejmě nelze v lokalitách dotyku s frontovou linií vyloučit možnou hrozbu, již se obviněný v dovolání obává. Takové nebezpečí však rozhodně nehrozí na celém území Ukrajiny, může se týkat míst probíhajících válečných operací a okupovaných území, nad nimiž ukrajinské státní orgány nevykonávají pravomoc. Většina území Ukrajiny je pod správou státní moci, kde nebezpečí deklarované dovolatelem není na pořadu dne. Státní moc zde neprosazuje svou vůli za nerespektování základních lidských práv, pomoci opatření, jež popírají lidskou důstojnost či šikanózně, již vůbec ne fyzickými represemi. Obviněný má rodinné a další vazby na Poltavskou oblast, která aktuálně není v bezprostřední blízkosti bojových operací. V případě nepříznivého vývoje válečné situace by byl dostatek časového prostoru pro přesun na západ Ukrajiny. U obviněného nehrozí ani nedobrovolné zapojení se do vojenského konfliktu, kdy by připadalo do úvahy zajetí cizími armádními silami, neboť všeobecná mobilizace vyhlášená orgány ukrajinské státní moci se týká mužů – občanů Ukrajiny ve věku 18 až 60 let a obviněný již do tohoto věkového rámci již nespadá.

17. Státní zástupce nesouhlasí ani s výtkou obviněného ohledně neuplatnění moderace uloženého trestu odnětí svobody podle § 58 tr. zákoníku. Z dovolání nebylo podle názoru státního zástupce možno ani určit, podle kterého konkrétního odstavce tohoto ustanovení měly podle názoru dovolatele soudy postupovat. Akcentuje, že obviněný je označil pouhým odkazem na jednotlivá písmena ustanovení § 41 tr. zákoníku, aniž

by je blíže konkretizoval, a připomněl svůj věk a stadium trestné činnosti. Takto koncipovanou námitku však státní zástupce nepodržuje pod žádný z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 tr. ř. Doplnuje ovšem, že pro aplikaci ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku je nutný souhrn takových polehčujících okolností, které se v dané kvalitě nebo kvantitě u konkrétního trestného činu běžně nevyskytují a výrazně snižují závažnost trestného činu, neboť jen za splnění těchto předpokladů může nabýt charakteru okolností výjimečných. Obdobně v případě varianty moderačního oprávnění podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku, byť tato není přímo navázána na okolnosti případu ani na poměry pachatele, jak to předpokládá § 58 odst. 1 tr. zákoníku, bez jejich zhodnocení by nebylo možné stanovit, jak vysoký trest odnětí svobody je schopen zajistit nápravu pachatele a ochranu společnosti a jestli výměra tohoto trestu by skutečně byla nepřiměřeně přísná pro pachatele pokusu trestného činu. Mimořádné snížení trestu odnětí svobody za pokus trestného činu se ale uplatní jen tehdy, jestliže pokus nedosahuje v konkrétním případě takové závažnosti, jakému odpovídají trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené na dokonání trestný čin [státní zástupce poté rozebírá povahu a závažnost pokusu ve smyslu § 39 odst. 6 písm. c) tr. zákoníku, § 39 odst. 2 tr. zákoníku, § 21 tr. zákoníku] a nestačí zjištění, že pachatel dosud vedl řádný život. Bezúhonnost pachatele jakožto „prostá“ polehčující okolnost sama o sobě nemůže odůvodnit aplikaci moderačního ustanovení podle § 58 tr. zákoníku. Státní zástupce tak má za to, že v posuzovaném případě z provedeného dokazování nevyplývá nic, co by odůvodňovalo postup odvolacího soudu za použití § 58 odst. 6 tr. zákoníku. Soudy všechny polehčující okolnosti vyhodnotily správně s tím výstupem, že se jedná o okolnosti obvyklé, jež nejsou nějakého zvlášť mimořádného charakteru, jež by se v jiných obdobných případech daného zločinu nevyskytovaly, a takto je zohlednily při stanovení konkrétní výměry ukládaných trestů. S dovolatelem rozhodně nesouhlasí v tom, že by mu měla svědčit polehčující okolnost specifikovaná v § 41 písm. a) tr. zákoníku, u níž nepostačuje pouhé první spáchání trestného činu, ale vyžaduje, aby k tomu přistoupila okolnost další, tj. že ke spáchání došlo pod vlivem okolností na pachateli nezávislých. Jedná se o okolnosti, bez jejichž vlivu by ke spáchání trestného činu zpravidla nedošlo nebo by se pachatel ke spáchání činu nejspíše neodhodlal. Žádné takové nebyly zjištěny a obviněný je v dovolání ostatně ani neoznačuje.

18. Rovněž není státnímu zástupci z dovolání zřejmé, proč dovolatel odkazuje na polehčující okolnost podle § 41 písm. n) tr. ř. (správně tr. zákoníku). Ta by byla aktuální, pokud by obviněný přispěl zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny). Pokud obviněný dále poukázal na svůj věk (podle měřítek zavedených v České republice jde stále o produktivní věk osoby mužského pohlaví), ani tato okolnost rozhodně nemůže vést k úvahám o možném uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby. V případě obviněného tak státní zástupce zaujímá názor, že nejsou dány podmínky pro mimořádné snížení trestu podle žádné z alternativ, jež jsou zakotveny v § 58 tr. zákoníku. S ohledem na závažnost případu a okolnosti věci nejde ani o trest, který by vybočoval z ústavního rámce proporcionality trestní represe. Soudy se výroky o trestech nedostaly do extrémního rozporu s uvedeným ústavním principem.

19. Závěrem státní zástupce navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodl o dovolání obviněného tak, že se odmítá podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné. Současně navrhuje, aby takto bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. Dále vyjádřil souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ odlišného stanoviska Nejvyššího soudu souhlasím podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. rovněž s tím, aby i jiné rozhodnutí bylo učiněno v neveřejném zasedání.

III.

Přípustnost dovolání

20. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována, a splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

21. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným, naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

22. Ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

23. Nejvyšší soud připomíná, že není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Právně fundovanou argumentaci má přitom zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

24. Z podaného dovolání obviněného je patrné, že v něm uplatňuje dovolací důvody podle 265b odst. 1 písm. g), h) a i) tr. ř. Dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dopadá na situace, kdy rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném (extrémním) rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. V případě tzv. extrémního rozporu se jedná o situaci, kdy skutková zjištění postrádají obsahovou spojitost s důkazy nebo skutková zjištění soudu nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení nebo dokonce skutková zjištění soudů jsou opakem toho, co je obsahem provedených důkazů. Z dikce tohoto ustanovení není pochyb o tom, že naznačený zjevný rozpor se musí týkat rozhodných skutkových zjištění, nikoliv každých skutkových zjištění, která jsou vyjádřena ve skutku. Jinak uvedeno, pro naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se musí jednat o taková skutková zjištění, která jsou rozhodující pro naplnění zvolené skutkové podstaty a bez jejich prokázání by jednání obviněného nebylo postižitelné podle trestního zákona. Je tomu tak proto, že Nejvyšší soud je povolán a vždy byl povolán korigovat pouze nejextrémnější excesy (přiměřeně nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03, a další), tedy takové, které ve svém důsledku mají za následek porušení práva na spravedlivý proces. K tomu je dále ještě vhodné uvést, že v dovolacím řízení není úkolem Nejvyššího soudu, aby jednotlivé důkazy znovu reprodukoval, rozebíral, porovnával a případně z nich vyvozoval vlastní skutkové závěry a nahrazoval tak činnost soudu prvního stupně, popř. druhého stupně. Nadto lze také poznamenat, že existence případného zjevného rozporu mezi učiněnými skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy nemůže být založena jen na tom, že obviněný předkládá vlastní hodnocení důkazů a dovozuje z toho jiné skutkové, popř. i právní závěry (viz přiměřeně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 8 Tdo 1268/2013) než soudy nižších stupňů. Současně je třeba zdůraznit, že pro naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nestačí pouhé tvrzení o zjevném rozporu obsahu provedených důkazů se zjištěným skutkovým stavem, které je založeno toliko na jiném způsobu hodnocení důkazů obviněným, pro něho příznivějším způsobem. Ohledně procesně nepoužitelných důkazů je nutno uvést, že se musí jednat o procesní pochybení takového rázu, které má za následek

nepoužitelnost určitého důkazu, který ovšem musí být pro formulování skutkového stavu podstatný, což znamená, že takové procesní pochybení může zakládat existenci extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a zjištěným skutkovým stavem, a tudíž zakládat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. 3 Tdo 791/2016, obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 7 Tdo 39/2010). V případě nedůvodného neprovedení požadovaných důkazů se musí jednat o případ tzv. opomenutých důkazů ve smyslu judikatury Ústavního a Nejvyššího soud.

25. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

26. Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. [do 31. 12. 2021 dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

27. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. lze uvést, že tento dovolací důvod může být dán ve dvou alternativách spočívajících v tom, že obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští,

nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z trestů uvedených v § 52 tr. zákoníku bez splnění těch podmínek, které zákon předpokládá, tj. pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu. Druhá alternativa tohoto dovolacího důvodu se týká jen těch odstupňovaných druhů trestů, které mají takovou sazbu vymezenou přesně definovaným rozpětím. Tak je tomu u trestu odnětí svobody, trestu domácího vězení, trestu obecně prospěšných prací, trestu zákazu činnosti, peněžitého trestu, náhradního trestu odnětí svobody za peněžitý trest, trestu vyhoštění na dobu určitou a trestu zákazu pobytu a trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Trest je přitom uložen mimo zákonnou sazbu jak při nedůvodném překročení horní hranice trestní sazby, tak i při nezákonném prolomení její dolní hranice. Obviněný tento trest uplatnil v jeho první alternativě.

28. Vzhledem ke konkrétnímu obsahu uplatněných dovolacích námitek považuje Nejvyšší soud především za vhodné uvést, že obviněný v rámci podaného dovolání uplatňuje v rozhodující míře stejné námitky jako v řízení před soudy nižších stupňů, přičemž tyto na jeho obhajobu dostatečně reagovaly, tedy zabývaly se jí. V souvislosti s námitkami, které obviněný uplatnil v rámci podaného dovolání a jež jsou shodné s námitkami uplatněnými v podaném odvolání, je třeba uvést, že v situaci, kdy obviněný v rámci dovolání opakuje shodné námitky, které uplatnil před soudy nižších stupňů a tyto se s nimi řádně a náležitě vypořádaly, jedná se zpravidla o dovolání neopodstatněné [viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, publikované v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu (C. H. BECK), ročník 2002, svazek 17, pod T 408)]. O takovou situaci jde i v dané věci.

29. Bez ohledu na shora prezentovaný závěr přistoupil Nejvyšší soud k posouzení důvodnosti dovolání obviněného. Námitky dovolatele stran subjektivní stránky jsou obecně podřaditelné pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ovšem v daném případě se fakticky jedná pouze o polemiku dovolatele s hodnocením důkazů soudy nižšího stupně a prosazování vlastní verze skutkového děje, což nenaplnuje zvolený dovolací důvod, ani žádný jiný. S tím souvisí i námitka obviněného, že jeho

jednání bylo nesprávně právně kvalifikováno jako zvláště závažný zločin místo jiného trestného činu (§ 353 tr. zákoníku), neboť se opětovně jedná pouze o prosazování vlastního průběhu skutkového děje. Stran námitky zjevného rozporu mezi zjištěným skutkovým stavem a provedenými důkazy lze uvedenou argumentaci obsahově podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ovšem jedná se o námitky nedůvodné. Ohledně námitek vztahující se k uloženým trestům, tak lze konstatovat, že tyto jsou částečně podřaditelné pod zvolený dovolací důvod (uložení trestu vyhoštění), nicméně samotná tvrzená nepřiměřenost uloženého trestu odnětí svobody a neaplikace § 58 tr. zákoníku není podřaditelná ani pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. a ani písm. h) tr. ř., ani žádný jiný. Stejný závěr lze učinit i ve vztahu k nepřihlídnutí k polehčujícím okolnostem.

č. 34

30. Jak již bylo konstatováno, dovolatel uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný namítá, že soudy nižších stupňů upozadily jeho výpověď a nesouhlasí se způsobem, jakým soudy hodnotily pořízený videozáznam, který vzal v úvahu i znalec při vypracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství. Předně je třeba zdůraznit, že obviněný jen fakticky vyžaduje, aby Nejvyšší soud hodnotil jinak provedené důkazy než soudy nižších stupňů. Takto formulované dovolací námitky nemohou naplňovat zvolený dovolací důvod. Bez ohledu na tento závěr musí Nejvyšší soud akcentovat, že v projednávané věci Nejvyšší soud nespátřuje rozpor mezi provedeným dokazováním a zjištěným skutkovým stavem a jeho právní kvalifikací (jak bude ještě dále rozvedeno), natož extrémní. V dané souvislosti je ještě vhodné poznamenat, že existenci extrémního rozporu není možno dovozovat jen z toho, že soud na základě provedeného dokazování dospěl k závěru, že se obviněný trestné činnosti dopustil. Jestliže soudy hodnotily provedené důkazy odlišně než obviněný, neznamená tato skutečnost automaticky porušení zásady volného hodnocení důkazů, zásady *in dubio pro reo*, případně dalších zásad spjatých se spravedlivým procesem (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1615/2014).

31. Ohledně požadavku obviněného stran způsobu hodnocení pořízeného videozáznamu, tedy, aby je Nejvyšší soud hodnotil jinak než soud prvního stupně, lze uvést, že dovolací soud není třetí instancí, aby přezkoumával

hodnocení důkazů soudy nižšího stupně, jestliže toto hodnocení nevybočuje ze zákonných mezí, neobsahuje projevy libovůle či svévole, které by zakládalo právě existenci extrémního rozporu a odůvodnění rozhodnutí odpovídá § 125 odst. 1 tr. ř. Z pohledu tohoto závěru je nutno akcentovat, že dovolatel jen provádí vlastní hodnocení těchto videozáznamů, když fakticky jen podává vlastní verzi toho, jak je nutno jeho jednání zachycené na videozáznamech interpretovat.

32. Přesto Nejvyšší soud považuje za vhodné z pohledu námitek obviněného, toliko na podporu závěru, že v případě obviněného skutečně nejde o případ tzv. extrémního nesouladu v jeho výkladu Ústavním soudem, za nutné uvést, že soud prvního stupně k náležitému objasnění věci provedl všechny potřebné důkazy tak, jak to vyžaduje ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. V tomto směru je také nutno akcentovat, že ani samotný obviněný nezpochybňuje rozsah provedeného dokazování. Soud prvního stupně následně provedené důkazy hodnotil, jak jednotlivě, tak v jejich vzájemných souvislostech, jak to vyžaduje ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Zde je nezbytné zdůraznit, že soud prvního stupně vyslechl jak obviněného, tak poškozeného a svědky z místa činu (spolupracovníky), vyslechnul znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, a provedl jako důkaz kamerové záznamy a listinné důkazy (např. znalecký posudek), když následně logicky zdůvodnil svůj hodnotící postup. V tomto směru lze poukázat na přesvědčivé a vyčerpávající písemné odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (viz body 35–43 rozsudku soudu prvního stupně), které odpovídá ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř. Obdobně postupoval soud druhého stupně (viz body 16–20 rozsudku soudu druhého stupně), jenž dostatečným způsobem reagoval na uplatněné odvolací námítky obviněného.

33. Nejvyšší soud tedy uzavírá, že uváží-li se způsob, jakým se soudy s jednotlivými ve věci provedenými důkazními prostředky vypořádaly, neshledal v postupu soudů nižších stupňů vady a zjistil, že jejich rozhodnutí jsou logická a postrádají prvky svévole, podané závěry jsou předvídatelné a rozumné, korespondují s fixovanými závěry soudní praxe a nejsou výrazem svévole (libovůle). Výkladu, jež soudy k jednotlivým výhradám obviněného podaly, nechybí smysluplné odůvodnění ani nevybočuje z mezí všeobecně (konsenzuálně) akceptovaného chápání dotčených právních institutů, resp. není v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti, neboť vydaná

rozhodnutí byla řádně, srozumitelně a logicky odůvodněna (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 1800/10). Nejvyšší soud proto uzavírá, že v projednávané věci se nejedná ani o případnou existenci tzv. deformace důkazů, tj. vyvozování skutkových zjištění, která v žádném smyslu nevyplývají z provedení dokazování (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1235/09, či ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97). Soudy ve věci stanovený rozsah provedení dokazování je pak dostatečný k řádnému objasnění všech rozhodných skutečností, a opatřené důkazy viny obviněného v potřebné míře bez pochybností prokázaly, když je soudy posuzovaly ve vzájemném kontextu a dodržely všechny postupy předepsané § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Odůvodnění jejich rozhodnutí opřené o skutkový stav zjištěný na základě řetězce jednak přímých, jednak navzájem si neodporujících nepřímých důkazů nelze *a priori* považovat za méně přesvědčivé, než takové, které by vyplývalo jen z přímých důkazů, a to ani tehdy, bylo-li možno dokazování doplnit ještě o další nepřímé důkazy (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2228/12).

34. Nejvyšší soud se následně zabýval námitkami dovolatele stran naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., konkrétně otázkou subjektivní stránky jednání obviněného. I v případě této dovolací argumentace je nutno konstatovat, že se jedná pouze o polemiku obviněného se zjištěným skutkovým stavem, když obviněný vyjadřuje nesouhlas s hodnocením provedených důkazů, a prosazuje vlastní verzi skutkového děje. Z tohoto důvodu tedy argumentace obviněného nenaplnuje zvolený dovolací důvod ani žádný jiný. Pro úplnost ovšem Nejvyšší soud uvádí následující skutečnosti.

35. Podstatou zvlášť závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku je úmyslné usmrcení jiného člověka. Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje úmysl, přičemž se ovšem nevyžaduje úmysl přímý podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, postačí i úmysl nepřímý ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Úmysl pachatele se musí vztahovat ke způsobení smrti, tzn. že pachatel musí být minimálně srozuměn s tím, že svým jednáním způsobí smrt jiného člověka. Význam při řešení otázky, zda byl pachatel srozuměn se způsobením smrti, má přitom zejména charakter prostředku, jímž pachatel na poškozeného útočil, intenzita vedení útoku (například počet a síla úderů či bodných ran), konkrétní místa

na těle poškozeného, na něž pachatel útočil, tedy zda byly útoky byly vedeny proti těm místům na těle, kde se nacházejí životně důležité orgány (srov. například rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 1. 2010, sp. zn. 2 To 116/2009, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1527/2010, či ze dne 19. 2. 2003, sp. zn. 4 Tz 5/2003). Současně je nutno vzít v úvahu i tělesnou konstituci oběti a její věk. Bez významu nemusí být ani prostředí a vnější podmínky. Zohledňován by měl být rovněž důvod, který vedl k útoku proti jinému člověku, či charakter předchozích vztahů mezi pachatelem a poškozeným. Nepodaří-li se ovšem spolehlivě zjistit, jakou pohnutkou byl pachatel k vraždě veden, nelze z toho bez dalšího usuzovat na chybějící úmysl způsobit postiženému smrtelný následek, jestliže je tento úmysl dostatečně zřejmý z jiných okolností výše uvedených (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1527/2010). Význam má také chování pachatele po činu, například skutečnost, že se pachatel bezprostředně po činu nesnažil oběti poskytnout pomoc. Přihlížet lze také i k verbálním či jiným projevům pachatele před útokem, když avšak jejich význam při prokazování úmyslu pachatele nelze přeceňovat. Je tomu tak proto, že zejména z výhrůžek usmrcením, které pachatel učiní v emotivně vypjaté situaci (hádky, vztek), není možné bez dalšího vyvozovat jeho úmysl usmrtit oběť (ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1234–1237).

36. Ve vztahu k otázce zavinění je nutno konstatovat, že zavinění se chápe jako vnitřní psychický stav pachatele k podstatným složkám trestného činu a musí být dáno v době činu (ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, s. 165). Zavinění je vybudováno na složce vědění (intelektuální), která zahrnuje vnímání pachatele, tj. odraz předmětů, jevů a procesů ve smyslových orgánech člověka, jakož i představu předmětů a jevů, které pachatel vnímal dříve, nebo ke kterým dospěl svým úsudkem na základě znalostí a zkušeností, a na složce vůle zahrnující především chtění nebo srozumění, tj. v podstatě rozhodnutí jednat určitým způsobem se znalostí podstaty věci. Jestliže pachatel rozhodné skutečnosti nechce, ani s nimi není srozuměn, není tu žádný volní vztah. Jak složka vědění, tak i složka volní nemusí zcela přesně odpovídat objektivní realitě, nemusí vždy zcela přesně odrážet skutečnosti příslušnými ustanoveními zvláštní části trestního zákoníku předpokládané a nemusí se vztahovat ke všem podrobnostem, které

jsou pro daný čin charakteristické. Postačí, když skutečnosti spadající pod zákonné znaky skutkové podstaty uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku jsou zahrnuty v představě pachatele alespoň v obecných rysech. Současně platí, že závěr o zavinění, tedy zda na straně pachatele je dáno zavinění a v jaké formě, je nepochybně závěrem právním. Zavinění má dvě formy, úmysl (§ 15 tr. zákoníku) a nedbalost (§ 16 tr. zákoníku). Platí, že závěr o zavinění musí být podložen výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout (srov. rozhodnutí publikované pod č. 19/1971 Sb. rozh. tr.), přičemž okolnosti subjektivního charakteru lze zpravidla dovozovat toliko nepřímou z okolností objektivní povahy, z nichž je možno podle zásad logického myšlení usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem [srov. například zprávy Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30. 10. 1973, sp. zn. Tpjf 51/72, a ze dne 16. 6. 1976, sp. zn. Tpjf 30/76 (uveřejněné pod č. 62/1973 a č. 41/1976 Sb. rozh. tr.), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 394/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2001, sp. zn. 5 Tz 225/2001, či usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2728/12].

37. Jak již bylo naznačeno, zavinění v podobě úmyslu má dvě formy, a to úmysl přímý [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku] a úmysl nepřímý [§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku]. Úmysl přímý je založen na tom, že pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Naproti tomu o zavinění ve formě nepřímého úmyslu se podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku jedná tehdy, pokud pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s ním srozuměn. Srozumění pachatele u nepřímého úmyslu vyjadřuje aktivní volní vztah pachatele ke způsobení následku relevantního pro trestní právo, čímž je míněna vůle, jež se projevila navenek, tj. chováním pachatele. Způsobení takového následku však není přímým cílem pachatele, ani nevyhnutelným prostředkem (přímo ho nechce), neboť pachatel sleduje svým záměrem cíl jiný, který může být z hlediska trestního práva jak cílem relevantním, tak i cílem nezávadným. Na takové srozumění pak usuzujeme z toho, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si pachatel představoval jako možný, a to ať už by šlo o jeho vlastní zásah, nebo o zásah někoho jiného. Trestní zákoník v § 15 odst. 2 stanoví, že srozuměním ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b)

tr. zákoníku se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoníku může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Pro eventuální úmysl postačuje pouhá představa možnosti výsledku, kterou pachatel uskutečnil svým jednáním (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1010/2014). Nejde tedy o spoléhání se na náhodu. Tam kde pachatel spoléhá jen na šťastnou náhodu, jde o eventuální úmysl (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, s. 236, viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 3 Tdo 859/2018).

38. Nejvyšší soud musí předně odmítnout, že by se naplněním subjektivní stránky ve vztahu k naplnění skutkové podstaty zvláště závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku soudy nižších stupňů nezabývaly řádně a dostatečně. V tomto směru je možno odkázat především na body 49–52 rozhodnutí soudu prvního stupně, kde se soud zabýval tím, jaké okolnosti vyplynuly z provedeného dokazování ve vztahu k subjektivní stránce, přičemž uzavřel, že dovolatel nepochybně jednal přinejmenším v úmyslu eventuálním ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. I soud druhého stupně se námitkou stran nenaplnění subjektivní stránky dostatečně zabýval (viz bod 19 rozsudku soudu druhého stupně). Nejvyšší soud se s těmito závěry soudů nižších stupňů plně ztotožňuje a pro jistou stručnost na ně odkazuje, jelikož není úkolem Nejvyššího soudu opakovaně objasňovat neopodstatněnost námitek dovolatele, jestliže tak přesvědčivě a vyčerpávajícím způsobem učinily soudy nižších stupňů. Navíc je třeba zdůraznit, že i intelektové schopnosti obviněného umožňovaly si uvědomit možné hrozící následky jeho jednání, tedy že může poškozeného usmrtit a byl s tím srozuměn (složka volní). V tomto směru lze toliko dodat, že judikatura Nejvyššího soudu shledává nepřímý úmysl u trestného činu vraždy i v tom případě, pokud je dostatečně zřejmý z okolností a intenzity vykonaného útoku, zejména použije-li pachatel zbraň, o které ví, že je svou povahou způsobilá jiného usmrtit, a vede útok záměrně proti těm částem těla poškozeného, kde jsou uloženy životně důležité orgány (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1527/2010). Důležité v dané souvislosti podle Nejvyššího soudu je, že útok nemohl být obviněným kontrolovaný, obviněný tedy nemohl v době útoku odhadnout hloubku rány nebo intenzitu tlaku, a pouze vlivem aktivní obrany poškozeného nedošlo k ohrožení jeho života.

39. Nad rámec uvedeného Nejvyšší soud dodává, že nůž jako zbraň s čepelí 15 cm představuje nepřiměřený způsob „pouhého vystrašení“ poškozeného za situace, kdy není pochyb o tom, že poškozený obviněného nijak neohrožoval, což je nepochybné z pořízeného kamerového záznamu. Navíc na základě kamerových záznamů je zřejmé, že dovolatel se pokusil opakovaně zasáhnout tělo poškozeného, a to do oblasti, kde se nachází životně důležité orgány. Dovolatel si tedy musel být vědom, že kdyby se poškozený aktivně nebránil, tak bodnořezná rána mohla být mnohem hlubší a právě zasáhnout např. slezinu, játra, tlusté střevo, žaludek apod., tedy dutinu břišní, a poškozený by mohl vykrvácet, a s tímto následkem byl minimálně srozuměn. Jestliže obviněný považuje bodání do poškozeného za pouhou výhrůžku, tak s takovým tvrzením se Nejvyšší soud nemůže ztotožnit. Zde je třeba akcentovat, že pouze vlivem včasné reakce poškozeného nedošlo k jeho těžké újmě na zdraví nebo smrti. I průměrně inteligentní člověk ví, že nůž, natož s takto velkou čepelí, představuje smrtící nástroj, pokud je mířen do „správné“ části lidského těla. Nejvyšší soud ještě podotýká, že dovolatel nezpochybňuje ani tak samotné své jednání, tedy že nožem na poškozeného zaútočil, ovšem svoje konání vyhodnocuje mnohem mírněji nežli soudy. Nejvyšší soud dále dodává, že jestliže obviněný poškozeného, byť pomalou chůzí, následně ještě pronásledoval a křičel na něho, že jej zabije, tak i tato skutečnost dokresluje závěr soudů nižších stupňů o eventuálním úmyslu obviněného poškozeného usmrtit. Stran námitky obviněného, že mu byla soudy nižších stupňů kladena k tíži vojenská minulost, tak k tomuto Nejvyšší soud uvádí, že soud prvního stupně pouze poukázal na skutečnost, že i jako bývalý voják si musel být obviněný vědom toho, že způsobem svého útoku (nůž a místo útoku) může způsobit smrt poškozeného, a byl s tím srozuměn.

40. Ve vztahu k navrhované jiné právní kvalifikaci Nejvyšší soud zdůrazňuje, že dovolatel ji zakládá pouze na prosazování vlastní verze skutkového stavu, bez nějaké faktické právní argumentace. Proto jako taková argumentace obviněného není podřaditelná pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť obviněný uplatňuje jen skutkové námitky, nikoliv o nesprávné hmotněprávní posouzení skutku.

41. Obviněný se dále dovolává zásady *in dubio pro reo*. Tato námitka [obviněný ani neuvádí, zda tuto argumentaci podřazuje pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. či podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.],

směřující výlučně do skutkových zjištění soudů nižších stupňů a potažmo proti způsobu hodnocení provedených důkazů, nemůže zvolený dovolací důvod založit. Je tomu tak proto, že pravidlo *in dubio pro reo* vyplývá ze zásady presumpce nevinny zakotvené v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a § 2 odst. 2 tr. ř. a má tedy vztah pouze ke zjištění skutkového stavu věci na základě provedení dokazování, a to bez důvodných pochybností (§ 2 odst. 5 tr. ř.), kdy platí „v pochybnostech ve prospěch obviněného“. Je tudíž zjevné, že pravidlo má procesní charakter, týká se jen otázek skutkových a jako takové není způsobilé naplnit obviněným zvolený (avšak ani žádný jiný) dovolací důvod. Nejvyšší soud dosud nepřipouští, aby bylo dodržení této zásady zkoumáno v dovolacím řízení (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1525/2009, ze dne 6. 5. 2015, sp. zn. 11 Tdo 496/2015, ze dne 8. 1. 2015, sp. zn. 11 Tdo 1569/2014, a na to navazující usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 467/2016, dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2019, sp. zn. 5 Tdo 595/2018.).

42. Bez ohledu na shora uvedené je třeba uvést, že pravidlo *in dubio pro reo* znamená, že není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01). Platí tedy, že jakkoli vysoký stupeň podezření sám o sobě není s to vytvořit zákonný podklad pro odsuzující výrok (nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 5. 1998, sp. zn. IV. ÚS 36/98). Jinak vyjádřeno, trestní řízení vyžaduje v tomto ohledu ten nejvyšší možný stupeň jistoty, který lze od lidského poznání požadovat, alespoň na úrovni obecného pravidla „prokázání mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost“ (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. IV. ÚS 260/05, ze dne 12. 1. 2009, sp. zn. II. ÚS 1975/08, ze dne 8. 8. 2013, sp. zn. II. ÚS 2142/11, aj.). Současně je ovšem nezbytné zdůraznit, že existence rozporů mezi důkazy ale sama o sobě neznamená, že by nebylo možné uznat obviněného vinným předmětným trestným činem a že by jakékoli rozpory mezi důkazy musely nutně vést k uplatnění pravidla *in dubio pro reo*, tj. k rozhodnutí v pochybnostech ve prospěch obviněného. I přes rozpory mezi důkazy může soud podle konkrétní důkazní situace dospět ke spolehlivému závěru o spáchání trestného činu obviněným. Rozhodnout ve prospěch obviněného lze jen za předpokladu,

jestliže existující rozpory jsou tak zásadní, že vina obviněného není nepochybná ani po pečlivém vyhodnocení všech důkazů, přičemž v úvahu již nepřichází provedení dalších důkazů. O naznačenou situaci se tedy v dané věci nejednalo, když v tomto směru je třeba odkázat na přesvědčivé odůvodnění rozhodnutí soudů nižších stupňů, které odpovídá § 125 odst. 1 tr. ř.

43. Obviněný dále uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., ovšem námitkami, že mu soudy měly uložit nepřiměřený trest odnětí svobody, tento ani jiný dovolací důvod nenaplnil. Předně je třeba opakovaně zdůraznit, že v rámci zákonného důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. lze toliko namítat, že obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští či mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 38 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. III. ÚS 2866/07, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002). Stejně tak nelze pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., ale ani žádný jiný, podřadit námitku stran nepoužití § 58 tr. zákoníku (blíže viz usnesení ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. 7 Tdo 317/2020). Navíc ani obviněný neuvedl, podle jakého odstavce tohoto ustanovení měly soudy nižších stupňů postupovat. Obviněný pouze vyvozuje porušení ustanovení § 58 tr. zákoníku závěr z nezohlednění polehčujících okolností podle § 41 tr. zákoníku.

44. Přesto Nejvyšší soud na argumentaci obviněného považuje za vhodné stručně reagovat. Předně je třeba uvést, že jak již bylo naznačeno, samotná námitka nepřiměřenosti uloženého trestu nenaplnuje žádný dovolací důvod. Lze ovšem současně připustit, že určitý průlom může nastat toliko ve zcela výjimečných případech trestů extrémně přísných a zjevně nespravedlivých, zasahujících ve svém důsledku do základních práv a svobod obviněného (viz např. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, publikované pod č. 40/2014 Sb. n. u. ÚS). Pak by zásah Nejvyššího soudu přicházel v úvahu i v případě trestu

uloženého ve výměře v rámci trestní sazby stanovené v trestním zákoně, jestliže by byl neslučitelný s ústavním principem proporcionality trestní represe. Zásada přiměřenosti trestních sankcí je totiž předpokladem zachování obecných principů spravedlnosti a humánnosti sankcí. Tato zásada má ústavní povahu, její existence je odvozována ze samé podstaty základních práv, jakými jsou lidská důstojnost a osobní svoboda, a z principu právního státu, vyjadřujícího vázanost státu zákony. Jde-li o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, je třeba zkoumat, zda zásah do osobní svobody pachatele, obecně ústavním pořádkem předvídaný, je ještě proporcionálním zásahem či nikoliv (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1561/2016).

45. Nejvyšší soud však neshledal, že by soud prvního stupně uložil dovolateli extrémně přísný a zjevně nespravedlivý trest. Nadto v tomto směru ani dovolatel žádnou konkrétní dovolací argumentaci fakticky neuplatnil, tedy neuvádí žádné skutečnosti, ze kterých by dovozoval, že by v jeho případě došlo skutečně k zásahu do jeho základních práv a svobod ve smyslu shora citovaného stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14. Za takové argumenty totiž nelze považovat prostý odkaz na okolnosti, které dovolateli podle jeho názoru polehčovaly a které z pohledu použité argumentaci stěžovatele nejsou nějak výjimečné, aby v jejich souvislosti byl porušen princip proporcionality trestní represe. Navíc je třeba uvést, že dovolatel výslovně odkazuje na polehčující okolnosti podle § 41 písm. a), n), o) tr. zákoníku, které ovšem u něho nejsou prokazatelně dány (blíže viz vyjádření státního zástupce v bodě 22 jeho vyjádření) a ani jejich naplnění obviněný nijak v dovolání argumentačně netvrdí. Zde je třeba zdůraznit, že ani není úkolem Nejvyššího soudu si argumentaci dovolatele domýšlet či dotvářet, neboť právně fundovanou argumentaci v dovolacím řízení zajišťuje právě povinné zastoupení dovolatele obhájcem [§ 265d odst. 2 tr. ř.].

46. Navíc z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně je seznatelné, jaké skutečnosti zohlednil při úvahách o druhu a výměře trestu ukládaného obviněnému (viz body 62–68 rozsudku soudu prvního stupně) a Nejvyšší soud pro stručnost na jeho úvahy zcela odkazuje. Soud prvního stupně obviněnému uložil trest odnětí svobody na samé spodní hranici zákonné trestní sazby stanovené § 140 odst. 1 tr. zákoníku, přičemž obviněný byl ohrožen trestem odnětí svobody v rozmezí od 10 do 18 let.

Rozhodně se tak Nejvyšší soud nemůže ztotožnit s názorem obviněného, že by uložený trest odnětí svobody byl nepřiměřený přísný. Současně je vhodné akcentovat, že soud prvního stupně se v bodech 65–66 zabýval i možností moderací trestu pod spodní hranici trestní sazby ve smyslu § 58 tr. zákoníku, ovšem pro její uplatnění neshledal důvody a své úvahy dostatečně rozvedl. Nejvyšší soud se s jeho závěry ztotožňuje. Nad rámec uvedeného Nejvyšší soud dodává, že v předmětné věci se nejednalo o výjimečný případ, který by se výrazně lišil od jiných obdobných případů napadení nožem. Navíc nelze skutečně přehlédnout, že obviněný napadal osobu ve věku mladistvém bez toho, že by se tento mladistvý vůči němu dopustil nějakého nevhodného jednání, v podstatě jen z malicherné příčiny, jen na základě svého vnitřního přesvědčení, že mu snad poškozený měl odcizit cestovní pas, což se nakonec ani neprokázalo. Projednávaný případ se pouze liší od jiných obdobných případů v tom, že nedošlo k fatálnímu následku v podobě smrti poškozeného, neboť se účinně bránil a došlo tak pouze k 6cm škrábanici. Právě tato skutečnost nepochybně vedla k uložení trestu na samé spodní hranici zákonné trestní sazby.

47. Pokud se týká uložení trestu vyhoštění, ve vztahu k tomuto trestu dovolatel uplatnil námitku, že se jedná o trest, který mu nemohl být uložen, takže uplatnil první variantu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. Jedná se o námitku uplatněnou právně relevantním způsobem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2016, sp. zn. 11 Tdo 1586/2015), ale zjevně neopodstatněnou. Konkrétně obviněný namítá, že uložení trestu vyhoštění brání ustanovení § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku z důvodu probíhajícího válečného konfliktu na Ukrajině, přičemž nijak blíže důvody pro neuložení trestu vyhoštění nerozvádí, např. tím, že by se on či jeho rodina aktivně zapojila do konfliktu, že by jeho rodina bydlela v místě válečného konfliktu apod. Obviněný tedy nezpochybňuje splnění předpokladů pro uložení trestu vyhoštění podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku, a proto dovolací soud předpoklady pro uložení trestu vyhoštění podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku blíže nerozváděl.

48. Podle § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku soud trest vyhoštění neuloží, jestliže hrozí nebezpečí, že pachatel bude ve státě, do kterého by měl být vyhoštěn, pronásledován pro svoji rasu, příslušnost k etnické skupině, národnosti, příslušnost k určité sociální skupině, politické nebo náboženské smýšlení, nebo jestliže by vyhoštění vystavilo pachatele mučení či jinému

nelidskému nebo ponižujícímu zacházení anebo trestu. Z pohledu argumentace obviněného je třeba uvést, že soudy nižšího stupně se zabývaly předpoklady uložení trestu vyhoštění a zda uložení trestu vyhoštění obviněného brání probíhající válečný konflikt na Ukrajině (viz body 67–68 rozsudku soudu prvního stupně, body 29–31 rozsudku soudu druhého stupně) a Nejvyšší soud pro stručnost na jejich úvahy odkazuje, zejména na argumentaci soudu druhého stupně. Nad rámec tohoto závěru je třeba uvést, že dovolatel je cizí státní příslušník a na území České republiky se dopustil zvláště závažné trestné činnosti, směřující proti lidskému životu, ze zcela malicherné příčiny, takže uložení vedlejšího trestu vyhoštění podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku je plně v souladu se zájmem státu na ochraně života a zdraví osob, žijících na území republiky. I Nejvyšší soud si je vědom probíhajícího válečného konfliktu na Ukrajině. Obecně z pohledu námitek obviněného je třeba uvést, že samotný probíhající válečný konflikt v domovské zemi pachatele nebrání uložení trestu vyhoštění, přičemž důvody bránící uložení trestu vyhoštění podle § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku se nevztahují výslovně k válečnému konfliktu. Předmětný závěr ovšem nelze interpretovat tak, že by probíhající válečný konflikt neměl být při zvažování podmínek pro uložení trestu vyhoštění z pohledu ustanovení § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku vzat v úvahu. Probíhající válečný konflikt v domovském státu pachatele je v každém konkrétním případě nutno zvažovat z toho pohledu, z jakých důvodů je válečný konflikt veden, a zda právě s probíhajícím konfliktem hrozí pachateli jeho pronásledování právě z důvodů uvedených v tomto ustanovení. Je tedy nutno vzít vždy v úvahu např. zda obviněný či jeho rodina jsou nějakým způsobem do válečného konfliktu zapojeni z pohledu svého politického či jiného přesvědčení, příslušností k nějaké sociální či náboženské skupině nebo zda by realizace trestu vyhoštění vystavovalo pachatele mučení či jinému nelidskému zacházení či ponižujícímu zacházení či trestu. Současně je nutno vždy přihlídnout k tomu, jaká je konkrétní situace v domovském státu pachatele, ve kterém probíhá válečný konflikt, z toho pohledu, na jakém území konflikt probíhá, tedy zda na celém území či jen na určité části tohoto území, zda přes probíhající válečný konflikt v domovském státu nadále funguje státní moc a plní své funkce či tato přestala fungovat nebo funguje ve velmi omezené míře. Současně je také nutno vzít v úvahu, do jaké části domovského státu se má obviněný vrátit, zda se vrací do míst, kde státní moc plně funguje či do míst, kde probíhá válečný konflikt a státní moc zde nefunguje vůbec či jen v omezené

č. 34

míře. Teprve po zhodnocení všech těchto skutečností lze rozhodnout, zda v dané věci nastala taková situace, která by uložení trestu vyhoštění bránila z pohledu ustanovení § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku. Takto podle Nejvyššího soudu soudy nižších stupňů v dané věci postupovaly. V tomto směru je skutečně nutno zdůraznit, že válečný konflikt neprobíhá na celém území Ukrajiny, na většině území Ukrajiny funguje státní moc a vykonává své pravomoci, Ukrajinou byla i podepsána Asociační dohoda mezi EU a Ukrajinou. Nelze dovodit, že by u dovolatele hrozilo, že by mohl být ve svém domovském státě pronásledován pro svoji rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, příslušnost k určité sociální skupině, politické nebo náboženské smýšlení, nebo že by jej vyhoštění vystavilo mučení či jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení anebo trestu, navíc námitky obviněného v tomto směru jsou velmi obecné. Proto Nejvyšší soud neshledal žádné okolnosti, které by v současné době bránily uložení trestu vyhoštění obviněného, když také nelze pominout, že dovolatel musí nejprve vykonat trest odnětí svobody a až poté bude vyhoštěn, přičemž nelze vyloučit, že za tu dobu se situace na Ukrajině může výrazně změnit. Proto je u něho uložení trestu vyhoštění z území České republiky v trvání deseti let plně namístě. Délka trestu vyhoštění odpovídá skutečnosti, že obviněný útočil na lidský život a že jeho úmysl směřoval k spáchání trestného činu vraždy. Nejvyšší soud ještě považuje za vhodné uvést, že v případě, že by se v době, kdy bude výkon trestu vyhoštění aktuální, situace radikálně změnila, je zde vždy možnost aplikace ustanovení § 350h odst. 4 tr. ř., umožňující upuštění od výkonu trestu vyhoštění nebo jeho zbytku, jestliže po vyhlášení rozsudku, kterým byl tento trest uložen, nastanou skutečnosti, pro které trest vyhoštění nelze uložit. Nad rámec těchto úvah je nutno skutečně zdůraznit, že obviněný nemusí být po výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho části vyhoštěn do domovského státu, ale do jiné země, která ho bude ochotna přijmout. Z tohoto důvodu proto jeho vyhoštění na Ukrajinu není v rozporu s ustanoveními § 80 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku, na něž obviněný odkazuje.

49. Vzhledem ke shora uvedeným závěrům lze uvést, že dovolání obviněného bylo podáno částečně z důvodu, který lze podřadit pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., ovšem uplatněné námitky jsou zjevně neopodstatněné. Dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. pak nebyly uplatněny právně relevantně.

50. Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Nejvyšší soud dovolání odmítne, „jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné“. Jelikož v posuzované věci jako takové vyhodnotil dovolání obviněného, rozhodl o něm způsobem uvedeným ve výroku tohoto usnesení. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto mimořádném opravném prostředku obviněného v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož „v odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí“. Pro úplnost Nejvyšší soud jen poznamenává, že nesouhlas obviněného s neveřejným zasedáním nebránil takovému postupu ze strany Nejvyššího soudu, neboť možnost rozhodnout v neveřejném zasedání není vázaná na souhlas dovolatele s takovým postupem [viz § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.].

č. 35

Pokyn dozorcího státního zástupce policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání obviněného směřuje k vydání konkrétního usnesení. Bylo-li toto usnesení zrušeno, nelze takový pokyn bez dalšího vztahovat na jiná později vydaná usnesení o zahájení trestního stíhání vůči témuž obviněnému v téže věci. Nevydal-li dozorcí státní zástupce další pokyn, je příslušný k rozhodnutí o stížnosti proti novému usnesení o zahájení trestního stíhání on sám, a nikoli jemu nadřízený státní zástupce [§ 146 odst. 2 písm. a) tr. ř.].

Řízení o stížnosti, Nadřízený orgán

§ 146 odst. 2 písm. a) tr. ř.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2023, sp. zn. 4 Tz 44/2023, ECLI:CZ:NS:2023:4.TZ.44.2023.1

Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. rozhodl, že usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, byl porušen zákon v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. ve prospěch obviněného M. G.

I.

Dosavadní průběh řízení

č. 35

1. Usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, které nabylo právní moci dne 8. 8. 2020, bylo rozhodnuto tak, že se podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrací státnímu zástupci k došetření trestní věc obviněného M. G. pro skutek spočívající v tom, že dne 3. 9. 2008 na parkovišti v XY ulici v XY, poblíž budovy Komerční banky, si měl půjčit od L. M. finanční částku ve výši 2 000 000 Kč v hotovosti, oproti vystavené směnce, která podle dohody zajišťovala splatnost této částky ke dni 3. 9. 2010 s platbami ve výši 100 000 Kč měsíčně od vydání směnky k rukám L. M., přičemž v době vystavení směnky a přijetí finanční hotovosti měl vědět, že svůj závazek nebude schopen dodržet a uhradit, když ani neměl ve sjednaném termínu mít v úmyslu půjčenou peněžní hotovost vrátit, neboť v tuto dobu neměl mít dostatečný příjem ani majetek k uspokojení jmenovaného věřitele a v době sjednání půjčky měl mít i další nesplacené závazky, a tudíž si měl být vědom skutečnosti, že L. M. měl uvádět úmyslně v omyl ohledně možnosti placení této půjčky, čímž L. M. měl způsobit škodu ve výši 2 000 000 Kč, neboť do současné doby neměl učinit žádnou úhradu; skutek byl kvalifikován jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku.

2. V odůvodnění usnesení Okresní soud v Chomutově konstatoval, že důvodem k vrácení věci státní zástupkyni k došetření byla závažná procesní vada řízení, kterou nelze napravit v řízení před soudem, spočívající v porušení práva obviněného na obhajobu, konkrétně v daném případě vyjádřeného právem na řádný a zákonný přezkum usnesení o zahájení trestního stíhání, neboť podle názoru soudu o stížnosti proti usnesení

policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-25154-58/TČ-2014-040381, o zahájení trestního stíhání neměla rozhodovat státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově, nýbrž státní zástupce nadřízeného státního zastupitelství, protože k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání dala policejnímu orgánu pokyn. V této souvislosti uvedl, že státní zástupkyně svůj názor na odůvodněnost trestního stíhání velice explicitně vyjádřila již v usnesení ze dne 27. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, kterým zrušila odložení věci policejním orgánem a na svém názoru setrvala i v usnesení ze dne 19. 12. 2017, č. j. 1 ZT 232/15-72. S ohledem na jednotlivá vyjádření státní zástupkyně měl v této situaci tedy o stížnosti proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-251542-58/TČ-2014-040381, rozhodovat ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. státní zástupce nadřízený, tj. státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

3. Proti usnesení Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného M. G. Ve stížnosti pro porušení zákona shrnul dosavadní průběh trestního řízení a dále uvedl, že napadeným usnesením byl ve prospěch obviněného M. G. porušen zákon v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., neboť ve věci mělo být postupováno v souladu s ustanovením § 196 a násl. tr. ř. a mělo být nařízeno hlavní líčení. Zákon byl podle názoru okresního soudu porušen při rozhodování o stížnosti obviněného proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU 251542-58/TČ-2014-040381, o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově dne 4. 12. 2019 č. j. 1 ZT 232/2015-184.

4. Dále konstatoval, že obecně lze souhlasit s tím, že závažná procesní vada přípravného řízení, kterou nelze napravit v řízení před soudem, je zákonným důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření postupem podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., avšak nelze se ztotožnit s názorem soudu, že k závažné procesní vadě v dané věci došlo tím, že státní zástupkyně

při rozhodování o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání nepostupovala zákonně. Nelze tvrdit, že v usnesení ze dne 25. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, je obsažen pokyn státní zástupkyně k zahájení trestního stíhání M. G. podle § 160 odst. 1 tr. ř. pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Lze zrekapitulovat, že policejní orgán odložil trestní věc podle § 159a odst. 1 tr. ř. usnesením ze dne 20. 1. 2015 s odůvodněním, že nebyly naplněny všechny znaky skutkové podstaty prověřovaného trestného činu, zejména podle jeho názoru nebylo prokázáno zavinění pachatele. Proti usnesení o odložení věci poškozený podal stížnost, v níž přednesl argumenty, podle jeho názoru prokazující podvodný úmysl pachatele, státní zástupkyně přiznala důvodnost stížnosti a svým usnesením ze dne 25. 3. 2015 vydaným pod č.j. ZN 4487/2014-8 zmíněné usnesení policejního orgánu podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušila a uložila policejnímu orgánu znovu ve věci jednat a rozhodnout. Policejní orgán po doplnění listinných důkazů (a téměř po třech měsících) dne 12. 6. 2015 pod č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014-040381 zahájil trestní stíhání a v odůvodnění usnesení konstatoval předchozí rozhodnutí o stížnosti státní zástupkyně s tím, že mu bylo uloženo, aby ve věci znovu jednal a rozhodl způsobem podle § 160 odst. 1 tr. ř., nicméně z formulace státní zástupkyně je zřejmé, že takový výslovný pokyn policejnímu orgánu dán nebyl, ačkoli je evidentní, že státní zástupkyně v odůvodnění usnesení vyslovila jednoznačný právní názor na věc. Okresní soud v usnesení o vrácení věci státnímu zástupci k došetření zmínil některá rozhodnutí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, vztahující se k otázce pokynu státního zástupce k zahájení trestního stíhání, přičemž poukázal mj. na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2009, sp. zn. 4 Tz 46/2009. V tomto směru je však možno poukázat na přílehlavější rozhodnutí, a to rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. 5 Tz 94/2012, věnující se podrobnému výkladu pojmů pokyn a souhlas ve smyslu ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., a v souladu s tím by bylo možno formulaci státní zástupkyně v nyní řešené věci, užitou v odůvodnění zmíněného usnesení, považovat spíše za souhlas, resp. úkon jímž vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu následnému rozhodnutí policejního orgánu. V souvislosti s nyní posuzovanou věcí je však nutno připomenout především usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 5 Tz 40/2016, vztahující se k otázce vymezení dozorových oprávnění státního zástupce, zejména názor Nejvyššího soudu, že není možné užít zcela bezbřehý extenzivní výklad pojmu pokyn nebo souhlas

a že v případě opětovného vydání dříve zrušeného usnesení o zahájení trestního stíhání působí pokyn či souhlas pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, a nikoli k neurčitému počtu usnesení určitého typu, je zcela vyčerpán již v případě jeho prvního splnění.

5. V nyní řešeném případě je tedy nutno zdůraznit, že formulaci státní zástupkyně použitou v odůvodnění usnesení ze dne 25. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, je možno považovat za souhlas či kladné stanovisko k budoucímu postupu policejního orgánu, ovšem pouze ve vztahu k následně vydanému usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 6. 2015, č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014-040381, nikoli však již ve vztahu k dalším budoucím rozhodnutím stejného druhu. Vyjádření názoru státní zástupkyně v rámci usnesení ze dne 19. 12. 2017, č. j. 1 ZT 232/2015-72, jímž rozhodla podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř. o zrušení citovaného usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání jako nezákonného, v žádném nelze považovat za pokyn k vydání dalšího usnesení o zahájení trestního stíhání. Ve světle shora uvedené judikatury ve vztahu k této otázce nelze zmíněnou formulaci v žádném případě považovat za jednoznačný a výslovný pokyn policejnímu orgánu k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání. Z jazykového výkladu formulace státní zástupkyně je zcela zřejmé, že předpokládaným způsobem následného rozhodnutí policejního orgánu byla jak varianta zahájení trestního stíhání, tak i možnost odložení věci v případě dodatečného zjištění skutečností způsobujících promlčení trestního stíhání. S ohledem na výše uvedené proto usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově ze dne 4. 12. 2019, č. j. 1 ZT 232/2015-184, jímž rozhodla o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU25154258/TČ-2014-040381, není nezákonné. Nebyl dán zákonný důvod k tomu, aby ve smyslu ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. o zmíněné stížnosti rozhodoval státní zástupce nadřízeného Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem, neboť dozorová státní zástupkyně k vydání stížností napadeného usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání nedala pokyn ani nevyslovila souhlas s tímto postupem. Pouze je možno konstatovat, že předmětné usnesení státní zástupkyně bylo vydáno nadbytečně. Situaci možného pomnutí důvodů vedení řízení proti uprchlému ve kterékoli fázi trestního řízení totiž předpokládá ustanovení § 306a tr. ř., podle kterého se v takovém

případě pokračuje v řízení podle obecných ustanovení trestního řádu, aniž by bylo nutno vydávat jakékoli další procesní rozhodnutí deklarující tuto skutečnost.

6. Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, byl porušen zákon ve prospěch obviněného M. G. v ustanoveních § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., v § 196 odst. 1 tr. ř. a § 198 tr. ř.

7. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém písemném vyjádření k podané stížnosti pro porušení zákona uvedl, že se se stížností pro porušení zákona tak, jak byla koncipována ministrem spravedlnosti, ztotožňuje a navrhl, aby Nejvyšší soud postupoval podle bodu 36 stížnosti pro porušení zákona obsahujícího závěrečný návrh.

III. Přípustnost a důvodnost stížnosti pro porušení zákona

8. Nejvyšší soud jako soud příslušný k vedení řízení o stížnosti pro porušení zákona (§ 266 odst. 1 tr. ř.) přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. napadené rozhodnutí i předcházející řízení a shledal, že zákon byl porušen.

9. Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší soud zjistil, že v dané věci byly zahájeny úkony trestního řízení dne 11. 11. 2014 na základě trestního oznámení poškozeného L. M. (dále jen poškozený) ze dne 30. 10. 2014. Dne 20. 1. 2015 policejní orgán pod č. j. KRPU251542-20/TČ-2014-040381 usnesením rozhodl o odložení věci podle § 159a odst. 1 tr. ř., neboť ve věci nejde o podezření z trestného činu a není namístě věc vyřídit jinak s odůvodněním, že se nepodařilo prokázat zavinění podezřelého ve formě úmyslu neuhradit poškozenému půjčenou částku. Poškozený následně podal proti uvedenému usnesení stížnost.

10. Usnesením ze dne 25. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově ke stížnosti poškozeného L. M. usnesení policejního orgánu ze dne 20. 1. 2015, č. j. KRPU-251542-20/TČ-2014-040381, podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř.

zrušila a uložila policejnímu orgánu znovu ve věci jednat a rozhodnout. V odůvodnění usnesení státní zástupkyně uznala opodstatněnost stížnostních argumentů poškozeného a v závěru mimo jiné konstatovala, že již v tomto stadiu řízení je podezření, že naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. natolik silné, že dosavadní výsledky šetření postačí jako podklad pro zahájení trestního stíhání a současně vyslovila názor, že trestní stíhání pachatele není dosud promlčeno s odkazem na ustanovení § 34 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku.

11. Následně policejní orgán po doplnění dokazování o listinné důkazy vztahující se k podnikatelské činnosti a příjmům obviněného M. G. vydal dne 12. 6. 2015 pod č. j. KRPU251542-30/TČ-2014-040381 usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného M. G., jako uprchlého, podle § 160 odst. 1 tr. ř. s odkazem na § 302 tr. ř., pro skutek právně kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že dne 3. 9. 2008 v XY, na parkovišti v ul. XY si půjčil od L. M. finanční hotovost ve výši 2 000 000 Kč, zajištěnou vystavenou směnkou splatnou ke dni 3. 9. 2010 s tím, že půjčenou finanční hotovost bude splácet měsíčními splátkami, každou ve výši 100 000 Kč k rukám L. M., ačkoliv již od počátku neměl v úmyslu zapůjčenou finanční hotovost v daném termínu vrátit, neboť neměl dostatečný příjem ani majetek, ze kterého by svého věřitele uspokojil a měl i další nesplacené závazky, tedy zatajil podstatné náležitosti při poskytnutí půjčky a byl si tedy vědom skutečnosti, že L. M. uvádí úmyslně v omyl ohledně možnosti splacení půjčky a svým jednáním tak poškozenému L. M. způsobil škodu v celkové výši 2 000 000 Kč. Usnesení bylo doručeno ustanovenému obhájci a nabylo právní moci dne 4. 7. 2015.

12. Dne 25. 8. 2015 podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově na obviněného M. G. k Okresnímu soudu v Chomutově obžalobu s návrhem podle § 305 tr. ř. na konání řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř. pro skutek právně kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst.1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 15. 9. 2015, č. j. 25 T 142/2015 -181, byla ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 11. 2015, č. j. 5 To 430/2015-190, věc podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státní zástupkyni k došetření s tím, že nebyly naplněny podmínky

pro konání řízení proti uprchlému ve smyslu ustanovení § 302 a násl. tr. ř. Z uvedených důvodů státní zástupkyně dne 15. 2. 2016 uložila policejnímu orgánu provedení úkonů směřujících ke zjištění pobytu obviněného a jeho vědomosti o trestním stíhání. Po doplnění vyšetřování v požadovaném směru byl spisový materiál předložen státní zástupkyni s návrhem na podání obžaloby.

13. Dne 21. 6. 2016 byla k Okresnímu soudu v Chomutově pod č. j. 1 ZT 232/2015-35 podána na obviněného M. G. nová obžaloba, znovu s návrhem podle § 305 tr. ř., na konání řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř., pro totožný skutek právně kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst.1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 22. 7. 2016, č. j. 25 T 142/2015-215, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 8. 2016, č. j. 5 To 431/2016-222, byla věc opět podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státní zástupkyni k došetření. Důvodem vrácení trestní věci státní zástupkyni k došetření bylo, že soudy ani po doplnění vyšetřování neshledaly zákonné důvody pro vedení trestního řízení proti uprchlému podle § 302 tr. ř. a požadovaly opatřit důkazy k pobytu obviněného a provést úkony k zajištění jeho účasti na trestním stíhání. Z odůvodnění usnesení krajského soudu vyplývá, že důvodem vrácení věci k došetření byla výhradně zmíněná procesní vada, nikoli nezákonnost či nedůvodnost trestního stíhání obviněného pro skutek popsany v usnesení o zahájení trestního stíhání a v obžalobě státní zástupkyně, přičemž současně nebyla řešena ani otázka vadné právní kvalifikace, ani otázka případné nepřipustnosti trestního stíhání z důvodu promlčení.

14. V návaznosti na výše uvedené pravomocné rozhodnutí soudu o vrácení věci k došetření státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově svým usnesením vydaným dne 19. 12. 2017 pod č.j. 1 ZT 232/2015-72 rozhodla podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř. o zrušení usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání obviněného M. G. podle § 160 odst. 1 tr. ř. ze dne 12. 6. 2015, č. j. KRPU-251542-30 /TČ-2014-040381, jako nezákonného, neboť, jak vyplývá z odůvodnění usnesení, dospěla k závěru, že při respektování názoru soudů o neexistenci zákonných podmínek pro řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř., se usnesení o zahájení trestního stíhání stává nezákonným a je třeba jej

zrušit. Dále v odůvodnění usnesení vyslovila názor, že v průběhu dalšího řízení „je nutno zabývat se také otázkou promlčení s ohledem na délku doby 9 let, jež uplynula od spáchání skutku s tím, že v případě zjištění okolností způsobující zastavení či přerušování promlčecí doby, je na místě vydat usnesení nové, v souladu se zákonem a učinit jeho pokus o jeho doručení obviněnému cestou právní pomoci do USA“.

15. Dne 4. 1. 2018 vydal policejní orgán Policie ČR, KŘP Ústeckého kraje, SKPV, Územní odbor XY, Oddělení hospodářské kriminality pod č. j. KRPU-25154-58/TČ-2014-040381 usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného M. G. podle § 160 odst. 1 tr. ř. pro skutek právně kvalifikovaný jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, přičemž popis skutku v uvedeném usnesení se v podstatě shoduje s popisem skutku uvedeným v usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 6. 2015, č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014040381. V odůvodnění usnesení se policejní orgán zabýval zvolenou právní kvalifikací skutku s ohledem na ustanovení § 2 odst. 1 tr. zákoníku a rovněž i řešil otázku promlčení. Usnesení bylo doručeno ustanovené obhájce JUDr. J. M. dne 6. 11. 2019 a obviněnému cestou právní pomoci dne 28. 10. 2019. Proti předmětnému usnesení o zahájení trestního stíhání podal stížnost dne 6. 11. 2019 obviněný ústně do protokolu v rámci výslechu konaného prostřednictvím videokonference a dále písemně prostřednictvím obhájce dne 8. 11. 2019. Následně státní zástupkyně usnesením ze dne 4. 12. 2019, č. j. 1 ZT 232/2015-184, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost obviněného M. G. proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání ze dne 4. 1. 2018 zamítla jako nedůvodnou.

16. Dne 12. 5. 2020 podala státní zástupkyně na obviněného M. G. k Okresnímu soudu v Chomutově další (v pořadí třetí) obžalobu č. j. 1 ZT 232/2015-190, pro skutek právně kvalifikovaný jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku.

17. Usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, č. j. 25 T 142/2015-527, bylo rozhodnuto tak, že věc byla podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření. V odůvodnění usnesení okresní soud uvedl, že důvodem k vrácení věci k došetření byla závažná procesní vada řízení, kterou nelze napravit v řízení před soudem, spočívající v porušení práva obviněného na obhajobu, v tomto případě

vyjádřeného právem na řádný a zákonný přezkum usnesení o zahájení trestního stíhání, neboť podle názoru soudu o stížnosti proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-25154-58/TČ-2014-040381, o zahájení trestního stíhání neměla rozhodovat státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově, nýbrž státní zástupce nadřízeného státního zastupitelství, neboť k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání dala policejnímu orgánu pokyn. V této souvislosti uvedl, že státní zástupkyně svůj názor na odůvodněnost trestního stíhání velice explicitně vyjádřila již v usnesení ze dne 27. 3. 2015, č. j. ZN 4487/2014-8, kterým zrušila odložení věci policejním orgánem a na svém názoru setrvala i v usnesení ze dne 19. 12. 2017, č. j. 1 ZT 232/15-72. S ohledem na jednotlivá vyjádření státní zástupkyně soud vyjádřil přesvědčení, že policejní orgán vydal předmětné usnesení o zahájení trestního stíhání na výslovný, opakovaný pokyn státní zástupkyně, který byl v rozporu s původním názorem policejního orgánu (který věc původně odložil). Za této situace měl tedy o stížnosti proti usnesení policejního orgánu ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU-251542-58/TČ-2014-040381, rozhodovat ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. státní zástupce nadřízený, tj. státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem. Proti usnesení Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, č. j. 25 T 142/2015-527, jímž byla trestní věc obviněného M. G. podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření, nepodali ani obviněný ani státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově stížnost a rozhodnutí nabylo právní moci dne 8. 8. 2020.

18. Stížností pro porušení zákona je tvrzeno porušení zákona napadeného usnesení v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

19. Podle § 186 písm. e) tr. ř. předseda senátu nařídí předběžné projednání obžaloby, má-li za to, že přípravné řízení nebylo provedeno podle zákona, neboť v něm byly závažným způsobem porušeny procesní předpisy, zejména ustanovení zajišťující právo obhajoby, a takové porušení procesních předpisů nelze napravit v řízení před soudem.

20. Podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. po předběžném projednání obžaloby soud vrátí věc státnímu zástupci k došetření, je-li toho třeba k odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze napravit v řízení před soudem, nebo k objasnění základních skutkových okolností, bez

kterých není možné v hlavním líčení ve věci rozhodnout, a v řízení před soudem by takové došetření bylo v porovnání s možnostmi opatřit takový důkaz v přípravném řízení spojeno s výraznými obtížemi nebo by zřejmě bylo na újmu rychlosti řízení.

21. Obecně lze souhlasit s tím, že závažná procesní vada přípravného řízení, kterou nelze napravit v řízení před soudem, je zákonným důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření postupem dle § 188 písm. e) tr. ř. Nelze se však ztotožnit s názorem Okresního soudu v Chomutově, že k závažné procesní vadě v dané věci došlo tím, že státní zástupkyně při rozhodování o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání nepostupovala zákonně, a to z níže rozvedených důvodů.

22. Výkladu otázky vymezení dozorových oprávnění státního zástupce se opakovaně věnoval ve své judikatuře Nejvyšší soud. V usnesení ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 5 Tz 40/2016, Nejvyšší soud vyslovil názor, že nelze zcela potlačit dozorové oprávnění státního zástupce do té míry, aby došlo k vyloučení jakékoli komunikace mezi ním a policejním orgánem. K vyloučení státního zástupce z možnosti rozhodovat o opravném prostředku nemůže dojít jen tím, že jakékoliv pokyny a dozorová činnost vůči policejnímu orgánu budou *a priori* považovány za vyjádření souhlasu s budoucím procesním postupem policejního orgánu. Není možné užít zcela bezbřehý extenzivní výklad pojmu pokyn nebo souhlas. Takový výklad by totiž mohl vést k absurdním důsledkům, buď na straně jedné k zásadnímu oslabení pozice dozorového státního zástupce a k extrémnímu zúžení možností aktivního vedení policejního orgánu již ve fázi prověřování, nebo na straně druhé k zásadnímu přesunutí rozsáhlé agendy rozhodování o stížnostech proti usnesením policejního orgánu na státní zastupitelství vyšších stupňů v soustavě státního zastupitelství. Nad rámec uvedeného se Nejvyšší soud vyjádřil rovněž k situaci opětovného vydání dříve zrušeného usnesení o zahájení trestního stíhání s tím, že pokyn státního zástupce k vydání určitého usnesení přitom působí pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, a nikoli k neurčitému počtu usnesení určitého typu, je proto zcela vyčerpán již v případě jeho prvního splnění.

23. V rozsudku ze dne 23. 1. 2013, sp. zn. 5 Tz 94/2012, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že pokynem podle § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. rozumí nejen pokyn vydaný podle § 12d odst. 1 a 2 zákona č. 283/1993 Sb.,

o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, nebo pokyn podle § 174 odst. 2 písm. a) a d) tr. ř., ale také jiné úkony státního zástupce výslovně neoznačené jako pokyn, jestliže však vyjadřují jednoznačný názor na otázku důležitou pro řešení věci. Přitom postačí uvedení těchto úkonů jen v odůvodnění usnesení či v písemně zachycené zprávě o prověrce trestního spisu v rámci dozorové činnosti státního zástupce. Za souhlas podle § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. je třeba považovat nejen úkony takto v zákoně výslovně označené, ale také další úkony státního zástupce, kterými vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu rozhodnutí policejního orgánu. V odůvodnění Nejvyšší soud připomněl, že státní zástupce je oprávněn v rámci dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení usměrňovat činnost policejního orgánu a v rámci tohoto oprávnění také vyjádřit právní názor na posuzovanou věc. Za souhlas ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. proto lze považovat nejen úkon státního zástupce takto výslovně označený a vyžadovaný (např. podle § 76 odst. 1, § 79 odst. 1, § 79a odst. 1, § 79c odst. 2, § 79e odst. 1, § 83b odst. 1 tr. ř. a dalších ustanovení), ale podobně, jak bylo výše uvedeno ohledně pojmu pokyn, též další úkony státního zástupce, jimiž vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu rozhodnutí policejního orgánu. Takový souhlas pak může být rovněž obsažen i v písemně zachycené zprávě o prověrce trestního spisu v rámci dozoru státního zástupce nad zachováváním zákona v přípravném řízení (§ 157 odst. 2, § 174 tr. ř.).

24. Na zmíněnou judikaturu navazují další rozhodnutí Nejvyššího soudu, např. jeho usnesení ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. 4 Tz 2/2017, ve věci, v níž státní zástupkyně k důvodnosti trestního stíhání uvedla: „Na policejním orgánu nyní bude, aby vydal nové usnesení o zahájení trestního stíhání, v němž výrok usnesení bude obsahovat takový popis skutku, aby nemohl být zaměněn s jiným.“ V dalším přípisu popsala, „jaké obsahové náležitosti má mít popis skutku a o jaké důkazy má policejní orgán skutek opřít. Současně v tomto přípisu dozorová státní zástupkyně uvedla, že doručení nového usnesení o zahájení trestního stíhání očekává ve lhůtě do 25. 2. 2016“. Nejvyšší soud dovodil, že tímto způsobem ovlivnila, resp. přímo řídila postup policejního orgánu a před vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání obviněných jednak vyslovila svůj právní názor na důvodnost trestního stíhání, jednak učinila jednoznačný a závazný pokyn směřující k vydání konkrétního rozhodnutí. Z tohoto

důvodu již nebyla příslušná k rozhodnutí o podané stížnosti obviněných proti nově vydanému usnesení o zahájení trestního stíhání.

25. Je třeba zopakovat, že policejní orgán odložil trestní věc podle § 159a odst. 1 tr. ř. usnesením ze dne 20. 1. 2015 s odůvodněním, že nebyly naplněny všechny znaky skutkové podstaty prověřovaného trestného činu, neboť nelze prokázat úmyslné zavinění pachatele. Proti usnesení o odložení věci podal poškozený stížnost. Na základě této stížnosti státní zástupkyně usnesením ze dne 25. 3. 2015 zrušila usnesení policejního orgánu (ze dne 20. 1. 2015) a uložila policejnímu orgánu znovu ve věci jednat a rozhodnout. Nelze se ztotožnit s názorem obsaženým ve stížnosti pro porušení zákona, že v předmětném usnesení není obsažen pokyn státní zástupkyně k zahájení trestního stíhání obviněného, ale spíše souhlas, resp. úkon, jímž vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu následnému rozhodnutí policejního orgánu. S přihlédnutím k výše uvedené judikatuře je nutné uvést, že formulaci použitou státní zástupkyní [již v tomto stadiu řízení je podezření, že naplnil všechny znaky skutkové podstaty tr. činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., natolik silné, že dosavadní výsledky šetření postačí jako podklad pro zahájení tr. stíhání] v odůvodnění usnesení již lze považovat za pokyn policejnímu orgánu.

26. S ohledem na výše uvedenou judikaturu je zjevné, že usnesení ze dne 19. 12. 2017, č. j. 1 ZT 232/2015-72, kterým bylo rozhodnuto podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř. o zrušení usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání (ze dne 12. 6. 2015) jako nezákonného, nelze považovat za pokyn k vydání dalšího usnesení o zahájení trestního stíhání. Státní zástupkyně v odůvodnění usnesení uvedla, že nezákonnost usnesení spatřuje v návaznosti na předchozí rozhodnutí soudů konstatující nesplnění podmínek vedení řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. Dále uvedla, že v průběhu dalšího řízení „... je třeba zabývat se i otázkou promlčení vzhledem k tomu, že od spáchání činu uplynulo zhruba 9 let. Pokud by se našly okolnosti promlčecí dobu přerušující či zastavující, pak je namístě vydat usnesení nové ...“. Vzhledem k citované judikatuře rozhodně nelze zmíněnou formulaci chápat jako jednoznačný a výslovný pokyn policejnímu orgánu k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání. Za použití jazykového výkladu lze dospět k závěru, že předpokládaným způsobem následného rozhodnutí policejního orgánu mohla být jak varianta zahájení trestního

stíhání, tak i možnost odložení věci v případě dodatečného zjištění skutečností způsobujících promlčení trestního stíhání.

27. V souvislosti s nyní posuzovanou věcí je třeba znovu připomenout usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 5 Tz 40/2016, vztahující se k otázce vymezení dozorových oprávnění státního zástupce, především názor Nejvyššího soudu, že není možné užít zcela bezbřehý extenzivní výklad pojmu pokyn nebo souhlas, a že v případě opětovného vydání dříve zrušeného usnesení o zahájení trestního stíhání působí pokyn či souhlas pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, a nikoli k neurčitému počtu usnesení určitého typu, a je zcela vyčerpán již v případě jeho prvního splnění.

č. 35

28. V posuzovaném případě je sice možno formulaci státní zástupkyně použitou v odůvodnění usnesení ze dne 25. 3. 2015 považovat za pokyn ohledně budoucího postupu policejního orgánu, avšak pouze ve vztahu k následně vydanému usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 6. 2015, č. j. KRPU-251542-30/TČ-2014-040381, nikoli však ve vztahu k dalším budoucím rozhodnutím stejného druhu.

29. Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že při druhém zahájení trestního stíhání usnesením policejního orgánu (ze dne 4. 1. 2018) již nepůsobil dřívější pokyn k postupu policejního orgánu vydaný státní zástupkyní Okresního státního zastupitelství v Chomutově v usnesení ze dne 25. 3. 2015, protože ten byl „konzumován“ prvním usnesením o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 6. 2015. Pokyn státního zástupce k vydání určitého usnesení přitom působí pouze ve vztahu ke konkrétnímu usnesení, a nikoli k neurčitému počtu usnesení určitého typu, je zcela vyčerpán již v případě jeho prvního splnění. Není tak možné konstruovat, že i v době v pořadí druhého zahájení trestního stíhání obviněného (ze dne 4. 1. 2018) přetrvávaly účinky pokynu k zahájení trestního stíhání vydaného dne 25. 3. 2015.

30. Proto lze dospět k závěru, že usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Chomutově ze dne 4. 12. 2019, č. j. 1 ZT 232/2015-184, jímž rozhodla o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. ze dne 4. 1. 2018, č. j. KRPU251542-58/TČ-2014-040381, není nezákonné.

31. Vzhledem k tomu, že důvod, pro který okresní soud rozhodl o vrácení věci státnímu zástupci k došetření, se míjí s okruhem zákonem vymezených možností k takovému postupu v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., Nejvyšší soud vyhověl stížnosti pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti.

32. Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. 25 T 142/2015, byl porušen zákon v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., a to ve prospěch obviněného M. G.

33. Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona ve prospěch obviněného, rozhodl pouze tzv. akademickým výrokem podle ustanovení § 268 odst. 2 tr. ř., aniž by zrušil napadené rozhodnutí nebo předcházející řízení. Vzhledem ke znění ustanovení § 269 odst. 2 tr. ř. nemohl Nejvyšší soud současně zrušit napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející, neboť shledal jiné porušení zákona než v neprospěch obviněného.

č. 36

č. 36

O vloupání ve smyslu § 121 tr. zákoníku v alternativě spočívající v nedovoleném překonání uzamčení jde i tehdy, vnikne-li pachatel do uzavřeného prostoru, k němuž mu dříve svědčilo právo nájmu, po překonání uzamčení pomocí klíčů, které nevrátil po skončení nájmu pronajímateli, aniž by měl k jejich použití svolení.

Vloupání

§ 121 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2023, sp. zn. 6 Tdo 85/2023, ECLI:CZ:NS:2023:6.TDO.85.2023.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné A. R. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2022, č. j. 9 To 215/2022-350, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 3 T 62/2020.

I.

Dosavadní průběh řízení

č. 36

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 20. 4. 2022, č. j. 3 T 62/2020-273, byla A. R. (dále „obviněná“, příp. „dovolatelka“) uznána vinnou přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku, jichž se podle zjištění tohoto soudu dopustila tím, že

dne 7. 9. 2019 v rozmezí od 12:46 hodin do 12:48 hodin v XY, vědoma si skutečnosti, že již není nájemkyní provozovny, kde se v té době nacházel masérský salon, neboť smlouva o pronájmu jí byla pronajímatelem jednostranně vypovězena výpovědí ze dne 22. 11. 2018 pro neplacení nájemného, za užití klíče, který měla k provozovně z doby předchozího podnikání, a který měla po skončení nájemního vztahu odevzdat pronajímateli, odemkla boční vchod provozovny a vešla dovnitř, následně vzala zde odložené osobní věci poškozených, konkrétně poškozené M. L., dámskou kabelku hnědé barvy v hodnotě 200 Kč, která obsahovala peněženku červené barvy v hodnotě 150 Kč, parfém nezjištěné značky v hodnotě 50 Kč, talisman tzv. dračí kámen v hodnotě 50 Kč, průkaz pojištěnce, slovenský občanský průkaz, slovenský řidičský průkaz, brýle bez hodnoty, dvě platné platební karty vydané Slovenskou spořitelnou na jméno poškozené a finanční hotovost ve výši 3 100 Kč a 100 EUR (po přepočtu podle aktuálního kurzu 2 584 Kč), a dále vzala odložený klíč s dálkovým ovládáním od osobního motorového vozidla tovární značky XY, registrační značky XY, v hodnotě 11 773 Kč, který zde měl odložený svědek

E. P., a s těmito věcmi odešla z provozovny a dále s nimi disponovala blíže nezjištěným způsobem, a tímto svým jednáním způsobila poškození M. L., státní příslušnici Slovenské republiky, trvale bytem XY, Slovenská republika, škodu v celkové výši 6 134 Kč, a poškozené společnosti P. se sídlem XY škodu ve výši 11 773 Kč, a celkově tak způsobila škodu ve výši 17 907 Kč.

2. Obviněná byla za tyto trestné činy odsouzena podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Podle § 82 odst. 3 tr. zákoníku byla obviněná uložena povinnost, aby během zkušební doby podle svých sil nahradila způsobenou škodu. Podle § 67 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku jí byl dále uložen peněžitý trest v celkové výši 20 000 Kč vyměřený podle § 68 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku v počtu 100 denních sazeb ve výši 200 Kč. Podle § 68 odst. 5 tr. zákoníku bylo stanoveno, že peněžitý trest bude zaplacen v měsíčních splátkách ve výši 2 000 Kč, splatných vždy do každého 20. dne v měsíci s tím, že první splátka musí být zaplacená do 20. dne v měsíci následujícím po měsíci, v němž tento rozsudek nabyl právní moci, a to pod ztrátou výhody splátek. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněná uložena povinnost nahradit poškozené M. L. škodu ve výši 4 400 Kč a poškozené P. škodu ve výši 11 773 Kč.

3. O odvolání obviněné rozhodl Městský soud v Praze usnesením ze dne 6. 9. 2022, č. j. 9 To 215/2022-350, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému usnesení podala obviněná A. R. prostřednictvím svého obhájce JUDr. V. S. dovolání, jež opřela o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. d), g), h), m) tr. ř. [z opatrnosti rovněž podle písm. a), b), c), e), f), a l) citovaného ustanovení] a rovněž odkázala na námitku tzv. extrémního nesouladu mezi provedeným dokazováním a z něj vyvozenými skutkovými zjištěními.

5. Obviněná namítla, že byla zkrácena na svých procesních právech tím, že její žádosti o odročení hlavního líčení ze dne 20. 4. 2022 ze zdravotních důvodů nebylo vyhověno, ačkoliv její zdravotní stav účast neumožňoval. V tomto ohledu odkázala na to, že byla od 25. 2. 2022 v pracovní neschopnosti kvůli onemocnění Covid-19 a následné rekonvalescenci. I ze zprávy o ambulantním vyšetření ze dne 19. 4. 2022 vyplývá, že jí byl doporučen klidový režim, přičemž formulace „odchází stabilní a poučena“ ve zprávě uvedená, je standardní slovní spojení. Z ošetření ji odvezla sanitka, jelikož nebyla schopna chodit. V té souvislosti dovolatelka zmínila, že její procesní práva byla porušena také tím, že nemohla klást otázky svědkyni L., a přednést svoji závěrečnou řeč. Nadto v předmětné věci došlo ke změně osoby soudkyně, kdy původní soudkyně odešla do důchodu a věc převzala JUDr. Anežka Pudilová, Ph.D.

6. Dále dovolatelka vznesla námitku, že ani jeden ze soudů obou stupňů neprovedl výslechy svědků navrhané obhajobou. Svědek J. L. mohl potvrdit, že vstup do salonu byl ze strany obviněné zcela legální, nedošlo k vystěhování jejích movitých věcí a přepisu služeb a nemohlo tak dojít ke spáchání trestného činu vloupáním. Svědek B. M., jednatel společnosti P., měl být vyslechnut k otázce hodnoty odcizeného klíče osobního automobilu XY, rz.: XY, a to k zohlednění 21% daně z přidané hodnoty, která měla být od hodnoty zjištěné znalcem Ing. K. odečtena. Nadto znalecký posudek Ing. K. není obsahem spisu, tudíž nebyla v trestním řízení stanovena škoda a nemohlo tak být uzavřeno, že došlo ke spáchání trestného činu krádeže. Podstatnou vadu řízení shledala dovolatelka rovněž v tom, že poškozený P. nikdy nebyl členem statutárního orgánu společnosti P., ačkoliv je tak uvedeno v úředním záznamu ze dne 9. 1. 2020. Dále není ve spisu založena nájemní smlouva se spol. IVN c., kterou údajně svědek P. ukázal Policii ČR, přestože její založení do spisu bylo obhajobou žádáno. Připojení poškozené společnosti k řízení s nárokem na náhradu škody za odcizené klíče bylo neplatné kvůli absentující plné moci od společnosti P. pro svědka P. Tento poškozený byl navíc motivován snahou se obviněné pomstít, protože s ním nechtěla dále profesně spolupracovat. Soudy měly vyslechnout jako svědkyni P. M., která měla podle smlouvy o nájmu nebytových prostor s IVN c. převzít od obviněné nebytové prostory užívané bez právního důvodu. Tuto smlouvu ukázal svědek P. policistům při jejich zásahu dne 7. 9. 2019, nikoliv však obviněné, a nebyla ani předložena u hlavního líčení k požadavku obhajoby. Okolnosti vztahující se ke svědku P. i zmíněné

nájemní smlouvě chtěla dovolatelka prezentovat v rámci svojí závěrečné řeči, která jí byla ovšem soudem prvního i druhého stupně odepřena, u odvolacího soudu s poukazem, že s věcí nesouvisí.

7. V trestním řízení nebylo prokázáno, že by obviněná odcizila poškozené L. kabelku nebo svědku P. klíč. Z kamerového záznamu nelze rozeznat velikost ani barvu tašky. Poškozená L. dodala fotku odcizené kabelky, kde má tato taška dlouhý řemen, nikoliv krátký jako na kamerovém záznamu. Ohledně toho, co obviněná měla odcizit, existují mezi výpověďmi svědka P. a poškozené L. rozpory.

8. Závěrem svého dovolání obviněná navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil „rozsudek“ Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2022, č. j. 9 To 215/2022-350, stejně jako další rozhodnutí na citovaný „rozsudek“ obsahově navazující, a aby věc přikázal tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

9. Státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) uvedl, že dovolatelka opakuje svoji již dříve užitou obhajobu. Nalézací soud se s jejími námitkami vypořádal v bodech 2., 11., 12. jeho rozsudku a soud druhého stupně tak učinil v bodech 5.– 3. jeho usnesení. S argumentací soudů v odkazovaných pasážích jejich rozhodnutí se státní zástupce plně ztotožnil.

10. K námitkám podřazeným pod dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. státní zástupce uvedl, že omluva z hlavního líčení konaného dne 20. 4. 2022 pouze na základě pracovní neschopnosti obviněné není dostatečná. V tomto směru citoval usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2013, sp. zn. 3 Tdo 764/2013, a odkázal též na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. 7 Tdo 722/2021. Omluva by musela obsahovat podklad, že zdravotní stav obviněné jí skutečně znemožňoval dostavit se na jednání soudu. Dále zmínil, že obviněná i v další své trestní věci a občanskoprávním řízení volila podobné obstrukční chování, kdy se omlouvala nevěrohodnými či nerozhodnými zdravotními problémy. Její námitky tak jsou nedůvodné.

11. Pokud jde o dovolací námitky podřaditelné pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., státní zástupce poukázal na to, že soudy

se s důkazními návrhy obviněné ohledně výslechu svědků L., M. a paní M. adekvátně vypořádaly. Soudy odmítly provést výslech těchto svědků s odkazem na to, že se v rozhodné době na místě nenacházeli, jedná se tudíž o důkazy nadbytečné, bez výpovědní hodnoty.

12. Námitka, že do výše způsobené škody neměla být započítána daň z přidané hodnoty, odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. V tomto směru je třeba rozlišit určení výše škody pro účely výroku o vině a výroku o náhradě škody. V prvním případě je třeba do škody zahrnout i výši daně z přidané hodnoty, v druhém nikoliv, pokud poškozená je plátcem daně z přidané hodnoty. K uvedenému citoval státní zástupce závěry vyplývající z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2003, sp. zn. 4 Tz 152/2003, rozsudku ze dne 14. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1952/2006, a nepublikovaného usnesení ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1483/2015. V předmětné věci však bylo DPH zahrnuto ve výši škody i v případě adhezního řízení, a státní zástupce tudíž v daném ohledu považoval dovolání za důvodné.

13. Další výhrady obviněné směřovaly do oblasti skutkové stran toho, zda předmětné věci odcizila. Její argumentace v podstatě spočívá v tom, že namítá porušení zásady *in dubio pro reo*. Tyto námitky přitom samy o sobě podle bohaté judikatury nemohou naplnit ani dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., přičemž stále platí, že Nejvyšší soud je v dovolacím řízení v zásadě vázán skutkovým stavem tak, jak jej zjistily soudy nižších stupňů. I v rámci tohoto dovolacího důvodu je možné posuzovat obsah námitek dovolatelky pouze z hlediska případného porušení jejích ústavních práv, tedy pokud porušení výše zmíněné zásady dosahuje extrémní úrovně. Samotné porušení zásady *in dubio pro reo* tedy daný dovolací důvod nezakládá. V této části tedy výhrady obviněné neodpovídají žádnému z dovolacích důvodů.

14. Závěrem svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zčásti zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2022, sp. zn. 9 To 215/2022, ve výroku o náhradě škody stran poškozené společnosti P. a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 20. 4. 2022, sp. zn. 3 T 62/2020, v tomto výroku o náhradě škody, stejně jako všechna další rozhodnutí na zrušené

části rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Dále navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265m odst. 2 tr. ř., s přiměřeným použitím § 265 tr. ř., podle § 229 odst. 1 tr. ř. shora uvedenou poškozenou společnost odkázal s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Vyjádřil zároveň souhlas s projednáním dovolání v neveřejném zasedání z hlediska § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání a obecná východiska

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněné je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž stran dovolacích důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. d), g), h), m) tr. ř. splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

16. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. je dán tehdy, byla-li porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo veřejném zasedání.

17. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán tehdy, jsou-li rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

18. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán v případě, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě

pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva.

19. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. je naplněn, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l). K zamítnutí ani odmítnutí odvolání obviněné A. R. nedošlo z procesních důvodů, tj. podle § 253 odst. 1 tr. ř., resp. podle § 253 odst. 3 tr. ř., odvolání bylo zamítnuto poté, co odvolací soud na jeho podkladě meritorně přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně. Dovolání je v tomto případě možné podat, jen byl-li v řízení napadenému rozhodnutí předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. V souladu s touto podmínkou obviněná relevantně odkázala na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. d), g), h) tr. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

K dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. a), písm. b), písm. c), písm. e), písm. f), písm. l) tr. ř.

20. Nejvyšší soud připomíná, že dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř. Obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí současně věcně odpovídat zákonnému vymezení takového důvodu podle § 265b tr. ř. a nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů.

21. Obviněná ovšem bez jakékoli bližší argumentace – s jedinou výjimkou popsanou níže – „z opatrnosti“ označila shora specifikované dovolací důvody pouze zákonným ustanovením, čímž zcela pominula obligatorní obsahové náležitosti dovolání, jelikož absentuje uvedení konkrétních dovolacích námitek, na jejichž existenci jsou podle obviněné uvedené dovolací důvody založeny. Je proto třeba konstatovat, že podmínky

náležitostí obsahu dovolání výše označených dovolacích důvodů splněny nebyly.

22. Námitku dovolatelky stran změny osoby soudkyně, kdy původní soudkyně odešla do důchodu a věc převzala JUDr. Anežka Pudilová, Ph.D., lze podřadit pod důvod dovolání označený v § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. K tomu je třeba uvést, že tento dovolací důvod je dán tehdy, rozhodl-li věcně nepřislušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně. Nesprávně obsazeným soudem je soud, který věc rozhodoval ve složení, které neodpovídalo pravidlům uvedeným v zákoně o soudech a soudcích (§ 27, § 31 a § 35).

23. Nejvyšší soud konstatuje, že právo na zákonného soudce, patřící mezi základní práva a svobody a garantované Listinou základních práv a svobod, je neopominutelnou podmínkou práva na spravedlivý proces. Nutno předeslat, že obviněná nedodržela podmínku včasnosti uplatnění námitky porušení práva na zákonného soudce, pokud ji v dosavadním průběhu trestního řízení vůbec neuplatnila, a proto se s ní soudy nemohly v odůvodnění svých rozhodnutí vypořádat. Ústavní soud v takové situaci rozhodl, že námitku porušení ústavní ochrany, plynoucí ze zásady o zákonném soudci, je nutno uplatnit včas, tj. bezprostředně poté, co se dovolatelce staly známy skutečnosti ji odůvodňující (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2002, sp. zn. III. ÚS 711/01). Pro úplnost však Nejvyšší soud dodává, že právo na zákonného soudce není vyčerpáno jen příslušností toho kterého soudu a jeho konkrétním obsazením, ale i přidělováním soudní agendy na základě předem určených pravidel v rozvrhu práce, kterým se zamezuje svévolné manipulaci při přidělování věcí jednotlivým soudcům (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 307/03). Zákonný rámec kritérií rozvrhu práce je obsažen v ustanoveních § 41–45 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Z něj vyplývá, že věci se rozdělují mezi jednotlivá soudní oddělení podle určeného předmětu řízení v jednotlivé věci, přičemž způsob rozdělení věcí musí být stanoven tak, aby byla zajištěna specializace soudců podle zvláštních právních předpisů, aby pracovní vytížení jednotlivých soudních oddělení bylo, pokud je to možné, stejné, a aby v den, kdy věc soudu došla, bylo nepochybné, do kterého soudního oddělení náleží. Současně určuje soudce, kteří budou zastupovat v jednotlivých odděleních soudce,

kteří nemohou věc projednat a rozhodnout z důvodu své nepřítomnosti, z důvodu vyloučení, nebo z jiných důvodů stanovených zákonem. Pravidla přidělování soudní agendy musí být stanovena přímo v rozvrhu práce, být transparentní, obecná, určená předem a musí obsahovat záruky proti případnému zneužití (srov. např. sp. zn. I. ÚS 2769/15, ze dne 15. 6. 2016). Uvedená ustanovení zdůrazňují zásadu zákonného soudce ve vztahu k plynutí času a zakotvují pravidlo, že jednou přidělená věc má zůstat ve stejném oddělení a má ji rozhodnout stejný soudce, kterému byla původně přidělena. Mohou však nastat situace, kdy tuto zásadu nelze dodržet, například při zániku funkce soudce či při jeho přeložení na jiný soud. V takových situacích je nutné věci výjimečně znovu rozdělit, a to za podmínek, které stanoví tato ustanovení zákona.

č. 36

24. V projednávané věci je ze záznamu na č. I. 210 zřejmé, že byla předána novému předsedovi senátu s ohledem na zánik soudcovského mandátu původní předsedkyně senátu k 31. 12. 2021. Je tedy zjevné, že pokud dosavadní předsedkyně senátu zanikla funkce soudkyně, nemohla již tento případ z logiky věci vyřizovat a musel být přidělen k vyřízení jinému soudci. V tomto případě rozvrh práce Obvodního soudu pro Prahu 1, podle něhož byla věc přidělena nově ji rozhodující soudkyni (JUDr. Anežce Pudilové, Ph.D.), výše teoreticky vymezené požadavky zcela splňoval. Pro přidělování věcí jednotlivým soudcům byl používán automaticky podle algoritmu program ISAS, a to kolujícím způsobem s dorovnáváním, chronologicky podle pořadí nápadu věcí, s ohledem na výši nápadu v procentech a na případnou specializaci v jednotlivých soudních odděleních. Používání generátoru přidělování, jakým je např. programový prostředek ISAS, zákon o soudech a soudcích výslovně připouští, přičemž z jeho dikce je patrné, že je tento prostředek považován za vyšší formu objektivního přidělování napadlých věcí. Zejména je tak eliminována možnost svévolných zásahů nebo přidělování věcí ad hoc. Z rozvrhu práce dotčeného soudu na rok 2022 platného k 1. 1. 2022 je zřejmé, že soudní oddělení 3 T bylo neobsazeno, přičemž z opatření místopředsedkyně Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 20. 1. 2022, sp. zn. Spr 745/2021, o změně rozvrhu práce pro rok 2022 v části týkající se trestního úseku mj. v souvislosti s nástupem nové trestní soudkyně vyplynulo, že je rozvrh práce s účinností ode dne 1. 2. 2022 změněn tak, že JUDr. Anežka Pudilová, Ph.D. byla zařazena do soudního oddělení 3 T. Uvedeným postupem tedy byla projednávaná věc plně v souladu s rozvrhem práce přidělena

jmenované nové soudkyni, která obsadila soudní oddělení po soudkyni, jejíž funkce zanikla. Postup přidělování věcí na Obvodním soudu pro Prahu 1 tedy ústavně zajištěné právo obviněné na zákonného soudce neporušil a námitka nesprávného obsazení senátu proto byla shledána zjevně neopodstatněnou. V případech zbývajících dovolacích důvodů jsou splněny podmínky pro jejich odmítnutí pro nesplnění náležitostí jejich obsahu.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.

25. Obviněná s ohledem na nevyhovění její žádosti o odročení hlavního líčení dne 20. 4. 2022 s poukazem na její nepříznivý zdravotní stav namítá zkrácení svých procesních práv.

26. K této námitce je třeba obecně uvést, že podle § 202 odst. 2 tr. ř. se může hlavní líčení v nepřítomnosti obžalovaného provést, jen když soud má za to, že lze věc spolehlivě rozhodnout a účelu trestního řízení dosáhnout i bez přítomnosti obviněného, a přitom a) obžaloba byla obviněnému řádně doručena a obviněný byl k hlavnímu líčení včas a řádně předvolán a b) o skutku, který je předmětem obžaloby, byl obviněný už některým orgánem činným v trestním řízení vyslechnut a bylo dodrženo ustanovení o zahájení trestního stíhání (§ 160 tr. ř.) a obviněný byl upozorněn na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování (§ 166 odst. 1 tr. ř.), přičemž na to a na jiné následky nedostavení (§ 66 tr. ř. a 90 tr. ř.) musí být obviněný v předvolání upozorněn.

27. V posuzovaném případě nalézací soud shora uvedená ustanovení trestního řádu o přítomnosti obviněné u soudního jednání formálně neporušil. Vyhodnocení, zda jsou splněny podmínky pro daný postup, je zcela na uvážení soudu a není v rozporu s právem na osobní účast obviněné u projednání věci ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jestliže soudní řízení jako celek není dotčeno v takové míře a takovým způsobem, aby pozbylo podstatných rysů spravedlivého procesu (srov. rozhodnutí publikované pod č. 32/2012 Sb. rozh. tr.). V postupu soudu podle § 202 odst. 2 tr. ř. nebrání ani omluva obviněné, ani žádost o odročení hlavního líčení, pokud byly splněny všechny zákonné podmínky vymezené v tomto ustanovení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 5 Tdo 408/2013). Samotné vystavení potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti bez dalšího neosvědčuje, že obviněná

není schopna se hlavního líčení z důvodu nepříznivého zdravotního stavu účastnit. Tato skutečnost musí být prokázána lékařskou zprávou, z níž vyplývá, že zdravotní důvody obviněné znemožňují účast na jednání soudu.

28. Z předloženého spisového materiálu je zřejmé, že obviněné bylo doručeno předvolání k hlavnímu líčení dne 14. 3. 2022, přičemž dne 9. 4. 2022 požádala o odročení hlavního líčení s ohledem na svůj zdravotní stav, k čemuž připojila rozhodnutí o vystavení dočasné pracovní neschopnosti od 25. 2. 2022 společností Medicahelp, s. r. o. Obviněná byla soudem dne 11. 4. 2022 upozorněna na nedostatečnost žádosti s tím, že je nutné doložit zprávu lékaře potvrzující zdravotní stav obviněné nedovolující účast u hlavního líčení. Na to reagovala obviněná den před konáním hlavního líčení dne 19. 4. 2022 v 18:48 hodin zasláním opětovné žádosti o odročení tohoto hlavního líčení z důvodu nepříznivého zdravotního stavu s připojením zprávy o ambulantním ošetření téhož dne v 12:23 hodin pro bolesti dolní části zad, otevřenou ránu na zápěstí a ruky, povrchové poranění hlavy a zhmoždění lokte (závěr VAS bederní s iritací L5 1. sin). Následně byla téhož dne v 20:47 hodin doručena další lékařská zpráva od M. K., Medicalhelp ČR, s. r. o., z níž vyplývají skutečnosti popsané v bodu 2. odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, tedy odkaz na ošetření obviněné dne 8. 4. 2022 pro dekompenzovanou hypertenzi (vysoký tlak) a psychickou dekompenzaci stavu. Z těchto skutečností pak pisatelka i s poukazem na absenci jakýchkoli dalších informací o aktuálním stavu obviněné, její hospitalizaci či propuštění, když není jejím praktickým lékařem, uzavírá neschopnost obviněné účastnit se dne 20. 4. 2022 hlavního líčení. Soud prvního stupně ověřil před konáním hlavního líčení, zda obviněná není aktuálně hospitalizována v zařízení, kde byla dne 8. 4. 2022 ošetřena (viz zpráva na č. I. 256 spisu) a po negativním zjištění konal hlavní líčení bez přítomnosti obviněné.

29. S postupem soudu prvního stupně je třeba souhlasit. Jak bylo uvedeno výše, pracovní neschopnost obviněné její účast u hlavního líčení nevyklučovala, ostatně obviněnou nelimitovala už před daleko kratší dobou od jejího vystavení v účasti při veřejném zasedání dne 30. 3. 2022 v jiném trestním řízení, jak poukázal soud prvního stupně. Podstatné však je, že z lékařské zprávy ze dne 19. 4. 2022 o ošetření obviněné nevyplývá žádný, natož jednoznačný závěr, že by obviněná z důvodu zdravotního

stavu nebyla schopna účasti u hlavního líčení následující den. Pokud obviněná tuto skutečnost dokládala zprávou společnosti Medicalhelp, s. r. o., v souvislosti s ošetřením ze dne 8. 4. 2022, nelze akceptovat, aby závěr o nemožnosti účastnit se jednání soudu byl dovozován pouze ze zdravotní indispozice, která nastala již v delším časovém odstupu před hlavním líčením a současně absentuje aktuální zhodnocení zdravotního stavu obviněné. Námitku dovolatelky o porušení ustanovení o přítomnosti v hlavním líčení proto Nejvyšší soud shledal nedůvodnou.

30. Dodát lze, že obviněná ve svém dovolání nezpochybnila nesplnění těch předpokladů pro konání hlavního líčení, které Nejvyšší soud zmínil v bodě 26. tohoto usnesení, takže není třeba se z tohoto hlediska věcí zabývat.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

31. Námitky obviněné, které lze podřadit pod shora uvedený dovolací důvod v jeho třetí alternativě, jej nenaplnují. Obviněná brojila proti odmítnutí svých důkazních návrhů na slyšení svědků L., M. a M. Posuzovaná věc ovšem není stížena vadou opomenutých důkazů, když je třeba poukázat na odůvodnění nalézacího soudu a odvolacího soudu, kde soudy odmítnutí těchto návrhů řádně zdůvodnily. S jejich neprovedením vzhledem k nadbytečnosti je třeba souhlasit, neboť případná vyjádření obviněnou navrhaných svědků, kteří ani nebyli skutkovému ději přítomni, dílem neměla s projednávanou věcí relevantní souvislost a dílem nemohla přinést do posuzovaného jednání obviněné žádné nové skutečnosti. Svědectví L. k dispozici a instalaci kamerového záznamu v prostorách masérského salonu je zcela irelevantní, stejně jako případné svědectví k držení klíčů a údajné legálnosti vstupu obviněnou do těchto prostor. Posledně zmíněná skutečnost byla totiž nalézacím soudem z listinných důkazů, zejména ze smlouvy o nájmu nebytových prostor a výpovědi z této smlouvy z důvodu prodlení s úhradou nájemného ze dne 22. 11. 2018, doručené obviněné dne 28. 11. 2018, zjištěna jednoznačně, toto právo obviněné nesvědčilo. Správně byl vyhodnocen jako nadbytečný rovněž výslech svědka M., jednatele společnosti P., jelikož zplnomocnění svědka P. k zastupování této společnosti v projednávaném trestním řízení dostatečně vyplývá z plné moci založené na č. I. 112. Svědectví P. M., jednatelky společnosti, která si pronajala nebytové prostory po obviněné, pak s jednáním obviněné nemá žádnou relevantní souvislost.

32. V obecné rovině lze uvést, že ani podle judikatury Ústavního soudu nejsou soudy povinny vyhovět všem důkazním návrhům (viz např. nález ze dne 20. 5. 1997, sp. zn. I. ÚS 362/96), ale jsou povinny provést důkazy, které objasní skutkový stav bez důvodných pochybností, a o neprovedených důkazech rozhodnout a vyložit, z jakých důvodů jim nebylo vyhověno, což nalézací soud dostatečně učinil a jeho závěry potvrdil i soud odvolací. V postupu soudu tedy nebylo shledáno pochybení.

33. Dovolatelka dále sporuje odcizení kabelky poškozené L. a klíčů od vozidla svědkovi P. ke škodě poškozené společnosti P., poukazuje na nejednoznačnost kamerového záznamu a zmiňuje rozpory ve výpovědi svědka P. stran odcizené věci poškozené L. Tyto námitky je možno interpretovat jako námitky zjevného rozporu skutkových zjištění s obsahem provedených důkazů, tedy dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho první alternativě. Ta ovšem nemůže být založena pouze na tom, že obviněná předkládá vlastní hodnocení provedených důkazů a dovozuje z něj jiné skutkové a právní závěry, než jak to učinily soudy.

34. V projednávané věci není dán žádný, natož pak zjevný rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy. Skutečnost, že osobou, která dne 7. 9. 2019 vstoupila do prostor masážního salonu a která je rovněž zachycena na kamerovém záznamu, je obviněná, vyplývá z výpovědi poškozené L. a svědka P., sama obviněná svou přítomnost v předmětných prostorách v danou dobu rovněž potvrdila. Z kamerového záznamu je zcela zřejmé, že do nebytového prostoru vešla obviněná bez jakéhokoli zavazadla a odešla z něho s kabelkou, která jednak vizuálně odpovídá velikosti a tvaru kabelky poškozené L., založené ve fotografii na č. l. 35 spisu, a jednak byla samotnou poškozenou jako její kabelka ztotožněna. Nalézací soud pak neshledal žádný důvod k diskvalifikaci věrohodnosti tohoto tvrzení, s čímž se ztotožnil i soud odvolací. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani nesoulad v popisu odcizené věci ke škodě poškozené L., resp. výčet všech odcizených věcí, neboť podle poškozené šlo o kabelku s peněženkou s doklady (a dále penězi a platební kartou), podle svědka P. o peněženkou s doklady. Podstatné je, že v odcizení peněženky s doklady jsou svědectví obou shodná, stejně jako v tvrzení, že věci postrádali právě až po návštěvě obviněné. Tato svědectví spolu s kamerovým záznamem proto jednání obviněné jednoznačně prokazují.

35. Soudy nepochybily, neaplikovaly-li pravidlo *in dubio pro reo*, jelikož v daném kontextu nebyly přítomny důvodné pochybnosti o vině obviněné. Souhrn důkazů totiž tvořil logickou a ničím nenarušovanou soustavu vzájemně se doplňujících a na sebe navazujících důkazů, které ve svém celku spolehlivě prokazují všechny okolnosti předmětného skutku a usvědčují z jeho spáchání obviněnou. Zásadu *in dubio pro reo* je namíste použít jen tehdy, jsou-li pochybnosti o vině důvodné, takže v konfrontaci s nimi by výrok o spáchání trestného činu nemohl obstát. Pochybnosti tedy musí být z hlediska rozhodnutí o vině závažné a již neodstranitelné provedením dalších či vyhodnocením stávajících důkazů. Podaří-li se pochybnosti odstranit, není důvodu rozhodovat ve prospěch obviněného, svědčí-li důkazy o jeho vině, třebaže jsou mezi nimi určité rozpory (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1504/2016). Není úkolem Nejvyššího soudu coby soudu dovolacího, aby jednotlivé důkazy znovu reprodukoval, vyhodnocoval a vyvozoval z nich vlastní skutkové závěry. Podstatné je, že soudy nižších stupňů hodnotily provedené důkazy v souladu s jejich obsahem, že se nedopustily žádné deformace důkazů, že ani jinak nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů a že své hodnotící závěry jasně a logicky vysvětlily. Skutkové námitky, opřené o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., proto byly vyhodnoceny jako neopodstatněné.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

36. Námitku dovolatelky, jíž sporuje vloupání do předmětného nebytového prostoru s ohledem na „legální“ držení klíčů od tohoto prostoru, lze podřadit uvedenému dovolacímu důvodu, tj. jinému nesprávnému hmotněprávnímu posouzení znaku vloupání.

37. Trestný čin krádeže podle § 205 tr. zákoníku spočívá v jednání pachatele, který si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, přičemž v případě obviněné došlo k přisvojení si cizí věci jejím zmocněním a naplnění dvou znaků alternativního prvního odstavce způsobením škody nikoliv nepatrné a vloupáním.

38. Vloupáním se rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru listí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky s použitím síly (§ 121 tr. zákoníku). V takovém případě nezáleží na hodnotě ukradené věci. O nedovolené překonání uzamčení jde např. při vniknutí

do bytu nebo domu, příp. jiného uzamčeného prostoru (např. zámkem, zástrčkou, bezpečnostní závorou, pomocí elektronického zařízení apod.), za pomoci odcizených nebo nalezených klíčů, pomocí klíčů vylákaných od majitele, vniknutí do tohoto prostoru pomocí planžety, paklíče nebo jiného technického prostředku, a to i bez poškození zámku. Při překonávání uzamčení se totiž nevyžaduje síla (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1312). Obviněná sice disponovala od prostoru masážního salonu klíči, ovšem z listinných důkazů vyložených výše (bod 31.) je zřejmé, že již nebyla oprávněna nebytové prostory užívat, neboť nájem byl ukončen uplynutím 14 dní od výpovědi doručené jí uložením dne 28. 11. 2018, když minimálně z výzev o zpřístupnění prostor ze dne 28. 6. 2019 (č. I. 327–328 spisu) jí tato skutečnost musela být známa. Je třeba uzavřít, že obviněná klíče od nebytových prostor, k nimž jí nájemní vztah skončil, držela bez právního důvodu. Jelikož nebylo vůlí majitelů nebytových prostor, aby obviněná měla ke klíčům dispoziční oprávnění, lze uzavřít, že obviněná klíče použila ve srovnatelném režimu, jako klíče nalezené, čímž je znak vloupání, v jeho formě nedovoleného překonání uzamčení, naplněn.

39. Tvrzení dovolatelky spočívající v námitce, že od způsobené škody ve výši 11 773 Kč představující cenu klíče s dálkovým ovládáním od osobního motorového vozidla tovární značky XY náležejícího poškozené společnosti měla být odečtena 21 % daň z přidané hodnoty, rovněž odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť jí je obsahově namítáno nesprávné užití § 137 tr. zákoníku při stanovení výše škody.

40. Podle § 137 tr. zákoníku se při stanovení výše škody vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě času obvykle prodává. Pokud jde o daň z přidané hodnoty jako součást ceny takové věci, lze poukázat na judikaturou aprobovaný závěr, že za situace, jestliže je prodej takové věci jako zdanitelné plnění ze zákona zatížen daní z přidané hodnoty a věc se obvykle prodává se zohledněním této daně, výše škody odpovídá ceně, za kterou obvykle věc kupuje konečný spotřebitel, tedy ceně včetně daně z přidané hodnoty (srov. rozhodnutí publikované pod č. 25/2004 Sb. rozh. tr.). Uvedený závěr se týká započtení daně z přidané hodnoty jak z hlediska právního posouzení skutku, tedy otázky viny, tak, až na několik výjimek, rovněž výroku o náhradě škody.

41. Stran uvedených výjimek lze ve shodě se státním zástupcem připomenout rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1952/2006 (publikovaný pod C 4648 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek NS, C. H. Beck), týkající se opravy vozidla, podle něhož, [j]e-li poškozený plátcem daně z přidané hodnoty, pak skutečnou škodou na jeho majetku je pouze částka vynaložená na uvedení věci do předešlého stavu bez daně z přidané hodnoty uhrazené plátcem na vstupu. Dále lze zmínit rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3039/2011, jenž uzavřel, že [s]amotná okolnost, že poškozený je plátcem daně z přidané hodnoty, neznamená, že nemá nárok na náhradu škody včetně této daně, kterou zaplatil v rámci ceny opravy, jestliže není najisto doloženo, že zároveň uplatnil nebo byl oprávněn uplatnit u správce daně odpočet na vstupu u konkrétního přijatého zdanitelného plnění (opravy). Z výše uvedených východisek vyplývá, že při účtování ceny opravy je daň z přidané hodnoty ze strany opravitele běžnou součástí ceny díla, takže představuje část nákladů, které musely být vynaloženy na uvedení věci do původního stavu. Výjimkou z tohoto závěru je pouze situace, kdy je poškozený sám plátcem daně z přidané hodnoty, škoda vznikla na jeho majetku, který používá při své činnosti podléhající daňové povinnosti a vznikl mu zároveň nárok na odpočet daně z přidané hodnoty vůči správci daně. V takovém případě se škoda vzhledem k nároku poškozeného na její odpočet o tuto částku snižuje.

42. V posuzované věci se ovšem jedná o situaci zcela odlišnou, jelikož škoda byla způsobena odcizením klíče s dálkovým ovládáním od osobního motorového vozidla tovární značky XY ke škodě společnosti P. (podle tvrzení dovolatelky vzhledem k údajům z veřejného rejstříku a sbírky listin v rozhodné době plátce daně z přidané hodnoty), která si uvedenou věc musela nechat vyrobit a koupit. Z faktury BMW Service BYCHL AUTO, a. s., je zřejmé, že cena za nový klíč – planžetu a dálkové ovládání, činila bez daně z přidané hodnoty částku 9 729,75 Kč a částku 11 773 Kč včetně 21% daně z přidané hodnoty. Pokud tedy poškozený zaplatil za uvedenou věc cenu včetně daně z přidané hodnoty, tedy cenu, za kterou se věc představující předmět útoku protiprávního jednání, obvykle prodává, je-li prodej takové věci ze zákona zatížen daní z přidané hodnoty, odpovídá výše škody ceně včetně této daně. S názorem obviněné, potažmo státního zástupce, se proto nelze ztotožnit, když jasná potřeba započítat do rozsahu plnění náhradu škody včetně daně

z přidané hodnoty i v adhezním řízení, je zřejmá z bohaté rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 7 Tdo 264/2006, dále rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 4 Tz 75/2009-I., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 1. 2014, sp. zn. 5 Tdo 1215/2013, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2018, sp. zn. 6 Tdo 107/2018, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2023, sp. zn. 5 Tdo 3/2023). Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. 5 Tdo 922/2018, pak na posuzovanou situaci nelze vztáhnout, jelikož se týká škody na majetku poškozeného věřitele, způsobené ze strany dlužníka nepoužitím kupní ceny získané za prodaný majetek, která byla jako zdanitelné plnění již daní z přidané hodnoty zatížena.

43. S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že dovolací soud neshledal v projednávané věci důvod odchýlit se od ustáleného výkladu týkající se popsané problematiky a podané dovolání je i v této části neopodstatněné.

V.

Způsob rozhodnutí

44. Z výše popsaných důvodů je zřejmé, že uplatněné námitky dovolatelky podřaditelné pod dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. a), písm. d), písm. g) a písm. h) tr. ř., nebyly shledány opodstatněnými, z čehož plyne, že důvodně nebyl uplatněn ani dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. Nejvyšší soud proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání jako zjevně neopodstatněné.

45. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto mimořádném opravném prostředku v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož [v] odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí.

č. 37

Uvedení v omyl podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku nemusí spočívat jen v jednorázovém jednání, kterým pachatel předstírá okolnosti, jež nejsou v souladu se skutečným stavem věci, ale může se skládat z dílčích, na sebe navazujících úkonů (typicky v podobě podání klamavých údajů), jimiž pachatel navodí u poškozeného pocit důvěry, přičemž podáním dalších nepravdivých informací zneužije této důvěry k tomu, aby poškozený provedl transakce ve prospěch obviněného na úkor svého majetku.

Podvod, Uvedení v omyl

§ 209 odst. 1 tr. zákoníku

č. 37

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 8 Tdo 1204/2022, ECLI:CZ:NS:2023:8.TDO.1204.2022.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. B. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 7. 2022, sp. zn. 5 To 175/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 19 T 31/2022.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. 19 T 31/2022, byl obviněný M. B. uznán vinným přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že

poté, co se v průběhu měsíce listopadu 2020 seznámil prostřednictvím internetové seznamky XY s poškozenou P. Š. a následně udržoval s poškozenou kontakt, využil její důvěřivosti a postupně na schůzkách, v úmyslu vylákat z poškozené finanční prostředky, uvedl P. Š. nepravdivou historku, že je původem ze Španělska a v České republice pracuje jako medik a záchranář ve Všeobecné fakultní nemocnici Praha, přičemž dne 4. 2. 2021, na bližší neznámém místě v XY, pod fiktivní historkou, že potřebuje peníze na nájem a zámečnicka a pod příslibem brzkého navrácení peněz, vylákal od poškozené P. Š. 30 000 Kč, dne 18. 2. 2021 v XY pod nepravdivou historkou o ztrátě bydlení a potřebě peněz na nájem a pod příslibem brzkého navrácení peněz poté, co rodiče přijedou ze Španělska, od poškozené vylákal částku 40 000 Kč, dne 24. 2. 2021 v XY vylákal od poškozené částku 26 000 Kč, dne 3. 3. 2021 v XY ve vestibulu metra XY vylákal od poškozené částku 4 000 Kč, takto podvodně vylákané peníze přislíbil vrátit ke dni 8. 3. 2021, následně ke dni 10. 3. 2021, a finanční prostředky si půjčoval v úmyslu tyto nevrátit, neboť věděl, že nemá žádný příjem a na jeho osobu jsou vedeny exekuce pro celkovou částku ve výši 144 976 Kč, následně s poškozenou přestal komunikovat, a tímto jednáním způsobil poškozené P. Š. škodu v celkové výši 100 000 Kč,

přičemž uvedeného jednání se dopustil, přestože byl rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 27. 2. 2020, sp. zn. 1 T 144/2019, který nabyl právní moci dne 27. 2. 2020, uznán vinným přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, za nějž mu byl za současného zrušení výroku o trestu uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Jičíně ze dne 13. 1. 2020, sp. zn. 16 T 118/2019, uložen souhrnný trest odnětí svobody ve výměře dvanácti měsíců nepodmíněně se zařazením pro jeho výkon do věznice s ostrahou, ze kterého byl podmíněně propuštěn na základě usnesení Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 28. 1. 2020, sp. zn. 4 PP 41/2020, za současného stanovení zkušební doby do 28. 4. 2023 a přiměřených omezení a povinností.

2. Za nyní posuzovaný přečin podvodu a sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku a přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 2

tr. zákoníku z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 14. 12. 2021, sp. zn. 6 T 104/2021, byl obviněný odsouzen podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání třiceti dvou měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 14. 12. 2021, sp. zn. 6 T 104/2021, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o náhradě škody.

3. Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 20. 7. 2022, sp. zn. 5 To 175/2022, podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl odvolání obviněného podané proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně.

č. 37

II.

Z obsahu dovolání

4. Obviněný podal proti tomuto usnesení odvolacího soudu prostřednictvím obhájce podle § 265b odst. 1 písm. d), g), h), m) tr. ř. dovolání, jímž vytýkal, že se odvolací soud nevypořádal s jeho námitkami směřujícími proti rozsudku soudu prvního stupně. Tvrdil, že skutková zjištění nejsou podpořena důkazy a jeho jednáním nedošlo k naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty přečinu podvodu. Ze strany poškozené šlo o půjčku, kterou mu chtěla v jeho těžké situaci pomoci. Poukázal na její lehkovážnost, když půjčka nebyla sjednána písemně, a jestliže jí za takové situace peníze včas nevrátil, jde o civilní spor. Obviněný se i přes neexistenci písemného podkladu svého závazku vůči ní nikdy nezříkal, půjčku přijal a mínil ji splatit. Ze skutkových zjištění neplyne, byť nepřímý úmysl, ani to, že by směřoval od samého počátku k vylákání peněžních částek a jejich nesplacení na úkor poškozené.

5. Zásadní rozpor obviněný spatřoval mezi obsahem jeho výpovědi a tvrzeními poškozené a její matky. Souhlasí s výší půjčky kolem 85 000 Kč bez poslední částky zahrnuté skutkovými zjištěními, která společně s poslední půjčkou však nepřevýšila 100 000 Kč. Pokud by mu poškozená nedůvěřovala, jen stěží by mu půjčila další finanční prostředky poté, co si ho její matka v metru natáčela. Soudy se však věrohodností

obou svědkyň dostatečně nezabývaly. Poukázal na opakované návodné otázky státní zástupkyně i soudu, jenž nereagoval na rasisticky motivované ataky vůči jeho osobě ze strany poškozené, která navíc odmítla odpovědět na některé otázky, a zmínil, že mohla být i ovlivněna léky, když nakonec svévolně opustila jednací síň se slovy, „... že nebude odpovídat...že nějaký cikán jí nebude nic říkat...“. Byla zadržena justiční stráží v budově a vrátila se k soudu a vypovídala odděleně v nepřítomnosti obviněného, k čemuž však obviněný příčinu nezavdal, a tedy nebyly splněny podmínky pro takový postup při jejím výslechu. Ve výpovědi poškozené zpochybnil částky vybrané z bankomatu, které si podle něj ponechala pro vlastní potřebu. K rozporům v její výpovědi připomenul, že nejprve tvrdila, že mu po celou dobu věřila, že jí peníze vrátí, před soudem však vypověděla, že obviněnému nikdy nic půjčit nechtěla. Soudům vytkl, že přepis výpovědi poškozené není úplný, a proto je nezbytné vycházet z audionahrávky hlavního líčení ze dne 6. 4. 2022, z níž vyplývá, že poškozená je pod vlivem matky. Podle obviněného měla být provedena konfrontace (§ 104a tr. ř.), kterou požadoval za účelem objasnění zapůjčení částky 40 000 Kč, čemuž však soud nevyhověl, namísto toho uvěřil poškozené, a to i přes důkazní nouzi a existenci důkazů jen ve formě tvrzení proti tvrzení.

6. Nedostatky obviněný spatřoval i v tzv. právní větě, podle níž „sebe obohatil tím, že uvedl někoho v omyl...“, ačkoli z výpovědi poškozené plyne, že „...celou dobu jsem mu věřila, že si tu práci najde a peníze mi vrátí..., proto jsem mu půjčila i tu poslední částku...“. V takovém případě nemůže jít o uvedení v omyl a příčinnou souvislost mezi jeho zaviněným jednáním a následkem v podobě vzniklé škody, ale toliko o soukromoprávní spor.

7. Vadu na podkladě důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. obviněný shledal v tom, že hlavní líčení probíhalo zčásti v jeho nepřítomnosti, pro což nebyly splněny zákonné důvody, resp. byly zjištěny jiné důvody, jež jsou uvedeny v protokolu o hlavním líčení ze dne 6. 4. 2022, kde je konstatováno rozrušení poškozené, jež vedlo soud k obavám, že by v přítomnosti obviněného nevyprávěla pravdu. Toto zjištění však nekoresponduje s tím, že poškozená byla od samého počátku hlavního líčení ve 12:15 hodin až do 13:44 hodin přítomna v jednací síni společně s obviněným. Jednací síň se rozhodla naprosto nevhodným a agresivním způsobem s rasistickým výpadem vůči obviněnému opustit teprve poté, co jí začal klást otázky, jimiž se snažil docílit toho, aby mu do očí řekla,

že mu půjčila v konkrétní den 40 000 Kč, když to nebyla pravda, neboť mu půjčila jen 35 000 Kč. Uvedeným postupem byl dovolatel zkrácen na svých právech, pokud ve výsledku poškozené bylo pokračováno bez jeho přítomnosti. Soud mu neumožnil zvolit si důvěrníka, který by nad zákonností dodatečného výsledku poškozené dlel, když uvedeným způsobem získaná výpověď poškozené je stěžejním důkazem. Uvedený postup svědčí o podjatosti soudce, který rozhodoval tuto trestní věc neobjektivně a tendenčně, o čemž svědčí neakceptace námitek obhájce ze dne 4. 5. 2022 proti protokolaci, jimiž vytýkal, že protokol mu byl doručen až v den tohoto hlavního líčení a neobsahuje zásadní skutečnosti. Obviněný rovněž vytýkal, že soud v odůvodnění rozsudku uváděl, že má zjevné sklony k páchání protiprávní činnosti majetkového charakteru, za kterou byl vícekrát trestán, a je několikanásobný speciální recidivista.

8. Z uvedených důvodů obviněný shrnul, že soud dospěl k chybnému závěru, že činem mu kladeným za vinu naplnil znaky skutkové podstaty přečinu podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku, protože soud zásadně podcenil civilněprávní rovinu této věci, a proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 7. 2022, sp. zn. 5 To 175/2022, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

III.

Z vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství a repliky obviněného

9. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (§ 265h odst. 2 tr. ř.) s ohledem na zákonné vymezení důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. vyložila, že námitky obviněného nesvědčí o porušení ustanovení o jeho přítomnosti při hlavním líčení, a vady nevykazuje ani soudem zpracovaná protokolace průběhu hlavního líčení. Označenému důvodu neodpovídá ani tvrzení o neobjektivitě soudce, a proto uzavřela, že námitky obviněného na důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. nedopadají. Konání části výsledku poškozené v nepřítomnosti obviněného odpovídá názoru vyslovenému nálezem Ústavního soudu ze dne 3. 12. 1997, sp. zn. II. ÚS 104/96, podle něhož otázku nutnosti ochrany svědka u hlavního líčení řeší soud podle konkrétních okolností projednávaného případu, charakteru trestného činu, osobních vlastností obviněného, osoby svědka a jeho vztahu k obviněnému a charakteru

skutečností, o nichž má svědek vypovídat, přičemž k takovému postupu stačí již pouhá obava, že v přítomnosti obviněného nevypráví pravdu. Poukázala na to, že v posuzované věci část výslechu poškozené při hlavním líčení dne 6. 4. 2022 proběhla za přítomnosti obviněného, na jehož dotaz svědkyně k výši zapůjčené částky podrobně reagovala. Pokud soud pro další průběh jejího výslechu s ohledem na stav rozrušení poškozené trpící depresi, jež se prohloubily v důsledku jednání obviněného, přistoupil k postupu podle § 209 odst. 1 tr. ř., zásady o přítomnosti obviněného v hlavním líčení neporušil, protože po jeho návratu do jednací síně jej seznámil s obsahem části výpovědi poškozené učiněné bez jeho přítomnosti, dotazy však neměl. Z uvedených důvodů nedošlo k zásahu do jeho práva na spravedlivý proces.

č. 37

10. Další výhrady dovolatele směřující proti hodnocení výpovědi poškozené z hlediska míry její věrohodnosti včetně jejího možného ovlivnění užívanou medicínou považovala za skutkové, které se týkaly snahy o upřednostnění jeho obhajoby, že šlo o půjčku, a proto její nesplacení mělo být řešeno v civilním řízení, což je však obhajoba, která nevychází z přisouzeného skutkového podkladu výroku o vině. Dovolatel totiž zcela pomíjí zjištění ohledně jeho aktuální finanční situace coby osoby bez pracovního příjmu, chybějícího finančního zázemí i existenci několika exekučních řízení, z nichž je zřejmé, že nemohly být jeho přísliby o vrácení zapůjčených částek považovány za pravdivé. Soud prvního stupně věnoval věrohodnosti výpovědi poškozené obsáhlou pasáž (viz bod 26. odůvodnění jeho rozsudku), kde popsal rozhodné skutečnosti i způsob hodnocení ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř.

11. Protože shledala dovolání obviněného ve všech směrech nedůvodným, když soudy své závěry dostatečně vysvětlily, navrhla, aby je Nejvyšší soud odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

12. Obviněný tyto názory státní zástupkyně považoval za nesprávné a s jejími argumenty se neztotožnil. V replice podané k citovanému vyjádření setrval na své dosavadní obhajobě, obsahu podaného dovolání i návrhu na způsob rozhodnutí Nejvyššího soudu. Uvedl rovněž, že se nevzdává své osobní účasti při jednání dovolacího soudu.

IV.

Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání je přípustné, neboť směřuje proti rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., obviněný je osobou oprávněnou k jeho podání podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., a bylo učiněno podle § 265e odst. 1, 2 tr. ř. v zákonné lhůtě a u soudu prvního stupně, který v této věci rozhodoval.

V.

K dovolacím námitkám

14. Podle obsahu podaného dovolání Nejvyšší soud shledal, že obviněný je opřel o důvody podle § 265b odst. 1 písm. d), g), h), m) tr. ř., na jejichž podkladě je možné citovaná rozhodnutí přezkoumat jen tehdy, pokud byly uplatněny v souladu s jejich zákonným vymezením, což má význam zásadně pro to, že Nejvyšší soud je při své přezkumné činnosti vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 849/2006).

15. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. lze použít, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. Podle obsahu podaného dovolání a též vzhledem k tomu, že odvolací soud napadený rozsudek ve smyslu § 254 odst. 1 tr. ř. věcně přezkoumal, obviněný mohl použít a také použil uvedený dovolací důvod v jeho druhé alternativě, neboť současně uvedl i důvody podle § 265b odst. 1 písm. d), g), h) tr. ř.

a) k výhradám podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.

16. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. slouží k nápravě nedostatků tkvících v porušení ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání. V souladu s tímto dovolacím důvodem lze namítat, že hlavní líčení nebo veřejné zasedání bylo konáno bez přítomnosti

obviněného v rozporu se zákonem, ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna. Uvedený dovolací důvod nemůže spočívat v jakékoliv nepřítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo veřejném zasedání, ale jen v takové, která je v rozporu s konkrétním zákonným ustanovením, podle něhož nelze konat hlavní líčení nebo veřejné zasedání bez osobní účasti obviněného. Musí jít o takovou nepřítomnost, která zasahuje do práva obviněného na soudní ochranu, jež je integrální součástí práva na spravedlivý proces a dopadá na situace, kdy v rozporu se zákonem by bylo konáno hlavní líčení nebo veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna. Uvedené právo vyplývá z článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, publikované pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále „Listina“), který garantuje, aby věc každého byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Právo obviněného osobně se zúčastnit řízení před soudem vychází mimo jiné i z článku 6 odst. 1 Úmluvy, i když v něm není výslovně zmíněno, avšak vyplývá z jeho předmětu a účelu jako celku s tím, že přítomnost obviněného u soudu má zásadní význam pro spravedlnost řízení [srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 25. 3. 1998 ve věci Belziuk proti Polsku, stížnost č. 23103/93].

17. Kromě uvedeného je třeba též zvažovat, zda obviněným namítaný nesprávný postup soudu je i po materiální stránce možné skutečně pokládat za tak závažný zásah do jeho práva na projednání věci v jeho přítomnosti, aby bylo možné jej považovat za neslučitelný s principy spravedlivého procesu, a tedy že je naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. Obviněný prostřednictvím uvedeného důvodu vytýkal, že ho soud při hlavním líčení konaném dne 6. 4. 2022 na část výsledku poškozené s ohledem na její reakce vykázal z jednací síně a ve výsledku poškozené pokračoval v jeho nepřítomnosti, v čemž spatřoval jednak porušení svého práva na možnost být výsledku poškozené přítomen a jednak porušení ustanovení § 209 odst. 1 tr. ř.

18. S tímto názorem obviněného se Nejvyšší soud neztotožnil, protože nedošlo k zásahu do jeho práva na obhajobu a soud postupoval v souladu se zákonem. Podle § 209 odst. 1 věta druhá tr. ř. je-li obava, že svědek v přítomnosti obviněného nevypraví pravdu, případně jde-li o svědka, jemuž nebo osobě jemu blízké z podaného svědectví hrozí újma na zdraví,

smrt nebo jiné vážné nebezpečí, předseda senátu učiní opatření vhodné k zajištění bezpečnosti nebo utajení totožnosti svědka, případně vykáže obviněného po dobu výslechu takového svědka z jednací síně. Podle § 209 odst. 1 věta třetí tr. ř. obviněný po návratu do jednací síně musí být seznámen s obsahem výpovědi svědka, může se k ní vyjádřit, a aniž by se se svědkem setkal, může mu prostřednictvím předsedy senátu klást otázky. Tato opatření předsedy senátu podle § 209 odst. 1 věta druhá a třetí tr. ř. směřují k tomu, aby byla zajištěna bezpečnost svědka, nebo aby byla utajena jeho totožnost, anebo spočívají ve vykázení obviněného z jednací síně po dobu výslechu takového svědka. Otázku nutnosti ochrany svědka v hlavním líčení řeší soud samostatně a podle konkrétních okolností projednávaného případu (vztahy svědka k obviněnému, jejich předchozí vzájemné negativní kontakty, žádost svědka být utajen atd.), přičemž k takovému postupu stačí již pouhá obava, že v přítomnosti obviněného nevypraví pravdu (srov. nález Ústavního soudu ze dne 3. 12. 1997, sp. zn. II. ÚS 104/96).

19. Ustanovení § 209 odst. 1 věta druhá a třetí tr. ř. je vyjádřením možnosti soudu ochránit svědka v naléhavých případech a současně respektuje zásady plynoucí z článku 6 Úmluvy s tím, že platí, že důkaz musí být za normálních okolností proveden při veřejném jednání za přítomnosti obžalovaného za účelem kontradiktorního projednání. Z tohoto pravidla existují výjimky, které však nesmějí ohrozit práva obhajoby; článek 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy stanoví obecné pravidlo, podle kterého má být obviněnému dána dostatečná a vhodná příležitost vyslýchat svědka vypovídajícího proti němu a zpochybnit jeho výpověď, a to buď v průběhu výpovědi, nebo v pozdější fázi řízení (viz rozsudek ESLP ve věci Lüdi proti Švýcarsku ze dne 15. 6. 1992, stížnost č. 12433/86). Ani tento článek však neposkytuje obviněnému neomezené právo na zajištění přítomnosti svědka před soudem, když rozhodnutí o tom, zda je nezbytné či vhodné vyslechnout svědka, přísluší soudu (viz rozsudek ESLP ve věci Van Mechelen a spol. proti Nizozemsku ze dne 23. 4. 1997, stížnosti č. 21363/93, 21364/93, 21427/93, 22056/93). Nutné však je, aby bylo současně garantováno a zaručeno, že nedojde k omezení základních práv či svobod, a to mimo jiné i svědků. Základní právo či svobodu lze omezit pouze v zájmu jiného základního práva či svobody. V případě závěru o opodstatněnosti priority jednoho ze dvou v kolizi stojících základních práv (zde obviněného a svědka) je nutnou podmínkou konečného

rozhodnutí rovněž využití všech možností minimalizace zásahu do druhého z nich. Tento závěr lze odvodit i z ustanovení článku 4 odst. 4 Listiny, a sice v tom smyslu, že základních práv a svobod musí být šetřeno nejenom při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod, nýbrž analogicky rovněž v případě jejich omezení v důsledku jejich vzájemné kolize (srov. též rozsudek ESLP ve věci Krasniki proti České republice ze dne 28. 2. 2006, stížnost č. 51277/99).

20. S přihlédnutím k těmto kritériím plynoucím z judikatury ESLP je vhodné poznamenat, že konkrétní výběr nejvhodnějšího opatření ve smyslu § 209 odst. 1 tr. ř. je věcí předsedy senátu a jeho volné úvahy podle okolností projednávaného případu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 1. 1997, sp. zn. II. ÚS 297/96). Právo obviněného, jenž byl po dobu výsledku svědka vykázán z jednací síně, na vlastní obhajobu je zaručeno jednak tím, že po návratu do jednací síně musí být seznámen s obsahem výpovědi svědka vyslychaného v jeho nepřítomnosti, a dále tím, že má právo vyjádřit se k výpovědi svědka. Takový obviněný může rovněž klást tomuto svědkovi otázky. Nejvyšší soud navíc připomíná, že důvodnost obavy, že svědek v přítomnosti obviněného nevypraví pravdu, která opodstatňuje vykázání obviněného z jednací síně podle § 209 odst. 1 tr. ř., je nutné posoudit podle konkrétních okolností projednávaného případu, z nichž jsou vztahy svědka k obviněnému nebo jejich předchozí vzájemné negativní kontakty zřejmé, a tedy současně i to, o jak vážný důvod za dané situace jde. Toto krajní opatření lze zejména využít u svědka, u něhož je obava, že v přítomnosti obviněného nevypraví pravdu, nebo nebude schopen vypovídat vůbec. Rovněž zpravidla nebude možné, aby obviněný podle § 215 odst. 2 tr. ř. sám vyslychal takového svědka (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 5. 2016, sp. zn. 11 Tdo 367/2016).

21. Na základě uvedeného je vhodné rovněž k námitce obviněného zmínit, že z uvedených nezbytných zákonných omezení vyplývá nemožnost provedení konfrontace takového svědka s obviněným podle § 104a odst. 5 věty druhé tr. ř. Nemá-li se totiž obviněný vůbec setkat se svědkem vyslychaným v jeho nepřítomnosti, nelze ho tedy ani postavit tváří v tvář tomuto svědkovi. Stav poškozené, která evidentně na přítomnost obviněného a jím pokládané otázky reagovala velmi rozrušeně, vylučoval, aby soud přistoupil k obviněným požadované konfrontaci s ní.

22. K uvedeným zásadám Nejvyšší soud dále s ohledem na obsah připojeného spisu shledal (č. l. 145 až 149), že soud poté, co v důsledku rozrušení poškozené a jejího odchodu z jednací síně přerušil hlavní líčení a poškozená se do jednací síně navrátila k pokračování výslechu, rozhodl podle § 209 odst. 1 tr. ř., že v jejím výslechu bude pokračováno v nepřítomnosti obviněného z důvodu aktuálního psychického rozrušení poškozené (č. l. 148 spisu), přičemž měl obviněný po svém návratu do jednací síně otázky poškozené položit prostřednictvím soudu a byl rovněž seznámen s obsahem výpovědi poškozené učiněné v době jeho nepřítomnosti přehráním zvukového záznamu (č. l. 148 verte).

23. Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší soud shledal, že uvedený postup nevybočil z rámce pravidel stanovených v § 209 odst. 1 tr. ř. a ve vztahu k zajištění spravedlivého procesu byla respektována i práva obviněného na jeho obhajobu z hledisek stanovených evropskou judikaturou. Soud zcela důvodně umožnil invalidní a zdravotními potížemi trpící poškozené vypovídat v nepřítomnosti obviněného, protože její stav (aktuální psychická indispozice a rozrušení z přítomnosti obviněného a jeho postojů k ní) považoval důvodně za ohrožený. Při respektu k zájmům poškozené však dodržel veškeré povinnosti též pro zajištění práv obviněného na přítomnost u hlavního líčení, jakož i k zachování zásady kontradiktornosti trestního řízení v širším významu, které nebylo tímto postupem dotčeno. K porušení práv ve smyslu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. proto nedošlo.

b) k námitkám proti výroku o vině z hledisek § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

24. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze uplatnit, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Postačí, když je naplněna alespoň jedna z těchto tří alternativ. Vždy však je třeba, aby v jejich důsledku byla vytykána skutková zjištění, která mají určující význam pro naplnění znaků trestného činu, jenž je na nich založen. Prostřednictvím tohoto důvodu nelze napadat jakoukoliv skutkovou okolnost, s níž se obviněný neztotožnil, ale jen takovou, která je rozhodná pro naplnění některého ze znaků skutkové podstaty posuzovaného

trestného činu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2022, sp. zn. 8 Tdo 32/2022, aj.).

25. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. dopadá na rozhodnutí, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V mezích tohoto důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde, nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Podkladem pro posouzení správnosti právních otázek ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu je skutkový stav zjištěný soudy prvního, příp. druhého stupně, jenž Nejvyšší soud nemůže měnit (srov. přiměřeně usnesení Ústavního soudu např. ve věcech ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/02, ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 732/02, ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. II. ÚS 760/02, ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, aj.). Navíc je třeba zdůraznit, že Nejvyšší soud je povinen posuzovat, zda jsou v postupech soudů nižších stupňů dodrženy zásadní požadavky spravedlivého procesu (srov. článek 6 Listiny a články 36 a 38 Úmluvy), neboť rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže očitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 125/04, ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, stanovisko pléna ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

26. Z obsahu dovolání je zjevné, že výhrady obviněného směřovaly primárně proti soudy učiněným skutkovým zjištěním a průběhu dokazování (zčásti viz úvahy shora), protože tvrdil, že poškozená mu peníze dobrovolně a ráda půjčovala, tedy že ji neuváděl v omyl, a tudíž by mohlo jít nanejvýš o civilní spor, a brojil proti tomu, že mu nepředala 100 000 Kč, nýbrž pouze 95 000 Kč, resp. něco kolem 85 000 Kč. Namítal nedostatky v její věrohodnosti, mimo jiné, že byla pod vlivem matky či léků na léčbu depresí. Vytýkal též porušení zásad spravedlivého procesu v podobě zjevného nesouladu výsledků provedeného dokazování a skutkových zjištění rozvedených v tzv. skutkové větě výroku o vině.

27. Podle Nejvyššího soudu jsou takto vznesené výhrady uplatněné v souladu s důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v alternativě, že skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Výhradami o nenaplnění znaku uvedení v omyl a tvrzením, že šlo jen o civilní spor, dovolatel brojil proti vadné právní kvalifikaci, avšak s tím, že nevytýkal vady v hmotněprávním posouzení, ale námitky vystavěl na své vlastní, důkazně nejen nepodložené, ale dokonce vyvrácené verzi průběhu skutku, zcela odlišné od té, k níž dospěly po řádně a komplexně provedeném dokazování soudy obou stupňů. Nejvyšší soud proto shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., byť jej obviněný označil, materiálně naplněn nebyl. I přesto Nejvyšší soud, vědom si své povinnosti interpretovat a aplikovat maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou (viz stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. Ús-st. 38/2014), i z podnětu těchto výhrad zkoumal, zda trestní řízení v posuzované věci nepozbylo rysů spravedlivého procesu.

28. Výhrady směřující proti skutkovým zjištěním Nejvyšší soud neshledal důvodnými, protože z obsahu připojeného spisu a napadených rozhodnutí nevyplývají vady, které obviněný vytýká. Naopak je zjevné, že soud prvního stupně se obdobnými námitkami obviněného zabýval, především posuzoval věrohodnost poškozené a za účelem řádného objasnění věci provedl celou řadu důkazů (viz body 3. až 24. rozsudku), jež v bodech 26. až 29. hodnotil. Zabýval se i argumenty obhajoby k věrohodnosti poškozené P. Š. i její matky z hledisek pro objektivní posouzení důležitých. Lze proto odkázat na jeho závěry, že obě svědkyně vypovídaly konzistentně, bez podstatných odchylek a rozporů, které, pokud se vyskytly, se týkaly jen marginálních otázek a soud je přičítal době uplynulé od spáchání činu. Po uvážení všech zjištěných skutečností soudy neshledaly důvod k pochybnostem o věrohodnosti poškozené, která i přes svou určitou psychickou labilitu (depresivní stavy) vypovídala o rozhodných skutečnostech v souladu se všemi dalšími ve věci provedenými důkazy, a to nejen s výpovědí své matky, ale též v souladu s dalšími prokázanými okolnostmi.

29. V procesu dokazování Nejvyšší soud neshledal nic, co by vedlo k závěrům, že soudy porušily své povinnosti a projevíly libovůli nebo postupovaly neobjektivně. Soud prvního stupně vysvětlil, z jakých důvodů

pro svůj závěr o vině obviněného vycházel z těchto výpovědí, a naopak proč neuvěřil verzi předkládané obviněným. Zejména bylo prokázáno, že skutečnosti, které obviněný poškozené o svém původu i osobních a majetkových poměrech sděloval, nebyly pravdivé, stejně jako okolnosti, na jejichž základě žádal poškozenou, aby mu vydala jednotlivé finanční částky. Správnost skutkových i právních závěrů soudu prvního stupně potvrdil i soud odvolací, který se, byť relativně stručně a odkazem na správné závěry soudu prvního stupně, vypořádal se všemi stěžejními odvolacími námitkami, včetně těch, jež obviněný opětovně předkládá ve svém mimořádném opravném prostředku. Uvedená stručnost nevykazuje extrémní vadu, protože soudy pro dostatečné objasnění všech skutkových okolností svým povinností dostaly v souladu s § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Především soud prvního stupně objasňoval stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného (§ 2 odst. 5, § 164 odst. 3 tr. ř.) a vypořádal se v rozsudku s jeho obhajobou a s navrženými důkazy ve smyslu § 125 odst. 1, resp. § 134 odst. 2 tr. ř. (srov. například rozsudek ESLP ze dne 24. 7. 2008 ve věci Melich a Beck proti České republice, stížnost č. 35450/04). Odvolací soud se s námitkami obviněného rovněž vypořádal způsobem, který nevzbuzuje pochybnosti, a lze uzavřít, že soudy činné v přezkoumávané věci dostaly všem uvedeným povinností.

30. Lze shrnout, že nebylo pochybením, jestliže soud vycházel pro své skutkové závěry zejména z výpovědi poškozené P. Š., neboť úvahy, které popsal, vycházejí z obsahu spisu i ostatních ve věci provedených důkazů. Zabýval se případnými nepřesnostmi ve svědeckých výpovědích, jejichž obsah dával do kontextu s dalšími skutečnostmi, které objektivně vyplynuly z výsledků provedeného dokazování. Z uvedeného je zjevné, že soud při hodnocení důkazů postupoval podle zásad uvedených v § 2 odst. 6 tr. ř., a tedy využil všech dostupných zákonných prostředků, na jejichž základě dospěl k závěru, že skutek se odehrál způsobem popsaným v tzv. skutkové větě výroku o vině.

31. Nejvyšší soud se z uvedených důvodů s výhradami obviněného uplatněnými v dovolání neztotožnil a dospěl k závěru, že v popisu skutku uvedené okolnosti ve spojení s odpovídajícími pasážemi odůvodnění napadených rozhodnutí dávají potřebný podklad pro právní závěry o naplnění znaků skutkové podstaty přečinu podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku, jehož se dopustí ten, kdo sebe nebo jiného obohatí tím,

že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, byl za takový čin v posledních třech letech potrestán, a takovým jednáním způsobí na cizím majetku větší škodu, jíž se podle § 138 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku rozumí škoda představující nejméně částku 100 000 Kč. Z těchto alternativních znaků soudy podle tzv. právní věty shledaly, že obviněný poškozenou uvedl v omyl, což znamená, že předstíral okolnosti, které nebyly v souladu se skutečným stavem věci. Šlo o rozpor mezi představou u podváděné osoby a skutečností (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 45/1996, č. 13/1981 a č. 44/1999 Sb. rozh. tr.).

32. Je třeba připomenout, že uvedení v omyl nemusí spočívat jen v jednorázovém konání, kterým pachatel předstírá okolnosti, jež nejsou v souladu se skutečným stavem věci, ale může se skládat z dílčích, na sebe navazujících úkonů, jimiž pachatel vytváří situace, aby jimi záměrně navodil u poškozeného pocit důvěry, čehož posléze využije tím, že např. poškozeného v potřebné míře neinformuje, a vlivem navozené důvěřivosti a v důsledku nedostatku potřebných informací o záměru pachatele poškozený umožní jinému nebo sám provede transakce na úkor svého majetku (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 8 Tdo 289/2016).

33. V posuzované věci obviněný poškozenou opakovaně uváděl v omyl různými smyšlenými tvrzeními o svém původu, zaměstnání, bydlení, o důvodech, pro které potřebuje od ní požadované finanční prostředky, jakož i o termínech splátek dluhu, o nichž věděl, že je nebude schopen dodržet, resp. nebude schopen peníze vůbec vrátit, jelikož neměl žádné stálé zdroje příjmů, byl v podstatě bez domova, navíc zatížen několika exekucemi. Svým klamavým jednáním se snažil vzbudit u poškozené důvěru, případně lítost a touhu pomoci mu, což podpořil příslibem spolupráce při hledání zaměstnání a jeho zprostředkování, ačkoli ani v tomto směru nic pro realizaci svého příslibu neučinil. Těmito lživými sliby a tvrzeními poškozenou uvedl v omyl, bez něhož by mu půjčku, navíc opakovanou, neposkytla. Takto obviněný jednal od samého počátku, kdy si poškozenou vyhlédl na internetové seznamce XY v době pandemie Covid-19, jakožto osobu zjevně velmi důvěřivou a naivní, což u ní bylo umocněno i složitostí doby, která neumožňovala vést plnohodnotný společenský život, a to s jediným cílem, jímž bylo vlastní obohacení na její úkor. Nejvyšší soud považuje za účelovou i obhajobu obviněného týkající se celkové výše

podvodně vylákaných finančních prostředků, pokud tvrdil, že dne 18. 2. 2021 mu nepředala 40 000 Kč, nýbrž jen 35 000 Kč, a že celková částka, kterou mu poškozená poskytla, činila něco kolem 85 000 Kč. Tímto tvrzením se obviněný snažil zvrátit použitou právní kvalifikaci ve svůj prospěch, neboť 100 000 Kč je ve smyslu § 138 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku hranicí větší škody, a tedy kvalifikační okolností podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku. Pokud by totiž celková vylákaná částka byla nižší než 100 000 Kč, naplnil by pouze znaky skutkové podstaty přečinu podvodu podle § 209 odst. 1, 2 tr. zákoníku, čímž by dosáhl i mírnějšího trestu. Uvedené skutečnosti vedly k závěru o tom, že naplnil po všech stránkách skutkovou podstatu přečinu podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku, a to v přímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

č. 37

34. Z obsahu spisu i odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí plyne, že se soudy právnímu posouzení věci věnovaly a všechny rozhodné skutečnosti významné z hlediska kvalifikace činu zkoumaly a s nezbytnou přesvědčivostí vysvětlily, jakým způsobem obviněný uvedl poškozenou v omyl a s jakým záměrem v tomto směru jednal. Pro toto posouzení vycházely z celého souhrnu okolností a chování obviněného, které na poškozenou a její rozhodnutí měly vliv. Z tohoto kontextu nelze vytrhávat jen jednu okolnost.

35. Ke konkrétní povaze uvádění v omyl poškozené v posuzované věci je třeba zdůraznit zejména to, že podvodné jednání obviněného bylo založeno na snaze zneužít její důvěřivosti v situaci, kdy při jistém zdravotním postižení toužila po známosti s mužem a obviněnému důvěřovala. Veškeré obviněným tvrzené důvody a okolnosti objektivně nebyly založeny na žádné faktické skutečnosti a všechny informace, které poškozené poskytoval, byly mimo realitu. Jeho jediným záměrem bylo se obohatit na úkor poškozené, jejíž známosti a snaze mu vyhovět a pomoci zneužil.

36. Při správnosti použité právní kvalifikace Nejvyšší soud k námitkám obviněného zmiňuje, že nebylo namístě aplikovat normy občanského práva (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku), jichž se domáhal, protože možnost užití principu *ultima ratio* jako krajního prostředku vychází z toho, že trestným činem může být jen takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku). Zásadně totiž platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje

všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné závažnosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem *ultima ratio*, ze kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné (srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu k výkladu ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku o zásadě subsidiarity trestní represe, včetně výkladu pojmu společenská škodlivost činu a výkladu aplikace principu *ultima ratio*, publikované pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

37. Nejvyšší soud obviněnému nepřisvědčil v tom, že by ho nebylo možné vést k trestní odpovědnosti za popsání čin, neboť společenská závažnost jemu za vinu kladeného jednání je dána v dostatečné míře relevantní z hlediska trestního práva (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 8 Tdo 950/2011). Pokud se obviněný domáhal aplikace posledně citovaného usnesení se závěrem, že v jeho případě jsou splněny podmínky pro použití § 12 odst. 2 tr. zákoníku, nelze mu ani v tomto tvrzení přisvědčit, neboť jeho jednání výrazně překročilo hranice pro běžnou zápůjčku či půjčku peněz tím, že poškozenou zcela oklamal a peníze z ní pod falešnými záminkami vylákal, případně ji nepravdivými tvrzeními a přísliby zmanipuloval tak, že mu naprosto důvěřovala a že u některých dílčích částek jí ani žádné další smyšlené legendy předitovat nemusel. Tento závěr navíc podtrhuje i skutečnost, že si ji vytipoval na internetové seznamce, čímž jí znemožnil včas odhalit skutečný stav

věci. Jde proto důvodně o trestný čin, jak bylo uvedeno výše, a námitky, že trestní represe není na místě, nejsou důvodné.

VI. Závěr

38. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud obviněným vytknuté vady v napadených rozhodnutích ani řízení jim předcházejícím neshledal a tento závěr mohl učinit na základě obsahu přezkoumávaných rozhodnutí i připojeného spisového materiálu, z nichž vyplynula správnost rozhodných skutkových i právních závěrů, dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

č. 38

č. 38

Nejde o extenzivní excus z nutné obrany, jestliže obránce zareagoval na výpad útočníka kovovou tyčí tak, že se tomuto útoku vyhnul a obratem, bez jakékoli časové prodlevy či relevantní změny jednání útočníka, jej ihned v obranném úmyslu udeřil pěstí do obličeje. V okamžiku úderu obránce totiž útok na zájem chráněný trestním zákonem trval, a nešlo tedy o ukončený útok následovaný odvetou obránce.

Nutná obrana

§ 29 tr. zákoníku

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 6 Tdo 979/2022, ECLI:CZ:NS:2022:6.TDO.979.2022.1

Nejvyšší soud k dovolání obviněného P. H. zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 3. 2022, sp. zn. 12 To 37/2022, a rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 20. 12. 2021, sp. zn. 4 T 99/2021, v části týkající se tohoto obviněného. Současně zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Znovu pak rozhodl tak, že obviněného P. H. zprostil podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby pro skutek spočívající v tom, že společně s obviněným D. R. v XY dne 7. 11. 2020 kolem 17:00 hodiny před domem čp. XY, kde se nacházel J. N. a kam vozidlem přijeli obvinění P. H. a D. R., po předchozí krátké slovní rozepři mezi obviněným P. H. a J. N. k J. N. nečekaně přistoupil obviněný D. R., který ho zezadu udeřil pěstí do hlavy, v důsledku čehož J. N. upadl na zem, kde do něj oba obvinění začali kopat, a to zejména do obličejové části hlavy, a obviněný P. H. přitom poškozeného udeřil skleněnou lahví do hlavy, a jejich útok ukončil až M. F., který obviněné od poškozeného odehnal pomocí pepřového spreje, přičemž svým jednáním obviněnému J. N. způsobili otevřenou dvojitou zlomeninu dolní čelisti s první lomnou linií v oblasti těla dolní čelisti mezi první stoličkou a druhým třenovým zubem vlevo s malým posunem a druhou lomnou linií v oblasti kloubního výběžku dolní čelisti vpravo s posunem o celou šířku kosti a zlomeninu nosního výběžku horní čelisti bez posunu, které si vyžádaly operační zákrok při hospitalizaci v době 7. do 11. 11. 2020, znehybnění čelistí fixovaných pevnou drátěnou mezičelistní fixací s nutností konzumovat pouze tekutou či kašovitou stravu a dodržovat důslednou hygienu ústní dutiny a která se projevovala zvýšenou bolestivostí, v důsledku čehož byl poškozený omezen v obvyklém způsobu života po dobu delší než šest týdnů, čímž měl obviněný spáchat zločin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 20. 12. 2021, sp. zn. 4 T 99/2021, byl obviněný P. H. (dále také „obviněný“ nebo „dovolatel“) uznán vinným zločinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Za tento zločin a za přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1, 3 tr. zákoníku, kterým byl uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu v Semilech ze dne 16. 6. 2021, sp. zn. 4 T 57/2021, doručeným mu dne 29. 7. 2021, byl podle § 146 odst. 3 tr. zákoníku a § 43 odst. 2

tr. zákoníku odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání třiceti měsíců, jehož výkon byl podle § 84 a § 85 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř let, a nad obviněným byl stanoven dohled probačního úředníka. V rámci uloženého dohledu mu byla uložena povinnost dokládat pravidelně platby výživného pro jeho dceru E. H. a platby na náhradu škody způsobené výše uvedenou trestnou činností, případně dokládat konkrétní kroky, které učinil k tomu, aby výživné a náhradu škody platit mohl. Podle § 85 odst. 2 tr. zákoníku mu jako zvláštní podmínka pro osvědčení ve zkušební době byla stanovena povinnost řádně hradit běžné výživné a podle svých sil doplatit i dlužné výživné pro jeho dceru E. H., jakož i podle svých sil nahradit škodu, kterou způsobil výše uvedenou trestnou činností. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu z trestního příkazu Okresního soudu v Semilech ze dne 16. 6. 2021, sp. zn. 4 T 57/2021, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. V dalším bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody (§ 228 odst. 1, § 229 odst. 1, 2 tr. ř.) a o zproštění obžaloby spoluobviněného D. R.

2. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněný zločinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku dopustil (na rozdíl od popisu skutku uvedeného v obžalobě a v návaznosti na to užitého ve výroku tohoto rozsudku) tím, že

v XY dne 7. 11. 2020 kolem 17:00 hodiny před domem čp. XY, kde se nacházel J. N. a kam vozidlem přijeli obvinění P. H. a D. R., po předchozí krátké slovní rozepři mezi obviněným P. H. a J. N., při níž poškozený J. N. vůči obžalovanému P. H. vyhrožoval napadením tyčí, s ním se proti obžalovanému rozeběhl, obžalovaný P. H. udeřil poškozeného J. N. pěstí do obličeje, v důsledku čehož J. N. upadl na zem, a obžalovaný tak způsobil poškozenému otevřenou dvojitou zlomeninu dolní čelisti s první lomnou linií v oblasti těla dolní čelisti mezi první stoličkou a druhým třenovým zubem vlevo s malým posunem a druhou lomnou linií v oblasti kloubního výběžku dolní čelisti vpravo s posunem o celou šířku kosti a zlomeninu nosního výběžku horní čelisti bez posunu, které si vyžádaly operační zákrok při hospitalizaci v době od 7. do 11. 11. 2020, znehybnění čelistí fixovaných pevnou

drátěnou mezičelistní fixací s nutností konzumovat pouze tekutou či kašovitou stravu a dodržovat důslednou hygienu ústní dutiny a která se projevovala zvýšenou bolestivostí, čímž byl poškozený omezen v obvyklém způsobu života po dobu delší než šest týdnů.

3. Proti rozsudku Okresního soudu v Semilech ze dne 20. 12. 2021, sp. zn. 4 T 99/2021, podal obviněný v celém rozsahu odvolání, které bylo usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 3. 2022, sp. zn. 12 To 37/2022, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 3. 2022, sp. zn. 12 To 37/2022, podal obviněný prostřednictvím své obhájkyne v zákonné lhůtě dovolání z důvodů uvedených v § 265 odst. 1 písm. g), h) tr. ř. a namítl, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

5. Vytkl tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a zjištěným skutkovým stavem a porušení práva na spravedlivý proces. Podle jeho mínění bylo o jeho vině rozhodnuto na základě špatně vyhodnoceného jednání jeho osoby, zcela formalisticky, nikoli spravedlivě a nestranně. Vyjádřil nesouhlas s právním posouzením skutku. Podle jeho přesvědčení se jednalo o čin jinak trestný – o odvracení přímo hrozícího nebo trvajících útoku na zájem chráněný zákonem ve smyslu § 29 odst. 1 tr. zákoníku. Šlo o nutnou obranu reagující na hrozbu újmy na zdraví, která pramenila z předchozího nebezpečného jednání poškozeného J. N.

6. Soudy vyloučily aplikaci § 29 odst. 1 tr. zákoníku jednak s odkazem na dvoufázovost konání dovolatele ve vztahu k útoku poškozeného, jednak s odkazem na popis jednání učiněný dovolatelem. Dovolatel však interpretaci skutkového děje soudy nižších stupňů neakceptoval. Odmítl, že by jeho reakce na útok poškozeného měla dvě fáze (tedy ústup stranou před napadením tyčí ze strany poškozeného a teprve poté samostatně úder pěstí, který je mu kladen za vinu), mezi nimiž by byla patrná buď

časová prodleva, nebo rozmysl. Skutkový děj popisoval vždy konstantně, jeho výpověď zcela korespondovala s výpovědí D. R. a v řízení žádná dvoufázovost prokázána nebyla. Podle obviněného nemůže být sporu o tom, že útok ze strany poškozeného lze označit za útok trvajících, neboť se směrem k dovolateli rozeběhl s tyčí v ruce, tedy se zbraní, a s touto tyčí se vůči dovolateli rozmáchl v úmyslu jej udeřit. Takto trvajících útok na zdraví, či dokonce život dovolatele, pokračoval až do momentu, kdy byl ukončen konáním dovolatele. Vlastním ukročením nebyl a ani nemohl být útok poškozeného dokončen. Tento útok trval, neboť samotné ukročení nemělo na jednání poškozeného žádný vliv, kdy by například mohl spadnout na zem. Nic takového se nestalo, a útok tedy nelze označit za dokončený. Útok dovolatele byl prvotní reflex, aby se vyhnul ráně tyčí, kterou očekával, když se na něj takto ozbrojený poškozený rozeběhl a rozmáchl, kdy ihned, zcela bezprostředně poté následoval úder. Mezi fází první, tj. ukročením, a fází druhou, úderem, nechyběla časová či pohybová kontinuita. Útok a úder tvořil ve svém souhrnu jedinou obrannou reakci dovolatele. Ani z časového hlediska nelze vnímat obě části reakce odděleně, a to zejména vzhledem k rychlosti, za které se celý incident odehrával. Obě složky reakce následovaly bezprostředně po sobě. Podle názoru dovolatele nelze ani hovořit o excesu z nutné obrany, tedy o její zcela zjevné nepřiměřenosti.

7. V kontextu argumentace soudů stran závažnosti způsobeného zranění obviněný poukázal na rozhodnutí č. 25/1976 Sb. rozh. tr. (na něž navazuje např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 1347/2008). Je logické, že obrana musí být způsobilá odvrátit útok, a proto její intenzita musí být samozřejmě silnější než intenzita útoku, aby byla úspěšná. Okolnosti nutné obrany se navíc posuzují subjektivně tak, jak se jevíly napadenému, a jestli byly způsobilé v něm vyvolat pocit trvajících či přímo hrozících nebezpečí újmy. Přiměřenost obrany je nutné posuzovat z hlediska konkrétní situace, v níž se vůči útočníkovi napadený ocitl, přísně individuálně a komplexně ve všech rozhodných souvislostech. Dovolatel závěrem podrobil kritice „slovíčkaření“ nalézacího soudu, když závěr o vině byl založen mj. na vlastním popisu jednání obviněným (že poškozeného udeřil v afektu,

nikoli v obraně). I kdyby snad byla reakce dovolatele afektivní, nevylučovalo by to splnění podmínek nutné obrany (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 1347/2008).

8. Dovolatel proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 3. 2022, sp. zn. 12 To 37/2022, jakož i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 20. 12. 2021, sp. zn. 4 T 99/2021. Samostatným podáním udělil obviněný prostřednictvím svého obhájce souhlas s tím, aby o jeho dovolání bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání.

9. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) ve vyjádření k dovolání uvedl, že dovolací argumentaci považuje za důvodně uplatněnou. Podle něj soudy učiněná skutková zjištění vykazují znaky nutné obrany podle § 29 tr. zákoníku bez jakékoli pochybnosti. Podle rozhodných skutkových zjištění soudů poškozený po slovní rozepři hrozil obviněnému tyčí, načež jej tyčí také napadl, obviněný se útoku vyhnul a dal poškozenému pěstí do obličeje. Relevantní skutková zjištění vykazují znak trvajících útoku v podobě napadení tyčí a neobsahují žádné skutkové okolnosti svědčící tomu, že by snad byl útok ukončen. Současně implikují adekvátnost obranné reakce, protože rána pěstí není zcela zjevně nepřiměřená útoku tyčí, který představuje mnohem nebezpečnější způsob fyzického ataku než rána rukou sevřenou v pěst. Přitom obrana může být shledána zcela zjevně nepřiměřenou útoku ve smyslu § 29 odst. 2 tr. zákoníku jen tehdy, jestliže čin obránce zcela jasně, očividně a nepochybně neodpovídá všem rozhodným okolnostem charakterizujícím způsob útoku (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 5 Tdo 162/2007, publikované pod č. 20/2008 Sb. rozh. tr.). Rozhodná skutková zjištění soudů tak zakládají existenci obou klíčových podmínek nutné obrany ve smyslu § 29 tr. zákoníku – jak existenci stavu nutné obrany vyvolaného útokem, tak adekvátnost nutné obrany. Státní zástupce proto považoval přezkoumávaná rozhodnutí za nesprávná, resp. dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. za naplněný.

10. Nad rámec reagoval na argumenty soudů, jimiž byla námitka nutné obrany zpochybnována. Okresní soud fakticky stanovil požadavek subsidiarity nutné obrany („obžalovaný měl možnost místo útoku

opustit“). Jak nicméně vyplývá přímo z § 29 tr. zákoníku a jak konstatuje ustálená judikatura, subsidiarita není podmínkou nutné obrany. Okresní soud tedy v tomto ohledu pochybil, proti čemuž se výslovně vymezil už krajský soud. Základem nesprávného rozhodnutí o vině je pak především stanovisko soudů týkající se rozfázování počínání obviněného do dvou stadií (v prvním, při útoku tyčí, o nutnou obranu jít mohlo, ve druhém, následujícím po uhnutí útoku tyčí, již nikoliv, a obviněný úderem pěstí se již v této chvíli nebránil, nýbrž jednal „v afektu“, ve skutečnosti útok nikoli odvracel, ale oplácel, v době, kdy od poškozeného žádné nebezpečí nehrozilo). Podle státního zástupce soudy pochybily, pokud označily afekt za okolnost vylučující nutnou obranu. Nic takového ze zákona nevyplývá a obviněný v tomto směru přílehlavě poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 6 Tdo 1347/2008, publikované pod č. 13/2010 Sb. rozh. tr., ze kterého jednoznačně vyplývá, že zlostný afekt na straně obránce nijak nutnou obranu nepopírá.

11. Státní zástupce se ztotožnil i s poukazem obviněného na jeho subjektivní stav coby obránce. Otázku naplnění podmínek nutné obrany je třeba hodnotit s přihlédnutím k tomu, jak se celá situace jevila obránci (srov. rozhodnutí publikovaná pod č. 41/1980 nebo č. 18/1982 Sb. rozh. tr., rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věcech sp. zn. 1 To 4/83 či 5 Tdo 1283/2014). Soudy přitom nezjistily žádnou objektivní skutečnost, na základě které by se obviněný mohl důvodně domnívat, že útok ze strany poškozeného byl ukončen – poškozený se prostě napoprvé do obviněného netrefil, protože ten jeho úderu uhnul, a v přímé vazbě na úhybný manévr praštil poškozeného pěstí. Ani samy soudy nekonstatovaly žádnou relevantní prodlevu či jinou okolnost, kterou by mohl obviněný vnímat a na základě toho usoudit, že útok byl ukončen; přesto jeho jednání fakticky dělí do dvou relativně samostatných stadií. Nejvyšší soud přitom v této souvislosti konstatoval, že nelze-li stran skončení či neskončení útoku na zájem chráněný trestním zákonem učinit s ohledem na provedené důkazy jednoznačný závěr, je třeba vycházet z pravidla *in dubio pro reo* a dospět k závěru, že útok trval (rozhodnutí ve věci sp. zn. 3 Tdo 1500/2019 s odkazem na rozhodnutí publikované pod č. 36/1991 Sb. rozh. tr.).

12. I v řešeném případě tedy bylo nutno vycházet z předpokladu trvání útoku, a nikoliv uměle a bez základu v provedených důkazech konstatovat dvě relativně samostatné fáze počínání obviněného, a to tím spíše,

že existenci těchto dvou fází nic nenasmědčuje. Ostatně ani tzv. skutková věta či na ni navazující odůvodnění nepojednávají o objektivních okolnostech znamenajících ukončení útoku. Zde jde podle názoru státního zástupce o zjevný vnitřní rozpor ve skutkových zjištěních ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy o intenzivnější pochybení než nedodržení pravidla *in dubio pro reo*.

13. Státní zástupce poukázal i na omyl krajského soudu, který spojil konstatovaný „intenzivní“ exces z mezí nutné obrany s tím, že „obrana neproběhla současně s útokem, neboť pokračovala po skončení útoku“. Takový stav by totiž představoval exces „extenzivní“.

14. Státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové zrušil, aby zrušil i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l tr. ř. věc uvedenému soudu přikázal k novému projednání a rozhodnutí. Současně souhlasil, aby Nejvyšší soud učinil rozhodnutí za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání. Pro případ odlišného stanoviska Nejvyššího soudu rovněž souhlasil podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. s tím, aby i jiné rozhodnutí bylo učiněno v neveřejném zasedání.

III.

Přípustnost dovolání a obecná východiska

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání obviněného P. H. je podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. přípustné, že je obviněný podal včas (§ 265e odst. 1 tr. ř.) jako oprávněná osoba [§ 265d odst. 1 písm. c) tr. ř.] a že splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

16. Nejvyšší soud úvodem připomíná, že ve vztahu ke všem důvodům dovolání platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů. Obviněný uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

17. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Za právně relevantní dovolací argumentaci lze tedy považovat též takovou, která důvodně poukazuje na ty závažné procesní vady, které ve svých důsledcích zpravidla mají za následek porušení práva na spravedlivý proces a jsou podřaditelné pod alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

18. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Výchozí bod pro posuzování, zda je tento dovolací důvod naplněn, jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

IV.

Důvodnost dovolání

19. V projednávaném případě dovolací soud výše uvedená pochybení, na která pamatují uplatněné dovolací důvody, zaznamenal. Výtkám obviněného obsaženým v podaném mimořádném opravném prostředku nutno přisvědčit.

20. Lze souhlasit s dovolatelem i státním zástupcem, že soudy uměle a bez opory v provedených důkazech konstatovaly dvě relativně samostatné dílčí fáze jednání obviněného, na podkladě čehož vyloučily aplikaci ustanovení § 29 odst. 1 tr. zákoníku. Tím se dopustily pochybení podřaditelného

pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V tomto ohledu skutečně došlo k tomu, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu (tak jak byla prezentována v odůvodnění soudů nižších stupňů, nikoli však již dostatečně vyjádřena ve skutkové větě výroku rozsudku nalézacího soudu), jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů.

21. Soudy při ustanovování skutkového děje důvodně vycházely z výpovědi obviněného P. H. a původně spoluobviněného D. R. Oba jmenovaní přitom v řízení shodně a konstantně sdělovali, že poškozený J. N. na obviněného P. H. nečekaně zaútočil kovovou tyčí, přičemž obviněný se tomuto útoku vyhnul a obratem, bez jakékoli časové prodlevy či bez relevantní změny jednání útočícího poškozeného, tohoto ihned v obranném úmyslu udeřil pěstí do obličeje. Oba opakovaně sdělovali, že se vše odehrálo v rychlém časovém sledu, že obviněný bezprostředně reagoval na nečekaný výpad ze strany poškozeného, že se útoku poškozeného toliko bránil, jednal v sebeobraně, že pokud by poškozeného neudeřil pěstí do obličeje, a neukončil tak jeho počínání, když v návaznosti na tento úder poškozený upadl na zem a dále již ničeho nečinil, byl by pravděpodobně vystaven hrozbě ze strany poškozeného útočícího proti němu uvedenou kovovou tyčí. Z těchto výpovědí naopak rozhodně nevyplývá skutkový závěr soudů, podle něhož jsou dány dvě samostatné a oddělené fáze jednání obviněného – jedna ukončená úkrokem obviněného do strany, kterým se obviněný vyhnul výpadu tyčí ze strany poškozeného, druhá, která po tomto úkroku následovala, spočívající v úderu pěstí do obličeje poškozeného. Jak výše naznačeno, nic takového se z provedeného dokazování – z výpovědí obviněného a původně spoluobviněného D. R., z nichž soudy při ustanovování skutkového děje vycházely – nepodává. Nakonec ani nalézacím soudem ustálený popis skutkového děje onu rozfázovanost jednání obviněného neuvádí, pouze je (správně) konstatováno, že se poškozený na obviněného rozběhl s tyčí a obviněný jej (v reakci na to) udeřil pěstí do obličeje, v důsledku čehož poškozený upadl na zem a utrpěl specifikovaná poranění. Na základě provedených důkazů lze spolehlivě konstatovat, že útok poškozeného nebyl ukončen v okamžiku, kdy se obviněný výpadu vůči své osobě úspěšně vyhnul. Správně státní zástupce zhodnotil, že takový okamžik nikoli úspěšného prvotního úderu tyčí nelze považovat sám o sobě za ukončení útoku, který mohl okamžitě pokračovat, což mohl obviněný v pozici prvotně napadeného velmi

reálně předpokládat. K ukončení útoku poškozeného pak došlo teprve v okamžiku, kdy od obviněného utřil úder pěstí do obličeje, v důsledku čehož se sesunul na zem. Právě na podkladě takového skutkového závěru nutno právně posoudit jednání obviněného.

22. V kontextu dovolacích námitek směřujících proti právnímu posouzení skutku je namístě předeslat, že trestným činem je podle trestního zákoníku takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku). Zásadně tedy platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem. Nutná obrana jako okolnost vylučující protiprávnost činu je definována v ustanovení § 29 tr. zákoníku. Podle § 29 odst. 1 tr. zákoníku čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Podle § 29 odst. 2 tr. zákoníku nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

23. K tomu, aby bylo možné v konkrétním případě uvažovat o nutné obraně, a tedy i o vyloučení protiprávnosti činu osoby, jež odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, je třeba splnit dva základní předpoklady obsažené v ustanovení § 29 tr. zákoníku. Podle prvního z nich musí jít o útok na zájem chráněný trestním zákonem, který v době obranného jednání přímo hrozí nebo trvá. Zájmy chráněné trestním zákonem, což je vyjádření objektu trestného činu, jsou blíže rozvedeny v jednotlivých ustanoveních zvláštní části trestního zákoníku (např. zájem na ochraně života, zdraví, lidské důstojnosti apod.). Pokud jde o bezprostřední hrozbu nebo trvání útoku, buď je zde důvodný předpoklad útoku následujícího bezprostředně za hrozbou, anebo útok již započal a stále probíhá. Útok tedy ještě nesmí být ukončen ani krátkodobě přerušen, protože nutnou obranu lze použít proti útočnickovi jen do doby, pokud trvá útok na zájem chráněný trestním zákonem. O nutné obraně tudíž nelze uvažovat za situace, kdy útok ještě bezprostředně nehrozí ani nezačal, nebo pokud je útok již dokončen. Druhým předpokladem, který musí být současně splněn při závěru o existenci nutné obrany, je zákonný požadavek, aby obrana nebyla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že pojem „způsob útoku“ v sobě zahrnuje nejen způsob provedení útoku, nýbrž i osobu útočníka, jeho úmysl a vlastnosti, prostředky použité k tomuto útoku apod. (srov.

ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 399 a násl.). Posouzení, kdy je obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku, ovšem vždy závisí na okolnostech konkrétního případu.

24. Podstatou nutné obrany je odvrácení nebezpečí, které vzniká útokem směřujícím proti zájmu chráněnému trestním zákoníkem, a to činem, který by jinak byl trestným činem namířeným proti útočníkovi. Protože však obránce odvracející útok chrání tytéž zájmy, které chrání sám trestní zákon, nejedná proti účelu trestního zákoníku, ale naopak ve shodě s ním. Jde o střet zájmů na ochraně různých společenských vztahů, a to na jedné straně zájem, který byl napaden útokem (např. zdraví poškozeného obránce), a na druhé straně zájem či zájmy útočníka (např. zdraví nebo život útočníka), které jsou při nutné obraně obětovány, aby tak byl odvrácen útok (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 399).

25. Soudy obou stupňů se námitkou obviněného, že měly na jeho jednání nahlížet jako na nutnou obranu, v odůvodnění svých rozhodnutí zabývaly a vyloučily možnost posoudit jeho čin jako jednání v nutné obraně ve smyslu § 29 odst. 1 tr. zákoníku.

26. Soud prvního stupně konstatoval, že z popisu průběhu skutku oběma obviněnými vyplývá, že obviněný P. H. bezprostřední nebezpečí zásahu tyčí odvrátil prostě tím, že ukročil. Obviněný uvedl, že teprve po tomto úkroku se otočil a udeřil poškozeného pěstí. V této chvíli, kdy poškozený obviněného minul, tak již obviněný měl možnost místo útoku opustit, a odvrátit tak případný další útok poškozeného. Incident se udál na dvoře, kde obviněnému nic nebránilo v útěku, navíc tam s ním byl i původně spoluobviněný D. R., nad poškozeným měli početní převahu. Výpověď obviněného navíc nasvědčuje tomu, že obviněný se v té chvíli nebránil, neboť výslovně uvedl, že v afektu, tedy nikoli v obraně, poškozeného udeřil pěstí. Jednání obviněného tedy nebylo vyhodnoceno jako odvrácení hrozícího nebo trvajícího útoku a nebylo posouzeno jako nutná obrana ve smyslu § 29 tr. zákoníku.

27. Odvolací soud se s názorem soudu prvního stupně ztotožnil vyjma požadavku subsidiarity nutné obrany (že obviněný mohl z místa útoku

utéct), která podmínkou nutné obrany není. Proto nelze obranu proti přímo hrozícímu nebo trvajícím útokům považovat za nepřiměřenou jen proto, že napadený se útoku nevyhнул útekem, i když byl útek možný. Odvolací soud však souhlasil se závěrem, že obviněný svým jednáním neodvracel jemu hrozící nebo trvajícím útok, a proto jeho jednání popsané ve výroku rozsudku není nutnou obranou ve smyslu § 29 tr. zákoníku. Podle odvolacího soudu šlo o „vybočení z mezí nutné obrany v excesu intenzivním pro její zcela zjevnou nepřiměřenost z toho důvodu, že obrana neproběhla současně s útokem, neboť pokračovala po skončení útoku, a obviněný ve skutečnosti útok nikoli odvracel, ale oplácel, v době, kdy od poškozeného žádné nebezpečí nehrozilo, tudíž je za následek způsobený v této fázi trestně odpovědný“.

č. 38

28. Dovolací soud, jak výše naznačeno, úvahy soudů nižších stupňů nesdílí. Jak plyne ze skutkových zjištění, poškozený J. N. na obviněného P. H. po předchozí krátké rozepři, leč nečekaně, zaútočil kovovou tyčí, přičemž obviněný se tomuto útoku na poslední chvíli vyhnul úkrokem a obratem poškozeného udeřil pěstí do obličeje. Celý incident se odehrál v rychlém časovém sledu, obviněný bezprostředně reagoval na nečekaný výpad ze strany poškozeného, přičemž tento útok ukončil až tím, že poškozeného udeřil pěstí do obličeje, v důsledku čehož poškozený upadl na zem a byl eliminován. Z takto popsaného průběhu skutkového děje je zřejmé, že obviněný udeřil poškozeného pěstí do obličeje v reakci na jeho útok, při kterém se poškozený proti obviněnému rozeběhl s kovovou tyčí v ruce, s níž jej s ohledem na okolnosti, za kterých se incident odehrál (obviněný se spoluobviněným, kteří hledali psa, vstoupili na pozemek, na němž se poškozený nacházel, a dostali se s poškozeným do slovní rozepře, v návaznosti na což poškozený vyrazil proti obviněnému s předmětnou kovovou tyčí v ruce), evidentně hodlal atakovat. Ostatně nebýt onoho prvotního úhybného manévru, který obviněný učinil, záměr poškozeného by byl nepochybně realizován. Je tedy zřejmé, že v okamžiku, kdy obviněný poškozeného udeřil, fyzický útok poškozeného na tělesnou integritu a zdraví obviněného, tedy na zájem chráněný trestním zákonem, nadále trval. Obviněný jednorázovou reakcí v podobě úderu pěstí do obličeje odvrátil nebezpečí, které vzniklo útokem směřujícím proti zájmu chráněnému trestním zákonem.

29. V projednávané věci byl splněn nejen požadavek na hrozící či trvajících útok na zájem chráněný trestním zákonem, nýbrž rovněž požadavek, aby obrana nebyla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Jak vyplývá z ustanovení § 29 odst. 2 tr. zákoníku (viz slovní spojení „zcela zjevně“), o nutnou obranu nejde v případech, když nepoměr mezi intenzitou útoku a mírou reakce na něj (obranou) je naprosto výrazný. To však neznamená, že mezi útokem a obranou musí existovat proporcionalita, tj. nevyžaduje se, aby intenzitě použitého útoku odpovídala i míra intenzity obrany (srov. rozhodnutí pod č. II/1965, s. 28, Sb. rozh. tr.). Obrana by totiž měla být důraznější už jen z toho důvodu, aby došlo k překonání přímo hrozícího či trvajících útoku na zájem chráněný trestním zákonem. Posouzení, kdy je obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku, ovšem vždy závisí na okolnostech konkrétního případu. O zcela zjevně nepřiměřené obraně lze tak uvažovat především za situace, kdy obránce použije proti útočníkovi takové prostředky a tím způsobem, že to zcela jasně, očividně a nepochybně neodpovídá okolnostem charakterizujícím způsob útoku (srov. přiměřeně rozhodnutí pod č. 41/1980 Sb. rozh. tr.). Při posuzování přiměřenosti obrany musí být dále zjištěno i to, jaké fyzické konstituce byli útočník a obránce, jaký byl mezi nimi věkový rozdíl, zda jde o útočníka, který je znám svou agresivitou apod. (srov. rozhodnutí pod č. 49/1970 Sb. rozh. tr.). Obrana je zcela zjevně nepřiměřená útoku, pokud podle poznatků a úsudku bránící se osoby, k jejímuž psychickému stavu vyvolanému útokem je třeba rovněž přihlížet, není potřebná k odvrácení útoku, a kromě toho též tehdy, je-li obrana zcela neúměrná intenzitě a významu útoku. Aplikováno na posuzovanou trestní věc, obviněný, který poškozeného jakožto útočníka, který se proti němu za účelem jeho napadení rozeběhl s kovovou tyčí v ruce, udeřil pěstí do obličeje, užil v dané situaci zcela zjevně přiměřenou obranu proti útoku. Úder pěstí do obličeje útočníka ozbrojeného kovovou tyčí jistě nelze považovat za neúměrný a neadekvátní. Státní zástupce relevantně poznamenal, že útok tyčí představuje mnohem nebezpečnější způsob fyzického ataku než rána rukou sevřenou v pěst. V posuzované věci nebylo možno po obviněném spravedlivě požadovat, aby v uvedené vypjaté a konfliktní situaci, kdy se nacházel v defenzivě vyvolané útokem poškozeného, zvažoval, vyhodnocoval a volil obranné údery pro útočníka nejšetrnější. Aniž by Nejvyšší soud jakkoli bagatelizoval zdravotní následky způsobené poškozenému, rozhodně nelze uzavřít, že obrana obviněného v takové situaci byla „extrémně“ nepřiměřená útoku. V tomto ohledu lze poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn.

7 Tdo 272/2006, podle něhož riziko za výsledek konfliktu, který je konfliktem útočnicka a obránce, musí primárně nést útočník.

30. Argumentaci, podle níž je nutná obrana vyloučena s ohledem na afektivní jednání obviněného, nutno odmítnout. Dovolatel správně odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. 6 Tdo 1347/2008, uveřejněné pod č. 13/2010 Sb. rozh. tr., podle něhož skutečnost, že bránící se jednal v afektu vzteku, nevylučuje splnění podmínek nutné obrany. V konkrétním případě navíc okolnost, že obviněný jednal v afektu, podporuje závěr o jednání v nutné obraně. Obviněný reagoval na útok okamžitě, bezprostředně, intuitivně, tak, aby jej co nejrychleji ukončil, a odvrátil tak nebezpečí, jež mu hrozilo. Krom toho, že afekt nevylučuje jednání v nutné obraně, nutno souhlasit i s námitkou, že takový závěr neměl být činěn toliko s přihlédnutím k formulaci, kterou při výslechu u hlavního líčení použil sám obviněný. Laická formulace tohoto typu nemá vypovídající hodnotu stran právního závěru o splnění či nesplnění podmínek nutné obrany. Nadto dlužno upozornit, že oba obvinění se vyjadřovali stejnou měrou i tak, že obviněný P. H. pěstí udeřil v sebeobraně a jednoznačně v okamžité reakci na útok vedený proti němu kovovou tyčí.

31. Dovolací soud závěrem ve shodě se státním zástupcem upozorňuje, že odvolací soud se v souvislosti s výkladem excesu z mezí nutné obrany dopustil nepřesnosti, konstatoval-li, že „šlo o vybočení z mezí nutné obrany v excesu intenzivním pro její zcela zjevnou nepřiměřenost z toho důvodu, že obrana neproběhla současně s útokem, neboť pokračovala po skončení útoku, a obviněný ve skutečnosti útok nikoli odvracel, ale oplácel, v době, kdy od poškozeného žádné nebezpečí nehrozilo“. Nejvyšší soud připomíná, že exces se v praxi může projevit buď jako zcela zjevná nepřiměřenost obranného zákroku vůči způsobu útoku (tzv. exces intenzivní), anebo tak, že obrana nebyla provedena v době, kdy útok přímo hrozil nebo trval (tzv. exces extenzivní). Stav popisovaný odvolacím soudem by tak skutečně byl excesem extenzivním.

V.

Způsob rozhodnutí

32. Nejvyšší soud shledal v rozhodnutích soudů nižších stupňů pochybení jednak v rozhodných skutkových zjištěních, jednak v rozhodných právních

úvahách aplikovaných na zjištěný skutkový děj. V projednávané věci došlo k pochybení v právní úvaze o absenci znaků nutné obrany podle § 29 odst. 1 tr. zákoníku a v návaznosti na to k nesprávnému právnímu posouzení skutku jako zločinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jímž byl obviněný P. H. uznán vinným. Byly tím naplněny dovolatelem uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. Po zjištění, že dovolání obviněného je v tomto směru opodstatněné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 3. 2022, sp. zn. 12 To 37/2022, jakož i rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 20. 12. 2021, sp. zn. 4 T 99/2021, v části týkající se uvedeného obviněného, přičemž podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

33. Jak bylo výše uvedeno, skutkový stav věci byl soudy nižších stupňů ustálen v popisu skutku, na němž nebylo důvodu cokoli měnit, pouze došlo k nesprávné interpretaci průběhu jednání obviněného v návaznosti na právní úvahy o jednání v mezích nutné obrany podle § 29 odst. 1 tr. zákoníku. Dovolací soud tak mohl ve věci meritorně rozhodnout na základě skutkového stavu zjištěného v napadeném rozhodnutí. Jednání obviněného pak znaky nutné obrany vykazuje, čímž je dána okolnost vylučující protiprávnost činu. Proto takové jednání nemůže být posouzeno jako trestný čin a je nutno obviněného v souladu s § 226 písm. b) tr. ř. zprostit obžaloby. Podle § 265m odst. 1 tr. ř. tedy takto sám rozhodl dovolací soud. K trestnímu řízení se řádně a včas připojili s nárokem na náhradu škody ve výši 107 724,70 Kč poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky a s nárokem na náhradu nemajetkové újmy (za bolestné) ve výši 50 000 Kč poškozený J. N. Byl-li obviněný obžaloby zproštěn, museli být oba poškození shodně podle § 229 odst. 3 tr. ř. s jejich nároky odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

č. 39

Chemická látka klonazepam obsažená např. v léku Rivotril je psychotropní látkou podle Úmluvy o psychotropních látkách. Opatření takového léku jinému, je-li tím sledován jiný než léčebný účel, lze považovat za neoprávněné a je možné jím naplnit znaky trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku.

č. 39 Vězeň, kterému dříve na svobodě lékař předepsal užívání uvedeného léku, avšak vězeňský lékař jeho užívání neschválil, se může dopustit návodu k trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 24 odst. 1 písm. b), § 283 odst. 1 tr. zákoníku, pokud jinou osobu přesvědčí, aby mu opatřila takový lék za jiným než léčebným účelem a pokoutně jej dopravila do věznice.

Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, Omamné a psychotropní látky, Návod

§ 283 odst. 1 tr. zákoníku, § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2022, sp. zn. 11 Tdo 931/2022, ECLI:CZ:NS:2022:11.TDO.931.2022.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného R. K. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 2. 2022, sp. zn. 5 To 441/2021, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 15 T 39/2020.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 12. 10. 2021, č. j. 15 T 39/2020-376, byl obviněný R. K. (dále též „obviněný“ nebo „dovolatel“) uznán vinným ze spáchání přečinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ve formě návodu podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku za užití § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Za to byl podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl současně uložen trest propadnutí věci, a to 34,28 g rozpadlých tablet léčiva Rivotril a krabičky s krémem v obalu „orgatech“ č. 00567624, uložených u Policie ČR ve skladu OMTZ Frýdek-Místek.

2. Týmž rozhodnutím Okresního soudu v Ostravě byla uznána vinnou rovněž spoluobviněná I. R., rozená K., a to přečinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku. Za jeho spáchání byla podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání patnácti měsíců.

3. Výše uvedený rozsudek Okresního soudu v Ostravě právní moci nenabyl, neboť proti tomuto rozhodnutí podal obviněný R. K. odvolání, kterým napadl výrok o vině i trestu. O tomto řádném opravném prostředku následně rozhodl Krajský soud v Ostravě svým rozsudkem ze dne 16. 2. 2022, č. j. 5 To 441/2021-434, a to tak, že

- podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil v napadeném rozsudku okresního soudu ve vztahu k osobě obviněného R. K. výrok o trestu odnětí svobody a

- nově s přihlédnutím k § 259 odst. 3 tr. ř. odsoudil jmenovaného obviněného podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou,

- zatímco v ostatních výrocích zůstal napadený rozsudek Okresního soudu v Ostravě nezměněn.

4. Podle skutkových zjištění Okresního soudu v Ostravě se oba obvinění shora uvedené trestné činnosti dopustili tím, že:

v blíže neurčené době na počátku roku 2019 obviněný R. K., vědom si protiprávnosti svého jednání, s cílem neoprávněně získat léčivo Rivotril obsahující účinnou látku klonazepam, přemluvil po předchozí písemné žádosti zaslané dopisem z Vazební věznice XY, jakož i na základě ústní žádosti učiněné v průběhu návštěvy ve Vazební věznici XY, svou družku obviněnou I. R. k tomu, aby mu do Vazební věznice XY zaslala poštovní zásilku obsahující tablety léčiva Rivotril, adresovanou podle žádosti obviněného R. K. jeho spoluvězni z cely M. B., čemuž obviněná I. R. vyhověla, přestože si byla vědoma skutečnosti, že její druh vykonává vazbu a je tedy povinen dodržovat povinnosti a zákazy uvedené v zákoně č. 293/1993 Sb. , o výkonu vazby, zejména pak zákaz vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, uvedený v § 21 odst. 2 citovaného zákona,

kdy dne 23. 3. 2019 podala u držitele poštovní licence České pošty, s. p., na podací poště Pošta K. 1, k přepravě balík č. XY adresovaný M. B. do Vazební věznice XY, načež dne 26. 3. 2019 v době kolem 10:50 hodiny byl tento balík jako příchozí pošta kontrolován příslušníky Vězeňské služby a byla v něm kromě jiného nalezena krabička hydratačního krému zn. Nivea soft, uvnitř které byl pro obviněného R. K. pod krémem ukryt mikrotenový sáček s blíže neurčeným počtem rozpadlých bílých tablet léčiva Rivotril 2 mg s dělicím křížem o celkové hmotnosti 34,36 g, jež podle odborného vyjádření obsahovaly účinnou látku chemicky definovanou jako klonazepam,

přičemž výdej léčiva Rivotril 2 mg je vázán na lékařský předpis a klonazepam je uveden v příloze č. 7 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, jako psychotropní látka zařazená do Seznamu IV podle Úmluvy o psychotropních látkách, čímž porušili zákaz vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické

nápoje a jiné návykové látky, uvedený v § 21 odst. 2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

5. Obviněný R. K. napadl rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 2. 2022, č. j. 5 To 441/2021-434, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 12. 10. 2021, č. j. 15 T 39/2020-376, dovoláním, podaným prostřednictvím svého obhájce, které zaměřil proti výrokům o vině i trestu. V rámci odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku odkázal na existenci dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ve znění do 31. 12. 2021), neboť podle jeho názoru rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

6. Úvodem svého písemného podání dovolatel předeslal, že projednávaný skutek tak, jak je formulován v tzv. skutkové větě, nevykazuje znaky přečinu uvedeného v § 283 odst. 1 tr. zákoníku, protože ani nemohlo dojít k tomu, aby spoluobviněnou k takovému přečinu navedl. Podle legální definice se pachatel dopustí předmětného přečinu, když je bez důvodných pochybností prokázáno, že neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed. Zákonný znak „neoprávněnosti“ tedy spočívá ve výrobě či jiném nakládání s omamnou či psychotropní látkou. Podle tvrzení dovolatele však tento znak nemůže být naplněn porušením zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, resp. se nemůže vztahovat na porušení jeho ustanovení § 21 odst. 2, v rámci kterého je ve výkonu vazby či trestu odnětí svobody zakázáno vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky. Podle přesvědčení dovolatele tedy jednání popsané v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku nemělo být posuzováno jako přečin podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku, nýbrž toliko jako kárný, kázeňský či přestupkový delikt ve smyslu zákona o výkonu vazby.

7. Dále dovolatel akcentuje, že lék Rivotril (který obsahuje účinnou látku klonazepam) nebyl jím (ani jeho družkou, obviněnou I. R.) získán

neoprávněně, neboť z provedení dokazování vyplynulo, že předmětný lék mu byl řádně předepsán lékařem, tudíž byl oprávněným uživatelem tohoto léčiva. Vadné hmotněprávní posouzení skutku tedy spočívá i v tom, že prokázáním jednáním obviněného spočívajícím v dopravení řádně předepsaného léku do věznice, a to pouze pro jeho vlastní potřebu, nemohou být řádně naplněny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu uvedeného v § 283 odst. 1 tr. zákoníku. Lze toliko připustit, že mohla být naplněna skutková podstata některého z přestupků či provinění ve smyslu zákona č. 293/1993 Sb., za což mohl být obviněnému uložen kázeňský trest.

8. Námitku faktického omylu v rozlišování trestní a mimotrestní odpovědnosti neboli záměny trestněprávní odpovědnosti podle trestního zákoníku na straně jedné a kázeňské (resp. přestupkové) odpovědnosti podle zákona o výkonu vazby na straně druhé obviněný věcně namítal již během hlavního líčení dne 12. 10. 2021. V tomto smyslu (mimo jiné) uvedl, že cílem ustanovení § 283 tr. zákoníku je zabránit „šíření toxikomanie“. V daném případě se však o takovou situaci nejedná, neboť obviněnému byl lék s obsahem klonazepamu předepsán lékařem a skutečnost, že užívání tohoto léčiva nebylo uznáno lékařem ve výkonu vazby, neznamená, že by mu tento lék byl dodán neoprávněně.

9. Vzhledem k tomu, že projednávaný skutek nenaplnuje zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku, neboť nebyl naplněn zákonný znak „neoprávněnosti“ posuzovaného jednání, dovolatel závěrem svého podání navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 2. 2022, č. j. 5 To 441/2021434, v celém rozsahu zrušil a následně tomuto soudu přikázal, aby jeho řádný opravný prostředek proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 12. 10. 2021, č. j. 15 T 39/2020-376, znovu projednal a ve věci rozhodl.

10. K podanému dovolání se ve svém písemném stanovisku ze dne 20. 9. 2022, č. j. 1 NZO 667/2022-11, vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“), která úvodem předdeslala, že námitky vtělené do jeho mimořádného opravného prostředku obviněný uplatňuje v rámci své obhajoby prakticky od samého počátku trestního řízení a začlenil je rovněž do svého odvolání, protože se jimi zabývaly oba soudy nižších stupňů. Tvrzení obviněného, že by

v projednávané věci měl existovat tzv. extrémní nesoulad mezi výsledky dokazování, z něj definovaným skutkovým stavem a jeho právním posouzením však státní zástupkyně odmítla. Veškeré vznesené námitky obviněného totiž kvalitativně nepřekročily meze prosté polemiky s názorem soudů nižších stupňů na to, jakým způsobem je třeba jednotlivé důkazy posoudit v rámci zjištěného skutkového stavu a jaký význam jim připsat z hlediska celkového popisu skutkového děje.

11. Z provedených důkazů je zcela zjevné, že obviněný si byl dobře vědom toho, že nemůže ve výkonu vazby užívat léčivo Rivotril, ostatně proto si nechal svojí družkou doručit balík obsahující předmětný lék nikoli na své jméno, ale na jméno spoluvězně M. B. Právě ve skutečnosti, že navedl jinou osobu, aby pro něj lék s obsahem psychotropní látky touto formou opatřila, státní zástupkyně spatřuje naplnění znaků skutkové podstaty návodů k přečinu podle § 24 odst. 1 písm. b) k § 283 odst. 1 tr. zákoníku. Dále z lékařské dokumentace, zpráv vězeňské služby a výpovědi svědka M. K. – lékaře zdravotnického střediska Věznice XY vyplynulo, že obviněný byl v průběhu vazby medikován náhradními léčivy a nebylo proto důvodu předepisovat mu silně návykový lék Rivotril, který z tohoto důvodu nesmí být indikován v rámci výkonu vazby či trestu.

12. Aplikovaná právní kvalifikace projednávaného jednání je tedy z výše uvedených důvodů zcela přílehavá, deklarovaný důvod dovolání naplněn nebyl, a proto ani meritorní rozhodnutí v této věci není zatíženo vadou, kterou by bylo nutné napravovat cestou dovolání. Vzhledem k tomu státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl pro jeho zjevnou neopodstatněnost. Zároveň vyjádřila souhlas s tím, aby Nejvyšší soud o tomto dovolání rozhodl podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání, nicméně pro případ, že by shledal podmínky pro jiné než navrhované rozhodnutí, vyjádřila tímto ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. výslovný souhlas s rozhodnutím věci i jiným než navrženým způsobem.

13. Vyjádření státní zástupkyně k dovolání podanému obviněným bylo následně Nejvyšším soudem zasláno obhájci obviněného k jeho případné replice, která však do okamžiku zahájení neveřejného zasedání o podaném dovolání nebyla tomuto soudu nikterak předložena.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zjišťoval, zda je dovolání přípustné a zda vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu, tedy zda bylo podáno v souladu s § 265a odst. 1, 2 tr. ř., zda bylo podáno v zákonné dvouměsíční lhůtě a na příslušném místě v souladu s § 265e odst. 1, 3 tr. ř., jakož i oprávněnou osobou ve smyslu § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. Dále Nejvyšší soud zkoumal, zda dovolání splňuje obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 265f tr. ř.

15. Po jeho prostudování Nejvyšší soud shledal, že obviněný všechna výše uvedená ustanovení trestního řádu respektoval, pročez předmětné dovolání vyhodnotil jako přípustné a vyhovující všem relevantním ustanovením trestního řádu, to znamená, že nebyly shledány žádné skutečnosti bránící jeho věcnému projednání.

IV.

Důvodnost dovolání

16. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů výslovně uvedených v § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda lze obviněným uplatněný dovolací důvod považovat za některý z důvodů taxativně uvedených v citovaném ustanovení zákona, jehož existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem.

17. V souvislosti s obviněným uplatněnými námitkami Nejvyšší soud připomíná, že dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [ve znění účinném do 31. 12. 2021, nyní – tj. s účinností od 1. 1. 2022 – § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.] je dán tehdy, jestliže dovoláním napadená rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V jeho mezích lze namítat, že skutek tak, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Skutečnosti, které lze podřadit pod uvedený dovolací důvod, jsou již zcela jednoznačně uvedeny v konstantní judikatuře Nejvyššího soudu (např. usnesení Nejvyššího soudu

ze dne 14. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 661/2017, ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 5 Tdo 104/2017, ze dne 9. 11. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1258/2016) a Ústavního soudu (např. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

18. S ohledem na obviněným uplatněný důvod dovolání je třeba připomenout, že dovolací soud na základě tohoto dovolacího důvodu zásadně nepřezkoumává a nehodnotí správnost a úplnost zjištěného skutkového stavu, ani neprověřuje úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03). Proto je třeba situace, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021), odlišovat od případů, kdy je napadené rozhodnutí založeno na nesprávných skutkových zjištěních. Jak bylo deklarováno mimo jiné i v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 3. 2019, sp. zn. 11 Tdo 74/2019, dovolací soud je vždy povinen vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního stíhání a jak je i vyjádřen zejména ve výrokové části odsuzujícího rozsudku, přičemž jeho povinností je zjistit, zda nižšími soudy provedené právní posouzení skutku je s ohledem na zjištěný skutkový stav v souladu se způsobem jednání, který je vyjádřen v příslušné skutkové podstatě trestného činu.

19. V případě dovolání opírajícího se o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 [nyní dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022] zákon vyžaduje, aby podstatu výhrad a obsah jím uplatněných dovolacích námitek tvořilo tvrzení, že nižšími soudy zjištěný skutkový stav věci, jenž je popsán v jejich rozhodnutí, není takovým trestným činem, za který jej soudy pokládaly, neboť jimi učiněná skutková zjištění nevyjadřují naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu, jenž byl dovolateli přisouzen. S poukazem na tento dovolací důvod tak obviněný namítá, že dotčený skutek buď vykazuje znaky jiného trestného činu, anebo není vůbec žádným trestným činem. K této problematice srov. též usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 15 Tdo 574/2006, jakož i rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 36/2004 Sb. rozh. tr.

20. Ze spisového materiálu vyplynulo, že osobě obviněného R. K. lhůta k podání dovolání v nyní posuzované věci uplynula po datu 1. 1. 2022, tj. po účinnosti novely trestního řádu provedené zákonem č. 220/2021 Sb., v rámci níž je s účinností od 1. 1. 2022 dovolací důvod původně uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 – v nezměněné dikci – vymezen v písmenu h) téhož ustanovení [neboť citovanou novelou byl do ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. pod písmenem g) vložen nový dovolací důvod spočívající v tom, že „rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy“]. Dovolatel však ve svém podání odkázal na dovolací důvod ve znění platném před účinností této novely provedené zákonem č. 220/2021 Sb. Z právě uvedeného je tedy zjevné, že se obviněný a jeho obhajoba dopustili formálního pochybení stran řádného označení dovolacího důvodu podle v té době účinného znění trestního řádu. Jelikož však námitky dovolatele po obsahové stránce odpovídají platnému dovolacímu důvodu uvedenému nyní v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, Nejvyšší soud předmětné písemné podání obviněného řádně projednal, byť s poukazem na toto formální pochybení.

21. Nadto Nejvyšší soud i při respektování shora uvedeného interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou základních práv a svobod. Je proto povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva obviněného, včetně jeho práva na spravedlivý proces (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

V.

K meritu věci

22. Nejvyšší soud v duchu výše citované judikatury Nejvyššího i Ústavního soudu zkoumal, zda dovolání obviněného R. K. splňuje kritéria jím uplatněného dovolacího důvodu, načež po prostudování připojeného spisového materiálu dospěl k závěru, že obviněným vznesené dovolací

námítky jsou sice formálně podřaditelné pod uplatněný dovolací důvod, tedy podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [ve znění účinném do 31. 12. 2021, nyní – tj. s účinností od 1. 1. 2022 – § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.], nicméně Nejvyšší soud je z níže rozvedených důvodů odmítl jako zjevně neopodstatněné.

23. Nejvyšší soud v první řadě ověřil, že Okresní soud v Ostravě odvodil své skutkové závěry z výsledků provedeného dokazování, v rámci kterého dominují nejen výpovědi obviněného R. K. a I. R. (která u hlavního líčení učinila prohlášení o vině, jež okresní soud přijal, neboť bylo učiněno v souladu se všemi důkazy, které byly ve věci provedeny), ale také výpověď lékaře zdravotnického střediska Věznice XY – svědka M. K. a písemné vyjádření lékaře Vězeňské služby ČR R. K., jenž dosvědčil, že lék Rivotril patří do skupiny benzodiazepinů, které nemohou být předepisovány osobám ve výkonu vazby či trestu odnětí svobody. Podstatnou se jeví též propouštěcí zpráva obviněného z interního oddělení Sdružení zdravotnických zařízení K., příspěvková organizace, ze dne 8. 9. 2020, ze které nikterak nevyplývá, že by obviněný byl průběžně medikován léčivem Rivotril. V rámci prověřovaných skutkových zjištění jsou podstatné rovněž služební záznamy Vězeňské služby – Vazební věznice XY (včetně pořízené fotodokumentace), ze kterých vyplynulo, že při kontrole balíku byl v hydratačním krému zn. Nivea nalezen rozdrcený prášek. Z odborného vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví chemie je přitom zjevné, že předmětný sáček obsahoval celkem 34,36 g prášku z rozdrcených tablet s obsahem klonazepamu, přičemž tato účinná látka je uvedena v Příloze č. 7 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, jako psychotropní látka zařazená do Seznamu IV podle Úmluvy o psychotropních látkách.

24. Všechny tyto důkazy Okresní soud v Ostravě vyhodnotil v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř., tedy podle svého vnitřního přesvědčení založeném na posouzení všech okolností případu jednotlivě i ve vzájemných souvislostech. Následně okresní soud svým skutkovým závěrům přiřadil i příslušnou hmotněprávní kvalifikaci, neboť všechny zákonné znaky návodu ke spáchání skutkové podstaty přečinu podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku byly jednáním ze strany obviněného bez důvodných pochybností naplněny, a to jak po objektivní, tak i po subjektivní stránce. S výroky o vině soudu prvního stupně se následně bez výhrad ztotožnil i Krajský soud v Ostravě

jako soud odvolací, který však konstatoval, že uložený nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců je trestem nepřiměřeně přísným, protože obviněnému nově uložil trest na samé spodní hranici příslušné zákonné trestní sazby, tedy v trvání dvanácti měsíců (pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou). Odůvodnění obou přezkoumávaných rozhodnutí nižších soudů současně splňují požadavky kladené na ně ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř., resp. § 134 odst. 2 tr. ř., a jako taková jsou plně přezkoumatelná.

25. Není pochybením, pokud oba soudy z výše uvedených skutkových zjištění dovodily vinu obviněného, neboť provedené důkazy spolu navzájem korespondují, včetně závěrů odborného vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví chemie. Vyjma toho oba soudy nižších stupňů dostatečně objasnily, proč předmětné důkazy považovaly za spolehlivé a plně dostačující k prokázání viny obviněného. Pakliže je obsah soudy zmíněných důkazů porovnán s učiněnými skutkovými zjištěními, je zřejmé, že předmětná skutková zjištění z provedených důkazů zcela nepochybně vyplynula, přičemž mezi nimi neexistuje žádný, natož zjevný rozpor v dovolatelem naznačeném smyslu. Současně se oba soudy nižších instancí v rámci odůvodnění svých rozhodnutí řádně vypořádaly s obhajobou, resp. s námitkami obviněného.

26. I přes tyto skutečnosti obviněný R. K. podal proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Ostravě mimořádný opravný prostředek, ve kterém namítl, že skutek, jak byl formulován v tzv. skutkové větě rozsudku okresního soudu, nevykazuje znaky přečinu uvedeného v § 283 odst. 1 tr. zákoníku (protože tak sám nemohl spáchat ani návod k takovému přečinu podle § 24 odst. 1 písm. b) k § 283 odst. 1 tr. zákoníku). Jako hlavní důvod dovolatel uvedl, že zákonný znak „neoprávněnosti“ jeho jednání nebyl v daném případě naplněn, neboť:

- předmětem jeho jednání nebyla „klasická“ omamná látka (jako je např. marihuana či pervitin), nýbrž léčivo Rivotril, které mu řádně předepsala praktická lékařka, přičemž

- jeho jednání se vztahuje toliko k porušení § 21 odst. 2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, a nikoli § 283 odst. 1 tr. zákoníku.

S ohledem na tyto námitky Nejvyšší soud danou věc znovu přezkoumal, nicméně v rámci svého přezkumu neshledal, že by postupem soudů nižších stupňů došlo k pochybením (navíc natolik zásadním), která by vedla k porušení dovolatelova ústavně garantovaného práva na spravedlivý proces.

27. Podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku je účastníkem na dokonaném trestném činu tzv. návodce, tedy ten, kdo v jiném vzbudil rozhodnutí spáchat trestný čin.

28. Podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku bude potrestán ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku (přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed). Omamné a psychotropní látky jsou takové, u kterých vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn nebezpečných pro společnost nebo pro toho, kdo je opakovaně bez odborného dohledu užívá. Tyto látky jsou uvedeny v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, přičemž v přílohách č. 1 až 3 se nachází seznam omamných látek zařazených do Seznamu I, II a IV podle Jednotné úmluvy o omamných látkách, naopak v přílohách č. 4 až 7 je obsažen seznam psychotropních látek podle Úmluvy o psychotropních látkách (dále jen „Úmluva“), zatímco příloha č. 8 vymezuje seznam přípravků zařazených do Seznamu III podle Jednotné úmluvy o omamných látkách. Chemická látka klonazepam je přitom podle Úmluvy výslovně uvedena jako psychotropní látka, která je zařazena do přílohy č. 7 jako (nečíslovaná) třiatřicátá položka.

29. Omamné a psychotropní látky, též označované jako psychoaktivní drogy, jsou návykové látky působící primárně na centrální nervovou soustavu. Užitím těchto látek dochází ke změně mozkových funkcí, doprovázenými zvraty ve vnímání reality a celkové nálady. V případech dlouhodobého užívání takových látek postupně dochází k tzv. degradaci osobnosti způsobené komplexní změnou chování. Mezi nejčastější skupiny omamných a psychotropních látek, které jsou ve věznicích na území České republiky zneužívány, patří zejména:

- kanabinoidy [přírodní látky vyskytující se v rostlinách konopí (cannabis), z nichž nejvýznamnější je látka tetrahydrokanabinol – neboli THC; ve vězeňském prostředí jsou zneužívány především marihuana a hašiš],
- halucinogeny (přírodní či syntetické látky mající primárně halucinogenní účinky, které způsobují široké ovlivnění psychiky; po užití těchto látek se dostávají silné halucinace doprovázené změnami kognice a nálad; ve věznicích jsou zneužívány zejména sušené lysohlávky a LSD),
- stimulancia (látky zvyšující duševní a tělesný výkon; hlavními zneužívanými látkami ve věznicích jsou metamfetamin, kokain a MDMA),
- opioidy a opiáty (tlumivé látky s výrazně euforickým efektem – nejvýznamnějšími přírodními zástupci jsou alkaloidy, morfium a kodein, k nejrozšířenějším syntetickým zástupcům patří heroin, metadon, buprenorfin a braun),
- popř. také solvencia (inhalanty neboli těkavé látky, které mají narkotický účinek, mezi které patří zejména toluen, trichlorethylen, aceton, éter, chloroform).

30. Vyjma výše uvedených skupin omamných a psychotropních látek jsou ve vězeňských zařízeních zneužívány rovněž léčivé preparáty s obsahem chemických látek, které mohou dlouhodobým užíváním vyvolávat látkovou závislost. Patří mezi ně především anxiolytika – látky způsobující euforii, snižující strach a napětí (zahrnující anestetika, hypnotika, sedativa, antiepileptika, antiparkinsonika, analgetika, psychostimulancia, anxiolytika). V medicíně nejpoužívanějšími psychofarmaky jsou benzodiazepiny – látky odstraňující patologický strach a úzkost. Tyto látky mají souběžně účinky sedativní (uklidňující), hypnotické, protikřečové a antiepileptické. Uživatelé omamných látek jsou hojně zneužívány, jelikož svými účinky se značně podobají opioidům.

31. Mezi často zneužívané léky v rámci vězeňské populace patří především Rivotril, Halcinon, Diazepam, Apaurin, Valium, Oxazepam, Lexaurin, Neurol,

Xanax, Rohypnol, Nitrazepam, a ze skupiny opioidů silné léky proti bolesti, především Tramal a Fentanyl a také opioidní analgetikum Codein. Vzhledem k vysoké návykovosti těchto látek mohou být tato léčiva předepisována a užívána pouze pod přímým dohledem specializovaných lékařů. (srov. kolektiv autorů sdružení SANANIM. Drogy: otázky a odpovědi. Praha: Portál, 2007; KALINA K. Klinická adiktologie. Praha: Grada Publishing, 2015; KALINA, K. Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003).

32. Přestože předmětem jednání obviněného R. K. a jeho spoluobviněné družky I. R. skutečně nebyla žádná, slovy dovolatele klasická (tedy mezi uživateli často zneužívaná) omamná látka jako např. marihuana či pervitin, nýbrž léčivo předepsané lékařem, nehraje tato skutečnost žádnou roli v posouzení viny obou obviněných, neboť klonazepam (clonazepamum) je psychotropní látkou, se kterou je zakázáno jakkoli manipulovat osobám, které nedisponují příslušným legálním oprávněním k nakládání s takovými látkami. Jelikož hlavní účinnou látkou léčiva Rivotril je právě tato psychotropní látka (mimo dalších toliko přídavných látek jako jsou monohydrát laktózy, magnesium-stearát, oxid železitý, kukuřičný a bramborový škrob), nesmí ani s tímto léčivem laická veřejnost jakkoli nakládat, resp. tyto látky užívat v rozporu s jejich léčebným účinkem.

33. Námitku dovolatele, ve které brojí proti tomu, že léčivo Rivotril obsahující psychotropní látku klonazepam, mu bylo řádně předepsáno jeho ošetřující lékařkou A. A., Nejvyšší soud odmítá, neboť tato skutečnost není předmětem tohoto trestního řízení. Obviněnému není kladeno za vinu, že by on či spoluobviněná I. R. získali předmětné léčivo nelegální cestou (např. z rukou neoprávněného distributora na černém trhu). Předmětem trestního řízení v nyní posuzované věci je naopak skutečnost, že obviněný se rozhodl nezákonně si obstarat léčivo s obsahem psychotropní látky, a to prostřednictvím své družky, kterou přesvědčil k tomu, aby mu do vazební věznice, kde se aktuálně nacházel, konspirativním způsobem zaslala poštovní zásilku obsahující předmětné léčivo skryté v dóze s hydratačním krémem, jež byla záměrně a zcela účelově adresována jeho spoluvězni M. B.

34. V této souvislosti dovolací soud na základě předloženého spisového materiálu konstatuje, že okresní soud velmi pečlivě zvažoval všechna

skutková zjištění, která vyplynula z jím provedených důkazů, a to rovněž s přihlédnutím k tvrzením obviněného, že vězeňští lékaři mu ve vazební věznici údajně odmítli léčivo Rivotril předepsat, ačkoli pro něho mělo být nezbytným z důvodu léčení řady jeho onemocnění. Tím obviněný v podstatě naznačil, že tato situace jej prakticky „donutila“ k projednávané trestné činnosti.

35. Tato obhajoba však byla bez důvodných pochybností vyvrácena, a to zejména výsledkem svědka M. K. ve spojení s lékařskými záznamy ve zdravotnické dokumentaci obviněného a dalšími listinnými důkazy týkajícími se vzetí osoby obviněného do vazby, v nichž absentuje jakákoli zmínka o tom, že by obviněný kontinuálně užíval nebo se domáhal předepsání takového léčiva. Naopak z přiložené zdravotnické dokumentace, ze zpráv vězeňské služby a výpovědi svědka M. K. je zcela zřejmé, že obviněný K. byl medikován jinými náhradními léčivy, protože nebylo důvodné mu lék Rivotril předepisovat.

36. V této souvislosti nelze přehlédnout zcela souladné písemné stanovisko lékaře Vězeňské služby ČR – Věznice XY R. K., který rovněž potvrdil, že léčivo Rivotril nebylo obviněnému K. před jeho nástupem do výkonu vazby vůbec předepsáno a z jeho strany ani nebyl vznesen požadavek na předepsání tohoto či jiného léčiva patřícího do skupiny benzodiazepinů. V rámci diagnózy obviněného (epilepsie) mu byla nasazena terapie léky Lamotrigin/ Lamotrix. Vyjma toho z lékařských zpráv, které do předmětného spisu založil sám obviněný (stran své neúčasti u hlavních líčení), rovněž vyplynulo, že ani po jeho propuštění z výkonu trestu mu léčivo Rivotril nebylo předepsáno, neboť užíval jiné medikamenty. Jestliže obviněný užíval tento lék až v době konání hlavního líčení, je nutné zdůraznit, že šlo o dobu vzdálenou přibližně dva roky od spáchání projednávaného skutku (k předepsání tohoto léčiva došlo v roce 2021, avšak ke spáchání trestného jednání došlo na počátku roku 2019).

37. K osobě tehdejšího ošetřujícího lékaře Věznice XY R. K. je nutné dodat, že obviněný K. podal proti jeho postupu stížnost, o které rozhodla Česká lékařská komora, Okresní sdružení v O. (dále pouze „ČLK“), tak, že rozhodnutím její revizní komise ze dne 1. 6. 2020 nebylo zahájeno disciplinární řízení vůči tomuto lékaři, neboť daný lékař byl uznán za nevinného. Z doložené kompletní zdravotnické dokumentace vztahující

se k osobě pacienta R. K. bylo revizní komisí ověřeno, že zdravotnické zařízení Věznice XY bylo tomuto polymorbidnímu pacientovi schopno zajistit adekvátní dispenzarizaci (tedy řádnou péči ve smyslu zásady *lege artis*), a ta mu také byla osobou výše jmenovaného ošetřujícího lékaře plně poskytována. Za dobu cca dvou měsíců (od nástupu obviněného do výkonu vazby do doby podání stížnosti) byl ošetřen sedmkrát praktickým lékařem, jedenkrát lékařem lékařské služby první pomoci a jedenkrát neurologem. Na tomto základě dospěla revizní komise k závěru, že R. K. neporušil během výkonu svého povolání žádnou z povinností uloženou mu zákony či jinými právními předpisy, stejně jako neporušil ani žádnou z povinností stanovenou mu řády ČLK, disciplinárně se tedy nikterak neprovinil. Pokud ošetřující lékař K. obviněnému nepředepsal léčivo Rivotril a jeho zdravotní stav kompenzoval jinými léčivy, postupoval zcela správně, protože byla stížnost R. K. ze strany ČLK vyhodnocena jako zcela neopodstatněná.

38. Je rovněž nepochybné, že obviněný R. K. (stejně jako spoluobviněná I. R.) si byli dostatečně vědomi toho, že každý obviněný je v průběhu vazby povinen dodržovat povinnosti a zákazy uvedené v zákoně č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, v dané souvislosti pak zejména ustanovením § 21 odst. 2 tohoto zákona vymezujícího zákaz vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, v důsledku čehož vězeň nemůže během výkonu vazby užívat lék obsahující psychotropní látku. Ostatně již před odesláním předmětného balíku na jméno spoluvězně M. B. byla spoluobviněná R. prostřednictvím Vazební věznice v XY navrácena léčiva Rivotril, Tramal a Codein, která obviněnému zaslala v (předchozím) balíku, a to s odůvodněním, že tato léčiva mu nejsou vězeňským lékařem předepsána, a proto mu ani nemohou být předána.

39. Současně je nutné odmítnout dodatečný výrok dovolatele, že s ohledem na to, že došlo k dopravení řádně předepsaného léku do věznice toliko pro jeho vlastní potřebu, tak ani z tohoto důvodu nebyly naplněny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku, protože měl být za projednávané jednání postižen toliko kázeňsky ve smyslu porušení § 21 odst. 2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby (neboť mohla být naplněna toliko skutková podstata některého přestupku či provinění ve smyslu tohoto zákona).

40. Nejvyšší soud z připojeného spisového materiálu ověřil, že rovněž tuto námitku obviněný vznesl již v předchozích stádiích trestního řízení, přičemž se s ní dostatečně vypořádaly oba soudy nižších instancí. Nejvyšší soud v této souvislosti odkazuje zejména na vyjádření odvolacího soudu, který správně konstatoval, že uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku nepřichází v projednávaném případě v úvahu, neboť skutečnost, že obviněný přemluvil spoluobviněnou k tomu, aby mu do věznice zaslala psychotropní látku, byť pro jeho vlastní potřebu, je čin společensky natolik škodlivý, že jeho prostřednictvím došlo k naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty přečinu podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku.

č. 39

41. Skutečnost, že se jednalo o léčivo řádně předepsané A. A., je z hlediska prokazované viny nutné odmítnout proto, že předmětné tablety byly skryty pod vrstvou krému v rozdrčeném stavu, pročež ani nebylo možné dodržet lékařem předepsané dávkování. Z daného způsobu odeslání je tedy zcela zřejmé, že jeho zasláním obviněný sledoval zcela jiný účel. Vyjma toho tato skutečnost pouze nepatrně snižuje společenskou škodlivost jeho jednání, což je okolnost, kterou krajský soud dostatečně zohlednil v rámci zrušení výroku o trestu z rozsudku okresního soudu, resp. v rámci úpravy nově uloženého trestu ve prospěch obviněného. Z téhož důvodu je nutné kategoricky odmítnout jakékoli námitky obviněného stran údajného směšování odpovědnosti podle trestního zákoníku a zákona o výkonu vazby.

42. Lze tedy shrnout, že Nejvyšší soud svým přezkumem ověřil, že postupem soudů prvního a druhého stupně nebyla porušena zásada volného hodnocení důkazů, princip *in dubio pro reo*, ani ústavním pořádkem garantované právo obviněného na spravedlivý proces, jehož porušení dovolatel naznačil v souvislosti s námitkou vadného hmotněprávního posouzení projednávaného skutku. V této souvislosti Nejvyšší soud považuje za vhodné odkázat mimo jiné i na právní názor obsažený v usnesení Ústavního soudu dne 4. 5. 2005, sp. zn. II. ÚS 681/04, podle kterého právo na spravedlivý proces není možno vykládat tak, že garantuje úspěch v řízení či zaručuje právo na rozhodnutí, jež odpovídá představám obviněného. Uvedeným právem je zajišťováno „pouze“ právo na spravedlivé soudní řízení, v němž se uplatní všechny zásady soudního

rozhodování podle zákona a v souladu s ústavními principy. S ohledem na výše uvedené tak Nejvyšší soud námitky obviněného, které tento podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 [nyní dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022], odmítl jako zjevně neopodstatněné.

43. Obviněnému se tedy přes účelovou manipulaci se skutkovými zjištěními nepodařilo prokázat, že v jeho případě nebyla naplněna skutková podstata přečinu podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku ve znaku „neoprávněnosti“, s ohledem na to, že předmětem jeho jednání měl být řádně předepsaný lék a nikoli „klasická“ omamná látka. Taktéž námitka, že tímto jednáním měl porušit toliko § 21 odst. 2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, bylo nutné kategoricky odmítnout. Naopak všechna rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění zákonných znaků skutkové podstaty návodu ke spáchání přečinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 24 odst. 1 tr. zákoníku k § 283 odst. 1 tr. zákoníku, jsou v nyní posuzované věci v jednoznačné shodě s obsahem provedených důkazů, neboť obviněný svým jednáním úmyslně naplnil aplikovanou skutkovou podstatu trestného činu jak po objektivní, tak i subjektivní stránce. V Okresním soudem v Ostravě užitě právní kvalifikaci, se kterou se následně bez výhrad ztotožnil rovněž Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací, tedy ani Nejvyšší soud neshledal porušení zákona ve smyslu obviněným uplatněného dovolacího důvodu.

44. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že obviněný svým dovoláním brojí nejen proti výroku o vině, nýbrž i proti výroku o trestu, neboť napadl rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 2. 2022, č. j. 5 To 441/2021-434, v celém rozsahu, tedy i ve výroku o uloženém nepodmíněném trestu odnětí svobody (přestože jej odvolací soud zásadně redukoval ve prospěch obviněného). Nicméně vzhledem k prokázaným skutečnostem, dále k přitěžujícím okolnostem (zejména k bohaté trestní minulosti obviněného), stejně jako k faktické absenci okolností polehčujících, včetně neprojevení ani sebemenší známky sebereflexe ze strany obviněného, nelze trest uložený až na samé spodní hranici zákonné trestní sazby hodnotit jako nepřipustný, resp. jako trest excesivní.

45. V této souvislosti je namístě zdůraznit, že otázka přiměřenosti trestu, respektive námitka nepřiměřenosti trestu, dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 [tj. podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022], vůbec neodpovídá, přičemž ji není možné podřadit ani pod žádný jiný dovolací důvod (srov. ŠÁMAL, P., a kol. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 3152; DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 460). K tomu lze dále odkázat na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu (např. na rozhodnutí uveřejněné pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr., na usnesení ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 7 Tdo 720/2010, usnesení ze dne 30. 7. 2014, sp. zn. 5 Tdo 712/2014, usnesení ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 11 Tdo 1180/2016). V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 7 Tdo 1168/2015, se pak zcela explicitně uvádí, že: „Samotná nepřiměřenost uloženého trestu (resp. námitky proti druhu a výměře trestu z důvodu jeho přílišné přísnosti nebo naopak mírnosti v důsledku nesprávného vyhodnocení polehčujících a přitěžujících okolností, jde-li jinak o trest podle zákona přípustný a vyměřený v rámci zákonné trestní sazby) nemůže být relevantně uplatněna v rámci žádného ze zákonem taxativně vymezených dovolacích důvodů. Pokud tedy byl uložen přípustný druh trestu ve výměře v rámci zákonné trestní sazby, nelze v dovolání namítat nepřiměřenost trestu.“

VI. Závěr

46. V souvislosti s dovolatelem přednesenou argumentací je třeba zdůraznit, že tento své námitky stran nesprávného hmotněprávního posouzení projednávaného trestněprávního jednání uplatnil již v předchozích stádiích trestního řízení, přičemž se s nimi řádně vypořádaly oba soudy nižších instancí. Přitom se oba nižší soudy v nyní přezkoumávané věci nezpronevěřily přísnému pravidlu prokázání viny obviněného mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost a dbaly o dosažení co nejvyšší možné jistoty stran závěrů vyplývajících z jednotlivých důkazů.

47. Obecně platí, že ochrana skrze ústavně zaručená základní práva vztahující se k postavení obviněného v trestním řízení nepochybně tvoří rámec, který je třeba i při volném uvážení respektovat. Existují

proto určité základní a podstatné zásady, které je třeba při nakládání s důkazem respektovat (viz nálezn Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2016, sp. zn. I. ÚS 368/15). V nyní posuzovaném případě však byly všechny základní zásady trestního řízení plně respektovány, a to včetně ústavně garantovaného práva obviněného na spravedlivý proces. Současně byl projednáváný skutek přílehnavě právně kvalifikován, neboť prokazatelně byly naplněny všechny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku, ve formě návodu podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

48. Nejvyšší soud tak po provedeném přezkumu napadeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 2. 2022, č. j. 5 To 441/2021-434, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 12. 10. 2021, č. j. 15 T 39/2020-376, v rozsahu podaného mimořádného opravného prostředku dospěl k jednoznačnému závěru, že ve věci obviněného R. K. nedošlo ve smyslu jím uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021 [tj. podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022] k porušení zákona, pročež bylo jeho dovolání v souladu s § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto jako zjevně neopodstatněné.

č. 40

č. 40

Povolení navrácení lhůty pro odstranění vad náležitostí obsahu dovolání podle § 265h odst. 1 tr. ř. z důležitých důvodů je možné, a to podle § 61 odst. 1 tr. ř. *per analogiam*.

O žádosti o povolení navrácení lhůty k doplnění náležitostí obsahu dovolání podle § 61 odst. 1 tr. ř. nerozhoduje Nejvyšší soud jako orgán příslušný rozhodnout o dovolání podle § 265c tr. ř., ale soud prvního stupně v rámci úkonů podle § 265h odst. 1 tr. ř.

Obsahové náležitosti opravných prostředků, Navrácení lhůty

§ 265f odst. 1 tr. ř., § 265h odst. 1 tr. ř. § 61 odst. 1 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2023, sp. zn. 3 Tdo 294/2023, ECLI:CZ:NS:2023:3.TDO.294.2023.1

č. 40

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. S. proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 23. 5. 2022, č. j. 3 To 130/2022-591, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Prachaticích pod sp. zn. 3 T 26/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Prachaticích ze dne 11. 11. 2021, č. j. 3 T 26/2021-530, byl obviněný J. S. (dále také jen „obviněný“) uznán vinným zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „tr. zákoník“), kterého se dopustil tím, že:

v období nejméně od měsíce března roku 2019 do 18:30 hodin dne 23. 11. 2019, v rámci společného obydlí, v bytě domu na adrese XY, okres Prachatice, a na dalších místech při společných pobytech mimo domov, fyzicky a psychicky týral svou družku A. M., kterou z důvodu žárlivosti verbálně i fyzicky napadal, poškozené vyčítal její zaměstnání spočívající v poskytování úklidových služeb různým firmám, vyčítal jí, že je více v zaměstnání než doma a že má být s ním, vadilo mu, že v rámci zaměstnání jezdí do různých firem, a proto začal jezdit s ní, aby hlídal, zda mu není nevěrná, neboť si myslel, že ho v zaměstnání podvádí, říkal jí, že se tam určitě „kurví“, dále jí zakazoval stýkat se s kolegyní, s kamarádkami,

zakazoval jí jezdit do podniků, kde se uklízelo až v noci po pracovní době, když se mu nejdříve snažila odporovat, při návštěvách firem, kde nebyl obviněný přítomen, jí opakovaně telefonoval, případně s ním musela vést videohovor tak, aby ji měl pod kontrolou; pod tímto psychickým nátlakem pak ukončila pracovní poměr a od září 2019 obviněnému dělala řidiče, neboť tomu byl odebrán řidičský průkaz; obviněný poškozené dále nedával peníze na provoz domácnosti, zakazoval jí jezdit bez něj na nákupy, výlety, ponižoval ji před jinými lidmi, přičemž jeho jednání vyvrcholilo dne 23. 11. 2019 kolem 08:30 hodin tím, že poté, co strávil celou noc mimo domov a poškozená zašla večer na návštěvu k sousedce, začal po svém návratu po vzájemné rozepři na poškozenou křičet, že jí nevěří, že byla za nějakým chlapem, vzal jí mobilní telefon a začal si v něm prohlížet SMS zprávy, zprávy zaslané na Messenger a WhatsApp, následně poškozenou povalil v obývacím pokoji na sedačku a udeřil ji rukou do pravé tváře, poté ji v kuchyni chytil rukou pod krkem a palcem jí tlačil pod sanici a dále na ni v ložnici skočil, povalil ji na postel a začal ji bít do zad, chytil jí levou nohu, kterou jí zkroutil, poškozené vulgárně nadával, že je děvka, kurva, nic jiného neumí, jenom šukat s jinými chlapy, nic nedělá a jen honí chlapy, v důsledku tohoto fyzického napadení poškozená A. M. utrpěla zranění – pohmoždění tváře vpravo a natažení krční páteře, které si vyžádalo lékařské ošetření, avšak bez vystavení pracovní neschopnosti.

2. Za tento zločin a sbíhající se přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, za který byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 30. 8. 2021, č. j. 1 T 70/2021-74, jenž nabyl právní moci dne 30. 8. 2021, byl obviněnému podle § 199 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku uloženo souhrnný trest odnětí svobody v trvání 54 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Nalézací soud dále obviněnému podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 12 měsíců. Obviněnému byla dále podle § 228 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „tr. ř.“), uložena povinnost nahradit škodu poškozené Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra České republiky. Nalézací soud konečně podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku zrušil výrok o trestu z rozsudku, který byl podkladem pro uložení souhrnného trestu,

jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

3. Proti citovanému rozsudku nalézacího soudu podal obviněný odvolání, o kterém rozhodl Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 23. 5. 2022, č. j. 3 To 130/2022-591, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a znovu rozhodl tak, že podle § 259 odst. 3 tr. ř. při nezměněném výroku o vině zločinem týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku za tento zločin a za sbíhající se přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku z rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 30. 8. 2021, č. j. 1 T 70/2021-74, obviněnému podle § 199 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložil souhrnný trest odnětí svobody v trvání tří roků a šesti měsíců, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku dále uložil obviněnému trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu v délce jednoho roku. Konečně nalézací soud podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku zrušil výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 30. 8. 2021, č. j. 1 T 70/2021-74, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Jinak zůstal napadený rozsudek nedotčen.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný J. S. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s tím, že rozhodnutí podle něj spočívá v nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Rozsudek odvolacího soudu napadá v plném rozsahu.

5. Obviněný namítá, že soudy nesprávně hodnotily otázku zavinění a příčinné souvislosti mezi jednáním a následkem. Při rozhodování se měly dopustit porušení práva obviněného na obhajobu a na spravedlivý proces. Právní závěry soudu jsou podle obviněného v extrémním nesouladu se zjištěnými okolnostmi. Důkazní situace v projednávané věci podle

obviněného neumožňuje bez důvodných pochybností učinit závěr, že se obviněný vytýkaného jednání dopustil. Soudy podle obviněného dostatečně nevyložily, o které důkazy opřely svá skutková zjištění a jakými úvahami se řídily při hodnocení důkazů. Obviněný je přesvědčen, že soudy hodnotily důkazy jednostranně. Namítá, že soudy nevezaly v potaz výpovědi svědků D., N., T., P. a V. Nezabývaly se věrohodností poškozené, která opakovaně měnila výpovědi, věrohodností svědkyně K. a nevypořádaly se s nestandardním postupem policejního orgánu v přípravném řízení. Odvolací soud pak nedostál povinností podle § 125 tr. ř., když se nevypořádal s rozpory mezi jednotlivými důkazy. Řadu tvrzení soudů obviněný považuje za spekulace nemající oporu v provedeném dokazování (o jaké konkrétně by se mělo jednat, však neuvádí). Tím měly být porušeny zásady presumpce nevinny a *in dubio pro reo*.

6. Uložený trest odnětí svobody na 3 roky a 6 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou považuje obviněný za nepřiměřený. Soudy podle něj mj. nepřihlédly k polehčujícím okolnostem.

7. Ze shora uvedených důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil jak rozhodnutí odvolacího soudu, tak rozhodnutí soudu nalézacího, a aby následně postupoval podle § 265l a násl. tr. ř.

8. Dovolání obviněného bylo ve smyslu § 265h odst. 2 věty první tr. ř. zasláno nejvyššímu státnímu zástupci k případnému vyjádření. K dovolání se písemně vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). Ten nejprve shrnul dosavadní průběh řízení, dovolací argumentaci obviněného a následně se vyjádřil k jednotlivým dovolacím námitkám.

9. Podle státního zástupce obviněný své obecné námitky nedoprovodil konkrétní argumentací. Úkolem dovolacího soudu však není argumentaci obviněného domýšlet. K argumentaci obviněného se tak podle něj nelze kvalifikovaně vyjádřit.

10. Státní zástupce konstatuje, že skutková zjištění v projednávané věci vykazují jednoznačně veškeré znaky trestné činnosti, která je obviněnému kladena za vinu. Protiprávnost činu je evidentní, zavinění existuje, příčinný vztah je zcela jasný. Z odůvodnění dotčených rozhodnutí extrémní vnitřní

rozpory dovést nelze, učiněná skutková zjištění mají obsahovou vazbu na soudy provedené důkazy, z provedených důkazů je možno předmětná skutková zjištění v konečném důsledku vyvodit. Výsledky dokazování přitom nebyly zkresleny ani vedeny snahou jednostranně obviněného poškodit, nejsou ani projevem svévole či libovůle soudů, neboť úvahy soudů jsou logické a plně přezkoumatelné. Státní zástupce nezaznamenal ani zásah do obhajovacích práv obviněného. Obhajoba ve formálním i materiálním smyslu mohla být (a byla) realizována v zákonem předpokládaném rozsahu.

11. Námitky směřující do oblasti dokazování a skutkových zjištění by podle státního zástupce mohly mít význam jen tehdy, pokud by ukazovaly na některou ze závažných vad předpokládaných v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (v nyní účinném znění). Z odůvodnění dotčených rozhodnutí nelze dovést existenci žádných, natož zjevných rozporů mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními. Soudy naopak postupovaly v souladu s pravidly zakotvenými v § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. Odůvodnění rozhodnutí splňují požadavky zakotvené v § 125 odst. 1 tr. ř. a jsou plně přezkoumatelná. Obviněný je spolehlivě usvědčen komplexem nezávislých, navzájem korespondujících důkazů, jemuž dominuje výpověď poškozené, takže o jeho vině nepanují žádné pochybnosti. Klíčovým usvědčujícím důkazem je výpověď poškozené, která byla soudy kriticky zhodnocena a porovnána s dalšími relevantními důkazy. Není tedy pravda, že by daná výpověď byla rozporuplná či nevěrohodná. Soudy s ní pracují jako s důležitým usvědčujícím důkazem zcela správně. Současně soudy vyvrátily obhajobu obviněného, dostatečně se vypořádaly s jeho argumenty a řádně vysvětlily, proč není obhajoba věrohodná.

12. Argumentaci směřující proti uloženému trestu nelze podle státního zástupce podřadit pod uplatněný (ani jiný) dovolací důvod. Zásah dovolacího soudu proti nepřiměřenému trestu je možný jen v případech trestů extrémně přísných a zjevně nespravedlivých. Obviněný byl ohrožen trestem odnětí svobody v rozmezí dva až osm roků. Pokud mu byl uložen trest v délce tři roky a šest měsíců, pak nemůže jít o trest zjevně nepřiměřeně přísný či extrémní, protože byl vyměřen v dolní polovině trestní sazby.

13. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné. Navrhl rovněž, aby Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl

v neveřejném zasedání. Ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. vyjádřil souhlas s tím, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání případně učinil i jiné než navrhované rozhodnutí.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda je v této trestní věci dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná.

15. Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., že toto dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, odst. 2 tr. ř.).

16. Zvažoval však, zda dovolání obviněného splňuje i náležitosti obsahu dovolání (§ 265f tr. ř.) a zda k odstranění původních vad náležitostí obsahu dovolání došlo ve lhůtě předpokládané ustanovením § 265h odst. 1 tr. ř.

17. Ze spisového materiálu v tomto směru vyplývá, že obviněný podal své dovolání proti rozsudku soudu druhého stupně dne 19. 10. 2022, to však pouze ve formě tzv. blanketního dovolání. S ohledem na takovouto podobu dovolání bez náležitého odůvodnění ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. byl obviněný vyzván nalézacím soudem dne 21. 11. 2022 k odstranění těchto vad náležitostí obsahu takového (neúplného) dovolání a byla mu pro tento účel stanovena lhůta dvou týdnů. Jakkoli uvedená lhůta měla s ohledem na ustanovení § 60 odst. 2 tr. ř. běžet počínaje dnem 21. 11. 2022, kdy byla obhájci obviněného doručena výzva, a uplynout 5. 12. 2022, vychází Nejvyšší soud ze zjištění vyplývajících ze spisového materiálu, podle kterých stanovil okresní soud počátek této lhůty na 22. 11. 2022, v důsledku čehož lhůta uplynula dne 6. 12. 2022.

18. Ze spisového materiálu pak vyplývá, že obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání doplnil dne 8. 12. 2022, tedy až dva dny po uplynutí uvedené lhůty. Současně však obviněný prostřednictvím svého obhájce podle § 61 tr. ř. požádal o povolení navrácení lhůty s odůvodněním, že ke zmeškání této lhůty došlo ze strany obhájce obviněného s ohledem na jeho

závažné respirační onemocnění, které mu bránilo obviněného navštívit ve věznici.

19. Soud prvního stupně však o této žádosti obhájce o povolení navrácení lhůty nerozhodl a spisový materiál s dovoláním obviněného předložil dne 6. 1. 2023 Nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud pak opatřením ze dne 31. 1. 2023 nalézacímu soudu spisový materiál a dovolání obviněného vrátil zpět, a to s pokynem rozhodnout o uvedené žádosti obhájce.

20. Současně Nejvyšší soud v uvedeném pokynu (rozhodnout o žádosti obhájce obviněného o povolení navrácení lhůty pro odstranění vad dovolání podle § 265h odst. 1 tr. ř.) konstatoval, že jakkoliv je soudem stanovená dvoutýdenní lhůta lhůtou propadnou, takže po jejím marném uplynutí již doplnění obsahu dovolání není možné, není vyloučeno obviněnému, resp. jeho obhájci z důležitých důvodů navrátit tuto lhůtu podle obecného ustanovení § 61 tr. ř. (srov. ŠÁMAL, P.; PÚRY, F. § 265h. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3235).

21. Nejvyšší soud dále uvedl, že k rozhodnutí o této žádosti obhájce o povolení navrácení lhůty k doplnění náležitostí obsahu dovolání není příslušný Nejvyšší soud podle § 61 odst. 1 tr. ř. jako orgán příslušný rozhodnout o opravném prostředku (zde dovolání), ale je jím podle § 61 odst. 1 tr. ř. *per analogiam* příslušný soud prvního stupně. Je tomu tak proto, že v tomto řízení nemělo být k žádosti obhájce obviněného rozhodováno o povolení navrácení lhůty k podání dovolání (dovolání bylo obviněným podáno včas a navíc není toto navrácení lhůty k podání dovolání podle § 265e odst. 4 tr. ř. přípustné), ale mělo být vedeno řízení podle § 265h tr. ř., ke kterému je z hlediska odstranění vad náležitostí obsahu dovolání, a tedy i k rozhodnutí o povolení navrácení lhůty k odstranění těchto vad, podle § 265h odst. 1 tr. ř. příslušný soud prvního stupně.

22. Vzhledem k tomu, že soud prvního stupně po provedení příslušného šetření svým usnesením ze dne 7. 3. 2023, č. j. 3 T 26/2026-671, rozhodl o tom, že se povoluje navrácení lhůty k doplnění dovolání (správně mělo jít o navrácení lhůty odstranění vad náležitostí obsahu dovolání), a to s odůvodněním, že obhájce měl podle lékařské zprávy prodělat ve dnech 28. 11. 2022 až 6. 12. 2022 onemocnění, mohl Nejvyšší soud považovat dovolání obviněného za souladné s ustanovením § 265f odst.1 tr. ř.

Je tomu tak i proto, že k odstranění vad náležitostí obsahu dovolání došlo podáním ze dne 8. 12. 2022, tedy ze stejného dne, ve kterém obhájce požádal o povolení navrácení lhůty k odstranění vad obsahu dovolání.

23. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat pouze z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

24. Obviněný v podaném dovolání uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., zjevně ve znění účinném do 31. 12. 2021, a to i přesto, že dovolání podal až po 1. 1. 2022, kdy nabyla účinnosti novela trestního řádu, která doplnila dovolací důvody a změnila označení některých z nich. Nejvyšší soud však k této vadě dovolání nepřihlížel a dovolání obviněného přesto projednal, přičemž argumentací obviněného se Nejvyšší soud zabýval jak z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v nyní účinném znění, tak z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., v nyní účinném znění, který odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021.

25. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v nyní účinném znění, je přitom dán tehdy, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

26. O dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., v nyní účinném znění, pak jde tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

27. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto

mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

28. Na podkladě obviněným uplatněného dovolacího důvodu a uvedených východisek mezi dovolacího přezkumu pak mohl Nejvyšší soud přistoupit k posouzení jednotlivých dovolacích námitek obviněného.

IV.

Důvodnost dovolání

29. Z předloženého dovolání je zjišťováno, že obviněný J. S. jím na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2021, brojí proti všem výrokům napadeného rozsudku odvolacího soudu, tedy jak proti výroku o vině, tak proti výroku o trestu a výroku o povinnosti nahradit škodu. Konkrétní námitky, ke kterým se mohl Nejvyšší soud na základě argumentace obviněného vyjádřit, lze nicméně vztáhnout toliko k výrokům o vině a trestu. Konkrétní námitky proti výroku o náhradě škody v dovolání absentují.

30. Jak již bylo konstatováno výše, obviněný v podaném dovolání výslovně uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který nyní po novele trestního řádu provedené zákonem č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022 obsahově odpovídá dovolacímu důvodu ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Ten, jak již shora uvedeno, je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

31. Pod tento dovolací důvod by bylo možné podřadit některé obecně formulované námitky obviněného uvedené pod bodem III. dovolání (např. pokud obviněný namítá nesprávné hodnocení protiprávního jednání neboli porušení právní povinnosti jakožto pojmového znaku trestného činu, nesprávné hodnocení otázky zavinění jakožto pojmového znaku trestného činu, nesprávné hodnocení otázky příčinné souvislosti).

32. Obviněný však tyto námitky formuloval natolik obecně a současně je nedoprovodil příslušným a relevantním výkladem, ve kterém by konkrétně uvedl, proč se domnívá, že k pochybení tohoto typu došlo, že tyto výhrady zůstávají pouze v rovině pouhého prohlášení (obviněného)

a nelze se tak k nim kvalifikovaně vyjádřit. Již na tomto místě (a bude to zopakováno ještě jednou v tomto usnesení) je nutno uvést, že není úlohou dovolacího soudu si domýšlet, čím případně chtěl obviněný argumentovat, a dotvářet tak za něj jeho podání. Uvedenou obecnou a toliko formálně uplatněnou dovolací argumentaci tak pod dovolací důvod ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, podřadit nelze.

33. Zaměřili-li se Nejvyšší soud na další dovolací argumentaci obviněného, pak musí konstatovat, ani tuto argumentaci pod dovolací důvod ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2022, nelze podřadit. S určitou mírou tolerance by však bylo možné ji podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v nyní účinném znění.

34. Jedná se o argumentaci, ve které obviněný vytýká nižším soudům porušení celé řady procesních předpisů a zásad ovládajících trestní řízení, zejména pak dokazování. Obviněný tak ovšem opět činí ve své podstatě zcela obecně, aniž by k naprosté většině námitek přinášel konkrétní argumentaci svědčící o naplnění některého z dovolacích důvodů. K tomu Nejvyšší soud musí znovu zopakovat, že je při dovolacím přezkumu vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Protože s ohledem na ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř. není úkolem Nejvyššího soudu argumentaci za obviněného jakkoli domýšlet a dotvářet, musí Nejvyšší soud konstatovat, že k naprosté většině dovolacích námitek se opět nelze podrobněji vyjádřit.

35. V zásadě toliko nad rámec výše uvedeného konstatování o podobě a kvalitě dovolání obviněného Nejvyšší soud uvádí, že pokud obviněný kritizuje provedené dokazování a způsob, jakým nižší soudy hodnotily důkazy, činí tak způsobem, který nepřekračuje meze prosté polemiky se zjištěným skutkovým stavem. Do skutkových zjištění učiněných nižšími soudy může Nejvyšší soud zasáhnout pouze tehdy, je-li řízení stíženo některou z nejzásadnějších vad důkazního řízení, tak jak jsou vymezeny v dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v nyní účinném znění (viz bod 25. odůvodnění tohoto usnesení).

36. Zakotvením uvedeného dovolacího důvodu však ani po 1. 1. 2022 nedošlo k rozšíření rozsahu dovolacího přezkumu též na otázky skutkové

a Nejvyšší soud jako soud dovolací se nestává jakousi třetí instancí plného skutkového přezkumu. To by bylo v rozporu s povahou dovolání jako mimořádného opravného prostředku, který neplní funkci „dalšího odvolání“. Dovolání je i nadále určeno především k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k tomu, aby skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně byla detailně přezkoumávána ještě třetí instancí. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, odst. 7 tr. ř.). Není smyslem řízení o dovolání a úkolem Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího, aby jednotlivé důkazy znovu podrobně reprodukoval, rozebíral, porovnával, přehodnocoval a vyvozoval z nich vlastní skutkové závěry. Podstatné je, zda soudy prvního a druhého stupně hodnotily důkazy v souladu s jejich obsahem, nedopustily se žádné zásadní deformace důkazů a ani jinak zjevně nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. a své hodnotící úvahy srozumitelně a logicky přijatelně vysvětlily (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1368/2021).

37. Ze tří okruhů vad dokazování, na něž pamatuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v nyní účinném znění, obviněný uplatnil pouze námitku zjevného rozporu mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy. Ve vztahu k této námitce však opět nepředkládá Nejvyššímu žádné argumentaci, která by měla o existenci zjevného rozporu svědčit. O zjevný rozpor se totiž jedná pouze v případech nejtěžších vad důkazního řízení, např. tehdy, pokud skutková zjištění soudů vůbec nemají v důkazech obsahový podklad, pokud jsou dokonce opakem toho, co je obsahem důkazů, anebo pokud z obsahu důkazů nevyplývají při žádném logicky přijatelném způsobu jejich hodnocení (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2012, sp. zn. 11 Tdo 1494/2011, shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 3 Tdo 824/2022). Obviněný přitom v dovolání neoznačil žádná konkrétní skutková zjištění, která by z provedených důkazů nevyplývala při žádném z logicky přijatelných způsobů výkladu.

38. Nad rámec shora uvedeného Nejvyšší soud uvádí, že obviněným zpochybnovanou otázkou věrohodnosti poškozené, jejíž výpověď je hlavním usvědčujícím důkazem, se nalézací soud důkladně zabýval a tuto její výpověď podrobně konfrontoval s dalšími ve věci provedenými důkazy.

Akcentoval zejména konzistentnost její výpovědi, emoce projevované při líčení rozhodných skutečností, které odpovídají zjištěním znalců, i soulad s výpověďmi svědků, kterým se částečně svěřovala a kteří nemají důvod mít k obviněnému antipatie. Stejně tak se nalézací soud zcela správně a podrobně vyjádřil k údajné podjatosti policejního orgánu a svědkyně K.

39. Pokud jde o výpovědi svědků D., N., T., P. a V., pak nalézací soud v odůvodnění svého rozsudku vyložil, že výslech žádného ze svědků nevyvrací jednání, které je popsáno ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku, a podrobně vysvětlil proč. Nejvyšší soud se s tímto odůvodněním ztotožňuje.

40. Nejvyšší soud tak uzavírá, že soudy nevybočily při hodnocení důkazů z mezí volného hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. Skutková zjištění, jež soudy učinily, netrpí žádným, natož zjevným rozporem s provedenými důkazy. Nalézací soud se zevrubným způsobem vypořádal s veškerými relevantními námitkami obviněného a odvolací soud proto mohl na tuto argumentaci ve značné míře odkázat. Odůvodnění obou rozsudků je tak plně v souladu s § 125 tr. ř.

41. Z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v nyní účinném znění, Nejvyšší soud pro úplnost uvádí, že námitky týkající se opomenutých či procesně nepřijatelných důkazů obviněný neuplatňuje a vady tohoto charakteru neshledal v proběhlém řízení ani Nejvyšší soud.

42. Pokud obviněný argumentoval zásadou *in dubio pro reo*, pak i tato zásada se týká otázek skutkových a Nejvyšší soud nepřipouští, aby bylo dodržení této zásady v dovolacím řízení zkoumáno (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1525/2009, nebo ze dne 6. 5. 2015, sp. zn. 11 Tdo 496/2015).

43. Tato námitka navíc není opodstatněná ani věcně. Pravidlo *in dubio pro reo* znamená, že jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01). Rozhodnout ve prospěch obviněného lze však jen za předpokladu, že existující rozpory jsou tak zásadní, že vina obviněného není nepochybná ani po pečlivém

vyhodnocení všech důkazů, přičemž v úvahu již nepřichází provedení dalších důkazů. O tuto situaci se však v dané věci nejednalo, neboť soudy po provedeném dokazování zjevně důvodné pochybnosti o vině obviněného neměly, a nic nenasvědčuje tomu, že by takové důvodné pochybnosti mít měly. Uplatnění zásady *in dubio pro reo* v projednávané věci tedy není namístě.

44. Konečně, pokud obviněný argumentuje zásadou presumpce nevinny, činí tak opět bez jakékoliv konkrétní argumentace. Tato zásada vyjádřená v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod zaručuje, že každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena. Nejvyšší soud neshledal, že by tato zásada byla v jakémkoliv směru porušena.

45. Pokud jde o námitky obviněného proti uloženému trestu (trest odnětí svobody na 3 roky a 6 měsíců), který obviněný považuje za nepřiměřený a nezohledňující všechny polehčující okolnosti, pak Nejvyšší soud v první řadě konstatuje, že takto pojatou argumentaci v žádném případě nelze podřadit pod obviněným uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ať již ve znění účinném do 31. 12. 2021, nebo ve znění nyní účinném. Nelze ji však podřadit ani pod žádný z jiných dovolacích důvodů.

46. Je-li totiž trest uložen v rámci trestní sazby stanovené zákonem, nelze (s výhradou dále uvedené) proti takovému trestu brojit dovoláním. Pouhá nepřiměřenost trestu či nedostatečné zohlednění polehčujících či přitěžujících okolností důvodnost dovolání nezakládá (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002, publikované pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr., z novějších např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2018, sp. zn. 8 Tdo 718/2018).

47. Zásah Nejvyššího soudu by přicházel v úvahu toliko ve zcela výjimečných případech, a to v případech trestů extrémně přísných a zjevně nespravedlivých, zasahujících ve svém důsledku do základních práv a svobod obviněného, tedy tehdy, pokud by byl uložený trest v příkrém rozporu s povahou a závažností trestného činu a s dalšími relevantními hledisky, byl neslučitelný s ústavním principem proporcionality trestní represe a představoval by zásah do základního práva obviněného

na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (viz např. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, publikované pod č. 40/2014 Sb.). K takovéto situaci však v posuzovaném případě zjevně nedošlo, když obviněnému byl uložen trest odnětí svobody v dolní polovině zákonem předpokládané sazby (na 3 roky a 6 měsíců), a to navíc za situace, kdy mu byl ukládán trest souhrnný za sbíhající se trestnou činnost, za niž byl obviněnému původně uložen trest odnětí svobody na 2 roky a 6 měsíců. O extrémně přísný trest vyžadující zásah Nejvyššího soudu se tedy zjevně nejedná.

48. Lze tedy uzavřít, že námitky obviněného z větší části nelze podřadit pod žádný z dovolacích důvodů. Námitku zjevného rozporu mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy Nejvyšší soud pro její neodůvodněnost shledal zjevně neopodstatněnou.

č. 41

V.

Způsob rozhodnutí dovolacího soudu

49. Ze shora uvedených důvodů proto Nejvyšší soud o dovolání obviněného rozhodl způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle kterého Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

50. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto mimořádném opravném prostředku v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje Nejvyšší soud na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož „[v] odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí“.

č. 41

Cizí věci se v případě trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku rozumí věc movitá nenáležící pachateli. Předmětem krádeže nemůže být věc nemovitá. Při oddělení součásti nemovité věci vzniká samostatná movitá věc, která může být předmětem krádeže. Takovou věcí může být i ornice oddělená skrývkou z pozemkové parcely.

Krádež, Cizí věc

§ 205, § 134 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2023, sp. zn. 6 Tdo 103/2023, ECLI:CZ:NS:2023:6.TDO.103.2023.1

č. 41

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněných J. S. a P. S. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 31. 8. 2022, č. j. 14 To 247/2022-293, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 12 T 36/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 29. 3. 2022, č. j. 12 T 36/2021-270, byli obvinění J. S. a P. S. (dále „obvinění“, příp. „dovolatelé“) uznáni vinnými přečinem krádeže podle § 205 odst. 1, 3 tr. zákoníku, spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, kterého se podle výroku napadeného rozsudku dopustili tím, že

přibližně v době od poloviny listopadu 2019 do 6. 12. 2019 v katastrálním území XY na pozemku parcelního čísla XY vlastníka poškozeného P. Z. poté, co P. S. skončil pronájem tohoto pozemku, uskutečnili z plochy 5140 m² skrývku ornice v množství 504 m³ (680,4 t zeminy), kdy 480 m³ ornice nahrnuli na sousední pozemek parcelního čísla XY v katastrálním území XY, který měl P. S. pronajatý od S. B., a 24 m³ ornice odvezli na pozemek parcelního čísla XY v katastrálním území XY, který je ve vlastnictví P. S., čímž poškozenému P. Z. způsobili odcizením ornice škodu ve výši 378.982,20 Kč.

2. Obvinění byli za tento přečin shodně odsouzeni podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon uloženého trestu odnětí svobody podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněným uložena povinnost společně a nerozdílně nahradit poškozenému P. Z. škodu ve výši 378.982,20 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byl poškozený odkázán se zbytkem nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. O odvoláních obou obviněných a poškozeného proti tomuto rozsudku rozhodl Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích usnesením ze dne 31. 8. 2022, č. j. 14 To 247/2022-293, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému usnesení odvolacího soudu podali oba obvinění prostřednictvím svého obhájce dovolání, jež opřeli o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., byť v návrhu označeným písm. g) tr. ř. Obvinění totiž namítli, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, jelikož skutek popsáný ve výroku rozsudku soudu prvního stupně byl odvolacím soudem nesprávně kvalifikován jako přečin krádeže podle § 205 odst. 1, 3 tr. zákoníku, spáchaný ve spolupachatelství. Poukázali na zásadu subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku, která nebyla soudy respektována. Připomněli genezi nájemního vztahu předmětného pozemku a jeho rekultivaci navezením ornice na pozemek. Tu provedli v září 2018, tedy v době, kdy již v důsledku změny vlastníka pozemku pozbyla platnosti původní nájemní smlouva, aniž by o této skutečnosti byli informováni. Tím byli obvinění poškozeným zjevně uvedeni v omyl, přičemž k dohodě o finančním vypořádání za zhodnocení pozemku nedošlo. Proto se dovolatelé rozhodli svépomocí podle § 14 o. z. odstranit navezenou ornici z předmětného pozemku, a to v mnohem menším rozsahu, než v jakém byla navezena. Skutková podstata přečinu krádeže podle ustanovení § 205 odst. 1, 3 tr. zákoníku nebyla naplněna, neboť shrnutou ornici obvinění měli v úmyslu okamžitě použít na rekultivaci vlastních pozemků před začátkem vegetačního období. Pokud by tak

neučinili, jejich právo mohlo být významným způsobem ohroženo, když hrozilo znehodnocení ornice. Obvinění vyjádřili nesouhlas se závěrem odvolacího soudu, že došlo k promíchání navezené ornice s původní ornici, resp. ke sloučení ornice, a tudíž je namístě aplikovat ustanovení § 505 o. z. K sloučení ornice nedošlo, navezenou ornici bylo možné fyzicky oddělit, a v tomto směru odkázali na závěry znaleckého posudku a výslech znalce pana Ing. M. V. V dané věci absentoval u dovozené právní kvalifikace znak „přisvojení cizí věci“. Jednání obviněných mělo být posouzeno jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení za zhodnocení pozemku provedením jeho rekultivace. Obvinění namítli, že společenská škodlivost jejich jednání je s ohledem na konkrétní okolnosti případu zcela bagatelní a s přihlédnutím k zásadě subsidiarity trestní represe toto jednání nemělo být postiženo trestněprávními důsledky.

5. Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem obvinění navrhli, „aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 31. 8. 2022, č. j. 14 To 247/2022-293, a zároveň i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 29. 3. 2022, č. j. 12 T 36/2021-270“.

6. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“) k dovolání obviněných uvedla, že jej opřeli o dovolací důvod označený § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve spojení s námitkou nesprávného právního posouzení skutku nebo jiného nesprávného hmotněprávního posouzení, avšak taková námitka se aktuálně pojí s jimi neuplatněným dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022, zvláště pak, pokud se opírá o důvod nezohlednění § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Dovolatelé ovšem argumentovali ve smyslu své setrvalé obhajoby o jiných, než soudy zjištěných skutkových okolnostech svého jednání, a na tomto podkladě poukázali na nedostatek objektivní stránky skutkové podstaty přečinu krádeže ve smyslu § 205 tr. zákoníku, založený absencí znaku „věc cizí“, a tím i trestného způsobu naložení s takovou věcí ve formě „přisvojení“.

7. Namítanou odlišnost právního režimu ornice dovolatelé po stránce argumentační podpořili toliko vlastním způsobem vyhodnocení důkazu, ze kterého odvolací soud vycházel při přijetí skutkového závěru, že při jimi uskutečněných rekultivačních pracích došlo ke sloučení původní a navezené

zeminy s nastalým právním účinkem ve smyslu § 505 o. z., kdy se navezená zemina stala součástí věci – v daném případě jimi pronajatého pozemku. Změnu ve skutkovém zjištění, která by právní závěr o naplnění znaku „věc cizí“ zpochybňovala, dovolatelé neodůvodnili tvrzením vady ve smyslu jimi označeného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Státní zástupkyně k tomuto právnímu závěru poukázala na závěry znaleckého posudku z oboru pozemkové úpravy, odvětví životního prostředí, Ing. M. V. a skutečnost, že k odvozu zeminy ze strany dovolatelů (v průběhu měsíců listopad až prosinec 2019) došlo za stavu, kdy věděli, že jimi takto zrekultivovaný pozemek již v nájmu nemají. Z hlediska posouzení jejich jednání za podmínek § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku v úmyslu nepřímém tak lze oběma soudům přisvědčit s tím, že si dovolatelé přisvojili věc, která byla ve vztahu k nim věcí cizí. Byť obviněným, jakožto právním laikům, byly otázky spojené s nabývacím právním titulem vlastníků pronajímaného pozemku k jimi navezené zemině cizí, museli být při zřetelném povědomí své investice (materiálního vnosu) do cizího majetku přinejmenším srozuměni s tím, že se dopouštějí neoprávněného zásahu do cizího vlastnického práva. Není tedy pochyb o tom, že přisouzeným jednáním naplnili všechny znaky skutkové podstaty přečinu krádeže, jak vyplynulo z výroku o jejich vině.

8. K námitce dovolatelů stran zásady subsidiarity trestní represe poukázala státní zástupkyně na to, že obvinění nepřihlížejí k přisouzeným skutkovým okolnostem svého jednání, a zcela se tak oprošťují od trestněprávních konotací zvoleného „způsobu řešení“ otázky svého vnosu do cizího majetku v opozici s nevyčerpanými právními možnostmi jeho vypořádání. V té souvislosti připomněla výkladové stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.

9. Závěrem státní zástupkyně navrhla dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, a učinit tak v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. Současně vyjádřila souhlas s konáním neveřejného zasedání i pro případ jiného než navrhovaného rozhodnutí ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání a obecná východiska

10. Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání obviněných je podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. přípustné, bylo podáno osobami oprávněnými [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

11. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., bylo nutné posoudit, zda obviněnými vznesené námitky naplňují uplatněný dovolací důvod. Obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, totiž musí věcně odpovídat zákonnému vymezení takového důvodu podle § 265b tr. ř. a nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů.

12. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., byť byl dovolatelem nesprávně označen podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (v jeho obsahovém vymezení odpovídajícím úpravě účinné do 31. 12. 2021), je dán v případě, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud pak musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

IV.

Důvodnost dovolání

13. Vzhledem k obsahu podaného dovolání lze uzavřít, že uplatněné námitky pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze formálně podřadit, ovšem jsou zjevně neopodstatněné. Nejvyšší soud současně konstatuje, že pokud obvinění opakují své námitky, které uplatnili před nalézacím soudem i v rámci svého odvolání a s nimiž se soudy obou stupňů, jak vyplývá z jejich rozhodnutí, dostatečně a správně vypořádaly, jde o dovolání zpravidla neopodstatněné podle § 265 i odst. 1 písm. e) tr. ř., když lze poukázat na obsahově totožnou argumentaci podanou v odvolání i v mimořádném opravném prostředku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002).

14. Pod výše uvedený dovolací důvod lze podřadit hmotněprávní námitky obviněných k absenci znaku „cizí věci“, a tím i trestného způsobu naložení s takovou věcí ve formě „přisvojení“ ve vztahu k dovozené právní kvalifikaci přečinu krádeže podle § 205 tr. zákoníku, a dále námitky k nepoužití zásady subsidiarity trestní represe. Ve vztahu k první námitce je třeba se současně vyjádřit k právnímu režimu ornice.

15. Podle § 505 o. z. je součástí věci vše, co k ní podle její povahy náleží a co nemůže být od věci odděleno, aniž se tím věc znehodnotí. Věc je oddělením některého ze svých komponentů (součástí) znehodnocena, jestliže věc hlavní jeho oddělením přestane mít funkční nebo jiné právem chráněné vlastnosti, které jsou pro její využití nezbytné, nebo pokud je oddělením věci objektivně přijímaný standard funkčního využívání nebo právního nakládání s věcí zásadně porušen, a to i vzhledem k původním vlastnostem věci (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 230/2010).

16. Soudy prvního i druhého stupně věnovaly náležitou objasnění věci patřičnou pozornost a řádně rozsah a způsob hodnocení provedených důkazů odůvodnily, čímž dostaly povinností podle § 125 odst. 1 tr. ř. Výpověďmi obou obviněných, poškozeného a listinnými důkazy bylo prokázáno, že o změně vlastníka předmětného pozemku na základě jeho darování původními vlastníky svému synovi, tj. poškozenému, se obvinění dozvěděli ústně v dubnu 2019, písemně v souvislosti s doručením výpovědi

z nájmu v červenci 2019. Podle článku VI. bod 7 nájemní smlouvy ze dne 30. 9. 2003, na základě níž obvinění pozemek užívali, je nepochybné, že nájemní smlouva zanikla darováním, jako jedním z možných způsobů zániku. Přesto obvinění v období od poloviny listopadu do 6. 12. 2019, tedy v době, kdy věděli, že k užívání dotčeného pozemku nemají již žádný právní podklad, ornici z pozemku odstranili dílem jejím shrnutím na sousední pozemek, dílem odvezením. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že z výpovědí obviněných vyplynulo, že navezená zemina byla zapravena a zamíchána do původní zeminy dlátovým pluhem Terraland, přičemž poslední zamíchání sloužilo jako orba pozemku. Z popsaného způsobu, jakým bylo s navezenou zeminou obviněnými při rekultivaci dotčeného pozemku naloženo, lze učinit správný závěr o smísení původní a navezené zeminy. Ze závěrů znaleckého posudku znalce Ing. M. V. a jeho výsledku v hlavním líčení vyplynulo z metody výškopisného zaměření a 15 tzv. kopaných sond, že na jižní části pozemku (lokalitě B) byla průměrná mocnost kulturní vrstvy (ornice a podorničí) z průměrných 25–27 cm snížena obviněnými provedenou skrývkou v některých místech až na 10–12 cm, objem chybějící ornice byl vyčíslen na cca 504 m³. Poukaz dovolatelů na toliko dílčí závěr znalce, že v severní části pozemku (lokalita A) nebylo možné prokázat odstranění ornice vzhledem k prokazatelnému dorovnání terénu oproti stavu vyplývajícím z mapových podkladů, nezpochybnuje kategorický znalecký závěr o prokazatelném zásahu formou skrývky ornice týkající se jižní části pozemku (lokality B), přičemž odcizení právě rozsahu skrývky týkající se této části pozemku je obviněným kladeno za vinu.

17. Výše uvedená skutková zjištění soud správně promítl do právního závěru, že postupem obviněných došlo ke sloučení obou zemin, čímž se ve smyslu ustanovení § 505 o. z. navezená zemina stala součástí předmětného pozemku, z uvedeného právního titulu přešla do vlastnictví pronajímatele dotčeného pozemku, a pro obviněné tedy představovala věc cizí. „Cizí věcí“ se v případě krádeže rozumí movitá věc nenáležící pachateli, přičemž věcí se rozumí i ovladatelná přírodní síla. Z povahy věci vyplývá, že předmětem krádeže nemůže být nemovitá věc. Lze však při oddělení věci odcizit části nemovitosti, které se oddělením věci staly movitými věcmi, což je posuzovaný případ, pakliže obvinění odvezli z pozemkové parcely 504 m³ zeminy, odpovídající množství 680,4 t zeminy, kterou si uvedeným jednáním přisvojili.

18. V té souvislosti je třeba dále poukázat na to, že dovolatelé vycházejí z rozdílných skutkových zjištění, než jaká učinily obecné soudy, vyjadřujíc nesouhlas se způsobem hodnocení důkazů soudy nižších stupňů, což zvolený dovolací důvod naplnit ovšem nemůže. Rozhodnutí nižších soudů ani vadou v podobě tzv. extrémního rozporu skutkových zjištění a provedených důkazů netrpí. Obvinění ostatně kromě obecné námitky ani neuvedli konkrétní skutečnosti, z nichž existenci takového rozporu dovozují, nevyložili, jaká rozhodná skutková zjištění soudů o způsobu rekultivace dotčeného pozemku a z toho vyplývajícího podkladu pro právní režim ornice jako „cizí věci“ postrádají obsahovou spojitost s výsledkem provedeného dokazování, která skutková zjištění nevyplývají z důkazu při žádném z logicky přijatelných způsobů jeho hodnocení nebo jsou opakem důkazu, apod. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 3 Tdo 343/2017). Odlišné hodnocení obviněných, resp. jimi pouze obecně deklarovaný nesouhlas s dílčím skutkovým závěrem soudů nižších stupňů (nadto vyplývajícím z odborného znaleckého posudku i z jiných ve věci provedených důkazů), takovým příkladem nesouladu není a nebyl ani dovoláním dostatečně formálně vymezen, aby Nejvyšší soud mohl považovat za relevantně uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (viz výše).

19. Ani námitce obviněných, že jejich jednání lze podřadit pod svépomoc podle § 14 o. z., nelze přisvědčit. Podle citovaného ustanovení si každý může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě. Podstata svépomoci ve smyslu § 14 o. z. spočívá v tom, že si oprávněný subjekt vynucuje uskutečnění svého práva vlastní mocí a silou. Jako forma ochrany subjektivních práv je přitom omezena jen na zcela nezbytnou míru. Svépomoc je tedy subjektivním právem ohrožené osoby k odvrácení bezprostředního a neoprávněného zásahu do práva (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. 25 Cdo 815/2008). Svépomoc je zákonem povolenou výjimkou ze státního monopolu nalézání a vynucování práva, přičemž její legitimita spočívá v tom, že soukromá moc nahradí moc veřejnou v situaci, kdy je zřejmé, že zásah veřejné moci by přišel pozdě. Ohrožená osoba může jednat jen takovým způsobem, který je přiměřený okolnostem ohrožení tak, aby opatření odpovídalo druhu a intenzitě ohrožení [viz LAVICKÝ, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 125 a násl.]. V daném případě je zřejmé, že se ze

strany obviněných nejednalo o oprávněné použití institutu svépomoci. Obviněným skončil nájemní vztah, na jehož pokračování se nedohodli stejně jako na finančním vypořádání za rekultivaci pozemku. Jednání obviněných nespĺňuje požadavky na oprávněné využití svépomoci, neboť jejich jednání se nevztahovalo k ochraně jejich majetku. Akceptovat nelze ani tvrzení o škodě hrozící znehodnocením ornice, zvláště pokud ji obvinění pouze ponechali v převážném množství (480 m³) shrnutou na okraji sousedního, jimi užívaného, pozemku.

20. K tvrzení obviněných, které uplatnili v souvislosti s námitkou subsidiarity trestní represe a které spočívalo v tom, že věc se má řešit prostřednictvím jiných prostředků, nikoliv prostředky trestního práva, Nejvyšší soud uvádí následující.

21. Ani z odpovídající judikatury Ústavního soudu (např. nález ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. III. ÚS 4244/12) nevyplývá, že princip subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku je nutno chápat v tom smyslu, že trestní odpovědnost je vyloučena vždy, pokud existuje paralelně nějaký jiný druh odpovědnosti za protiprávní jednání, např. odpovědnost správněprávní, občanskoprávní či pracovněprávní. Trestní odpovědnost je vyloučena pouze v situacích, kdy uplatněním jiného druhu odpovědnosti lze dosáhnout splnění všech funkcí vyvození odpovědnosti, tj. splnění cíle reparačního a preventivního, a přitom funkce represivní není v daném případě nezbytná (srov. usnesení ve věci sp. zn. III. ÚS 2550/12).

22. K tomu lze konstatovat, že trestným činem je podle trestního zákoníku takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku). Zásadně tedy platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je zejména v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní

za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.). Společenská škodlivost tak není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, samotná výše způsobené škody má pak význam z hlediska povahy a závažnosti činu ve smyslu § 39 odst. 1 a 2 tr. zákoníku, resp. v mimořádně výjimečných případech, i z hlediska případného použití zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1989).

23. Nejvyšší soud se ztotožnil se závěrem, že čin obviněných nepochybně dosahuje hranice společenské škodlivosti požadované pro posouzení skutku jako trestného činu, a to přečinu krádeže, sice nikoli obvyklého způsobu provedení, ovšem zjištěné okolnosti a intenzita porušení zájmu na ochraně vlastnictví potvrzují důvodnost pro užití trestní represe. Obvinění ve svém dovolání jako okolnosti, které by mohly zapříčinit absenci společenské škodlivosti jejich jednání, uváděli pouze skutečnost, že na pozemku hospodařili na základě nájemní smlouvy uzavřené s rodiči poškozeného v roce 2003, měli zájem, aby byl co nejurodnější, a proto přistoupili v září 2018 k rekultivaci pozemku, jelikož v té době o změně vlastníka pozemku nevěděli.

24. Nejvyšší soud si je vědom skutečnosti, že finanční i fyzická investice do pozemku, který následně obvinění již nemohli užívat, mohla být zdrojem rozhořčení a potřeby situaci fakticky neprodleně řešit. Nelze ovšem za akceptovatelné řešení považovat, aby obvinění v době, kdy byli srozuměni s tím, že k pozemku nemají již žádné užívací právo, z něho odcizili zeminu, a to dokonce ve velmi značném množství cca 680 tun. Popsaným jednáním obvinění poškodili majetková práva jiných osob, přičemž hranice způsobené škody větší (v právní větě výrokové části rozsudku soudu prvního stupně nesprávně označené jako nikoli nepatrné) dosáhla téměř čtyřnásobku zákonného minima pro použitou právní kvalifikaci, a dotčený pozemek nepochybně znehodnotili, neboť jak dokládá znalecký posudek, došlo k významnému zhoršení schopnosti zadržet vláhu a násobenosti živin z přirozeného zásobení dané minulým režimem hospodaření, kdy

na pozemku může dojít ke snížení výnosnosti až o 50 %. Na jednání obviněných je proto třeba reagovat prostředky trestního práva a uplatnění toliko jiného druhu odpovědnosti (než trestní) není bez represivního působení dostačující. Pro aplikaci zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku proto nebyly dány podmínky a soudy nepochybily, pokud tuto zásadu v daném případě neaplikovaly.

V.

Způsob rozhodnutí

25. Z výše popsaných důvodů je zřejmé, že uplatněné námitky dovolatelů, podřaditelné pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., nebyly shledány opodstatněnými. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obou obviněných jako zjevně neopodstatněná. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. Nejvyšší soud takto rozhodl v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož [v] odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí.

Rejstřík

Rejstřík hesel

Rozhodnutí ve věcech trestních

A	L
Adhezní řízení	Loupež
5 Tdo 3/2023..... 390	3 Tdo 802/2022..... 138
Advokátní tarif	
1 Tmo 12/2022 80	
1 Tmo 17/2022 172	
B	M
Beneficium cohaesionis	Mimořádné opravné prostředky
6 Tdo 794/2021..... 36	15 Tz 9/2023 453
	Mimořádné snížení trestu odnětí svobody
	6 Tdo 884/2022..... 63
	8 Tdo 1033/2022 191
	Místní příslušnost
	7 Td 11/2023..... 261
	Mladistvý
	8 Tdo 1093/2022 168
C	N
Cizí věc	Nadřízený orgán
6 Tdo 103/2023..... 670	4 Tz 44/2023 571
	Náklady trestního řízení
	5 Tz 4/2023 420
	Návod
	11 Tdo 931/2022 636
	Navrácení lhůty
	3 Tdo 294/2023..... 656
	Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy
	11 Tdo 931/2022 636
	Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami úmyslné
	7 Tdo 361/2023..... 329
D	
Dobrovolné upuštění od pokusu	
5 Tdo 847/2022..... 97	
Doručování	
15 Tz 9/2023 454	
Dovolání	
6 Tdo 1175/2021 51	
7 Tdo 243/2023..... 267	
K	
Krádež	
6 Tdo 103/2023..... 670	
Křivé obvinění	
7 Tdo 325/2023..... 316	

Neoprávněné podnikání

5 Tdo 1012/2022	512
Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru	
7 Tdo 1170/2022	128
Nepřípustnost trestního stíhání	
15 Tz 9/2023	453
Nepřítomnost u veřejného zasedání	
3 Tz 43/2022	226
Nutná obrana	
6 Tdo 979/2022.....	620

O

Obecné ohrožení z nedbalosti	
5 Tdo 835/2022.....	87
Obhájce	
6 Tdo 1175/2021	51
Obsahové náležitosti opravných prostředků	
3 Tdo 294/2023.....	656
Odměna a náhrada hotových výdajů obhájce	
1 Tmo 12/2022	80
Odměna advokáta	
1 Tmo 17/2022	172
Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	
4 Tdo 261/2023.....	293
Omamné a psychotropní látky	
11 Tdo 931/2022	636
Opatrovník právnické osoby	
15 Tz 9/2023	455
Opravné prostředky	
8 Tdo 1093/2022	168
Organizovaná skupina	
5 Tdo 655/2023.....	525
Organizovaná zločinecká skupina	
5 Tdo 655/2023.....	525

P

Podvod	
8 Tdo 1204/2022	603
Pohrůžka bezprostředního násilí	
3 Tdo 802/2022.....	138
Pokus trestného činu	
5 Tdo 847/2022.....	97
Porušení povinnosti v insolvenčním řízení	
5 Tdo 1144/2022	233
Poškození věřitele	
5 Tdo 847/2022.....	97
Poškozený	
7 Tdo 96/2023.....	304
Právní styk s cizinou	
14 To 102/2022.....	342
Právnická osoba	
15 Tz 9/2023	453
6 Tdo 1175/2021	51
7 Tz 134/2022	255
Prohlášení viny	
8 Tdo 722/2022.....	210
Protiprávnost	
7 Tdo 90/2023.....	433
Předběžné otázky	
15 Tz 9/2023	456
Předběžné projednání obžaloby	
15 Tz 9/2023	457

Ř

Řízení o odvolání	
3 Tz 43/2022	226
Řízení o stížnosti	
4 Tz 44/2023	571
Řízení o stížnosti pro porušení zákona	
15 Tz 9/2023	453

Řízení proti právnické osobě	
15 Tz 9/2023	454, 455, 456, 457

Š

Škoda	
5 Tdo 3/2023.....	390

T

Trest uveřejnění rozsudku	
15 Tz 9/2023	457
Trest vyhoštění	
4 Tdo 267/2023.....	543
Trestní stíhání	
15 Tz 9/2023	453
Tyrání zvířat	
7 Tdo 55/2023.....	352

U

Ublížení na zdraví	
4 Tdo 261/2023.....	293
Ukládání trestu	
3 Tdo 824/2022.....	149
6 Tdo 884/2022.....	63
Upuštění od uložení souhrnného trestu	
6 Tdo 884/2022.....	63

Urážka mezi vojáky	
7 Tdo 1189/2022	247
Ústavní soud	
1 Tmo 12/2022	80
Uvedení v omyl	
8 Tdo 1204/2022	603

V

Vloupání	
6 Tdo 85/2023.....	585

Vrácení věci státnímu zástupci k došetření	
15 Tz 9/2023	457

Vydírání	
4 Tdo 304/2023.....	367
7 Tdo 90/2023.....	433

Výkon ochranného léčení	
7 Td 11/2023.....	261

Z

Zákaz reformace in peius	
1 Tmo 17/2022	172
Zákonný zástupce obviněného	
8 Tdo 1093/2022	168
Zastavení trestního stíhání	
15 Tz 9/2023	455
Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	
Tpjn 300/2022	16
Zvýhodnění (zvýhodňování) věřitele	
5 Tdo 1000/2022	275